Bundel van de 1.3 Commissievergadering van 6 juli 2021

1 Opening Blok Algemene zaken en financiën: Aanvang ca. 19:30 uur

2 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

lijst ingekomen stukken.doc

3 Besluitenlijst van de commissievergadering van 25 mei 2021

Concept-besluitenlijst Commissievergadering 25 mei 2021.docx

4 Bespreking agendapunten raadsvergadering 6 juli 2021

- *Agendapunt 8: MOT-lijst;*
- *Agendapunt 9: Regionale agenda en ontwerpbegroting Groene Metropoolregio;*
- *Agendapunt 10: Jaarrekening 2020;*
- *Agendapunt 11: Tweede tussenrapportage 2021;*
- *Agendapunt 12: Kadernota 2021.*

8. MOT-lijst raad 2021-07-06.doc

9. Regionale agenda en ontwerp-begroting Groene Metropoolregio: Raadsvoorstel

9a Concept-raadsbesluit

9b Bestuurlijke reactie regionale agenda Rozendaal-DEF.docx

9b Aanbiedingsbrief regionale agenda GMRAN 2021 - 2022.pdf

9b Regionale Agenda 2021 - 2022.pdf

9e Aanbiedingsbrief bestuursakkoord.pdf

9f Bestuursakkoord GMR - GLD - TEB.pdf

9g dummy Regionale Investeringsagenda.pdf

9h Aanbiedingsbrief begroting 2022 GMRAN.pdf

9i Concept-begroting 2022 GMRAN.pdf

9j Factsheet regionale samenwerking in de regio AN.pdf

10. Jaarrekening 2020: Raadsvoorstel

10a Concept- Raadsbesluit jaarrekening.docx

10b Jaarrekening 2020.docx

10c Controleverklaring jaarrekening 2020 Gem. Rozendaal.pdf

10d Accountantsverslag 2020 Gem. Rozendaal.pdf

11. Tweede tussenrapportage 2021: Raadsvoorstel

11a Turap2: concept-raadsbesluit

11b Bijlage Turap 2 2021

12: Kadernota 2022-2025: Raadsvoorstel

12a Kadernota: concept-raadsbesluit

12c Bijlage Kadernota 2022-2025

5 Rondvraag

6 Schorsing

7 Heropening Blok Sociaal Domein: Aanvang ca. 20:30 uur

8 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

lijst ingekomen stukken.doc

06-11-1 Lokaal preventieakkoord. B&W voorstel.docx

Bijlage Lokaal Preventieakkoord RR versie 1.pdf

Bijlage Lokaal Preventieakkoord Adviesaanvraag definitief.pdf

Bijlage Lokaal Preventieakkoord Positief advies VNG.pdf

Bijlage Lokaal preventieakkoord Subsidieaanvraag 2021.pdf

06-18-2 Raadsinformatiebrief Evaluatie Transformatieplan

Bijlage Raadsinformatiebrief Transformatieplan B&W voorstel.docx

Bijlage Raadsinformatiebrief Transformatieplan: Evaluatie TP 2.0 25 mei.pdf

Bijlage Raadsinformatiebrief Transformatieplan

06-25-1 Herbenoeming lid Raad van Toezicht scholengroep Veluwezoom. B&W voorstel.docx

Bijlage bij Herbenoeming RVT Veluwezoom.pdf

Bijlage bij Herbenoeming RvT Brief aan RvT.pdf

06-25-2 Raadsinformatiebrief Preventieakkoord Volksgezondheid

Bijlage bij Raadsinformatiebrief Preventieakkoord. B&W voorstel.docx

06-25-4 Vaststelling subsidie bibliotheek. B&W voorstel.docx

Bijlage bij Vaststelling subsidie bibliotheek: Jaarrekening 2020 en Controleverklaring.pdf

Bijlage bij Vaststelling subsidie bibliotheek: Jaarverslag-2020.pdf

Bijlage bij Vaststelling subsidie bibliotheek: Ledenaantallen Q1 2021.pdf

9 Besluitenlijst van de commissievergadering van 25 mei 2021

Concept-besluitenlijst Commissievergadering 25 mei 2021.docx

10 Bespreking agendapunten raadsvergadering 6 juli 2021

• *Agendapunt 8: MOT-lijst.*

MOT-lijst raad 2021-07-06.doc

11 Rondvraag

12 Schorsing

13 Heropening blok Volkshuisvesting, RO, Milieu, Openbare Werken, Verkeer en Vervoer: Aanvang ca. 20:45 uur

14 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

lijst ingekomen stukken.doc

06-11-2 Raadsinformatiebrief - Woonagenda Subregio Arnhem e.o. 2021-2023.docx

Bijlage bij Woonagenda subregio Arnhem e.o. 2021 - 2023.pdf

06-25-3 Raadsinformatiebrief consultatie concept verstedelijkingsstrategie.pdf

Bijlage bij Raadsinformatiebrief verstedelijkingsstrategie brief Verstedelijkingsstrategie.pdf

Bijlage bij Raadsinformatiebrief verstedelijkingsstrategie hoofdlijnen concept verstedelijkingsstrategie.pdf

Bijlage bij Raadsinformatiebrief verstedelijkingsstrategie kaart concept verstedelijkingsstrategie (21 mei 2021).pdf

15 Besluitenlijst van de commissievergadering van 25 mei 2021

Concept-besluitenlijst Commissievergadering 25 mei 2021.docx

16 Bespreking agendapunten raadsvergadering 6 juli 2021

• *Agendapunt 8: MOT-lijst.*

MOT-lijst raad 2021-07-06.doc

17 Rondvraag

18 Sluiting

Gemeente ROZENDAAL

Raadsvergadering 6 juli 2021

Concept-lijst ingekomen stukken en mededelingen

Memo's/notities van B&W voor de raad	B&W stellen voor
Lokaal Preventieakkoord: 06.11-1	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief woonagenda Arnhem e.o.: 06-11-2	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief Evaluatie Transformatieplan 2.0 Sociaal domein gemeente Rheden: 06-18-2	Voor kennisgeving aannemen
Herbenoeming lid Raad van Toezicht scholengroep Veluwezoom: 06-25-1	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief Preventieakkoord Volksgezondheid: 06-25-2	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief verstedelijkingsstrategie: 06-25-3	Voor kennisgeving aannemen
Vaststelling subsidie 2020 Bibliotheek 06-25-4	Voor kennisgeving aannemen

Ingekomen stukken door raads-/commissieleden opgevoerd ter bespreking
Lokaal Preventieakkoord Rheden Rozendaal 06-11-1

Er zijn tot op heden nog geen stukken aangebracht voor de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 6 juli 2021.

Concept-Besluitenlijst Commissievergadering Rozendaal

Datum	25-05-2021
Tijd	19:00 - 20:30
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	Digitaal
Toelichting	Openbare digitale vergadering van de vaste commissie van advies.

1 Opening Blok Algemene Zaken en Financiën

Aanwezig: De heer Diepenbroek (voorzitter), de heer Willemse en mevrouw Ter Brugge (Rosendael '74), de heren van den Akker en Jansen (PAK), de heren Zendijk en Bisterbosch (BGR), de heer Warmerdam (wethouder), de heer Logemann (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

Afwezig met bericht van verhindering: de heer De Jonge (vervangen door mevrouw Ter Brugge).

2 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Er zijn geen mededelingen.

- **Ingekomen stukken:**
  De heer Willemsen over ingekomen stuk 05.07.4: Managementletter 2020
- De heer Van de Akker, mevrouw Ter Brugge en de heer Zendijk over ingekomen stuk 04.16.1: Aanbiedingsbrief en concept-regionale agenda Groene Metropoolregio. Toezegging burgemeester om de raad tijdig (via de griffie) nader te informeren over de procedure met betrekking tot de raadsinformatieavond van 15 juni 2021.

3 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

4 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: Er zijn geen opmerkingen over de MOT-lijst.
- Agendapunt 6: Jaarrekening en/of begroting diverse samenwerkingsverbanden: Op een vraag van de heer Jansen over de formulering van het raadsbesluit, geeft de burgemeester aan dat het college tijdens de schorsing de formulering nader zal bezien en mogelijk een procedureel nieuw geformuleerd besluit aan de raad zal voorleggen. Vervolgens wordt besproken de raad een positief advies ten aanzien van het voorstel te geven.
- Agendapunt 7: Informatieprotocol en toe- en uittredingsregeling Groene Metropoolregio: Voorstel met positief advies naar de raad.

- Agendapunt 8: Wijziging van de gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio: Voorstel met positief advies naar de raad.

5 Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag

6 Schorsing

7 Heropening Blok Sociaal Domein

Aanwezig: De heer Diepenbroek (voorzitter), de dames Ter Brugge en Jurriens (R74), mevrouw Van der Pas en de heer Van den Akker (PAK), mevrouw Hupkes en de heer Bisterbosch (BGR), de heer Logemann (wethouder, de heer Warmerdam (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

8 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Er zijn geen mededelingen.

Ingekomen stukken:

- Mevrouw Jurriens over ingekomen stuk 05.12.6: De Lange Termijnagenda

9 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

10 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: Er zijn geen opmerkingen over de MOT-lijst.
- Agendapunt 10, Kredietvoorstel Sociaal Domein: Voorstel met positief advies naar de raad

11 Rondvraag

- Mevrouw Jurriens over de bijeenkomst van de jongerenraad
- Mevrouw Van der Pas over het Transformatieplan
- Mevrouw Hupkes over inburgering
- Mevrouw Ter Brugge over Scalabor

12 Schorsing

13 Heropening Blok Volkshuisvesting, RO, Milieu, Openbare Werken, Verkeer en Vervoer

Aanwezig: de heer Diepenbroek (voorzitter), de heren Van Gorkum en Hoek (R74), de heren Jansen en Boers (PAK), mevrouw Hupkes en de heer Ruseler (BGR), de heer

Warmerdam (wethouder), de heer Logemann (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

14 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Mededelingen:
Op een vraag van mevrouw Hupkes naar een mogelijke frictie tussen de adviesfunctie en de handhavingsfunctie van de ODRA, zegt wethouder Warmerdam toe dit na te gaan en de raad(scommissie) daarover te informeren.

Ingekomen stukken:
Er zijn geen opmerkingen over de ingekomen stukken.

15 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

16 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: De heer Van Gorkum over het plan van aanpak omgevingsvisie in relatie tot de aanstaande omgevingswet.
- Agendapunt 9, RES 1.0, Voorstel met positief advies naar de raad.

17 Rondvraag

- De Heer Ruseler over de verkeersveiligheid op de Kerklaan.
- De heer Ruseler over de staat van onderhoud van de Dorpspomp bij de Torckschool. Wethouder Warmerdam zegt toe dit met het Geldersch Landschap op te zullen nemen.
- De heer Van Gorkum over het fietspad achter de begraafplaats.
- De heer Jansen over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de aanpak van de verkeersproblematiek aan de Kerklaan.
- De heer Hoek over de verkeerssituatie bij De Del/Bergheideweg.
- De heer Boers over het plaatsen van houten paaltjes op De Del.
- De heer Van Gorkum over het voorzitterschap van de commissie.

18 Sluiting

Lijst van Moties en Toezeggingen (MOT) gemeenteraad Rozendaal

In de MOT-lijst worden naast de toezeggingen gedaan in de raads- en commissievergadering, ook de aanvaarde raadsmoties meegenomen

Moties

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Strekking motie	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling

Toezeggingen

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
11-2-20	Raad	Akoestisch rapport IKC Dorpsschool	De voorgestelde maatregelen naar aanleiding van het akoestisch rapport worden met de omwonenden besproken.	Warmerdam	De geluidsoverlast en het rapport maken deel uit van het lopende mediationtraject met de omwonenden.	Onbekend
3-11-20	Commissie	Plan van aanpak omgevingsvisie	Om het gedeelte van het beschikbaar gestelde krediet bestemd voor een MER-procedure, alleen daar voor te gebruiken	Warmerdam	De aanpak voor de omgevingsvisie is in voorbereiding. Na de zomer volgt een informatiebijeenkomst over de omgevingswet (en -visie)	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Rondvraag/notulen inzake Verlichting kunstwerk Kapellenberg	Om bij de raad terug te komen met een voorstel over het al dan niet herstellen van de verlichting van het kunstwerk op de Kapellenberg	Warmerdam	Een voorstel wordt uitgewerkt.	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Wijziging APV	Om in de eerste helft	Weststeijn	Ambtelijk zijn voorbereidingen	September 2021

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
			van 2021 bij de raad terug te komen met een voorstel om integraal een nieuwe APV vast te stellen, waarbij ten aanzien van alle artikelen heroverweging mogelijk is.		gestart. De beoogde behandeling in de raadscommissie van juli bleek helaas niet haalbaar. Het voornemen is een nieuwe APV in september aan commissie en raad voor te leggen.	
25-5-21	Commissie	Gemeenschappelijke regelingen	Bij de ODRA te informeren naar een mogelijke frictie tussen de adviesfunctie en de handhavingsfunctie	Warmerdam	Schriftelijk afgedaan met een bericht via de griffie aan de raad. Voorstel: actie als afgedaan beschouwen.	6 juli 2021
25-5-21	Commissie	Dorpspomp Torckschool	Om bij eigenaar Geldersch Landschap aandacht te vragen voor de slechte staat van onderhoud van de dorpspomp.	Warmerdam	Er is contact geweest met GLK en zij onderzoeken op welke wijze de dorpspomp het beste gerepareerd kan worden. Voorstel: Actie als afgedaan beschouwen.	6 juli 2021
25-5-21	Commissie	Lange Termijn Agenda Sociaal Domein	De mogelijkheid/-wenselijkheid van een Lange termijnagenda Sociaal domein te bekijken en dit aan het Presidium voor te leggen	Logemann	In het Presidium is besproken om geen Lange Termijnagenda voor het Sociaal Domein op te stellen. De portefeuillehouder zal de raad op de hoogte houden over relevante ontwikkelingen. Voorstel: Actie als afgedaan beschouwen	6 juli 2021

Nota bene: De in rood aangegeven status/voortgang c.q. planning afhandeling is gewijzigd ten opzichte van het in de voorgaande raadsvergadering overgelegde overzicht.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Reactie concept Regionale agenda en Begroting 2022 Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

Adviseur	: B. Boelens	**Datum B&W**	: 22 juni 2021
Programma	: 0 Bestuur en organisatie	**Datum Raad**	: 6 juli 2021
Portefeuillehouder	: E. Weststeijn	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
Eind 2020 hebben de 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen het besluit genomen om een nieuwe gemeenschappelijke regeling in het leven te roepen: de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMRAN). Deze GR is de opvolger van de samenwerking in het Gemeenschappelijk orgaan (GO) Arnhem Nijmegen. Uw raad stemde op 3 november 2020 in met de visie op de regio en met de (contouren voor de) regionale agenda voor 2021 en verder. Deze regionale agenda is sindsdien verder uitgewerkt. Projecten zijn geconcretiseerd, geprioriteerd en doorgerekend in hun financiële en personele consequenties.

Van de colleges en de raden wordt nu gevraagd om te reageren op deze concept regionale agenda. Hierin voorziet dit raadsvoorstel, via een bestuurlijke reactie (bijlage 1), met daarbij het voorstel om de intentie uit te spreken om op alle vijf de opgaven uit de agenda in te tekenen. In de bestuurlijke reactie nemen wij ook een voorstel mee voor de zienswijze op de conceptbegroting 2022 van de GMRAN en een reactie op het concept bestuursakkoord dat gesloten gaat worden tussen regio, provincie en The Economic Board (TEB).

Processtappen
Het proces vóór de zomer 2021 is erop gericht om:
- het draagvlak bij de gemeenten in beeld te brengen voor de regionale agenda 2021-2022, de conceptbegroting 2022 van de GMRAN en het concept bestuursakkoord;
- reacties van colleges en raden op te halen, om daarmee deze documenten aan te scherpen;
- gemeenten in de gelegenheid stellen om de benodigde financiële bijdragen voor deelname aan de opgaven te reserveren in aanloop naar de gemeentelijke begroting voor 2022.

Het proces ná de zomer t/m najaar 2021 is erop gericht om:
- de definitieve regionale agenda op te stellen, waarin de reacties op het concept een plaats krijgen;
- deze definitieve regionale agenda aan de gemeenten voor te leggen met de vraag om in te tekenen op de vijf opgaven;
- de definitieve begroting 2022 GMRAN vast te stellen met daarin verwerkt de deelname van gemeenten aan de opgave;
- de benodigde financiële bijdrage voor deelname aan de opgave definitief te verwerken in de eigen gemeentelijke begroting 2022.

Gevraagde beslissing
1. In te stemmen met de bijgevoegde bestuurlijke reactie op de concept regionale agenda 2021-2022, de conceptbegroting GMRAN 2022 en het concept bestuursakkoord, waarmee:
   a. de raad de intentie uitspreekt om in te tekenen op alle opgaven in de regionale agenda;

b. de raad een inhoudelijke reactie geeft op de regionale agenda conform het voorstel;
c. de raad een zienswijze indient op de conceptbegroting 2022 conform het voorstel.

Wat willen we bereiken?
Doelstelling is om met de 18 regiogemeenten, de provincie en de betrokken triple helix partners samen te werken aan een sterke regio. De regionale agenda en de begroting 2022 geven inhoud aan deze versterkte regionale samenwerking. Het bestuursakkoord maakt helder wie daarin vanuit de regio, de provincie en The Economic Board welke bijdrage levert. Door nu in colleges en raden reacties op te halen op de concept regionale agenda en de conceptbegroting, kan het AB van de GMRAN in het najaar een gedragen definitieve versies voorleggen aan de colleges en raden. Door nu aan te geven met welke financiële bijdragen voor de opgaven rekening gehouden moet worden indien ingetekend wordt op één, meerdere of alle opgaven, kunnen gemeenten deze verwerken in de Kadernota en in het najaar een onderbouwd besluit nemen op de definitieve deelname aan de opgave.

Argumenten
M.b.t. 1a: de intentie uitspreken om in te tekenen op alle opgaven
1. Alle opgaven dragen in samenhang bij aan de ambities in de regio
Het aantal inwoners van onze regio neemt toe, maar de kwalitatieve welvaartsontwikkeling blijft achter. We zijn onvoldoende in beeld bij andere overheden. Er is urgentie om de problemen van werkloosheid, economische groei, huisvesting en bereikbaarheid te lijf te gaan. Er is gezamenlijke inzet noodzakelijk om iedereen werk en huisvesting te kunnen bieden en tegelijkertijd de regio bereikbaar te houden; duurzaam, energieneutraal en circulair te maken en te zorgen voor het beschermen en versterken van onze groene leefomgeving en natuurgebieden. Met de regionale agenda (bijlage 4) maken we stappen naar ‘groene groei’. Deze vijf opgaven uit de regionale agenda moeten in samenhang met elkaar gezien worden. Ze stellen ons in staat om vanuit een samenhangende en gezamenlijke aanpak te werken aan (delen van) grote maatschappelijke opgaven. Het AB van de GMRAN heeft dan ook de wens uitgesproken dat de 18 gemeenten zich uitgenodigd voelen om op álle opgaven in te tekenen. We weten inmiddels dat het merendeel van de gemeenten de intentie heeft uitgesproken om aan alle vijf de opgaven deel te nemen.

2. We bereiken samen meer dan dat we als losse gemeenten zouden opereren, ook richting andere overheden
De opgaven zijn gemeentegrensoverschrijdend. De regionale agenda stelt ons beter in staat om de opgave op een effectieve en efficiënte wijze te organiseren. De regionale agenda vormt een goede basis voor samenwerking met en (financiële) ondersteuning van andere overheden. Provincie, Rijk en de EU geven er de voorkeur aan om met regio’s zaken te doen dan met losse gemeenten. Het is efficiënter en zij creëren zo meer massa en kunnen flinke stappen te zetten in het bereiken van de eigen ambities en doelen. Voorbeeld van concrete resultaten die de versterkte regionale samenwerking nu al heeft opgeleverd zijn de Woondeal en de MKB-deal.

3. In sommige opgaven zitten onderdelen waarvan het min of meer verplicht of logisch is om deze op regionale schaal op te pakken
We noemen als voorbeelden de RES (Regionale Energie Strategie), RPW (Regionale Planning Werklocaties) en Woningbouwplanning en -programmering. Ook als we besluiten om niet mee te doen met de opgaven, dan zullen de eigen voornemens op deze terreinen van een goede ruimtelijke onderbouwing moeten worden voorzien en moeten worden afgestemd op het regionale verhaal. Als we niet met de opgaven meedoen hebben we aanzienlijk minder invloed bij het opstellen van

regionale kaders, wat ook in negatieve zin kan doorwerken bij het onderbouwen van onze voornemens.

4. Door afsluiten van het Bestuursakkoord (met daarbij behorende investeringsagenda) bevestigen we het langjarige commitment tussen GMRAN, provincie en TEB en gaan we de afspraken over ieders investeringen in de regio vastleggen
Zoals bekend zijn de provincie en TEB warm voorstander van versterking van de samenwerking in de GMRAN. Het is de bedoeling dat hieraan inhoud wordt gegeven door ondertekening van een Bestuursakkoord tussen de GMRAN, de provincie en TEB (bijlage 8). Het betreft een overeenkomst voor de duur van 10 jaar, waarmee duidelijk is dat partijen langjarig de krachten willen bundelen. Dit akkoord vervangt het bestaande akkoord waarin alleen de gemeenten Arnhem en Nijmegen partij zijn. De overeenkomst bevestigt de centrale rol van de regionale agenda van de GMRAN en spreekt uit dat partijen in het verlengde hiervan een Investeringsagenda opstellen waarin de bijdragen van iedere partij aan de realisering van de opgaven wordt vastgelegd. Ook is er ruimte gereserveerd om bijdragen van derden aan de opgaven te vermelden waardoor er een scherp totaaloverzicht van alle investeringen zal komen. Een dummy van een dergelijke Investeringsagenda is als bijlage 9 aan dit voorstel toegevoegd. Het betreft dus een nog leeg exemplaar. Ons college gaat ervan uit dat de Opgaveteams en de deelnemende gemeenten bij het vullen van de Investeringsagenda zullen worden betrokken.

5. Door het uitspreken van de intentie om in te tekenen op de opgaven toont Rozendaal zich een betrouwbare bestuurlijke samenwerkingspartner
Samenwerking is een kernbegrip in onze gemeente, die voor de uitvoering van gemeentelijke taken en voor vrijwel alle voorzieningen afhankelijk is van anderen. Door te investeren in de regionale samenwerking versterken we ook ons bestuurlijk en ambtelijk netwerk met omliggende gemeenten. Hierdoor kunnen we snel ‘lijntjes leggen’ als het ons aan kennis of capaciteit ontbreekt, ook op lokale dossiers. Uw raad onderschrijft nut en noodzaak van (versterkte) regionale samenwerking op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen en wil hierin, net als in de rechtsvoorlopers, een betrouwbare bestuurlijke partner zijn. Uw raad doet dit vanuit een positief-kritische grondhouding, waarbij voortdurend alertheid is op:
- behapbare ambities, vertaald in concrete resultaten voor de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, aansluitend op wat de regio nodig heeft en in een tempo dat alle partners kunnen behappen;
- zorgvuldige toedeling van taken en verantwoordelijkheden tussen bestuurslagen (gemeenten-regio-provincie) en tussen overheid en triple helix partners, en het voorkomen van ‘dubbel werk’;
- een ‘lean & mean’ manier van samenwerken en het voorkomen van een topzware organisatie en bestuurlijke drukte.

Deze positief-kritische grondhouding hebben we verwerkt in de bestuurlijke reactie (bijlage 1).

<u>M.b.t. 1b en c: het voorstel voor de inhoudelijke reactie op de regionale agenda en de conceptbegroting 2022</u>
1. Gemeenten spreken nu een intentie uit; formeel intekenen voor de opgaven volgt in het najaar
We kunnen als gemeente zelf besluiten of we willen meedoen aan één of meerdere opgaven. Het besluit om daadwerkelijk in te tekenen op de opgaven is aan de orde in het najaar. Nu al wordt ons gevraagd om een voornemen uit te spreken over gehele of gedeeltelijke deelname aan de opgaven. Op die manier heeft het AB de gelegenheid om waar nodig bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve regionale agenda wordt vastgesteld. Als gemeente hebben we de

gelegenheid om rekening te houden met de gevraagde middelen voor deelname aan de opgaven in Kadernota en begroting.

2. Onze bestuurlijke reactie verwoordt de opmerkingen die de leden van de raad(scommissie) hebben gemaakt tijdens de raadsbijeenkomst van 15 juni
In de bestuurlijke reactie (bijlage 1) zijn een aantal algemene opmerkingen gemaakt ten aanzien van de drie documenten. Met deze reactie denkt het college ook de belangrijkste opmerkingen en bedenkingen te vertolken die de leden van de raad(scommissie) tijdens de raadsbijeenkomst op 15 juni hebben gemaakt. We verwachten dat deze reactie wordt meegewogen op weg naar de definitieve besluitvorming na de zomer. De algemene opmerkingen betreffen:

1. bewaak het 'groen' in de groene groei: waarborg dat de term 'groen' niet alleen betrekking heeft op wat goed is voor mensen (ontspannen leefkwaliteit door voldoende groene kwaliteit dichtbij, kansen voor recreatie), maar ook om wat goed is voor het groen zélf (bescherming kwetsbare flora & fauna);
2. 'koers op concreet': de oproep om speerpunten en activiteiten zo veel mogelijk concreet en zicht- of merkbaar voor inwoners van de regio te maken;
3. meetbare maatschappelijke meerwaarde: de oproep om bijvoorbeeld via een regionale monitor Brede Welvaart resultaten en het maatschappelijk rendement waar mogelijk meetbaar te maken;
4. bewuste 'stopstrategie': het benadrukken van het belang van expliciete Go/No-Go besluiten, zodat er ook een stop-strategie is bij onderwerpen die beter niet, niet nu, of beter provinciaal of juist subregionaal of lokaal opgepakt kunnen worden;
5. rust door een meerjarige lijn vanaf 2023: de oproep om op termijn toe te groeien naar een meerjarige (investerings)systematiek;
6. krachtige regio, krachtige provincie: een pleidooi voor een krachtige provincie die, met respect voor de gemeentelijke autonomie, stevig agenderend, sturend en (financieel) ondersteunend optreedt;
7. lokaal of provinciaal wat kan, regionaal wat moet: het pleidooi om goed te selecteren op welke speerpunten/activiteiten een regionale investering logisch is, in plaats van een provinciale, subregionale of lokale aanpak.

Daarnaast hebben we per opgave en de bijbehorende speerpunten/acties een reactie gegeven. Vanwege de lengte van dit voorstel hebben we deze reactie hier niet integraal opgenomen.

4. Onze reactie sluit op veel punten aan bij die van andere gemeentebesturen
Uw raad besluit als laatste over de reactie op de stukken in de regio (formeel enkele dagen na de deadline, zie onder kanttekeningen). We zien dat de bestuurlijke reactie die wij u nu voorleggen op veel onderdelen in lijn is met gemeenten om ons heen. Ook andere gemeenten roepen bijvoorbeeld op om speerpunten zo veel mogelijk te vertalen in concrete en meetbare acties, attenderen op het voorkomen van dubbelingen en roepen op tot terughoudendheid in de omvang van de gemeentelijke bijdragen.

Kanttekeningen
1. De opgaven met de daaraan verbonden kosten kunnen nog wijzigen
De concept regionale agenda met de opgaven is door het AB van de GMRAN toegestuurd met een uitdrukkelijke uitnodiging om in te tekenen op alle opgaven. Veruit de meeste gemeenten hebben inmiddels aangegeven voornemens te zijn om te participeren in vijf de opgaven, maar formele bevestiging daarvan vindt pas plaats in het najaar. Het is voorstelbaar dat niet alle gemeenten

deelnemen aan een specifieke opgave. Dan wordt met de voor die opgave verantwoordelijke bestuurlijk opdrachtgever bekeken wat de consequenties zijn. Mogelijk worden de ambities ingeperkt, de acties gefaseerd of anders of met minder middelen uitgevoerd. Ook kan de keuze gemaakt worden om de inwonerbijdrage per deelnemende gemeente naar boven bij te stellen. In elk van deze gevallen zullen wij aan uw raad uiteraard een aangepast voorstel uitbrengen, zodat uw raad hierin een nieuwe afweging kan maken.

2. Formeel is de bestuurlijke reactie van Rozendaal buiten de gestelde termijn
Op 7 juli 2021 vergadert het AB van de GMRAN over de binnengekomen reacties vanuit de raden, terwijl besluitvorming in de raad van Rozendaal plaatsvindt op 6 juli 2021. Tegelijkertijd met de verzending van de raadsstukken sturen we deze reactie namens het gemeentebestuur naar het AB met het nadrukkelijke voorbehoud dat definitieve besluitvorming in uw raad plaatsvindt. Wij denken uw zorgen en kritiekpunten uit de bijeenkomst van 15 juni jl. in deze reactie te hebben verwoord. Een aanvullende reactie versturen wij alleen als eventuele moties en amendementen daar tijdens uw raad van 6 juli 2021 aanleiding toe geven.

Wat gaan we daarvoor doen?
We hebben het AB van de GMRAN inmiddels schriftelijk op de hoogte gesteld van de bestuurlijke reactie op de concept regionale agenda en de conceptbegroting. Deze reactie is (als één document) als bijlage toegevoegd. We hebben daarbij aansluiting gezocht bij de opmerkingen die uw raad heeft gemaakt tijdens de raadsavond op 15 juni. Direct na de raadsvergadering van 6 juli 2021 stellen we het AB van de GMRAN op de hoogte van het definitieve raadsbesluit en eventuele amendementen ten opzichte van de bestuurlijke reactie van 22 juni.

a) Planning
Het Algemeen Bestuur van de GMRAN neemt onder afweging van de door de 18 deelnemende gemeenten ingediende reacties op 15 september 2021 een besluit over het al dan niet aanvullen, aanpassen en aanscherpen van de regionale agenda. Deze wordt dan aan de deelnemende gemeenten toegestuurd, inclusief definitieve begroting, met het verzoek om een definitief besluit te nemen over intekening op de regionale opgaven.

b) Evaluatie
Het besluit tot deelname aan de opgaven evalueren wij medio 2022, zodat wij dan een voorstel kunnen doen over onze deelname aan de opgaven voor 2023 en verder. In deze evaluatie zullen wij ook de raad betrekken.

c) Participatie en communicatie
Uitgebreide communicatie vindt later dit jaar plaats door het Regiobureau, wanneer het AB op 15 september de regionale agenda en begroting 2022 definitief heeft vastgesteld. Er vindt op dit moment geen lokale communicatie plaats.

d) Publicatie verplicht?
Nee

Wat mag het kosten?
De conceptbegroting 2022 geeft inzicht in de kosten voor het Regiobureau en in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de vijf opgaven.

Over de bijdrage aan het Regiobureau is reeds besloten. Deze bedraagt (onveranderd) € 2,50 per inwoner. Door de bijdrage van de provincie Gelderland van € 600.000,00 kan dit bedrag ook voor 2022 naar beneden worden bijgesteld tot € 1,73 per inwoner. De inwonerbijdrage is meerjarig in onze begroting vastgelegd.

De concept regionale agenda 2022 vormt de inhoudelijke onderbouwing voor de bijdrage per opgave. Het bedrag voor de opgaven bedraagt in totaal € 4,15 per inwoner (ruim € 7.000,- totaal = ca. 0,22% van het totaal opgavenbudget). In de tabel wordt uitgesplitst hoe dit bedrag verdeeld is over de vijf opgaven.

	Verbonden Regio	Productieve Regio	Circulaire Regio	Ontspannen Regio	Groene Groei Regio	Totaal
Rozendaal bedrag	€ 2.238	€ 1.259	€ 1.396	€ 991	€ 1.275	€ 7.159
Totaal bedrag GMRAN	€ 1.022.000	€ 575.000	€ 637.500	€ 452.500	€ 582.500	€ 3.269.500
Bedrag per inwoner	€ 1,30	€ 0,73	€ 0,81	€ 0,57	€ 0,74	€ 4,15

De bijdragen voor het Regiobureau en de opgaven Groene Groeiregio, Ontspannen Regio, Circulaire Regio en Productieve Regio zijn verwerkt in onze Kadernota 2022-2025. Deze staat eveneens geagendeerd in de raadsvergadering van 6 juli.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)

1. Bestuurlijke reactie concept Regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, zienswijze op conceptbegroting 2022 en reactie op het concept bestuursakkoord
2. Raadsbesluit reactie concept Regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, zienswijze op conceptbegroting 2022 en reactie op het concept bestuursakkoord
3. Aanbiedingsbrief regionale agenda GMRAN 2021-2022
4. Regionale Agenda 2021-2022
5. Aanbiedingsbrief begroting 2022 GMRAN
6. Conceptbegroting 2022 GMRAN
7. Aanbiedingsbrief bestuursakkoord GMR-GLD-TEB
8. Bestuursakkoord GMR-GLD-TEB
9. Dummy Regionale Investeringsagenda
10. Factsheet regionale samenwerking in de regio AN

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Reactie concept Regionale agenda en Begroting 2022 Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen

---

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 22 juni 2021

Besluit:

1. In te stemmen met de bijgevoegde bestuurlijke reactie op de concept regionale agenda 2021-2022, de conceptbegroting GMRAN 2022 en het concept bestuursakkoord, waarmee:
   a. de raad de intentie uitspreekt om in te tekenen op alle opgaven in de regionale agenda;
   b. de raad een inhoudelijke reactie geeft op de regionale agenda conform het voorstel;
   c. de raad een zienswijze indient op de conceptbegroting 2022 conform het voorstel.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 6 juli 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

GEMEENTE ROZENDAAL

Groene Metropoolregio
Het Algemeen Bestuur
Postbus 9029
6800 EL ARNHEM

Briefnr.	:	Bijlage(n):	: 1
Behandeld door	: B. Boelens	Datum:	: 22 juni 2021
Telefoonnr.	: 026-3843666		
Uw brief/kenmerk	: 14 april 2021		

Onderwerp: Reactie concept Regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, zienswijze op conceptbegroting 2022 en reactie op het concept bestuursakkoord

Geacht bestuur,

Op 14 april stuurde u ons ter consultatie de concept regionale agenda van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, de conceptbegroting 2022 en het concept bestuursakkoord. U vraagt om een reactie van de gemeenten. Graag geven wij u in deze brief onze *voorlopige* bestuurlijke reactie. Besluitvorming over deze bestuurlijke reactie vindt plaats in de gemeenteraadsvergadering van Rozendaal van 6 juli.

Vooraf
Samenwerking is een kernbegrip in onze gemeente, die voor de uitvoering van gemeentelijke taken en voor vrijwel alle voorzieningen afhankelijk is van anderen. Het gemeentebestuur van Rozendaal onderschrijft nut en noodzaak van (versterkte) regionale samenwerking op de schaal van de regio Arnhem-Nijmegen en wil hierin, net als bij de rechtsvoorlopers, een betrouwbare bestuurlijke partner zijn. Wij geven hier invulling aan vanuit een positief-kritische grondhouding, waarbij voortdurend alertheid is op:

- behapbare ambities, vertaald in concrete resultaten voor de inwoners, bedrijven en instellingen in onze regio, aansluitend op wat de regio nodig heeft en in een tempo dat alle partners kunnen behappen;
- zorgvuldige toedeling van taken en verantwoordelijkheden tussen bestuurslagen (gemeenten-regio-provincie) en tussen overheid en triple helix partners, en het voorkomen van ‘dubbel werk’;
- een ‘lean & mean’ manier van samenwerken en het voorkomen van een topzware organisatie en bestuurlijke drukte.

Op alle drie de bovenstaande uitgangspunten ziet de gemeenteraad van Rozendaal *‘the proof of the pudding in the eating’*: de nieuwe Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen moet zich in de komende jaren gaan bewijzen als slagvaardige organisatie die het verschil maakt in de regio daar waar het moet.

GEMEENTE ROZENDAAL

Concept regionale agenda
U bent er in korte tijd, met een groot aantal deelnemers, in geslaagd om tot een uitwerking te komen van de regionale agenda. Daarvoor willen we u hartelijk danken. De opgaven dragen in hun onderlinge samenhang bij aan versterking van de regio en daarmee ook direct of indirect aan de belangen van Rozendaal. De intentie van de gemeente Rozendaal is daarom om, met in acht neming van de positief-kritische grondhouding, deel te nemen aan alle vijf de opgaven in de concept regionale agenda. De financiële bijdragen voor de opgaven nemen wij mee in onze kadernota.

We hebben een aantal algemene opmerkingen op de agenda, waarvan we graag zien dat u deze nog bij het opstellen van de definitieve agenda, dan wel de uitvoering ervan, betrekt. We horen graag van u terug of en hoe deze opmerkingen vervolg krijgen.

1. **Bewaak het woord 'groen' in groene groei**
   Hoewel het onderscheidend kenmerk 'groene groei' zou moeten zijn, wordt de regionale agenda wordt naar onze smaak nog steeds sterk gedragen door een economische agenda, de (benodigde) groei in wonen, banen en mobiliteit. Deze sociaaleconomische realiteit en de urgentie onderschrijven we. Toch willen we het belang benadrukken om voldoende waarborgen in te bouwen om 'groen-blauw' voldoende hoog op de agenda te houden. Het gaat niet alleen om wat goed is voor mensen (ontspannen leefkwaliteit door voldoende groene kwaliteit dichtbij, kansen voor recreatie), maar ook om wat goed is voor onze prachtige natuur zélf (bescherming kwetsbare flora & fauna).
2. **'Koers op concreet'**
   De agenda bestaat voor een substantieel deel uit het opstellen van visies, (bouwstenen voor) beleid en verkenningen. Begrijpelijk, want deze vorm van versterkte regionale samenwerking is van recente datum. Op sommige terreinen is de samenwerking bovendien relatief nieuw. Voor inwoners is dit echter weinig concreet. Wij verzoeken u daarom om zo veel mogelijk te koersen op concrete, in gemeenten zichtbare resultaten, nu en uiteraard ook in de toekomst.
3. **Meetbare maatschappelijke meerwaarde**
   We hechten er belang aan om deze resultaten en het maatschappelijk rendement waar mogelijk meetbaar te maken. In output, maar vooral ook in outcome. We ondersteunen daarom de inzet om te onderzoeken of een Monitor Brede Welvaart Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen werkbaar is.
4. **Bewuste 'stopstrategie'**
   Met name daar waar de activiteiten gericht zijn op onderzoek en verkenning, zien wij dit eerste jaar als een trechter, waarbij na de brede inventarisatie een beslismoment volgt of de verkenning leidt tot concrete activiteiten. Wij hechten eraan dat deze Go/No-Go besluiten expliciet genomen worden, zodat er ook een stop-strategie is bij onderwerpen die beter niet, niet nu, of beter provinciaal of juist subregionaal of lokaal opgepakt kunnen worden. Een stop-strategie is overigens net zo goed van waarde bij activiteiten die nu al wel concreter in de agenda benoemd staan. We rekenen erop dat terugkerend bewust wordt afgewogen of en hoe een activiteit voortgezet wordt, en dat stoppen een optie is, indien de toegevoegde waarde voor de regio beperkt blijkt.
5. **Rust door een meerjarige lijn vanaf 2023**
   Werken aan de opgaven is werken aan een meerjarige beweging, die al van jaren vóór de vorming van de GMRAN dateert. We waarderen de ruimte die gemeente(raden) nu krijgen om

jaarlijks een eigen afweging te maken. Dit past bij de eigenstandige beslissingsbevoegdheid van de individuele gemeenten. Toch verhoudt het intekenen voor één jaar zich moeilijk tot de meerjarige beweging in het bestuursakkoord en het meerjarig commitment dat we ook van onze partners (triple helix etc.) vragen om écht stappen te maken. We zouden het daarmee toejuichen als de systematiek in de GMRAN op termijn zou toegroeien naar een systeem zoals een (gemeentelijke) meerjarenbegroting, met doorgaande lijnen voor een periode van, bijvoorbeeld, vier jaar. Met de gemeenteraadsverkiezingen in zicht lijkt het logisch dat de nieuwe colleges en raden zich beraden over een sterke, consistente en meerjarige lijn voor 2023 en verder.

6. **Krachtige regio, krachtige provincie**
   Samenwerking tussen de 18 gemeenten in onze regio is onontkoombaar en noodzakelijk. Geen gemeente kan de opgaven waar we voor staan eigenstandig realiseren, laat staan de kleinste gemeente in de regio. Samenwerking gaat echter ook altijd gepaard met afstemming, overleg en compromis, daar waar de urgentie zodanig is dat soms doorzettingsmacht nodig is. Wij pleiten voor een krachtige provincie die, met respect voor de gemeentelijke autonomie, stevig agenderend, sturend en (financieel) ondersteunend is. Een provincie die ruimte laat, maar ook krachtig rol neemt op onder andere de mobiliteitsopgave, wonen en opgaven in natuur en landschap.
7. **Lokaal of provinciaal wat kan, regionaal wat moet**
   We hechten eraan dat goed wordt geselecteerd op welke speerpunten en activiteiten de regionale samenwerking én een regionale investering logisch is, in plaats van provinciale sturing, subregionale samenwerking of een lokale aanpak. Op enkele onderdelen rijst nu ook de vraag wie uiteindelijk daadwerkelijk voor uitvoering en financiering daarvan aan de lat staat. (Zie verder de bijlage met de reactie per opgave.)

In de bijlage vindt u een aantal opmerkingen en vragen per opgave.

Conceptbegroting 2022
Wij willen u meegeven dat uw bestuur de begroting 2022 alleen met een voorbehoud zal kunnen vaststellen. Er wordt immers nog een definitieve regionale agenda opgesteld naar aanleiding van de huidige consultatieronde. Dit kan gevolgen hebben voor de opgaven, speerpunten en benodigde middelen. Bovendien gaan de 18 regiogemeenten pas in het najaar intekenen op de regionale opgaven en pas nadien zal er zekerheid zijn over de hiervoor beschikbaar gestelde middelen.

Daarnaast kan het eventueel niet intekenen op de opgaven door gemeenten tot gevolg hebben dat de kosten voor deelname omhoog gaan, dan wel dat het ambitieniveau van de betreffende opgave naar beneden moet worden bijgesteld. Mocht het niet meedoen van één of meerdere gemeenten leiden tot een verhoging van de kosten, dan wel substantiële wijziging van de inhoud van de opgave(n), dan zullen wij een nieuwe afweging over onze deelname moeten maken.

Concept bestuursakkoord en investeringsagenda
Wij zijn blij met het langjarig commitment vanuit de provincie en TEB. Uit het bestuursakkoord blijkt duidelijk dat de door GMRAN in overleg met partijen jaarlijks vast te stellen agenda als startpunt wordt genomen voor de investeringsagenda. Wij kunnen ons daarom vinden in beide concepten. Wij gaan er overigens vanuit dat zowel de Opgaventeams als de deelnemende gemeenten worden betrokken bij het opstellen van de Investeringsagenda.

GEMEENTE ROZENDAAL

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uit naar de definitieve versie van de stukken.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

Boele Boelens
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn
burgemeester

(Bijlage: reactie en vragen per opgave)

GEMEENTE ROZENDAAL

Bijlage: reactie en vragen per opgave

Opgave	Speerpunt	Reactie
Verbonden regio	3: Hubs en knooppunten	Vanuit de positie van Rozendaal en in lijn met de reactie van de gemeente Rheden willen wij regionale aandacht vragen voor met name de verkeersafwikkeling en doorstroming van en naar de Posbank. Deze is van groot belang voor de afwikkeling van de stroom toeristen (crossover met Opgave Ontspannen regio).
		Adviseren stationsgebied Nijmegen lijkt ons hooguit een subregionaal vraagstuk en vooral een opgave voor stedelijke planontwikkeling van Nijmegen. Waarom is dit opgenomen?
	4: gedragsaanpak duurzame mobiliteit en investeringskalender	Waarom is de keuze gemaakt dit onderwerp op regionale schaal op te pakken? Wat zijn dan de regionale instrumenten?
	5: Verkeersveiligheid	Het belang van het bevorderen van verkeersveiligheid is onomstreden. Echter: concrete investeringen zoals opgenomen in de investeringsagenda verkeersveiligheid moeten worden betaald door rijksoverheid, provincie of gemeente. In hoeverre heeft het opstellen van een meerjarige investeringsagenda dan een taak voor de GMRAN (en niet bijv. voor de provincie)?
Productieve Regio	Algemeen: voorkomen van dubbelingen	Veel van de genoemde zaken worden ook gestimuleerd door de Kamer van Koophandel. Bovendien stimuleert de opgave Circulaire opgave soortgelijke ontwikkelingen, en biedt ondernemerskansen. Kunt u aangeven hoe(veel) deze opgave aan extra (maatschappelijk) rendement levert?
	4: Transitie naar duurzame energie	In diverse speerpunten zien wij dubbelingen of raakvlakken met reeds bestaande projecten. Zo bestaan de energieloketten al. Deze draaien op bijdragen van de gemeenten. Gaat de financiering van deze loketten volledig over naar regio? Wat is de rationale daarachter en in termen van resultaat, dienstverlening en/of kosten? Kennisdeling aardgasvrije wijken hoort bij de verleende subsidie en wordt daarmee al georganiseerd wat is de meerwaarde van de inzet van de metropool regio?
Circulaire regio	1: Circulaire bouw en infrastructuur	De acties in dit speerpunt lijken beter thuis op landelijk, provinciaal dan wel juist lokaal niveau. Kunt u specifieker aangeven wat de beoogde meerwaarde is van regionale inspanningen?
Ontspannen regio	1: Duurzaam toerisme	Binnen dit speerpunt bestaan reeds verschillende (sub-)regionale samenwerking (Veluwezoomgemeenten, TVAN, VeluweAlliantie). Kan de meerwaarde van integratie binnen de structuur van de GMRAN nader worden uitgewerkt?
	3: Groen-blauwe raamwerk	We vinden dit een belangrijk speerpunt, waarbij je zelfs zou kunnen beargumenteren dat dit een plek verdient in de opgave Groene Groeiregio. Immers: 'de regio is niet van elastiek', alleen maar méér landbouw, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, waterberging en recreatie en Toerisme laat uiteindelijk het elastiek knappen. We herhalen hier ons pleidooi om bij 'groen' niet alleen te denken aan 'groene leefkwaliteit', maar juist ook aan het behouden en versterken van kwetsbare flora & fauna, onder meer op de Veluwe(zoom). Wat betreft 'blauw' missen we de afweging of en hoe de GMRAN een rol wil nemen in klimaatadaptatie (droogte, wateroverlast, bosbranden). Is aan de voorkant afgewogen of en hoe dit thema een plaats zou krijgen?
	2: Bruisende binnensteden en krachtige kernen	Wat is de argumentatie om dit speerpunt in de regionale opgave op te nemen? Er valt te beargumenteren dat het voornamelijk een gemeentelijke opgave is. Daarnaast zit het regionaal belang van aantrekkelijke zaken in de stad/kernen ook in speerpunt 1 en 4. Wat gaat er mis als dit speerpunt bij de verschillende gemeentes gelaten wordt?

Groene Groeiregio	1: Versnellen woningbouw	De Verstedelijkingsstrategie loopt al samen met de regio FoodValley. De aandacht voor woningbouw is daarin geborgd (in combinatie met leefomgeving, bereikbaarheid en economie). Via andere opgaven zijn zaken als circulariteit en bereikbaarheid en fijne woonomgeving geborgd. Kunt u toelichten wat er echt bovenop komt in deze opgave of is het vooral een bundeling van de bestaande initiatieven?
	3: Agglomeratiekracht	Concrete acties en meetbare doelen ontbreken in dit speerpunt. Ons is onhelder wat de meerwaarde is ten opzicht van andere speerpunten of opgaven. Kan dit concreter worden uitgewerkt?

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Gemeenteraden van de deelnemende
gemeenten aan de Groene Metropoolregio
Arnhem-Nijmegen

Datum : 14 april 2021
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2021-GMDB-07
Zaaknummer :
Contactpersoon : Dhr. A. Joustra
E-mailadres : a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding concept-regionale agenda 2022
(incl. actualisatie regionale agenda 2021) Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Geachte raad,

Met gepaste trots presenteren wij u de concept-regionale agenda 2022 (incl. actualisatie regionale agenda 2021) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Deze agenda is ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken. Hiertoe zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen.

Deze regionale agenda wordt u ter consultatie aangeboden. In de vergadering van het algemeen bestuur op 7 juli 2021 zullen we op basis van uw reacties richting geven aan de definitieve versie van de regionale agenda 2022. De definitieve regionale agenda wordt in de vergadering van het algemeen bestuur van 15 september vastgesteld. Daarna wordt deze aan u aangeboden. Op basis van deze definitieve agenda wordt u uitgenodigd om in te tekenen op de opgaven voor het jaar 2022. Vanaf 2023 zullen de opgaven een meerjarig karakter krijgen.

WAT VRAGEN WIJ

Zoals toegezegd bij het versterkingsproces, willen we de gemeenten (colleges en raden) al in het voorjaar om een reactie vragen op de concept regionale agenda voor het jaar (jaren) daarop. Dit geeft het algemeen bestuur de kans om nog bij te sturen in ambities, acties of middelen voordat de definitieve versie aan u aangeboden wordt. Ook geeft het gemeenten de kans om in hun voorjaars-, kader- of zomernota rekening te houden met de gevraagde middelen voor het intekenen op de opgaven uit de definitieve regionale agenda.

Aan u wordt gevraagd of uw college en uw raad zich herkent in de (uitwerking van de) ambities en bijbehorende acties in de concept regionale agenda 2022 en welke u eventueel mist. Nodigt deze concept agenda uit tot intekenen op de opgaven?

Het regiobureau is bereid om, daar waar nodig, tijdens de raadsbehandeling een toelichting te geven.

MOTIES

In een aantal deelnemende gemeenten zijn moties aangenomen die invloed hebben op de invulling van de opgaven. De motie over het klimaatakkoord van Parijs (gemeente Rheden) komt terug in de circulaire regio, de motie over biodiversiteit (gemeente Nijmegen) bij het groen blauwe raamwerk in de ontspannen regio. Op de moties over de monitor brede welvaart (gemeente Doesburg, Duiven en Rheden) wordt in de inleiding van de concept regionale agenda ingegaan. Het streven is om u voor de zomer apart te informeren over de verschillende moties en de beantwoording hiervan.

PROCEDURE

We vragen u voor 30 juni aanstaande te reageren. Deze termijn is langer dan de gangbare 8 weken voor bijvoorbeeld zienswijzen op een begroting. In dit opstartjaar willen we graag voldoen aan het verzoek dat door leden van het algemeen bestuur op 7 april jl. is gedaan om de termijn zo ruim mogelijk te maken. Consequentie hiervan is dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur wordt nagezonden aangezien de stukken, volgens het reglement van orde van het algemeen bestuur, op 30 juni beschikbaar gesteld moeten worden ten behoeve van de vergadering op 7 juli. Wij willen u dan ook dringend verzoeken om zo snel mogelijk na uw raadsvergadering, liefst binnen 2 werkdagen, ons uw reactie te doen toekomen. Definitieve vaststelling van de regionale agenda is voorzien in de vergadering van het algemeen bestuur op 15 september as.

CONSEQUENTIES VAN NIET INTEKENEN VAN EEN AANTAL GEMEENTEN

De concept regionale agenda bestaat uit vijf met elkaar verweven opgaven. Deze agenda is een uitdrukkelijke uitnodiging om in te tekenen op alle opgaven. Desondanks kan de situatie zich voordoen dat een (aantal) gemeente(n) besluit niet deel te nemen aan een specifieke opgave. Indien dit aan de orde is, wordt met de voor die opgave verantwoordelijke bestuurlijk opdrachtgever bekeken wat de consequenties zijn. Dit kan zijn dat de acties gefaseerd worden of dat bepaalde acties anders of met minder middelen uitgevoerd kunnen worden, omdat er minder gemeenten deelnemen. Het kan ook zijn dat de inwonerbijdrage per gemeente omhoog gaat. We hopen op basis van uw reacties op de concept regionale agenda grotendeels te weten welke gemeenten in zullen tekenen op de opgaven. In de definitieve agenda kunnen we hier dan op anticiperen.

VERSTEDELIJKINGSSTRATEGIE

In de komende 2 maanden zal een consultatieronde langs de gemeenten plaatsvinden over de Verstedelijkingsstrategie. Wij adviseren u om de bespreking van deze strategie waar mogelijk te combineren met die van de concept regionale agenda, gelet op de onderlinge samenhang.

BEGROTING 2022

Naast de regionale agenda 2022 ontvangen de gemeenten ook een separaat schrijven over de conceptbegroting 2022. De regionale agenda geeft de inhoudelijke oplading van de conceptbegroting 2022 weer en is door het algemeen bestuur eveneens op 7 april jl. vrijgegeven voor reactie. Conform de bepaling van de Wet gemeenschappelijke regeling (wgr) wordt uw gemeenteraad uitgenodigd een zienswijze in te dienen.

TOT SLOT

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur/secretaris van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de heer A. Joustra.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter	de secretaris
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. A. Joustra

Bijlage:

- concept regionale agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

CONCEPT-REGIONALE AGENDA 2022

en actualisatie regionale agenda 2021

groene metropoolregio
arnhem nijmegen

15 april 2021

Tussen groen, stad en ICE in Arnhem

Voorwoord

Met gepaste trots bied ik u de concept-regionale agenda 2022 aan. Een regionale agenda die in zeer korte periode tot stand is gekomen door de inzet van velen (ambtelijk en bestuurlijk) in de regio.

Nog geen half jaar geleden hebben de gemeenten zich uitgesproken om de regionale samenwerking te versterken en de gezamenlijk ambities onderschreven. Deze agenda geeft, na het tussenjaar 2021, inhoud en richting aan onze ambities in 2022.

Eén van de kernwaarden van de versterkte samenwerking is transparantie. Deze agenda maakt helder wat de 5 integrale opgaven zijn en wat we willen doen in 2022 om onze ambities te bereiken. Met het aanbieden van deze concept-agenda nodigen wij de gemeenten (colleges en gemeenteraden) uit de opgaven te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. Dit passend binnen de P&C cyclus in uw eigen gemeente. Met de ontvangen reacties is het voor het Algemeen Bestuur mogelijk om kort na de zomer een gedragen regionale agenda 2022 vast te stellen. Die agenda omvat 5 integrale opgaven waar gemeenten op uitgenodigd worden om in te tekenen. Vooralsnog voor 1 jaar. De intentie is daarna afspraken te maken over meerdere jaren.

Werken aan een regionale agenda kost naast menskracht ook geld. Ik realiseer me daarbij dat veel gemeenten in financieel zwaar weer zitten. Elke nieuwe uitgave wordt gewogen. Het gevraagde bedrag per opgave is echter in vele gevallen geen nieuw geld. Veel zaken gebeuren nu al op regionale schaal met een bijdrage van uw gemeente; we starten immers niet op ‘nul’ met regionale samenwerking. Daarnaast omvat de regionale agenda taken die al binnen gemeenten gedaan worden en taken, die op de gemeente afkomen. Taken, die efficiënter en effectiever in gezamenlijkheid en op regionale schaal opgepakt kunnen worden.

Ik hoop dat alle gemeenten de ruimte weten te vinden om de schouders onder de gezamenlijk ambities te zetten. Met onze financiële inzet kunnen we er in slagen onze partners (Provincie, Rijk, Europa, bedrijfsleven en kennisinstellingen) te overtuigen om langjarig te investeren in de Groene Metropoolregio.

Mocht u hierbij vanuit het dagelijks bestuur of het regiobureau ondersteuning wensen, dan zijn wij daartoe natuurlijk graag bereid. Ik wens uw college en uw gemeenteraad een goede gedachtewisseling.

Vriendelijke groet,

Hubert Bruls
Voorzitter Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

In het kort

Onze gezamenlijke visie op de regio Arnhem Nijmegen

Horizon
Onze gezamenlijke ambitie:
- we positioneren ons als dé groene metropoolregio van Nederland
- we profileren ons als dé (inter)nationale circulaire topregio 2050
- we werken samen aan dé ontspannen groeiregio in balans

Hiervoor werken we als regio samen:

Fundament
We werken samen aan het behoud van de identiteit van de regio:
- we zetten ons in voor een gevarieerd cultuurlandschap
- we houden de regio strategisch bereikbaar
- we ontwikkelen de culturele netwerken in de regio

Heden
We werken samen aan de ontwikkeling van de regio:
- we ontwikkelen de regio als compleet stedelijk netwerk
- we ontwikkelen energy, food, health en hightech als topsectoren
- we benutten talent en het menselijk kapitaal in de regio

Perspectief
We werken samen aan de koers van de regio:
- we maken onze regio veerkrachtig voor klimaat en energie
- we zetten breed in op de circulariteit van onze economie
- we werken aan een vitale en ontspannen leefomgeving

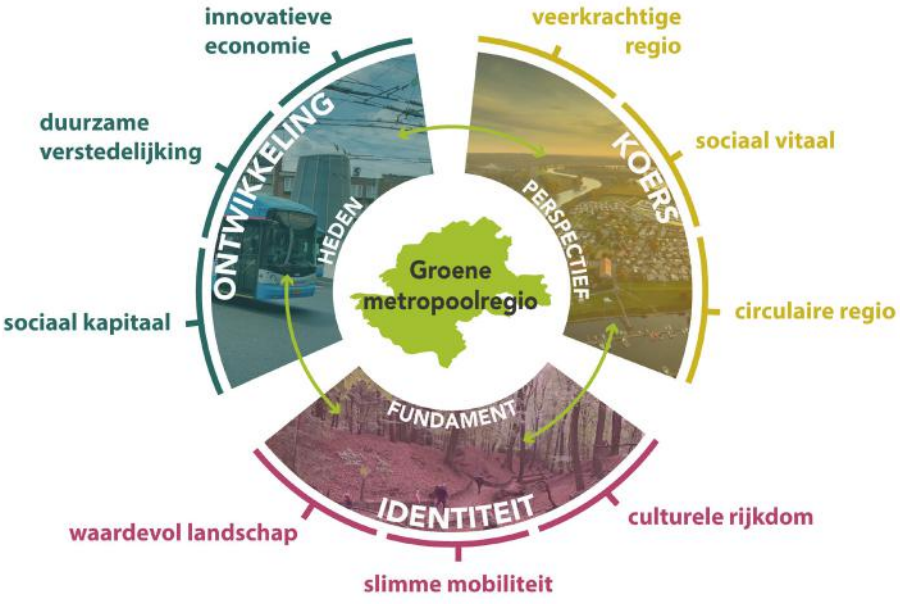

Inhoud

Regionale Agenda Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen 2022

Verbonden regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Gebiedsgerichte corridoraanpak
- Speerpunt 2: Regionaal (snel)fietspadennetwerk
- Speerpunt 3: Hubs en knooppunten
- Speerpunt 4: Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
- Speerpunt 5: Verkeersveiligheid

Productieve regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Stimuleren ondernemerschap in het MKB
- Speerpunt 2: Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt
- Speerpunt 3: Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
- Speerpunt 4: Versterking van duurzame logistiek
- Speerpunt 5: Toekomstbestendige werklocaties

Circulaire regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Circulaire bouw en infrastructuur
- Speerpunt 2: Circulaire economie; grondstoffen en ketens
- Speerpunt 3: Water en klimaatadaptatie
- Speerpunt 4: Transitie naar duurzame energie

Ontspannen regio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Duurzaam toerisme
- Speerpunt 2: Bruisende binnensteden en krachtige kernen
- Speerpunt 3: Groen-blauw raamwerk
- Speerpunt 4: Sterke culturele infrastructuur

Groene groeiregio

- *Ambitie, partners en 2021*
- Speerpunt 1: Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw
- Speerpunt 2: Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven
- Speerpunt 3: Agglomeratiekracht: *Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio

Samenhang opgaven

Financiële paragraaf

Bijlage: bestuurlijke opgaveteams

REGIONALE AGENDA 2022

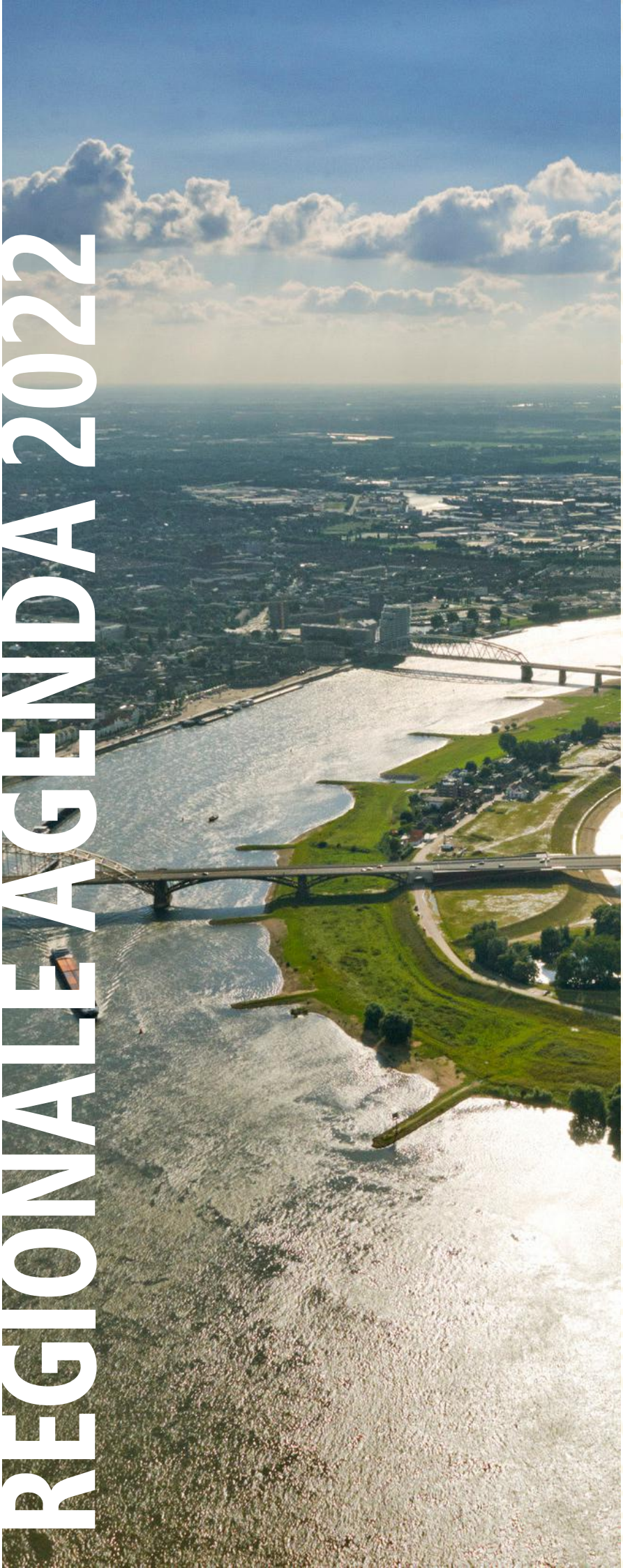

Met deze Regionale agenda geven we richting aan de versterkte regionale samenwerking. We geven vorm en inhoud aan onze gedeelde ambitie voor kwalitatieve groene groei. Onze inzet: elkaar actief opzoeken, partijen verbinden en samen zoeken naar nieuwe kansen!

Nationaal park Veluwezoom

REGIONALE AGENDA GROENE METROPOOLREGIO ARNHEM-NIJMEGEN 2022

In het najaar van 2020 is de eerste regionale agenda voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen aangeboden aan de 18 gemeenten door de Stuurgroep Versterking Regionale samenwerking regio Arnhem-Nijmegen. Op basis van de visie en de regionale agenda hebben 18 gemeenten de stap gezet naar een versterkte regionale samenwerking.

Voor u ligt de concept-regionale agenda voor het jaar 2022. Hierin zijn de vijf centrale opgaven verder uitgewerkt, speerpunten concreter gemaakt en voorzien van acties en benodigde middelen. Omdat de regio zich in een opstartfase bevindt, is deze agenda de uitnodiging aan gemeenteraden om in te tekenen op de 5 opgaven voor het jaar 2022. De intentie is om volgend jaar met een meerjarige agenda te komen, waarna ook meerjarig op de opgaven ingetekend kan worden.

Het jaar 2022 kan niet los gezien worden van 2021. In deze regionale agenda lichten we toe welke resultaten en activiteiten we in 2021 al oppakken om in 2022 resultaten te kunnen boeken. Dit als actualisatie én concretisering van de versie die in het najaar van 2020 aangeboden is. Ook blikken we vooruit op het jaar 2023: welke acties lopen door of zijn een vervolg op wat we in 2022 in gang willen zetten?

Deze agenda geeft invulling aan de inhoudelijke samenwerking als regio: fris, innovatief, integraal en verbindend. Daarmee is het ons inhoudelijk kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Ambitie: groene groei!

We zijn een bloeiend stedelijk netwerk, zonder de overdruk van de Randstad. Dat willen we zo houden. We verwachten dat onze regio nog verder zal groeien, in inwoners, in werkgelegenheid, in mobiliteit. We hebben een forse woningbehoefte van circa 35.000 extra woningen tot 2030. We zetten in op blijvend werk en huisvesting voor onze inwoners. We zien ook dat onze gekoesterde leefkwaliteit bedreigd wordt als we niet gezamenlijk sturen op de groei die op ons afkomt. Als gemeenten willen we daarom op regionaal niveau samenwerken, met elkaar en onze partners: hoe leiden we de groei gezamenlijk in goede banen, zodat de balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de regio behouden blijft? Daarom: groene groei!

Opgavegericht samenwerken
Deze centrale ambitie hebben we uitgewerkt en onderbouwd in de regionale visie 'Regio Arnhem-Nijmegen, de groene metropoolregio' (d.d. 23 september 2020). In deze visie hebben we negen uitdagingen geformuleerd vanuit urgentie, fundament, heden en perspectief. Dit zijn de uitdagingen die we in de opgaven van de regionale agenda bijeenbrengen. Op deze manier komen we los van de traditionele sectoren. Immers, resultaten voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak in samenwerking met diverse overheden én met onze private en maatschappelijke partners. Onze opgavegerichte samenwerking ondersteunt deze beweging naar samenwerking in allianties. De opgaven van de Groene Metropoolregio bieden focus op concrete speerpunten vanuit een integrale blik.

Vijf integrale opgaven
De vijf opgaven zoals ze beschreven zijn in de eerste regionale agenda, staan ook nu centraal. De opgaven bestrijken een logische 'deelverzameling' van het integraal werken. Deze agenda is richtinggevend en maakt integraliteit beheersbaar en handzaam.

Een opgave in de regionale agenda voldoet aan de volgende kenmerken:
- De opgave draagt positief bij aan ontwikkeling van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's én de agenda's van hogere overheden.
- De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, die verbinding legt tussen meerdere sectoren en domeinen die vertaald worden in concrete acties en resultaten.
- De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden op provinciaal, rijks- en Europees niveau.
- De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.

De Verbonden regio, de Productieve regio, de Circulaire regio en de Ontspannen regio combineren ieder een aantal beleidssectoren en domeinen met elkaar. De Groene groeiregio zet juist de integrale samenwerking en integrale afweging van ruimteclaims in de leefomgeving centraal, en adresseert zo de kernambitie van de visie. De Groene groeiregio is daarmee integrerend van karakter.

We pakken de opgaven in samenhang op. Dat is de kracht van onze werkwijze: vanuit verschillende invalshoeken werken we aan de maatschappelijke opgaven en versterken we elkaars acties. In de tabel op pagina 47 is de samenhang tussen opgaven inzichtelijk gemaakt.

Centrum Arnhem

Zevenheuvelenloop

Opgaven: speerpunten en activiteiten
Vanaf 1 januari 2021 zijn we officieel gestart met de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de opgaven. De bestuurlijk opdrachtgever, haar/zijn bestuurlijk opgaveteam (bijlage 2), de andere betrokken wethouders, de opgavemanager en de betrokken inhoudelijke experts hebben in korte tijd deze concept-regionale agenda 2022 uitgewerkt én concrete acties opgestart in 2021. Bij het maken van de regionale agenda hebben we gemerkt dat het enthousiasme voor regionaal werken groot is en dat we met elkaar het belang hiervan zien. Het feit dat er een Groene Metropoolregio is met een 'gezicht' en mensen om zaken op te pakken, helpt om snel op tafel te krijgen waar we mee bezig zijn, waar we mee aan de slag willen en waar de prioriteiten liggen. De regionale agenda gaat uit van wat we met elkaar over vijf jaar willen bereiken en maakt dit concreet voor het komende jaar of jaren. Per opgave zijn resultaten, acties, een planning en een indicatie voor de benodigde middelen inzichtelijk gemaakt. De uitvoering van deze acties doen we natuurlijk niet alleen. Per opgave is beschreven met welke partners we samenwerken om onze ambities te realiseren.

In de regionale agenda staan per opgave verschillende acties. Acties gericht op de uitvoering van projecten en programma's, op lobby, het ontwikkelen van een visie of het verkennen van bepaalde onderwerpen. Deze acties zijn hard nodig om samenwerking vorm te geven, keuzes te maken en projecten en programma's concreet te maken en een stevige en uitnodigend verhaal te hebben bij onze regionale ambitie. Alleen zo kunnen we inspelen op kansen en (financierings) mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk en Europa. Dit geldt zeker voor de opgaven waarop we in het verleden minder in regionaal verband hebben opgetrokken, zoals Ontspannen regio. De meeste van deze verkenningen/ visies zijn zo veel als mogelijk in het eerste kwartaal van 2022 gereed, zodat de uitkomsten vertaald kunnen worden in concrete acties met resultaten voor het jaar 2023.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet hard nodig: de COVID-19 crisis raakt onze regio hard. Toerisme, binnensteden en centra van kernen, cultuur, de druk op natuur- en landschap om maar wat voorbeelden te noemen. Waar dat kan, maken we daarom direct een begin met activiteiten, waarvan we snel resultaat zien. We doen dit met middelen (capaciteit en geld) die al beschikbaar zijn vanuit Rijk, provincie of gemeenten zelf. Ook gaan we in 2021 aan de slag met het meetbaar maken van doelen en resultaten en het monitoren daarvan.

Monitor Brede Welvaart
Brede Welvaart gaat over de kwaliteit van het leven; het welzijn van de inwoners. In de regionale Monitor Brede Welvaart (CBS) wordt de brede welvaart van gemeentes, provincies en COROP-gebieden in kaart gebracht. Aan de hand van meer dan veertig indicatoren geeft de monitor een breed en divers beeld van de staat en ontwikkeling van de regionale samenleving. Door enkele gemeenten is in een motie gevraagd dit instrument in te zetten. Is de regionale inzet voldoende effectief en efficiënt is om de kansen te benutten of de knelpunten aan te pakken? De monitor draagt ook bij aan de legitimiteit van de gezamenlijk inzet op de regionale ambities. Het Algemeen Bestuur heeft inmiddels besloten in het 2e kwartaal van 2021 de mogelijkheden van toepassing van een Monitor Brede Welvaart Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen te onderzoeken.

Organisatie opgaven
Het bestuurlijk opgaveteam stuurt de uitvoering van de opgave aan, bewaakt voortgang en stelt zo nodig bij. Zij doet dit op advies van het opgaveteam, bestaande uit de opgavemanager en een coördinator per speerpunt. Deze speerpuntcoördinatoren zorgen voor de verbinding met de gemeenten door een werkgroep in te richten per speerpunt. Deze bestaat uit een vertegenwoordiging van de deelnemende gemeenten, waarbij gelet wordt op spreiding over de hele regio. Daarnaast worden alle relevante ambtenaren regelmatig op de hoogte gehouden en om input gevraagd.

Tijdens de regio-ochtenden en de regiodagen stelt het bestuurlijk opgaveteam de overige regiobestuurders op de hoogte van de voortgang van de uitvoering van de opgave. Tijdens deze regio ontmoetingen kunnen bestuurders gevraagd en ongevraagd advies geven over de uitvoering van de opgave. Daarnaast worden op raadsontmoetingen de raadsleden geïnformeerd over de ontwikkelingen van en in de opgaven.

Triple helix-samenwerking en bestuursakkoord
Werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor onze maatschappelijke opgaven boeken we alleen met een meer integrale aanpak en in een samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs en onderzoek). We werken dan ook met veel partners samen om de ambities binnen onze opgaven te verwezenlijken. Soms doen ze een groot deel van de uitvoering, soms zijn ze mede-initiatiefnemer, medefinancier of supporter. Belangrijk zijn de samenwerkingsrelaties met de provincie Gelderland en The Economic Board (TEB). Gezamenlijk zien wij het als onze verantwoordelijkheid om het voortouw te nemen in de regionale samenwerking. Voor een gezamenlijke uitvoering van de regionale agenda is een consistente, meerjarige samenwerking tussen deze drie partijen nodig. We bekrachtigen deze samenwerking in een bestuursakkoord en voorzien deze van een investeringsagenda, waarin partijen ieder hun commitment op het aandeel aan de opgaven bekrachtigen.

Samenwerking met het Rijk
Voor een aantal opgaven is er al een intensieve samenwerking met het Rijk. Denk aan het verstedelijkingsakkoord, de woondeal en de MKB-deal. We gebruiken 2021 om voor de opgaven te identificeren waar kansen voor (verdere) samenwerking met het Rijk.

Intekenen op opgaven door gemeenten
Zoals hierboven staat beschreven, hangen de vijf opgaven nauw met elkaar samen. Zij vormen elk een onmisbare schakel om onze ambitie te realiseren. Binnen de opgaven hebben de opgaveteams zich laten leiden door urgentie en betekenis van acties voor gemeenten. Alleen de acties die prioriteit hebben en die we kansrijker en succesvoller kunnen oppakken op regionaal niveau, zijn opgenomen in deze regionale agenda. We hopen daarmee dat alle gemeenten zich uitgenodigd voelen om in te tekenen op het geheel. Op basis van deze concept-regionale agenda kunnen

gemeenten zich een mening vormen of zij voornemens zijn in te tekenen op de opgaven voor één jaar (2022). In juni 2021 kunnen zij hun reactie op deze concept-regionale agenda kenbaar maken aan het AB. De opgaveteams verwerken deze reacties in een definitieve regionale agenda en leggen deze voor aan het AB. Op basis van deze definitieve regionale agenda, kunnen de raden besluiten om in te tekenen voor de opgaven, bij of na de begrotingsbehandeling 2022. De bijdrage per inwoner die genoemd zijn per opgave gaan over de acties voor 2022.

Als een gemeente besluit mee te doen aan een opgave, dan tekent het college, na het besluit van de gemeenteraad, hiertoe een opgaveovereenkomst. Hiermee zegt de gemeente toe de benodigde middelen ter beschikking te stellen. De basis voor deze overeenkomst ligt in artikel 27 van de Gemeenschappelijke Regeling. In de overeenkomst staan doel van de samenwerking, de resultaten en activiteiten van de opgave, de gemeentelijke bijdrage in financiën en de duur van de overeenkomst.

Overzicht proces

Met het proces van de regionale agenda en daarmee het intekenen op de vijf opgaven is aansluiting gezocht bij het proces rond de aanbieding van de concept-begroting van de Groene Metropoolregio voor het volgende jaar. Dit is een logische keuze omdat de gemeenten op een vroegtijdig moment een beeld krijgen welke middelen gevraagd gaan worden om de regionale agenda, dus de vijf opgaven, uit te voeren in het komende jaar (en jaren).

Het biedt gemeenten ook de mogelijkheid deze consultatiefase te gebruiken om opgaven aan te scherpen. De regionale agenda wordt elk jaar opnieuw voorgelegd aan de gemeenten.

In de visualisatie is dit proces vastgelegd.

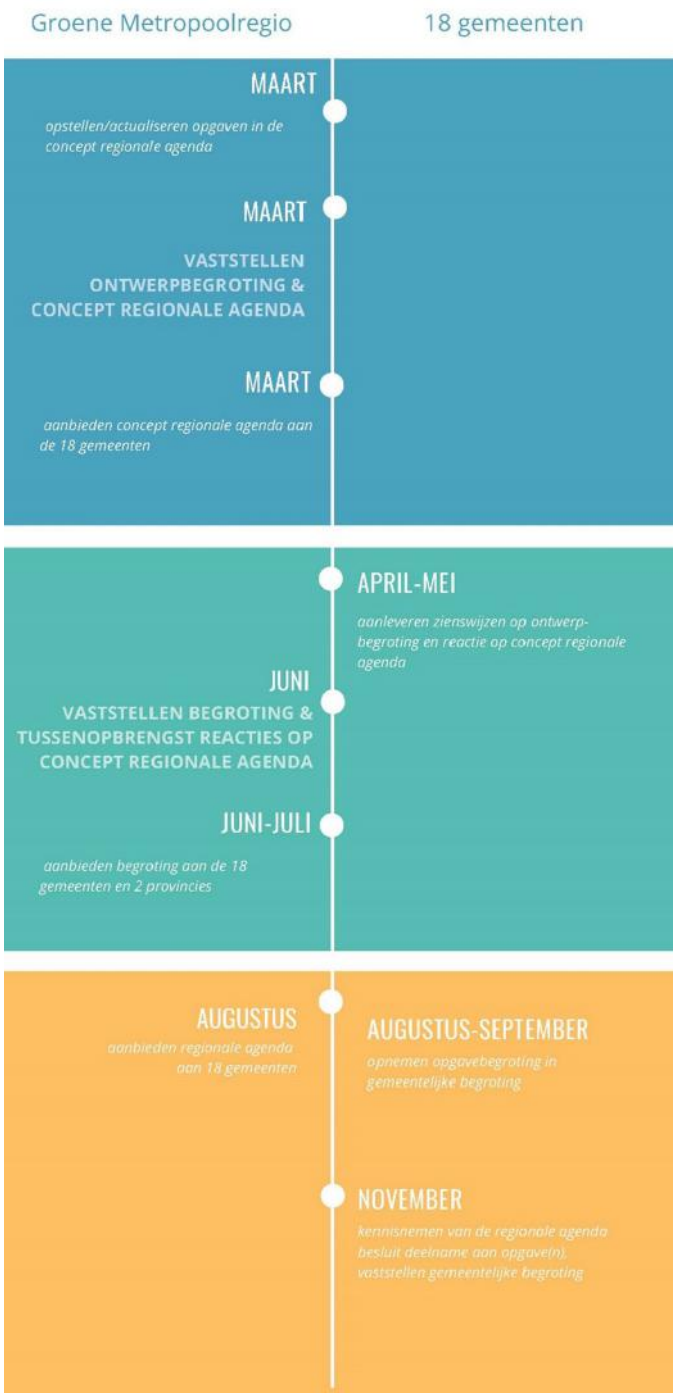

DE VERBONDEN REGIO

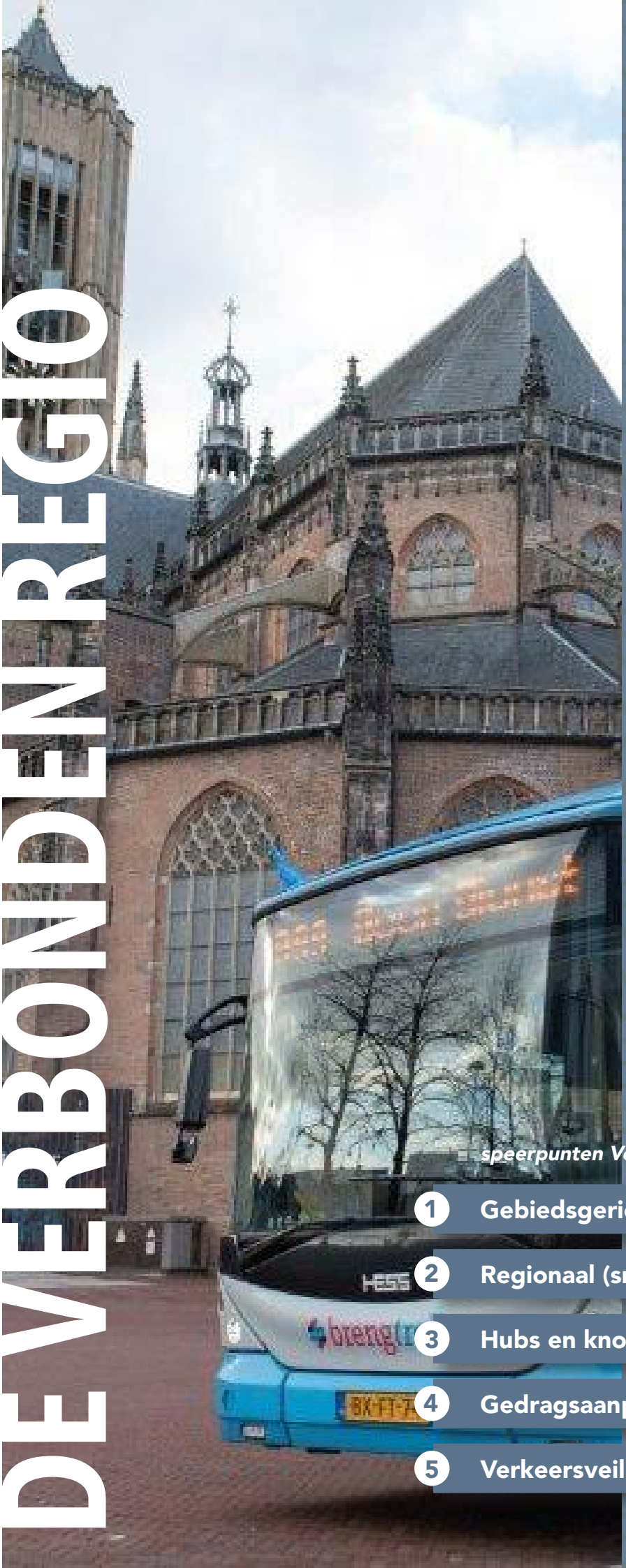

Over vijf jaar:

Kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

speerpunten Verbonden regio

1. **Gebiedsgerichte corridoraanpak**
2. **Regionaal (snel)fietspadennetwerk**
3. **Hubs en knooppunten**
4. **Gedragsaanpak en duurzame mobiliteit**
5. **Verkeersveiligheid**

Snelle (regionale) fietsroutes: Rijn Waalpad

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Wij willen de regionale en stedelijke bereikbaarheid (zeker in het kader van de grote woningbouwopgaven) waarborgen door een ombuiging naar meer gebruik van fiets en (H) OV op korte en langere afstand en een beter gebruik van bestaande infrastructuur. Behalve lucht op het regionale wegennet zorgt dit ook voor een duurzamere mobiliteit.

In de voorloper van deze regionale agenda, de Agenda Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid uit 2019 zaten 6 sporen: Weg, Spoor, Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), Fiets, Slim en Schoon Onderweg, Verkeersveiligheid. De doelen en projecten zoals hierin ondergebracht zijn nog steeds actueel. De vijf speerpunten zijn integraler opgezet en sluiten beter aan bij Gaaf Gelderland en de Gelderse Mobiliteitsvisie.

Logistiek is geen apart speerpunt binnen de Verbonden regio. Wel willen wij de logistiek binnen de Verbonden regio slimmer en duurzamer maken. In 2021 verkennen we hoe we in onze regio de economische kansen van de logistieke sector verder kunnen versterken. Daarnaast wordt een relatie gelegd met de logistieke corridor (samenwerking met de provincie Gelderland en TEB), het verduurzamen van de bouwlogistiek, digitalisering, binnenstadlogistiek, truckparking en het verduurzamen van de binnenvaart.

Wij stellen de reiziger centraal en verleiden de reiziger de slimste en schoonste keuzes te maken. We benutten mobiliteitsnetwerken beter en zetten in op actieve en schone mobiliteit. Groei in balans brengen met onze leefkwaliteit en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie en landschap.

Slim en schoon reizen door de vorming van mobiliteitshubs, het stimuleren van fiets/lopen op korte afstanden binnen het netwerk, het HOV-netwerk te vergroten en te versterken en door voor verbindingen op langere afstanden tussen stedelijke netwerken in te zetten op openbaar vervoer/spoor.

PARTNERS

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is één van de partners binnen het beleidsveld Mobiliteit. De acties uit deze regionale agenda voeren we samen met partners uit.

- de provincie Gelderland: de doelen zijn op al onze speerpunten sterk in lijn met elkaar. Veel van onze processen en projecten voeren wij samen uit. In nauw overleg wordt bepaald wie het voortouw heeft.
- Overige overheden (Rijk, andere regio's en de individuele gemeenten) en het Waterschap: Binnen de Verbonden regio ontplooien we activiteiten die onze inhoudelijke opgaven kunnen versterken. Hierbij moet gedacht worden aan het versterken van de relatie met andere regio's (o.a. kennisuitwisseling via het Gemeentelijk Netwerk Mobiliteit en Infrastructuur (GNMI)). Ook adviseren wij in voorkomende gevallen bij o.a. verschillende rijksprocessen. Daarnaast stemmen wij elkaars programma meer op elkaar af.
- TEB: hecht veel belang aan de mobiliteitsopgaven, omdat dit van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit de regio maken wij graag gebruik van het netwerk van TEB om deze opgave verder te brengen. Rondom lobby en communicatie van strategische projecten kijken wij samen met TEB specifiek naar ieders rol en helpen en versterken we elkaar.
- Bedrijfsleven: Wij betrekken het bedrijfsleven actief bij onze initiatieven. Belangrijke partners, met wie we in het vervolgtraject afstemmen zijn: ondernemers, ondernemerscollectieven, koepelorganisaties en kennisinstellingen. Ook aanbieders zijn een belangrijke partij om samen te komen tot gerichte implementatie.
- Kennisinstellingen als Radboud Universiteit, Hogeschool Arnhem-Nijmegen, Van Hall Larenstein, ROC's dragen bij op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de duurzame mobiliteit en bereikbaarheid. Daar waar mogelijk en wenselijk betrekken wij de onderwijssector in onze processen.
- Het Regionaal verkeersmanagementteam Arnhem Nijmegen (RVMT) is een samenwerking tussen wegbeheerders in onze regio (Rijk, Provincie en gemeenten). De opgavemanager stemt af met de voorzitter van het RVMT en vervult in voorkomende gevallen een actieve rol. Het RVMT wordt in 2021 geëvalueerd, waarbij ook gekeken wordt naar de governance.
- De Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen organiseert aanvullend vervoer voor mensen die gebruik maken van Wmo, Jeugdwet, leerlingenvervoer en kleinschalig OV in de regio. Hiervoor is de Vervoersorganisatie Regio Arnhem Nijmegen opgericht. In de vervoersorganisatie sturen en beheersen de gemeenten samen de uitvoering en ondersteunende processen voor het aanvullend vervoer (Avan). De opgavemanager en de directeur van de Vervoersorganisatie stemmen frequent af.

Werken aan mobiliteitshubs en knooppunten

Trolley bussen - Arnhem

2021

In maart 2019 heeft het regionale Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit ingestemd om maximaal in te zetten op een structurele mobiliteitsaanpak, waarbij de regio een belangrijke speler binnen het publiek/private netwerk is. Hiervoor is naast een eenduidige inhoudelijke aanpak ook capaciteit en financiering essentieel. Sinds 2019 wordt ingezet op het versterken van de sturende kracht van de regionale mobiliteitsaanpak en is toegewerkt naar een regionaal mobiliteitsfonds. Dit mobiliteitsfonds wordt sinds 2020 gevoed door de 18 gemeenten. Ook is sinds 2020 gewerkt met gemeentelijke aanspreekpunten voor een zestal werksporen/beleidslijnen.

In december 2020 is het bestedingsplan Verbonden Regio 2021 besproken in het regionale Portefeuillehoudersoverleg Mobiliteit. De opgaven zoals die in 2019 met elkaar zijn overeengekomen zijn hierbij leidend. In totaal is voor 2021 een bijdrage nodig van iets meer dan € 1,2 miljoen. Een deel van de benodigde kosten worden gedekt vanuit de onderuitputting 2020 (€ 202.000). Resteert een bijdrage van € 1.022.541. Dit betekent dat aan de gemeenten gevraagd is om voor 2021 € 1,30 per inwoner per gemeente beschikbaar te stellen. Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 een cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000.

De opgaven van de Verbonden regio komt voor het overgrote deel overeen met de koers die in 2019 is ingezet met het ambitiedocument duurzame mobiliteit en bereikbaarheid, waarbij nu ook is gekeken om strategische speerpunten en actualiteiten een plek te geven. Voor 2021 worden een aantal activiteiten ingezet die de opgave versterken. Een economische analyse ICE wordt opgeleverd en samen met de provincie Gelderland wordt o.a. een start gemaakt met het maken van een nieuwe regionaal multimodaal verkeersmodel en starten we de verkenningen rondom de gebiedsgerichte corridors. De regio zet in 2021 sterk in op een aantal majeure strategische processen/projecten als de A50, spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied en het station Nijmegen. Daarnaast starten wij met investeringsagenda's (o.a. Hubs & knooppunten, fiets en verkeersveiligheid). Deze lijsten zijn een belangrijke input voor de Groene Metropoolregio als ook voor de provinciale Perspectievennota van medio 2021, waar mede wordt bepaald welke subsidiemiddelen beschikbaar komen. De afspraken die worden gemaakt in de Verstedelijkingsstrategie (2021) hebben eveneens gevolgen voor de potentiële mobiliteitsprojecten.

Speerpunt 1

Gebiedsgerichte corridoraanpak

Multimodale verbinding A15

OVER VIJF JAAR...

- **Realiseren we samen gebiedsgerichte projecten in corridors van weg, rail en water,**
- **met goede (OV-) verbindingen naar Utrecht, Eindhoven, Zwolle én Duitsland (ICE),**
- **waarmee we de capaciteit van het regionale infrastructuur-netwerk vergroten, en met projecten bijdragen aan verbetering van de leefomgeving.**

Gebiedsgerichte corridoraanpak

Dit speerpunt richt zich op de ontwikkeling van de (infrastructuur)corridors in de regio vanuit een gebiedsgerichte aanpak. Het gaat om het bevorderen van interne en externe verbindingen over weg, rail en water vanuit een integrale blik op de leefomgeving. We versterken verbindingen door het beter benutten van de multimodale infrastructuur. Het vergroten van de capaciteit op het netwerk koppelen we aan het verbeteren van de directe leefomgeving. Voor onze inwoners, werknemers, bezoekers en passanten. Dit vraagt onder meer een zorgvuldige afweging tussen het goederenvervoer (per spoor) en het toenemend reizigersvervoer, maar ook met de ontwikkeling van de verstedelijking en de leefbaarheid in de kernen langs de corridors, waaronder het hoogwaardige openbaar vervoer en het binnenstedelijk HOV. In dit speerpunt richten we ons ook op de versterking van verbindingen tussen economische kerngebieden. Hierbij gaat het om de verbindingen met drukbezochte (werk) locaties in de regio en externe verbindingen met onze buurregio's zoals Utrecht, Eindhoven en Zwolle. Op internationaal niveau staat de verbinding met Duitsland, de ICE en de verkenning van euregionale verbindingen met het Europese achterland op de agenda. Wij willen dat er prioriteit wordt gegeven aan investeringen in de spoorcorridor Randstad-Arnhem-RheinRuhr. Versterking van deze corridor is nodig voor de economische ontwikkeling van Nederland, draagt bij aan Europese klimaatdoelstellingen en is noodzakelijk voor verdere verstedelijking en leefbaarheid langs deze corridor. Deze schakel is ook onderdeel van Europese en Duitse spoorplannen.

ACTIES 2022

Uitwerken van het Toekomstbeeld OV 2040
Regionale vertaling van het Toekomstbeeld OV 2040 inclusief uitvoeringsagenda.

A12 spoorcorridor Randstad-Arnhem-Ruhrgebied
Verkenning en lobby van de A12 spoorcorridor incl. Arnhem-Oost.

Implementeren van het actieplan voor Hoogwaardig Openbaar Vervoer
De betrokken gemeenten ondersteunen bij het verkennen en de planvoorbereiding.

Provinciale aanbesteding OV
Het analyseren van de kansen en mogelijkheden rondom de provinciale OV aanbesteding.

Regionaal multimodaal netwerkmanagementkader en verkeersmodel (incl. monitoringssysteem)
Afronding van het regionaal multimodaal netwerkmanagementkader met een advies naar de wegbeheerders. Opstellen van een regionaal kader en ontwikkelen én toepassen van een multimodaal verkeersmodel, samen met de provincie Gelderland. Voor betere beheersing en benutten van verschillende verkeers- en vervoersstromen in en door de regio.

Aanpak A50
Adviseren binnen de projectorganisatie over korte termijnaanpak A50 en participeren van het Mirt-verkenning A50.

Gebiedsgerichte corridors
Afronding verkenning gebiedsaanpak A325 corridor (provincie is trekker), Zuid- en Westflank Nijmegen (provincie is trekker), en Oostflank Arnhem (RWS is trekker).

Regionaal spoor in de regio
Het verkennen van de kansen en mogelijkheden van de bestaande regionale spoorlijnen.

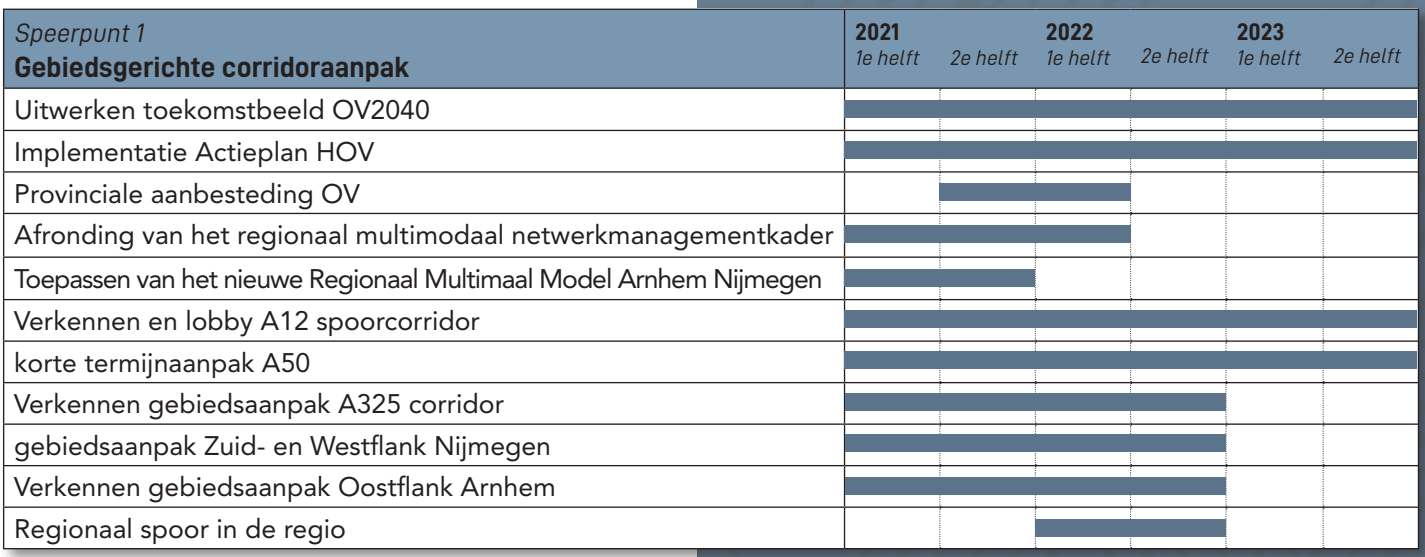

Speerpunt 2

Regionaal (snel)fietspadennetwerk

Regionale fietsverbindingen: fietsbrug 't Groentje bij station Nijmegen Lent

OVER VIJF JAAR...

- **Gebruiken inwoners, werknemers en bezoekers steeds vaker de fiets,**
- **fietsen zij gemiddeld langere afstanden op meer verkeersveilige routes in de regio door**
- **uitbreiding en betere aansluiting op het lokale fietsnetwerk (woon-werk en recreatief).**

Regionaal (snel)fietspadennetwerk

We zetten vol in op de fiets! De fiets, zeker met de komst van de e-bike, wordt steeds populairder. Wij stimuleren en faciliteren deze groeiende populariteit. Wij willen een sterke toename van het fietsgebruik in de regio met positieve gevolgen voor gezondheid, vitaliteit, luchtkwaliteit en leefomgeving. Het doel is het vergroten van fietsgebruik in en naar stad naar 35 %. Wij zien grote samenhang met de realisatie van hubs en verkeersveiligheid. Tevens is er een relatie met het Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF), waarvoor wij al in 2021 werken naar een (geprioriteerde) lijst van potentiële projecten.

Begin 2019 heeft de regio een position paper 'aantrekkelijk fietsnetwerk' gemaakt. Deze vormt een leidraad voor onze inzet. Zo willen wij komen tot een werkagenda die het kader biedt voor maatregelen en prioriteiten. Het netwerk van snelle fietsroutes is nog niet af. Aan bestaande routes zijn verbeteringen noodzakelijk door toenemend gebruik en nieuwe inzichten. Bovendien zijn er nog kansen in de stedelijke regio om snelle fietsroutes te ontwikkelen. Het verbeteren van feeders is een regiobreed vraagstuk. Zowel rond de steden als verspreid in de regio moet het makkelijker worden om naar een snelle fietsroute te fietsen; of naar een hub of knooppunt, zoals een druk intercitystation. Om ketenmobiliteit te stimuleren is het van belang dat de overstap comfortabel en gemakkelijk is. De overstap tussen fiets en openbaar vervoer optimaliseren we verder. Met de ligging aan rivieren kent de regio veel bruggen. De bruggen vallen veelal samen met de tracés van de snelfietsroutes. De op- en afgangen van bruggen moeten beter (met ook aandacht voor maatvoering/breedte). Naast voorzieningen die de ruggengraat van het fietsnetwerk versterken, is aandacht nodig voor doorfietsroutes tussen kernen en binnen steden. Ook veilige schoolfietsroutes vallen hieronder. Hierbij maken wij zoveel mogelijk gebruik van bestaande subsidiemogelijkheden.

ACTIES 2022

Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets (MRF)
Ontwikkelen van een meerjarige regionale investeringsagenda voor de fiets, gericht op een betere prioritering en programmering van (potentiële) fietsprojecten in de regio, en op een betere aansluiting tussen het regionale fietsnetwerk en stedelijke, lokale fietsnetwerken.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets
Het benutten van de kansen en mogelijkheden van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets.

Utilitaire fietsroutes in relatie tot het recreatief fietsnetwerk
Nadere verkenning naar een betere aansluiting en gebruik van utilitaire fietsroutes (voor woon-werkverkeer) op het recreatieve fietsnetwerk in de regio.

Verkenning van nieuwe snelle fietsroutes
Verkenning van potentieel te realiseren snelle fietsroutes en nader verkennen van knelpunten in de aansluiting op lokale netwerken.
- Nijmegen-Wijchen-Oss
- Arnhem-Huissen-Bemmel
- Om de Noord (Arnhem)
- Zevenaar-Doetinchem

Voorbereiden Planvorming Westflankroute Arnhem – Elst – Nijmegen
Nadere verkenning en planvoorbereiding voor een nieuwe snelle fietsroute tussen Arnhem en Nijmegen via Elst.

Analyseren stedelijk netwerk in relatie tot intelligente verkeerslichten (I-vri's)
Analyse van de aansluiting op het stedelijk fietsnetwerk in relatie tot intelligente vri's (datagedreven stoplichten).

Ondersteunen campagne 'Heel Gelderland fietst' en ondersteunen van de fietsburgemeester Arnhem-Nijmegen
Regionale uitwerking van de provinciale campagne 'Heel Gelderland fietst' met actieve gedragsstimulering om het gebruik van de fiets te vergroten door bijv. fietschallenges, in samenwerking met bedrijven, bewonersgroepen, kennisinstellingen en overheden.

Speerpunt 2 **Regionaal (snel)fietspadennetwerk**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Opstellen meerjaren Regioagenda Fiets	■		■		■	
Kansen benutten Nationaal Toekomstbeeld Fiets	■	■	■	■	■	■
Verkenning van utilitaire & recreatieve fietsroutes	■	■	■			
Verkenning snelle fietsroute Nijmegen-Wijchen-Oss		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Arnhem-Huissen-Bemmel		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Om de Noord Arnhem		■	■	■		
Verkenning snelle fietsroute Zevenaar Doetinchem		■	■	■		
Voorbereiden planvorming Westflankroute	■	■	■	■		
Analyse stedelijk netwerk i.r.t. I-vri's		■	■	■	■	
Ondersteunen Gelderland fietst en fietsburgemeester	■	■	■	■	■	■

Speerpunt 3

Hubs en knooppunten

Regionaal mobiliteitsnetwerk met ov-knooppunten: stationsomgeving Wijchen

OVER VIJF JAAR...

Realiseren we met partners (nieuwe) mobiliteitshubs en knooppunten in stad en regio waar we:

- **nieuwe vormen van duurzame mobiliteit aanbieden (deelvervoer, elektrisch, MaaS[1]).**
- **'mobiliteit op maat' bieden voor vraagafhankelijk vervoer in de regio en**
- **zo een betere koppeling maken tussen het regionale en stedelijke infrastructuurnetwerk.**

[1] *Mobility as a Service*

Hubs en knooppunten
Dit speerpunt richt zich op het zo efficiënt mogelijk verknopen van multimodaliteit op strategische locaties en het versterken van multimodale ketens in stad en regio. Met de ontwikkeling van knooppunten en mobiliteitshubs werken we samen met onze partners aan steeds beter bereikbare faciliteiten in de regio. Het gaat om het aanbieden van alternatieven op het gebruik van de auto en de verkeersdeelnemer te verleiden de overstap te maken op actieve en duurzame vormen van mobiliteit. Het kan hier gaan om fysieke ontwikkeling van knooppunten of de ontwikkeling van ehubs, deelvervoer, elektrisch vervoer en MaaS-constructies. Waarbij we inspelen op vraagafhankelijk vervoer in de kleinere kernen van de regio met mobiliteit op maatconstructies.

De focus ligt op het regionale netwerk. Wij richten ons op die hubs die van meerwaarde zijn voor het regionale mobiliteitssysteem. De doelstelling is tweeledig: Het verlichten van de druk op het verkeersnetwerk rond drukbezochte plekken in de regio en het stimuleren en faciliteren van duurzame vormen van mobiliteit. Hier zoeken we de aansluiting bij lopende ruimtelijke ontwikkelingen en de andere regionale opgaven. Dit vraagt om een integrale benadering. Wij hanteren hierbij het uitgangspunt om nieuwe woningen zoveel mogelijk te programmeren nabij (H)OV en/of in verbinding met nabij gelegen (regionale/snel-) fietspaden, waarbij in de eerste plaats de bestaande capaciteit wordt benut en knooppunt-vorming wordt gestimuleerd (o.a. bij station Nijmegen, Arnhem-Oost).

De samenhang en meerwaarde van hubs vanuit verschillende invalshoeken staat centraal. Denk hierbij aan de aansluiting op woon- en werklocaties, binnensteden, voorzieningen en recreatieve hotspots. Maar ook de ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit zoals de uitbreiding van het regionale (snel)fietsnetwerk en HOV-netwerk. We kijken op drie schaalniveaus naar het functioneren van hubs en knooppunten (overstaphubs, ontsluitingshubs en speciale hubs). Met oog voor bestaande en potentiële nieuwe hublocaties onderzoeken we waar de hubs complementair zijn en elkaar kunnen aanvullen vanuit een regionale optiek. Het gaat hierbij om de relaties tussen het stedelijke schaalniveau, de flanken en het regionale schaalniveau.

Een integrale benadering staat ook hier centraal waarbij we de leefomgeving van inwoners, werknemers en bezoekers verbeteren.

ACTIES 2022

Meerjarige investeringsagenda
Ontwikkelen en actualiseren van de meerjarige investeringsagenda regionale hubs en knooppunten.

Implementeren van kansrijke hubs
Verkenning, planvoorbereiding en verkenning van 1e fase investeringsimpuls in mobiliteitshubs.

Adviseren stationsgebied Nijmegen
De regio ondersteunt de gemeentelijke plannen voor realisatie van het stationsgebied Nijmegen, inclusief verbetering van de kwaliteit van de stationsomgeving met het oog op de realisatie van wonen en werken in de directe omgeving. In 2023 start een deel van de uitvoering aan de westkant van het station.

Mobiliteit op Maat/Hubtaxi
Uitwerken Mobiliteit op Maat in relatie tot het project haltetaxi van de provincie Gelderland.

Fietsparkeren/gratis stallen
Analyseren van de kansen en mogelijkheden voor fietsparkeren en gratis stallen.

Speerpunt 3 **Hubs en knooppunten**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Meerjarige investeringsagenda	■		■		■	
Verkennen en planvoorbereiding	■	■	■	■	■	■
Adviseren station Nijmegen	■	■	■	■	■	■
Uitwerken Mobiliteit op Maat	■	■	■	■		
Fietsparkeren en gratis stallen		■	■			

Speerpunt 4

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit

Gedragsaanpakken mobiliteit: Slim Spitsen Waalbrug

OVER VIJF JAAR...

- **maken meer inwoners, werknemers en bezoekers gebruik van duurzame vormen van mobiliteit**
- **door een actieve beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuze,**
- **met een goede samenwerking tussen werkgevers, mobiliteitsaanbieders en overheden,**
- **waardoor de capaciteit van het regionale infrastructuurnetwerk beter wordt benut.**

Gedragsaanpak duurzame mobiliteit
Dit speerpunt richt zich op gedragsbeïnvloeding van verkeersdeelnemers. Doel is het beter benutten van de het mobiliteitsnetwerk door ons nadrukkelijk te richten op de beïnvloeding van mobiliteitsgedrag en vervoermiddelkeuzen. Een belangrijk programma binnen dit speerpunt is 'Slim & Schoon Onderweg'. De 18 regiogemeenten, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en VNO-NCW werken samen in het programma (Slim & Schoon Onderweg) om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren, waarbij de activiteiten en maatregelen geordend zijn volgens drie programmalijnen:

- Programmalijn 1: Gezamenlijke aanpak mobiliteitsgedrag
- Programmalijn 2: Krachtenbundeling Slimme mobiliteit
- Programmalijn 3: Stimuleren Duurzame mobiliteit

Voor de looptijd van het totale programma (2019 – 2022) zijn de volgende doelen geformuleerd:

- Naar minimaal 20.000 extra slimme en duurzame reizigers.
- Minimaal 20.000 minder autoritten, met name gericht op opvang van de autonome groei aan automobiliteit in de regio.
- Regionale bijdrage aan reductie CO2 wegverkeer (75 kton in 2022).
- Reductie autoverkeer met 10% op kwetsbare corridors gericht op verbetering van de doorstroming en vergroting van de leefbaarheid.

Dit doen we door mensen te stimuleren om minder te reizen, op een ander tijdstip, met een ander vervoersmiddel of via een andere route. Ook zetten we in op smart mobility om de mobiliteit zo goed mogelijk te faciliteren.

ACTIES 2022

Communicatie en monitoring gedrag en verkeersdeelname in de regio
Ontwikkelen van regionale campagnes gericht op werknemers, werkgevers, bewoners en bezoekers voor verduurzaming van hun mobiliteitsgedrag, en digitale monitoring van de verkeersdeelname, en analyse van mobiliteitsdata.

Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten
Verkenning en realisatie van innovatieve projecten, inclusief subsidies hiervoor, van duurzame pilots of experimenten in de regio voor vernieuwende vormen van duurzame mobiliteit.

Slim & Schoon Onderweg
Het realiseren van het uitvoeringsprogramma Slim& Schoon Onderweg.

Speerpunt 4 **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Monitoring en communicatie						
Innovatieve en duurzame mobiliteitsprojecten						
Uitvoeringsprogramma Slim & Schoon Onderweg						

Speerpunt 5

Verkeersveiligheid

Veilige fietsverbindingen: campus Heyendaal

OVER VIJF JAAR...

- **Is de verkeersveiligheid in de hele regio verbeterd door een meer gerichte, risicogestuurde en proactieve aanpak.**
- **Is er een dalende lijn in het aantal doden en gewonden in alle regionale gemeenten.**

Verkeersveiligheid
De regio wil extra aandacht voor het verbeteren van de verkeersveiligheid, waarvoor in 2019 het Startakkoord Strategisch Plan Verkeersveiligheid door VNG en IPO is getekend. De regio werkt samen met de provincie Gelderland en het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid aan onder meer een integraal en uniform verkeersveiligheidsbeleid. We doen al veel, maar er liggen belangrijke kansen om het meer regionaal te doen. Door van tevoren initiatief te nemen om risico's aan te pakken, in plaats van pas maatregelen treffen als er een ongeluk is gebeurd. Onze aanpak past binnen het landelijk kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Onze hoofdopgave is dat iedereen elke dag weer veilig thuiskomt. Dit is het uitgangspunt, waarin we ook onze verdere doelen mee concretiseren. Elk verkeersslachtoffer is er één te veel. Het in 2019 vastgestelde positionpaper Verkeersveiligheid vormt de leidraad voor onze aanpak.

ACTIES 2022

Regionale uitwerking Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV)
De regio initieert en coördineert regionale studies die bijdragen aan de kaders van het SPV.

Investeringsagenda verkeersveiligheid
Het ontwikkelen van een meerjarige investeringsagenda verkeersveiligheid.

Landbouwroutes
Opstellen handreiking en uitwerking landbouwroutes.

Verkeersveiligheid pakketdiensten
Analyseren van de knelpunten en kansen/mogelijkheden om de verkeersveiligheid te verbeteren.

Speerpunt 5 **Verkeersveiligheid**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Regionale uitwerking SPV						
Meerjarige investeringsagenda						
Handreiking en uitwerking landbouwroutes						
Analyse pakketdiensten						
Implementatie gedragsaanpak						

DE PRODUCTIEVE REGIO

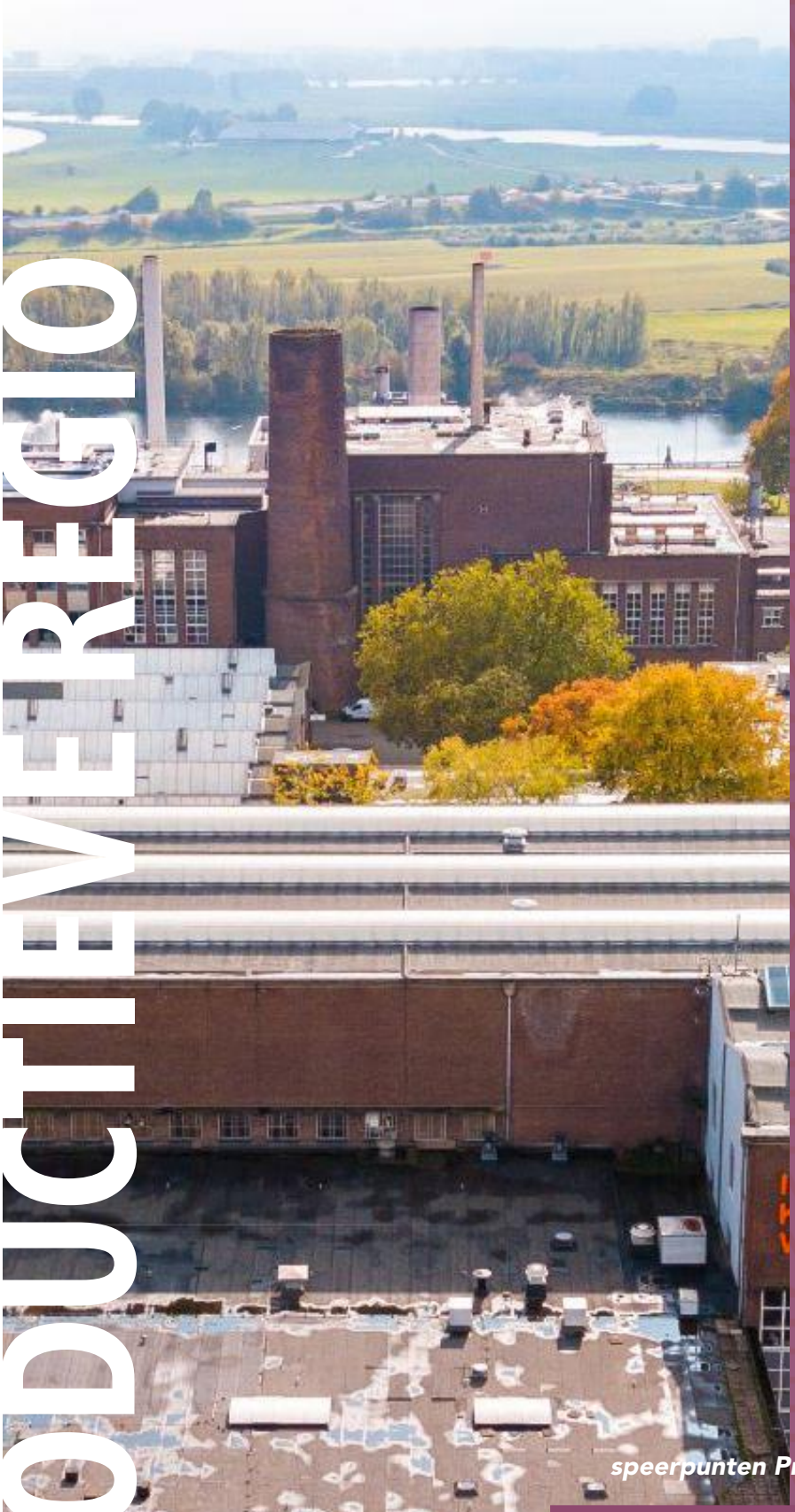

Over vijf jaar:

Is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is gestegen, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnengehaald en geïnvesteerd in onze economie.

speerpunten Productieve regio

1. Stimuleren ondernemerschap in het MKB
2. Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
3. Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
4. Versterking van duurzame logistiek
5. Toekomstbestendige werklocaties

Bedrijventerrein Schoenaker - Beuningen

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Innovatie en werkgelegenheid
Onze regio kent veel innovatiekracht en de vestigingskwaliteit van onze werklocaties scoort boven het landelijk gemiddelde. Tegelijkertijd zien we als opgave om de kwaliteiten van onze regio steviger te profileren en de economische potenties beter te benutten. We versterken onze inzet op innovatiekracht in de clusters Health, Hightech & Energy, de cross-over met Food en logistiek als onlosmakelijke voorwaarde. Dit legt de basis voor een sterke (inter)nationale positie en productiviteit van toonaangevende bedrijven. Dit sterke economische profiel maakt onze regio interessant voor talenten. De ambitie is economische groei te faciliteren en een forse banengroei in een goede balans met de leefkwaliteit in de regio. Dit doen we samen met o.a. TEB en de provincie Gelderland.

Voor de langere termijn zetten we in op behoud en aantrekken van (nieuwe) bedrijvigheid in de regio. Op verschillende niveaus: van zelfstandigen en startups tot het MKB en internationals. We versterken de kwaliteiten van de werklocaties, zodat nieuwe bedrijven zich vestigen en dat ondernemerschap en innovatie gestimuleerd worden. We verbinden lokale bedrijven, instellingen en activiteiten aan de topsectoren en bieden synergievoordelen en ondersteuning bij het uitwerken van ideeën tot concrete projecten. We zetten in op de kwaliteit van onze werklocaties en passend bij het dna van de regio. We versterken de samenwerking met partijen in het onderwijs, gericht op een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, passend bij de vraag van ondernemers en de skills van werknemers en werkzoekenden.

Herstel na COVID-19
Voor de kortere termijn zetten wij krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven in het herstel na de COVID-19 crisis. COVID-19 heeft een enorme impact op de wereldeconomie en ons regionale bedrijfsleven. Van klein tot groot, elk bedrijf voelt in meer of mindere mate de effecten van de crisis.

Voor de langere termijn zetten we ons in voor een versterking van de economische basis, waarin bedrijven zich willen vestigen en kunnen groeien. Dit is belangrijk voor het verdienvermogen, de werkgelegenheid en de welvaart van onze inwoners. Vanuit de Groene Metropoolregio dragen we op een aantal thema's bij aan deze structuurversterking, het innovatieve vermogen van onze economie en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

PARTNERS

Bij het uitvoeren van bovengenoemde acties is de samenwerking met onze partners van groot belang, waaronder de provincie en TEB. Met de provincie zijn ambities en acties al afgestemd, de ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie.

Veel acties worden in samenwerking met TEB opgepakt, waarbij het accent ligt op de acties binnen de speerpunten 'doorontwikkeling van de clusters Health, Hightech en Energy' en 'Human Capital'. Bij de totstandkoming van de acties heeft ook afstemming plaatsgevonden met TEB. TEB heeft een groot triple helix netwerk via de boardleden en de helixgroepen. Met de helixgroepen Arbeidsmarkt, Health, Hightech & Energie en Food is er een samenwerking tussen bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen en deze kan o.a. een belangrijke rol vervullen in het aanjagen van innovaties, het verder brengen en uitvoeren van projecten, verbindingen leggen met het bedrijfsleven en de economische profilering van de regio. De civic entrepreneurs van TEB zijn de coördinatoren van deze helixgroepen. In de komende maanden gaan we met de provincie en TEB verder in gesprek om uit te werken op welke wijze we verdere samenwerking vormgeven.

Daarnaast is de samenwerking met andere partners van belang. De afstemming met deze partners pakken we vanaf april 2021 actief op. Met de arbeidsmarktregio's Arnhem en Nijmegen heeft wel afstemming plaatsgevonden over human capital. Onze partners zijn: de provincie Gelderland, TEB, Innovatiesupportorganisaties zoals KIEMT en Health Valley, Logistics Valley, Ministerie EZK, Euregio/INTERREG, Liemerse Ambassade, kennisinstellingen, ondernemers(verenigingen), Oost NL, VNO/NCW Midden, MKB Koepels, MKB Nederland, Next Garden, Stichting Clok, Arbeidsmarktregio's, Werkbedrijf-regio's, Techniekpact, Gelders Vakmanschap, UWV, Banken, Kamer van Koophandel, makelaars, beleggers, onderwijsinstellingen MBO/HBO/WO, ondernemerskringen en platformen, vakbonden.

Duurzame logisitek - Energy Corridor 2030

2021

Economische Monitor
In 2021 starten wij met een Economische Monitor waarin wij data verzamelen die van belang zijn voor de speerpunten binnen de Productieve regio. Wij maken daarbij slim gebruik van bestaande beschikbare data. De Economische Monitor wordt elke twee jaar geactualiseerd. Zo kunnen we resultaten monitoren en bijsturen waar nodig.

COVID-19 herstel MKB
Herstel van het MKB na de COVID-19 crisis is urgent. Wij starten in 2021 een programma gericht op heroriëntatie na COVID-19. We maken de toekomstmogelijkheden inzichtelijk voor 75 ondernemers en een plan van aanpak voor mogelijke vervolgroutes. Wij doen onderzoek naar de financiële mogelijkheden tot 1 miljoen voor het MKB en maken een plan van aanpak voor het vervolg. Wij jagen het ondernemersklimaat en innovatie aan door kennisdeling en faciliteren van ontmoeting. Ook houden wij vinger aan de pols bij Ministerie van EZK voor nieuwe kansen voor MKB ondersteuning.

Human Capital
Wij zetten krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven na de COVID-19 crisis. Wij verkennen samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen welke bestaande instrumenten het meest resultaatgericht zijn. We halen arbeidsmarktbehoeftes op bij MKB en verbinden deze met de werknemerskant. Deze signalen geven wij af aan de arbeidsmarkttafels. We verbinden netwerken aan elkaar, zoeken naar financieringsbronnen om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Voor bundeling in samenwerking tussen overheden/ kennisinstellingen/bedrijven zetten wij in op een regiobrede Human Capital Agenda in 2022.

(Inter)nationale clusters
Met de Economische Monitor wordt de betekenis van Health, Hightech & Energy en Food voor regiogemeenten uitgewerkt. Wat gebeurt al, welke kansen liggen er, wat levert investeren in de clusters op voor de gehele regio, Nederland en Europa. Wij versterken het innovatief vermogen door ondersteuning van lopende projecten, met focus op Connectr voor nieuwe energieoplossingen. Naast Connectr supporten wij de programma's Briskr, Startlife en Orion voor ondersteuning van start-ups en scale-ups en zetten wij ons in voor innovatieve kennishubs en zoeken daarin de verbinding met lokaal en regionaal bedrijfsleven. Met een beter gestructureerde lobby en profilering van de (inter)nationale clusters zetten wij in op subsidie- en investeringsfondsen bij het Rijk, Duitsland en Europa.

Duurzame logistiek
Wij verkennen mogelijkheden voor een sluitende businesscase voor truckparking in de regio. Op lokaal niveau is dit lastig, maar voor goede plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker als hierbij de combinatie wordt gezocht met bijvoorbeeld clean energy hubs. Ook de handhavingsmogelijkheden nemen we daarbij mee. Wij gaan kennisdelen op bestaande initiatieven van vergroening van brandstoffen (zoals waterstof) en stadsdistributie.

Wij verzamelen de initiatieven in de regio om deze in 2022 te coördineren en te onderzoeken op kansrijkheid en daarmee de basis te leggen voor 1 of 2 INTERREG-aanvragen.

Werklocaties
De ontwikkelruimte binnen het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) wordt verdeeld en we zetten een eerste stap in de kwalitatieve verbetering van het RPW door de verbinding te leggen met de ruimtebehoefte van Health, Hightech & Energy, de economische kracht van de subregio's en de koppeling te leggen met andere opgaven.

Speerpunt 1

Stimuleren ondernemerschap in het MKB

Hotspot voor ondernemerschap - Modekwartier Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in de regio meer start-ups en nieuwe bedrijven in retail, horeca en andere MKB.**
- **Stimuleren we ondernemerschap via (lokale) broedplaatsen, training en opleidingen.**
- **Verbinden we ondernemers aan kennis- en investeringsnetwerken in regionaal en nationaal verband.**
- **Hebben veel MKB'ers een slag gemaakt in digitalisering en is de kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers verbeterd ten opzichte van 2021.**

Stimuleren ondernemerschap in het MKB
Met de acties binnen dit speerpunt ondersteunen wij het MKB bij herstel na de COVID-19 crisis. Met het stimuleren van het ondernemerschap, het vergroten van kennis, kunde en slagkracht van MKB'ers kan worden ingespeeld op nieuwe technologieën en verdienmodellen. Daarmee versterken we het innovatievermogen, de positie en de productiviteit van de bedrijven.

ACTIES 2022

Programma Toekomstgericht Ondernemen
Continuering van het programma uit 2021 gericht op heroriëntatie van MKB'ers na de COVID-19 crisis, op basis van het in 2021 gemaakte plan van aanpak. We maken inzichtelijk wat de toekomstmogelijkheden zijn voor 75 ondernemingen. Afhankelijk van de toekomstmogelijkheden wordt een vervolgroute gekozen.

Inzichtelijk maken financiële landschap MKB
Uitvoeren van het in 2021 gemaakte plan van aanpak hoe we het MKB in de regio beter kunnen helpen om de financiële mogelijkheden tot 1 miljoen te benutten. Dit kan communicatie en marketing zijn van de mogelijkheden of activiteiten (lobby) om mogelijkheden hiervoor te creëren.

Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting
- Innovaties stimuleren door het faciliteren van ontmoeting en kennisdeling op regionaal niveau. Met een jaarlijks MKB-event en een MKB-Award Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Doel: ontmoeting faciliteren, kennisuitwisseling en op een positieve manier aanjagen van innovaties. Continuering van actie uit 2021.
- Borging van de MKB-deal Sm@rt Together voor digitalisering: uitdragen van de regeling en waar nodig verbinden met het bedrijfsleven. Vinger aan de pols houden bij het Ministerie van EZK voor eventuele nieuwe kansen voor ondersteuning van MKB'ers in de regio.

Speerpunt 1 **Stimuleren ondernemerschap in het MKB**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Programma Toekomstgericht Ondernemen						
Inzichtelijk maken financiële landschap MKB						
Aanjagen ondernemersklimaat door kennisdeling en faciliteren ontmoeting						

Speerpunt 2

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt

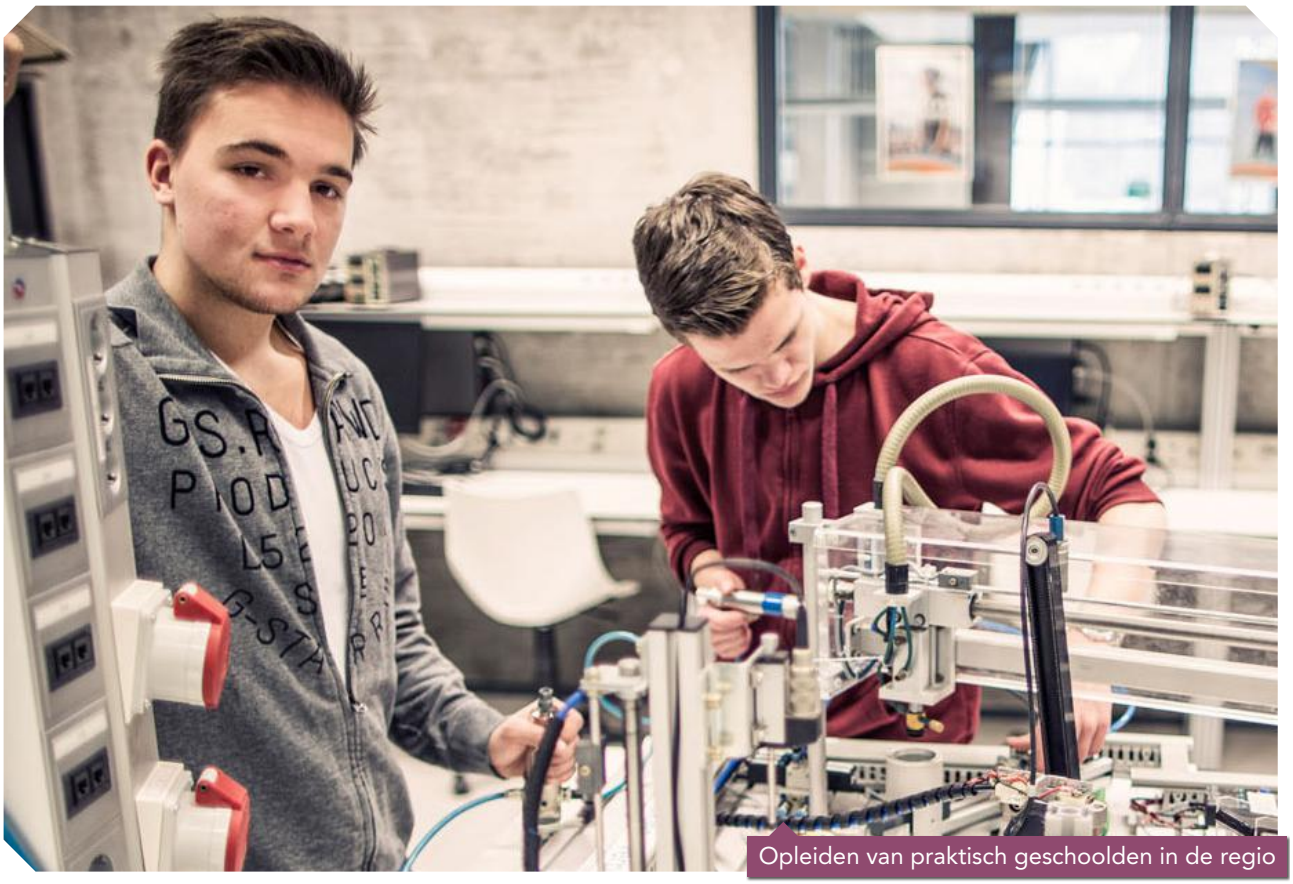

Opleiden van praktisch geschoolden in de regio

OVER VIJF JAAR...

Hebben we de vraag van ondernemers en het aanbod van personeel dichter bij elkaar gebracht door de juiste netwerken met elkaar te verbinden.

Hebben we een wendbare arbeidsmarkt waardoor het aantal banen in de sectoren Health, Hightech & Energy en Food in de regio is gegroeid.

Realiseren bedrijfsleven en onderwijsinstellingen in de regio steeds meer samen in projecten die zorgen voor een betere aansluiting van MBO, HBO en WO op de arbeidsmarkt.

Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt
Ook bij het speerpunt Human Capital zetten wij voor de komende twee jaar krachtig in op het ondersteunen van ons bedrijfsleven in het herstel na de COVID-19 crisis. Ons MKB heeft het moeilijk en we helpen hen bij het aanpakken van de arbeidsmarktvraagstukken die op hen afkomen. Er zijn grote zorgen bij bedrijven over de beschikbaarheid van (passend) personeel wanneer de economie weer aantrekt. Daarnaast stellen we vast dat, net als voor de crisis, de schaarste aan passend en voldoende personeel bij de techniek, de zorg, de bouw en IT sectoren onverminderd is.

Samenwerking op regionaal niveau en commitment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven is cruciaal om urgente vraagstukken op de arbeidsmarkt te kunnen oplossen. Veel organisaties houden zich in netwerkverband actief bezig met de matching van vraag en aanbod van personeel. Vaak vanuit het oogpunt van de werknemer. Als regio bekijken we dit vraagstuk met name vanuit de werkgeverskant. Beiden zijn nodig voor een veerkrachtige arbeidsmarkt. Het verbinden van deze twee invalshoeken is een belangrijke rol voor de regio. Dit in goede en continue afstemming met de betrokken partijen. TEB speelt een belangrijke rol in de verbinding met het bedrijfsleven en het arbeidsmarktplatform. TEB focust zich op de sectoren Health, Hightech & Energie en Food en vooral op de MBO-plussers. De arbeidsmarktregio's richten zich vooral op de praktisch opgeleiden in de arbeidsmarkt. Beiden vullen elkaar daarin goed aan.

De informatie uit de Economische Monitor 2021 gebruiken we om komend jaar de beoogde resultaten concreet te maken.

ACTIES 2022

Verkenning inzet bestaande instrumenten
Voortzetten verkenning welke bestaande instrumenten het beste bijdragen aan het behalen van de genoemde resultaten, samen met bedrijfsleven en kennisinstellingen. Het gaat daarbij om instrumenten als Skillshub, House of IT, Connectr Business School en The Lifenet 3.0. Medio 2022 zetten wij actief in op de meest resultaatgerichte instrumenten.

Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen
Wij vragen het MKB (werkgeversorganisaties) waar zij behoefte aan hebben in relatie tot de arbeidsmarkt. Met die informatie leggen wij verbindingen tussen werkgeverskant en werknemerskant om mismatches op de arbeidsmarkt aan te pakken. Gebruikmakend van de informatie die er al ligt en vooral kijkend naar de benodigde aanvullende informatie.

Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen
Opgehaalde signalen neerleggen bij de bestaande human capital-tafels. Netwerken met elkaar verbinden om tot gezamenlijke oplossingen voor gesignaleerde knelpunten te komen. Actief zoeken naar mogelijkheden om bestaande financieringsbronnen hiervoor in te zetten.

Ontwikkelen van een regiobrede Human Capital Agenda en een Human Capital Akkoord
Ontwikkelen van een regiobrede Human Capital Agenda voor overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven met de volgende hoofdthema's:
- Leven lang lerend
- Veerkrachtige arbeidsmarkt
- Aantrekken en behouden van nationaal en internationaal talent
- Ontwikkelen van talent voor kansrijke beroepen

Commitment tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijven en een gezamenlijke meerjarige strategie creëren doen we door het Human Capital Akkoord 2022-2025 af te sluiten.

Speerpunt 2 **Human Capital: onderwijs en arbeidsmarkt**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Verkenning inzet bestaande instrumenten						
Behoefte ophalen bij MKB en verbindingen leggen						
Netwerken verbinden voor gezamenlijke oplossingen						
Ontwikkelen regiobrede Human Capital Agenda en Human Capital Akkoord						

Speerpunt 3

Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters

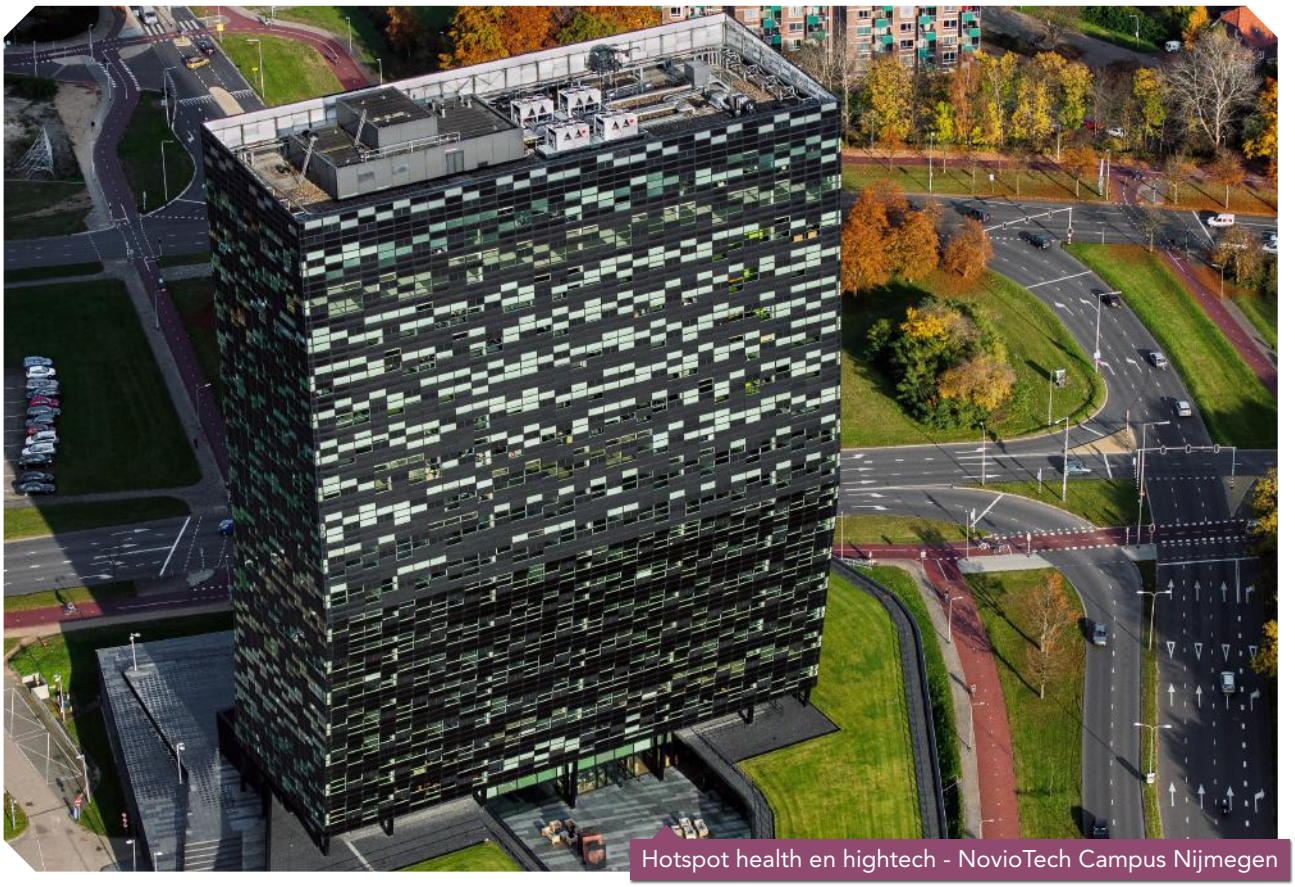

Hotspot health en hightech - NovioTech Campus Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

Is het innovatieve vermogen van bedrijven in Health, Hightech & Energy versterkt en betaalt zich dit uit in verdienvermogen (bruto regionaal product), in werkgelegenheid – uitgedrukt in arbeidsproductiviteit - en in de kennispositie van de regio in deze drie clusters.

Wordt het innovatief vermogen van de bedrijven ook ingezet voor onze andere maatschappelijke opgaven zoals energietransitie, de woonopgave, de circulaire opgave en klimaatadaptief houden van de regio.

Zijn we zichtbaar in onze directe omgeving (Gelderland, Brabant, Utrecht) en daarbuiten als (inter)nationaal toonaangevende regio voor innovaties en sleuteltechnologieën op gebied van Health, Hightech & Energy.

Werken we met Foodvalley samen aan crossovers tussen health en food.

Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
Binnen dit speerpunt gaat het om de doorontwikkeling van de (inter)nationale clusters Health, Hightech & Energy. Wij willen deze topsectoren inzetten voor de maatschappelijke opgaven waarvoor de regio staat, zoals energietransitie en een gezonder klimaat, maar ook de groei van nieuwe banen op alle niveaus. Daarbij hoort ook de kennis en kunde binnen de regio over voedselproductie. De ambitie is om als Groene Metropoolregio voor bedrijven en instellingen 'the place to be' te worden in Nederland en Europa als het gaat om deze clusters. We willen onze innovatieve krachten in deze sectoren (inter) nationaal zichtbaar maken door innovaties en initiatieven goed te bundelen, onze lobby beter te structureren en de mogelijkheden te benutten voor de samenwerking met Foodvalley. Dit in lijn met de kansen voor de regio die ook in de Kracht van Oost – Nederland Slim Benutten worden benoemd.

Eén van de dragers van een goed vestigingsklimaat zijn gezonde bedrijven. Bedrijven blijven economisch succesvol als zij weten te reageren op ontwikkelingen in hun omgeving. Dat doen ze over het algemeen door te vernieuwen en/of te innoveren. Dit speerpunt spitst zich toe op het versterken van het innovatieve vermogen van de regionale bedrijven. Het innovatief vermogen wordt versterkt als partners inhoudelijk met elkaar samenwerken in een kennishub zoals Connectr, het Chip Integration Technology Centre CITC in Nijmegen, OnePlanetResearch Center of kennishub Circulaire economie. Plannen zijn er voor Artifical Intelligence, water- en droogteproblematiek, radiofrequentie technologie, digital health hub. Ook wordt gekeken naar de mogelijkheden voor clean energyhubs.

ACTIES 2022

Betekenis van Health, Hightech & Energy voor regiogemeenten uitwerken
Met de informatie uit de Economische Monitor uit 2021 zetten we actief in op de kansen die er liggen voor de doorontwikkeling van de clusters en verdere netwerk- en clustervorming. We gebruiken de informatie om projecten te ontwikkelen in de regio en gericht te lobbyen bij het Rijk en Brussel om gelden binnen te halen.

Connectr
Connectr is een triple helix clustering om nieuwe energieoplossingen (zoals waterstof, batterijopslag) te bedenken/onderzoeken/testen/toe te passen. Door gedeelde faciliteiten, een innovatielab, een innovatieprogramma. Locatie is IPKW Arnhem met verbindingen over de hele regio (en daarbuiten): ENGIE-terrein (Nijmegen), Park15 (Overbetuwe), InnoFase (Duiven), Next Garden (Lingewaard). Het regionaal bedrijfsleven kan aansluiten door het inzetten van stagairs, afstudeerders of onderzoeksopdrachten en gebruikmaken van testfaciliteiten en proefopstellingen. Het kenniscluster dat ontstaat kan lokale en regionale bedrijven helpen bij innovatie en transitie naar nieuwe energiebronnen. Connectr trekt nieuwe bedrijven, nevenvestigingen en start- en scale-ups aan. Dit creëert arbeidsplaatsen.

Versterken innovatievermogen met lopende projecten
Projecten die van belang zijn voor regiogemeenten, maar getrokken worden door andere partijen (o.a. TEB), worden ondersteund vanuit de regio. Gemeenten kunnen individueel aanhaken bij de projecten voor startupondersteuning en / of lokale startersloketten hieraan verbinden: Briskr 20, (Nijmegen, Health/Hightech), Startlife (Wageningen, agrifood en voeding) en Orion (Arnhem, energy, creatief en zakelijke dienstverlening).

Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs
Inzet op innovatieve hubs en met name de verbinding met lokaal en regionaal bedrijfsleven, naast de inzet om een goede bedrijfsomgeving (Toekomstbestendige Werklocaties) te bewerkstelligen.

Beter gestructureerde lobby en profilering
Inspelen op kansen door economische kennis, innovaties en initiatieven in de regio beter te bundelen en extern uit te dragen door beter gestructureerde lobby bij het Rijk, Duitsland en Europa. In de economische profilering van de regio richten we ons op Health, Hightech & Energy en Food. Logistiek is een belangrijke voorwaarde voor de doorontwikkeling van de clusters. De brede profilering van de regio doen we als Groene Metropoolregio, waarbij Lifeport (TEB) ingezet kan worden rondom de economische profilering van de clusters.

Speerpunt 3 **Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Betekenis van Health, Hightech & Energy uitwerken						
Connectr						
Versterken innovatievermogen met lopende projecten						
Ontwikkeling van technologie gedreven kennishubs						
Beter gestructureerde lobby en profilering						

Speerpunt 4

Versterking van duurzame logistiek

Verduurzaming van stadsdistributie in binnensteden

OVER VIJF JAAR...

Hebben we onze kansrijke ligging aan weg, rail en water voor logistiek, handel en transport versterkt met een verminderde milieubelasting en slimmer en bewuster gebruik van de ruimte.

Is de samenwerking tussen logistieke bedrijven, transporteurs, kennisinstellingen en overheden verder geprofessionaliseerd.

Versterking van duurzame logistiek
Logistiek en distributie spelen als enabler een belangrijke rol in onze regionale economie, o.a. vanwege de centrale ligging van de regio op verschillende belangrijke transportassen. In lijn met het gedachtengoed van de Groene Metropoolregio willen wij deze sector verduurzamen. Daarmee dragen wij bij aan een aantal grote maatschappelijke opgaven van deze regio zoals de energietransitie, innovatiekracht en de groei van de werkgelegenheid. Met het vergroenen van de logistiek dragen we ook bij aan de leefkwaliteit van onze regio. En de vermindering van de stikstofuitstoot levert weer nieuwe ontwikkelruimte voor bijvoorbeeld woningen.

Ook stadsdistributie en de levering van webshopbestellingen in woonwijken bieden kansen voor vergroening van de logistiek. Het gaat dan om het clusteren van transportbewegingen, slimme verzamelplekken buiten de stad (hubs), het combineren van goederen etc. Vooral voor Arnhem en Nijmegen is vergroenen van de stadsdistributie van belang. Ook buiten de steden zijn er echter bedrijven die graag hierin willen meedenken. Binnen deze opgave ligt de focus in eerste instantie op kennisdeling over groene brandstoffen, in een latere fase ook op nieuwe vormen van stadsdistributie van goederen en bevoorradingen op stedelijk en regionaal niveau.

Er zijn al vele initiatieven binnen de regio voor het verduurzamen van de logistiek, zowel bij het bedrijfsleven als bij kennisinstellingen en (lokale) overheden. Met name de sector zelf is verantwoordelijk voor het nemen van initiatieven. Wij focussen ons op de projecten waar we als regio meerwaarde kunnen bieden. Bij alle activiteiten leggen wij slimme verbindingen met beschikbare samenwerkingsverbanden zoals die met de provincie en Logistics Valley.

ACTIES 2022

Verkennen mogelijkheden voor een sluitende businesscase voor truckparking in de regio
Op lokaal niveau is dit lastig, maar voor goede plannen die bijdragen aan de (inter)nationale corridorontwikkeling zijn er wel financieringsmogelijkheden in Den Haag en Brussel. Zeker als hierbij de combinatie wordt gezocht met bijvoorbeeld clean energy hubs. Ook de handhavingsmogelijkheden zullen we daarbij meenemen.

Kennisdeling van kansen voor verduurzaming logistiek op bestaande initiatieven
Door middel van kennisdeling, kijken we of we lokale initiatieven ook op regionaal niveau kunnen toepassen.
Mogelijke initiatieven die zich hiervoor lenen:

- Demonstratie klimaattechnologieën en -innovaties in transport (DKTI) op Park 15, een initiatief van meerdere bedrijven om te komen tot een publiek laadplein voor elektrische vrachtwagens.
- Energiehub Engie/BCTN Nijmegen waar een duurzame (snel)laadmogelijkheid komt voor accucontainers voor binnenvaartschepen.
- Gemeenten, HAN, bedrijfsleven en brandstofleveranciers om te komen tot een waterstoftankstation op Bijsterhuizen.
- Initiatieven om energie om te zetten in groene waterstof voor logistiek (bijv. in Montferland door realisatie van een Clean Energy Hub waar lokaal geproduceerde groene waterstof wordt aangeboden).
- Initiatief om met de AVR als waterstofproducent te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn voor verduurzaming van de logistiek in de Liemers.

Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven in de regio
Vervolg op actie in 2021 (verzamelen initiatieven). Vergelijken van initiatieven op potentie. Oprichten van 1 of 2 INTERREG-projecten om hiermee nieuwe gelden naar de regio halen. Met een regionale insteek ontstaan financieel nieuwe mogelijkheden voor gemeenten en bedrijven die daar individueel geen kans op maken.

Speerpunt 4 **Versterking van duurzame logistiek**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Verkennen mogelijkheden businesscase truckparking						
Kennisdeling verduurzaming logistiek						
Regionale analyse, coördinatie en uitrol van initiatieven						

Speerpunt 5

Toekomstbestendige werklocaties

Campus Heyendaal - Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

- **Zijn de werklocaties passend bij de toekomstige economische ontwikkelingen en biedt dit kansen om flexibel en innovatief te kunnen ondernemen.**
- **Is de kwalitatieve en kwantitatieve vraag en aanbod van werklocaties in evenwicht;**
- **Bieden we passende ruimte voor bedrijven die bijdragen aan onze economische groei en profiel.**
- **Dragen we met werklocaties bij aan de groene en duurzame ambitie van de Groene Metropoolregio.**
- **Hebben we een doorkijk welke ruimtebehoefte voor werklocaties er is tot 2040.**

Toekomstbestendige werklocaties
De basis voor de activiteiten van dit speerpunt ligt in het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem Nijmegen (RPW). In het RPW vindt afstemming plaats tussen vraag en aanbod van werklocaties. Het RPW gaat voornamelijk over nieuwe ontwikkelingen op de juiste plek. Ook herstructureringsmogelijkheden en leegstandsopgave worden meegenomen. Als regio hebben wij de meeste impact op nieuwe locaties. Binnen het RPW kiezen we waar nieuwe regionale werklocaties (bedrijventerreinen, (perifere) detailhandel en kantoren) landen en hoe om te gaan met lokale ontwikkelingen. Op basis van het RPW worden initiatieven uit de regio voor nieuwe werklocaties beoordeeld.

Minimaal één keer in de vier jaar moet er een nieuw RPW komen, in de tussenjaren vindt monitoring plaats. Het RPW is verankerd in de omgevingsverordening van de provincie. De besluitvorming van het RPW ligt zoals voorheen bij de raden. Het RPW is een verplicht onderdeel voor alle gemeenten.

Er ligt een duidelijke koppeling tussen werklocaties en de Verstedelijkingsstrategie van de Groene groeiregio. Extra woningen in de regio bijvoorbeeld vragen ook meer werk en dus meer ruimte voor werklocaties en slimme oplossingen daarvoor. Een deel van de totale ruimtevraag uit de Verstedelijkingsstrategie zal dan ook landen op werklocaties. Dit betekent dat het RPW verder moet kijken dan de huidige horizon van 2030.

Een aantal ontwikkelingen en kwalitatieve keuzes zijn nu nog onvoldoende geborgd in het huidige RPW. Wij zetten in op het kwalitatief verbeteren van het RPW. We leggen een directe link tussen de groei en ruimtebehoefte van de kansrijke clusters (Health, Hightech & Energy), de economische kracht van de subregio's en de andere opgaven (zoals de ruimtevraag voor energietransitie vanuit de circulaire regio). De opgaven op het terrein van circulariteit, de energietransitie en duurzaamheid zijn van toepassing op nieuwe bedrijventerreinenwerklocaties. Deze aanpassingen zorgen voor een sterk en beter op de regio afgestemd RPW passend bij het dna van de regio.

ACTIES 2022

Inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling van de kansrijke clusters
Wij spelen in op de ruimtelijke behoefte van de kansrijke clusters Health, Hightech en Energy, de speerpunten van de regio. Het scherp krijgen van de behoefte aan kwalitatieve en kwantitatieve ontwikkelruimte voor de campussen en / of clusters en de spin-offs voor de regio en naar andere bedrijventerreinen nemen we mee in de Economische Monitor. Ook blijft er aandacht voor logistiek als ruimtevrager binnen het RPW.

Impuls voor duurzame energie en circulaire economie op werklocaties
Op werklocaties geven we een impuls aan duurzame energie en circulaire economie. De verkenning van kansen hiervoor vindt plaats bij de Circulaire Regio, waar de actie regionale aanpak voor verduurzaming bedrijventerreinen is opgenomen. Wij leveren bouwstenen hiervoor aan. De ruimtelijke vertaling en de eisen die dit met zich meebrengt nemen we op in het RPW. Ook zetten wij in op verduurzaming van bestaande werklocaties (zoals vergroening).

Inventariseren werkgelegenheid op de juiste werklocaties
Welke sectoren en bedrijventerreinen dragen het meeste bij aan de economische groei, werkgelegenheid en de banen van de toekomst. Juist voor deze ontwikkelingen willen wij ruimte bieden in het RPW. Dit wordt meegenomen in de tweejaarlijkse Economische Monitor.

Speerpunt 5 **Toekomstbestendige werklocaties**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
RPW	■	■	■	■	■	■
Inzicht ruimtelijke ontwikkeling kansrijke clusters	■				■	
Impuls duurzame energie en circulaire economie werklocaties	■	■	■	■	■	■
Inventariseren werkgelegenheid op juiste werklocaties	■				■	

DE CIRCULAIRE REGIO

Over vijf jaar:

We ontwikkelen slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomst-bestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

speerpunten Circulaire regio

1. Circulaire bouw en infra
2. Circulaire economie: grondstoffen en ketens
3. Water en klimaatadaptatie
4. Transitie naar duurzame energie

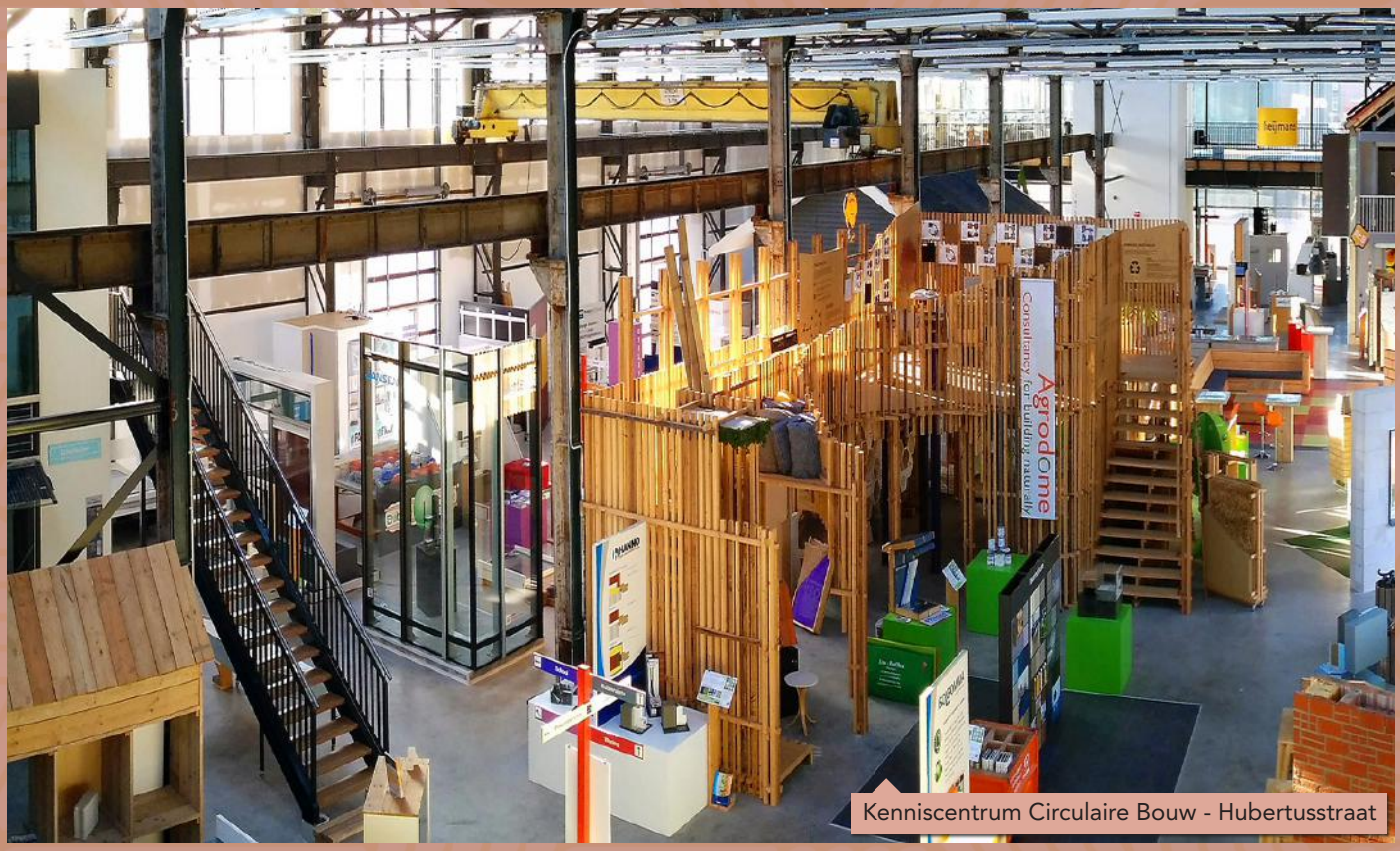

Kenniscentrum Circulaire Bouw - Hubertusstraat

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

De Groene Metropoolregio wil toonaangevend worden in circulair denken en handelen, in Nederland én in Europa. Die ambitie vraagt om de inzet van bedrijven, maatschappelijke organisaties, de regiogemeenten, andere overheidspartners en onze inwoners. Circulariteit staat voor toekomstbestendig, duurzaam handelen met gesloten ketens zonder afwenteling naar andere groepen, andere tijden of andere gebieden.

We focussen op de domeinen waar we de meeste impact kunnen realiseren: op de bouw en infrastructuur, op grondstoffen en afvalketens, op klimaatbestendig groen en water, en op de energietransitie. Door in deze domeinen circulaire projecten op te schalen naar regionaal niveau, gezamenlijk onderzoek uit te voeren, kennis en ervaring uit te wisselen, onze gezamenlijke inkoopkracht te benutten en te investeren in de match met Europese, nationale en bovenregionale programma's realiseren we onze ambitie. Bovendien biedt circulariteit grote kansen voor nieuwe werkgelegenheid voor praktisch en technisch geschoolden. Een van de topprioriteiten om samen uit de COVID-19 crisis te komen.

We starten niet vanaf nul. In de regio draaien al veel succesvolle circulaire projecten waaraan veel gemeenten meedoen. We kopen gezamenlijk duurzame energie in, we hebben samen het eerste bod voor de Regionale Energiestrategie (RES) opgesteld en we voeren samen het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw uit. Door deze projecten onder te brengen bij de Groene Metropoolregio kunnen we deze efficiënter uitvoeren, gemakkelijker van cofinanciering voorzien en een schaalniveau realiseren dat meer circulaire impact heeft.

PARTNERS

- De provincie Gelderland heeft ambitieuze doelen op het gebied van klimaat, circulariteit en energietransitie en kan diverse acties met kennis en expertise ondersteunen en versnellen. Ook kan de provincie in bepaalde gevallen zorgen voor cofinanciering of cofinancieringsverzoeken en subsidie-aanvragen ondersteunen.
- TEB staat met #Lifeport voor innovaties die bijdragen aan gezonder, beter en duurzamer leven. TEB zet door inzet van de civic entrepreneur de regio op de kaart als circulaire, duurzame en klimaatbestendige voorbeeldregio, zorgt voor structuurversterking en kennisontwikkeling met bedrijven, kennisinstellingen en overheid, en stimuleert nieuwe verdienmodellen en banen in de circulaire economie.
- De Rijksoverheid en Europa hebben eveneens hoge ambities op het gebied van circulariteit en klimaat en kunnen met beleid en calls voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.
- De waterschappen vervullen een essentiële rol bij de ontwikkeling en uitvoering van de Regionale Adaptatiestrategieën en Energiestrategieën en projecten landschapsontwikkeling.
- Natuur en landschapsorganisaties, zoals Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Natuurmonumenten en IVN dragen bij aan een natuurinclusief en klimaatbestendig beheer en dragen bij aan een bewuste omgang van onze bedrijven en inwoners met ons groene landschap.
- Kennisinstellingen dragen op verschillende niveaus bij aan de ontwikkeling van kennis op het gebied van de circulaire economie, klimaat, circulair bouwen en de energietransitie.
- De ministeries van EZK, BZK, I&W en de Europese Commissie hebben hoge ambities op het gebied van circulariteit en energietransitie en kunnen met beleid en calls voor projecten bijdragen aan de versnelling van de circulaire economie.
- Uitvoerende partijen en hun koepel-organisaties (o.a. in de sectoren energie, afval en bouw zijn essentieel voor het bereiken van onze doelstellingen.
- Het Gelders Energie Akkoord (GEA) is een belangrijke partner vanwege hun directe relatie met allerlei bedrijven en instellingen die willen bijdragen aan de energietransitie. Ook verwachten we van het GEA een belangrijke rol bij het verkrijgen en behouden van draagvlak voor duurzame energieprojecten.
- Energiecoöperaties zorgen voor nieuwe initiatieven, versterken draagvlak en dragen er aan bij dat niet alleen de lasten in de regio blijven, maar ook de lusten met behulp van lokaal eigenaarschap.
- De inwoners van de regio dragen bij aan de doelstellingen door zuinig te zijn met grondstoffen en verpakkingsmaterialen en duurzame energie te gebruiken.

Circulaire infrastructuur - fietspad van 'Grasfalt' in Renkum

Leer- en werkplek Electronicahub

2021

We werken op regionale schaal al een aantal jaar samen op het gebied van duurzaamheid. De regio Arnhem-Nijmegen had in 2013 al een Routekaart Energietransitie die in 2018 is geactualiseerd. Uit deze samenwerking zijn diverse projecten voortgekomen waarvan een deel nu nog loopt. Hieronder worden deze toegelicht. Met de komst van de Groene Metropoolregio verwachten we in veel gevallen onnodige bureaucratie te voorkomen en daardoor sneller en daadkrachtiger stappen te zetten met projecten die de transitie naar een duurzame, circulaire regio versnellen.

Projecten 2021

- In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door tot en met 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld (Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting). De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).
- Op weg naar een circulaire bouwpraktijk laten we in 2021 al een advies uitbrengen in hoeverre een bouwproject circulair is. Daarnaast vragen we te adviseren welke instrumenten we als gemeenten kunnen inzetten om circulariteit bij bouwprojecten te stimuleren. In 2022 volgt daarop de implementatie binnen gemeenten. De kosten voor het advies worden gefinancierd vanuit de middelen die beschikbaar zijn in het kader van de Woondeal.
- De provincie is gevraagd om een aantal projecten te participeren en te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start, zoals de verkenning grondstromen, implementatie circulair bouwen en kennisdeling vergroeningsprojecten.
- In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 worden daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).
- Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten omdat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen.

Speerpunt 1

Circulaire bouw en infrastructuur

Houten woningen - Nijmegen

OVER VIJF JAAR...

- **Besteden we projecten in de Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW)-sector circulair aan.**
- **Bouwen we nieuwe woningen voor minstens 25% circulair.**
- **Is het hergebruik van bouwmaterialen en grondstoffen in de regio substantieel toegenomen en is de bouwlogistiek verder verduurzaamd.**
- **Is de samenwerking in de bouw en GWW-keten geïntensiveerd.**

Circulaire bouw en infrastructuur

Besparen en hergebruik van grondstoffen en producten is in vele sectoren van onze samenleving van belang. Uit onderzoek van de provincie Gelderland in 2019 is gebleken dat de sector bouw en infrastructuur ongeveer 40% van de Gelderse grond- en afvalstoffenstromen voor zijn rekening neemt.

Daarnaast heeft de regio een forse ambitie ten aanzien van het realiseren van nieuwe woningen die door het rijk, de provincie en de regio is vastgelegd in de Woondeal Arnhem-Nijmegen. Hierin is het streven vastgelegd dat na verloop van tijd een steeds groter aandeel circulair gebouwd wordt: in bestaande plannen minimaal 10%, vanaf 2025 25%, vanaf 2030 50%, vanaf 2050 100%.

De Groene Metropoolregio zet stevig in op het besparen van grondstoffen en hergebruik van afvalstoffen in de bouw- en infrastructuur en vermijdt daarmee zoveel mogelijk CO2-emissies. Radboud Universiteit, Hogescholen en ROC's verrichten veel onderzoek en doen praktijkervaring op over circulair bouwen en bouwlogistiek die we goed kunnen benutten. Het Kenniscentrum Circulaire Bouw in Nijmegen is een mooi voorbeeld waar kennis en kunde over circulaire bouw wordt samengebracht. Ook willen we leren van proeftuinen en experimentlocaties, bijvoorbeeld in het Living Lab Delta Oost.

Het in 2020 gestarte Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw zetten we voort en wordt in 2022 afgerond. De aanpak bestaat uit het delen van kennis, het ontwikkelen van een aanpak waarbij circulaire principes worden meegenomen in onze overheidsrol als opdrachtgever en het ontwikkelen van een maatstaf voor de mate van circulariteit in de infrasector.

De hieronder geformuleerde acties hebben het meeste impact als ze in samenhang worden uitgevoerd. Op die manier zal in onze regio de sectoren bouw en infra het 'snelst en slimst' de overgang naar circulariteit realiseren.

ACTIES 2022

Circulair opdrachtgeverschap bij grond-, weg- en waterbouwprojecten
Voortzetting en afronding van het Uitvoeringsprogramma Circulaire Grond-, Weg- en Waterbouw bestaande uit een monitoringssystematiek, een nulmeting, een kennisplatform, diverse kennisevents, een regionaal trainingsprogramma, een gezamenlijk aanpak voor circulair inkopen in de GWW-sector, proeftuinen en vijf projecten waarin de opgedane kennis is toegepast.

Circulair bouwen nieuwe woningen
De implementatie van de Circulaire Impactladder binnen gemeenten, afgestemd met de bouwsector. Ter ondersteuning hiervan de ontwikkeling van een gezamenlijk informatiepunt voor gemeenten voor uitwisseling van kennis en ervaring over circulair bouwen (Community of Practice).

Het versterken en verbreden van kennis over circulair bouwen, het stimuleren van houtbouw en proeftuinen
Met het programma Slimme duurzaamheid zorgt TEB voor de ontwikkeling van onderzoeksprogramma's en proeftuinen met betrekking tot circulair bouwen en houtbouw. De Groene Metropoolregio en de provincie Gelderland vullen deze rol aan door lobby en subsidietrajecten te ondersteunen (mogelijk in de vorm van een Regiodeal) en deel te nemen aan triple helix verbanden.

Speerpunt 1 **Circulaire bouw en infrastructuur**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Circulair opdrachtgeverschap GWW-sector						
Circulair bouwen, implementatie Circulaire Impactladder						
Kennis circulair bouwen, houtbouw, proeftuinen						

Speerpunt 2

Circulaire economie: grondstoffen en ketens

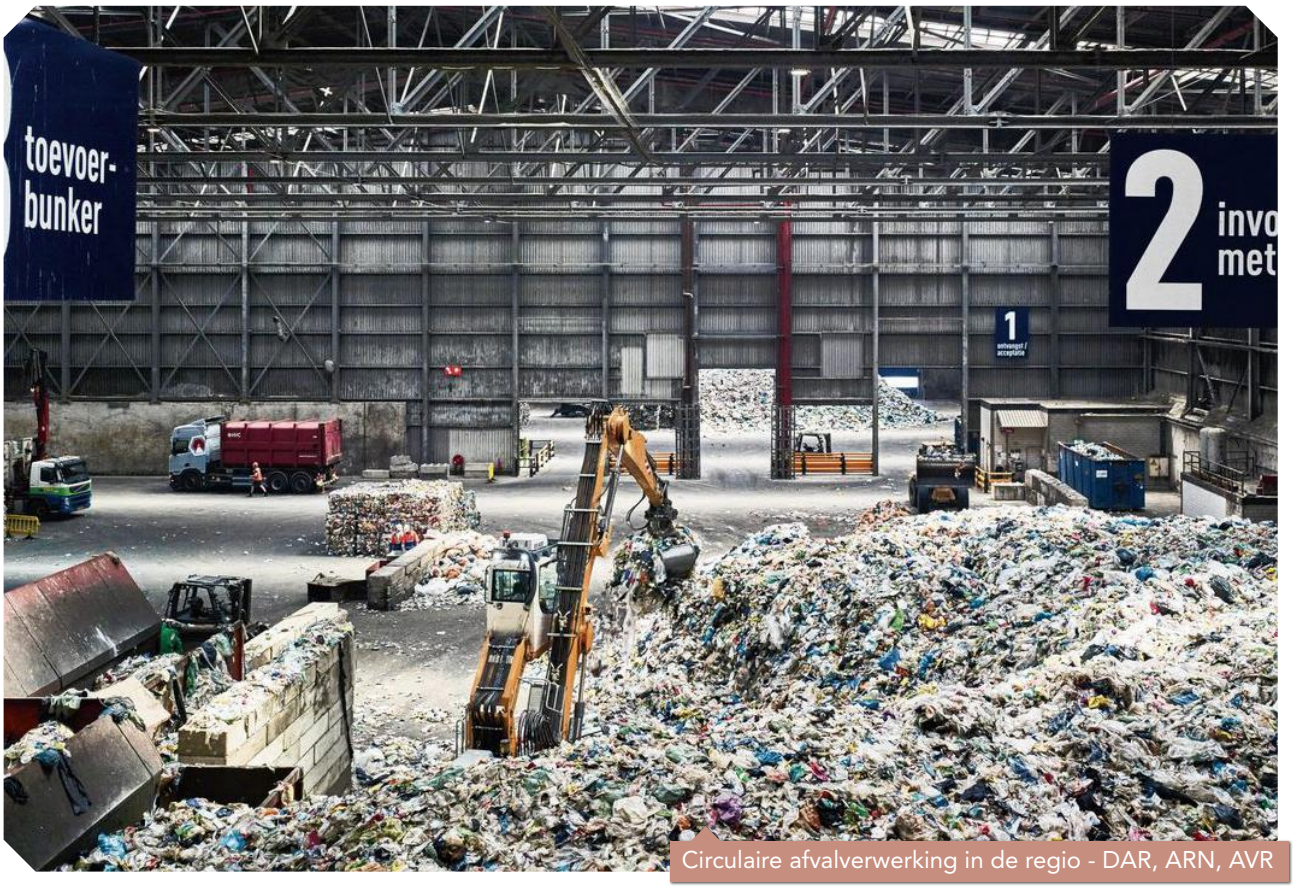

Circulaire afvalverwerking in de regio - DAR, ARN, AVR

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we goed zicht op de afval- en grondstoffenstromen in de regio.**
- **Hebben we korte en efficiënte maak- en productieketens gerealiseerd.**
- **Hebben we juridische en organisatorische belemmeringen weggenomen.**
- **Weten gemeenten hoe ze circulair kunnen inkopen en hebben daar volop ervaring mee.**
- **Is het hergebruik van grondstoffen en materialen fors toegenomen.**

Circulaire economie: grondstoffen en ketens
In 2018 werd de regio Arnhem-Nijmegen al verkozen tot beste circulaire regio van Nederland. De jury constateerde dat in onze regio wordt doorgepakt, zowel van onderop, als in een coördinerende en verbindende rol van bovenaf o.a. via The Economic Board. Afvalscheidingspercentages zijn hoog en het bedrijfsleven levert belangrijke bijdragen met innovatieve initiatieven die eveneens landelijke erkenning kregen. Maar we zijn er nog lang niet. Met een gerichte aanpak denken we een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de ontwikkeling van een circulaire economie in onze regio die kan rekenen op Europese belangstelling en daarmee aantrekkelijk wordt voor Europese partnerships met bijbehorende middelen.

We versterken ons inzicht in de regionale grondstoffen- en afvalstromen, de mogelijkheid van een grondstoffen hub verkennen, juridische belemmeringen wegnemen en de totstandkoming van nieuwe recyclingketens stimuleren. Daarnaast ondersteunen we gemeenten bij het circulair inkopen van producten en diensten en stimuleren we de totstandkoming van nieuwe banen voor praktisch en technisch geschoolden. Als we de acties in samenhang uitvoeren, dragen ze in de grootste mate bij aan het optimaliseren van de circulaire economie in onze regio.

ACTIES 2022

Verkenning naar regionale grondstoffenstromen
Inzicht verwerven in regionale stromen van grondstoffen, producten en materialen en de daarbij behorende logistieke keten verder verduurzamen. Onderzoek richt zich met name op (schaarse) stromen waarop we als overheden relatief veel invloed hebben.

Kansen voor regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs
Verkenning naar de (on)mogelijkheden van een regionale grondstoffenbank en grondstoffenhubs (fysiek, digitaal) om de uitwisseling tussen vragers en aanbieders van materialen en grondstoffen te verbeteren, met aanbevelingen voor een gerichte strategie en aanpak voor gemeenten.

Opzetten breed onderzoeksprogramma en portaal Circulaire Economie
Uitwerking van een viertal casussen, gekoppeld aan onderwijsprogramma's. Het voortouw bij deze actie ligt bij TEB. Portaal voor gemeentelijke onderzoeksvragen en delen uitkomsten. Ondersteuning opleiden van jonge vakmensen met stageplaatsen.

Beleidsontwikkeling en wegnemen belemmeringen op grondstoffenstromen en materiaalgebruik
Regionale helpdesk voor wegnemen van juridisch en/of organisatorische belemmeringen en zo nodig het gezamenlijk ontwikkelen van regelgeving of beleid. Aansluiten bij expertise provincie en omgevingsdiensten.

Circulair inkopen
Doorontwikkeling van dynamisch kennisplatform waarin circulaire inkoopvoorbeelden, best practices, trainingen, etc. door gemeenten en andere partijen worden gedeeld. Drempels voor circulair inkopen worden weggenomen. Zo mogelijk uitbreiden met deelname van nieuwe partners.

Programma's voor gedragsbeïnvloeding
Landelijke of projectgebonden programma's voor gedragsbeïnvloeding delen om verspilling bij consumenten en producenten tegen te gaan.

Circulaire hotspots
Het uitlichten van innovatieve circulaire hotstpots als Synergiepark InnoFase om (inter-)nationale erkenning en cofinanciering te verwerven voor de regio als broedplaats voor projecten in de circulaire economie. In samenspraak met onze partners (o.a. TEB en de provincie).

Stimuleren werkervaringsplekken
Het signaleren van kansen voor nieuwe leerwerkplekken en stageplaatsen voor praktisch en theoretisch geschoolden. Afstemming met de brede Human Capital Agenda in de opgave Productieve regio.

Speerpunt 2 **Circulaire economie: grondstoffen en ketens**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Verkenning naar regionale grondstoffenstromen						
Kansen voor regionale grondstoffenbank en hubs						
Opzetten breed onderzoeksprogramma en portaal CE						
Beleidsontwikkeling en wegnemen juridische belemmeringen						
Circulair inkopen						
Programma's voor gedragsbeïnvloeding						
Circulaire hotspots						
Stimuleren werkervaringsplekken						

Speerpunt 3

Water en klimaatadaptatie

Rivierklimaatpark IJssel - Arnhem, Duiven, Rheden, Westervoort, Zevenaar

OVER VIJF JAAR...

- **Zijn we steeds beter geworden in het opvangen, vasthouden en hergebruiken van water.**
- **Hebben we maatregelen genomen om wateroverlast, droogte of hittestress fors te verminderen.**
- **Hebben we het bebouwd gebied in stad en dorp verder vergroend.**
- **Bouwen we klimaatbestendig.**

Water en klimaatadaptatie

Van oudsher heeft onze regio een bijzondere relatie met water vanwege onze de ontstaansgeschiedenis met grote rivieren en de voor Nederlandse begrippen grote reliëfverschillen binnen de regio. Het maakt onze regio bijzonder aantrekkelijk om te wonen. De rivieren en het reliëf stellen ons echter ook voor bijzondere uitdagingen. Projecten die meer ruimte voor de rivier creëren, hebben invloed op onze andere opgaven waarvoor we staan, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking, mobiliteit en recreatie. Dit maakt water en klimaatadaptatie een belangrijk thema: in de regio willen we water beter opvangen, vasthouden en hergebruiken en willen overlast en onveilige situaties voorkomen.

Steden en dorpskernen kunnen we nog verder vergroenen, waarmee we beter zijn voorbereid op extreme regenval, hitte en droogte.
We bevorderen tegelijk de biodiversiteit. Bewonersgroepen, bedrijven en anderen nemen regelmatig het initiatief voor dergelijke vergroeningsprojecten die vaak ook bijdragen aan de sociale cohesie in stad of dorp.

De gemeenten in de regio zijn betrokken bij verschillende Regionale Adaptatiestrategieën (RAS) die samen met waterschappen en andere partijen worden ontwikkeld. Deze zijn deels gereed en deels in een afrondend stadium. Daarna volgt de uitwerkingsfase waarbij we kunnen leren van goede voorbeelden over hoe om te gaan met extreme wateroverlast, hitte en droogte. Ook living labs en klimaatproeftuinen dragen daaraan bij. Bovendien hebben we als regio een forse bouwopgave waarbij we de groene kwaliteiten van de regio willen versterken. Dat levert de uitdaging op om klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers te bouwen.

ACTIES 2022

Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen
Delen van kennis en ervaring bij de uitvoering van de klimaatadaptatiemaatregelen met extra focus op uitdagingen die in onze regio op meerdere plekken spelen, bijvoorbeeld verdroging van stuwwallen.

Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'
Living lab met diverse partijen die een belang hebben in het verstedelijkt rivierengebied Delta Oost. Opbouw kennisagenda. TEB verbindt met behulp van de civic entrepreneur en het programma 'Slimme duurzaamheid' vele partijen uit de triple helix. De Groene Metropoolregio ondersteunt het initiatief, zet het in de schijnwerpers en vergroot kansen op een Regiodeal.

Klimaatbestendig bouwen
Versterken kennis, kunde en profiel op het gebied van klimaatbestendig, natuurinclusief en biodivers bouwen. Ontwikkelen uniforme aanpak voor bouwprojecten. Verwerven Europese/nationale cofinanciering voor vooruitstrevende projecten.

Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Ontwikkelen van een lerende en inspirerende omgeving waarin kennis en praktijkervaringen over klimaatproeftuinen en aanpak van grote en kleinere vergroeningsprojecten op regionale schaal worden gedeeld.

Grote projecten landschapsontwikkeling
Versterken profiel van de regio met behulp van grote landschapsontwikkelingsprojecten, die mede betrekking hebben op water, klimaat en biodiversiteit, o.a.:
- rivierklimaatpark IJssel: duurzame waterrijke landschapsontwikkeling.
- Park Lingezegen: water, vergroening, mobiliteit, landbouw, natuur en recreatie.
- Ooijpolder: living lab herstel biodiversiteit.

De regio wordt hiermee aantrekkelijker voor partnerships en cofinanciering van projecten en daarmee natuurlijk ook voor onze inwoners.

Speerpunt 3 **Water en klimaatadaptatie**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Regionale Adaptatiestrategieën: kennis delen						
Innovatieplatform 'Living lab Delta Oost'						
Klimaatbestendig bouwen						
Klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten						
Grote projecten landschapsontwikkeling						

Speerpunt 4

Transitie naar duurzame energie

Energie Netwerkbedrijf Liander - duurzaam kantoor Duiven

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we stappen gezet naar een duurzame energie-efficiënte regio.**
- **Gebruiken bedrijven en inwoners minder energie.**
- **Is het aandeel schone energie dat we in de regio gebruiken groter dan landelijk gemiddeld.**
- **Hebben we innovaties tot stand gebracht in opwekking, opslag en transport van duurzame energie.**

Transitie naar duurzame energie

In het nationale Klimaatakkoord is afgesproken om in 2030 de helft minder broeikassen uit te stoten ten opzichte van 1990. Dit akkoord is de Nederlandse invulling van de afspraken die in het Klimaatverdrag van Parijs zijn vastgelegd om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, en zo mogelijk 1,5 graden Celsius.

In Regionale Energie Strategieën (RES) worden nationale afspraken uit het Klimaatakkoord in praktijk gebracht. In onze regio hebben we de ambitie vastgelegd om in 2030 55% minder CO2 uit te stoten dan in 1990. Onze activiteiten zijn een vervolg op 'Routekaart energieneutrale regio' van 2017. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en volksvertegenwoordigers zoeken we naar mogelijkheden om energie te besparen en duurzaam op te wekken. In de Groene Metropoolregio is het uitgangspunt om het opwekken van elektriciteit te combineren met andere thema's zoals biodiversiteit, mobiliteit en landbouw. We verkleinen door onze versterkte samenwerking op dit thema de kwetsbaarheid van individuele en vergroten onze slagkracht.

Solidariteit en een goede verdeling van lusten en lasten zijn belangrijke uitgangspunten voor het vervolg. Daarnaast geven we invulling aan de afspraken om de RES te borgen in omgevingsbeleid, het opstellen van een milieu-effectrapportage, bevorderen we de totstandkoming van een regionaal warmtesysteem en gemeentelijke transitievisies warmte en versterken we de ruimtelijk kwaliteit en de landschappelijke inpassing van projecten.

Flankerend aan onze inspanningen in RES verband werken we ook op andere manieren aan de energietransitie, bijvoorbeeld door het stimuleren van de ontwikkeling van nieuwe duurzame energiedragers zoals waterstof, en door bijvoorbeeld te werken aan kansen voor praktisch en technisch geschoolden in de energiesector.

ACTIES 2022

Regionale Energiestrategie uitvoeren en voorbereiden RES 2.0
In samenwerking met vele partners uitvoering geven aan de afspraken in de RES 1.0 en voor 1 juli 2023 een nieuw bod opstellen voor RES 2.0. Door deelname van gemeenten aan het Klimaatakkoord hebben gemeenten zich verbonden aan het opstellen en uitvoeren van de Regionale Energiestrategie.

Aanpak van bedrijventerreinen: energie en duurzaamheid
Gezamenlijke aanpak verduurzaming bedrijfsterreinen met kennisdeling en onderzoek naar mogelijkheden voor gezamenlijke ontwikkeling van energieloketten en/of een Regionaal Expertisecentrum. Uitlichten bijzondere bedrijfsterreinen IPKW, Innofase, Next Garden, Engie, ARN.

Energieloketten voor bewoners
Onderzoek naar de meerwaarde van het gezamenlijk aanbesteden van de regionale energieloketten (advies en subsidie) voor bewoners en eigenaren van woningen en indien wenselijk de uitvoering daarvan.

Inkoop energie
Voortzetting faciliteren gezamenlijke inkoop (duurzame) energie door gemeenten per 1 januari 2023. Verwerken duurzame uitgangspunten in aanbesteding inkoop aardgas. Monitoring voortgang contract elektriciteit.

Kennisdeling projecten Aardgasvrije wijken
Delen van kennis en leerervaringen tussen gemeenten in de regio over projecten waarbij woningen voorzien worden van duurzame warmte ('Wijken van de Toekomst', 'Programma Aardgasvrije Wijken'). Versnellen van aanpak om woningen aardgasvrij te maken.

Programma voor gedragsbeïnvloeding
Landelijke of projectgebonden programma's voor gedrags-beïnvloeding delen die energiebesparing bij consumenten en producenten bevorderen.

Regionaal investeringsprogramma energie-opslag (waterstof e.d.)
Samen met de provincie en TEB onderzoek naar het aanjagen van investeringen het verwerven van externe middelen om energie-opslagmethoden (accu's, waterstof, etc.) te kunnen opschalen.

Werkplekken voor praktisch en technisch geschoolden
Het scherp in beeld brengen van de behoefte aan personeel in de energietransitie en het stimuleren nieuwe leerwerkplekken en stageplaatsen voor praktisch en theoretisch geschoolden, in samenwerking met TEB.

Monitoring
Monitoring van het effect op de uitstoot van CO2-emissies van de regionale activiteiten met betrekking tot de energietransitie. De actie is een voortzetting van de monitoring in het kader van de regionale routekaart. Zoveel mogelijk gebruik maken van bestaande data.

Speerpunt 4
Transitie naar duurzame energie

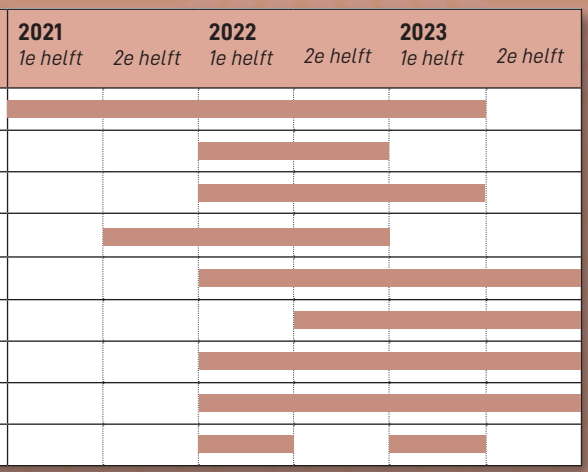

DE ONTSPANNEN REGIO

Over vijf jaar:

Hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

speerpunten Ontspannen regio

1. Duurzaam toerisme
2. Bruisende binnensteden en krachtige kernen
3. Groen-blauw raamwerk
4. Sterke culturele infrastructuur

Bruisende binnensteden: Focus, Arnhem

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

Aantrekkelijke regio in balans
De ambitie van de opgave Ontspannen regio is om, in lijn met de visie van de Groene Metropoolregio, groei in balans te brengen met onze leefkwaliteit, een gezonde leefomgeving en aantrekkelijkheid van cultuur, recreatie, natuur en landschap.

De speerpunten binnen deze opgave zijn allemaal gericht op het creëren en versterken van een levendige en leefbare regio en hangen nauw met elkaar samen. Duurzame recreatie en toerisme, cultuur en erfgoed dragen bij aan bruisende en levendige binnensteden en kernen. Samen met de prachtige natuur en het landschap, maken zij de regio een fijne plek om te wonen, werken en te bezoeken. Dat genereert weer inkomsten en werkgelegenheid voor de regio. Cultuur heeft ook een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie en is belangrijk voor het sociale klimaat en de leefbaarheid van de regio.

Soms schuurt het ook: al die functies leggen een claim op de beperkte ruimte die we hebben. Daarom werken we in deze opgave aan een groen-blauw raamwerk. Op basis daarvan kunnen we zoeken naar functie-combinaties en keuzes maken om natuur, landschap en cultuurhistorisch erfgoed te behouden en te versterken.

Juist nu is onze gezamenlijke inzet op deze speerpunten hard nodig. De COVID-19 crisis raakt de sectoren binnen deze opgave hard. Ook de druk op natuur en landschap is door de crisis nog groter geworden. Wat we over vijf jaar willen bereiken, hebben we dan ook aangepast. We willen niet per definitie meer, maar kwalitatief beter. Waar dat kan, maken we direct een begin met activiteiten, waarvan we snel resultaat zien. Tegelijkertijd is samenwerking op de onderwerpen in deze opgave relatief nieuw op regionaal niveau. We moeten daarom eerst scherp krijgen wat we met elkaar willen bereiken en wat we willen doen. Daarvoor is onderzoek, visie en planvorming nodig. Alleen zo kunnen we programma's en projecten concreet maken en mogelijkheden creëren voor (co)financiering van provincie, Rijk, Europa en de markt. Daar waar we dit soort verkennende activiteiten doen, maken we gebruik van wat er al ligt (en dat is veel), zodat we snelle slagen kunnen maken naar meer concreetheid.

PARTNERS

Provincie Gelderland: de doelen van provincie en Groene Metropoolregio vallen in deze regio sterk met elkaar samen. Veel acties gaan we dan ook samen met de provincie oppakken.

TEB hecht veel belang aan de Ontspannen regio, omdat deze van wezenlijk belang is voor een goed vestigingsklimaat. Vanuit Ontspannen regio maken wij graag gebruik van het netwerk van The Economic Board om deze opgave verder te brengen. Hoe we dat doen, werken we verder uit.

Veluwe-Alliantie: een aantal gemeenten binnen de regio Arnhem-Nijmegen maakt ook deel uit van de Veluwe-Alliantie. Met name bij het speerpunt Duurzaam toerisme zien wij belangrijke kansen om samen te werken. Denk hierbij aan activiteiten op het gebied van vitaliteit, spreiding van recreatiedruk en human capital.

Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen (TVAN): TVAN is een belangrijke uitvoeringspartner op het gebied van Duurzaam toerisme. TVAN is mede-opsteller van het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda en trekt samen met ons op in de uitvoering hiervan. Het werken met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een strategische marketingvisie, zien wij als een belangrijke basis voor onze samenwerking.

Andere belangrijke partners, met wie we in het vervolgtraject gaan afstemmen zijn onder andere:

- Ondernemers, ondernemerscollectieven
- City marketing
- Koepelorganisaties (o.a. HISWA-RECRON, Koninklijke Horeca Nederland, Gastvrij Nederland),
- Kennisinstellingen (o.a. RU, HAN, VHL, ROC's)
- het Rijk (o.a. ministerie EZK, BZK, LNV en OCW)
- Waterschappen
- Routebureaus Arnhem-Nijmegen en Veluwe
- Euregio (ook INTERREG)
- Terreinbeheerders en natuurorganisaties (o.a. Staatsbosbeheer, Geldersch Landschap en Kasteelen, Vereniging Natuurmonumenten, Natuur en Milieu Gelderland (voorheen GNMF) ARK Natuurontwikkeling, Living Lab Ooijpolder, etc.)
- LTO
- RCE
- MKB Nederland
- Vastgoedeigenaren
- VNO/NCW
- Culturele instellingen
- Cultuur Oost
- Kunstvakonderwijs
- Erfgoed Gelderland
- Romeinennetwerk Gelderland
- Nederlandse Limes Stichting
- Cultuurpunten
- Het Gelders Kastelen netwerk (Macht & Pracht via TVAN)
- Pact van Loevestein
- Fort Pannerden
- Leisurelands

Sterk cultureel aanbod - Vierdaagsefeesten, Nijmegen

Waardevole natuur, landschap en cultureel erfgoed

2021

We maken in 2021 een begin met de acties uit deze agenda, om zo snel mogelijk resultaten te boeken en om in het tweede kwartaal van 2022 onze inzet voor 2023 en verder concreet te maken. We doen dit binnen bestaande middelen van gemeenten of partners. We hebben middelen beschikbaar uit een subsidie van de provincie voor het maken van een toeristisch profiel en een handelingskader waarmee gemeenten de consequenties van toeristische verhuur van particuliere woningen (bijvoorbeeld Airbnb) beter kunnen beheersen. Het maken van de eerste stap voor een plan van aanpak voor een fiets- en wandelroutenetwerk, wordt deels door de provincie en deels door de Verbonden regio (i.v.m. samenhang met het utilitaire fietsnetwerk) gefinancierd. Acties die alleen ambtelijke capaciteit vragen, pakken we op met de menskracht die beschikbaar is. Acties waarvoor procesgeld nodig is, bereiden we zoveel mogelijk voor. Zodra er zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, vragen we de provincie de gevraagde cofinanciering voor 2022 al in 2021 beschikbaar te stellen, om acties sneller uit te voeren.

Een aantal acties voeren we zowel in 2021 als in 2022 uit voor alle speerpunten. We blijven investeren in belangenbehartiging voor projecten en initiatieven van bovenregionaal belang, zoals het Valkhofkwartier, de Lauwersgrachtalliantie, de toekomstige verbouwing van de Stadsschouwburg Nijmegen, de Nieuw Hollandse Waterlinie met Fort Pannerden en de Romeinse Limes. We breiden deze belangenbehartiging in de komende tijd uit naar andere initiatieven van bovenregionaal belang, zoals verhaallijnen over bevrijding en de Romeinen, musea, grote evenementen, het (nog op te richten) regionale steunpunt voor amateurkunst en projecten om landschap, natuur en cultuur te versterken. Belangenbehartiging betekent: ervoor “gaan lopen”, lobbyen en zoeken naar financiering. De investering zelf wordt lokaal gedaan met cofinanciering van derden. De regiogemeenten hoeven deze initiatieven niet te financieren.

Daar waar we data nodig hebben, maken we optimaal gebruik van wat er is en verbinden we databronnen met elkaar. We helpen om informatie over bijvoorbeeld (voucher) regelingen goed toegankelijk te maken voor ondernemers, via bestaande en veelgebruikte kanalen. We brengen voor deze opgave relevante human capitalvraagstukken en -projecten in de Human Capital Agenda van de Productieve regio. We versterken de verbinding tussen de cultuursector en de toeristische sector, door deze sectoren bij elkaar te brengen, zodat er kennis gedeeld kan worden en samenwerking kan ontstaan op het gebied van bijvoorbeeld aanbodontwikkeling en gezamenlijke promotie.

Speerpunt 1

Duurzaam toerisme

Toeristische hotspot Fort Pannerden - Lingewaard

OVER VIJF JAAR...

Hebben we in de regio een duurzame en vitale sector voor recreatie, die aansluit bij de vraag en bijdraagt aan en in balans is met de (basis)voorzieningen en leefbaarheid in de kernen.

Kiezen bezoekers naast dagrecreatie ook voor een langduriger verblijf in de regio.

Is de toeristische drukte beter verspreid over de regio en over de seizoenen.

Duurzaam toerisme
Dit speerpunt richt zich op een vitale toeristische sector, die bijdraagt aan de levendigheid en leefbaarheid in de kernen. We zetten in op langdurige verblijfsrecreatie en spreiding van toeristische drukte. Dit is nu, in de COVID-19 crisis, meer dan ooit belangrijk en vraagt om een transitie van de sector. We gebruiken het Toeristisch Toekomstperspectief regio Arnhem-Nijmegen "Toerisme: bestemming in balans" en de bijbehorende uitvoeringsagenda als leidraad voor wat we met elkaar willen bereiken en gaan doen.

Door samen te werken, versterken we de kracht van de vier subregio's (Veluwezoom, de Liemers, Rijk van Nijmegen en de Betuwe). Dit doen we met een toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden: uitwerkingen van verschillende, elkaar versterkende, thematische en geografische verhaallijnen. Met dit profiel en een bijbehorende marketingvisie kunnen we samen met ondernemers aanbod ontwikkelen dat past bij de vraag en dit aanbod beter vermarkten. Dat werkt spreiding van bezoekers en meerdaags bezoek in de hand: je hebt meer aantrekkelijke plekken om te bezoeken. Het toeristische profiel helpt om het opdrachtgeverschap aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN, af te stemmen en zo middelen effectiever in te zetten. Verder maken we een vitaliteitsaanpak en maatregelen om spreiding van toeristische druk te stimuleren. Met de provincie Gelderland, het routebureau Arnhem-Nijmegen en de Verbonden regio zetten we in op een beter recreatief wandel- en fietsroutenetwerk. We hebben aandacht voor aansluiting bij het netwerk van andere regio's, toeristische overstappunten, het utilitaire netwerk en andere recreatieve paden.

ACTIES 2022

Maken toeristisch profiel en marketingvisie
Maken van een regionaal toeristisch profiel op basis van belevingsgebieden en een marketingvisie. Hierbij aangeven hoe we omgaan met gastheerschap (fysiek en digitaal) en op welk niveau (lokaal, subregionaal of regionaal) we dat organiseren. Gebruik maken van de profielen en marketingvisies die er al zijn.

Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties
Afstemmen van opdrachten van gemeenten of subregio's aan uitvoeringsorganisaties, zoals TVAN. We bouwen voort op de ervaringen van Het Rijk van Nijmegen met de gezamenlijke opdracht aan TVAN. Op welk niveau we afspraken maken (lokaal, regionaal of sub regionaal), hangt af van wat het beste resultaat oplevert.

Maken vitaliteitsaanpak dag- en verblijfsrecreatie
Op basis van onderzoek een vitaliteitsaanpak met een strategie voor de regio en handreikingen voor ondernemers maken om de toeristische sector en de bedrijven daarbinnen vitaler te maken.

Stimuleren spreiding van recreatiedruk door inzicht en maatregelen
Verwerven van inzicht in recreatiedruk met bestaande data en door gemeenten de mogelijkheid te geven een onderzoek naar druk- en draagkracht te doen. Met het verkregen inzicht maatregelen opstellen en financieringsmogelijkheden voor die maatregelen zoeken.

Opstellen en uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk. Gefaseerd uitvoeren van dit plan met beschikbare middelen van gemeenten en cofinanciering van provincie. In het speerpunt Groen-blauw raamwerk komen de ruimtelijke aspecten hiervan terug.

Speerpunt 1 **Duurzaam toerisme**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Maken toeristisch profiel						
Afstemmen opdrachtgeverschap uitvoeringsorganisaties						
Maken vitaliteitsaanpak						
Stimuleren spreiding recreatiedruk						
Opstellen plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						
Uitvoeren plan van aanpak wandel- en fietsroutenetwerk						

Speerpunt 2

Bruisende binnensteden en krachtige kernen

Centrum van Hanzestad Doesburg

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we een sterk en compleet aanbod van voorzieningen in onze binnensteden en centra van kernen.**
- **Hebben we leegstand in onze binnensteden en centra van kernen daar waar nodig aangepakt en beperkt.**
- **Houden we de binnensteden en centra van kernen leefbaar voor bewoners.**

Bruisende binnensteden en krachtige kernen
In dit speerpunt gaat het om het versterken van onze binnensteden en centra van kernen (kortweg: centra) in de regio. De centra veranderen in snel tempo als gevolg van veranderingen in retail en consumentengedrag. Groeiende leegstand dreigt en wordt zichtbaar. De COVID-19 crisis versterkt dit. gemeenten doen veel om centra levendig te houden De vraagstukken en projecten van gemeenten, verschillen sterk van schaalniveau, aard en omvang. Er zijn wel gezamenlijke thema's: ondernemerschap, bereikbaarheid, leefbaarheid, waaronder voorkoming en bestrijding van leegstand, vergroening, transformatie naar place2be en herinrichten van de openbare ruimte.

De COVID-19 crisis en andere ontwikkelingen die op de centra afkomen, maken dat samenwerking, afstemming en kennis delen gewenst en noodzakelijk zijn. We ondersteunen en faciliteren de inspanningen van gemeenten op dit gebied. Door het maken van een analyse van het netwerk centra, helpen we gemeenten bij het maken van keuzes, het uitvoeren van plannen op lokaal niveau en de afstemming met andere regiogemeenten. We werken daarbij nauw samen met de provincie. We gebruiken wat er al ligt, zoals het RPW en het detailhandelsbeleid. We sluiten aan bij de economische monitor (zie opgave productieve regio) en vullen deze aan met voor centra relevante data. Zo nodig benoemen we, aanvullend op wat gemeenten doen, acties op regionaal niveau en zoeken we naar financieringsmogelijkheden hiervoor. Zo weten we wat we belangrijk vinden en kunnen we snel inspringen op nieuwe kansen en (financierings-) mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk, Europa of andere partners.

ACTIES 2022

Kennis delen, o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten
Kennis delen over projecten voor de versterking van centra en op zoek gaan naar (financierings)mogelijkheden hiervoor. Nadruk op leegstand en ondersteunen van ondernemers (relevant i.h.k.v. het herstel van de COVID-19 crisis). Aansluiting zoeken bij andere initiatieven, o.a. stimuleren MKB in de Productieve regio en de samenwerking tussen centrummanagers in de regio.

Maken regionale analyse en benoemen acties ter versterking van centra
Analyse maken van de huidige profielen, voorzieningenniveaus en relaties tussen centra en de ontwikkelingen en veranderingen hierin (incl. effecten COVID-19). Indien nodig acties op regionaal niveau formuleren om dit netwerk te versterken.

Speerpunt 2 **Bruisende binnensteden en krachtige kernen**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Kennis delen o.a. over financieringsmogelijkheden voor projecten						
Maken regionale analyse en acties benoemen ter versterking centra						
Uitvoeren acties ter versterking centra						

Speerpunt 3

Groen-blauw raamwerk

Wandelroute Veluwe-Posbank - Arnhem, Rheden, Rozendaal

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we waardevolle natuur, landschap en cultureel erfgoed in de regio duurzaam behouden, versterkt en uitgebreid.**
- **Is de intrinsieke waarde van natuur, landschap en erfgoed (bijv. de kwalitatieve en kwantitatieve groei van flora en fauna) versterkt.**
- **Is de belevingswaarde van natuur, landschap en erfgoed bevorderd (hoe kunnen mensen hier optimaal van genieten?)**
- **en benutten we mogelijkheden voor functiecombinaties met woningbouw, landbouw, recreatie, klimaatadaptatie, waterberging en biodiversiteit beter.**

Groen-blauw raamwerk
Dit speerpunt vormt het groen-blauwe hart van de Groene Metropoolregio: hoe behouden én versterken we landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed in combinatie met andere ruimtevragers? Om daar antwoord op te geven, maken we een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Omdat we in dit raamwerk de focus leggen op het versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed, is het raamwerk een belangrijke aanvulling op bijvoorbeeld de woondeal, de Verstedelijkingsstrategie en het Toeristisch Toekomstperspectief. We maken gebruik van de ruimtelijke plannen, projecten en kaarten die er al liggen: de streekgidsen die de provincie ontwikkelt, de recreatiezonering die voor de Veluwe(zoom) wordt uitgewerkt en projecten als het Living Lab Ooijpolder voor biodiversiteitsherstel. We leggen verbinding met het speerpunt Duurzaam toerisme, waarin spreiding van toeristische druk een belangrijk thema is en sluiten aan bij de belevingsgebieden die we binnen dit speerpunt bepalen. Het raamwerk is een uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie en vormt input voor het verstedelijkingsakkoord, het dashboard Groene groei, de regionale toekomstscenario's en de regionale investeringsagenda's, die binnen de Groene Groeiregio worden ontwikkeld. We werken dan ook nauw samen met deze opgave. Zo kan het raamwerk bijdragen aan het integraal afwegen van ruimteclaims en het uitlokken van investeringen in het 'groen' en 'blauw' van de Groene Metropoolregio.

ACTIES 2022

Maken groen-blauw raamwerk
Maken van een groen-blauw raamwerk: een kaart met de huidige natuurgebieden en landschapszones, het gebruik daarvan en de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding. Daarbij op zoek gaan naar koppelkansen met bijvoorbeeld landbouw, energietransitie, woningbouw, klimaatadaptatie, waterberging en recreatie en toerisme. Aangeven waar keuzes nodig zijn.

Speerpunt 3 **Groen-blauw raamwerk**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Maken groen-blauw raamwerk						
Investeren in groen en blauw van de regio (in/samen met opgave Groene Groei en partners)						

Speerpunt 4

Sterke culturele infrastructuur

Duurzaam festival Framed - Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we een passend, kwalitatief goed en divers cultuuraanbod dat past bij de vraag en bij het profiel van onze regio.**
- **Participeren inwoners en bezoekers van de regio actief en passief in cultuur en bereiken we steeds meer verschillende doelgroepen.**
- **Stimuleert cultuurparticipatie sociale cohesie en inclusie en draagt bij aan de leefbaarheid van de steden en dorpen.**
- **Hebben we een duurzame en robuuste culturele infrastructuur die het aanbod passend bij de vraag kan verzorgen.**

Sterke culturele infrastructuur
De 'regio 025' heeft een eigen culturele signatuur en kracht. Bijzonder is dat de complete keten in de regio aanwezig is: een brede basis van amateurkunst, cultuureducatie, een innovatief middensegment en een top van instellingen van bovenregionaal belang. Deze segmenten van de keten hangen samen en inspireren elkaar onderling. Deze unieke culturele keten draagt bij aan leefbaarheid en levendigheid van de regio, een gunstig vestigingsklimaat, aan sociale cohesie en inclusie en aan een vitale toeristische sector, omdat cultuur bezoekers naar de regio trekt. Wij versterken deze keten in zijn geheel en in samenhang.

Als startpunt voor dit speerpunt, gebruiken we het Transformatievoorstel Cultuurregio 025, aangevuld met het Groeidocument Cultuurregio 025. Het transformatievoorstel is gemaakt door 15[2] regiogemeenten, met ideeën uit de culturele sector, op uitnodiging van de provincie Gelderland in het kader van de COVID-19 crisis. Met het Transformatievoorstel ligt er een stevig en gedragen begin van brede regionale samenwerking, gericht op blijvende structuurversterking. Die basis gebruiken we om de regionale samenwerking verder uit te bouwen naar 18 regiogemeenten. We verbreden het voorstel waar gewenst naar niet betrokken gemeenten, zoeken financieringsmogelijkheden, voeren het uit en maken op basis hiervan een visie en investeringsplan voor 2022 en verder. Zo maken we onze inzet voor de regionale infrastructuur concreet, zodat we snel en flexibel kunnen inspringen op nieuwe kansen en (financierings)mogelijkheden die zich voordoen bij provincie, Rijk, Europa of andere partners.

[2] *De provincie heeft om praktische redenen Doesburg en Montferland bij een andere regio ingedeeld, ook Mook en Middelaar ligt in een andere provincie.*

ACTIES 2022

Maken regionale visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur (inclusief cultuureducatie)
Op basis van het Transformatievoorstel werken aan een door alle regiogemeenten en de culturele sector gedragen visie op de versterking van de regionale culturele infrastructuur, inclusief cultuureducatie (zowel op school als in de vrije tijd).

Realiseren transformatievoorstel
Maken van samenwerkingsafspraken over het Transformatievoorstel met de provincie en andere partners, het zoeken van financieringsmogelijkheden en het uitvoeren van de maatregelen en acties die daaruit voortvloeien. Mits de financiering rond komt, betekent dit werken aan activiteiten die top- en middensegment, cultuureducatie en amateurkunst versterken.

Maken investeringsplan culturele infrastructuur vanaf 2022
Maken van een investeringsplan voor de culturele infrastructuur vanaf 2022: hoe ziet onze toekomstige regionale infrastructuur eruit, welke investeringen zijn nodig en waar willen we als regio op in zetten voor de langere termijn? Gebruik maken van de inventarisatie van Cultuur Oost van de bestaande infrastructuur, die in kaartvorm gepresenteerd wordt in april 2021.

Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda
Stimuleren van afstemming van culturele activiteiten en het promoten daarvan in één voor de regio gebundelde agenda. Daarbij een relatie leggen met het aanbod op het gebied van recreatie en toerisme en gebruik maken van kennis en mogelijkheden van partners (culturele instellingen, TVAN).

Speerpunt 4 **Sterke culturele infrastructuur**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Maken regionale visie culturele infrastructuur (incl. cultuureducatie)						
Realiseren transformatievoorstel						
Maken investeringsplan vanaf 2022						
Uitvoeren investeringsplan						
Stimuleren afstemming en promotie culturele agenda						

DE GROENE GROEIREGIO

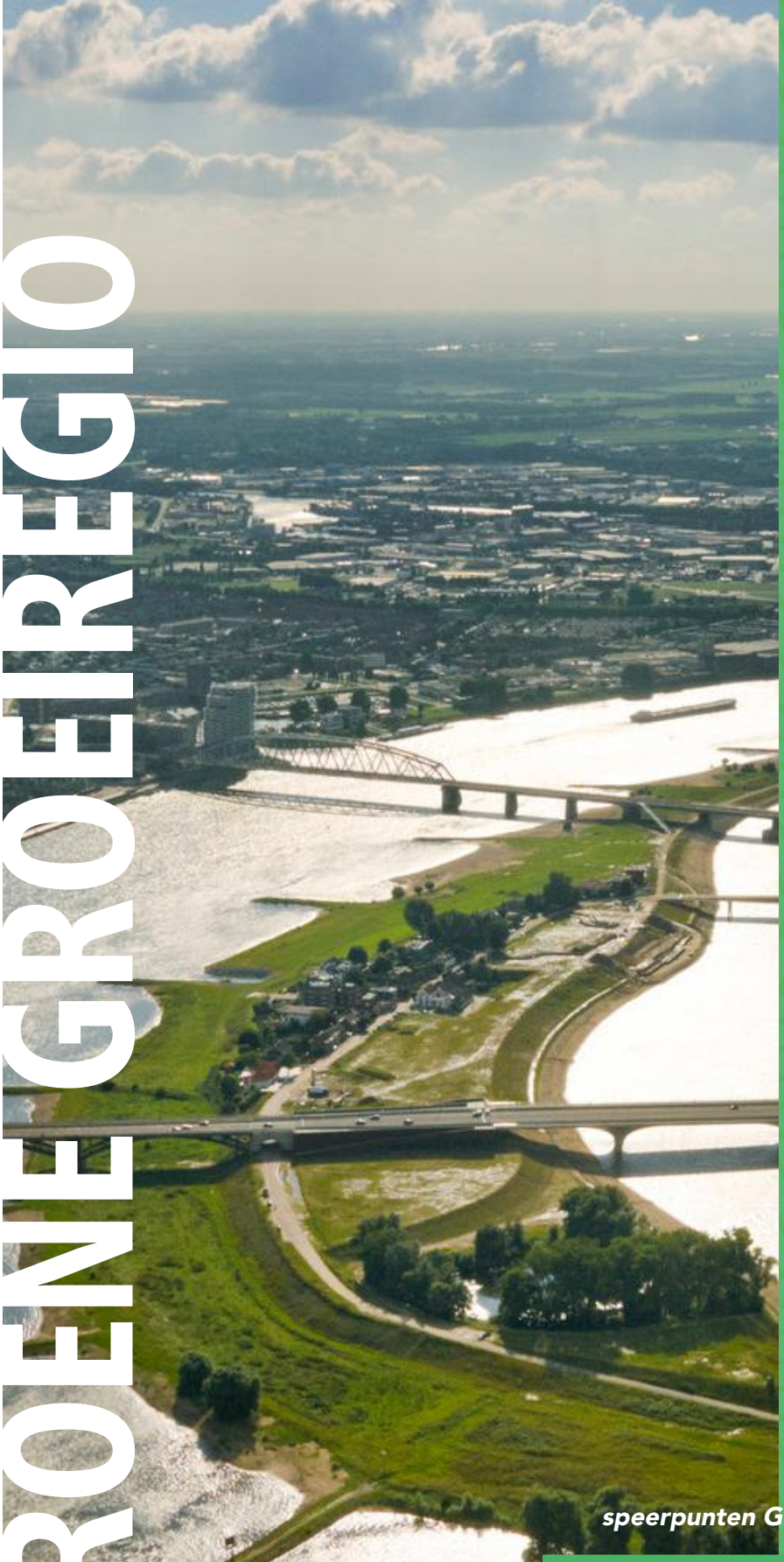

Over vijf jaar:

Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

speerpunten Groene groeiregio

1. Wonen in balans: ***Versnellen*** van de woningbouw
2. Leefomgeving: ***Verbinden*** van de ruimtelijke opgaven
3. Agglomeratiekracht: ***Vertellen*** van de kracht van de Groene groeiregio

Groene groeiregio: balans tussen (ruimtelijke) opgaven

AMBITIE EN SPEERPUNTEN

De regio Arnhem-Nijmegen heeft te maken met een grote verstedelijkingopgave en een tekort aan woningen. Deze opgave zet in op het bieden van voldoende (betaalbare) woningen, voor specifieke doelgroepen en tegelijkertijd verantwoord omgaan met de schaarse ruimte, zodanig dat deze groei het landschap versterkt.

Er komen veel (ruimtelijke) opgaven op ons af. Door deze aan elkaar te 'koppelen' ontstaat wederzijdse versterking. De uitdaging is daarbij de unieke profielen van de verschillende gemeenten binnen onze regio te gebruiken. Sturen op en realisatie van dergelijke koppelkansen vraagt om regionale samenwerking en om samenwerking met partners. Deze integraliteit vraagt commitment van gemeenten om zich hier blijvend voor in te zetten. De Groene groeiregio ondersteunt gemeenten hierbij door de inzet van regelgeving, financiële middelen, investeringen, kennisdeling en netwerk van de provincie en het Rijk.

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. Zij heeft tot taak het in beeld brengen van de ruimtelijke dimensie en het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke aspecten van alle opgaven van de Groene Metropoolregio. Behoud en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat centraal. De Groene groeiregio ontwikkelt hiervoor inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten. Deze regionale bouwstenen kunnen gemeenten overnemen in eigen Omgevingsbeleid.

Twee belangrijke instrumenten staan centraal; de uitvoering van de Woondeal om op korte termijn de woningbouw te versnellen (met bijvoorbeeld een flexpool die gemeenten ondersteunt met capaciteit) en de Verstedelijkingsstrategie die inzicht geeft in de bouwlocaties van 2030-2040, rekeninghoudend met de bouwstenen economie, leefomgeving en mobiliteit. Met het sluiten van een Verstedelijkingsakkoord met Rijk en de provincie zorgen we ervoor dat er ook investeringen naar de regio toe vloeien. Hiervoor ontwikkelen we samen met gemeenten investeringsagenda's om woningbouwlocaties voor de middellange termijn te faciliteren, waarbij de normale, publiekrechtelijke besluitvorming over plannen en projecten bij gemeenten en provincies onaangetast blijft.

Als derde speerpunt vergroten we onze agglomeratiekracht. Dit is de slagkracht die de regio Arnhem-Nijmegen heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt richting partners als Rijk, Provincie, Eu etc.. Dit vraagt om een sterk samenspel in de regio. Hiervoor ontwikkelen wij een efficiënte structuur en zorgen we voor meer landelijke 'exposure'.

PARTNERS

Woondeal regio Arnhem-Nijmegen
In de Woondeal regio Arnhem-Nijmegen bundelen de 18 gemeenten van de Groene Metropoolregio, de provincie en het Rijk hun krachten, in nauwe samenwerking met woningcorporaties en diverse private en maatschappelijke partners. De samenwerking vindt plaats via de zogenaamde publieke private Tempotafels. De NEPROM, Bouwend Nederland, IVBN, Woonkr8 en NS steunen de Woondeal.

Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley
Om in de Groene Metropoolregio de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm te geven en de daarvoor benodigde investeringen te vinden, wordt in 2021 een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Partners die hierbij betrokken zijn, zijn het Rijk (ministeries van BZK en IW, LNV en EZK), de provincie Gelderland en de Groene Metropoolregio en de regio Foodvalley en de 26 gemeenten in de beide regio's. Na het afsluiten van het verstedelijkingsakkoord geven wij gezamenlijk uitvoering aan dit akkoord.

Provincie Gelderland
De provincie is partner in de uitwerking en uitvoering van de Woondeal en de Verstedelijkingsstrategie. De Groene groeiregio en de provincie streven dezelfde doelen na. Met het Actieplan Wonen draagt de provincie hieraan bij. In de provinciale verordening is opgenomen dat er tussen provincie en regio's binnen de provincie zogenaamde Woonagenda's worden opgesteld. De woonpartners in de regio Arnhem-Nijmegen hebben hierover in drie subregio's (Nijmegen, Arnhem, Liemers) recent afspraken gemaakt met de provincie Gelderland. Op termijn worden deze afspraken geactualiseerd, hierover gaan de drie subregio's en provincie in 2021 in overleg.

TEB
De betrokkenheid van de TEB komt vooral bij de uitvoering van speerpunt 3 aan bod. Het versterken van deze agglomeratiekracht en het vergroten van de exposure vindt in nauwe samenwerking met TEB plaats. Op onderdelen is TEB bij de uitvoering van speerpunten 1 en 2 betrokken.

Tiny houses Droogsehof in Malden

2021

Uitvoering Woondeal

- (publiek-private) tempotafels: bespreekbaar maken en oppakken van specifieke blokkades bij woningbouwontwikkeling met als doel versnelling van de woningbouwontwikkeling, meer betaalbaar bouwen en natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen.
- Regionale expertiseflexpool: gemeenten ondersteuning bieden met specifieke expertise zoals de inzet van een regisseur Stikstof, projectleider Arbeidsmigranten en een intermediair Versnellen Woningbouw of expertise op terreinen als ontwerp, planeconomie, gebiedsontwikkeling en juridisch. De flexpool start in 2021 en wordt bij succes gecontinueerd in 2022.
- Extra ambtelijke capaciteit: De regio zet zich in om meer structurele capaciteit bij gemeenten te organiseren, door bijvoorbeeld (financiële) middelen bij provincie en Rijk of een regionale pool van ambtenaren.
- Diverse tools: verder ontwikkelen van o.a. actualisatie van de Woningmarktmonitoring, het opzetten van een database van regelingen voor gemeenten op het gebied van woningbouw en het verder uitwerken van nieuwe maatregelen om innovatieve bouwontwikkeling te stimuleren in samenspraak met het Rijk.

Verstedelijkingsstrategie en -akkoord

- 2021 staat in het teken van het afronden van de Verstedelijkingstrategie en de bestuurlijke gesprekken hierover te faciliteren met de 18 gemeenten en het sluiten van een akkoord tussen de regio en het Rijk en de provincie, die gaat over de uitvoering van de ambities. Dit akkoord en de uitwerking vragen ook in 2022 acties.
- In 2021 verkennen we het instrument Regionale Investeringsagenda (RIA). Een RIA brengt bij grote samenhangende woningbouwlocaties (regiobreed) de benodigde (publieke en private) investeringen en investeerders bij elkaar om te komen tot een gezamenlijke investeringsstrategie (publiek en privaat). We inventariseren welke gebieden in de regio zich hiervoor lenen, daarna wordt deze RIA ingevuld. Voor de oplading van dit instrument werken we nauw samen met de provincie Gelderland. Deze actie loopt door in 2022.
- De Groene groeiregio is gesprekspartner met het Rijk in trajecten als de Woondeal en het Verstedelijkingsakkoord. Het Verstedelijkingsakkoord is een belangrijk instrument om middelen voor woningbouw en aanverwante zaken te agenderen. Dit is een terugkerend agendapunt voor het Bestuurlijk overleg (BO) Leefomgeving en BO Mirt-Oost. Met de regionale Investeringsagenda's heeft de Groene groeiregio een extra instrument in handen voor de gesprekken met de provincie en het Rijk. In 2021 (en 2022 en verder) zetten we ons in om voor gemeenten belangrijke zaken te agenderen.
- De huidige structuur rondom verstedelijking is ingewikkeld met veel (bestuurlijke en ambtelijke) overlegtafels. We richten een nieuw regionaal (ambtelijke en bestuurlijk) 'platform Groene Groei' in die opgavegericht is en efficiënt, waarbij de regio en de provincie Gelderland elkaar goed informeren, kennis en kunde uitwisselen en elkaar versterken.

Meer 'exposure' voor de Groene Metropoolregio

We stellen samen met het regiobureau een lobbyplan Groene Groei op. We zoeken daarbij de samenwerking met partners zoals TEB, provincie Gelderland, corporaties en marktpartijen. De eerste acties voeren we in 2021 uit en deze lopen door in 2022. Doel is om meer (inter) nationale bekendheid te geven aan de voorbeelden van integrale verstedelijking in deze regio en aanwezig te zijn bij nieuwe landelijke beleidstrajecten die in de nieuwe kabinetsperiode starten.

Speerpunt 1

Wonen in balans: *Versnellen* van de woningbouw

Aantrekkelijke woonmilieus in dorpen - Didam, Montferland

OVER VIJF JAAR...

- staan bij gebiedsontwikkeling natuur, landschap en de woonomgeving als geheel centraal.
- zijn er meer groene, sterke en gemengde/gedifferentieerde wijken met meer middenhuur, betaalbare koopwoningen en vrijesectorwoningen.
- zijn er meer woningen beschikbaar voor specifieke doelgroepen waaronder ouderen, arbeidsmigranten, jongeren.
- zijn er 20.000 woningen bijgebouwd en/of liggen hier uitgewerkte bouwplannen voor én zijn er meer (circa 1.000) tijdelijke woningen die voor langere tijd gebruikt kunnen worden.

Wonen in balans: *Versnellen van de woningbouw*
Dit speerpunt richt zich op het inlopen van het woningbouwtekort naar 2% door de realisatie van 35.000 woningen op de korte termijn (tot 2030) en het regionaal organiseren van een stabiele en continue woningbouwproductie. Hierbij wordt invulling en uitvoering gegeven aan de afspraken uit de Woondeal die de regio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelatie (BZK) in 2020 gesloten hebben. Door de samenwerking hebben gemeenten (met voorrang) toegang tot nationale en provinciale regelingen, nieuwe instrumenten, een breed kennisnetwerk, financiële middelingen en investeringen. De afspraken zijn gericht op het versnellen van de woningbouwproductie, het toevoegen van betaalbare en duurzame woningen, het natuur inclusief en klimaat adaptief bouwen en het zorgen voor toekomstbestendige en gedifferentieerde wijken voor alle doelgroepen.

Voor het tot uitvoering brengen van alle afspraken in de Woondeal is een publiek-private samenwerking opgericht in de vorm van Tempotafels. Eind 2020 is een uitvoeringsplan Woondeal opgesteld. We geven uitvoering aan de acties in dit plan.

Omdat een aantal opgaven locatie- of gebiedsoverstijgend zijn, en op meerdere van die locaties vergelijkbare uitdagingen spelen, is ervoor gekozen de Tempotafels rond een viertal van die uitdagingen te organiseren. Deze zijn gericht op de volgende vraagstellingen:

- Hoe en waar realiseren we de benodigde continuïteit en versnelling in de woningbouw?
- Hoe en waar kan conceptueel bouwen bijdragen aan betaalbare huisvesting?
- Hoe en waar kan circulair bouwen bijdragen aan verduurzaming van de woningbouw?
- Hoe en waar kan flexwonen bijdragen aan de huisvesting voor bijzondere doelgroepen?

De Tempotafels hangen nauw met elkaar samen. Zij komen op gezette tijden samen in de vorm van Versnellingstafels en Tussensprints.

ACTIES 2022

Continueren van tempotafels Woondeal
We voeren een evaluatie uit van de vier Tempotafels van de Woondeal. Op basis daarvan voeren we eventueel aanpassingen door en continueren we vervolgens de Tempotafels.

Evaluatie en continueren flexpool
De flexpool is gestart in 2021 en wordt bij succes gecontinueerd in 2022. We evalueren dit instrument begin 2022. We treden in overleg met de provincie Gelderland voor eventuele aanvullende middelen bij succes voor de periode na 2022.

Verkenning extra ambtelijke capaciteit
We maken nadere afspraken over een regionale pool van ambtenaren voor de toevoeging van meer structurele capaciteit bij gemeenten in afstemming met o.a. 'Werken in Gelderland'.

Continueren van tools
Als woningmarktmonitoring, inzicht in regelingen bieden, ondersteuning bij specifieke doelgroepen en innovatieve bouwontwikkeling.

Speerpunt 1 ***Versnellen* van de woningbouw**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Tempotafels Woondeal						
Regionale expertise en flexpool						
Verkenning extra capaciteit						
Continueren tools						

Speerpunt 2

Leefomgeving: *Verbinden* van de ruimtelijke opgaven

Ruimteclaims in de leefomgeving: windturbines langs de A15

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in beeld hoe we de kracht van regio kunnen versterken a.d.h.v. recente onderzoeken.**
- **Is de Groene Metropoolregio zichtbaar als (inter-)nationaal toonaangevende regio op het gebied van circulaire verstedelijking en landschap.**
- **Hebben we voor gemeenten meer middelen gegenereerd om de omslag van 'beheermodus naar ontwikkelen' mogelijk te maken.**
- **Hebben we een efficiënt regionaal 'platform Groene Groei' ontwikkeld.**

Leefomgeving: *Verbinden van de ruimtelijke opgaven*

De Groene groeiregio heeft een coördinerende functie voor de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio in het samenbrengen en verbinden van de ruimtelijke opgaven zoals de ruimtelijke vertaling van de energieopgave, het ontwikkelen van een landschappelijk recreatief raamwerk en de additionele mobiliteitsbehoefte bij de toename van woningen. Behoud en versterking van de kwaliteit van de leefomgeving (inclusief natuur en landschap) staat centraal.

Om in de Groene Metropoolregio de groei van landschap, wonen, economie en mobiliteit goed vorm te geven en de daarvoor benodigde investeringen te vinden, wordt in 2021 een Verstedelijkingsstrategie opgesteld. Dit is een ontwerpend onderzoek dat samen met regio Foodvalley, de provincie en het Rijk wordt gemaakt. Hierin wordt beschreven waarom, wat, wanneer, hoe en onder welke voorwaarden de verstedelijking plaatsvindt. Het motto van is 'meer landschap en meer stad'. Er worden ontwerpprincipes en een afwegingskader aangereikt. Ook worden richtlijnen en spelregels beschreven. Samen met het Verstedelijkingsakkoord geeft dit voor de aankomende jaren een verdeling in rollen en verantwoordelijkheden van de overheidslagen weer inclusief de voorwaarden en de (financiële) rolverdeling van de partners.

De Verstedelijkingsstrategie biedt ons inzicht in potentiële bouwlocaties tot 2040. Voor de periode daarna ontwikkelt De Groene groeiregio inspirerende toekomstscenario's en nieuwe beleidsinstrumenten zodat we kunnen inspelen op toekomstige opgave en deze doorvertalen naar acties nu. Deze regionale bouwstenen kunnen gemeenten overnemen in eigen Omgevingsbeleid. De Verstedelijkingsstrategie gebruiken we als input.

We werken verder aan de uitvoering van de Regionale Investeringsagenda's.

ACTIES 2022

Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord
We assisteren de gemeenten bij de vertaling van de uitgangspunten van de Verstedelijkingsstrategie- en akkoord naar Omgevingsvisies of ander ruimtelijk beleid door hierover het gesprek te voeren en bij te dragen aan concreet beleid.

Regionale Investeringsagenda's
We continueren dit instrument in 2022 en overleggen in de regio welke gebieden en concrete projecten zich hiervoor aandienen. We brengen de resultaten hiervan in op landelijke tafels.

Future-lab 'Groene metropool' en Dashboard
Met het Future-lab maken we regionale ruimtelijke opgaven inzichtelijk. We ontwikkelen regionale toekomstscenario's waarin nieuwe trends en ontwikkelingen worden geagendeerd en vertaald naar keuzes en scenario's. Dit bespreken we in een experimenteer 'kamer'. Dit doen we samen met externe experts en met regionale debatcentra. Dit biedt bouwstenen voor de uitwerking van het gemeentelijk omgevingsbeleid.

Dashboard 'De staat van de Regio'
Ontwikkelen van een trendanalyse gericht op ontwikkelingen van de verschillende opgaven en het in beeld brengen van de ruimtelijke dimensies. Het doel is om hiervoor een interactief dashboard te ontwikkelen (GIS/website/dashboard etc.). Het vormt een basis voor regionale afweegprincipes die bijdragen aan een groene en gezonde verstedelijking en het (bestuurlijk) gesprek hierover. Ook dit biedt bouwstenen voor gemeenten.

Speerpunt 2 ***Verbinden* van de ruimtelijke opgaven**	**2021** *1e helft*	 *2e helft*	**2022** *1e helft*	 *2e helft*	**2023** *1e helft*	 *2e helft*
Borging Verstedelijkingsstrategie en akkoord						
Regionale investeringsagenda's						
Dashboard 'De staat van de Regio'						
Future-lab 'Groene metropool'						

Speerpunt 3

Agglomeratiekracht: Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio

Een groene metropoolregio - stedelijk gebied Arnhem

OVER VIJF JAAR...

- **Hebben we in beeld wat de ruimtelijke dimensie is van de andere vier opgaven.**
- **Hebben we inspirerende (ruimtelijke) toekomstscenario's voor de lange termijn ontwikkeld, met antwoorden voor nieuwe keuzevraagstukken.**
- **Zijn nieuwe woningbouwlocaties voor de periode 2030-2040 in beeld, integraal onderzocht binnen de Verstedelijkingsstrategie, uitgewerkt in omgevingsbeleid van gemeenten en in Regionale investeringsagenda's.**
- **hebben we een Verstedelijkingsakkoord gesloten met het Rijk en provincie over de uitvoering van de Verstedelijkingstrategie en de benodigde investeringen.**

Agglomeratiekracht: *Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio*

We koesteren een stevige ambitie: samen doorgroeien naar een metropoolregio! Een groene metropoolregio van internationale betekenis. Met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie.
Dit speerpunt richt zich op het versterken van de positionering van onze regio als 'groene metropoolregio' richting provincie, Rijk en Europa. Enerzijds gaat het om het versterken van de internationale concurrentiepositie, en anderzijds om een betere profilering, agendering en verankering van (investerings)afspraken met provincie, Rijk en Europa. Hiervoor is de samenwerking van de 18 gemeenten in de Groene Metropoolregio onontbeerlijk. Hierin zoeken we naar de complementariteit tussen de steden onderling en met de dorpen, kleine kernen en het landelijk gebied.

Met agglomeratiekracht wordt bedoeld de slagkracht die de regio heeft wanneer zij de handen in één slaat en als één partij optrekt richting deze partners. Dit vraagt om een sterk samenspel tussen de 18 gemeenten. Het afgelopen jaar zijn in de regio successen bereikt met het sluiten van onder meer de Woondeal. Het doel is om deze positie uit te bouwen door meer exposure en tegelijkertijd concrete afspraken te maken over investeringen. En te verkennen hoe we deze kracht van de regio verder kunnen versterken.

Een succesvolle profilering kent twee essentiële zaken: enerzijds het (nog beter) opbouwen van het verhaal van de Groene groeiregio dat gevormd wordt door de kracht van samenwerkende gemeenten (agglomeratiekracht) en anderzijds dit verhaal goed vertellen om daarmee de zichtbaarheid te vergroten.

ACTIES 2022

Verkenning agglomeratiekracht
In 2022 uitvoeren van verkenning naar agglomeratiekracht van de Groene groeiregio. Kernvraag: hoe kan de agglomeratiekracht van 18 gemeenten versterkt worden op het profiel als 'groene metropoolregio'. Het betreft hier de ruimtelijk-economische ontwikkeling en concurrentiepositie van de Groene Metropoolregio in (inter)nationaal verband. De verkenning doet de Groene groeiregio samen met de Productieve regio, TEB en de provincie.

Uitvoering lobbyplan
Uitvoeren van het in 2021 opgestelde lobbyplan, onder andere door het organiseren van landelijk aansprekende symposia, zichtbaar zijn bij landelijke evenementen en nieuwe beleidstrajecten, zoals de opvolging van de Nationale Omgevingsvisie (NOVEX). De uitkomsten van de verkenning Agglomeratiekracht gebruiken we bij de bijstelling van het lobbyplan.

Uitvoeren afspraken Verstedelijkingsakkoord
In 2021 is een Verstedelijkingsakkoord gesloten, op basis van de Verstedelijkingsstrategie. Dit akkoord zal naar verwachting in 2022 verder worden uitgewerkt in deeltrajecten (bijvoorbeeld de RIA's). De regio levert hiervoor capaciteit en brengt de resultaten hiervan in bij landelijke contacten. Middelen zijn niet alleen nodig om meer capaciteit te kunnen inhuren of aannemen, maar ook om bijvoorbeeld garant te staan bij investeringen of om onrendabele toppen af te dekken.

Platform Groene Groei
In 2022 evalueren we het in 2021 ingerichte platform en sturen zo nodig bij, in overleg met de regiopartners en de provincie.

Speerpunt 3 ***Vertellen* van de kracht van de Groene groeiregio**	**2021** *1e helft*	*2e helft*	**2022** *1e helft*	*2e helft*	**2023** *1e helft*	*2e helft*
Evaluatie en bijsturing regionale structuur			■	■		
Verkenning agglomeratiekracht			■	■		
Uitvoering/ lobbyplan			■	■	■	
Organiseren congres/symposia rondom thema groene verstedelijking				■	■	
Uitwerken afspraken Verstedelijkingsakkoord			■	■	■	

SAMENHANG OPGAVEN

In onderstaande tabel geven we een eerste beeld van de samenhang tussen opgaven. In de komende maanden werken we deze samenhang verder uit en maken we afspraken over wie wat oppakt en hoe we daarin samenwerken. Zo zorgen we dat we de opgaven integraal aanpakken, maar geen dingen dubbel doen. De opgave Groene Groei heeft een bijzondere functie als integrerende opgave. In de opgave Groene Groei regio wegen we de ruimteclaims die voortvloeien uit de Verbonden, Productieve, Circulaire en Ontspannen regio tegen elkaar af (zie ook speerpunt 2 van de opgave Groene Groeiregio).

	Verbonden regio	**Productieve regio**
Verbonden regio	-	Logistiek, economische kansen ICE
Productieve regio	Duurzame logistiek	-
Circulaire regio	Verduurzamen bouwlogistiek, Waterstoftechnologie	Energietransitie/RPW
Ontspannen regio	PvA dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk	Thema Ondernemerschap BBKK, inbreng human capital vraagstukken
Groene groeiregio	Mobiliteitshubs en knooppunt-ontwikkeling met woon- en werkfuncties, het in goede banen leiden van additionele mobiliteits-behoefte bij de toename van woningen	Ruimte zoeken voor ontwikkeling van bedrijfsterreinen, de ruimtelijke vertaling van de energieopgave; verkenning agglomeratiekracht (ruimtelijke economische ontwikkeling)

De horizontale as geeft weer welke opgave de lead heeft in de afstemming. Bijvoorbeeld: Ontspannen regio heeft de lead bij het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en stemt daarbij af met de Verbonden regio. Dit vraagt in de komende periode nog nadere uitwerking.

Circulaire regio	Ontspannen regio	Groene groeiregio
Klimaatakkoord thematafel mobiliteit	Fietsburgemeester	Feitenrelaas,mobiliteitsscan, bouwsteen mobiliteit
Cluster Energy Verduurzamen werklocaties	Stimuleren MKB, RPW, Human Capital Agenda	Werklocaties, RPW
-	Ontwikkelen Landschapsparken	Circulair bouwen, klimaatadaptatie, Energietransitie. Uitwerken circulaire bouwopgave, circulaire strategie bouwen met natuur uitwerken, stimuleren klimaatproeftuinen en vergroeningsprojecten
Meenemen ontwikkeling landschapspark in groen-blauw raamwerk	-	Ontwikkelen van een groen-blauw raamwerk als uitwerking van de bouwsteen Leefomgeving van de Verstedelijkingsstrategie met als doel het behouden en versterken van landschappen, natuurwaarden en cultuurhistorisch erfgoed
Meenemen ruimteclaims, bijvoorbeeld m.b.t. energietransitie, klimaatadaptatie en circulair bouwen, als input voor de opgave Groene Groei	Gebruiken groen-blauw raamwerk als input voor de opgave	-

FINANCIËLE PARAGRAAF

Algemeen
In deze financiële paragraaf lichten we toe welke middelen nodig zijn om de opgaven uit te voeren in 2022 en welke bijdragen van derden al beschikbaar zijn of verwacht worden.

We presenteren een financieel beeld van de verwachte kosten 2022. De jaren daarna zijn nog onzeker en om die reden niet ingevuld. De tabellen corresponderen één op één met de concept-begroting van de Groene Metropoolregio. De toelichting in deze financiële paragraaf is wat uitgebreider dan in de concept-begroting.

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben, zijn:
- Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoördinatoren.
- De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.
- Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.

Verbonden regio

Kosten
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners . Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat[3] per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post 'algemeen' opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij cofinanciering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda's (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de cofinanciering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:
- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.

- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor € 12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel, waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om € 6 miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.
- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van € 4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en € 2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kan leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van € 7,5 miljoen (100% subsidie))[4]. De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	2.1	150.000			
speerpunten					
Algemeen	2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1	320.000			
Veiligheid	2.1	45.000			
lasten		1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1	-			
speerpunten					
Algemeen	2.1				
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1				
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1				
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1				
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1				
Veiligheid					
baten		-	-	-	-
Saldo		1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		1,30	-		

[3] De provincie Gelderland heeft in 2020 een subsidie verleend voor de projecten binnen het speerpunt "Slim en Schoon Onderweg'. Ook in 2021 zal naar verwachting de provincie Gelderland subsidie verlenen.

[4] De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

FINANCIËLE PARAGRAAF

Productieve regio

Kosten

Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten

De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder € 4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Circulaire regio

Kosten

In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €637.000.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).

(Potentiële) opbrengsten

Zoals hierboven genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€ 75.000).

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

De provincie is gevraagd om in een aantal projecten te participeren en deze te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start.

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Circulaire Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie	3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie	3.1	180.000			
lasten		637.500		-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1				
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1				
Water en klimaatadaptatie	3.1				
Transitie naar duurzame energie	3.1				
baten		-		-	-
Saldo		637.500		-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,81			

FINANCIËLE PARAGRAAF

Ontspannen regio

Kosten
In 2022 hebben we 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €365.500 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten
We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Omdat de doelen van de provincie en deze opgave sterk met elkaar in lijn zijn en de provincie ook het belang van investeren in deze opgave lijkt te zien, vragen we de provincie om naast kennis, kunde en capaciteit in 2022 een bijdrage van €132.500 te doen in de proceskosten. Dit is de helft van de kosten, excl. de bijdrage die de provincie al in 2021 doet en excl. de proceskosten voor het speerpunt Sterke culturele infrastructuur. Over dit speerpunt en dan met name over het transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken. De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met cofinanciering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en cofinanciering van de provincie.

Ervan uitgaande dat de provincie de gevraagde bijdrage in de proceskosten wil geven en dat alle gemeenten deelnemen aan deze opgave, bedraagt de bijdrage van de gemeente voor deze opgave €0,57 per inwoner.

Mocht de provincie, tegen onze verwachting in, besluiten geen bijdrage te leveren aan het procesgeld binnen deze opgave, dan komen we bij de definitieve regionale agenda met een aangepast voorstel voor acties, fasering en kosten van deze opgave. Het kan zijn dat de provincie bereid is om, als er in het najaar zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, haar bijdrage al in 2021 te doen. Dan kunnen we acties van deze regionale agenda eerder uitvoeren, onze inzet voor 2023 sneller concreet maken en daarmee de kans om externe financieringsbronnen aan te boren, vergroten.

Groene groeiregio

Kosten
De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op € 642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten
De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multiplierеffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen.
Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. € 650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Voor 2021 (ca. € 300.000) en 2022 (€ 350.000).

De kosten van de flexpool voor 2021 (€ 250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens € 250.000 uit deze regeling voor de flexpool.

Ontspannen Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk	5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5	100.000			
lasten		585.000	-	-	-
Algemeen		-			
speerpunten					
Duurzaam toerisme	3.4	75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1	32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5	25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5				
baten		132.500	-	-	-
Saldo		452.500	-	-	-
Dekking extern (provincie)		132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		452.500	-		
Bijdrage per inwoner in euro's		0,57	-		

*Dit is inclusief het maken, maar exclusief de uitvoering van het plan van aanpak dekkend recreatief fiets- en wandelnetwerk en exclusief de uitvoering van het tansformatievoorstel

Groene groei regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen		60.000			
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1	150.000			
lasten		992.500	-	-	-
Algemeen					
speerpunten					
Versnelling / wonen in balans	8.1	350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2				
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1				
baten		350.000	-	-	-
Saldo		642.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)		350.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		642.500			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,82	-		

BIJLAGE: BESTUURLIJKE OPGAVETEAMS

Groene groeiregio	Circulaire regio
Carol van Eert (burgemeester Rheden) **Remco Boer** (Wijchen) **Matthijs Lenis**	**Titus Burgers** (wethouder Wijchen) **Maurits van de Geijn** (Renkum) **Michiel Hustinx**
Wonen in balans/Uitvoering Woondeal - W. Hol (Overbetuwe) **Leefomgeving – Verstedelijkingsstrategie** - C. van Eert (Rheden) **Leefomgeving- integratie opgaven GMR** - G. Gerrits (Wijchen) **Agglomeratiekracht - Betrokkenheid G18** - H. Winters (Zevenaar) - P. de Klein (Beuningen) **Agglomeratiekracht - Lobbykracht als regio** - C. van Eert (Rheden) - C. Bouwkamp (Arnhem) - N. Vergunst (Nijmegen)	**Circulaire bouw en Infrastructuur** - A. Slob (Lingewaard) - C. Koers (Zevenaar) **Circulaire economie; grondstoffen en ketens** - M. Schoenaker (Heumen) - D. Klomberg (Rheden) **Water en Klimaatadaptie** - N. Verheul (Berg en Dal) - P. Bollen (Doesburg) **Transitie naar duurzame energie** - D. Horsthuis-Tangelder (Overbetuwe) - J. Maouche (Renkum)

Verbonden regio	Ontspannen regio
Harriët Tiemens (wethouder Nijmegen) **Igor van der Valk** (Lingewaard) **Johan Leferink**	**Agnes Schaap** (burgemeester Renkum) **Edwin van der Velde** (Berg en Dal) **Mariken Prüst**
Gebiedsgerichte corridoraanpak - R. van der Zee (Arnhem) - P. Loermans (Wijchen) - H. Tiemens (Nijmegen) **Hubs en knooppunten** - C. Koers (Zevenaar) - P. Loermans (Wijchen) - H. Tiemens (Nijmegen) **Regionaal (snel)fietspadennetwerk** - J. Sluiter (Lingewaard) **Gedragsaanpak duurzame mobiliteit** - P. Baneke (Mook en Middelaar) **Verkeersveiligheid** - R. Waas (Heumen)	**Duurzaam toerisme** - H. Witjes (Lingewaard) - B. Elfrink (Zevenaar) **Bruisende binnensteden en krachtige kernen** - B. van Veldhuizen (Doesburg) - M. Schoenaker (Heumen) - N. Vergunst (Nijmegen) **Groen-blauw raamwerk** - E. Weststeijn (Rozendaal) - M. Budel (Rheden) - A. Visser (Berg en Dal) - H. Sluiter (Westervoort) **Sterke culturele infrastructuur** - H. de Vroome (Arnhem) - K. Peters (Mook en Middelaar)

Productieve regio
Jan van Dellen (wethouder Arnhem) **Peter Werkman** (Doesburg) **Jolanda van Rensch**
Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters - H. Witjes (Lingewaard) / B. Elfrink (Zevenaar) **Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt** - N. Derks (Wijchen) **Stimuleren ondernemerschap in het MKB** - M. Esselbrugge (Nijmegen) **Versterking van duurzame logistiek** - B. Faber (Overbetuwe) **Toekomstbestendige werklocaties** - H. Hieltjes (Duiven) *Algemeen lid:* - F. Eetgerink (Heumen) - M. Som (Montferland) - W. Brink (Druten)

Alle opgaveteams bestaan uit:
1 = Bestuurlijk opdrachtgever
2 = Ambtelijk opdrachtgever
3 = Opgavemanager

+ teamleden per speerpunt

groene
metropoolregio
arnhem nijmegen

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Colleges van B&W van de deelnemende
gemeenten aan de
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum	:	14 april 2021
Uw kenmerk	:	
Ons kenmerk	:	2021-GMDB-10
Zaaknummer	:	
Contactpersoon	:	Dhr. A. Joustra
E-mailadres	:	a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding bestuursakkoord

Geacht college,

Bijgaand bieden wij u het bestuursakkoord aan voor het geven van een reactie. Het concept bestuursakkoord betreft de langjarige samenwerking in de regio tussen drie partijen: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de provincie Gelderland en The Economic Board. Het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft de bevoegdheid tot het aangaan van het bestuursakkoord. Gelet op het belang van het bestuursakkoord is het echter behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen op 7 april jongstleden. Het algemeen bestuur heeft besloten om het bestuursakkoord vrij te geven voor het geven van reacties door de colleges van de 18 deelnemende gemeenten.

INVESTERINGSAGENDA

De Investeringsagenda regio Arnhem-Nijmegen 2022 maakt als bijlage onderdeel uit van het bestuursakkoord. De definitieve versie van deze agenda volgt later dit jaar. In die investeringsagenda staat concreet hoe de drie partijen gaan bijdragen aan de regionale agenda en de opgaven. De bijdrage van de Groene Metropoolregio bestaat uit de bijdragen die u als gemeenten levert en die zijn samengebracht in de opgaven. Er is als voorbeeld een concept investeringsagenda bijgevoegd.

WAT VRAGEN WIJ

Aan u wordt gevraagd of uw college zich kan herkennen in het bestuursakkoord. Daarnaast wordt u in de gelegenheid gesteld om het bestuursakkoord desgewenst voor te leggen aan uw gemeenteraad. Dit is geen verplichting, maar we kunnen ons voorstellen dat u dat wenst. Wij vernemen graag zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk 30 juni of u zich kunt vinden in het bestuursakkoord zoals die nu voorligt.

PROCEDURE

We vragen u voor 30 juni aanstaande te reageren. Deze termijn is langer dan de gangbare 8 weken voor bijvoorbeeld zienswijzen op een begroting. In dit opstartjaar willen we graag voldoen aan het verzoek dat door leden van het algemeen bestuur op 7 april jl. is gedaan om de termijn zo ruim mogelijk te maken. De reacties worden verwerkt en behandeld in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 7 juli 2021. Gezien de korte periode tussen het aanleveren van reacties en de vergadering van het algemeen bestuur vragen wij u om zo spoedig mogelijk te reageren. Consequentie van deze korte periode is namelijk dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur zal worden nagezonden aangezien de stukken volgens het reglement van orde van het algemeen bestuur op 30 juni beschikbaar gesteld moeten worden. Vervolgens kan het dagelijks bestuur overgaan tot besluitvorming en kan de voorzitter het bestuursakkoord ondertekenen samen met de andere partijen.

TOT SLOT

Tegelijkertijd is het concept bestuursakkoord gezonden aan The Economic Board en de provincie Gelderland. Na 7 juli zal, met inachtneming van de reacties van de verschillende partijen, een definitief bestuursakkoord gesloten worden. Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw reactie graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de directeur/secretaris van Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, de heer A. Joustra.

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter	de secretaris
Drs. H.M.F. Bruls	Drs. A. Joustra

Bijlagen:

1. Bestuursakkoord Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, The Economic Board en provincie Gelderland
2. concept regionale investeringsagenda

In afschrift aan; The Economic Board, provincie Gelderland

Bestuursakkoord

Groene Metropoolregio – Provincie Gelderland – The Economic Board

De Regio Arnhem-Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door zijn voorzitter, H.M.F. Bruls, handelend ter uitvoering van een besluit van het dagelijks bestuur d.d…… verder te noemen de "Groene Metropoolregio",

De Provincie Gelderland, rechtsgeldig vertegenwoordigd door P.G.J. Kerris, gebiedsgedeputeerde voor de regio Arnhem – Nijmegen, handelend ter uitvoering van een besluit van het college van Gedeputeerde Staten d.d. ….., verder te noemen de "Provincie",

en

Stichting The Economic Board Arnhem – Nijmegen, rechtsgeldig vertegenwoordigd door haar voorzitter A. Marcouch, verder te noemen The Economic Board,

Hierna gezamenlijk ook te noemen: "**partijen**";

partijen overwegen als volgt:

1. De Groene Metropoolregio, The Economic Board en de Provincie Gelderland (verder de Provincie) zien een gezamenlijk belang om de regio Arnhem–Nijmegen verder te versterken.
2. De drie partijen zien voor de regio Arnhem-Nijmegen de volgende ambities:
   - Doorgroeien naar een groene metropoolregio van internationale betekenis die:
     - economisch tot de best presterende regio's van Nederland behoort,
     - zichtbaar is als topregio in energy, health en high tech (en food in verbinding met Food Valley),
     - met zijn innovatiekracht op deze specifieke sectoren bijdraagt aan de grote maatschappelijke opgaven en tegelijkertijd aan productiviteit en werkgelegenheid van de regio,

- met een internationale voorbeeldfunctie op het gebied van circulariteit, samenleving, energie, voedselproductie, gezondheid en technologie.
    - Dé circulaire topregio worden in Nederland en van Europa, in alle facetten van de leefomgeving;
    - Hét voorbeeld zijn voor een kwalitatieve groei met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: ontspannen groeiregio in balans.
3. De Groene Metropoolregio werkt vanaf 1 januari 2021 aan deze ambities vanuit de Regionale Agenda (hierna te noemen regionale agenda);
4. De Provincie Gelderland en The Economic Board dragen hier aan bij vanuit hun eigen ambities en doelen.
5. De Groene Metropoolregio, de Provincie en The Economic Board willen graag samen de potentie van de regio ten volle benutten en hun krachten bundelen om de ambities via de regionale agenda invulling en uitvoering te geven. Dit vanuit de overtuiging dat werkelijke resultaten met toegevoegde waarde voor de regio geboekt worden met een integrale aanpak en in een Triple Helix samenwerking met uiteenlopende partijen (overheid, bedrijfsleven, onderwijs & onderzoek).
6. Voor een gezamenlijke uitvoering van de regionale agenda is een consistente, meerjarige samenwerking tussen deze drie partijen nodig.
7. Partijen delen de urgentie om zo snel mogelijk met volle kracht stevige voortgang te boeken op de realisatie van de opgaven in de regionale agenda.
8. Partijen zullen daartoe aanvullend op dit bestuursakkoord, een investeringsagenda opstellen. De Provincie en The Economic Board dragen vanuit hun doelen en ambities bij aan deze investeringsagenda.
9. Partijen zijn bereid om ten behoeve van de realisatie van de opgaven hun bestuurlijke, inhoudelijke en financiële bijdragen samen te brengen en daarbij te kiezen voor het meest passende instrument.
10. Dit bestuursakkoord biedt de basis voor langdurig commitment aan het bereiken van de ambities van de Groene Metropoolregio voor de komende tien jaar.

partijen komen als volgt overeen:

1. Algemene bepalingen

In dit bestuursakkoord wordt verstaan onder:

a) Regionale agenda: de door de deelnemers van de Groene Metropoolregio vast te stellen verzameling van opgaven. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Per opgave staat omschreven wat de opgave inhoudt. De opgave bevat een uitwerking van de voorgenomen bijdragen (opgavebegroting) van partijen alsmede de verhouding van partijen ten opzichte van de opgave en hun rollen.
b) Groene Metropoolregio: het openbaar lichaam Regio Arnhem-Nijmegen, ook wel de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, zetelend te Elst, opgericht bij de Gemeenschappelijke regeling Regio Arnhem-Nijmegen.

c) Investeringsagenda regio Arnhem-Nijmegen: de jaarlijks of zo vaak als wenselijk door de partijen vast te stellen verzameling van investeringen gebaseerd op de opgaven.
d) Opgave: een opgave in de Regionale Agenda voldoet aan de volgende kenmerken:
   - De opgave draagt positief bij aan realisatie van de regionale ambities, aansluitend bij de ambities uit de lokale collegeprogramma's en de agenda's van hogere overheden.
   - De opgave betreft een integraal maatschappelijk vraagstuk, legt verbinding tussen meerdere sectoren en domeinen en wordt vertaald in concrete acties en resultaten.
   - De opgave vereist samenwerking in allianties met andere private en maatschappelijke partners op bovenlokaal niveau, alsmede met andere overheden op provinciaal, rijks- en Europees niveau.
   - De opgave biedt toegevoegde waarde op regionaal niveau met lokale impact in meerdere gemeenten.
e) Adviesteam: een vertegenwoordiging van de drie partijen op 'ambtelijk' niveau.
f) Gebiedsbreed overleg: een bestuurder van het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio, de gedeputeerde van de Provincie Gelderland en een bestuurder vanuit de triplehelix The Economic Board. Dit overleg fungeert als gebiedsbreed overleg in de zin van artikel 2.9 van de Regels Ruimte voor Gelderland.
g) Opgaveovereenkomst: afspraken tussen gemeenten en de Groene Metropoolregio over de realisatie van een opgave;
h) Regio Arnhem-Nijmegen: het geografisch gebied van de 18 deelnemende gemeente aan de Groene Metropoolregio.

2. Doel van het bestuursakkoord

Het doel van het bestuursakkoord is het vastleggen van:

a) de verhoudingen tussen de partijen in relatie tot de opgaven van de regionale agenda;
b) het proces om te komen tot de investeringsagenda, de uitvoering daarvan en de actualisatie.

3. Reikwijdte van het bestuursakkoord

1. Het bestuursakkoord heeft betrekking op de visie en ambitie van de Groene Metropoolregio, zoals deze zijn beschreven in de regionale agenda. De regionale agenda bestaat uit opgaven. De opgaven dragen bij aan het bereiken van de geformuleerde ambitie.
2. De investeringsagenda is op de regionale agenda gebaseerd. De eerste regionale agenda is in het najaar van 2020 vastgesteld door de Groene Metropoolregio i.o.

3. Deze overeenkomst ziet alleen toe op het grondgebied van de Groene Metropoolregio.

4. Verhouding partijen

1. De partijen verhouden zich als volgt ten opzichte van elkaar.
   a. De Groene Metropoolregio stelt jaarlijks in afstemming met de Provincie en The Economic Board de regionale agenda op. De regionale agenda bestaat uit opgaven. Een gemeente doet mee aan een opgave na een besluit van de gemeenteraad. Deze afspraken worden vastgelegd in een opgaveovereenkomst.
   b. De Provincie draagt vanuit haar eigen inhoudelijke kaders bij aan de integrale totstandkoming van de opgaven ten behoeve van de regionale agenda. De wijze waarop de Provincie voornemens is bij te dragen aan de uitvoering van een opgave staat in de investeringsagenda. En komt ook terug als voorgenomen bijdrage in de opgave.
   c. The Economic Board draagt vanuit haar eigen inhoudelijke kaders bij aan de integrale totstandkoming van de opgaven ten behoeve van de regionale agenda. De wijze waarop The Economic Board met de aan haar verbonden triple helix-partners voornemens is bij te dragen aan de uitvoering van een opgave staat in de investeringsagenda. En komt ook terug als voorgenomen bijdrage in de opgave.
2. Partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de totstandkoming en uitvoering van de investeringsagenda vanuit ieders rol zoals per opgave omschreven in de regionale agenda.
3. Over de mogelijke bijdrage van de Rijksoverheid, Europa en andere instellingen aan de regionale agenda, stemmen partijen onderling af hoe partijen zich inzetten en welke bijdrage partijen daaraan leveren.

5. Rol adviesteam

1. Het adviesteam bestaat uit een vertegenwoordiging van de partijen op ‘ambtelijk’ niveau.
2. Het adviesteam komt regelmatig bijeen om de voortgang van de investeringsagenda te bewaken.

6. Totstandkoming en uitvoering van de investeringsagenda

1. Op initiatief van het adviesteam start het proces voor het opstellen of actualiseren van een investeringsagenda.
2. Het adviesteam maakt daarvoor een verdeling van werkzaamheden en een planning, waarbij de besluitvorming over de investeringsagenda de besluitvorming van de regionale agenda volgt.
3. Het adviesteam komt periodiek bij elkaar om de voortgang van de Investeringsagenda te bespreken.
4. De concept regionale agenda wordt door de Groene Metropoolregio, in dezelfde cyclus als de ontwerpbegroting en voorlopige jaarrekening, voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeenten om reacties op te halen. Tegelijkertijd wordt de concept regionale agenda ter informatie voorgelegd aan de Provincie en The Economic Board.

5. De investeringsagenda wordt jaarlijks, nadat gemeenten hebben besloten over deelname aan de opgaven, in december vastgesteld door het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio, het college van gedeputeerde staten van de Provincie en het bestuur van de The Economic Board.
6. Tussentijds toevoegen van activiteiten aan de investeringsagenda is na instemming van het gebiedsbreed overleg mogelijk.
7. Uitvoering van de investeringsagenda gebeurt conform de beschrijving per opgave in de regionale agenda.

7. Gebiedsbreed overleg Groene Metropoolregio

1. Zo vaak als nodig, maar minimaal vier keer per jaar, is er op initiatief van het adviesteam een gebiedsbreed overleg over de voortgang van de investeringsagenda.
2. Het adviesteam bereidt het overleg zoals bedoeld in het eerste lid voor zodat er adequate bestuurlijke monitoring van de voortgang van de realisatie van de investeringsagenda plaats kan vinden.
3. Hiernaast laat het gebiedsbreed overleg zich inspireren en voeden door ontwikkelingen, kansen en partners die samenhangen met de regionale agenda, om zo ideeën op te doen om de regionale ambities en agenda te actualiseren en te verrijken, en strategieën te ontwikkelen om te kunnen anticiperen op dergelijke ontwikkelingen.

8. Inwerkingtreding en looptijd

1. Dit bestuursakkoord treedt in werking met ingang van de dag van ondertekening door partijen, dan wel met ingang van de dag waarop de laatste ondertekening door een Partij heeft plaatsgevonden.
2. Deze overeenkomst wordt aangegaan onder het uitdrukkelijk opschortende voorbehoud, dat indien ?deze overeenkomst op grond van toepasselijke (wettelijke) voorschriften voor één of meer partijen nog goedkeuring behoeft, pas nadat de desbetreffende goedkeuring is verleend door de Partij in kwestie sprake is van rechtsgeldige binding aan deze overeenkomst.
3. Als bij een of meer partijen sprake is van een noodzakelijk te verkrijgen goedkeuring, als bedoeld in het eerste lid, dient/dienen deze Partij(en) het besluit tot goedkeuring met bekwame spoed, doch uiterlijk binnen drie maanden na ondertekening van deze overeenkomst te verkrijgen.
4. Dit bestuursakkoord is gesloten voor bepaalde tijd en eindigt tien jaar na inwerkingtreding.
5. Partijen gaan uiterlijk zes maanden voor de in het vorige lid genoemde einddatum in overleg over verlenging van de duur van dit bestuursakkoord.

9. Tussentijdse wijzigingen

1. Als zich gedurende dit bestuursakkoord omstandigheden voordoen die wezenlijke gevolgen hebben voor de uitvoering van dit bestuursakkoord, zullen partijen met elkaar in overleg treden over de vraag of het noodzakelijk is dit bestuursakkoord te wijzigen.

10. Geschillen

1. Als geschillen optreden over de uitleg van dit bestuursakkoord of de investeringsagenda, treden partijen met elkaar in overleg. Partijen spannen zich maximaal in om tot een oplossing te komen en de samenwerking gestand te doen.
2. Als dit overleg niet tot een uitkomst leidt, beëindigen partijen op voorspraak van het gebiedsbreed overleg gezamenlijk de samenwerking.

Ondertekend op……., te…….

De Provincie,

P.G.J. Kerris
Gebiedsgedeputeerde voor de regio Arnhem – Nijmegen

De Regio Arnhem-Nijmegen,

De voorzitter
H.M.F. Bruls

Stichting The Economic Board,

De voorzitter
A. Marcouch

INVESTERINGSAGENDA regio Arnhem-Nijmegen 2022
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen – Provincie Gelderland – The Economic Board
conceptversie 07-04-2021

1. INLEIDING

De samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen tussen de gezamenlijke gemeenten, The Economic Board en de Provincie Gelderland kent een langjarige traditie. Met de start van de Groene Metropoolregio op 1 januari 2021, resultaat van een intensief versterkingsproces, kreeg deze samenwerking een nieuwe impuls en nieuw elan. Door hernieuwd met elkaar in overleg te treden over welke uitdagingen en kansen er liggen voor dit unieke gebied en wat ieders rol daarin is, aan de hand van ieders visie en plannen, ontstonden bij de partijen nieuwe energie en ideeën om, voortbordurend op de samenwerkingstraditie, deze regio verder te brengen. Om de samenwerking tussen de Groene Metropoolregio, The Economic Board en de Provincie Gelderland te verankeren en concreet vorm te geven, dienen een Bestuursakkoord en deze Investeringsagenda regio Arnhem-Nijmegen 2022.

Het doel van deze Investeringsagenda

Deze Investeringsagenda regio Arnhem-Nijmegen 2022 geeft een overzicht van de investeringen die de Groene Metropoolregio, de provincie Gelderland en The Economic Board doen in 2022 in de regio Arnhem-Nijmegen. Ook worden de investeringen van andere partijen in deze investeringsagenda inzichtelijk. Investeringen kunnen verschillende vormen hebben bijvoorbeeld menskracht, middelen, lobby of netwerk. De Investeringsagenda is een dynamisch document dat jaarlijks hernieuwd wordt vastgesteld.

Het Bestuursakkoord: langjarig commitment op samenwerking

In het Bestuursakkoord dat wordt gesloten tussen de Groene Metropoolregio, de Provincie Gelderland en The Economic Board staan afspraken over de samenwerking in zijn algemeenheid. Het Bestuursakkoord heeft een looptijd van tien jaar en met het ondertekenen van het akkoord committeren de drie partners zich aan samenwerking aan de opgaven in de regio Arnhem-Nijmegen.

De totstandkoming van deze Investeringsagenda
De Investeringsagenda is tot stand gekomen door gesprekken tussen de drie partijen. Hierbij zijn de opgaven in de Regionale Agenda van de Groene Metropoolregio leidend geweest. Ook die Regionale Agenda is in afstemming met de Provincie Gelderland en The Economic Board tot stand gekomen. Voor het verder verdiepen en concretiseren van ieders aandeel te behoeve van deze Investeringsagenda hebben de opgavemanagers van de Groene Metropoolregio met hun inhoudelijke counterparts bij de Provincie en The Economic Board gesprekken gevoerd. Ook is met andere partijen gesproken over hun mogelijke bijdrage aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Het beheer van deze investeringsagenda
De Investeringsagenda is dynamisch. Dit betekent dat hij jaarlijks wordt vastgesteld. Viermaal per jaar is er een 'gebiedsbreed overleg' over de Investeringsagenda waarbij de drie samenwerkingspartners kijken naar de stand van zaken rondom de opgaven en waarin ook nieuwe kansen en ontwikkelingen worden besproken. De drie partijen hebben in het Bestuursakkoord de afspraken over het totstandkoming en uitvoering van de Investeringsagenda en over het gebiedsbreed overleg vastgelegd.

Gezamenlijke ambitie, eigen inhoudelijke kader
De Groene Metropoolregio, The Economic Board en de Provincie Gelderland zien een gezamenlijk belang om de regio Arnhem–Nijmegen verder te versterken. Ze delen de ambitie om in de regio Arnhem–Nijmegen kwalitatieve groei te realiseren met een goede balans tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit. Alle partijen dragen vanuit hun eigen inhoudelijke kaders bij. Voor de provincie is het belangrijkste kader de zeven opgaven uit de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland, met als doel: een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland. En voor The Economic Board vormt het belangrijkste kader het Strategisch Plan 2020 - 2025 en het Tactisch Plan. Hierin wordt voortgeborduurd op de missie van de The Economic Board: 'In 2025 is de regio Arnhem–Nijmegen, met Wageningen the place to be op het gebied van Food, Health en Energy'.

De rollen en bijdragen van de partijen
Een belangrijk speerpunt van de Groene Metropoolregio is het opgavegericht werken. De grote uitdagingen in de regio zijn in overkoepelende opgaven samengevat en die vormen samen de Regionale Agenda. Per opgave is in de Groene Metropoolregio een opgavemanager aangesteld. De opgavemanager is trekker van de opgave. De rol van The Economic Board en de Provincie Gelderland kunnen per opgave en per onderdeel daarvan verschillen. Ook de bijdrage en het aandeel kunnen per opgave verschillen. Onderstaand worden per opgave de rollen van de samenwerkingspartners toegelicht en in een tabel gekwantificeerd.

Bij de opgave Groene Groeiregio zijn als voorbeeld de rollen ingevuld. Dit wordt verder uitgewerkt en aangevuld. Dat geldt ook voor de tabellen en overige opgaven.

2. DE OPGAVEN

2.1

Groene groeiregio

Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé groene metropoolregio. Er zijn in deze opgave drie speerpunten geformuleerd:

- Wonen in balans: Versnellen van de woningbouw
- Leefomgeving: Verbinden van de ruimtelijke opgaven
- Agglomeratiekracht: Vertellen van de kracht van de Groene groeiregio

De rol van de Economic Board:
- Het verkennen van de agglomeratiekracht
- Het vergroten van de exposure
- Onderdelen van speerpunten 1 en 2 zoals bijvoorbeeld in het 'Future-lab'

De rol van de Provincie Gelderland:
- Inbreng expertise en advies door deelname aan de tempotafels versnelling woningbouw
- Gezamenlijk opstellen Verstedelijkingsstrategie
- Subsidie voor expertise en capaciteit via het Actieplan Wonen
- Kennisuitwisseling over agglomeratiekracht

Tabel 1. De bijdragen van alle samenwerkingspartners aan de Groene Groeiregio:

Groene Groeiregio	Groene Metropoolregio	Provincie Gelderland	The Economic Board	Derden	Totaal
Totaal Groene Groeiregio					

2.2
Verbonden regio

Snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk. Er zijn in deze opgave vier speerpunten geformuleerd:

- gebiedsgerichte corridoraanpak,
- regionaal (snel)fietspadennetwerk,
- hubs en knooppunten,
- gedragsaanpak en duurzame mobiliteit.

De rol van de Economic Board:

De rol van de Provincie Gelderland:

Tabel 2. De bijdragen van alle samenwerkingspartners aan de Verbonden Regio:

Verbonden regio	**Groene Metropoolregio**	**Provincie Gelderland**	**The Economic Board**	**Derden**	**Totaal**
Totaal Verbonden regio					

2.3

Circulaire regio

We versterken onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid. Door projecten op te schalen naar regionaal niveau waarbij we circulariteit zichtbaar maken in economische processen, leefomgeving en samenleving. Er zijn in deze opgave vier speerpunten geformuleerd:

- Circulaire bouw en infrastructuur
- Circulaire economie; Grondstoffen en ketens
- Water en klimaatadaptatie
- Transitie naar duurzame energie

De rol van de Economic Board:
De rol van de Provincie Gelderland:

Tabel 3. De bijdragen van alle samenwerkingspartners aan de Circulaire Regio:

Circulaire regio	**Groene Metropoolregio**	**Provincie Gelderland**	**The Economic Board**	**Derden**	**Totaal**
Totaal Circulaire regio					

2.4

Ontspannen regio

We willen leven in een ontspannen regio. Stedelijke ontwikkelingen van wonen, economie en mobiliteit groeien nog sterk. Dit brengen we in balans met onze goede leefkwaliteit en de aantrekkelijkheid van onze cultuur, recreatie, ons erfgoed en landschap. Er zijn in deze opgave vier speerpunten geformuleerd:

- Duurzaam toerisme
- Bruisende binnensteden en krachtige kernen
- Groen-blauw raamwerk
- Sterke culturele infrastructuur

De rol van de Economic Board:
De rol van de Provincie Gelderland:

Tabel 4. De bijdragen van alle samenwerkingspartners aan de Ontspannen Regio

Ontspannen regio	**Groene Metropoolregio**	**Provincie Gelderland**	**The Economic Board**	**Derden**	**Totaal**
Totaal Ontspannen regio					

2.5

Productieve regio

We investeren in de structuurversterking en innovatiekracht van onze economie. Vanuit een brede economische basis versterken we de positie en productiviteit van onze bedrijven, het innovatieve vermogen en de doorstroming naar beschikbaar werk voor iedereen. . Er zijn in deze opgave vijf speerpunten geformuleerd:

- Ondernemerschap in het MKB
- Human Capital; onderwijs en arbeidsmarkt
- Doorontwikkeling van (inter)nationale clusters
- Versterking van duurzame logistiek
- Toekomstbestendige Werklocaties

De rol van de Economic Board:
De rol van de Provincie Gelderland:

Tabel 5. De bijdragen van alle samenwerkingspartners aan de Productieve Regio:

Productieve regio	**Groene Metropoolregio**	**Provincie Gelderland**	**The Economic Board**	**Derden**	**Totaal**
Totaal Productieve regio					

3. Totaaloverzicht

Tabel 6: Totaaloverzicht van de bijdragen van de samenwerkingspartners aan alle opgaven

Opgave	Groene Metropoolregio	Provincie Gelderland	The Economic Board	Derden	Totaal
Groene Groeiregio					
Totaal Groene Groeiregio					
Verbonden Regio					
Totaal Verbonden Regio					
Circulaire Regio					
Totaal Circulaire Regio					
Ontspannen Regio					

Totaal Ontspannen Regio					
Productieve Regio					
Totaal Productieve Regio					
Totale investeringsopgave per partner					

Ondertekend op……., te……

De Provincie,

P.G.J. Kerris
Gebiedsgedeputeerde voor de regio Arnhem – Nijmegen

De Regio Arnhem-Nijmegen,

De voorzitter
H.M.F. Bruls

Stichting The Economic Board,

De voorzitter
A. Marcouch

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

Gemeenteraden van de deelnemende
gemeenten aan de
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Datum : 14 april 2021
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : 2021-GMDB-09
Zaaknummer :
Contactpersoon : Dhr. A. Joustra
E-mailadres : a.joustra@regioan.nl

Onderwerp: aanbieding conceptbegroting 2022

Geachte raad,

SAMENVATTING

1. de gemeenteraden worden uitgenodigd een zienswijze over de conceptbegroting 2022 naar voren te brengen voor 30 juni 2021;
2. Kennisnemen van de hoogte van de inwonerbijdrage 2022.

INLEIDING

Conform de bepalingen uit de Wet gemeenschappelijk regelingen (art. 34b Wgr) zendt een gemeenschappelijke regeling voor 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders aan de raden van de deelnemende gemeenten. Onder deze kaders worden verstaan de veranderingen op hoofdlijnen die afwijken van eerder gestelde beleids-, uitvoerings- of financiële kaders.

BEGROTING 2022

Bij de start van de Groene Metropoolregio Arnhem–Nijmegen lag direct de opdracht voor om de begroting 2022 te maken. Dit is de financiële vertaling van de inhoudelijke ambities van de samenwerking in 2022 die in de regio al in 2021 is gestart. Daarmee is dit document ons financieel kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in 2022 samen te bereiken.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 7 april 2021 is de concept-regionale agenda 2022 besproken die inhoudelijk input levert voor de concept begroting 2022. De concept begroting geeft, naast de kosten van het Regiobureau, inzicht in de netto inwonerbijdrage per inwoner voor de 5 opgaven. De concept-regionale agenda 2022 wordt u per afzonderlijke brief aangeboden.

INWONERBIJDRAGE 2022

De inwonerbijdrage is gebaseerd op de huidige set van afspraken waaronder de bijdrage voor het regiobureau (€ 2,50 bruto). Dit bedrag is in 2022 lager, omdat de Groene Metropoolregio (ook) voor 2022 een bijdrage van € 600.000,-- ontvangt van de provincie Gelderland. Daarmee is de nettobijdrage voor het Regiobureau € 1,73. In aanvulling op bovengenoemde bedragen zijn de vijf inhoudelijke opgaven van de Groene Metropoolregio (Verbonden regio, Ontspannen Regio, Productieve Regio, Circulaire Regio en Groene Groei regio) ook financieel vertaald in een bedrag van € 4,22 per inwoner voor 2022.

Daarmee komt de inwonerbijdrage voor 2022 uit op € 5,95 (gemeente Mook en Middelaar € 5,47 gelet op de vastgelegde 50% korting op de oorspronkelijke inwonerbijdrage).

Bij deze bijdrage gaan we er vooralsnog vanuit dat alle gemeenten intekenen op alle vijf opgaven. Mocht onverhoopt niet iedere gemeente kunnen of willen intekenen op één of meer van de opgaven dan heeft dat als consequentie dat de inwonerbijdrage van de andere gemeenten omhoog gaat, dan wel dat we onze ambities op de opgaven nogmaals tegen het licht moeten houden om de nu gepresenteerde inwonersbijdrage gelijk te houden.

Daarnaast is de subsidie voor The Economic Board (TEB) van € 1,00 opgenomen in de begroting 2022. Dit is alleen voor die gemeenten die besloten hebben bij te dragen aan TEB.

PROCEDURE

Met het aanbieden van de begroting wordt voldaan aan de verplichting zoals vastgelegd in de Wet op de Gemeenschappelijke Regeling (artikel 35 lid 1 Wgr) om de conceptbegroting, acht weken voordat zij aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, aan de raden van de deelnemende gemeenten toe te sturen en hen uit te nodigen om een zienswijze naar voren te brengen. In het algemeen bestuur is op 7 april jongstleden besloten dat uw zienswijze uiterlijk 30 juni 2021 wordt verwacht. De zienswijzen worden verwerkt en behandeld in de (één week verschoven) vergadering van het algemeen bestuur van 7 juli 2021. Consequentie hiervan is wel dat een deel van de informatie voor het algemeen bestuur zal worden nagezonden aangezien de stukken op 30 juni beschikbaar gesteld moeten (conform reglement van orde). Wij willen u dan ook dringend verzoeken om zo snel mogelijk na uw raadsvergadering, liefst binnen 2 werkdagen, ons uw reactie te doen toekomen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zien uw zienswijze graag tegemoet. Nadere informatie kunt u verkrijgen bij de business-controller van Groene Metropoolregio (via info@regioan.nl).

Met vriendelijke groet,
het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen,

de voorzitter

Drs. H.M.F. Bruls

de secretaris

Drs. A. Joustra

Bijlage:
- conceptbegroting 2022

Begroting 2022
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
(concept)

Elst
12 april 2021

Inleiding
Voor u ligt de begroting 2022 van de Groene Metropoolregio Arnhem – Nijmegen.
In de begroting vindt u de kosten van het regiobureau, de jaarlijkse bijdrage aan de Stichting The Economic Board en de financiële uitwerking van de vijf centrale opgaven. Hiermee wordt de financiële uitwerking van de regionale agenda 2022 in beeld gebracht.

Tezamen met de regionale agenda 2022 ligt er met deze begroting ook een financieel kompas om de ambities van onze regionale samenwerking in de komende jaren samen te bereiken.

Opbouw
De financiën van de nieuwe gemeenschappelijke regeling kent te onderscheiden elementen: kosten verbonden aan het faciliterend regiobureau en de bijdrage aan The Economic Board én middelen voor de vijf opgaven.

Het kosten voor het regiobureau zijn bedoeld voor de bemensing van het regiobureau, het financieren van algemene kosten voor ontmoetingen en voor communicatie- en lobbykosten. Dit budget komt als basis-financiering uit de bijdragen van alle deelnemende gemeenten. Om deze gemeentelijke bijdrage aan de proces- en bureaukosten te berekenen, hanteren we het inwoneraantal (per 1 januari 2021) als verdeelsleutel (zie hiervoor bijlage 2).

Naast deze basis-financiering brengen gemeenten een bijdrage in aan The Economic Board. Voor 2022 is begroot dat hier 14 gemeenten een bijdrage aan leveren. Ook voor deze bijdrage hanteren we het inwonertal om de hoogte van de bijdrage vast te stellen.

Dit betekent dat een deelnemende gemeente € 2,50 per inwoner[1] betaalt en € 1,00 per inwoner aan de Stichting The Economic Board. Het bedrag van € 2,50 aan is exclusief eventuele baten die de Groene Metropoolregio weet te realiseren.

Anderzijds is er budget nodig voor de opgaven. Deze budgetten worden gevormd door bijdragen van de gemeenten die intekenen op die opgaven, van andere partners (zoals koepelorganisaties, onderwijsinstellingen of bedrijven) en door subsidies van bijvoorbeeld het Rijk of Provincie. De opgaven zijn “verbonden regio”, “productieve regio”, “circulaire regio”, “ontspannen regio” en “groene groei regio”. Deze opgaven worden hierna in de kern uiteengezet. Belangrijk is te vermelden dat de volledige uitwerking van de opgaven in de concept regionale agenda 2022 is te lezen. In deze concept begroting is er voor gekozen om voor de inhoudelijke toelichting op de opgaven te verwijzen naar de concept regionale agenda 2022.

Aandachtspunten bij de begroting voor de opgaven

<u>Disclaimer op bijdrage per inwoner voor de opgaven</u>
De opgaven zijn inhoudelijk tot stand gekomen in een intensief samenspel van opgavemanagers, de gemeenten in de regio en bestuurlijk trekkers. De financiële vertaling van de opgave is uitgebreid beschreven in de concept regionale agenda 2022. De financiële vertaling is in deze begroting overgenomen waarbij ook in beeld is gebracht wat dit betekent voor de bijdrage van de gemeenten (in termen van de bijdrage per inwoner).

[1] Met uitzondering van de gemeente Mook en Middelaar die 50% korting krijgt op de inwonerbijdrage aan het procesgeld (artikel 29, lid 3 van de G.R.). Dit vanwege de unieke situatie dat het als enige gemeente gelegen is in de Provincie Limburg, waardoor het als enige niet-Gelderse gemeente o.a. niet altijd gebruik kan maken van investeringen in de regio vanuit de Provincie Gelderland.

Bij de berekening van de bijdrage per inwoner is uitgegaan van het aantal inwoners op 1 januari 2021 en is als uitgangspunt genomen dat alle gemeenten intekenen voor de opgaven (zie ook bijlage 3). Wanneer niet alle gemeenten intekenen op de opgaven dan kan dit gevolgen hebben voor de inwonerbijdrage voor de gemeenten die wel intekenen (wordt duurder). Het kan ook gevolgen hebben voor de inhoud van de opgave als de inwonerbijdrage ongemoeid moet blijven (inhoudelijke herbeoordeling).

Vliegwieleffect

Deze begroting is in een korte doorlooptijd tot stand gekomen waarbij de zekerheden voor wat betreft de baten in de begroting nog vaak onvoldoende zeker zijn om deze te begroting op te nemen. Niettemin wordt er de komende tijd (in 2021 en in 2022) nadrukkelijk aandacht besteed aan het verwerven van externe geldbronnen ter dekking van de kosten die nu gepresenteerd zijn dan wel dat de in de begroting opgenomen kosten vliegwiel kunnen zijn voor het realiseren van subsidies en/of cofinanciering.

Uitgangspunten begroting

Hierna volgt een aantal inhoudelijke uitgangspunten die aan de begroting 2022 ten grondslag liggen.

Algemeen

0) De focus op deze begroting is gericht op het jaar 2022, niet op de jaren daarna. Voor 2022 is de begroting materieel sluitend;
1) De inwoneraantallen per gemeente (peildatum 1/1/21) zijn leidend voor de bijdrage van de gemeenten;

Kosten regiobureau

2) Het bedrijfsplan “versterkte regio” van 15 september 2020 is uitgangspunt voor de begroting van het regiobureau;
3) De begroting 2022 voor de Groene Metropoolregio is niet geïndexeerd ten opzichte van 2021;
4) De bruto inwonerbijdrage van de gemeenten bedraagt 2,50 per inwoner;
5) Er zijn externe gelden (bijdragen van derden) opgenomen in de begroting van het regiobureau ter hoogte van € 600.000,-; Dit betreft een provinciale subsidie van € 600.000. Deze is, naast 2021, ook voor 2022 toegekend;
6) De gemeente Mook en Middelaar krijgt een korting van 50% op de inwonerbijdrage. Zij betaalt een bedrag van € 1,25 vanwege de unieke situatie dat zij als enige gemeente in deze G.R. is gelegen in de provincie Limburg;

Opgavegeld

7) De opgaven, en daarvan de financiële vertaling in deze begroting, hebben een looptijd van 1 jaar;
8) De financiële uitwerking van de opgaven zijn door de opgavemanagers aangereikt; deze zijn afgestemd met de betrokken bestuurlijk opdrachtgevers;
9) De benodigde middelen voor de opgaven worden in het najaar definitief aan de gemeenten gevraagd, nadat duidelijk is op welke opgaven de gemeenten op hebben ingetekend;
10) De investeringsagenda is nog niet in de begroting opgenomen. Dit proces loopt nog. Bijdragen van derden voor de opgaven zoals deze nu is opgenomen, kunnen later nog ter dekking worden opgevoerd;
11) Er zijn externe gelden (bijdragen van derden) opgenomen in de begroting. Bij de opgave “groene groei regio” is dit € 350.000,-; dit betreft gelden uit de Woondeal. Bij de opgave “ontspannen regio” gaat het om € 132.500,- (gevraagde bijdrage van de provincie);

12) In de begroting van de opgaven is één, voor alle gemeenten, verplicht onderdeel opgenomen (RPW). Deze is apart in beeld gebracht;

Kosten Regiobureau

Hieronder is de begroting van het regiobureau opgenomen. Rekening is gehouden met een bijdrage van de deelnemers van € 2,50 per inwoner.

Nu we voor 2022 nog een incidentele subsidie van de provincie hebben ontvangen van € 600.000, wordt voor het regiobureau een bijdrage van € 1,73 in rekening gebracht. Na 2022 vallen we terug op de oorspronkelijke afspraak van € 2,50 per inwoner.

Algemeen / regio bureau	taakveld		2022	2023	2024	2025
Personele kosten		n.t.b.	800.000			
overhead		n.t.b.	275.000			
transitie / bouwfase		n.t.b.	200.000			
Lobby, positionering en profilering (incl fte's)		n.t.b.	450.000			
Communicatie en ontmoeting		n.t.b.	200.000			
Onvoorzien		n.t.b.	31.167			
lasten			1.956.167			
Inwonerbijdrage gemeenten*	n.t.b.		1.356.167			
Subsidie provincie inwonersbijdrage	n.t.b.		600.000			
baten			1.956.167			
Saldo			-			
Dekking extern (provincie)			600.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.356.167			
Bijdrage per inwoner in euro's			1,73			

* De inwonerbijdrage per gemeente is apart in beeld gebracht in bijlage 3.

Subsidie The Economic Board

Binnen de regionale samenwerking hebben 14 gemeenten besloten een jaarlijkse bijdrage van € 1,00 te leveren aan de Stichting The Economic Board (TEB). Voor de deelnemers; zie bijlage 1. Deze subsidie wordt door de Groene Metropoolregio Arnhem–Nijmegen aan TEB verstrekt.

Bijdrage The Economic Board						
aantal deelnemende gemeenten				14	(zie bijlage 1)	
aantal inwoners per 1/1/21	3.1	3.1	698.937			
bijdrage per inwoner			1,-			

Opgaven

1 Verbonden regio

2 Productieve regio

3 Circulaire regio

4 Ontspannen regio

5 Groene groei regio

Enkele algemene uitgangspunten die we gehanteerd hebben:

1) Gemeenten krijgen een vergoeding voor capaciteit van mensen die een substantieel deel van hun tijd besteden aan de regionale opgave. Dit zijn bijvoorbeeld de speerpuntcoördinatoren.

2) De capaciteit van de opgavemanager is in de begroting verdeeld over algemeen opgavemanagement en de speerpunten. Dit is omdat de opgavemanagers ook werk doen voor de verschillende speerpunten.

3) Naast capaciteit is (proces)geld nodig om externe expertise in te huren of bepaalde specifieke activiteiten uit te voeren. Het gaat veelal om voorbereidend werk om de doelen van de opgaven in de jaren hierna te kunnen realiseren. Dit vraagt om onderzoek, verkenningen, lobby, een stevige basis leggen voor kennisuitwisseling en kennisverwerving als ook onderzoek naar de mogelijkheden van externe financiering. We gebruiken deze inzet dan ook nadrukkelijk om mogelijkheden voor financiering door andere partijen te creëren.

Opgave: De verbonden regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar kunnen wij snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar reizen. Dat is het devies. We bieden duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, (H)OV voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
De regio Arnhem-Nijmegen werkt sinds 2019 met een regionaal Mobiliteitsfonds. Dit fonds wordt gevoed door de 18 gemeenten en voor een deel door andere partners . Het huidige regionaal Mobiliteitsfonds gaat per 1-1-2022 over van de gemeente Nijmegen naar de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Voor 2022 zien wij een vergelijkbare opgave en inzet vanuit de verbonden regio als in 2021. Om de opgaven te kunnen realiseren is een werkbudget nodig van € 1.022.000. Dit betekent dat wij uitgaan van een maximum van € 1,30 per inwoner per gemeente. 1/3 van dit bedrag is inzet op capaciteit. Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1,0 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau), 0,2 voor strategie en 1,9 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting.
Daarbij is onder de speerpunten een post ‘algemeen’ opgenomen voor kosten die niet specifiek aan een speerpunt zijn te relateren maar ten dienste staan voor alle speerpunten. Het gaat daarbij om activiteiten zoals een opgavegerichte uitwerking van Europa, onze lobbyactiviteiten en middelen voor promotie en communicatie als ook verwachte kosten voor bredere beleidsvragen en monitoring.

(Potentiële) opbrengsten
Binnen de uitwerkingen van de speerpunten zien wij een sterke (financiële) samenwerking met vooral de provincie Gelderland. Een groot aantal processen wordt mede door de provincie Gelderland gefinancierd en mogelijk gemaakt, waarbij cofinanciering vanuit de regio wenselijk is (zo heeft de provincie Gelderland een financiële bijdrage toegezegd voor de economische analyse ICE, verkenning westflankroute Fiets, de meerjarige agenda Hubs & knooppunten). Ook in 2022 heeft de provincie toegezegd in voorkomende gevallen samen te willen optrekken, o.a. bij het uitwerken van de regionale agenda’s (fiets, verkeersveiligheid, Hubs & knooppunten, Slim & Schoon Onderweg), maar ook het verder uitwerken (verkennen) van regionale projecten.

Ter toelichting de cofinanciering die voor 2021 voorzien is en de verwachting voor 2022:

- Voor het deelprogramma Slim & Schoon Onderweg is in 2021 cofinanciering vanuit het Ministerie van I&W, provincie Gelderland, gemeenten en werkgevers voorzien van € 1,15 miljoen, naast een bijdrage vanuit het regionaal mobiliteitsfonds van € 270.000. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden in hoeverre de regio in 2022 weer subsidie voor dit programmaonderdeel kan krijgen. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vergelijkbaar bedrag als in 2021.
- Voor de regionale agenda fiets is begin 2021 een uitvoeringsagenda 21-22 gemaakt. Voor het jaar 2021/2022 staat er in de regio voor € 12,7 miljoen aan fietsinvesteringen op stapel,

waarvoor het plan uitvoeringsgereed is en de gemeentelijke bijdrage beschikbaar. De Groene Metropoolregio heeft een verzoek gedaan aan de provincie Gelderland om € 6 miljoen euro beschikbaar te stellen om deze projecten in 2021-2022 uit te kunnen voeren. De projecten bestaan uit aanleg en verbeteringen aan bestaande snelfietsroutes, het realiseren van doorfietsroutes, fietsparkeren en een aantal overige fietsroutes.

- In de loop van 2021 zullen ook uitvoeringsagenda's worden voorbereid die uiteindelijk leiden tot een investeringsagenda (hubs & knooppunten, verkeersveiligheid). Vooralsnog wordt ingeschat dat voor uitvoering 2022 een bedrag van € 4 miljoen kan worden verwacht vanuit de provincie Gelderland voor de implementatie Hubs & Knooppunten en € 2,5 miljoen voor projecten verkeersveiligheid. Voor het Hoogwaardig openbaar vervoer is reeds een uitvoeringsagenda beschikbaar, die afhankelijk van de beschikbare middelen kunnen leiden tot gerichte implementatie (voor 2022 wordt gesproken over een bedrag van € 7,5 miljoen (100% subsidie))[2] . De provincie Gelderland heeft aangegeven dat subsidie mogelijk is als het project onderdeel uitmaakt van de regionale geprioriteerde agenda.

Verbonden Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen		2.1	150.000			
speerpunten						
Algemeen		2.1	107.000			
Gebiedsgerichte corridoraanpak		2.1	125.000			
Regionaal (snel)fietsnetwerk		2.1	95.000			
Mobiliteitshubs en knooppunten		2.1	180.000			
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit		2.1	320.000			
Veiligheid		2.1	45.000			
lasten			1.022.000	-	-	-
Algemeen	2.1		-			
speerpunten						
Algemeen	2.1					
Gebiedsgerichte corridoraanpak	2.1					
Regionaal (snel)fietsnetwerk	2.1					
Mobiliteitshubs en knooppunten	2.1					
Gedragsaanpak duurzame mobiliteit	2.1					
Veiligheid						
baten			-	-	-	-
Saldo			1.022.000	-	-	-
Dekking extern (.....)			-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			1.022.000			
Bijdrage per inwoner in euro's			1,30	-		

[2] De Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen is nog in gesprek met de provincie Gelderland over de te hanteren subsidiebijdrage. Het gaat hierbij om fietsprojecten, de projecten verkeersveiligheid en Hubs & knooppunten. Voor HOV-projecten heeft de provincie Gelderland aangegeven dat het gaat om een 100%-subsidie.

Opgave: De productieve regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar is het MKB de crisis te boven. Innovatief vermogen, positie en productiviteit van ons bedrijfsleven zijn versterkt. De werkgelegenheid is gestegen, er is passend werk voor iedereen en we hebben externe gelden binnengehaald en geïnvesteerd in onze economie.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
Voor 2022 is voor deze opgave aan capaciteit 1 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte voor procesondersteuning (ondergebracht bij het regiobureau) en 1,4 fte voor de speerpuntcoördinatoren opgenomen in onderstaande begroting. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, begroten wij voor 2022 een totaal van €190.000 voor proceskosten.

Ervan uitgaande dat alle gemeenten zich inschrijven voor de Productieve regio is voor 2022 de bijdrage per inwoner 73 cent, inclusief het RPW. Gemeenten die niet intekenen voor deze opgave zijn wel verplicht voor 2022 16 cent per inwoner voor het RPW bij te dragen. De jaarlijkse kosten voor het RPW gaan overigens omlaag van €175.000 per jaar (22 cent per inwoner) naar € 125.000 per jaar (16 cent per inwoner) omdat de ondersteuning van dit traject vanaf 1 juli 2021 door de Groene Metropoolregio wordt gedaan.

(Potentiële) opbrengsten
De benodigde capaciteit voor de uitvoering en ontwikkeling van plannen die voortkomen uit de lobby zijn erop gericht om externe gelden naar de regio te halen. Wij zetten ons actief in op het binnenhalen van externe gelden om te investeren in onze economie.

Capaciteit, procesgeld en projectgeld kunnen ook geleverd worden door onze samenwerkingspartners. Voor bestaande projecten gebeurt dit ook al. De provincie Gelderland heeft in diverse projecten al geïnvesteerd, waaronder € 4,6 miljoen in Connectr. De ambities binnen de speerpunten sluiten goed aan bij de doelstellingen van de provincie. Waar nodig sluit de provincie aan bij ambtelijke werkgroepen. Zo dragen zij in capaciteit, kennis en kunde bij aan de opgave. Hierover (en voor toekomstige projecten) maken we nog afspraken met de provincie. Dat geldt ook voor de andere samenwerkingspartners zoals TEB.

Productieve Regio	taakveld	2022	2023	2024	2025
Algemeen	3.1	60.000			
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1	99.500			
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1	99.500			
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1	99.500			
Versterking duurzame logistiek	3.1	91.500			
Toekomstbestendige werklocaties	3.1	125.000			
lasten		575.000	-	-	-
Algemeen	3.1				
speerpunten					
Ondernemerschap in het MKB	3.1				
Human Capital - onderwijs en arbeidsmarkt	3.1				
Ontwikkeling van (inter)nationale clusters	3.1				
Versterking duurzame logistiek	3.1				
Toekomstbestendige werklocaties	3.1				
baten		-	-	-	-
Saldo		575.000	-	-	-
Dekking extern (.....)		-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)		575.000			
Bijdrage per inwoner in euro's		0,73	-		
waarvan verplicht (i.v.m. inzet fte en projecten RPW)		0,16			

Opgave: De circulaire regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar ontwikkelen we slagkracht om zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten. Daarmee maken we onze regio toekomstbestendig en versterken we onze positie als circulaire topregio met internationale zichtbaarheid.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
In 2022 is 1,0 fte voor de opgavemanager en 0,8 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot. We verwachten dat ook onze partners, zoals de provincie, TEB en enkele andere partners een bijdrage in capaciteit leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken. Daarnaast komen uit een aantal activiteiten kosten voort voor onderzoeken, verkenningen, communicatie en ICT kosten die bij de speerpunten zijn begroot. Uitgaande van de in deze agenda benoemde acties en fasering, bedragen de totale kosten voor 2022 €637.500.

In 2020 hebben 15 gemeenten ingestemd met een meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw. Het project is gestart en loopt door t/m 2022. De financiële verrekening van gemeenten wordt verdeeld over de jaren 2021 en 2022 (2 x € 62.500). De bijdrage voor 2022 is in de inwonerbijdrage versleuteld. Niet deelnemende gemeenten krijgen een evenredige korting. De provincie draagt eveneens bij in de kosten (€ 75.000).

In het recente verleden hebben 17 regiogemeenten deel genomen aan het gezamenlijk inkopen van elektriciteit en aardgas en het verduurzamen daarvan. Onder voorwaarden kan het contract duurzame elektriciteit worden voorgezet. De inkoop van aardgas dient opnieuw opgestart te worden. In 2021 moeten daarvoor de uitgangspunten op het gebied van duurzaamheid worden bepaald. Daarna volgt in 2022 het aanbestedingsproces zelf. De kosten voor de voorbereiding in 2021 zijn begroot op € 60.000. De kosten voor het aanbestedingsproces zelf zijn in de inwonerbijdrage voor 2022 opgenomen (€ 45.000).

(Potentiële) opbrengsten
Zoals hierboven al genoemd, draagt de provincie bij aan het meerjarig Uitvoeringsprogramma Grond, Weg- en Waterbouw (€ 75.000)

Op welke wijze we de projectorganisatie RES kunnen continueren is nu nog niet in te schatten doordat het rijk nog geen helderheid heeft gegeven over de financiering van de vervolgfase. De provincie is gevraagd hierbij financieel te ondersteunen, zodat we de kern van de projectorganisatie kunnen behouden.

De provincie is gevraagd om in een aantal projecten te participeren en deze te voorzien van een versnellingsbijdrage. Indien deze bijdrage wordt toegekend kunnen een aantal projecten versneld in 2021 van start

Circulaire Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen		3.1	60.000			
speerpunten						
Circulaire bouw en infrastructuur		3.1	147.500			
Circulaire economie: grondstoffen en ketens		3.1	145.000			
Water en klimaatadaptatie		3.1	105.000			
Transitie naar duurzame energie		3.1	180.000			
lasten			637.500		-	-
Algemeen	3.1					
speerpunten						
Circulaire bouw en infrastructuur	3.1					
Circulaire economie: grondstoffen en ketens	3.1					
Water en klimaatadaptatie	3.1					
Transitie naar duurzame energie	3.1					
baten			-		-	-
Saldo			637.500		-	-
Dekking extern (.....)			-			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			637.500			
Bijdrage per inwoner in euro's			0,81			

Opgave: De ontspannen regio.

Wat willen we bereiken:
Over vijf jaar hebben we een goede balans tussen groei en leefkwaliteit bereikt door onze inzet op duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
In 2022 hebben we 0,9 fte voor de opgavemanager, 0,4 fte (ondergebracht bij het regiobureau) voor procesondersteuning en 1,2 fte voor de speerpuntcoördinatoren begroot.

Daarnaast begroten we voor 2022 €365.000 aan proceskosten voor bijvoorbeeld de inhuur van externe expertise, voor analyse, onderzoek en planvorming. Hiermee maken we programma's en projecten concreet en creëren we mogelijkheden voor (co-) financiering van provincie Rijk, Europa en de markt.

(Potentiële) opbrengsten
We verwachten dat ook onze partners, zoals provincie, TEB en TVAN, een bijdrage in capaciteit zullen leveren aan deze opgave. Hierover maken we nog nadere afspraken.

Omdat de doelen van de provincie en deze opgave sterk met elkaar in lijn zijn en de provincie ook het belang van investeren in deze opgave lijkt te zien, vragen we de provincie om naast kennis, kunde en capaciteit in 2022 een bijdrage van €132.500 te doen in de proceskosten. Dit is de helft van de kosten, excl. de bijdrage die de provincie al in 2021 doet en excl. de proceskosten voor het speerpunt Sterke culturele infrastructuur. Over dit speerpunt en dan met name over het transformatievoorstel, moeten we nog nadere afspraken met de provincie maken. De kosten voor gemeenten voor het uitvoeren van het transformatievoorstel zijn dan ook nog niet opgenomen in deze begroting. We streven ernaar dit zoveel mogelijk binnen reeds beschikbare middelen van gemeenten en met cofinanciering van de provincie te financieren. Het uitvoeren van het plan van aanpak voor een recreatief wandel- en fietsroutenetwerk is evenmin opgenomen in deze begroting, omdat we deze kosten nog niet kennen. Ook hier kijken we naar beschikbare gemeentelijke middelen en cofinanciering van de provincie.

Ervan uitgaande dat de provincie de gevraagde bijdrage in de proceskosten wil geven en dat alle gemeenten deelnemen aan deze opgave, bedraagt de bijdrage van de gemeente voor deze opgave €0,57 per inwoner.

Mocht de provincie, tegen onze verwachting in, besluiten geen bijdrage te leveren aan het procesgeld binnen deze opgave, dan komen we bij de definitieve regionale agenda met een aangepast voorstel voor acties, fasering en kosten van deze opgave. Het kan zijn dat de provincie bereid is om, als er in het najaar zicht is op financiering van deze opgave door gemeenten, haar bijdrage al in 2021 te doen. Dan kunnen we acties van deze regionale agenda eerder uitvoeren, onze inzet voor 2023 sneller concreet maken en daarmee de kans om externe financieringsbronnen aan te boren, vergroten.

Ontspannen Regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen			60.000			
speerpunten						
Duurzaam toerisme		3.4	250.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen		3.1	80.000			
Groen-blauw raamwerk		5.5	95.000			
Sterke culturele infrastructuur		5.5	100.000			
lasten			585.000	-	-	-
Algemeen			-			
speerpunten						
Duurzaam toerisme	3.4		75.000			
Bruisende binnensteden, krachtige kernen	3.1		32.500			
Groen-blauw raamwerk	5.5		25.000			
Sterke culturele infrastructuur	5.5					
baten			132.500	-	-	-
Saldo			452.500	-	-	-
Dekking extern (provincie)			132.500	-		
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			452.500	-		
Bijdrage per inwoner in euro's			0,57	-		

Opgave: De Groene groeiregio.

Wat willen we bereiken:
Samen regisseren we de groei in de regio. Op zo'n manier dat we de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit behouden. Hierdoor worden we herkenbaar als dé Groene Metropoolregio.

Wat gaan we ervoor doen:
Samen met de begroting wordt aan de gemeenten de concept-regionale agenda 2022 aangeboden. In deze concept-agenda geven de bestuurlijk opdrachtgevers aan wat er in 2022 wordt opgepakt. Per opgave worden per speerpunt de acties beschreven die in 2022 plaatsvinden. De financiële vertaling van deze acties is in de concept-regionale agenda opgenomen in de financiële paragraaf. De daar genoemde bedragen voor 2022 corresponderen met de bedragen die in deze begroting zijn opgenomen.

Wat mag het kosten:
De te maken kosten voor deze opgave zijn gericht op het samenbrengen van de gemeenten, het bieden van een platform voor kennisuitwisseling (zoals dashboards, leveren van expertise en een vraagbaak), het doen van onderzoek en het organiseren van symposia of congressen.
De netto inzet is geraamd op € 642.500 voor 2022. Dit komt neer op een inwonerbijdrage van 82 cent.

(Potentiële) opbrengsten
De gevraagde financiële inzet creëert (meer) mogelijkheden voor financiering vanuit andere partijen naar onze regio Arnhem-Nijmegen. Actuele voorbeelden van dit 'multipliereffect' zijn de korting op de verhuurdersheffing (vergroting investeringscapaciteit corporaties ten behoeve van de bouw van betaalbare huurwoningen), het komende Verstedelijkingsakkoord met het Rijk en recente toekenningen van Woningbouwimpulsgelden. Het opstellen van Regionale Investeringsagenda's zorgt er bovendien voor dat wij experimenteren met fondsvorming en verevening. Zo verbinden wij de samenwerkende gemeenten met medeoverheden, private en maatschappelijke partners die - vanuit hun eigen doelstellingen - meewerken en investeren aan de regio Arnhem-Nijmegen.

Binnen onze opgave zijn ook al vastgestelde bijdragen van andere partijen. Vanuit het procesgeld dat door de provincie en het Rijk beschikbaar wordt gesteld voor uitvoering van de Woondeal zijn de kosten in speerpunt 1 (in totaal ca. € 650.000) voor een belangrijk deel gedekt. Voor 2021 (ca. € 300.000) en 2022 (€ 350.000).

De kosten van de flexpool voor 2021 (€ 250.000) zijn gedekt uit Rijksregeling 'Specifieke Uitkering Flexibele Inzet Ondersteuning Woningbouw' (FIOW). Er is een uitgebreide begroting beschikbaar voor de Woondeal als ook voor de uitwerking van de overige speerpunten. Voor het jaar 2022 spannen we ons in voor nog eens € 250.000 uit deze regeling voor de flexpool.

Groene groei regio	taakveld		2022	2023	2024	2025
Algemeen			60.000			
speerpunten						
Versnelling / wonen in balans		8.1	475.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen		8.2	307.500			
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio		3.1	150.000			
lasten			992.500	-	-	-
Algemeen						
speerpunten						
Versnelling / wonen in balans	8.1		350.000			
Leefomgeving: integraal ruimteclaims afwegen	8.2					
Agglomeratiekracht – groene metropoolregio	3.1					
baten			350.000	-	-	-
Saldo			642.500	-	-	-
Dekking extern (woondeal)			350.000			
Dekking opgavegeld (inwonerbijdrage)			642.500			
Bijdrage per inwoner in euro's			0,82	-		

Geconsolideerd beeld

Hierna is het geconsolideerd beeld opgenomen van de totale lasten en baten van de begroting 2022. De kosten van het regiobureau en de subsidie voor The Economic Board zijn niet nieuw. Het opgavegeld is wel nieuw en is nodig om de opgaven die in de concept-regionale agenda 2022 zijn opgenomen te kunnen oppakken. Dit betekent overigens niet dat dit ook allemaal nieuw geld hoeft te zijn. Op verschillende terreinen, zoals Verbonden regio, wordt al meerdere jaren samengewerkt. Gemeenten hebben wellicht binnen de bestaande begroting budgetten beschikbaar die ter dekking van deze kosten kunnen worden ingezet (bijvoorbeeld RPW) omdat deze activiteiten niet meer door de gemeenten zelf worden opgepakt.

LASTEN			**2022**
Algemeen / regiobureau			1.956.167
Subsidie The Economic Board			698.937
Opgaven			
Verbonden Regio			1.022.000
Productieve Regio			575.000
Circulaire Regio			637.500
Ontspannen Regio			585.000
Groene groei regio			992.500
			3.812.000
			6.467.104
BATEN			**2022**
Algemeen / regiobureau			1.956.167
Inwonerbijdrage The Economic Board			698.937
Opgaven			
Verbonden Regio			1.022.000
Productieve Regio			575.000
Circulaire Regio			637.500
Ontspannen Regio			585.000
Groene groei regio			992.500
			3.812.000
			6.467.104
Saldo			-

Uitwerking inwonerbijdrage

Hierna is in één oogopslag in beeld gebracht wat de inwonerbijdrage per begrotingsonderdeel is.

Kosten G.R. Groene Metropoolregio (netto)	1,73	inwonerbijdrage
In geval van deelname aan Stichting The Economic Board	1,00	inwonerbijdrage
Totale kosten van de opgaven per inwoner (netto)	4,22	inwonerbijdrage

Verplichte onderdelen in opgaven

Hierna is in één oogopslag in beeld gebracht wat de inwonerbijdrage is voor de verplichte onderdelen in de opgaven met de verwijzing naar de betreffende opgaven:

Verplichte onderdelen in de opgaven		
Regionaal programma werklocaties (productieve regio)	0,16	125.000
	0,16	125.000

Verplichte paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het doel van het weerstandsvermogen is het bepalen of tegenvallers die zich kunnen voordoen opgevangen kunnen worden zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt verstoord. Hiervoor is het van belang dat er periodiek een inventarisatie plaatsvindt van risico's die zich kunnen voordoen. In de aanloop naar de vorming van de Groene Metropoolregio is een brede inventarisatie gemaakt van risico's. Periodiek houden wij het beeld van deze risico's actueel. Wij onderschrijven de principes van risicomanagement en risicobeheersing in ons werk. Dit houdt in dat risico's gekoppeld worden aan de doelstellingen en dat maatregelen worden genomen om de risico's te beheersen. Risicomanagement moet nog verder worden ontwikkeld en zal een integraal onderdeel uitmaken van de planning- en controlcyclus. Daarmee wordt het risicobewustzijn in de organisatie (regiobureau en in de opgaven) verhoogd en is het zicht op de uitvoering van beheersmaatregelen cyclisch geborgd.

weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de Groene Metropoolregio zijn de middelen en mogelijkheden waarover beschikt kan worden om niet-voorziene uitgaven (tegenvallers) te dekken. Mogelijke onderdelen van de weerstandscapaciteit zijn de Algemene Reserve, specifiek aan risico's gelieerde bestemmingsreserves, het resultaat over het boekjaar en de post onvoorzien.
In het geval van deze nieuw opgerichte organisatie is enkel voorzien in een kleine post Onvoorzien (31k) bij het regiobureau die als zodanig gekwalificeerd kan worden.

Financiering

De begroting van de Groene Metropoolregio wordt op dit moment grotendeels door de deelnemende gemeenten gedragen. De in de gemeenschappelijke regeling overeengekomen afspraak v.w.b. de bijdrage van de gemeenten (artikel 29 lid 1) waarborgt dat de inkomende en uitgaande geldstromen gematched zijn. Financiering van de organisatie door het aantrekken van leningen is niet aan de orde.

Bedrijfsvoering

Voor deze paragraaf verwijzen wij u naar het Bedrijfsplan Versterkte Regio van 15 september 2020, specifiek de hoofstukken 2 (besturingsmodel), 3 (opgavegericht werken in de regionale agenda) en 4 (de organisatie).

Bijlage 1: Deelnemers in de G.R / aan TEB

Deelname in GR	Deelname in TEB
Arnhem	Arnhem
Berg en Dal	
Beuningen	Beuningen
Doesburg	Doesburg
Druten	Druten
Duiven	Duiven
Heumen	Heumen
Lingewaard	Lingewaard
Montferland	Montferland
Mook en Middelaar	
Nijmegen	Nijmegen
Overbetuwe	Overbetuwe
Renkum	
Rheden	Rheden
Rozendaal	Rozendaal
Westervoort	
Wijchen	Wijchen
Zevenaar	Zevenaar

Bijlage 2 Inwoneraantallen per 1/1/2021

	(bron: cbs)
Gemeente	inwoners per 1/1/21
Arnhem	162.477
Berg en Dal	35.008
Beuningen	26.165
Doesburg	11.064
Druten	18.407
Duiven	25.067
Heumen	16.569
Lingewaard	46.863
Montferland	36.038
Mook en Middelaar	7.910
Nijmegen	177.453
Overbetuwe	48.214
Renkum	31.412
Rheden	43.536
Rozendaal	1.726
Westervoort	15.011
Wijchen	41.259
Zevenaar	44.099
	788.278

Bijlage 3 bijdragen

Hierna volgt een overzicht van de bijdragen van de gemeenten voor het regiobureau, TEB en voor de opgaven*

Deelname in GR	Regiobureau	Bijdrage TEB	Verbonden regio	Productieve Regio	Circulaire regio	Ontspannen Regio	Groene groei regio	totaal
Arnhem	280.303	162.477	210.651	118.517	131.399	93.268	132.430	1.129.044
Berg en Dal	60.395	-	45.388	25.536	28.312	20.096	28.534	208.261
Beuningen	45.139	26.165	33.923	19.086	21.160	15.020	21.326	181.819
Doesburg	19.087	11.064	14.344	8.071	8.948	6.351	9.018	76.883
Druten	31.755	18.407	23.865	13.427	14.886	10.566	15.003	127.909
Duiven	43.245	25.067	32.499	18.285	20.272	14.389	20.431	174.189
Heumen	28.585	16.569	21.482	12.086	13.400	9.511	13.505	115.137
Lingewaard	80.847	46.863	60.758	34.184	37.899	26.901	38.197	325.649
Montferland	62.172	36.038	46.723	26.287	29.145	20.687	29.373	250.426
Mook en Middelaa	9.888	-	10.255	5.770	6.397	4.541	6.447	43.297
Nijmegen	306.139	177.453	230.067	129.441	143.511	101.864	144.636	1.233.112
Overbetuwe	83.178	48.214	62.509	35.169	38.992	27.677	39.298	335.037
Renkum	54.192	-	40.726	22.913	25.404	18.032	25.603	186.868
Rheden	75.108	43.536	56.444	31.757	35.209	24.991	35.485	302.529
Rozendaal	2.978	1.726	2.238	1.259	1.396	991	1.407	11.994
Westervoort	25.897	-	19.462	10.950	12.140	8.617	12.235	89.300
Wijchen	71.179	41.259	53.492	30.096	33.367	23.684	33.629	286.707
Zevenaar	76.079	44.099	57.174	32.167	35.664	25.314	35.944	306.442
	1.356.167	698.937	1.022.000	575.000	637.500	452.500	642.500	5.384.604
dekking extern	600.000					132.500	350.000	1.082.500
totale kosten G.R.								6.467.104

* Noot: voor de 5 opgaven is in bovenstaand schema een doorrekening gemaakt van de kosten als alle gemeenten voor alle opgaven intekenen!

Factsheet regionale samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen

	Knooppunt Arnhem-Nijmegen	**Stadsregio Arnhem Nijmegen**	**GO Regio Arnhem Nijmegen**
Aanleiding	Het Knooppunt Arnhem-Nijmegen (KAN) werd opgericht in 1988, nadat de steden Arnhem en Nijmegen in datzelfde jaar waren opgenomen als een "knooppunt" in de Vierde nota ruimtelijke ordening.	Met ingang van 1 januari 2006 ging het Knooppunt Arnhem-Nijmegen verder als Stadsregio Arnhem Nijmegen (SAN). De stadsregio's kregen wettelijke en financiële ondersteuning door de Wijzigingswet Wgr-plus, een zogenaamde plusregio.	Na opheffing van de plusregio's (1 januari 2015) is gekozen voor een lichte vorm van samenwerking middels bestuurlijke en ambtelijke afstemming op een viertal thema's. Tegelijkertijd is er een Triple Helix-samenwerking gestart: The Economic Board.
Rechtsvorm/ Wettelijke basis	Regionaal openbaar lichaam op grond van Kaderwet Bestuur in verandering ('Kaderwetgebied')	Gemeenschappelijke Regeling op grond van Wgr +	Gemeenschappelijk Orgaan op grond van Wgr
Sturing	De regio Arnhem - Nijmegen werd in 1988 opgenomen als een "knooppunt" in de Vierde nota ruimtelijke ordening, met de bedoeling dat het zou uitgroeien tot een stadsprovincie, maar dat plan verviel in 1995.	De plusregio (Wgr+) was een extra (vierde) bestuurslaag naast het Rijk, de provincie en de gemeente en de zwaarste vorm van regionale samenwerking.	Collegeregeling Geen overdracht van bevoegdheden
Bestuursorganen	Knooppunt Arnhem-Nijmegen en Stadsregio Arnhem Nijmegen identiek: • het Algemeen Bestuur: de KAN-raad; 37 leden, waarvan 1 voor iedere gemeente < 20.000 inw., 2 voor gemeenten > 20.000 inw., Arnhem en Nijmegen ieder 5 leden • het Dagelijks Bestuur: het College van Bestuur; bestaat uit een voorzitter en maximaal vijf andere leden. De samenstelling is als volgt: - een collegelid afkomstig uit Arnhem - een collegelid afkomstig uit Nijmegen - drie collegeleden uit de verschillende andere regiogemeenten • een onafhankelijke voorzitter: voorzitter van zowel AB als DB.		Algemeen Bestuur van 18 leden; vanuit iedere gemeente één lid. Voorzitterschap rouleert tussen Arnhem en Nijmegen. Het Voorzittersoverleg (voorzitter, vicevoorzitter en de 4 voorzitters van de PFO's) zorgt voor de afstemming tussen de 4 thema's .
Aard	Grotendeels wettelijk verplicht o.g.v. Kaderwet Bestuur in verandering.	Grotendeels wettelijk verplicht o.g.v. gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen.	Vrijwillige deelname
Doelstelling	Het behouden en versterken van de kwaliteiten van het gebied om daarmee	Het behouden en versterken van de kwaliteiten van het gebied om daarmee	Structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven, in zowel nationaal als internationaal perspectief.

	bewoners en bedrijven te binden aan deze regio.		bewoners en bedrijven te binden aan deze regio.			
Taken	Het KAN had als doelstelling een adequate aanpak van de grootstedelijke problematiek evenals de bevordering van een evenwichtige ontwikkeling van de regio als geheel. Dit vond plaats op basis van een Gemeenschappelijke Regeling overeenkomstig de Kaderwet met de volgende taken: • sturende, plannende en coördinerende taken op het terrein van ruimtelijke ordening, milieu, volkshuisvesting, grondbeleid, verkeer en vervoer en economische ontwikkeling • uitoefening van andere door de gemeenten overgedragen taken • uitoefening van overige door het Rijk of de Provincie overgedragen taken bijvoorbeeld de uitvoering van de regeling statushouders • uitoefening van afgesloten contracten en convenanten bijvoorbeeld het VINEX-uitvoeringsconvenant.		Zie KAN, maar dan voor onbepaalde tijd en aangevuld met: • het periodiek opstellen van een regionaal-economische ontwikkelingsstrategie • het vaststellen van beleid voor bedrijventerreinen, kantoorlocaties en detailhandelsvoorzieningen die van regionaal belang zijn, daaronder ook begrepen de zee- en luchthavens en bijbehorende bedrijfslocaties • het op hoofdlijnen vaststellen van een regionaal promotie- en acquisitiebeleid gericht op bedrijfsvestiging en toerisme • het verwerven, onderhoud, beheer en uitgeven van gronden • de aanleg van nutsvoorzieningen en hoe kosten daarvan verhaald inclusief hoe de financiële gevolgen worden verdeeld over de gemeenten		Regionaal platform voor overleg en afstemming van beleid tussen de 18 regiogemeenten, gericht op 4 thema's. Deze thema's zijn: • Economie • Duurzaamheid • Wonen • Mobiliteit Het PFO Economie verzorgt de inhoudelijke verbinding met The Economic Board.	
Periode	1988	31-12-2005	1-1-2006	31-12-2014 (beëindiging Wgr+) 22-6-2017 (definitieve liquidatie Stadsregio Arnhem Nijmegen)	1-1-2016	Heden
Aantal fte	7,9 fte	22,05 fte	22,05 fte	39,8 fte (inclusief 2 fte Bureau Brussel)	0,4 fte	0,8 fte (regiosecretaris en managementondersteuning) + 4 maal 0,4 fte (secretarissen PFO's)

Toelichting	-				2 fte Bureau Brussel Arnhem is gastheer en levert ondersteunende diensten t.b.v. het Gemeenschappelijk Orgaan.	
Bijdrage regiogemeenten per inwoner	fl. 6,00	€ 3,15	€ 3,15	€ 3,07	€ 0,50 (2016)	€0,88 (2020)
Overige financieringen	Geen gegevens bewaard gebleven.		De zeven plusregio's in Nederland ontvingen een rechtstreekse Brede Doel Uitkering Verkeer en Vervoer van het Rijk. Voor de Stadsregio Arnhem Nijmegen betekende dit een jaarlijkse Rijksbijdrage van zo'n 90 miljoen euro per jaar. Deze middelen zijn jaarlijks geïnvesteerd in mobiliteits- en infraprojecten zoals stations (bv. Mook-Molenhoek, Westervoort, Goffert), verkeersknelpunten, P+R's, snelfietsroutes, Beter Benutten en HOV-netwerk. Ook een deel van het regiobureau werd hieruit gefinancierd. In deze periode is overigens ook ruim 110 miljoen aan overige subsidies verkregen zoals de bijdragen van het Rijk voor TempoKAN, de provinciale regiocontracten, het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit en verschillende EFRO-subsidies, subsidie in het kader van Liberation Route etc. Dit is nog buiten de middelen die via MIRT in deze periode verkregen zijn voor onder meer de verbreding A50, tweede stadsbrug Nijmegen en uitbreiding station Arnhem.		Geen structurele rijks- of andere bijdragen. De bijdragen aan de vier beleidsthema's binnen het GO (Economie, Duurzaamheid, Wonen en Mobiliteit) worden per thema afzonderlijk bepaald en bij gemeenten opgehaald (collectezakmethode). Voorbeeld hiervan is het Regionaal mobiliteitsfonds dat is gevormd met bijdragen van alle 18 gemeenten, buiten de bijdrage door de regiogemeenten per inwoner. Daarnaast heeft de Regio Arnhem-Nijmegen de kassiersfunctie voor de inwonersbijdrage van de regiogemeenten aan The Economic Board van € 1.00 per inwoner die zij vervolgens aan TEB beschikbaar stelt.	

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Jaarrekening 2020

Adviseur	: Bedrijfsvoering / Bas Pelgrum	**Datum B&W**	: 15 juni 2021
Programma	: n.v.t.	**Datum Raad**	: 6 juli 2021
Portefeuillehouder	: Financiën / S. Warmerdam	**Openbaar**	: ja

---

Aan de Raad

Aanleiding
Hierbij biedt het college u de jaarrekening 2020 aan. Daarmee legt het college verantwoording af over de geboekte resultaten in 2020 en de financiële gevolgen. Dit voorstel strekt tot vaststelling van de jaarrekening met een positief saldo van € 577.879, alsmede tot bestemmen van dit positieve saldo.

2020 was een uitdagend jaar. Met name de coronapandemie had grote impact op het dagelijkse werk. Zowel inhoudelijk met bijvoorbeeld de organisatie rondom steunmaatregelen als Tozo, alsook in de wijze van (samen)werken met het voornamelijk thuiswerken en noodgedwongen omschakelen naar digitaal werken. Daarnaast zijn er personele wijzigingen geweest en zijn er verdere stappen gezet in de organisatieontwikkeling.

Gevraagde beslissing
1. De jaarrekening 2020 vast te stellen;
2. Het positieve saldo ad € 577.879 als volgt te bestemmen:
    a. € 471.781 toe te voegen aan de reserve dekking kapitaallasten;
    b. het restantbedrag € 106.098 toe te voegen aan de algemene reserve.

Wat willen we bereiken?
Verantwoording afleggen aan uw raad ten aanzien van de (financiële) resultaten over 2020 en dit jaar financieel afsluiten met bestemming van het positieve saldo.

Argumenten
1.1 De jaarrekening kent een positief saldo
De jaarrekening kent een positief saldo van € 577.879. Dit positieve saldo is voornamelijk het gevolg van de winstneming van het project De Del en het gevolg van verkoopopbrengsten van de Torckschool. Het eigen vermogen bedraagt per 31-12-2020 afgerond € 10.1 miljoen. De algemene reserve is, door een aantal overhevelingen naar andere reserves, gedaald waardoor de weerstandsratio (bij een nagenoeg gelijk risicoprofiel) ook is gedaald van 16,5 naar 13,9. Dit is nog altijd meer dan uitstekend.

1.2 We hebben in het coronajaar 2020 de winkel opengehouden en resultaten geboekt
Het bestuur en de organisatie hebben zich wendbaar getoond bij de uitdagingen die de coronapandemie ons bood. We denken daarbij onder meer aan:
- Het digitaal vergaderen en uitzenden van raadsvergaderingen;
- De voorbereidende maatregelen voor de organisatie van de verkiezingen in 2021;

- De ‘samen oploop’-gesprekken met inwoners;
- Samen met partners, zoals BVO DRAN en MGR overeind houden van de zorginfrastructuur.

Voor het overige hebben we in lijn met de ambities van deze coalitie onder meer de volgende resultaten gehaald:

- Verduurzamen woningen door succesvolle subsidieregeling energie en de collectieve inkoop Winst uit je woning;
- Het bijna geheel realiseren van De Del;
- Tot maart buurt aan tafel gesprekken;
- Verkoop van de Torckschool;
- Aanleg van de speelplaats;
- Een impuls aan de organisatieverandering.

2.1 Toevoeging van de winstneming van het project De Del aan de reserve dekking kapitaallasten is in lijn met wens van uw raad
Uw raad heeft ertoe besloten om de opbrengsten van De Del in te zetten voor de kosten voor de realisatie van de Dorpsschool. Toevoeging aan de reserve dekking kapitaallasten is daarmee in overeenstemming.

2.2 Het restant toevoegen aan de algemene vrije reserve past omdat overige toevoegingen niet noodzakelijk worden geacht
Het restantsaldo voegen we toe aan de algemene vrije reserve. De bestemmingsreserves – anders dan die voor kapitaallasten zijn op niveau en behoeven geen toevoeging. Waar er – bijvoorbeeld ten aanzien van de organisatieontwikkeling – nadere financiering noodzakelijk blijkt zal daarover hetzij bij kadernota, hetzij in afzonderlijk raadsvoorstel of bij begroting een specifieke voorstel voor worden gedaan.

Kanttekeningen
1.1 Het positieve saldo wordt voornamelijk veroorzaakt door eenmalige baten
De eenmalige baten uit de exploitatie van De Del en de verkoop van de Torckschool compenseren de hogere uitgaven voor personeel en voor de uitvoering van het sociaal domein-taken door Rheden. Daarnaast zijn investeringen en incidentele uitgaven gedekt uit reserves. Omdat in Rozendaal de mogelijkheden tot toekomstige gronduitgifte of verkoop van gemeentelijke gebouwen beperkt zijn, zullen we de komende jaren meer moeten sturen op een duurzaam evenwicht van baten en lasten.

1.2 De accountant heeft een goedkeurend oordeel geveld ten aanzien van de getrouwheid. Ten aanzien van de rechtmatigheid geeft de accountant echter een oordeel met beperking
Het oordeel met beperking ten aanzien van de rechtmatige totstandkoming van de uitgaven is het gevolg van het niet voldoen aan Europese aanbestedingsregels in 2 gevallen. Het oordeel leidt ook tot de aanbeveling om het aan aanbestedingsproces onder de loep te nemen.

- Het college erkent dat het proces van inkopen en aanbesteden een belangrijk aandachtspunt voor verbetering is en zet ook stappen om hier verbetering in aan te brengen. Zo wordt bijvoorbeeld de tijdelijke capaciteit voor het sociaal domein “aanbestedingsproof” geworven via Werkeningelderland.nl. Ook wordt een tussentijdse

controle op inkopen opgepakt over inkopen in 2021 en wordt het staande inkoopproces in het najaar geëvalueerd.
- Tegelijkertijd geldt ter relativering dat de risico's die de accountant ten aanzien van het aanbestedingsproces opmerkt ook voor veel andere gemeenten gelden. Daarbij zal het rechtmatigheidsrisico bij de kleine Rozendaalse begroting voor het proces aanbesteding inherent groot zal blijven.

2. Ondanks het positieve resultaat is het financieel perspectief voor de komende jaren is ongewis
De toevoeging aan de reserve is geen luxe gelet op de uitdagingen waar de gemeente Rozendaal de komende jaren voor staat. Wij denken hierbij aan de basis op orde brengen van de organisatie (incl. verdere digitalisering), de hogere lasten voor de brandweer, de intensivering van de samenwerking in de Groene Metropoolregio, de investeringen in de energietransitie en in klimaatadaptatie. Daar staat tegenover dat Rozendaal waarschijnlijk structureel meer inkomsten krijgt door de herverdeling van het Gemeentefonds. De omvang en het tijdstip van invoering zijn op dit moment onzeker. Voor de nadere uitwerking van de ambities en bijbehorende bestemmingen worden voorstellen gedaan in de kadernota.

Wat gaan we daarvoor doen?
Na vaststelling van de jaarrekening en de voorgestelde bestemmingen zal dit ambtelijk worden verwerkt en ter kennisgeving worden gedeeld met de Provincie (toezicht) en ten aanzien van Sisa met het rijk.

Wat mag het kosten?
N.v.t.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage(n)
1. Jaarrekening 2020
2. Controleverklaring accountant
3. Accountantsverslag jaarrekening 2020

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 juni 2021

Besluit:

1. De jaarrekening 2020 vaststellen;
2. Het positieve saldo ad € 577.879 als volgt te bestemmen:
    a. € 471.781 toe te voegen aan de reserve dekking kapitaallasten;
    b. het restantbedrag € 106.098 toe te voegen aan de algemene reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 6 juli 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Gemeente
ROZENDAAL

Jaarverslag en Jaarrekening 2020

Voorwoord

Met deze jaarstukken legt het college van B&W verantwoording af over het jaar 2020. De jaarstukken vormen de 'spiegel' van de begroting en hebben dus dezelfde opzet en indeling: wat we van plan waren te doen en wat we daadwerkelijk hebben gedaan; wat we van plan waren om uit te geven en wat we daadwerkelijk hebben uitgegeven. Belangrijk vertrekpunt vormen de afspraken uit het coalitieakkoord Rosendael'74-PAK (2018-2022). Dat is niet anders dan vorig jaar, en het jaar daarvoor. Maar 2020 pakte behoorlijk anders uit dan we bij het opstellen van de begroting voor ogen hadden. Niemand hield er rekening mee dat een wereldwijde pandemie vanaf eind februari 2020 het jaar zou domineren. Om John Lennon te citeren: *"Life is what happens to you while you're busy making other plans"*.

COVID-19

De coronacrisis heeft wereldwijd enorme gevolgen. 'In het klein' zijn de effecten merkbaar in onze gemeente. In financiële zin zijn de effecten voor de gemeente Rozendaal van deze pandemie overzichtelijk en beheersbaar. Op inhoud zijn de effecten groter: sommige activiteiten hebben een ander karakter gekregen, sommige projecten hebben vertraging opgelopen of hebben helemaal geen doorgang kunnen vinden. Regulier werk verschoof 'van fysiek naar digitaal', net als de besluitvorming in het college van B&W en de gemeenteraad, en de contacten met onze inwoners, maatschappelijke partners en in de regio.

We zijn er als college van B&W buitengewoon trots op dat we zo veel mogelijk van ons gewone werk 'gewoon' door hebben kunnen laten gaan. De continuïteit van onze dienstverlening en besluitvorming bleef gewaarborgd. Op een aantal terreinen hebben we, ondanks de beperkingen van de coronamaatregelen, belangrijke stappen voorwaarts gezet. Op deze plek past dan ook een speciaal woord van dank aan onze gemeentelijke organisatie, die zich in dit bijzondere jaar 2020 wendbaar en resultaatgericht heeft getoond door samen de schouders eronder te zetten voor een klein en krachtig Rozendaal!

Het financieel resultaat over 2020

Het financiële resultaat van de jaarrekening 2020, inclusief de mutaties op reserves, bedraagt afgerond € 578.000 bij een begroot resultaat (na wijziging) van € 84.000. Het verschil van € 494.000 wordt vooral veroorzaakt door de tussentijdse winstneming op De Del voor een bedrag van € 470.000. Daarnaast is sprake van een relatief groot voordeel op programma 0 (verkoop Torckschool) en een nadeel op programma 6 (zorgkosten). De oorzaken daarvan worden bij de afzonderlijke programma's nader toegelicht. De jaarrekening sluit dus ruim positief dankzij incidentele inkomsten.

Inhoudelijke resultaten in 2020

Het jaarverslag geeft in detail op alle begrotingsprogramma's de resultaten weer. Enkele van deze resultaten willen we er op deze plaats uitlichten, in min of meer willekeurige volgorde.

Ruimtelijk domein en duurzaamheid

Onze nieuwste buurt De Del is vrijwel geheel afgerond in 2020. Met inbreng van bewoners is een nieuwe natuurlijke speelplaats gerealiseerd.

Eigenaren van nieuwe, maar vooral van bestaande woningen hebben goed gebruik gemaakt van de subsidieregeling om woningen beter te isoleren en duurzame energie op te wekken. Dit zijn belangrijke stappen voor onze energietransitie. De tentoonstelling van de Werkgroep Duurzaamheid in de Torckschool moest door corona voortijdig beëindigd worden, maar is een mooi voorbeeld van de inzet op communicatie en bewustwording op het thema duurzaamheid. Inzet die dus niet alleen vanuit de gemeente plaatsvindt via de campagne Duurzaam Rozendaal, maar ook vanuit bewoners zélf. Nu we dan toch de Torckschool noemen: in 2020 hebben we de Torckschool verkocht aan de stichting Geldersch Landschap en Kasteelen. Daarmee zijn we verzekerd van de instandhouding en het goed gebruik van een monumentaal en beeldbepalend pand in onze gemeente. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in de herinrichting en vergroening van de omgeving van IKC Dorpsschool en het uitvoeren van een aantal maatregelen om de verkeersveiligheid rond de school verder te verbeteren. Ook hebben wij een subsidie gegeven voor de realisatie van een kindertuin aan de Rosendaalselaan.

In 2020 zijn voorbereidingen getroffen voor een plan om de verkeersveiligheid op de Kerklaan/Beekhuizenseweg te verbeteren, door de weg zichtbaarder in te richten als 30 km zone en de snelheid te remmen.

Sociaal domein en welzijn
We zijn er trots op dat we in een coronajaar in regionaal verband de sociale infrastructuur in de benen hebben gehouden. In samenwerking met de gemeente Rheden hebben we uitvoering gegeven aan landelijke maatregelen, zoals de inkomensondersteuning via de TOZO. Daarnaast hebben we met andere gemeenten in de regio gezorgd voor continuïteit in het zorgaanbod en bij het doelgroepenvervoer.

Uit de cliëntervaringsonderzoeken blijkt dat onze cliënten tevreden waren over de dienstverlening door Rheden. Daar zijn wij als opdrachtgever natuurlijk blij mee en tegelijkertijd hebben we vanuit die rol wel zorgen over de sturing en beheersing van de uitvoering(skosten) in de afgelopen periode. Net als in 2019 hebben we ook in 2020 een overschrijding in programma 6 Sociaal domein. De verbetering van de opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie met Rheden staat dan ook hoog op de agenda in 2021. Op het culturele vlak hebben wij een bijdrage geleverd aan de financiering van de voorgenomen renovatie van Openluchttheater De Pinkenberg, net als de Torckschool een bijzondere plek in Rozendaal. Hiermee hebben wij een mooie culturele voorziening in Rozendaal voor de toekomst veilig gesteld.

In contact met onze inwoners
De ronde ‘Buurt aan Tafel’-gesprekken is in maart 2020, nét voor de start van de coronacrisis, volgens plan afgerond. De coronacrisis beïnvloedde de rest van het jaar het contact tussen gemeente en gemeenschap. Daar waar we niet fysiek bij elkaar konden komen, hebben we geprobeerd het contact zo veel mogelijk te behouden: brieven van de burgemeester aan inwoners; frequente communicatie via social media en In de Roos en het organiseren van digitale in plaats van fysieke informatieavonden op bijvoorbeeld de thema’s houtstook en de herinrichting van de Kerklaan. Via het initiatief ‘Samen Oplopen’ (één op één wandelingen van leden van het college en de gemeentesecretaris met inwoners) is in 2021 weer een nieuwe impuls gegeven aan het contact met onze inwoners.

Interne organisatie
Gedurende 2020 is geïnvesteerd in de doorontwikkeling van onze gemeentelijke organisatie. Onder aanvoering van de in september aangetreden gemeentesecretaris en de adviseur bedrijfsvoering (inmiddels loco-secretaris), werken medewerkers aan het versterken van hun professionele competenties, aan ‘de basis op orde’ en ‘in control komen’. Binnen de kaders van ‘beheergemeente 2.0’ bouwen we daarmee aan een organisatie die eigentijds en toekomstbestendig is. Dat is nodig, want in 2021 en verder zien we flinke opgaven op ons afkomen. De samenwerking met De Connectie is in 2020 verder uitgebreid met afspraken over de financiële administratie, personeelsadministratie en belastingen.

De balans opmaken
De directe impact van de coronacrisis op de levens van onze inwoners was groot. Twee langdurige lockdowns, scholensluiting, thuiswerken, de avondklok, de beperkende maatregelen; ze laten hun sporen achter. Het behoud van baan, bedrijf en vooral de eigen gezondheid en die van onze naasten stond (en staat soms nog altijd) op het spel. Het was, zo mogen we medio 2021 concluderen, aan alle kanten een buitengewoon jaar. Maar we zien ook in onze eigen Rozendaalse omgeving gemeenschapszin, optimisme, flexibiliteit en veerkracht. Als gemeentebestuur zien we de toekomst daarom met vertrouwen tegemoet.

15 juni 2020

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,	de burgemeester,
Boele Boelens	Ester Weststeijn

Inhoudsopgave

Opbouw en leeswijzer van de Jaarstukken 2020 3
Het jaarverslag 5
Programmaverantwoording 2020 6
Programma 0: Bestuur en ondersteuning 7
Programma 1: Veiligheid 16
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat 23
Programma 3: Economie 27
Programma 4: Onderwijs 29
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie 34
Programma 6: Sociaal domein 40
Programma 7: Volksgezondheid en milieu 54
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 62
Paragrafen 67
Inleiding 67
Paragraaf 1 Lokale heffingen 68
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 70
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen 79
Paragraaf 4 Financiering 82
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering 84
Paragraaf 6 Verbonden partijen 91
Paragraaf 7 Grondbeleid 97
Paragraaf 8 Informatieveiligheid en Privacy 98
Paragraaf 9 Rechtmatigheidsverantwoording 102
Paragraaf 10 COVID-19 104
De jaarrekening 107
Het overzicht van baten en lasten 108
Wet normering topinkomens (WNT) 111
Overzicht (lopende) investeringen en kredieten 112
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling per 31 december 2020 114
Balans per 31 december 2020 117
Toelichting op de balans 119
Activa 119
Passiva 122
(Overige) niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen 124
Single information, single audit (SiSa) 126
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant 128

Opbouw en leeswijzer

In dit document treft u de verantwoording over 2020 bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening over 2020.

Onder het jaarverslag leest u aan de hand van de programmaverantwoording en de verantwoording in paragrafen welke resultaten geboekt zijn over 2020 en welke relevante ontwikkelingen zich hebben voorgedaan over het afgelopen jaar.

In de programmaverantwoording treft u de reflectie op 2020 vanuit het perspectief van de beleidsdoelstellingen die geformuleerd zijn onder de afzonderlijke programma's. Er wordt per beleidsthema aan de hand van de taakveldomschrijvingen teruggekeken op de ambities voor 2020 en de geboekte resultaten.

In de paragrafen worden de dwarsverbanden over de programma's behandeld aan de hand van enkele voornamelijk voorgeschreven thema's. Wegens de programma-overstijgende effecten van de aan COVID-gerelateerde opgaven, zowel financieel als voor de uitvoering van de beoogde doelstellingen, wordt er in dit jaarverslag voor gekozen om op COVID19 in een afzonderlijke paragraaf te behandelen.

In de jaarrekening wordt een toelichting gegeven op het overzicht van baten en lasten. Ook bevat deze een recapitulatieoverzicht waarin de totalen per programma zijn opgenomen van:

- de werkelijke cijfers van 2019;
- de begroting na wijziging van 2020;
- de werkelijke cijfers van 2020;
- het saldo van 2020.

Tot slot bevat de jaarrekening de balans met toelichting en is de bijlage in verband met 'Single information, Single audit' (SiSa) opgenomen en ook de controleverklaring van de accountant.

Het jaarverslag

Programmaverantwoording 2020

Inleiding

In de programma´s wordt per beleidsthema uiteengezet wat de ambities waren voor 2020, zoals geformuleerd in de begroting voor 2020, wat we daarvan hebben kunnen realiseren en welke inzet en kosten daarmee gemoeid zijn geweest. De opzet van deze jaarrekening is dan ook om op basis van de (primitieve) begroting 2020 antwoorden te geven op de volgende vragen:

- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat heeft het gekost?)

Wat wilden we bereiken?
Bij de eerste W-vraag: 'wat wilden we bereiken' is de doelstelling uit de programmabegroting voor 2020 overgenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?
Voor de beantwoording van deze vraag is een tabel opgenomen waarin de voornemens uit de begroting zijn opgenomen met een toelichting op de uitvoering hiervan.

Bij dit onderdeel hebben we geconstateerd dat in de begroting onder de voornemens ook bepaalde ontwikkelingen binnen dat programma zijn beschreven. Dat is dan niet gelijk ook een daadwerkelijk voornemen. In deze jaarrekening is de tabel 'voornemens' dan ook beperkt tot die voornemens waarbij een toelichting op de uitvoering relevant is.

Wat heeft het gekost?
De laatste W-vraag 'wat heeft het gekost?' wordt toegelicht op de volgende wijze:

- De gerealiseerde baten en lasten en het saldo (het resultaat) van het programma in vergelijking met de primaire begroting en de begroting na wijziging.
- Een toelichting op de cijfermatige afwijkingen tussen de realisatie en de begroting na wijziging.

Daarnaast zijn de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves per programma in de financiële tabel opgenomen.

In de financiële tabellen is soms sprake van afrondingsverschillen van € 1 doordat de cijfers achter de komma niet getoond worden.

Beleidsindicatoren
Elk programma bevat de wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren. De tabellen zijn integraal overgenomen van de website waarstaatjegemeente.nl (stand van zaken per 3 april 2020).

Het doel van de voorgeschreven beleidsindicatoren is dat de gemeenteraad hiermee in staat wordt gesteld om de ontwikkelingen binnen de gemeente te relateren aan die van andere gemeenten: hoe doen we het? Voor Rozendaal is die vergelijking op basis van de voorgeschreven indicatoren om twee redenen vaak niet goed te maken. Ten eerste zijn de cijfers van het CBS veelal niet accuraat. Als tekenend voorbeeld daarvan geldt dat het aantal verwijzingen naar Halt van jeugdigen volgens onze cijfers over 2020 in totaal 1 betrof, terwijl het CBS uitgaat van 18,7 verwijzingen. De oorzaken van die foutieve gegevens zijn al vele jaren een onderwerp van aandacht bij de VNG en het CBS. De tweede reden is dat Rozendaal door de kleine schaal zich in algemene zin moeilijk laat vergelijken. Om zo dicht als mogelijk bij goede vergelijkbaarheid te komen zijn de cijfers in deze jaarrekening afgezet tegen de normgemeenten van <25.000 inwoners.

De indicatoren geven een beeld van de stand van zaken binnen een gemeente op een bepaald onderwerp maar lenen zich minder goed om op basis daarvan direct conclusies te trekken. Bovendien is soms lastig in te schatten

wat de impact van gemeentelijk handelen op een indicator is. Door deze cijfers wel meerjarig op te nemen ontstaat er eventueel wel zicht op een trend die aanleiding kan zijn voor nader onderzoek.

Verbonden partijen
Ieder programma wordt afgesloten met een vermelding van de relevante verbonden partijen voor dat onderdeel. Dit betreffen zowel de verbonden partijen in 'enge zin', namelijk welke wettelijk zijn voorgeschreven om op te nemen in de jaarrekening, omdat ze bestuurlijke én financiële impact hebben op Rozendaal. Maar ook andere samenwerkingen (in ontwikkeling) die relevant zijn voor het behalen van (beleids)doelstellingen.

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Internationaal personen- en familierecht;
- Besluit Burgerlijke stand;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Burgerlijk Wetboek;
- Paspoortwetgeving;
- Wegenverkeerswetgeving;
- Wet Basisregistratie Personen (BRP);
- Wet justitiële documentatie;
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Kieswet;
- Rijkswet op het Nederlanderschap;
- Algemene wet bestuursrecht;
- Wet WOZ (waardering onroerende zaken);
- BBV (besluit begroting en verantwoording);
- Wet fido (financiering decentrale overheden).

Wat wilden we bereiken?

- Het op democratische en efficiënte wijze laten functioneren van de bestuursorganen raad, burgemeester en wethouders en burgemeester (en ook de organisatie), gebaseerd op de strategische visie van de gemeente.
- Het zorgvuldig en op juridisch correcte wijze registreren van privacygevoelige persoonsgegevens om met gebruikmaking van die gegevens op klantvriendelijke wijze formele persoonsdocumenten en -gegevens te verstrekken, formele handelingen ten aanzien van de burgerlijke staat van personen te verrichten, te voltrekken en te bekrachtigen en ter zake diensten te verstrekken.
- Het op zorgvuldige, klantvriendelijke en correcte wijze - gevraagd en ongevraagd - verstrekken van relevante informatie aan inwoners en andere belanghebbenden over het gemeentelijk beleid, gemeentelijk functioneren en gemeentelijke activiteiten.
- Zorgdragen voor goed financieel beheer, opdat de gemeente Rozendaal financieel gezond blijft.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Bestuur Op het taakveld Bestuur komen de kosten voor de bestuursorganen en de bestuurlijke samenwerking tot uitdrukking. Voor 2020 zijn specifiek voornemens benoemd op het terrein van:	*Coronacrisis* De coronacrisis beïnvloedde het contact tussen gemeente en gemeenschap (bestuursstijl en burgerparticipatie). Daar waar we niet fysiek bij elkaar konden komen, hebben we op diverse manieren gepoogd het contact tussen de leden van het gemeentebestuur en tussen gemeentebestuur en inwoners zo veel mogelijk te behouden: brieven van de burgemeester aan inwoners; frequente communicatie via social media en via In de Roos en het organiseren van digitale in plaats van fysieke informatieavonden.

Voornemen	Realisatie
• bestuursstijl/ burgerparticipatie: voortzetten Buurt aan Tafel, notitie burgerparticipatie; • regionale samenwerking: versterking samenwerking regio Arnhem-Nijmegen.	*Gemeenteraad en college van burgemeester en wethouders* In januari 2020 vond een gezamenlijke werkconferentie plaats van raad en college, onder leiding van de burgemeester en gemeentesecretaris van Zeist. Doel van de werkconferentie was om met elkaar beelden, ervaringen, dilemma's en wensen te delen op met name twee inhoudelijke thema's: 'samenspel, democratie en bewonersparticipatie' en 'de toekomst van Rozendaal in de regio'. Eén van de resultaten van deze werkconferentie was het voornemen om een raadswerkgroep burgerparticipatie in te stellen. De instelling en de start van deze werkgroep is vertraagd. (Zie verder onder 'bestuursstijl'.) Als gevolg van de coronacrisis vergaderde de gemeenteraad en de raadsadviescommissie vanaf maart 2020 digitaal. De gemeente Rozendaal was zelfs de eerste gemeente in Nederland waar op 23 maart volledig digitaal een raadscommissievergadering gehouden werd. Nadat de *Tijdelijke wet digitale beraadslaging en besluitvorming* in werking was getreden, kon ook de besluitvorming in de raadsvergadering van 11 mei volledig digitaal plaatsvinden. Een bijzondere raadsvergadering was de begrotingsraad in november, die fysiek in het Huis der Provincie Gelderland in Arnhem plaatsvond. *Bestuursstijl* De reeks 'Buurt aan Tafel' gesprekken die in 2019 gestart zijn, is in 2020 afgerond. De laatste drie Buurt aan Tafelbijeenkomsten vonden in de eerste drie maanden van 2020 plaats. De laatste, voor de Steenhoek e.o., op 10 maart, op het randje van de start van de coronacrisis. In juni heeft de raad een evaluatie ontvangen van de eerste ronde Buurt aan Tafelgesprekken tussen mei 2019 en februari 2020. Op dat moment was het voornemen om in de herfst van 2020 wederom een gesprek in de stijl van Buurt aan Tafel te organiseren voor de buurt rond IKC Dorpsschool/Bremheuvel. Deze bijeenkomst heeft als gevolg van de coronacrisis geen doorgang kunnen vinden. In overleg met de raad is de voorgenomen notitie burgerparticipatie uitgesteld, samenhangend met het werk van de raadswerkgroep burgerparticipatie. Deze raadswerkgroep is in 2020 van start gegaan, maar dit heeft in 2020 nog niet tot concrete afspraken of producten geleid. De coronacrisis maakte het lastiger om vaart te maken met het werk van deze werkgroep. *(Regionale) samenwerking* Rozendaal is een zelfstandige en zelfbewuste gemeente, die opereert vanuit de kracht van kleinschaligheid en nabijheid. Bij de uitvoering van onze taken overwegen we continue wat de beste manier is om deze te organiseren. Vooralsnog kiezen we hierbij niet voor één exclusieve samenwerkingspartner maar voor die partner(s) waar de taak het beste past. In 2020 is op de gebruikelijke wijze bestuurlijk en ambtelijk geparticipeerd in een groot aantal samenwerkingsverbanden, zoals de ODRA, de VGGM, de MGR en de BVO DRAN. Op een aantal terreinen werken we intensief samen met de gemeente Rheden en De Connectie. Inhoudelijke ontwikkelingen in 2020 worden beschreven in het programma waar de

Voornemen	Realisatie
	samenwerking betrekking op heeft. In programma 0 is dat met name om de samenwerking in de regio Arnhem-Nijmegen (sinds januari 2021: de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen). Een compleet overzicht van alle verbonden partijen is opgenomen in paragraaf 6. *Groene metropoolregio Arnhem-Nijmegen* In 2019 is een intensief proces gestart om de samenwerking tussen 18 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen te versterken. Urgentie hiervan was gelegen in de tegenvallende ontwikkeling van de regio de laatste jaren op 'brede welvaart' (een concept dat het 'welbevinden' van inwoners omschrijft in harde termen als inkomen, werk, bereikbaarheid, onderwijs, gezondheid en veiligheid, maar ook 'zachtere' indicatoren als sociale contacten, maatschappelijk welbevinden, woontevredenheid en werk-privébalans). Dit traject heeft geresulteerd in een voorstel voor de oprichting van de Groene Metropoolregio. De raad van Rozendaal heeft daar in november 2020 als eerste gemeente in de regio ja tegen gezegd. In deze nieuwe GR is de (basis) inwonerbijdrage vanaf 2021 verhoogd naar € 2,50 per inwoner voor de Groene Metropoolregio en € 1,00 voor de stichting The Economic Board (TEB). De provincie ondersteunt de versterking van de samenwerking en is bereid twee jaar lang de stijging van de inwonerbijdrage te dempen. De nieuwe GR en het Bestuursakkoord van regio, provincie en TEB brengt middelen van vele partners (gemeente, provincie, Rijk, Europa) dichterbij. Daarmee kunnen we vanaf 2021 sterker dan voorheen inzetten op 'groene groei'. In 2021 volgen inhoudelijke voorstellen voor de vijf (samenhangende) opgaven in de regio (Regionale Agenda), inclusief beoogde resultaten, acties en daarvoor benodigde bijdrage per inwoner. Alle deelnemende raden maken een eigenstandige afweging over de deelname aan deze opgaven.
Burgerzaken Onder burgerzaken vallen de volgende activiteiten: • burgerlijke Stand; • rijbewijzen en reisdocumenten; • Basisregistratie personen (BRP); • verkiezingen. Veelal gaat het hier om 'going concern' werkzaamheden. Voor 2020 staan er in de begroting geen specifieke voornemens die relateren aan dit taakveld.	*Coronacrisis* De coronacrisis had grote impact op de 'going concern' op het taakveld Burgerzaken, zowel in producten, projecten als op de organisatie en bemensing. Er zijn nauwelijks huwelijken voltrokken en minder rijbewijzen en reisdocumenten uitgereikt. De voorbereidingen voor de 'coronaproof' organisatie van de verkiezingen voor de Tweede Kamer vergden de laatste maanden van 2020 forse inzet. Ook medewerkers Burgerzaken werkten zo veel mogelijk thuis, in combinatie met het open houden van de balie (cruciale functie). Producten van Burgerzaken kunnen in Rozendaal niet digitaal geregeld worden. Het gebrek aan digitale dienstverlening maakt dat iedere inwoner voor noodzakelijke klantcontacten fysiek naar het gemeentehuis moest blijven komen. *Burgerlijke stand* In 2020 zijn er vanwege de COVID-19 pandemie bijna geen huwelijken voltrokken in de gemeente Rozendaal, waarmee ook de legesinkomsten lager zijn dan begroot.

Voornemen	Realisatie
	Rijbewijzen Het aantal uitgereikte rijbewijzen in 2020 was lager dan gebruikelijk. Dit als gevolg van de coronacrisis, waardoor lange tijd geen rijlessen plaatsvonden en examinering niet was toegestaan. *Reisdocumenten* Per 2014 hebben de reisdocumenten voor volwassenen een tienjarige geldigheidsduur gekregen (voorheen vijf jaar geldig). Als gevolg hiervan neemt het aantal aanvragen in de jaren 2019-2024 fors af. In Rozendaal is in de cijfers over 2020 deze afname niet zichtbaar. Reisdocumenten voor minderjarigen blijven overigens 5 jaar geldig. Het aantal verleende paspoorten is in 2020 45 en het aantal ID-kaarten 48. Als gevolg hiervan boeken we een voordeel van €10.000 over 2020. *Basisregistratie personen (BRP)* Ieder jaar is er de zelfevaluatie BRP. Deze is er om te controleren of de processen en bijhoudingen van de BRP juist worden uitgevoerd. Eens per 3 jaar is hierop een controle vanuit het Ministerie. In 2020 heeft deze controle niet plaatsgevonden. *Verkiezingen* In 2020 hebben er geen verkiezingen plaatsgevonden. Het laatste kwartaal van 2020 stond al wel in het teken van de voorbereiding voor de verkiezingen van de Tweede Kamer in maart 2021. Deze voorbereidingen vergden meer tijd en een andere organisatie, als gevolg van de coronamaatregelen. Zo moest er een andere (grotere) locatie worden gezocht, moest de procedure briefstemmen voor alle 70+ers worden ingeregeld en waren er meer vrijwilligers op het stembureau nodig, onder andere omdat er op drie dagen gestemd kon worden.
Beheer overige gebouwen	Gebouwen voor de eigen gemeentelijke organisatie (het gemeentehuis en de gemeentewerf) zijn onderdeel van taakveld 0.4 Overhead. Het gebouw van de IKC Dorpsschool is na realisatie deels overgedragen aan de Scholengroep Veluwezoom. Het beheer is in 2019 overgedragen aan een nieuwe VVE. Op de plaats van het oude schoolgebouw aan de Steenhoek vindt een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling plaats, waarvoor in 2019 de plannen zijn vormgegeven (zie ook Programma 8). In 2020 zijn de percelen voorwaardelijk verkocht. In 2020 is de Torckschool verkocht aan het Geldersch Landschap.
OZB woningen en niet-woningen	In de gemeente Rozendaal is sprake van tariefdifferentiatie binnen de OZB tussen woningen en niet-woningen in de verhouding 1-1,2. Zowel de tarieven voor woningen als die van niet-woningen stijgen conform de uitgangspunten (gecorrigeerd voor waardestijgingen) met het inflatiepercentage (2020 1,5 %, zie ook de Paragraaf Lokale heffingen). Er bestaat een relatie tussen de OZB-opbrengst en de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het Gemeentefonds wordt verdeeld met behulp van maatstaven die verschillen in kosten

Voornemen	Realisatie
	weerspiegelen, maar ook verschillen in belastingcapaciteit. De belastingcapaciteit is een afgeleide van de waarde van onroerende zaken. Gemeenten met binnen hun grenzen veel hoog gewaardeerd onroerend goed (zoals Rozendaal) ontvangen een lagere uitkering dan soortgelijke gemeenten met een lagere totale WOZ-waarde.

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Lokale initiatieven steunen (o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag) en in een vroegtijdig stadium de dialoog met inwoners aangaan	Door de coronapandemie is hier minder en anders invulling aan gegeven dan voorzien. De meeste (geplande, terugkerende) lokale initiatieven konden geen doorgang vinden, hooguit digitaal. Wel is een bijzonder lokaal initiatief gesteund: de inzamelactie persoonlijke beschermingsmiddelen (handschoenen, maskers) Rheden-Rozendaal met medewerking van de Brandweer in maart-april 2020. De ronde Buurt aan Tafelgesprekken is in maart 2020 volgens plan afgerond. Via het initiatief 'Samen Oplopen' (één op één wandelingen van leden van het college en de gemeentesecretaris met inwoners) is in 2021 (feitelijk buiten de grens van deze jaarrekening) ingezet op het contact met onze inwoners. Er vonden digitale informatiebijeenkomsten plaats op de thema's houtstook en de herinrichting van de Kerklaan.
Gezonde financiële positie behouden	De financiële positie is onverminderd goed. Echter, om in Rozendaal de mogelijkheden tot toekomstige gronduitgifte of verkoop van gemeentelijke gebouwen beperkt zijn, zullen we de komende jaren meer moeten sturen op een duurzaam evenwicht van baten en lasten.
Burgerparticipatie	De eerste ronde Buurt aan Tafelgesprekken is afgerond in maart 2020. De notitie burgerparticipatie, in combinatie met het werk van de raadswerkgroep burgerparticipatie, is vertraagd.
Jaarlijkse inventarisatie onder inwoners over verbeterpunten	Onderdeel geweest van het gesprek in Buurt aan Tafel.
Informatie via website sneller openbaar	De tijdige publicatie van informatie via de website is een blijvend punt van aandacht.
Social return als gunningscriterium meenemen bij (omvangrijke) inkoop- en aanbestedingstrajecten	Binnen Rozendaal zijn in 2020 er geen inkoopopdrachten aan de orde geweest, waarbij op social return is ingezet. Regionaal loopt er een pilot waar Rozendaal in meedraait. In 2021 is dit een aandachtspunt bij de verdere ontwikkeling van goed opdrachtgeverschap.
Een eenvoudig, éénduidig en transparant subsidiebeleid	De in voorgaande jaren hernieuwd vastgestelde subsidiekaders ondersteunen een eenvoudige, eenduidige en transparante uitvoeringspraktijk. In 2020 is gecombineerde subsidieafhandeling van 'kleine subsidiënten' voor het eerst toegepast.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve * begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
0.1 Bestuur	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	26.850	14.350	23.545	9.195
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	10.300	10.300	210.123	199.823
0.4 Overhead	27.845	27.845	26.850	-995
0.5 Treasury	71.238	71.238	90.448	19.210
0.61 OZB woningen	371.323	371.323	373.323	2.000
0.62 OZB niet-woningen	66.977	66.977	57.763	-9.214
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	2.575.286	2.635.246	2.603.580	0 -31.666
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
totaal baten	**3.149.819**	**3.197.279**	**3.385.631**	**188.352**
Lasten				
0.1 Bestuur	413.556	413.556	434.476	-20.920
0.2 Burgerzaken	8.225	11.225	9.749	1.476
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	25.879	-25.879
0.4 Overhead	1.476.503	1.593.403	1.656.752	-63.349
0.5 Treasury	0	0	0	0
0.61 OZB woningen	8.420	8.420	3.309	5.111
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0 0
0.8 Overige baten en lasten	10.000	10.000	0	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	4.795	-4.795
totaal lasten	**1.916.704**	**2.036.604**	**2.134.961**	**-98.357**
Saldo van baten en lasten	**1.233.114**	**1.160.674**	**1.250.670**	**89.996**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	25.637	166.472	138.958	-27.514
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	6.686	49.521	49.521	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**18.951**	**116.951**	**89.437**	**-27.514**
Geraamd resultaat	**1.252.065**	**1.277.625**	**1.340.107**	**62.482**

*primitief = zoals door de raad bij begrotingbehandeling vastgesteld

Toelichting directe baten en lasten, afgerond per saldo € 62.000 voordelig
De toelichting is beperkt tot (in verhouding) materiële bedragen en directe lasten en baten die ook daadwerkelijk van invloed zijn op het resultaat van de jaarrekening.

Bestuur
De hogere lasten bij bestuur zijn voor € 20.000 toe te rekenen aan een hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders. Uit de zogenaamde actuariële berekening blijkt dat de storting hoger moet zijn dan het bedrag waar in de begroting rekening mee is gehouden. Dit komt vooral door een aanpassing voor een hogere levensverwachting en opnieuw een daling van de rekenrente.

Burgerzaken
Per saldo is sprake van een voordeel van € 10.000. De verwachte dip, door de verlenging van de geldigheidsduur van reisdocumenten, is vooralsnog uitgebleven, hierop was de meerjarenbegroting namelijk al wel op aangepast.

Beheer overige gebouwen en gronden
De verkoop van de Torckschool levert per saldo een positieve bijdrage van € 175.000 aan het resultaat van de jaarrekening. Naast de verkoopopbrengst hebben we namelijk de nodige advieskosten maar ook noodzakelijke onderhoudskosten gemaakt.

Overhead
Per saldo is er bij de overhead sprake van een relatief groot nadeel van € 64.000. Dit wordt vooral veroorzaakt door wisselingen in de personeelsformatie waardoor er voor een deel van het jaar sprake was van dubbele kosten.

Onderdeel	**Budget 2020**	**Werkelijk 2020**	**Saldo 2020**
Personeelslasten	1.044.454	1.121.748	-77.295
Overige personeelslasten	24.630	21.897	2.733
ICT	194.420	158.745	35.675
Huisvesting (inclusief baten)	24.027	37.602	-13.575
Overige organisatiekosten	231.320	247.832	-16.513
Tractie	46.708	42.078	4.630
Totaal	**1.565.558**	**1.629.902**	**-64.344**

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op bovenstaande onderdelen een nadere toelichting opgenomen.

Treasury
Naast de jaarlijkse dividendopbrengsten is van projectontwikkelaar Credo ten aanzien van project De Del een rentevergoeding van € 20.000 ontvangen voor de laatste 5 kavels.

OZB
De lasten voor de OZB zijn € 5.000 lager omdat een deel van dit budget nog bestemd was voor hertaxaties in de oude werkwijze. Daar is slechts gedeeltelijk gebruik van gemaakt omdat de voorbereidende werkzaamheden in 2020 voor de belastingheffing 2021 al door De Connectie zijn uitgevoerd.

Per saldo vallen de opbrengsten van de OZB € 7.000 lager uit. Er is hierbij sprake van een verschuiving van niet – woningen naar woningen. Hoewel er, zeker in deze markt, altijd wel sprake is van fluctuaties in de waardeontwikkeling, is in principe sprake van een eenmalig nadeel. Bij de berekening, ook in de begroting 2021, wordt namelijk uitgegaan van de vastgestelde te realiseren opbrengst.

Algemene uitkering
De algemene uitkering valt, ten opzichte van Turap2, per saldo € 32.000 lager uit door 3 belangrijke oorzaken:

- Lager aantal leerlingen € 35.000 nadeel
- Hogere korting WOZ-waarden € 10.000 nadeel
- Diverse bijstellingen w.o. COVID € 12.000 voordeel

Tegenover het nadeel van 35K staat een voordeel voor hetzelfde bedrag binnen programma 4 doordat ook een lager bedrag is doorbetaald aan Het Rhedens.

Overige baten en lasten
Onderdeel van de overige baten en lasten is de structurele post onvoorzien van € 10.000. In 2020 is deze niet ingezet. Er was wel sprake van onvoorziene uitgaven maar deze zijn via de tussentijdse rapportages ‘verrekend’ met het begrotingssaldo.

VpB
De vennootschapsbelasting (over de fiscale winst) is van toepassing op het project De Del en in zeer geringe mate op de afvalopbrengsten. Bij de opzet van het project De Del is destijds de verwachte vennootschapsbelasting becijferd op € 150.000.

Er is nog veel onduidelijkheid over wat uiteindelijk de definitief door de belastingdienst vastgestelde VpB voor het project gaat zijn. De eerste inzichten verwachten we in 2021. Zowel voor de aangifte van de voorlopige als de definitieve VpB hebben we gespecialiseerde ondersteuning ingeschakeld.

In 2020 zijn de bedragen vastgesteld over de jaren 2016, 2017 en 2018. Over die jaren hebben we in totaal € 10.500 aan betaalde bevoorschotting terugontvangen. Over de jaren 2019 en verder is nog geen definitieve aanslag ontvangen.

De fiscale winst is overigens iets anders dan de boekwinst die gerealiseerd wordt. Zie hiervoor programma 8.

Reserves

	Primitieve begroting 2020	**Begroting na wijziging 2020**	**Werkelijk 2020**	**Saldo 2020**
Onttrekkingen				
Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten div invest	25.637	25.637	31.123	5.486
AV-app raadzaal	0	42.835	42.835	0
Resultaatbestemming 2019 tbv org ontw	0	50.000	50.000	0
Archief (turap 1)	0	15.000	15.000	0
Glasvezel	0	33.000	0	-33.000
Totaal onttrekkingen	**25.637**	**166.472**	**138.958**	**-27.514**
Toevoegingen				
AV-app raadzaal	0	42.835	42.835	0
Vaste dotatie tbv schilderwerk	6.686	6.686	6.686	0
Totaal toevoegingen	**6.686**	**49.521**	**49.521**	**0**
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**18.951**	**116.951**	**89.437**	**-27.514**

Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten
Dit betreft de jaarlijkse onttrekking voor kapitaallasten van investeringen ten behoeve van de bedrijfsvoering (inclusief buitendienst). Hier is € 5.000 meer onttrokken dan begroot. Dit komt omdat bij de begrote lasten rekening was gehouden met de netto-investering van de trekker en de Mercedes voor de buitendienst. De inruilwaarde is in 2019 echter als ‘winst’ genomen en niet op de investering in mindering gebracht.

Daarnaast ziet u in de tabel de overheveling van de investering in AV-apparatuur (die geactiveerd moet worden) van de raadzaal terug van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten. Tot slot zijn de onttrekkingen aan de algemene reserve voor organisatieontwikkeling (overschot 2019) en overbrenging archief opgenomen. De aanleg van de glasvezel (voor het gemeentehuis) heeft in 2020 nog niet plaatsgevonden waardoor ook de onttrekking aan de reserve achterwege is gebleven.

Incidenteel versus structureel
Per programma geven we aan van welke incidentele afwijkingen (> € 5.000) sprake is. Het gaat hierbij in principe om de financiële effecten van eenmalige gebeurtenissen. Fluctuaties op structurele posten vallen hier dus buiten, tenzij deze zeer omvangrijk zijn (> € 50.000).

De afwijkingen komen ook bij het totaaloverzicht achterin dit boekwerk en zijn van belang bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeente (in welke mate wordt het resultaat beïnvloed door incidenten?). Uiteraard

zijn de structurele afwijkingen ook van belang, zover deze nog niet in de begroting 2021 meegenomen konden worden, komen deze terug bij de kadernota ten behoeve van de begroting 2022-2025.

Incidenteel
Evenwel is van belang en voorgeschreven om inzicht te bieden in de incidentele baten en lasten. Het totaaloverzicht daarvan is onderdeel van 'deel 2 de jaarrekening'. Voor dit programma gaat het dus om de volgende incidentele afwijkingen:

- Rentevergoeding Credo € 20.000 voordeel
- Verkoop Torckschool € 175.000 voordeel

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	Rekening Rozendaal 2020
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8	8
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,3	7,3
Apparaatskosten (€ per inwoner)	835	972
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	19%	32%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	144.690	298.559
Overhead (% van totale lasten)	37%	23%

Toelichting
Voor deze indicatoren zijn geen landelijke cijfers bekend omdat ze gebaseerd zijn op eigen gemeentelijke gegevens. Ten aanzien van inhuur wordt opgemerkt dat veel gemeenten geen afzonderlijke budgetten voor inhuur ramen, maar dat die budgetten onderdeel zijn van de toegestane reguliere formatie. Bij de jaarrekening wordt vervolgens duidelijk welk deel hiervan is ingezet voor de inhuur van externen. De afwijking ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt doordat een deel van de vaste formatie (vacatureruimte) tijdelijk wordt ingevuld met externe inhuur. Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen
Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen. Het orgaan wordt in 2021 opgeheven vanwege de vernieuwde samenwerking in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen
De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
Belangenbehartiging ten behoeve van gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies. Daarnaast verricht de VNG een aantal gemeenschappelijke taken voor gemeenten. Jaarlijks worden bij de algemene ledenvergadering die taken en de financiering daarvan door de leden vastgesteld.

K80

Met als directe aanleiding de aanstaande herziening van het gemeentefonds is in 2020 voor het eerst een vorm van samenwerking gegroeid tussen de ca. 80 kleine gemeenten (< 20.000 inwoners). In deze groeiende netwerksamenwerking vinden de gemeenten elkaar in een krachtige lobby naar 'Den Haag'. Ook is het de bedoeling om op termijn voor kleine gemeenten relevante thema's samenwerking te organiseren en kennisuitwisseling te faciliteren. Rozendaal is één van de drijvende krachten achter dit nieuwe samenwerkingsplatform. De K80 is strikt genomen niet aan te merken als verbonden partij en blijft daarom in de paragraaf Verbonden partijen onbenoemd .

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 1: Veiligheid

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Gemeentewet;
- Politiewet 2012;
- Wet op de veiligheidsregio's;
- Drank- en Horecawet;
- Algemene Plaatselijke verordening (APV).

Wat wilden we bereiken?

Het streven naar zo veilig mogelijke leefomstandigheden voor de inwoners, zo veel als mogelijk gebaseerd op beleid, actuele plannen en meetbare doelen en prestaties.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Crisisbeheersing en Brandweer *Crisisbeheersing* • participeren in het periodieke overleg van de veiligheidsregio • deelnemen in oefeningen van rampenplan en bijbehorende deelplannen • opleiden van participerende ambtenaren en bestuurders *Brandweer* • participeren in het periodieke overleg van de Veiligheidsregio • beoordelen van begroting en jaarrekening van de brandweer • afgifte van gebruiksvergunningen aan de hand van het advies van de geregionaliseerde brandweer Uitvraag en Implementatie van adviezen van de brandweer in evenementenvergunningen	*Algemeen* De gemeente Rozendaal is zelf verantwoordelijk voor de bestrijding van incidenten op haar grondgebied. Met de gemeenten Rheden en Doesburg is in 2015 een overeenkomst gesloten voor hulp en bijstand in het kader van de rampenbestrijding. De gemeente Rozendaal maakt deel uit van de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM, 15 gemeenten), waar de regionale coördinatie van crisisbeheersing en rampenbestrijding plaatsvindt. *Coronacrisis* 2020 was door de coronacrisis een bijzonder jaar, met grote impact op de crisisorganisatie. In onze veiligheidsregio, de VGGM, vonden bestuurders en medewerkers uit alle 15 gemeenten elkaar met in de bestrijding van de crisis. Er vond zéér frequent en intensief overleg plaats in het kader van de maatregelen en handhaving rond COVID-19, sinds de eerste besmetting in Nederland gemeld werd op 27 februari 2020. In alle gemeenten, ook Rozendaal, was sprake van forse werkdruktoename als gevolg van de implementatie en handhaving van de maatregelen die het Kabinet afkondigde. Tussen 13 maart en 1 december is voor de crisisbeheersing COVID-19 opgeschaald volgens de Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure (GRIP) naar GRIP-4. In GRIP-4-niveau is een aantal bevoegdheden in de crisisbeheersing overgedragen aan de voorzitter van de veiligheidsregio. Deze opschaling was nodig om in alle gemeenten de maatregelen efficiënt uit te kunnen voeren en de afstemming tussen de burgemeesters in de regio optimaal te laten verlopen. Nog nooit eerder bestond in Nederland zo lang een GRIP-4 situatie. In de periode maart-december zijn 19 maal de landelijk afgekondigde maatregelen vertaald in regionale Noodverordeningen. Wekelijks, later tweewekelijks, kwamen de

Voornemen	Realisatie
	burgemeesters bijeen in het Regionaal Beleidsteam (RBT) om de noodverordeningen, handhavingskaders en specifieke regionale en lokale situaties en dilemma's door te spreken. Ambtelijk werden alle gemeenten, ook Rozendaal, in de effectuering van en communicatie over de maatregelen ondersteund door het Gemeentelijke Knooppunt Corona (GKC), dat bemenst werd door medewerkers uit de eigen gemeenten. Uw raad is frequent geïnformeerd over regionale en lokale aspecten van de crisisbeheersing via lokale raadsinformatiebrieven. Per 1 december 2020, het moment van de inwerkingtreding van de *Tijdelijke wet maatregelen COVID-19*, is de bestuurlijke verantwoordelijkheid teruggelegd naar het lokale niveau en is de GRIP-4 situatie beëindigd. De wet vervangt de noodverordeningen, waarin de maatregelen sinds maart 2020 werden opgenomen. De voorzitter van de VGGM heeft in een verantwoordingsverslag begin december teruggeblikt op de beheersing van de epidemie, de beheersing van de (maatschappelijke) effecten, de crisisorganisatie en het bestuurlijk informatieproces. Ten behoeve van de lokale raden vonden digitale verantwoordingssessies plaats. Hoewel de verantwoordelijkheid nu lokaal belegd is, is het regionaal overleg in VGGM-verband in stand gebleven. Afstemming van de implementatie en handhaving van de maatregelen blijft immers onverminderd van belang. In dit bijzondere jaar liepen ook reguliere taken in de crisisbeheersing zo goed en zo kwaad als mogelijk door. Rozendaal nam als gebruikelijk deel in periodieke overleggen van de VGGM. De geplande bestuurlijke oefeningen zijn in 2020 afgelast vanwege COVID-19. *Brandweer* De uitvoering van de brandweertaken is in handen van de Veiligheidsregio Gelderland Midden (VGGM). Het gaat hierbij zowel om advies-, handhavings- als uitvoeringstaken. De VGGM is hierbij verantwoordelijk voor het instellen en in stand houden van een brandweer alsmede het aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel; het inventariseren van risico's van branden, rampen en crises alsmede het adviseren van het bevoegd gezag over die risico's; het voorzien in een meldkamerfunctie en tot slot het naleven van de aanrijtijden. Lokaal zijn in 2020 de gebruikelijke taken ten aanzien van de brandweer uitgevoerd, zij het dat de coronacrisis alles van kleur deed verschieten (denk aan digitaal overleg in plaats van fysieke ontmoetingen, toegenomen werkdruk en/of andere werkzaamheden, op onderdelen uitstel of vertraging van voorgenomen taken). We hebben vanuit onze gemeente als gebruikelijk geparticipeerd in periodieke brandweeroverleggen, hebben lokaal de begroting en jaarrekening van de brandweer beoordeeld en hebben waar nodig gebruiksvergunningen afgegeven (dan wel geweigerd) aan de hand van het advies van de brandweer. De uitvraag en implementatie van adviezen van de brandweer in

Voornemen	Realisatie
	evenementenvergunningen werd uiteraard eveneens sterk beïnvloed door corona: veruit het grootste deel van 2020 zijn (vergunde) evenementen niet toegestaan geweest.
Openbare orde en veiligheid *Politie* • periodiek ambtelijk en bestuurlijk overleg in het basisteam IJsselwaarden (Rheden, Rozendaal en Doesburg) • bestuurlijk en ambtelijk overleg over prioriteiten en ontwikkelingen betreffende openbare orde en veiligheid, onder andere voldoende surveillance • advies over additionele politie-inzet en beleidsmatige aangelegenheden • uitvoering Wet Tijdelijk huisverbod; • participatie in 'Het Veiligheidshuis': een regionaal samenwerkingsverband tussen verschillende veiligheidspartners, teneinde een sluitende keten rond zorg- en risicojongeren te creëren • participatie in een regionaal informatie- en expertisecentrum (RIEC) alsmede een regionaal platform criminaliteitsbeheersing *Overige beschermende maatregelen* • Actualisatie APV • uitvoeren Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) • uitvoeren van de Opiumwet (Damoclesbeleid) • regelen van de opvang van zwerfdieren • stimuleren en ondersteunen van, alsmede het geven van voorlichting over het Burgerinitiatief 'WhatsApp-project veiligheid' • participeren in een regionaal buurtbemiddelingsproject • ondersteunen van maatregelen ter bevordering van inbraakpreventie en autocriminaliteit • jaarlijkse evaluatie van het woninginbraakpreventieplan • gebruik van het gemeenteblad 'In de Roos' voor bewustwording en	*Politie – algemeen* De burgemeester is vanuit de rol als bestuursorgaan verantwoordelijk voor het handhaven van de openbare orde. Hiertoe behoren diverse bestuursrechtelijke bevoegdheden (vooral gericht op preventie). De feitelijke dagelijkse handhaving van de openbare orde wordt verricht door de politie. De burgemeester heeft geen directe invloed op die politie-inzet, die verantwoordelijkheid berust bij de korpsleiding. Voor het totaal aan activiteiten om de openbare orde te handhaven is onder andere een goede samenwerking tussen gemeente en politie van belang. *Coronacrisis* In 2020 hebben we zoals gebruikelijk vanuit Rozendaal geparticipeerd in het periodiek bestuurlijk en ambtelijk overleg in het basisteam IJsselwaarden (Rheden, Rozendaal, Doesburg). Het jaar was echter vanaf maart allesbehalve 'gebruikelijk': de druk op de politie (en gemeentelijk handhavers, de BOA's) is het hele jaar buitengewoon groot geweest als gevolg van de coronacrisis. Handhaving van de (landelijke afgekondigde) maatregelen vormde het belangrijkste gespreksthema in het basisteam in 2020. Daarbij is continu gezocht naar ruimte voor de samenleving binnen de geest van de regeling waarbij prudentie en menselijkheid centraal stonden. Handhavend optreden vond uitsluitend plaats op excessen. In 2020 is daarnaast zo veel mogelijk conform reguliere afspraken geparticipeerd in 'Het Veiligheidshuis', het RIEC en overige regionale platforms rond criminaliteitsbeheersing. Met betrekking tot de Wet tijdelijk huisverbod heeft zich in 2020 geen casus voorgedaan. *Overige beschermende maatregelen* *APV* Op basis van de APV is, net als ieder jaar, zorg gedragen voor de afgifte van vergunningen en ontheffingen. In verband met de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus zijn diverse vergunningen voorwaardelijk en/of onder voorwaarden verleend of moesten deze worden geweigerd. De actualisatie van de APV is verschoven naar 2021, als gevolg van de werkdruk door de coronacrisis. Wel heeft de raad ingestemd met een aanpassing van de APV op een specifiek thema, namelijk het reguleren van het afschieten van carbid bij de jaarwisseling 2020-2021. Dit hield verband met de naleving van coronamaatregelen (met name voorkomen groepsvorming). *Wvggz* In 2020 is de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg in werking getreden ter vervanging van de oude wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ). In de nieuwe wet staat zorg in plaats van gedwongen opname centraal. De beslissingsbevoegdheid

Voornemen	Realisatie
het nemen van eigen initiatief bij woninginbraakpreventie • Invoeren beleidsregels Opiumwet (Damoclesbeleid) • Invoeren beleidsregel Coffeeshops	berust bij de burgemeester, met ondersteuning in de uitvoering van een landelijk opererend ondersteuningsbureau, VGGM en ambtelijke ondersteuning van de gemeente Rheden. In 2020 heeft zich één casus voorgedaan in het kader van de Wvggz, waarbij de burgemeester een crisismaatregel heeft opgelegd. *Drank en Horecawet* Het toezicht op de naleving van de Drank en Horecawet is op basis van een dienstverleningsovereenkomst uitbesteed aan de gemeente Rheden. Afgifte van vergunningen en bestuurlijke handhaving gebeurt in eigen beheer. Een groot deel van 2020 zijn horecabedrijven noodgedwongen dicht geweest als gevolg van de coronacrisis. Dit leidde tot minder werkzaamheden op dit punt. Echter, gegeven de zeer geringe omvang van de horecasector in onze gemeente is dit in het geheel van werkzaamheden op het terrein van OOV niet merkbaar. *Nieuw beleid* In 2020 zijn, conform het voornemen in de begroting, de beleidsregels voor de Opiumwet vastgesteld (mogelijkheden om een pand te sluiten bij ernstige overtreding van de wet, Damoclesbeleid), in afstemming met de politie en de gemeenten Rheden en Doesburg en is een beleidsregel ingevoerd met betrekking tot de vestiging van coffeeshops (0-optie). *Evaluatie woninginbraakpreventieplan* In 2020 is er 5 keer sprake geweest van een woninginbraak of een poging daartoe. Het aantal loopt sinds 2016 gestaag terug. De oorzaak hiervan staat niet vast, maar het goedwerkende WhatsApp veiligheidsnetwerk in Rozendaal zal vermoedelijk helpen. Logischerwijs mag verondersteld worden dat in 2020 de coronacrisis, waardoor veel mensen thuis waren, de cijfers positief beïnvloed heeft. Regionaal is een grote (tijdelijke) terugloop te zien geweest in inbraakcijfers als gevolg van de lockdown. Vanwege de lage inbraakcijfers de afgelopen jaren hebben de raad eerder geïnformeerd over het voornemen om geen separate jaarlijkse evaluatie van het inbraakpreventieplan meer voor te leggen. Met een raadsinformatiebrief (maart 2021) is de raad geïnformeerd over alle operationele resultaten criminaliteit en overlast in 2020, inclusief inbraakcijfers. Daaruit bleek dat Rozendaal in zijn algemeenheid een veilige gemeente is. *Overige reguliere werkzaamheden* Naast de APV, Drank en Horeca en de WvGGZ zijn de overige reguliere beschermende taken in het kader van openbare orde en veiligheid uitgevoerd conform begroting. Het gaat dan om de uitvoering van de overeenkomst over de opvang van zwerfdieren, het stimuleren en ondersteunen van de Whatsapp veiligheidsgroepen, participeren in het buurtbemiddelingsproject (met Rheden en Doesburg) en reguliere communicatie over veiligheid en preventie in ‘In de Roos’, onder andere artikelen over het voorkomen van woninginbraak, autocriminaliteit en zg.

Voornemen	Realisatie
	horizontale fraude (o.a. Marktplaatsfraude en oplichting via Whatsapp).

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Aandacht voor preventie en bewustzijn en stimuleren eigen initiatief	In In de Roos (en op de website) wordt periodiek aandacht gevraagd voor diverse aspecten die openbare orde en veiligheid betreffen.
Aandacht voor voldoende surveillance door de politie	De burgemeester bespreekt dit maandelijks (en tussentijds indien nodig) met de wijkagent, en periodiek bilateraal met teamleider van politie en in de driehoek.
Bij toename inbraken de van inzet cameratoezicht overwegen	De inbraakcijfers in Rozendaal is 2020 gaven geen aanleiding om de inzet van cameratoezicht te overwegen.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.500	1.500	6.019	4.519
totaal baten	**1.500**	**1.500**	**6.019**	**4.519**
Lasten				
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	80.900	80.900	82.777	-1.877
1.2 Openbare orde en veiligheid	7.390	24.090	12.403	11.687
totaal lasten	**88.290**	**104.990**	**95.180**	**9.810**
Saldo van baten en lasten	**-86.790**	**-103.490**	**-89.162**	**14.328**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	8.500	0	-8.500
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**0**	**8.500**	**0**	**-8.500**
Geraamd resultaat	**-86.790**	**-94.990**	**-89.162**	**5.828**

Toelichting directe baten en lasten, afgerond per saldo € 5.800 voordelig

Openbare orde en veiligheid
Van de Provincie is een subsidie van € 4.800 ontvangen voor de bestrijding van de kosten van COVID-19, o.a. voor extra toezicht en handhaving. Hiervoor zijn dan ook extra kosten gemaakt. Daarnaast is in 2020 een budget van € 8.500 beschikbaar gesteld, specifiek voor handhaving bij IKC Dorpsschool. Hiervoor is nog geen afrekening ontvangen en derhalve ook nog geen onttrekking aan de algemene reserve gedaan.

Incidenteel versus structureel
Provinciale subsidie van € 4.800.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)	75	2018	136	110	2019
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	0	2018	x	x	2020
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	0	2018	0	2,6	2020
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	6,3	2018	x	x	2020
Vernielingen/beschadigingen openbare ruimte (aantal per 1.000 inwoners)	3,2	2018	2,9	4,5	2020

Toelichting
De cijfers zoals bij het CBS bekend en hier weergegeven zijn geëxtrapoleerd naar aantallen verwijzingen per 10.000 jongeren. Het daadwerkelijke aantal verwijzingen naar Halt van jongeren in Rozendaal betrof over 2020 1.
Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden

- De uitvoering van de gemeentelijke taak op basis van de Brandweerwet, de Tijdelijke Wet ambulancezorg en de Wet geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).
- De gemeentelijke taken op basis van de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (de GGD taken).

In 2020 zijn de gesprekken over wijziging in bijdrage van deelnemende gemeenten aan de brandweerzorg opgestart. De overige verdeelsleutels wijzigen vooralsnog niet. De effecten hiervan worden zichtbaar vanaf 2022.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat

Onderwerp van het programma

Het programma Verkeer, vervoer en waterstaat bestrijkt de thema's die in hoofdzaak voortvloeien uit de volgende wettelijke bepalingen en daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wegenverkeerswet (WVW);
- Wegenwet (WW);
- De Wet Personenvervoer (WP);
- Het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP);
- Het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan (PVVP).

Wat wilden we bereiken?

- Zorgdragen voor een geordende en veilige verkeersafwikkeling en -circulatie.
- Het in regionaal verband handhaven van het bestaande openbaar vervoersnet en het terugdringen van de automobiliteit door alle vervoerssystemen goed op elkaar te laten aansluiten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Verkeer, wegen en water Wegen, onkruidbestrijding, openbare verlichting, gladheidsbestrijding	Onder dit taakveld valt het beheer van alle wegen, fietspaden en elementverhardingen. Het beheer wordt conform het wegenplan 2002-2022 uitgevoerd. Het voornemen was om in 2020 groot onderhoud uit te voeren aan d'Outreinstraat en De Moestuin. De bestaande asfaltwegen zouden worden omgevormd in klinkerwegen en de trottoirs zouden worden voorzien door nieuwe betontegels. Het budget in de begroting was echter niet toereikend om de uitvoering te bekostigen. Om dit te corrigeren in de begroting is er besloten de werkzaamheden te laten plaatsvinden in 2021. Op wegen waar de maximum snelheid regelmatig wordt overschreden wordt in overleg met de politie bezien of verbetering mogelijk is. In 2020 is hiervoor een extern bureau ingehuurd om een verkeersoplossing te vinden voor de Kerklaan en Beekhuizenseweg. Begin 2021 heeft de raad ingestemd met een krediet om het plan van aanpak uit te voeren. Wij verkennen of en onder welke voorwaarden we op Rozendaals grondgebied meewerken aan een beperkte toegang van de Posbank voor gemotoriseerd verkeer. In 2020 is hiervoor een subsidie aangevraagd bij de provincie door de gemeente Rheden. In uitvoering van die subsidie wordt door Rheden en Rozendaal in 2021 een plan opgesteld voor betere spreiding van recreatie, toerisme en bijkomende verkeersdrukte. *Fietspaden buitengebied* In 2019 hebben we een verkenning uitgevoerd voor het realiseren van een betonfietspad op de huidige plek van het bestaande asfalt fietspad. Het betreft hier het fietspad vanaf begraafplaats Rosendael richting Kluizenaarsweg. In verband met de huidige stikstof

Voornemen	Realisatie
	regelgeving bleek dit niet te realiseren en zullen de kosten voor de renovatie van het fietspad 'veel hoger uitvallen als we het nu laten uitvoeren. We houden de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend in de gaten. *Onkruidbestrijding, openbare verlichting en gladheidsbestrijding* In 2016 is wettelijk bepaald dat er geen chemische middelen meer ingezet mogen worden ter bestrijding van onkruid in de openbare ruimte. In 2017 is opdracht verleend om voortaan het onkruid te bestrijden op verharding door middel van vegen, borstelen en branden. Conform deze afspraak is ook in 2020 het onkruid bestreden op onze verhardingen. Het onderhoud aan de openbare verlichting werd in 2020 uitgevoerd door een extern bedrijf op basis van storingsmeldingen en door middel van het rijden van een route waarbij de verlichting overdag wordt aangezet om te kijken waar zich defecten voordoen. Dit heeft geen problemen opgeleverd. De gladheidbestrijding hadden we in 2020 uitbesteed op basis van de norm: 'Zorgen voor een goede en tijdige aanpak van de gladheid op wegen bij winterse omstandigheden'. Dit heeft niet tot het ontstaan van problemen geleid.
Openbaar vervoer Handhaving bestaande openbaar vervoersnet	Ook in 2020 is bewerkstelligd dat in regionaal verband het bestaande openbaar vervoersnet werd gehandhaafd. Dit in overleg met de regio, provincie en vervoerders.

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Asfalt vervangen door klinkers (bij groot onderhoud)	In 2020 heeft er geen groot onderhoud plaatsgevonden aan de wegen.
Verkeersveiligheid (met partners) vergroten van: • De Schelmseweg • Rotondes • Kruispunt Rosendaalselaan/Kerklaan • Berg en Heideweg	Wat betreft de verkeersveiligheid van de Schelmseweg en rotondes hebben er in 2020 gesprekken plaatsgevonden met de provincie. Het kruispunt Rosendaalselaan / Kerklaan is in 2020 meegenomen in een verkeerskundig onderzoek. De Berg en Heideweg is met de gemeente Rheden besproken met het voornemen om in 2021 gezamenlijk een aanpak te bedenken.
Evalueren verkeersafwikkeling rond de nieuwe school en zo nodig infrastructuur aanpassen	Door een extern bureau is een verkeersevaluatie uitgevoerd, waarbij zijn gebruikers van de school en andere betrokken in de gelegenheid gesteld om input aan te leveren. Op basis hiervan zijn een aantal maatregelen voorgesteld die in 2020 zijn uitgevoerd. Alleen het instellen van een stopverbod en het beborden van de schoolroute zijn nog niet uitgevoerd. Dit zijn onderwerpen die nog onderwerp zijn in een lopend mediationtraject.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
2.1 Verkeer en vervoer	0	0	775	775
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0
totaal baten	**0**	**0**	**775**	**775**
Lasten				
2.1 Verkeer en vervoer	125.167	210.167	204.781	5.386
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0
totaal lasten	**125.167**	**210.167**	**204.781**	**5.386**
Saldo van baten en lasten	**-125.167**	**-210.167**	**-204.006**	**6.161**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	19.889	104.889	101.062	-3.827
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	3.221	3.221	3.221	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**16.668**	**101.668**	**97.841**	**-3.827**
Geraamd resultaat	**-108.499**	**-108.499**	**-106.165**	**2.334**

Toelichting directe baten en lasten; afgerond per saldo € 2.300 voordelig

Verkeer en vervoer
Ogenschijnlijk is sprake van een voordeel van € 5.300. Onderdeel van deze budgetten en de uitgaven zijn echter ook twee kredieten van in totaal € 85.000. Zie hiervoor de onderstaande tabel van de reserves. Op het ene krediet is minder uitgegeven en het andere meer. Het 'overschot' van € 5.300 moet dan ook in samenhang met die 2 kredieten worden beschouwd, in dat geval is per saldo sprake van een lichte overschrijding op het reguliere wegenonderhoud.

Reserves

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Onttrekkingen				
Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten div invest	17.739	17.739	19.593	1.854
Bijdrage regionale mobiliteit	2.150	2.150	0	-2.150
Verkeersmaatregelen school	0	57.500	72.084	14.584
Verkeersveiligheid	0	27.500	9.385	-18.115
Totaal onttrekkingen	**19.889**	**104.889**	**101.062**	**-3.827**
Toevoegingen				
Jaarlijkse dotatie onderhoud	3.221	3.221	3.221	0
Totaal toevoegingen	**3.221**	**3.221**	**3.221**	**0**
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**16.668**	**101.668**	**97.841**	**-3.827**

De jaarlijkse onttrekking aan de reserve kapitaallasten is iets hoger uitgevallen omdat de investeringen in de klinkerwegen destijds iets hoger uitgevallen zijn dan begroot. Voor de bijdrage aan de regionale mobiliteit bleek de ontdekking niet nodig. Tot slot zijn er in 2020 een tweetal kredieten beschikbaar gesteld ten laste van de algemene reserve ten behoeve van verkeersveiligheid bij de school en de Kerklaan.

De verkeersmaatregelen bij de school zijn afgerond. In juli is hiervoor een raadsvoorstel gedaan. De kosten voor de maatregelen waren ingeschat op € 70.000 waarbij het restantkrediet van de school gedeeltelijk dekking bood maar een aanvulling vanuit de algemene reserve nodig was van € 57.500. Omdat deze kosten niet worden geactiveerd, wordt het gehele bedrag uit de algemene reserve onttrokken, het restantkrediet van de school valt daarbij vrij.

Voor de algemene verkeersveiligheidsmaatregelen geldt dat niet alle maatregelen in 2020 zijn uitgevoerd, het restant blijft beschikbaar voor 2021.

Incidenteel versus structureel
Naast de uitgaven voor de kredieten, niet van toepassing.

Beleidsindicatoren
Dit programma kent geen voorgeschreven beleidsindicatoren. Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen
Niet van toepassing bij dit programma.

Programma 3: Economie

Onderwerp van het programma

Dit programma betreft in het bijzonder het taakveld economische promotie. Inzet in economische ontwikkeling is voor onze gemeente minder aan de orde, omdat onze gemeente geen bedrijventerreinen kent en, behalve een redelijk groot aantal ZZP-ers, nauwelijks bedrijven.

Wat wilden we bereiken?

- Participatie in voor Rozendaal relevante regionale ontwikkelingen.
- Bevorderen van toeristische en recreatieve activiteiten in brede zin.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Economische promotie Toerisme, recreatie en VVV, het bevorderen van toeristische en recreatieve (regionale) activiteiten in brede zin	De gemeenten Rozendaal, Rheden, Arnhem, Brummen, Renkum en Wageningen werken bestuurlijk en ambtelijk samen rondom recreatie en toerisme Veluwezoom. De ambtelijke groep stelt beleid op om de zone als geheel in stand te houden. In 2020 was het belangrijkste aandachtspunt het opstellen van een visie over de toekomst van de Veluwezoom en een verkenning te starten voor de opzet van een wandelnetwerk Veluwe (routebureau). Qua opzet gelijk aan het bestaande fietsknopennetwerk. Daarnaast is er aandacht besteed aan 'Veluwe op 1' waarbij er een samenwerkingsovereenkomst is aangegaan met 40 Veluwse partijen, met de ambitie om het toeristische product te verbeteren. De VeluweAlliantie is hierin het gemeenschappelijk bestuurlijk adviesorgaan en dit is een samenwerkingsverband van 21 Veluwse gemeenten, provincie, recreatieondernemers, grondeigenaren en terreinbeheerders. Namens de Veluwezoom-gemeenten vindt afwisselende bestuurlijke vertegenwoordiging plaats.

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
In gesprek met providers blijven voor snel internet	In 2020 zijn er afspraken gemaakt met Deltafiber over de aanleg van glasvezel in de bebouwde kom van onze gemeente.
Ondersteuning initiatieven om landgoederen en kastelen langs de Veluwezoom beter op de kaart te zetten	Vanwege corona zijn er in 2020 geen voorstellingen gehouden in het kader van het Gelders Arcadië.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0
totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten				
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	3.600	3.600	2.166	1.434
totaal lasten	**3.600**	**3.600**	**2.166**	**1.434**
Saldo van baten en lasten	**-3.600**	**-3.600**	**-2.166**	**1.434**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-3.600**	**-3.600**	**-2.166**	**1.434**

Toelichting directe baten en lasten
Op dit programma is geen sprake van noemenswaardige financiële afwijkingen. Afgerond per saldo € 1.400 voordelig.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Functiemenging (%)	37,1%	2018	36,9%	48,7%	2019
Vestigingen (bedrijven, per 1.000 inwoners van 15 t/m 74 jaar)	195	2018	193	159	2019

Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen
De stichting heeft ten doel het versterken van de samenwerking tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden op de groeisectoren Health, Energy en Food en de cross-overs daartussen om daarmee de economische slagkracht van de regio Arnhem-Nijmegen verder te ontwikkelen en regionale groeikansen te benutten met alle voor dat doel dienstige middelen.

Leisurelands
Leisurelands verricht werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 4: Onderwijs

Onderwerp van het programma

De onderwerpen die behoren tot dit programma vloeien in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Leerplichtwet 1969;
- Regeling Regionale Meld- en coördinatiefunctie (RMC);
- Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB);
- Wet passend onderwijs;
- Wet op de Expertisecentra (WEC);
- Wet op het Primair Onderwijs (WPO);
- Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).

Wat wilden we bereiken?

Onze gemeente bestaat ongeveer 20% van de inwoners uit jongeren tot 19 jaar. Voor deze groep bestaat een groot deel van het leven uit onderwijs. Voor deze jongeren willen we een zorgeloze ontwikkeling stimuleren. Daarnaast blijft ook het Volwassenenonderwijs van belang, als tweede kans of als onderdeel van het levenslang leren. Bovengenoemde visie willen we verwezenlijken door: het faciliteren van openbaar basisonderwijs en het verzorgen van diverse gemeenschappelijke onderwijsvoorzieningen, waaronder begrepen leerplicht, logopedie, onderwijshuisvesting, voor- en vroegschoolse educatie, leerlingenvervoer en volwasseneneducatie, volgens de daarvoor geldende wettelijke verplichtingen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Openbaar onderwijs Samenwerking in het kader van passend onderwijs	Op basis van de wet Passend Onderwijs en de Jeugdwet werken het onderwijs als vindplaats en gemeenten zowel regionaal als lokaal steeds meer samen. Dit vertaalt zich in gezamenlijke regionale agenda's. Rozendaal is voor het passend onderwijs aangesloten bij twee regionale samenwerkingsverbanden: regio Arnhem voor IKC de Dorpsschool, regio Zutphen voor 'Het Rhedens'. Rozendaal draagt financieel bij aan het Onderwijs Zorgcentrum (OZC) voor regio Zutphen. Op lokaal niveau werken Rheden en Rozendaal samen met het primair en voortgezet onderwijs aan een gezamenlijke strategische agenda, met als speerpunten duurzaamheid, kansengelijkheid, veiligheid en gezondheid. Ook in het kader van de Brede Impuls Combinatiefuncties Sport en Cultuur werken wij samen met de gemeente Rheden. Onze overeenkomst is verlengd t/m 2022. Vanaf 2020 is de Rozendaalse bijdrage verhoogd door een correctere berekening tot plm. € 3.500 per jaar. Zoals alle onderwijsinstellingen heeft ook IKC De Dorpsschool de gevolgen gevoeld van de coronapandemie. Door beide lockdowns heeft de school een tijd niet volledig kunnen functioneren. Het schoolbestuur heeft hier naar vermogen en goed op ingespeeld met

Voornemen	Realisatie
	extra aandacht voor risicokinderen. In de tweede lockdown konden zij allemaal naar school of naar de kinderopvang, waaronder ook Rozendaalse kinderen met een indicatie voor de voor- en vroegschoolse educatie.
Onderwijshuisvesting Samenwerking binnen VVE IKC Dorpsschool Rozendaal	Vanaf het moment dat de school opgeleverd is, is er een Vereniging van eigenaren (VVE) opgericht. In die VVE zijn zowel de Scholengroep Veluwezoom als de gemeente bestuurlijk vertegenwoordigd. De regels omtrent de VVE zijn vastgelegd in een regelement en daarin is onder andere opgenomen het aantal te houden vergaderingen per jaar, verslaglegging , bevoegdheden e.d. Een extern bureau zorgt voor het maken van een onderhoudsbegroting en meerjarenbegroting en ziet toe op onderhoudscontracten e.d. Eind 2020 is door dit bureau de eerste begroting 2021 en meerjarenbegroting voorgelegd aan de gemeente en Scholengroep Veluwezoom.
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken Logopedie Muziekonderwijs LeerlingenvervoerVolwasseneneducatie	In 2020 zijn zeventien screenings/observaties uitgevoerd voor Rozendaalse kinderen. Logopedie valt onder Onderwijsachterstandenbeleid. Het Muziekonderwijs op de school wordt gestimuleerd met een bijdrage van onze gemeente die voor vier jaar, een collegeperiode, wordt vastgesteld. Het leerlingenvervoer is ondergebracht bij de BVO DRAN. Zie verder bij Programma 6 Sociaal domein. Volwasseneducatie omvat met name het bevorderen van lezen, rekenen en digitale vaardigheden in situaties waar in brede zin sprake is van laaggeletterdheid. Daarnaast gaat het om onderwijs in Nederlands als tweede taal (NT-2), bijvoorbeeld voor inburgeraars. De laatste jaren is er in onze gemeente sprake van een klein aantal inburgeringstrajecten. De lopende trajecten lagen in 2020 grotendeels stil door de coronamaatregelen. In Rozendaal is geen sprake van laaggeletterdheid, wel steunen wij de regionale ambities hierin. Een van de partners die hierbij betrokken is, is de Bibliotheek. Onze inzet bij de bestrijding van laaggeletterdheid vindt vooral plaats via de Bibliotheek.

Kengetallen onderwijs

Aantal leerlingen Dorpsschool (peildatum1 oktober)	
2013	250
2014	237
2015	231
2016	229
2017	214
2018	205
2019	212
2020	224

Gehonoreerde aanvragen leerlingenvervoer	
2015-2016	3
2016-2017	3
2017-2018	3
2018-2019	3
2019-2020	4

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Met de wijk de verkeersafwikkeling bij de nieuwe school vormgeven	De maatregelen zoals opgenomen in de verkeersevaluatie zijn nagenoeg afgerond. Voor de laatste maatregelen (instellen stopverbod en bebording schoolroute) wordt de uitkomst van een mediationtraject met de omwonenden afgewacht.
Samen met het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in Rheden en Rozendaal werken aan een agenda om de samenwerking te intensiveren, eventueel ook met anderen voor bijvoorbeeld het invullen van maatschappelijke stages.	Vanaf 2020 werken we ook samen bij de vroeg- en voorschoolse educatie.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	26.698	26.698	25.116	-1.581
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	0	0	0	0
totaal baten	**26.698**	**26.698**	**25.116**	**-1.581**
Lasten				
4.1 Openbaar basisonderwijs	29.975	29.975	42.516	-12.541
4.2 Onderwijshuisvesting	527.775	449.972	411.977	37.995
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	31.000	31.000	29.235	1.765
totaal lasten	**588.750**	**510.947**	**483.727**	**27.220**
Saldo van baten en lasten	**-562.053**	**-484.250**	**-458.611**	**25.639**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	110.660	154.660	152.530	-2.130
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	44.000	44.000	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**110.660**	**110.660**	**108.530**	**-2.130**
Geraamd resultaat	**-451.393**	**-373.590**	**-350.081**	**23.509**

Toelichting directe baten en lasten; afgerond € 23.000 voordelig.

Openbaar onderwijs
Op dit taakveld komen vooral de lasten en baten tot uitdrukking voor ons ‘aandeel’ in het IKC Dorpsschool Rozendaal. De lasten zijn onze bijdrage aan de VVE (kinder- en peuteropvang) waar onder de baten de huur van de kinder- en peuteropvangorganisatie zijn opgenomen.

Per saldo is in 2020 sprake van een nadeel van € 14.000 doordat er in 2020 een afrekening van hogere kosten over 2018 en 2019 heeft plaatsgevonden.

Onderwijshuisvesting
De lasten voor onderwijshuisvesting bestaan naast de vaste lasten voor de school uit de doorbetaling van de bijdrage (via de algemene uitkering) voor voorgezet onderwijs aan Het Rhedens. Door de daling van het leerlingenaantal is een lager bedrag doorbetaald. Dat geeft binnen dit programma een voordeel van € 35.000 maar daar staat een even hoog nadeel binnen programma 0 tegenover.

Reserves

	Primitieve begroting 2020	**Begroting na wijziging 2020**	**Werkelijk 2020**	**Saldo 2020**
Onttrekkingen				
Jaarlijkse onttrekking kapitaallasten				
Dorpsschool	110.660	110.660	108.530	-2.130
Herinrichting IKC	0	44.000	44.000	0
Totaal onttrekkingen	**110.660**	**154.660**	**152.530**	**-2.130**
Toevoegingen				
Herinrichting IKC	0	44.000	44.000	0
Totaal toevoegingen	**0**	**44.000**	**44.000**	**0**
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**110.660**	**110.660**	**108.530**	**-2.130**

Onder de reserves is de jaarlijkse onttrekking van de kapitaallasten van de nieuwe school opgenomen. Deze zijn een fractie lager dan waar in de begroting rekening mee was gehouden. Daarnaast is in 2020 besloten om extra krediet beschikbaar te stellen voor de inrichting van de buitenruimte van de school. Vanuit de algemene reserve vindt hiervoor een overboeking (€ 44.000) van de algemene reserve naar de reserve kapitaallasten plaats. De daadwerkelijk kosten zijn onderdeel van het krediet dat wordt geactiveerd (zie ook overzicht kredieten).

Incidenteel versus structureel
Naast de uitgaven voor de kredieten, niet van toepassing.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	0,0	2018	0,0	1,1	2018
Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	11,5	2017	30,0	19,0	2019
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers) in % deelnemers aan het VO en MBO-onderwijs	0,0%	2018	0,0%	1,4%	2018

Toelichting
Bij absoluut verzuim gaat het om het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners en in de leeftijd van 5-18 jaar. Bij relatief verzuim gaat het om leerplichtigen die wel staan ingeschreven maar ongeoorloofd afwezig zijn. Bij vroegtijdig schoolverlaters gaat het om het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

MGR Sociaal Domein

De module onderwijszaken van de MGR behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneneducatie, leerplicht en RMC-taken (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie, ten behoeve van Voortijdig Schoolverlaters) en kent onder meer de volgende taakonderdelen:

- vaststelling van de hoofdlijnen van het beleid voor educatie en beroepsonderwijs;
- behartiging andere onderwijszaken die afstemming behoeven in de regio.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN)

Samenwerking van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig OV en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 5: Sport, cultuur en recreatie

Onderwerp van het programma

Dit programma betreft in hoofdzaak taken die voortvloeien uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Bibliotheekwet;
- Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen;
- Algemene Subsidieverordening Rozendaal 2020.

Wat wilden we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder en daarnaast:

- het doelmatig inrichten en beheren van het openbaar groen met behoud van belevings-, sier- en natuurwaarde;
- het op gemeentelijk niveau en in regionaal verband initiëren, stimuleren en scheppen van randvoorwaarden van/voor activiteiten op het terrein van toerisme en recreatie;

het onderhouden en in stand houden van de gemeentelijke recreatievoorzieningen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Sportbeleid en activering	*Stimuleren initiatieven* De gemeente werkt waar mogelijk mee aan lokale initiatieven zoals het scholenvoetbaltoernooi en het wijkenvoetbaltoernooi in Velp en Rozendaal. Vanwege de coronapandemie konden de geplande activiteiten in 2020 niet doorgaan. De verleende subsidies zijn doorgeschoven naar 2021. *Lokaal sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal* In 2020 heeft onze gemeente zich aangesloten bij gemeente Rheden voor de totstandkoming van een gezamenlijk sport- en beweegakkoord voor de periode 2020 t/m 2022. Onze jaarlijkse Rijksbijdrage ad €10.000 wordt samengevoegd met die van Rheden ten behoeve van initiatieven in beide gemeenten. *Subsidiëring* De gemeente subsidieert een aantal sportverenigingen met een waarderingssubsidie voor Rozendaalse jeugdleden. Daarnaast verleent de gemeente, evenals de andere gemeenten in regio Arnhem, subsidie aan ‘Uniek Sporten’: sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Vanaf 2020 is deze samenwerking vormgegeven in een regionaal convenant.
Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Ten behoeve van de Dorpsschool wordt een financiële bijdrage geleverd aan de Combinatiefunctionarissen ‘Sport en Cultuur’ van de gemeente Rheden. Deze bijdrage wordt vanaf 2020 verhoogd, zie verder Programma 4.

Voornemen	Realisatie
	Kamermuziekfestival ZOOM!, in de gemeenten Rheden, Rozendaal en Doesburg, heeft in 2020 haar programma met succes aangepast aan de eisen vanwege de coronapandemie. Voor ZOOM! vinden ook activiteiten in Rozendaal plaats en er wordt samengewerkt met de dorpsschool. De basisscholen in de drie deelnemende gemeenten komen periodiek 'aan de beurt'. In 2020 heeft onze gemeente eenmalig een bijdrage ad € 75.000 beschikbaar gesteld voor de renovatie van Openluchttheater De Pinkenberg, met daarnaast een garantstelling ad maximaal € 13.000. De renovatie kon in 2020 niet doorgaan, mede door een niet-sluitende begroting.
Cultureel erfgoed *Onderzoek naar koppeling resultaten Gelders Arcadië gekoppeld aan de regiomarketingactiviteiten van Toerisme Veluwe Arnhem-Nijmegen en Visit Veluwe*	In 2020 heeft er een verdere intensivering plaatsgevonden tussen de gemeenten die het Gelders Arcadië vormen en het TVAN (Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen) en Visit Veluwe met als doel de regio marketingactiviteiten op elkaar af te stemmen. *Monumenten* Hiertoe behoort het inventariseren en plaatsen van monumentale panden en objecten op de monumentenlijst, het afhandelen van aanvragen om monumentenvergunningen en vergunningen wijziging beschermde dorpsgezichten en daarnaast het zorgdragen voor het verstrekken van subsidies en voldoen aan de eisen van provincie en/of het Rijk met betrekking tot subsidieaanvragen en meerjarenprogramma's. De advisering met betrekking tot monumenten vindt sinds 2011 plaats door de Commissie Cultuurhistorie van Rheden. In 2020 is de ondersteuning van de regioarcheoloog gecontinueerd. De provincie draagt bij aan de financiering hiervan. De verordening die betrekking heeft op de gemeentelijke monumenten biedt de mogelijkheid om jaarlijks een subsidieplafond vast te stellen.
Media	*Bibliotheek* De vestigingen van bibliotheek Veluwezoom zijn een groot deel van 2020 gesloten geweest of beperkt open, vanwege de coronamaatregelen. Binnen deze beperkingen heeft de bibliotheek waar mogelijk haar dienstverlening voortgezet, bijvoorbeeld in de vorm van de afhaalbieb. Eventuele financiële consequenties hiervan worden nader beoordeeld in het kader van subsidievaststelling welke niet plaatsvindt vóór vaststelling van deze jaarrekening. *Lokale omroep* Rozendaal en Rheden hebben in 2020 de zendmachtiging verlengd van de huidige lokale omroep, stichting Radio en Televisie (RTV) Rheden/Rozendaal, 'Studio Rheden'. Gemeenten zijn wettelijk verplicht een lokale omroep te financieren.
Openbaar groen en openluchtrecreatie *Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Groenplan Rozendaal 2015 – 2020.*	Het groen is in 2020 op een dusdanige wijze beheerd dat de kwaliteit van de omgeving duurzaam kan worden gegarandeerd. Er is uitvoering gegeven aan het Gemeentelijk Groenplan Rozendaal 2015 – 2020, waarbij we meerdere bermen en gazons extensief zijn

Voornemen	Realisatie
Beheer en onderhoud recreatievoorzieningen	gaan beheren om de leefomgeving voor insecten te vergroten. Conform het beleidsplan onderhoud is het onderhoud aan windsingels en houtwallen uitgevoerd. Daarnaast hebben we uitvoering gegeven aan de notitie Biodiversiteit om te stimuleren dat de diversiteit aan plant- en diersoorten in onze gemeente kan toenemen. *Beheer en onderhoud recreatievoorzieningen* Eén maal per jaar worden de speelplaatsen en speeltoestellen geïnspecteerd. In 2020 zijn op basis van de inspectiegegevens de speeltoestellen onderhouden. In 2020 is het speelterrein bij IKC Dorpsschool voorzien van een aantal nieuwe speeltoestellen en boomstammen waarop geklauterd kan worden. Voorts is er in de wijk De Del een natuurlijke speelplaats aangelegd.

Kengetallen

Bibliotheek Velp (leden uit Rozendaal)					
	Instelling	**0 t/m 17 jaar**	**18 t/m 64 jaar**	**65 jaar en ouder**	**Totaal**
2016	1 (Dorpsschool)	239	75	58	372
2017	1 (Dorpsschool)	249	70	57	376
2018	2 (Dorpsschool en peuteropvang)	240	69	58	367
2019	2 (Dorpsschool en peuteropvang)	243	57	52	356
2020	2 (Dorpsschool en peuteropvang) 3 vrijwilligers	231	65	50	351

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Trap/speelveldje aanleggen bij de nieuwe school.	In 2020 is er een " belevingstuin" gerealiseerd bij IKC Dorpsschool en is het schoolplein voorzien van enkele nieuwe speeltoestellen en klauterbomen.
Voldoende speelplaatsen voor verschillende leeftijdsgroepen (in het bijzonder De Del) met inbreng van omwonenden en de doelgroep	In 2020 is er een 'natuurlijke' speelplaats gerealiseerd in de wijk De Del.
Gemeentelijke gebouwen voorzien van nestkasten en andere faunavoorzieningen	In 2020 hebben we de standaardaanpak voortgezet, onder andere bestaande uit het plaatsen van takkenrillen in de houtwallen, voor nestgelegenheid van vogels en kleine zoogdieren.

Voornemen	Realisatie
Gemeentelijke groenstroken, waar mogelijk, benutten voor drachtplanten en houtwallen	In 2020 is het beheer van een aantal groenstroken aangepast in het kader van de biodiversiteit.
Stoepen en straten zoveel mogelijk onkruidvrij	In 2020 zijn de stoepen en straten conform de afspraken met gespecialiseerd bedrijf onkruidvrij gemaakt. Het onderhoudsniveau zal in 2021 worden geïntensiveerd.
Stimuleren van watertappunten in de openbare ruimte	In 2020 is er een aanvang gemaakt middels contact met Vitens over het aanleggen van watertappunten.
Indien wenselijk, faciliteren van verenigingen en nieuwe sportinitiatieven	Het sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal 2020-2022 vormt een stimulans voor nieuwe initiatieven.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
5.1 Sportbeleid en activering	0	0	10.000	10.000
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	0	0	0	0
en cultuurparticipatie	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	500	500	0	-500
totaal baten	**500**	**500**	**10.000**	**9.500**
Lasten				
5.1 Sportbeleid en activering	2.920	2.920	13.563	-10.643
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie				0
en cultuurparticipatie	4.370	4.370	3.025	1.345
5.5 Cultureel erfgoed	1.520	1.520	1.000	520
5.6 Media	35.460	35.460	35.462	-2
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	101.672	101.672	102.814	-1.142
totaal lasten	**145.942**	**145.942**	**155.864**	**-9.922**
Saldo van baten en lasten	**-145.442**	**-145.442**	**-145.864**	**-422**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	2.092	2.092	1.608	-484
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**2.092**	**2.092**	**1.608**	**-484**
Geraamd resultaat	**-143.350**	**-143.350**	**-144.256**	**-906**

Toelichting directe baten en lasten, afgerond € 1.000 nadelig
In 2020 is een aanvraag gedaan voor het lokaal sportakkoord voor een bedrag van € 10.000. Ten behoeve van de uitvoering is het bedrag doorbetaald aan de gemeente Rheden.

Incidenteel versus structureel
Niet aan de orde.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Niet-wekelijkse sporters (%)	37,9%	2016	37,9%	48,8%	2016

Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

Leisurelands (voorheen RGV)
Leisurelands verricht o.a. werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 6: Sociaal domein

Onderwerp van het programma

Dit programma betreft vooral de uitvoering van een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Huisvestingswet (met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders);
- Jeugdwet;
- Wet op de Lijkbezorging;
- Wmo 2015 (Wet maatschappelijke ondersteuning);
- Wet publieke gezondheid (Wpg);
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz-2004);
- Participatiewet;
- Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten (Wet BUIG);
- Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening;
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW);
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ);
- Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wko);
- Wet maatregelen WWB (Wet Werk en Bijstand);
- Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP);
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw; voor de op 31-12-2014 bij een Sociaal-werkvoorzieningsbedrijf werkzame werknemers).

Wat wilden we bereiken?

Het scheppen van mogelijkheden en randvoorwaarden ter bevordering van het welzijn en ontwikkeling van de inwoners van de gemeente Rozendaal in het algemeen en specifieke doelgroepen in het bijzonder.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Algemeen *Regionale innovatie en transformatie sociaal domein, Regionaal inkopen, Integraal meerjarenbeleidskader sociaal domein*	*Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG)* De Modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SDCG) is op 1 januari 2017 in werking getreden en is de basisvorm waarin de gemeenten hun regionale samenwerking in het Sociaal domein hebben vormgegeven. Gemeenten kunnen kiezen aan welke Module zij deelnemen. In 2020 is op verschillende manieren door de MGR ingespeeld op de coronacrisis. Zo heeft de Module Inkoop een kader ontwikkeld voor de continuïteit van financiering van gecontracteerde zorgaanbieders Wmo en Jeugd tijdens de eerste lockdown. *Regionaal inkopen* De dienstverlening voor de Wmo en de Jeugdwet en het activerend werk (gerelateerd aan Wmo dagbesteding) wordt binnen de regio Centraal Gelderland in beginsel regionaal ingekocht. Deze regionale inkoop is als samenwerkingsmodule ondergebracht in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR SC CG). Binnen de module Inkoop geven de gemeenten uitvoering aan een gezamenlijke inkoop, contractmanagement en

Voornemen	Realisatie
	contractbeheer voor maatwerk voorzieningen en specialistische voorzieningen Jeugdwet, Wmo en activerend werk. De zorgvormen worden waar mogelijk voor alle leeftijden en domein-overstijgend ingekocht, dus niet meer op basis van een onderliggende wet. Binnen deze Module kunnen gemeenten kiezen in welke submodule zij willen participeren. In 2020 is een nieuwe regionale aanbesteding uitgevoerd deze heeft geleid tot nieuwe contracten per 1 juli 2020 voor onder andere verblijfszorg jeugd (o.a. pleegzorg, 24-uurs behandeling); hoog-specialistische behandeling jeugd en jeugdbescherming en jeugdreclassering. Voor de begeleiding en behandeling van jeugdigen is in 2020 een aanbesteding uitgevoerd om die per 2021 lokaal uit te voeren. Zie hierna en bij maatwerkdienstverlening 18-. *Lokaal inkopen: vanaf 2021* Als uitwerking van het Transformatieplan 2.0 heeft Rheden mede namens onze gemeente in 2020 een aantal zorgvormen vanaf 1 januari 2021 lokaal aanbesteed. Bij deze zorgvormen gaat het om onderdelen van de submodules binnen MGR Module Inkoop: de lokale inkoop heeft dus niet geleid tot het uitreding uit submodules. Het betreft middelzware jeugdhulp (begeleiding en behandeling), waarbij is gekozen voor acht aanbieders: vijf organisaties en drie combinaties van aanbieders. Een aantal andere zorgvormen (lichte jeugdhulp en de lichtere groeps- en individuele Wmo-begeleiding) is als algemene voorziening ondergebracht bij stichting Incluzio en is daarmee ondergebracht in de ‘sociale basis’. *Regionale innovatie en transformatie sociaal domein.* Voor de invulling van de gewenste regionale vernieuwing zijn voor de Jeugdhulp en de Wmo ondersteuningsagenda’s opgesteld. Hierbij wordt ook de dialoog gezocht met zorgaanbieders. Het gaat om de volgende transformatieprojecten: • versterken van de lokale toegang (Wmo en Jeugd); • afschalen van specialistische jeugdzorg (Jeugd); • complexe scheidingen (Jeugd); • transformatie ambulante specialistische hulp (Jeugd); • sturen op resultaat (Wmo en Jeugd); • klant en mantelzorger centraal (Wmo, afstemming met Wet Langdurige Zorg (WLZ) en Zorgverzekeringswet (ZVW). Voor de regionale transformatie Jeugdhulp heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld. Deze worden op niveau van de regio ingezet, behalve de middelen voor versterking van de lokale toegang, die worden aan de gemeenten toebedeeld. Regionaal is in 2020 vooral ingezet op de Gelderse verbeteragenda Jeugdbeschermingsketen en de aanpak van complexe scheidingen. Het lokale Rozendaalse budget, jaarlijks een kleine € 2.000, zal samen met het Rhedense worden ingezet voor onze lokale toegang. Het is in 2020 niet gelukt om deze middelen in te zetten voor een praktijkondersteuner Jeugd ggz bij de huisartsen in Velp (POH). Zie ook *Maatwerkdienstverlening 18-.*

Voornemen	Realisatie
	Samenwerking met Rheden Het is niet gelukt de samenwerkingsafspraken Sociaal domein met Rheden in 2020 te herzien. Dit heeft er onder meer toe geleid dat in deze jaarrekening een voorlopige afrekening van de uitvoeringskosten door Rheden is opgenomen. De definitieve afrekening is afhankelijk van de herziening van de dienstverleningsovereenkomst en de nieuwe bekostigingssystematiek. Herformuleren van de opdracht is daarnaast nodig vanwege het toegenomen belang van informatieveiligheid/privacy en nieuwe wetten en past binnen een stevige invulling van onze (opdrachtgevers)rol. *Meerjarenbeleidskader Sociaal domein (MJBK)* In 2017 hebben wij de Rozendaalse vertaling van het Meerjarenbeleidskader Sociaal domein 2017-2021 'Meedoen' van de gemeente Rheden vastgesteld. De doelstellingen uit het Meerjarenbeleidskader richten zich op de beleving van inwoners en partners, rekening houdend met de wettelijke verantwoordelijkheden van de gemeente. Het MJBK vervangt de (wettelijk verplichte) meerjarenbeleidsplannen voor de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. Dit betekent dat het periodiek geactualiseerd moet worden. In 2020 lag de nadruk op de implementatie van het Transformatieplan en de hieruit voortvloeiende voorstellen zoals de lokale aanbesteding. Dit Rhedens Transformatieplan 2.0 was in 2019 aan onze raad gepresenteerd. En onze raad is in 2020 waar mogelijk bij deze maatregelen betrokken.
Samenkracht en burgerparticipatie *Welzijnswerk, Jongerenactiviteiten, Kinderopvang, Vreemdelingen*	*Stroomlijning subsidiëring* In 2020 is de verstrekking van de kleine welzijnssubsidies gestroomlijnd, door ze in één keer ter besluitvorming aan het college voor te leggen. Vanwege corona kon een groot aantal activiteiten in 2020 niet of slechts in aangepaste vorm doorgaan. Hiervoor zijn maatwerkoplossingen gevonden, waarbij we de gesubsidieerde organisaties waar mogelijk tegemoet zijn gekomen. In verband met 75 jaar Bevrijding in 2020 is het budget incidentele subsidies verhoogd, omdat een toename van initiatieven werd verwacht. Door de coronacrisis is dit budget grotendeels onbenut gebleven. *Welzijnswerk* Welzijnsorganisatie Radar (vanaf 1 april 2020: Incluzio) ondersteunt in Rozendaal het jongerenwerk, het vrijwilligerswerk en inwonersinitiatieven zoals de ontmoetingsochtend in de Serre van Rozendaal. Door de coronapandemie zijn veel activiteiten niet doorgegaan. De ontmoetingsochtend in De Serre van Rozendaal heeft in het voorjaar 2 ½ maand en in het vierde kwartaal, doorlopend in 2021, vier weken dicht gezeten. Ook is de viering van het vijfjarig jubileum van de ontmoetingsochtend in De Serre uitgesteld.

Voornemen	Realisatie
	Het project 'Mijn Huis, Mijn Toekomst' (MHMT), in 2019 van start gegaan, is verlengd tot en met 2020. Door de coronapandemie heeft de activiteit vrijwel geheel 2020 stil gelegen. Door de Regeling Toekomstbestendig Wonen (RTW, december 2019) werd de activiteit in feite overbodig voor woningeigenaren. Gezien het kleine aantal huurders is onze gemeente daarom vanaf 2021 met MHMT gestopt. *Rozendaalse Jongerenactiviteiten* Door de coronapandemie konden de meeste jongerenactiviteiten in 2020 niet doorgaan. De termijn van de kinderburgemeester is met een jaar verlengd tot en met schooljaar 2020-2021. De schoonmaakactiviteit, gepland in maart, kon niet doorgaan. Deze heeft in september alsnog, op een 'coronaproof' wijze, plaatsgevonden. Voor specifieke activiteiten voor kinderen en jongeren, ontwikkeld op initiatief van de kinderburgemeester en/of de Jongerenraad, is een bedrag van € 2.000 in de begroting opgenomen, als werkbudget voor kleine activiteiten. Dit budget is in 2020 ingezet als startsubsidie voor een kindertuin aan de Rosendaalselaan, een initiatief vanuit de werkgroep Duurzaam Rozendaal. *Kinderopvang* Kinderopvang Puck & Co heeft tijdens de eerste lockdown in 2020 gefungeerd als noodopvang, ook voor kinderen uit een opvang in Velp die vanwege corona dicht moest. De extra kosten konden uit extra coronamiddelen vanuit het Rijk worden voldaan. Ook in de tweede lockdown bleef Puck & Co opvang bieden. In 2020 heeft onze gemeente een verordening Wet kinderopvang (Vko) vastgesteld. Deze verordening was noodzakelijk omdat hierin criteria worden vastgesteld voor kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie (SMI). Deze bleek in 2020 noodzakelijk. Sinds 2019 ontvangt onze gemeente een doeluitkering voor Onderwijsachterstandenbeleid (OAB,) meer in het bijzonder: Voor- en vroegschoolse Educatie (VVE). In 2020 betrof het zo'n € 60.000. In 2020 zijn de eerste stappen gezet om deze middelen, aan te wenden ten behoeve van Rozendaalse kinderen met (een risico op) onderwijsachterstanden. Het gaat hier vooral om taal, maar er is ook aandacht voor de (leer)omgeving waarin een kind opgroeit. *Vreemdelingen* Door de huisvesting van twee gezinnen in 2016, heeft de gemeente voor de middellange termijn aan haar huisvestingstaakstelling voor statushouders voldaan. De voorsprong op de huisvestingstaakstelling is in 2021 ingelopen. In 2020 hebben hier geen ontwikkelingen plaatsgevonden.
Wijkteams *Herziening afspraken tussen Rozendaal en Rheden*	Zoals bekend heeft Rozendaal de uitvoering van de wetten in het Sociaal domein, met andere woorden de klantcontacten, gemandateerd aan de gemeente Rheden. Dankzij deze samenwerking kunnen de inwoners zich vervoegen bij het Sociaal Meldpunt gemeente Rheden en worden zij in vóórkomende gevallen verwezen naar het Sociale gebiedsteam Velp/Rozendaal. Zowel

Voornemen	Realisatie
	intern als met de gemeente Rheden is overlegd over herziening van onze samenwerkingsafspraken Sociaal domein. De uitvoering van de Wvggz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg) is hier in 2020 aan toegevoegd. Het is echter nog niet gelukt de samenwerkingsafspraken in 2020 te herzien.
Inkomensregelingen *De regie en coördinatie voeren bij de aan de gemeente Rheden gemandateerde taken op het gebied van inkomen zoals inkomensvoorziening en minimabeleid.*	Inkomensregelingen zijn gericht op de financiële ondersteuning van inwoners en huishoudens voor noodzakelijkheden in hun bestaan. Meer concreet hebben we het dan vooral over het verstrekken van IOAW, IOAZ, reguliere bijstand, bijzondere bijstand en armoedebeleid. Door de coronapandemie is er in 2020 een aantal inkomensondersteunende maatregelen bij gekomen, waarvan de Tozo door gemeenten wordt uitgevoerd (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers). De uitvoering van deze regelingen is gemandateerd aan de gemeente Rheden. Voor meer informatie over het armoedebeleid: zie bij 'Arbeidsparticipatie'.
Begeleide participatie *Werkbedrijf Scalabor geeft hieraan invulling. Hierbij is het streven dat de deelnemende gemeenten ook zoveel mogelijk overige werkzoekenden met een arbeidsbeperking bij de organisatie zullen onderbrengen. Zo kunnen de lege plekken die ontstaan door de uitstroom van Sw-personeel worden opgevuld en kunnen bestaande contracten met opdrachtgevers worden behouden.*	Het werkgeverschap voor de SW-medewerkers is inmiddels overgebracht naar de module WgSW van de MGR. De GR Presikhaaf Bedrijven is in november 2020 geliquideerd. Vanaf 2018 hebben de tien bij de GR Presikhaaf Bedrijven (PHB) aangesloten gemeenten hun Wsw-medewerkers voor vijf jaar ondergebracht bij het arbeidsontwikkelingsbedrijf BV Scalabor. Dit arbeidsontwikkelingsbedrijf kampte in 2020 ondanks veel extra activiteiten met een lagere omzet. Dankzij een bijdrage vanuit de landelijke regeling compensatie omzetverlies SW konden Scalabor het jaar toch positief afsluiten. Onze gemeente maakt gebruik van Scalabor-medewerkers bij het beheer van het openbaar groen en bij de schoonmaak van het gemeentehuis.
Arbeidsparticipatie *De regie en coördinatie voeren bij de aan de gemeente Rheden gemandateerde taken op het gebied van werk en inkomen zoals arbeidsmarkttoeleiding.*	Het Werkgeversservicepunt (WSP), gericht op het creëren van werk voor mensen met een arbeidsbeperking, is per 2018 als samenwerkingsmodule 'Werkgeversservicepunt' ondergebracht bij de MGR Sociaal Domein. In 2020 zijn vanuit het WSP en meer in het algemeen onze arbeidsmarktregio verschillende initiatieven ontwikkeld om de negatieve gevolgen van de coronacrisis voor een aantal sectoren van de arbeidsmarkt op te vangen. Behalve arbeidstoeleiding omvat 'arbeidsparticipatie' ook een inkomensvoorziening voor mensen die voor kortere of langere tijd niet aan het arbeidsproces kunnen deelnemen. De inkomensgrens ligt hierbij boven het bijstandsniveau, zodat uitstroom uit de bijstand niet meteen tot een 'armoedeval' leidt. Binnen het inkomensbeleid van het Rijk speelt de zorg voor kinderen een belangrijke rol. De gemeente Rozendaal participeert in het 'Kindpakket' van de gemeente Rheden waarbij middelen beschikbaar worden gesteld voor sport- en cultuurparticipatie. In 2020 is gewerkt aan een nieuwe Gelrepas, een kortingspas voor deelname aan maatschappelijke activiteiten, die vanaf 2021 beschikbaar komt.

Voornemen	Realisatie
Maatwerkvoorzieningen (Wmo) *Toekenning en uitvoering van de maatwerkvoorzieningen is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Uitvoering van het project Mijn Huis Mijn Toekomst kan op termijn leiden tot besparing op uitgaven ten behoeve van de Wmo-maatwerkvoorziening 'woningaanpassingen'.* *Abonnementstarief Wmo*	*Tot dit taakveld horen materiële voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren (WMO) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden. Toekenning en uitvoering van de maatwerkvoorzieningen is aan de gemeente Rheden gemandateerd.* Het Kabinet heeft, als uitwerking van het Regeerakkoord 2017-2021, in 2020 een abonnementstarief ingevoerd voor de eigen bijdrage in de Wmo. Het abonnementstarief geldt alleen als gemeenten een eigen bijdrage vragen, bij Wmo-maatwerkvoorzieningen en bepaalde algemene voorzieningen, met uitzondering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Doelstelling is het tegengaan van een stapeling van zorgkosten vooral voor de middeninkomens. Het houdt in dat cliënten die gebruik maken van Wmo voorzieningen een vaste periodieke bijdrage betalen, onafhankelijk van zorggebruik, inkomen en vermogen. In 2020 gold een Wmo-abonnementstarief van € 19,00 per maand. Het Rijk compenseert gemeenten deels voor de 'aanzuigende werking' die dit met zich meebrengt.
Maatwerkdienstverlening 18+ *Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18+ is aan de gemeente Rheden gemandateerd, de belangrijkste vorm is huishoudelijke hulp en daarnaast maakt schuldhulpverlening hier onderdeel van uit.* *Hulp bij het huishouden* *Individueel vervoer*	*Tot dit taakveld behoort dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek/psychisch), die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking.* *Hulp bij het huishouden* Na de regionale aanbesteding door MGR Module Inkoop participeert Rozendaal evenals Rheden vanaf juli 2020 in de regionale submodule Hulp bij het huishouden (Hbh). Op lokaal niveau is voor de Hbh in 2020 gestart met een pilot met een algemene voorziening. De ontwikkelingen zoals hiervoor beschreven voor de materiële voorzieningen Wmo, met betrekking tot het abonnementstarief, gelden ook voor de Wmo diensten met uitzondering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. *Individueel vervoer* In 2019 is een nieuwe aanbesteding van het leerlingenvervoer, Wmo-vervoer en instellingenvervoer (Wmo-begeleiding en jeugdhulp) gestart. De contracten met de taxibedrijven en het bedrijf dat de functie van Regiecentrale uitvoert, liepen van rechtswege af op 31 juli 2020. Tegelijk met een nieuwe aanbesteding van het vervoer, zou de organisatie van dit vervoer anders worden vormgegeven. De Regiecentrale, die de planning van het vervoer verzorgt, zou niet als zodanig terugkomen. In de nieuwe situatie is de planning van het vervoer per vervoersvorm anders vormgegeven en is het werkgebied opgesplitst in kleinere geografische eenheden. De regio Arnhem-Nijmegen is onderverdeeld in percelen per vervoersoort. Door met percelen te gaan werken, met name binnen leerlingen- en dagopvangvervoer, is de juiste schaal van samenwerking voor wat betreft de uitkomst op de 3 K's (kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid) bereikt. Binnen de nieuwe aanbesteding is ook aandacht besteed aan duurzaamheid: de ambitie om de emissie van CO2 door auto's terug te dringen.

Voornemen	Realisatie
	Om de infrastructuur van het doelgroepenvervoer gedurende de coronacrisis te waarborgen heeft de BVO DRAN voor betrokken taxibedrijven een tegemoetkomingsregeling van maximaal 80% van de gederfde inkomsten vastgesteld.
Maatwerkdienstverlening 18- Toekenning en uitvoering van de maatwerkdienstverlening 18- is aan de gemeente Rheden gemandateerd. Beleidsvoorbereiding voor het jeugdbeleid is, vooralsnog in de vorm van een pilot, ondergebracht bij de gemeente Rheden.	*Tot dit taakveld behoren vormen van jeugdhulp die door de gemeente als individuele (niet vrij toegankelijke) voorziening worden aangemerkt waaronder begrepen: begeleiding 18-, jeugd- en opvoedhulp; jeugd GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg); jeugdzorg aan jongeren met een verstandelijke beperking; Vervoer (18-); PGB jeugd; persoonlijke verzorging en kortdurend verblijf voor de doelgroep 18-; jeugdzorg-plus (gesloten jeugdhulp).* Gelet op de landelijke trend in groei van volumes en uitgaven in de jeugdzorg en de lokale gevolgen hiervan, heeft het Rijk voor 2019-2021 extra incidentele middelen toegekend aan gemeenten. Nader onderzoek, onder andere door Andersson Effers Felix (AEF), zal naar verwachting leiden tot structurele verhoging van de jeugdzorggelden. Vooruitlopend daarop, zet de gemeente Rozendaal in navolging van Rheden in op maatregelen om de jeugdhulp betaalbaar te houden. In het kader van de transformatie en betaalbaar houden van de zorg is in 2020 verder ingezet op het ontwikkelen van (preventieve) ondersteuning van jeugdigen en hun ouders. Het normaliseren en de-medicaliseren van de jeugdzorg zijn opgaves die bijdragen aan een gezonde, veilige en kansrijke ontwikkelingen van de jeugd. Intensivering van de samenwerking met huisartsen en (J-GGZ) zorgaanbieders maakte daar in 2020 onderdeel van uit. Er wordt een integrale aanpak ontwikkeld, gericht op de ondersteuning van kwetsbare jongeren in de overgang naar volwassenheid. De doelgroep ‘18-/18+’ is daarbij dus in het bijzonder in beeld. Gelet op de groeiende aantallen kinderen in jeugdhulp met daarbij stijgende uitgaven, is vanuit het Transformatieplan 2.0 ingezet op nieuwe wijze van inrichting van het lokale veld met betrekking tot preventieve activiteiten en geïndiceerde ambulante jeugdhulp. Daarvoor zijn in 2020 twee lokale aanbestedingen uitgevoerd: - Opdracht Versterken Sociale Basis - Opdracht lokaal maatwerkdiensten jeugdhulp. Per 1 januari 2021 is Incluzio de opdrachtnemer van de opdracht Sociale Basis. In deze brede opdracht is ook lichte (groeps)begeleiding opgenomen, die dus vrij-toegankelijk wordt voor kinderen en gezinnen met bijvoorbeeld opvoedproblematiek. Daarnaast is veelvoorkomende ambulante hulpverlening (begeleiding en behandeling) lokaal door de gemeenten Rozendaal en Rheden ingekocht. Uitgangspunten daarbij zijn partnerschap, lumpsum-financiering en het behalen van resultaten voor de inwoners. Per 1 januari 2021 zijn er voor deze opdracht acht jeugdhulporganisaties (waaronder drie combinaties van partijen) gecontracteerd om de kinderen en gezinnen met vraagstukken met passende jeugdhulp te ondersteunen.

Voornemen	Realisatie
Geëscaleerde zorg 18+ *Rozendaal participeert in de regionale samenwerking ten behoeve van beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek.* *Beschermd Wonen* *Wet verplichte ggz* *Veilig Thuis*	*Tot dit taakveld behoren alle opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven.* *Beschermd Wonen* Rozendaal participeert in de regionale samenwerking ten behoeve van beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek. Vooralsnog zijn er geen inwoners van Rozendaal die hiervoor in aanmerking komen. Omdat er echter huisvesting beschikbaar moet zijn, zijn hier voor Rozendaal wel kosten aan verbonden. Samen met VGGM, politie en betrokken zorgorganisaties wordt een sluitende aanpak ontwikkeld voor personen met verward gedrag. Voor onze gemeente is hier primair van belang een goede aansluiting op ons Sociaal gebiedsteam Velp/Rozendaal. *Wvggz* De uitvoering van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) is in 2020 bij de VGGM en de gemeente Rheden (lokale toegang) belegd. In 2020 was sprake van één casus. Veilig Thuis, een samengaan van de advies- meld- en ondersteuningsfuncties voor Kindermishandeling en Huiselijk geweld, is als zelfstandige stichting ondergebracht bij VGGM (2017). *Veilig thuis* In 2019 is de rol van Veilig Thuis uitgebreid op grond van de herziene Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De expertise van Veilig Thuis krijgt hierin een grotere rol, wat leidt tot een toename van adviezen en meldingen. De hiervoor benodigde personele capaciteit wordt, vooralsnog incidenteel, in 2019 en 2020 in de begroting verwerkt. In 2020 kon nog geen besluit worden genomen over de begroting voor de langere termijn. De uitgaven voor Veilig Thuis zijn ondergebracht bij Programma 7 ‘Volksgezondheid en Milieu’.
Geëscaleerde zorg 18- *Het jeugdbeleid is er op gericht escalatie te voorkómen, door middel van preventie en vroeg-signalering van problemen. Geëscaleerde zorg komt in Rozendaal zeer weinig voor.*	*Tot dit taakveld behoren maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen tot 18 jaar, met inbegrip van maatwerk-dienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven.* Het jeugdbeleid is er op gericht escalatie te voorkómen, door middel van preventie en vroeg-signalering van problemen. Geëscaleerde zorg komt in Rozendaal zeer weinig voor. Daar waar nodig kan, ook voor inwoners van onze gemeente, gebruik gemaakt worden van Jeugdbeschermingstafels die een tussenstation vormen tussen vrijwillige hulpverlening en gedwongen hulpverlening (in de vorm van een kinderbeschermingsmaatregel of ‘dwang’). In 2020 is de Gelderse verbeteragenda jeugdbeschermingsketen opgesteld. Dit naar aanleiding van een eind 2019 verschenen kritisch rapport van de Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd. Deze verbeteragenda is er onder andere op gericht dat kinderen in onveilige opvoedsituaties zo goed mogelijk beschermd worden.

Voornemen	Realisatie
	Onder meer door verkorting van de keten, uniformering van werkwijzen binnen de Gelderse gemeenten en het terugdringen van onnodige bureaucratie. Daarnaast loopt landelijk onderzoek naar mogelijke herstructurering van de jeugdbeschermingsketen (o.a. Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming, instellingen voor jeugdbescherming) dat in komende jaren tot wijzigingen op dit vlak kan leiden.

Kengetallen

Ten aanzien van de kengetallen zijn in voorgaande jaren vooral kengetallen benoemd die betrekking hebben op aantallen en voorzieningengebruik. Inmiddels is er ook ten aanzien van cliëntervaring informatie beschikbaar. En heeft er op 20 april jl. een gesprek plaatsgevonden met de raadscommissie sociaal domein over de (ontwikkelingen in) de informatievoorziening aan uw raad.

In onderstaande tabellen is waar mogelijk de beschikbare managementinformatie vertaald naar een meerjarig perspectief, zodat een beeld ontstaat van de relevante ontwikkeling over 2020.

Participatiewet			
Jaar	**P-wet uitkering voor levensonderhoud**	**IOAW/IOAZ/Bbz voor levensonderhoud**	**WSW-werknemers**
2018	2	1	1
2019	2	2	2
2020	3	3	2

Maatschappelijke ondersteuning			
	2018	**2019**	**2020**
Vervoer	19	15	12
Rolstoel	11	7	7
Woonvoorziening	17	15	14
Dagelijkse onderst.	1	0	x
Gehandicapt parkeerkrt	19	20	x
Begeleiding	6	4	6
Hulp bij het huishouden	10	14	15

Jeugd			
	2018	**2019**	**2020**
Amb. groepsbegeleiding	3	3	X
Amb. Indiv. Begeleid	2	2	9
Behandeling Ziekenhuis		8	10
Amb. opvoedhulp	17	11	1
Opvoed-hulp verblijf (pleegzorg)	1	1	1
Opvoed-hulp verblijf open	2	1	X
GGZ basis ambulant	1	2	1
GGZ diagnostiek	3	1	X
GGZ dyslexie	3	1	2
GGZ spec. Ambulant	14	8	x

Jeugd-besch/ reclass/ voogdij	1	1	x
Vervoer	1	1	0
Behandeling J&O	X	X	17
Behandeling J-ggz	X	X	2
Behandeling hoogspecialistisch	X	X	2

Kinderopvang en peuterspeelzaalwerk			
	Aantal kinderen peuterspeelzaal De Eekhoorn	**Aantal instellingen kinderopvang (t/m 2016 incl. peuterspeelzalen)**	**Aantal gastouders**
2016	37 waarvan 6 uit Rozendaal (31 van elders waarvan Velp 24)	1	3
2017	31 waarvan 2 uit Rozendaal (29 van elders waarvan Velp 23)	1	2
2018	31 waarvan 7 uit Rozendaal (24 van elders, waarvan Velp 17)	2	2
2019	24 waarvan 10 uit Rozendaal (14 van elders, waarvan Velp 12)	2	4
2020	31 waarvan 14 uit Rozendaal (17 van elders, waarvan Velp14)	2	3

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	**Realisatie**
Opstarten project 'Mijn Huis, Mijn Toekomst' (MHMT).	Gestart in 2019, per 2021 beëindigd. In verband met corona nauwelijks activiteiten in 2020.
Onderzoek naar blijverslening.	De blijverslening maakt onderdeel uit van de Regeling Toekomstbestendig wonen.
Faciliteren initiatieven om eenzaamheid onder ouderen terug te dringen.	Continu aandachtpunt.
In kader van Social return zoveel mogelijk inzetten op inzet van Scalabor (binnen aanbestedingsregels).	Bij het beheer van het openbaar groen en het schoonmaken van het gemeentehuis worden medewerkers van Scalabor ingezet.
Onderzoek naar mogelijkheid zorgcoöperatie.	Dit onderzoek is in 2019 uitgevoerd en de conclusie was, dat een zorgcoöperatie geen meerwaarde heeft. Vanwege corona kon een vervolgactiviteit, een pilot met een informatieloket, in 2020 niet doorgaan.
De Serre breder benutten als ontmoetingspunt voor inwoners.	Continu aandachtpunt.
Lokale initiatieven steunen, o.a. van de kinderburgemeester en de Rozendaalse Buitendag	Vanwege de coronapandemie konden weinig initiatieven doorgaan.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	75.000	75.000	546.493	471.493
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	15.000	15.000	2.182	-12.819
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	978	978
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
totaal baten	**90.000**	**90.000**	**549.653**	**459.653**
Lasten				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	65.875	65.875	44.918	20.957
6.2 Wijkteams	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	87.800	87.800	587.750	-499.950
6.4 Begeleide participatie	56.700	60.700	61.493	-793
6.5 Arbeidsparticipatie	1.000	1.000	0	1.000
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	127.500	127.500	151.960	-24.460
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	78.900	78.900	64.655	14.245
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	187.400	187.400	224.681	-37.281
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	900	-900
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
totaal lasten	**605.175**	**609.175**	**1.136.356**	**-527.181**
Saldo van baten en lasten	**-515.175**	**-519.175**	**-586.703**	**-67.528**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	3.500	3.500	0	-3.500
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**3.500**	**3.500**	**0**	**-3.500**
Geraamd resultaat	**-511.675**	**-515.675**	**-586.703**	**-71.028**

Toelichting directe baten en lasten; per saldo € 71.000 nadelig
Binnen het sociaal domein is jaarlijks sprake van relatief grote fluctuaties op de verschillende taakvelden. De kosten in de tabel hebben zowel betrekking op de feitelijke kosten van de zorgverleners (programmakosten) als de uitvoeringskosten die de gemeente Rheden hiervoor in rekening brengt. Dat heeft op hoofdlijn de volgende oorzaken:

- ‘de wet van de kleine getallen’, in tegenstelling tot grotere gemeenten is de invloed van zorgverlening voor inwoners in enig jaar op de kosten van een bepaald taakveld groter omdat dit niet ‘uitmiddelt’;
- verder is het aantal inwoners dat zorg heeft ontvangen gestegen, zowel voor Jeugdhulp als Wmo en dat heeft vooral tot hogere uitvoeringskosten geleid. Daarnaast is het bedrag voor eigen bijdragen ook flink minder in 2020.

De extra hoge inkomsten bij de inkomensregelingen hebben betrekking op de TOZO-regeling. Hiervoor is een voorschot ontvangen van het Rijk van € 490.000. Hiervan is ongeveer € 100.000 aan steun verstrekt. Het restantbedrag is via de uitgaven onder de inkomensregelingen gereserveerd voor uitvoering in 2021 dan wel om terug te betalen aan het Rijk. De regeling vergoedt voor 100% de kosten, een overschot dient dan ook te worden terugbetaald.

Mutatie in reserves
Tot en met 2018 werden voor de verschillende onderdelen van dit programma verrekeningen met reserves opgenomen, zowel bij de begroting als jaarrekening. Bij de jaarrekening 2018 is nog zo'n € 80.000 aan de reserve onttrokken. Met ingang van 2019, na herschikking van de reserves en de overheveling van middelen van de decentralisaties naar de algemene uitkering, is dit los gelaten. Mede afhankelijk van het totale resultaat van de jaarrekening kan een onttrekking aan de reserve sociaal domein plaatsvinden. Hiervoor kan aanleiding bestaan wanneer er bijvoorbeeld sprake is van een uitschieter bij de kosten voor jeugd. Gezien het totale positieve saldo van de jaarrekening is er nu geen aanleiding van de reserve gebruik te maken.

Incidenteel versus structureel
Hoewel de afwijking relatief hoog is, is het lastig in te schatten in welke mate dit structureel is of dat sprake is van fluctuaties.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 t/m 74 jaar)	447	2018	429	665	2019
Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1,2%	2015	1,0%	1,0%	2015
Kinderen in armoede (% kinderen tot 18 jaar)	0,0%	2015	0,0%	3,0%	2015
Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbev tov beroepsbev)	68,5%	2018	69,5%	69,6%	2019
Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	0,0%	2015	0,0%	1,0%	2015
Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 1.000 inwoners)	8,1	2e '18	7,8	19,5	2019
Lopende re-integratievoorz (per 1.000 inwoners van 15 t/m 74 jaar)	0	1e '18	0,0	14,9	2019
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	8,7%	2e '18	12,0%	10,9%	2019
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	0,0%	2e '18	nnb	1,1%	2019
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren 12 - 23 jaar)	0,0%	2e '18	nnb	0,4%	2019
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (per 1.000 inwoners)	22	2e '18	23	55	2020

Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden Partijen

Gemeenschappelijke regeling Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven)
De GR WMG is in 2020 opgeheven. Deze GR gaf uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal domein
De Regio Centraal Gelderland is een verband waarin 11 gemeenten op basis van modulaire deelname in het sociaal domein samenwerken. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners. Voor de resultaten op de betreffende modules en de (financiële) impact voor Rozendaal wordt verwezen naar de jaarstukken.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer
De BVO is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten op het gebied van doelgroepenvervoer in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet, het leerlingenvervoer, kleinschalig Openbaar Vervoer en maatwerkvervoer in het kader van de Participatiewet.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Onderwerp van het programma

Onder dit programma beschrijven we de aanpak van taken die in hoofdzaak voortvloeien uit een wettelijke bepalingen en daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet publieke gezondheid (Wpg)
- Wet milieubeheer / diverse AMVB's o.g.v. de Wet milieubeheer;
- Provinciale milieuverordening;
- Wet geluidhinder (eerste fase herziening is gestart);
- Wet Bodembescherming;
- Hoofdstuk Afvalstoffen (hoofdstuk 10) van de Wet milieubeheer;
- Hoofdstuk Plannen (hoofdstuk 4, paragraaf 4.8) van de wet Milieubeheer: wettelijke verplichting GRP;
- Handhaven van de uitvoering van de APV-bepalingen over afval;
- Afvalstoffenverordening;
- Wet op de Lijkbezorging.

Wat wilden we bereiken?

- Zorgdragen voor het verantwoord verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen en restafval.
- Zorgdragen voor een doelmatige inzameling en een doelmatig transport van afvalwater.
- Zorgdragen voor een schoon en leefbaar milieu betreffende bodem, water, lucht en geluid.
- Een zo goed mogelijke gezondheid voor onze inwoners.
- Het voldoen aan de wettelijke normen uit de Wet publieke gezondheid (Wpg).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Volksgezondheid *Een zo goed mogelijke gezondheid voor onze inwoners. Door middel van:* *meer aandacht voort vaccinaties* *aandacht voor voorlichting over houtstook uitvoering Wet op de Lijkbezorging* *Het voldoen aan de wettelijke normen uit de Wet publieke gezondheid (Wpg).*	We participeren in de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en in de door deze Gemeenschappelijke Regeling te entameren projecten en activiteiten (inentingsprogramma's e.d.). De werkzaamheden van de VGGM in het kader van de coronapandemie, zijn gefinancierd door het Rijk. Onze gemeente heeft in 2020 aandacht besteed aan de gevaren van houtstook, in de vorm van een online bijeenkomst. In 2020 is een Dienstverleningsovereenkomst afgesloten met de gemeente Arnhem, voor de uitvoering van de Wet op de Lijkbezorging. Dit leidt tot een betere borging van de uitvoering van deze wet waarvoor specialistische deskundigheid vereist is. *Jeugdgezondheidszorg (JGZ)* Vanaf 2019 wordt het regionale aanbod JGZ 0-18 jaar in zijn geheel gefinancierd uit een inwonerbijdrage. Het lokale maatwerk wordt gesubsidieerd. Sinds 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het Rijksvaccinatieprogramma (RVP), waarbij de bijbehorende middelen zijn overgedragen. In 2019 en 2020 vormt de deelname aan vaccinaties vanuit Rozendaal een speerpunt voor onze gemeente. Het was de bedoeling een extra vaccinatieconsult aan te bieden aan ouders die twijfelden aan vaccinatie. Maar door de coronapandemie heeft dit onderwerp in 2020 geen extra aandacht gekregen. Bij de JGZ wordt ook beleidsmatig steeds meer regionaal samengewerkt, bijvoorbeeld bij een tweejarige pilot 'Nu Niet Zwanger', waarbij

Voornemen	Realisatie
	kwetsbare potentiële ouders ondersteuning krijgen om regie te nemen op hun kinderwens. De bijdrage hieraan is, vooralsnog voor een tweejarige pilot (medio 2020-medio 2022), op basis van inwonertal.
Riolering *De zorgplicht van de gemeente is vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) en het Basis Rioleringsplan BRP.* *In regioverband zal het bestaande grondwatermeetnetwerk gemonitord worden.* *DPRA (Deltaplan ruimtelijke adaptatie)*	In 2020 is conform het gestelde in het vGRP, 1500 meter riolering geïnspecteerd. Voorts zijn er kleine rioolproblemen opgelost (kapotte huisaansluitingen e.d.) en zijn er enkele straatputten vervangen. Begin 2020 hebben we extra ondergrondse waterreservoirs aangebracht in de Hertog van Gelrestraat om hemelwater op te vangen. Ook in 2020 is in regioverband het bestaande grondwatermeetnetwerk gemonitord. In 2020 zijn de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum en Rozendaal samen met het waterschap Rijn & IJssel een samenwerkingsverband aangegaan in het kader van het Deltaplan ruimtelijke adaptatie. Gezamenlijk kijken we of er projecten opgepakt kunnen worden voor het tegengaan van hitte, droogte en overlast door hemelwater, wat onderdeel uitmaakt van de klimaatadaptatie. Daar waar mogelijk zullen maatregelen worden genomen om de kans hierop te beperken. Doordat er een stresstest is uitgevoerd zijn we op de hoogte van de knelpunten binnen onze gemeente en daar richten we ons nu op met het nemen van maatregelen.
Afval *Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de hoeveelheid afval te beperken, hergebruik en nuttige toepassing van afvalstoffen te bevorderen, doelmatige werkwijze en optimale service voor de inwoners te bieden.*	In 2020 is het Grondstoffenbeleid vastgesteld om te trachten het aantal kilo's restafval per inwoner te verminderen, doormiddel van 'betere' scheiding. Daarnaast om het hergebruik en nuttige toepassing van afvalstoffen te bevorderen, doelmatige werkwijze en optimale service voor de inwoners te bieden. Verder is in 2020 gewerkt aan een aanbesteding van de inzameling van afvalstoffen die per 1 april 2021 gaat.
Milieubeheer *Ongediertebestrijding*	In 2020 hebben we gewerkt aan de strategische uitgangspunten en het formuleren van beleid op diverse terreinen van het milieu. Voorts hebben we het milieuprogramma 2021 opgesteld. Deze is inmiddels door de raad vastgesteld. Tot een herziening van de wet Natuurbescherming heeft plaatsgevonden, houdt de gemeente een wettelijke taak ten aanzien van de overlast van steenmarters. In 2020 zijn er twee meldingen binnengekomen over steenmarters. Daarnaast behoudt de gemeente een wettelijke taak ten aanzien van de bestrijding van ratten. In 2020 heeft een gespecialiseerd bedrijf de bestrijding van ratten voor ons uitgevoerd. Het aantal klachten ten opzichte van 2019 is iets afgenomen en daarom gaan we in 2021 op deze wijze door met het bestrijden.

Voornemen	Realisatie
Begraafplaatsen en crematoria *Begraafplaatsadministratie*	Door de afnemende conditie en de toenemende droogte zijn er een aantal beuken gekapt op de begraafplaats. Meerdere beuken hebben een onderhoudsbeurt gehad. Denk aan het wegnemen van dood hout/gevaarlijke takken. Door de vele hoosbuien van de afgelopen jaren is er veel last van erosie op de paden van de begraafplaats. Om hinder voor minder valide bezoekers te voorkomen zijn de ontstane gaten/sleuven gedicht. Om de zorgen dat de conditie van de beuken en de paden op de begraafplaats niet verder afneemt is er begin februari 2021 een sim-groen (subsidie instandhouding (groene) monumenten) aangevraagd. In totaal is er in 2020 41 keer begraven en zijn er 5 graven voorverkocht. In 2020 is het traject voor het gebruik van een nieuwe adminstratiemodule verder onderzocht. Voorzien wordt dat in 2021 gewerkt kan worden met deze nieuwe module in de procesapplicatie. De gegevens uit de begraafplaatsadministratie zullen dan digitaal beschikbaar worden voor de begraafplaatsbeheerder, en indien gewenst voor uitvaartverzorgers en nabestaanden.
Energietransitie *Bereik aantal inwoners als gevolg van bijeenkomsten* *Effectiviteit Subsidieregeling Energietransitie bestaande woningen Rozendaal* *Toekomstbestendig wonen lening* *Collectieve inkoopactie Winst uit je Woning*	In 2020 is uitvoering gegeven aan de geplande activiteiten vanuit de lopende uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050: Campagne energiebesparing: in 2020 is de campagne Duurzaam Rozendaal van start gegaan om inwoners te stimuleren actief hun woningen te verduurzamen. De volgende activiteiten zijn daartoe ingezet: 1. Inzet financieel instrumentarium, te weten de Subsidieregeling Energietransitie bestaande woningen Rozendaal en de Toekomstbestendig Wonen Lening Gelderland – Rozendaal 2. Collectieve inkoopactie Winst uit je Woning , inclusief informatieve bijeenkomst inwoners – voorjaar en najaar 2020 3. Tijdelijke expositie Duurzaam Rozendaal in de Torckschool, in samenwerking met de lokale Werkgroep Duurzaam Rozendaal 4. Start inzet Rozendaalse energiecoach, ter ondersteuning bij vragen rond verduurzaming van particuliere woningen 5. Lancering website www.duurzaamrozendaal.nl in oktober 2020 6. Huis-aan-huis verspreiding van folder Duurzaam Wonen in Rozendaal in oktober (gelijktijdig met website lancering) • 65 bezoekers Informatiebijeenkomst collectieve inkoopactie (maart 2020) • 40 bezoekers expositie Duurzaam Rozendaal (voorjaar 2020) • 10 bezoekers inloopbijeenkomst rond verduurzaming monumenten (maart 2020)

Voornemen	Realisatie
	• 20 1-op-1 gesprekken met Energiecoach Rozendaal (doorlopende activiteit) In 2020 hebben 175 van de 683 woningeigenaren in Rozendaal daadwerkelijk geïnvesteerd in zonnepanelen en/of isolatiemaatregelen, onder meer gesteund door deze subsidieregeling. Deze in totaal 175 subsidie aanvragen komen uit 37 verschillende straten binnen onze gemeente. Het merendeel van de aanvragen heeft betrekking op de plaatsing van zonnepanelen (125 aanvragen toegekend). De overige aanvragen hebben betrekking op plaatsing van HR++ glas (19 aanvragen toegekend), toepassen van spouwmuurisolatie (9 aanvragen toegekend), dakisolatie (4 aanvragen toegekend) en vloerisolatie (9 aanvragen toegekend). In totaal is daarmee ongeveer de helft van het beschikbare krediet aangesproken. In 2020 hebben drie particuliere woningeigenaren een aanvraag ingediend voor een toekomstbestendig wonen lening. Tot eind november 2020 hebben zich in totaal 121 deelnemers aangemeld voor de collectieve inkoopactie, waarvan uiteindelijk 32 deelnemers daadwerkelijk geïnvesteerd hebben in vloerisolatie (9x), spouwmuurisolatie (5x), hr ++ glas (3x) of zonnepanelen (15x) via het inkoopcollectief Winst uit je Woning. Op basis van het succes van de subsidieregeling voor bestaande woningen is de termijn verlengd tot en met 1 januari 2022. Deze verlenging van de subsidieregeling is eind 2020 voorbereid ter besluitvorming. In 2020 heeft het Gelders Genootschap in opdracht van de gemeente verruimde beleidsregels uitgewerkt ten behoeve van de Welstandsnota. Deze verruimde beleidsregels bieden meer mogelijkheden voor plaatsing van zonnepanelen op daken of op percelen van monumentale panden of panden vallend binnen beschermd dorpsgezicht. Ook in 2020 hebben inwoners van Rozendaal een beroep kunnen doen op het regionale Energieloket Midden Gelderland (ELMG), een regionaal loket waar inwoners van Arnhem, Renkum, Rheden en Rozendaal terecht kunnen bij vragen over verduurzaming. Eind 2020 is een uitvraag voorbereid (meervoudig onderhandse aanbesteding) ten behoeve van de uitwerking van de Transitievisie Warmte voor Rozendaal. Opdrachtverlening wordt voorzien begin 2021, opdat uiterlijk eind 2021 deze visie kan worden vastgesteld door de gemeenteraad. In 2020 heeft gemeente Rozendaal actief bijgedragen aan de totstandkoming van het conceptbod van de Regionale Energie Strategie (RES) voor de regio Arnhem Nijmegen. In juni van 2020 is het conceptbod RES aangeboden door de RES regio Arnhem

Voornemen	Realisatie
	Nijmegen voor kwalitatieve toetsing door NPRES en PBL. In het najaar van 2020 is binnen het RES-traject vervolg gegeven aan de uitwerking van het conceptbod RES naar het RES 1.0, dat begin maart 2021 ter besluitvorming zal worden voorgelegd aan alle betrokken volksvertegenwoordigers (raden, staten en ab's van waterschappen).

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Aandacht voor de gevolgen van houtstook	In 2020 is er in In de Roos aandacht geschonken aan dit onderwerp en er is een informatieavond gehouden over de regels omtrent houtstook.
Rozendaal klimaatneutraal (via langetermijnvisie en concrete uitvoeringsagenda)	In 2020 is uitvoering gegeven aan de geplande activiteiten vanuit de lopende uitvoeringsagenda Rozendaal energieneutraal 2050 (zie bovenstaand). De basis voor deze uitvoeringsagenda vloeit voort uit het Koersdocument Rozendaal energieneutraal 2050, van 2019. Deze concrete uitvoeringsagenda kent een doorlooptijd tot en met 2021. Medio 2020 is een doorkijk gegeven naar benodigde inzet voor 2021 (als laatste uitvoeringsjaar van deze uitvoeringsagenda).
Planning gereed voor transitie van gebouwde omgeving naar aardgasvrij (uiterlijk 2021)	Eind 2020 is een uitvraag voorbereid (meervoudig onderhandse aanbesteding) ten behoeve van de uitwerking van de Transitievisie Warmte voor Rozendaal. Opdrachtverlening wordt voorzien begin 2021, opdat uiterlijk eind 2021 deze visie kan worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0
7.2 Riolering	156.675	156.675	158.010	1.335
7.3 Afval	180.029	180.029	178.965	-1.064
7.4 Milieubeheer	0	0	26.207	26.207
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	65.000	65.000	95.570	30.570
totaal baten	**401.704**	**401.704**	**458.752**	**57.048**
Lasten				
7.1 Volksgezondheid	48.210	48.210	55.329	-7.119
7.2 Riolering	134.470	154.470	121.644	32.825
7.3 Afval	155.470	165.470	204.835	-39.365
7.4 Milieubeheer	32.700	356.200	253.851	102.349
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	18.778	23.778	18.938	4.840
totaal lasten	**389.628**	**748.128**	**654.597**	**93.530**
Saldo van baten en lasten	**12.076**	**-346.424**	**-195.845**	**150.578**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	35.666	685.666	214.849	-470.817
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	315.000	0	315.000
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**35.666**	**370.666**	**214.849**	**-155.817**
Geraamd resultaat	**47.742**	**24.242**	**19.004**	**-5.238**

Toelichting directe baten en lasten; afgerond € 5.000 nadelig

Volksgezondheid
De bijdrage van de VGGM valt € 7.000 hoger uit. Dit is een combinatie van een hogere bijdrage van de vaste taken. In de begroting 2021 is daar al wel rekening mee gehouden, en meer maatwerk ten opzichte van de voorgaande jaren.

Riolering
Bij riolering is ogenschijnlijk sprake van een voordeel van € 32.000, dat voordeel is echter lager. Om wateroverlast tegen te gaan is een bedrag van € 20.000 opgenomen ten laste van de reserve. Omdat hieraan nog geen uitvoering is gegeven is ook de onttrekking niet uitgevoerd. Het voordeel is daardoor € 12.000, dit komt doordat een lager bedrag dan begroot is gestort in de voorziening voor onderhoud aan riool op basis van het rioolplan.

Afval
Op het taakveld afval is ogenschijnlijk sprake van een nadeel van € 65.000. Onderdeel van de lasten is echter het opstellen van het nieuwe beleid waarvoor een onttrekking aan de algemene reserve plaatsvindt van € 14.600 waardoor sprake is van een nadeel van € 50.000.

Hiervan heeft € 25.000 betrekking op lagere inkomsten. Naast de afvalstoffenheffing is namelijk rekening gehouden met overige opbrengsten (gescheiden inzameling) van € 20.000. Enerzijds is die opbrengst iets lager uitgevallen (3000) maar een belangrijker oorzaak is dat over die opbrengsten, door een gerechtelijke uitspraak, met terugwerkende kracht tot 2013 voor een bedrag van € 22.000 omzetbelasting moest worden afgedragen. Dat is op de inkomsten in mindering gebracht.

Daarnaast zijn de inzamelkosten € 25.000 hoger uitgevallen dan begroot.

Milieubeheer
Onder dit taakveld zijn de kosten van de ODRA, de ongediertebestrijding en alle inkomsten en uitgaven met betrekking tot de energietransitie opgenomen.

Bij de ODRA zijn de kosten zo'n € 4.000 hoger. Daar staat tegenover dat de kosten voor ongediertebestrijding, ten opzichte van het bijgesteld budget zo'n 2.500 lager uitvallen.

Met betrekking tot energietransitie gaat het zowel om programmakosten (waar ook bijdragen van derden tegenover staan) als de subsidiemaatregelen. Per saldo bedragen de programmakosten in 2020 zo'n € 40.000 en de subsidiekosten € 145.000. Beide bedragen komen ten laste van de reserve energietransitie.

Begraafplaatsen en crematoria
Tot slot is bij de begraafplaatsen per saldo sprake van een voordeel van € 35.000 wat nagenoeg volledig wordt veroorzaakt door een fors aantal hogere begraafrechten.

Reserves

	Primitieve begroting 2020	**Begroting na wijziging 2020**	**Werkelijk 2020**	**Saldo 2020**
Onttrekkingen				
Jaarlijkse onttrekking reserve kapitaallasten div invest	15.666	15.666	15.875	209
Opstellen beleid afval	20.000	20.000	14.601	-5.399
Ontrekk alg res tbv reserve energietransitie	0	315.000	0	-315.000
Programmakosten energie en subsidies	0	315.000	184.372	-130.628
Wateroverlast, onderzoek en aanleg WADI	0	20.000	0	-20.000
Totaal onttrekkingen	**35.666**	**685.666**	**214.849**	**-470.817**
Toevoegingen				
Storting in reserve energietransities	0	315.000	0	315.000
Totaal toevoegingen	**0**	**315.000**	**0**	**315.000**
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**35.666**	**370.666**	**214.849**	**-155.817**

In de tabel is zichtbaar dat naast de kosten voor het afvalbeleid ook de feitelijke kosten voor de energietransitie van 2020 ten laste van de reserve zijn gebracht, de overige kosten volgen in de aankomende jaren. Zie voor een verloop van deze kredieten ook het overzicht 'investeringen en kredieten' binnen het onderdeel 'jaarrekening'.

Daarnaast was, via een begrotingswijziging, rekening gehouden met de overheveling van de algemene reserve naar de reserve energietransitie, voor een bedrag van € 315.000. Dit raadsbesluit van december 2019 was echter op laatste moment ook al in dat jaar uitgevoerd. Om die reden is er in de kolom werkelijk bij zowel de onttrekkingen als de toevoegingen geen bedrag voor dat onderdeel opgenomen, dit heeft verder dus geen invloed op het resultaat.

Incidenteel versus structureel
Niet aan de orde.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Omvang huishoudelijk restafval (kg/inwoner)	160	2017	144	126	2019
Hernieuwbare elektriciteit (%)	2,8%	2017	5,5%	Geen data	2018

Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
Uitvoering van o.a. de jeugdgezondheidszorg en het Rijksvaccinatieprogramma.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)
Alle gemeenten en provincies hebben sinds 1 januari 2013 hun taakuitvoering op het gebied van milieuvergunning-verlening en handhaving in robuuste omgevingsdiensten moeten onderbrengen. Rozendaal heeft zich aangesloten bij de ODRA.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Onderwerp van het programma

De hoofddoelstelling van dit programma vloeit in hoofdzaak voort uit een aantal wettelijke bepalingen, daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en uitvoeringsregels, zoals:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (Wabo);
- Erfgoedwet;
- Provinciale verordeningen op het gebied van monumentenzorg;
- Woningwet;
- Privaatrechtelijke wetgeving.

Wat wilden we bereiken?

De zorg voor een goed geordende en veilige woon-, werk- en leefomgeving waarin de diversiteit van de functies en de kwaliteit van de bebouwing op een verantwoorde wijze worden gewaarborgd. Vanwege de bijzondere kwaliteiten is er bijzondere aandacht voor de bescherming en instandhouding van het erfgoed.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Voornemen	Realisatie
Ruimtelijke ordening *Het opstellen en handhaven van bestemmingsplannen(herzieningen) en adviseren over overige ruimtelijke plannen* *Voorbereidingen invoering Omgevingswet*	Op 26 mei 2020 is het bestemmingsplan Rozendaal 2019 vastgesteld. Hiermee is het juridisch planologisch kader uit 2008 geactualiseerd mede in het kader van de invoering van de Omgevingswet. De invoering van de Omgevingswet is vooralsnog gepland op 1 juli 2022. De gemeente is in gestart met het opstellen van een impactanalyse, tevens hebben er eind 2019 drie kennisbijeenkomsten voor raad, college en ambtelijke organisatie plaatsgevonden. In juli 2020 is het Ambitiedocument Omgevingswet gemeente Rozendaal als koersdocument vastgesteld, inmiddels is de technische aansluiting op het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) gerealiseerd. In goed overleg met de verschillende regionale partners worden de verdere voorbereidingen getroffen om op tijd klaar te zijn voor de invoering. *Ontwikkeling Steenhoek* In mei 2020 is het bestemmingsplan dat de herontwikkeling van de locatie mogelijk maakt door de gemeenteraad vastgesteld. Op basis hiervan is de omgevingsvergunning verleend. De overdacht van de grond heeft inmiddels plaatsgevonden.
Grondexploitatie *Doorontwikkelen project De Del*	Verhuur van gronden die we niet in exploitatie hebben is onderdeel van programma 0. Binnen programma 8 komen de activiteiten en

Voornemen	Realisatie
	kosten tot uitdrukking die voortvloeien uit een actieve grondexploitatie, zoals in dit geval De Del. Voor de locatie de Del wordt sinds 2013 jaarlijks een grondexploitatie vastgesteld. Op 7 juli 2020 is de grondexploitatie de Del vastgesteld met een bijgesteld geprognotiseerd eindresultaat van 4,4 miljoen euro. Op basis van de planning in de grondexploitatie worden de laatste kavels in 2021 verkocht.
Wonen en bouwen *Bouw-, woning-, en welstandstoezicht* *Basisregistraties (BAG en BGT)* *Volkshuisvesting*	Het behandelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen, regie en coördinatie over de aan een extern bureau gevraagde adviezen en de uitvoering van de onderdelen die in Rozendaal worden getoetst. Coördineren van handhaving vergunningen en bestemmingsplannen en daarnaast verslaglegging van het gevoerde welstandsbeleid. De toezichthouders van de gemeente Rheden voeren het toezicht en eventueel handhaving uit. De BGT is de digitale grootschalige basiskaart van heel Nederland waarin op een eenduidige manier de ligging van alle fysieke objecten zoals gebouwen, wegen, water, spoorlijnen en terreinen is geregistreerd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de juistheid, volledigheid en tijdigheid van deze registraties. Deze taak wordt samen met de Connectie uitgevoerd. De gemeente Rheden voert voor Rozendaal de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG). *Secretariaat subregio Wonen* Samen met de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum en Rheden wordt op het gebied van wonen (sub)regionaal afgestemd. Dit is een vereiste vanuit de Wet ruimtelijke ordening. Binnen dit overleg rouleert de functie van voorzitter (verantwoordelijk wethouder) en secretaris (betrokken ambtenaar) jaarlijks per gemeente. Rozendaal vervult vanaf 1 juli 2020 tot 1 juli 2021 deze taken.

Speerpunten 2020 (o.a. coalitieakkoord)

Voornemen	Realisatie
Actualiseren bestemmingsplan Rozendaal in samenhang met invoering Omgevingswet	Op 26 mei 2020 is het bestemmingsplan Rozendaal 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.
Ontwikkeling Steenhoek	Op 26 mei 2020 is het bestemmingsplan Steenhoek door de gemeenteraad vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Baten				
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	305.319	185.546	1.075.517	889.971
8.3 Wonen en bouwen	60.600	60.600	64.833	4.233
totaal baten	**365.919**	**246.146**	**1.140.350**	**894.204**
Lasten				
8.1 Ruimtelijke Ordening	14.200	124.200	40.937	83.263
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	305.319	185.546	600.308	-414.763
8.3 Wonen en bouwen	27.715	27.715	31.514	-3.799
totaal lasten	**347.234**	**337.461**	**672.759**	**-335.299**
Saldo van baten en lasten	**18.685**	**-91.315**	**467.591**	**558.906**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	3.400	113.400	29.711	-83.690
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**3.400**	**113.400**	**29.711**	**-83.690**
Geraamd resultaat	**22.085**	**22.085**	**497.301**	**475.216**

Toelichting directe baten en lasten; afgerond € 475.000 voordelig

Ruimtelijke ordening

Kredieten (per saldo € 0)

In 2020 is er een aanvullende krediet beschikbaar gesteld voor bestemmingsplan de Steenhoek. Daarnaast is aanvullend krediet verleend voor de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor toelichting op uitnutting van deze kredieten wordt verwezen naar de staat van investeringen in de jaarrekening.

Reguliere budgetten

De reguliere budgetten op dit taakveld hebben vooral betrekking op uitvoeringkosten van de gemeente Rheden voor de basisregistratie gebouwen en adressen en topografie (BGT), hierbij zijn geen bijzonderheden.

Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen)

Het positieve saldo op dit programma kan nagenoeg geheel worden toegeschreven aan de tussentijdse winstneming op De Del voor een bedrag van € 471.000.

Bij het opstellen van de begroting wordt geen rekening gehouden met winst, het voordeel is verwerkt als ‘vermindering op de boekwaarde’ waarmee de raming van de grondexploitatie voor de begroting neutraal is. Bij de jaarrekening wordt de voorgeschreven zogenaamde POC-methode gehanteerd voor de bepaling van eventuele winst.

Grondexploitaties (niet bedrijventerreinen

	Begroting na wijziging 2020	**Werkelijk 2020**	**Saldo 2020**
Baten			
- verkoop kavels	185.546	1.061.397	875.851
Lasten			
- kosten bouw- en woonrijp maken	185.546	50.780	134.766
- overheveling balans (-/- boekwaarde)	0	538.836	-538.836
totaal lasten	185.546	589.616	-404.070
tussentijdse winstneming'		471.781	

Toelichting op tabel
Met de 'overheveling naar de balans' (opbrengsten – kosten) werd in het verleden de boekwaarde verminderd waardoor het project uiteindelijk een negatieve boekwaarde zou kennen, oftewel een winst die bij afronding van het project genomen zou worden. Met ingang van 2017 zijn gemeenten verplicht tussentijds winst te nemen wanneer aan een aantal criteria is voldaan. Voor de berekening van die winst geldt de volgende vuistregel c.q. formule (op basis van de nog vast te stellen GREX): 'begrote winst' (€ 4,431 miljoen) x '% gerealiseerde kosten' (92,8%) x '% gerealiseerde opbrengsten' (90,8%) = afgerond € 3,733 miljoen.

Dat betekent dat de tussentijdse winstneming er per 31-12-2020 als volgt uit ziet:

Winstneming obv POC 31-12-2020	3.733.365
Reeds genomen winst t/m 2019	3.261.584
te nemen winst 2020	**471.781**

Deze winst heeft een positieve invloed op het resultaat maar zal, zoals afgesproken, via de resultaatbestemming worden toegevoegd aan de egalisatiereserve dekking kapitaallasten.

Het verwachte financiële verloop van het project ziet er als volgt uit:

Nog te maken kosten	395.135
Nog te realiseren opbrengsten	919.407
per saldo opbrengst van	**524.272**
Boekwaarde 31-12-2020	-173.715
Per saldo nog te realiseren winst	697.987
Reeds genomen winst per 31-12-2020	3.733.365
Totaal te verwachten winst	**4.431.352**

Die geprognosticeerde winst is naar verwachting voldoende voor de voeding van de reserve voor de kapitaallasten van de nieuwe dorpsschool. In totaal is daarvoor een storting nodig van € 4,4 miljoen waarvan met de winst over 2020 € 3,733 miljoen is gestort.

Reserves

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Onttrekkingen				
Secretariaat subreg overleg Wonen	3.400	3.400	0	-3.400
Steenhoek	0	15.000	389	-14.612
Omgevingswet	0	95.000	29.322	-65.678
Totaal onttrekkingen	**3.400**	**113.400**	**29.711**	**-83.690**
Toevoegingen				0
Totaal toevoegingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	**3.400**	**113.400**	**29.711**	**-83.690**

De onttrekkingen komen alle ten laste van de algemene reserve.

Incidenteel versus structureel

De kosten voor de Steenhoek en omgevingswet, zijn onderdeel van een meerjarig krediet en in die zin als eenmalig aan te merken. Hier staat overigens een onttrekking aan de reserve tegenover.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2020	peiljaar	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Rozendaal	Cijfers zoals bekend in Q2 2021 Gr < 25.000	peiljaar
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	469	2018	536	312	2020
Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	0	2015	8,8	9,6	2020
Demografische druk (%)	101,2%	2019	103,6%	79,4%	2020
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)	947	2019	1.005	Geen data	2021
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)	975	2019	1.036	Geen data	2021

Een nadere toelichting op het gebruik van beleidsindicatoren in dit document treft u op pagina 5.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)
Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens is van belang een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.

Voor meer (financiële) informatie omtrent de verbonden partijen verwijzen wij u naar paragraaf 6 Verbonden partijen.

Paragrafen

Inleiding

Naast programma's zijn er in de begroting ook (financiële) paragrafen opgenomen. Waar programma's direct gericht zijn op de burger, geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de organisatiebrede en financiële aspecten van de begroting, bezien vanuit een bepaald perspectief. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een overzicht, waardoor de raad een goed overzicht krijgt. De raad legt in de paragrafen de beleidslijnen vast met betrekking tot de beheersmatige aspecten. Daarnaast zijn de verplichte paragrafen bedoeld om de raad en het college de financiële positie van de gemeente beter te laten beheersen. De volgende zeven paragrafen zijn verplicht voorgeschreven:

1. lokale heffingen;
2. weerstandsvermogen en risicobeheersing;
3. onderhoud kapitaalgoederen;
4. financiering;
5. bedrijfsvoering;
6. verbonden partijen (externe samenwerking);
7. grondbeleid.

Daaraan is een paragraaf Informatieveiligheid (en privacy) toegevoegd en zal in dit jaar ook in een afzonderlijke paragraaf worden stilgestaan bij de effecten van de COVID19-pandemie. Deze zijn beiden wettelijk niet verplicht, maar de grote impact van deze zaken voor de bedrijfsvoering én de inhoudelijke programma's, maken dat we hier apart aandacht aan besteden. Ook hebben we nu alvast een paragraaf Rechtmatigheid toegevoegd. Hiermee legt het college in de toekomst zelf meer expliciet verantwoording af over rechtmatigheidsaspecten in plaats van het huidige oordeel hierover door de accountant.

Paragraaf 1 Lokale heffingen

In de jaarrekening wordt ingegaan op de begrote en werkelijke opbrengsten ten aanzien van de lokale heffingen. Het beleid, en eventuele wijzigingen daarin, komen aan de orde in de begroting evenals relevante kengetallen en vergelijkingen.

Uitgangspunten tarieven

Uitgangspunten voor de lokale heffingen in de begroting 2020 waren als volgt:

- We corrigeren jaarlijks OZB-tarieven met het inflatiepercentage, voor 2020 was dat 1,5%.
- Het tarief voor afvalstoffenheffing is gebaseerd op 100% kostendekkendheid.

Het tarief voor rioolheffing is gebaseerd op 100% kostendekkend (begrotingsbasis).
Op de leges is eveneens het inflatiepercentage van 1,5% toegepast (behoudens producten waarvoor wettelijk vastgestelde tarieven gelden).

	Begroot 2020	**Werkelijk 2020**	**Saldo 2020**
OZB	438.300	430.850	-7.450
Afvalstoffenheffing	180.029	178.965	-1.064
Rioolheffing	156.675	158.010	1.335
Leges	141.450	185.167	43.717
Totaal	**916.454**	**952.992**	**36.538**

OZB en Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

In 2020 zijn in het kader van de wet WOZ 734 objecten beschikt (bij 746 WOZ-objecten) waarop in totaal 39 bezwaarschriften zijn ingediend. In 20 gevallen (objecten) is de WOZ-waarde verlaagd. Het percentage gegrond verklaarde bezwaarschriften ten opzichte van het totaal aantal WOZ-objecten komt daarmee uit op 2,7 %.

Per saldo vallen de opbrengsten van de OZB € 7.000 lager uit. Er is hierbij sprake van een verschuiving van niet – woningen naar woningen. Hoewel er, zeker in deze markt, altijd wel sprake is van fluctuaties in de waardeontwikkeling, is in principe sprake van een eenmalig nadeel. Bij de berekening, ook in de begroting 2021, wordt namelijk uitgegaan van de vastgestelde te realiseren opbrengst.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

Geen bijzonderheden ten aanzien van deze heffingen.

Leges

Hieronder vallen de opbrengsten op basis van de legesverordening, zoals:

- Producten van burgerzaken;
- (Omgevings)vergunningen;
- Huwelijken;
- Grafrechten;
- Overige leges.

Vooral de opbrengsten van de begraafplaats zijn in 2020 hoger geweest dan geraamd.

Kwijtschelding

De kwijtschelding is vastgelegd in een gemeentelijke regeling kwijtschelding. Kwijtschelding kan worden aangevraagd door particuliere belastingplichtigen voor de volgende belastingen:

- Onroerende zaakbelasting;
- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing.

In 2020 hebben er in totaal 5 huishoudens kwijtschelding ontvangen.

Kostendekkendheid van tarieven

Onderstaande tabel toont de mate van kostendekkendheid die in 2020 is gerealiseerd.

	Begroot baten 2020	Werkelijk baten 2020	Saldo 2020	Werkelijk lasten 2020	Dekkings-percentage 2020
Bestemmingsbelastingen					
Afvalstoffenheffing	180.029	178.965	-1.064	243.763	73%
Rioolheffing	156.675	158.010	1.335	137.356	115%
subtotaal	336.704	336.975	271	381.119	88%
Retributies					
Rijbewijzen/reisdocumenten	2.700	14.171	11.471	34.052	42%
Huwelijken/Burg stand	11.650	9.374	-2.276	20.655	45%
APV-vergunningen	1.500	1.219	-282	5.929	21%
Begraafrechten	65.000	95.570	30.570	81.231	118%
Omgevingsvergunning	60.600	64.833	4.233	49.301	132%
subtotaal	141.450	185.167	43.717	191.168	97%
Totaal	**478.154**	**522.142**	**43.988**	**572.287**	**91%**

Ten aanzien van afvalstoffenheffing en rioolrecht wordt de kostendekkendheid van de tarieven (100%) berekend op basis van de begroting. Afwijkingen op realisatie zijn vaak beperkt en worden als onderdeel van het rekeningresultaat beschouwd en niet verrekend met een egalisatiereserve. Hoewel in 2020 zowel bij riool als afval de afwijking procentueel een stuk hoger ligt dan in voorgaande jaren is er op dit moment geen aanleiding voor het instellen van een egalisatiereserve. Mochten dit soort afwijkingen in de toekomst vaker voorkomen, kan dit alsnog worden overwogen.

Verder geldt dat door de kleine schaal van Rozendaal een groot aantal leges niet kostendekkend is te krijgen. Dit geldt met name voor de rijbewijzen/reisdocumenten en de APV-vergunningen. Daarnaast is er door die kleine schaal soms ook sprake van een uitschieter naar boven (> 100%), in 2020 is daarvan sprake bij de leges voor de begraafplaatsen.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als verbonden partijen, open einde regelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatiebrede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	***Score***
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	***Score***
Gering (< 0,1% omzet = < € 4.000	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 4.000 en € 20.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 20.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2020: afgerond structureel € 4 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	***Gevolg***
Scores >= 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Uit het profiel valt op te maken dat op verschillende manieren rekening wordt gehouden met de verschillende risico's. Wanneer met alle risico's voor 100% rekening gehouden zou worden zou een gemeente een onevenredig deel van haar reserves moeten blokkeren, het is immers niet reëel dat alle risico's zich gelijktijdig voordoen.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig, ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde met peildatum 1-1-2020). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Economische waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.486.000	1.486.000
Werf	0	139.000	139.000
Obligaties	142.941	178.483	35.542
Totaal			**1.660.542**

Door de verkoop van de Torckschool (2020) en de voormalige Dorpsschool/Steenhoek (2021) is nog maar beperkt sprake van stille reserves. Het gebouw aan de Kerklaan en de Werf zijn immers nodig voor de 'bedrijfsvoering'.

Structureel

Dit wordt met name gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan met name OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 280.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (behoudens een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid (OZB verhoging zoveel mogelijk beperken tot inflatiestijging) is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit. Om die reden wordt voor de bepaling van de structurele weerstandscapaciteit alleen het bedrag voor onvoorzien meegenomen.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor her-bestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de stand per ultimo 2020 (balansdatum).

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	4.217.152
Totale weerstandscapaciteit	4.227.152

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	15.000	6	25%	3.750
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	5	3	40.000	15	100%	40.000
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	20.000	9	25%	5.000
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Feitelijk geen gezien de verplichting tot schatkistbankieren. Momenteel lage rentevergoeding	1	1	0	1	0%	0
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiele consequenties hebben (verzekerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	2	3	75.000	6	25%	18.750
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiele consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	30.000	15	100%	30.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
							subtotaal structureel	**151.250**
Risico's met incidenteel effect								
Opbrengst De Del	Stijging van de kosten in het plan boven de 2%	Strak op de planning	3	3	100.000	9	50%	50.000
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspostionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	2	3	30.000	6	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	2	3	50.000	6	50%	25.000
							subtotaal incidenteel	**152.500**
							Totaal	**303.750**

Het risicoprofiel is ten opzichte van de meest recente actualisatie (begroting 2021) niet gewijzigd bijgesteld op het onderdeel Jeugd. De kosten hiervoor blijken lastig te beheersen en hebben ook in 2020 tot een overschrijding geleid. Totdat De Del definitief is afgesloten handhaven we de risico's die hier betrekking op hebben.

Weerstandsratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	151.250
Incidenteel	C	4.217.152	D	152.500
Totaal	E	4.227.152	F	303.750
Structureel (A/B)		0,07		
Incidenteel (C/D)		27,65		
Totaal (E/F)		13,92		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie

De weerstandsratio van bijna 14 is meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Daarnaast is voor financiële tegenvallers binnen het sociaal domein nog steeds een afzonderlijke bestemmingsreserve van ruim € 0,6 miljoen aanwezig waarmee in de berekening van de weerstandscapaciteit geen rekening is gehouden.

Staat van Reserves en Voorzieningen (inclusief toelichting op mutaties)

Overzichtstabel

	Saldo 1-1-2020	Onttrek-kingen	Toevoe-gingen	Saldo 31-12-2020	Claims
A. Algemene reserve					
Vrije algemene reserve	4.426.350	277.616	68.418	4.217.152	167.879
subtotaal A	**4.426.350**	**277.616**	**68.418**	**4.217.152**	**167.879**
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	25.959			25.959	
Reserve sociaal domein	620.154			620.154	
Reserve gemeentelijke gebouwen	75.881		6.686	82.567	
Reserve digitalisering	130.400			130.400	33.000
Reserve fietspaden	147.551			147.551	
Reserve wegen	85.745		3.221	88.966	
Reserve begraafplaats	18.913			18.913	
Reserve dekking kapitaallasten	4.045.073	176.729	86.835	3.955.179	
Reserve energietransitie	452.649	499.372	365.000	318.277	318.277
subtotaal B	**5.602.325**	**676.101**	**461.742**	**5.387.966**	**351.277**
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	799.000		69.000	868.000	
Voorziening pensioenen wethouders	308.663		45.801	354.464	
subtotaal C	**1.107.663**	**0**	**114.801**	**1.222.464**	**0**
Totaal	**11.136.339**	**953.718**	**644.961**	**10.827.582**	**519.155**

A. Algemene reserve

Vrije algemene reserve

Doel	Weerstandsvermogen en dekking van incidentele kosten c.q. projecten
Claim	Niet alle besluiten die ten laste komen van de algemene reserve zijn op 31 december 2020 volledig uitgevoerd. Voor het restant daarvan rust er dus nog een claim op een aantal reserves. Het gaat om een totaalbedrag van € 167.000 dat beschikbaar is gesteld voor verschillende kredieten. In het overzicht kredieten is zichtbaar dat het vooral om kredieten voor de omgevingswet gaat.
Mutatie	In 2020 is de uitvoering van diverse raadsbesluiten ten laste van de algemene reserve gebracht. Het gaat hierbij zowel om besluiten uit 2020 als eerdere jaren. Naast de toevoeging van het resultaat 2019 ad € 68.418 was in 2020 sprak van de volgende onttrekkingen:

	AV-app raadzaal	42.835	pr0
	Bestemm res tbv org ontw	50.000	pr0
	Archief (turap 1)	15.000	pr0
	Verkeersmaatregelen school	72.084	pr2
	Verkeersveiligheid	9.385	pr2
	Herinrichting IKC	44.000	pr4
	Opstellen beleid afval	14.601	pr7
	Steenhoek	389	pr8
	Omgevingswet	29.322	pr8
		277.616	

B. Bestemmingsreserves

1. Reserve monumenten

Doel	Bekostiging van verleende subsidies aan inwoners ten behoeve van monumentenzorg.
Claim	N.v.t.
Mutatie	N.v.t.

2. Reserve sociaal domein

Doel	Opvang van eventuele tegenvallers in het sociaal domein en/of egalisatie van de kosten voor de WWB.
Claim	N.v.t.
Mutatie	N.v.t.

3. Reserve gemeentelijke gebouwen

Doel	Opvang van kosten van vervanging van inventaris, (ICT)apparatuur. Daarnaast worden voortaan de kosten van het schilderwerk en overig groot onderhoud voor het gemeentehuis aan deze reserve onttrokken.
Claim	N.v.t.
Mutatie	De toevoeging komt voort uit de notitie reserves en voorzieningen (nota R&V) en betreft de jaarlijkse storting ten behoeve van het schilderwerk. De toevoeging komt voort uit de notitie reserves en voorzieningen (nota R&V) en betreft de jaarlijkse storting ten behoeve van het schilderwerk.

4. Reserve digitalisering

Doel	Opvang van kosten/investeringen op het gebied van digitalisering (basisregistraties, digitale ontsluiting van gegevens, koppelingen met landelijke registraties e.d., geen hardware)
Claim	De eerdere claim met betrekking tot een investering voor het digitaliseren van facturen is vervallen met het uitbesteden van de financiële administratie aan De Connectie. De claim die er nu staat heeft betrekking op de glasvezelaansluiting voor het gemeentehuis ten behoeve van de ambtelijke organisatie.
Mutatie	Zie tekst bij claim.

5. Reserve fietspaden

Doel	Deze reserve dient ter opvang van kosten groot onderhoud wegen.
Claim	N.v.t.
Mutatie	N.v.t.

6. Reserve wegen

Doel	Deze reserve dient ter opvang van kosten groot onderhoud wegen.
Claim	N.v.t.
Mutatie	De toevoeging betreft de jaarlijkse dotatie ten behoeve van het wegenonderhoud van geasfalteerde wegen. Met het vaststellen van de begroting 2020 is ook de wijze van onderhoud en de financiering daarvan aangepast. Uitgangspunt is voortaan gebruik van klinkers op binnenwegen wanneer groot onderhoud aan de orde is. De bijbehorende investering wordt dan geactiveerd en de kapitaallasten worden in de begroting en rekening opgenomen. Dit geldt voor het grootste deel van de wegen. Een klein deel wordt volgens de bestaande systematiek gedaan, daarvoor wordt de reserve gehandhaafd, maar de jaarlijkse dotatie kon verlaagd worden naar € 3.200.

7. Reserve begraafplaats

Doel	Opvang van kosten voor het op peil houden van de begraafplaats en het onderhoud van de paden.
Claim	N.v.t.
Mutatie	N.v.t.

8. Reserve dekking kapitaallasten

Doel	Bij de invoering van het BBV is de systematiek van dekking van afschrijvingen gewijzigd. Voorheen werden sommige investeringen direct uit een reserve/voorziening gedekt. Conform de voorschriften moet eerst worden geactiveerd. Vervolgens worden de afschrijvingslasten van een investering (die t.l.v. een reserve is gebracht) uit de reserve geboekt. Deze reserve is in feite de som van de toekomstige afschrijvingen.
Claim	N.v.t.
Mutatie	In 2020 is er ruim € 86.000 toegevoegd aan deze reserve ten behoeve van nieuwe AV-apparatuur in de raadzaal en het aanvullende krediet voor de herinrichting van het buitenterrein bij de school. Van beide investeringen komen de kapitaallasten in de toekomst ten laste van deze reserve. Daar wordt met de resultaatbestemming van deze jaarrekening nog € 471.000 aan toegevoegd (tussentijdse winst De Del). De grootste onttrekking bedraagt € 109.000 ter egalisatie van de kapitaallasten van de nieuwe basisschool. Daarnaast zijn er in het verleden diverse investeringen, die geactiveerd moeten worden, gedaan waarvan het investeringsbedrag in deze reserve is gestort. De totale onttrekking voor de egalisatie van die kapitaallasten bedraagt € 68.000.

9. Reserve energietransitie

Doel	De reserve kan worden ingezet voor een breed aantal maatregelen met als doel Rozendaal op lange termijn klimaatneutraal. Wanneer de plannen (en hoogte van de investeringen) meer concreet zijn vindt een dotatie vanuit de algemene reserve plaats. Die storting kan worden aangevuld met aanvullende middelen die het rijk beschikbaar stelt om bij te dragen vanuit het Interbestuurlijk Programma.
Claim	Omdat we ervan uitgaan dat het uitvoeringsprogramma de komende jaren feitelijk wordt uitgevoerd en er inmiddels een behoorlijk aantal subsidieaanvragen binnen is, zijn de aangevraagde kredieten als claim beschouwd. Het gaat dan zowel om subsidies als programmakosten.
Mutatie	In 2020 is bedragen de programmakosten (na aftrek van inkomsten) afgerond € 40.000 en de verstrekte subsidies € 144.000. Beide bedragen zijn ten laste van deze reserve gebracht.

C. Voorzieningen

Voorziening riolering
Deze voorziening dient ter dekking van kosten groot onderhoud en vervanging. Op basis van het verbrede gemeentelijk rioleringsplan. Jaarlijks wordt er gestort conform het vgrp. Betreft de jaarlijkse dotatie aan de voorziening voor de toekomstige rioolinvesteringen op basis van het rioleringsplan (hiermee is in het tarief rekening gehouden).

Voorziening pensioen wethouders
De toekomstige pensioenverplichtingen en wachtgeldverplichtingen worden ten laste van deze voorziening gebracht. Naast storting van ingehouden pensioenpremies, heeft de jaarlijkse berekening uitgewezen dat er een bedrag van €41.000 moest worden gestort om de voorziening op peil te houden. In de begroting was hiervoor €15.000 opgenomen.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is in 1 oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019	Gelderland*
Netto schuldquote	-109%	-152%	-96%	63%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-109%	-152%	-96%	54%
Solvabiliteitsratio	79%	87%	82%	31%
Kengetal grondexploitatie	-3%	0%	9%	9%
Structurele exploitatieruimte	-6,82%	0%	0%	0%
Belastingcapaciteit	135%	131%	126%	103%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal, de Provincie Gelderland heeft bijvoorbeeld de volgende categorieen aangeduid:

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	<20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj >0%	Begr en Mrj <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90% (groen), oranje is hoog en rood betekent gevarenzone, het gemeentebestuur moet er dan werk van maken om de schuld te verlagen. In Rozendaal is de schuldquote onverminderd uitstekend, de lagere score ten opzichte van de begroting komt door vertraging in de ontvangsten voor de kavels op De Del.

Solvabiliteitsratio

Het solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen, ook deze is onverminderd hoog.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves.
In het kengetal zijn alleen de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers opgenomen. Ten opzichte van vorige jaren is dit kengetal verbeterd omdat nu de inkomsten binnen komen en de boekwaarde daalt.

Structurele exploitatieruimte
Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ waarde in Nederland bedroeg in 2020 € 270.000 en in Rozendaal € 536.000. Dat is dan ook de voornaamste reden voor het hoge percentage. Dit zegt dus niets over de uiteindelijke belastingcapaciteit. Zoals elders in deze paragraaf aangegeven is dat een politieke keuze (gerelateerd aan de 'Artikel 12-norm' bedraagt die capaciteit ongeveer € 280.000).

Berekening van de kengetallen

	Kengetal	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
	1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)			
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	1.412.262	625.000	1.268.214
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	152.899	10.000	1.967
D	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.583.804	1.598.000	1.529.866
E	Uitzettingen < 1 jaar	5.972.814	5.442.580	5.208.069
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	23.972	60.000	345.039
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	67.334	470.000	46.607
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	5.576.296	4.566.560	6.100.370
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-109%**	**-152%**	**-96%**
	2. Solvabiliteitsratio			
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.182.998	10.947.675	10.394.833
B	Balanstotaal	12.970.622	12.534.580	12.633.417
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**79%**	**87%**	**82%**
	Kengetal grondexploitatie			
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	-173.714	0	551.392
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	5.576.296	4.566.560	6.100.370
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**-3%**	**0%**	**9%**
	Structurele exploitatieruimte			
A	Structurele lasten	4.850.392	3.678.710	3.561.248
B	Structurele baten	4.301.296	3.688.314	3.525.370
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	96.742	134.915	26.798
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	265.718	136.487	82.473
E	Totaal baten	5.576.296	4.566.560	6.100.370
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E x 100%	**-6,8%**	**0,2%**	**0,3%**
	Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden			
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	572	481	504
B	Rioolheffing voor een gezin	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	244	239

D	Eventuele heffingskorting	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	1036	945	963
F	Woonlasten landelijk gemiddelde voor gezin in 2019*	776	723	766
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**133%**	**131%**	**126%**

* Bron: waarstaatjegemeente.nl.

De berekende woonlast (F) wordt gepresenteerd vanuit het perspectief van de belastingbetaler, het betreft immers ook de feitelijke aanslag. Binnen de algemene uitkering wordt er echter (via een korting gebaseerd op de WOZ-waarde) vanuit gegaan dat een gemeente met een gemiddelde hoge WOZ-waarde in staat is meer eigen inkomsten te genereren via de OZB (hier bestaat een relatie met de onbenutte belastingcapaciteit). Om die reden komt het percentage hoog uit, wanneer het OZB-% vergeleken zou worden met het OZB-% van andere gemeenten ligt dat onder het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor een aantal zogenaamde kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Met de nota reserves en voorzieningen 2018 heeft een zodanige herschikking en voeding van reserves plaatsgevonden dat voor de komende 10 jaar in ieder geval is voorzien in het onderhoud van de kapitaalgoederen.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteerden we in 2020 de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsinventarisatie wegen (2015 -2024)	2018
Onderhoudsplan riolering (2020 - 2024)	2018
Groenplan (2015 – 2020)	2015

Wegbeheer

Als uitvloeisel van het coalitieakkoord is in 2018 besloten om op het moment van onderhoud voor de binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. Dat betekent dat die kosten voortaan geactiveerd worden en als kapitaallast in de meerjarenbegroting worden opgenomen. Als gevolg hiervan is de jaarlijkse dotatie van € 35.000 in de begroting verlaagd naar € 3.000 omdat nog maar een deel met asfalt wordt onderhouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt kan worden en voorkomen we dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

In 2020 is er gestart met groot onderhoud op De Moestuin en de Johan d'Outreinstraat waarbij het asfalt wordt vervangen door gebakken klinkers, beide werkzaamheden lopen door in 2021.

Financieel

Exploitatie (zie ook programma 2)

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Programma 2				
2.1 Verkeer en vervoer	125.167	210.167	204.781	5.386

Investeringen (zie ook overzicht investeringen en kredieten)

	Jaar	Krediet*	Uitgegeven t/m 2019	Uitgegeven in 2020	Totaal uitgegeven (3 + 4)	Werkelijk beschikbaar (2 - 5)	Verwachte uitgaven	Nog beschikbaar (6 - 7)
	1	2	3	4	5	6	7	8
d' Outreinstraat, wegen (begr 2020)	2020	75.000	0	0	0	75.000	75.000	0
de Moestuin, wegen (begr 2020)	2020	100.000	0	14.673	14.673	85.328	85.000	328
H van Gelrestraat waterberging (2020)	2020	19.000	0	18.175	18.175	825	0	825
de Moestuin waterberging (2020)	2020	19.000	0	0	0	19.000	19.000	0

Riolering

In 2018 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) 2020 - 2024 vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu en wordt aangegeven welke investeringen jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. De hieruit voortvloeiende lasten zijn in de begroting verwerkt. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten vanaf 2008 verantwoordelijk voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreft. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP is met deze zorgplichten rekening gehouden. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet zal de verplichting voor het opstellen van een GRP vervallen. De zorgplichten worden wel overgenomen in de Omgevingswet.

Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks zo'n 1500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

Er zijn geen bijzondere investeringen in het kader van riool geweest in 2020.

Financieel

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Programma 7				
7.2 Riolering	138.718	138.718	134.573	4.145

Bij riolering is ogenschijnlijk sprake van een voordeel van € 32.000, dat voordeel is echter lager. Om wateroverlast tegen te gaan is een bedrag van € 20.000 opgenomen ten laste van de reserve. Omdat hieraan nog geen uitvoering is gegeven is ook de onttrekking niet uitgevoerd. Het voordeel is daardoor € 12.000, dit komt doordat een lager bedrag dan begroot is gestort in de voorziening voor onderhoud aan riool op basis van het rioolplan.

Gemeentegebouwen

Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. Om deze budgetten te kunnen bepalen is een onderhoudsplanning gemaakt waarbij gebruik is gemaakt van ervaringscijfers. De budgetten in de begroting waren toereikend voor het noodzakelijke onderhoud, in 2020 is geen beroep op de reserve gedaan.

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	24.027	37.602	-13.575

Zie ook paragraaf Bedrijfsvoering voor een nadere toelichting.

Groenplan

In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. Hieraan is gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken. Tevens wordt in dit plan beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de hierin beschreven zaken. In 2015 is een Groenplan vastgesteld, de kosten voor onderhoud van het groen zijn opgenomen in de begroting. Als onderdeel van het Groenplan is in 2020 een plan gemaakt voor onderhoud van windsingels en houtwallen.

	Primitieve begroting 2020	Begroting na wijziging 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Programma 5				
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	101.672	101.672	102.814	-1.142

Fietspaden

Bij een herschikking van de reserves is ten laste van de algemene reserve een dotatie gedaan aan de reserve fietspaden om ook in de komende 10 jaar de overige fietspaden tijdig van nieuw asfalt te voorzien, dan wel te vervangen door meer duurzaam beton. In 2020 heeft geen onderhoud aan de fietspaden plaatsgevonden.

Voor fietspaden zijn in 2020 geen bijzondere kosten gemaakt. Overigens maken eventuele (kapitaal)lasten hiervoor onderdeel uit van taakveld 2.1. Verkeer en vervoer.

Water

We hebben slechts 1 beek binnen de gemeente waarmee geen bijzonder onderhoud voor de gemeente Rozendaal is gemoeid.

Paragraaf 4 Financiering

De paragraaf Financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjarenfinanciering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld. In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via onderstaande tabel, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld.

Kasgeldlimiet

Grondslag: omvang begroting per 01-01-2020	Rekening 2020
Omvang begroting per 1 januari 2020 (afgerond)	4.210.490
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	357.892
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	1.565.160
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	5.890.717
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-4.325.557
5. Toegestane kasgeldlimiet (1)	357.892
6. Overschrijding (+) / ruimte (-) onder kasgeldlimiet (4-5)	-4.683.448

Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dat we ruim voldoen aan de norm van kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, derhalve is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie. In 2020 is gemiddeld een bedrag van ruim € 4,5 miljoen aangehouden bij de schatkist. Gezien de huidige omstandigheden op de geld- en kapitaalmarkt is hierop nauwelijks rendement behaald. Deze middelen uitlenen aan andere gemeenten is toegestaan, maar ook die gemeenten kunnen momenteel tegen nagenoeg 0% lenen bij bijvoorbeeld de BNG.

Garanties op leningen aan derden

Er zijn op dit moment geen garanties op leningen aan derden verstrekt.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF, sinds 2013)

De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk dezelfde verantwoordelijkheid als de centrale overheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Tevens is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Via de programmabegroting krijgen het college en de ambtelijke organisatie financiële kaders waarbinnen maatschappelijke effecten gerealiseerd moeten worden. Daarbij moet aan de geldende regelgeving worden voldaan. De middelen moeten rechtmatig en ook doelmatig worden ingezet. Dit is een taak van bestuur en management. Om dit waar te kunnen maken moet niet alleen de bedrijfsvoering op orde zijn, maar moet ook actief worden ingespeeld op inhoudelijke ontwikkelingen en de dynamiek van de omgeving. Een begrotingsparagraaf Bedrijfsvoering is door het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht gesteld. De toelichting stelt: *"Bedrijfsvoering is heden ten dage (…) meer en meer van belang voor het verwezenlijken van de programma's en in verband daarmee voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid. (…). De bedrijfsvoeringsparagraaf dient inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering."*

De bedrijfsvoering is van belang voor het verwezenlijken van de programma's en voor een rechtmatig, doelmatig en doeltreffend beheer en beleid. Bedrijfsvoering omvat de vakgebieden Personeel en Organisatie, Informatisering, Juridische zaken, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting en valt vooral onder de verantwoordelijkheid van het college.

Bestuur

Gemeenteraad

Sinds de laatste gemeenteraadsverkiezingen ziet de zetelverdeling in de gemeenteraad er als volgt uit:

- Rosendael '74 (R'74, 3 zetels);
- PAK Rozendaal (PAK, 3 zetels);
- Belangengemeenschap Rozendaal (BGR, 3 zetels).

College burgemeester en wethouders

Het college bestond in 2020 uit de coalitie Rosendael'74-PAK met als wethouders mevrouw Albricht-Brinkman en de heer Logemann. Voorzitter van het college is burgemeester mevrouw Weststeijn. Eind 2020 kondigde wethouder Albricht-Brinkman haar vertrek aan als wethouder. De benoeming van een nieuwe wethouder, de heer Warmerdam, vond plaats in februari 2021.

Coalitieovereenkomst 2018-2022

In de coalitieovereenkomst zijn de volgende 3 onderwerpen opgenomen die gerelateerd kunnen worden aan de bedrijfsvoering:

- Ontwikkelen (digitale) dienstverlening;
- Ambtelijke organisatie toekomstbestendig en flexibeler;
- Ontwikkeling samenwerking en opdrachtgeverschap.

Aan onder meer deze drie speerpunten wordt invulling gegeven via de organisatieontwikkeling. In deze paragraaf geven we aan wat hiervan in 2020 is gerealiseerd.

Zoals bekend was het, in het kader van sterk bestuur, een belangrijke wens van de provincie om te investeren in de ambtelijke organisatie. Op ambtelijk niveau heeft er in 2020 overleg plaatsgevonden met de provincie. Dit constructieve overleg heeft geleid tot een afspraak voor een bestuurlijk overleg met onze burgemeester en gedeputeerde Markink in maart 2021.

Uitbestede taken

Bij uit te besteden taken hebben we goed notie genomen van de randvoorwaarde die de gemeenteraad heeft gesteld, we zetten pas concrete stappen wanneer we de overtuiging hebben dat samenwerkingspartners (De Connectie of andere gemeenten) volwaardige dienstverlening bieden. Nadat we eerder al de financiële administratie hadden uitbesteed, hebben we in 2020 ook de overdracht van de belastingenadministratie naar De

Connectie gerealiseerd. Voor de overdracht ICT hebben we pas op de plaats gemaakt, omdat we er op onderdelen (nog) niet van overtuigd zijn dat De Connectie ons volwaardig kan ontzorgen.

Personeel en organisatie

Organisatieontwikkeling

Met de komst van een nieuwe gemeentesecretaris en een adviseur bedrijfsvoering (inmiddels loco-secretaris), die beiden na de zomer in dienst zijn getreden, heeft de organisatie een noodzakelijke impuls gekregen. Vanuit de organisatievisie dat we meer eigen verantwoordelijkheid aan medewerkers geven, is de leidinggevende structuur veranderd. Van drie leidinggevenden op veertien medewerkers zijn we naar één leidinggevende (de gemeentesecretaris) gegaan. Dit stimuleert het eigenaarschap van medewerkers én creëert korte lijnen zonder een tussenlaag. Door de coronamaatregelen waren medewerkers gedwongen thuis te werken en daardoor heeft digitaal werken een grote vlucht genomen. Ook in Rozendaal.

Digitaal vergaderen

Door de coronamaatregelen konden vanaf april de vergaderingen waaronder die van de raad niet meer fysiek plaatsvinden. Vanaf dat moment werd ambtelijk samengewerkt via Microsoft Teams en Zoom. Ook de raad vergaderde digitaal via Zoom, waarbij de openbaarheid gewaarborgd is door deze vergaderingen via YouTube uit te zenden. Vanwege mogelijke beveiligingsrisico's van Zoom hebben we eind 2020 de voorbereidingen getroffen om in 2021 via iBabs Connect te vergaderen.

Financiële administratie

Voorafgaand aan het uitbesteden van de financiële administratie hebben we onder meer de volgende acties ondernomen op de financiële functie:

- vernieuwing van de P&C-cyclus;
- vernieuwing en eenduidigheid van de daarbij horende documenten;
- instelling van een financiële commissie;
- actualiseren van de financiële verordeningen en de budgethoudersregeling.

In januari 2020 hebben we het contract voor het uitvoeren van de financiële administratie formeel afgesloten. In de maanden daaraan voorafgaand is geparticipeerd in het project voor een nieuw financieel pakket dat door alle deelnemers op 1 januari 2020 in gebruik is genomen. Het digitaliseren van facturen was hiervan onderdeel.

Op alle procedures en processen wordt functiescheiding toegepast. Deze processen en procedures worden door een onafhankelijke derde accountant beoordeeld op opzet, bestaan en werking waarop een accountantsverklaring wordt afgegeven. Onze accountant kan daar vervolgens op steunen. Met deze maatregel hebben we zowel een (digitale) kwaliteitsslag gemaakt als van een aantal processen de kwetsbaarheid kunnen terugdringen.

Heffen en invorderen, ICT en Burgerzaken

In 2020 is de gehele administratie ten aanzien van het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen overgegaan op De Connectie. Bij aanvang betrof dat nog slechts de waardering. Maar in het najaar zijn met De Connectie ook de voorbereidingen getroffen om de oplegging invordering en bezwaarafhandeling van belastingen begin 2021 ook via De Connectie te kunnen organiseren. Burgers kunnen nu ook digitaal de zaken afwikkelen.

De uitbesteding van ICT-zaken heeft in 2020 vervolg gekregen door voortgezette samenwerking met huidige aanbieder Xantion ten aanzien van de werkplekken. Ook is in 2020 samen met De Connectie gewerkt aan een wenselijke inrichting van de (overige) ICT-voorzieningen met De Connectie en overige partners zoals PinkRoccade.

Burgerzaken

Eind 2018 startte een proces om burgerzakenproducten uit te besteden aan de gemeente Rheden. Na een flinke periode van gespreksvoering en onderhandeling hebben we in mei 2020 besloten de front, mid en backoffice taken van burgerzaken niet uit te besteden aan gemeente Rheden. De raad is hierover geïnformeerd. De interne capaciteit bij Burgerzaken is in 2020 op peil gebracht door aanstelling van een nieuwe senior-medewerker.

Integriteit
Vorig jaar hebben we in Rozendaal drie nieuwe medewerkers verwelkomd die een integriteitsverklaring en gedragscode hebben getekend, nadat zij de ambtseed/belofte hebben afgelegd.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Financiële functie
In het belang van de financiële functie zijn de financiële verordening (op basis van art 212 Gemeentewet) en de controleverordening (op basis van art 213 Gemeentewet) in 2020 herzien en geactualiseerd. Daarnaast is op basis van een evaluatie de verordening op de controlecommissie op onderdelen aangepast.

In het jaar 2020 is de jaarrekening (2019) gecontroleerd door de accountant Stolwijk Kelderman. De raad heeft een langjarig controleprotocol vastgesteld voor de accountantscontrole op de jaarrekening. Dit heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De gemeente verkreeg in 2020, over de jaarrekening 2019, een goedkeurende accountantsverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Administratieve organisatie
Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. Deze zijn opgenomen in het rapport Administratieve Organisatie. Voorts zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen wordt de gemeente onderworpen aan (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties. Voor burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Deze hebben in 2020 met goed gevolg plaatsgevonden. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden (zie ook de paragraaf Informatieveiligheid).

Onder andere om de (AO/)IC-functie in de gemeente te versterken, hebben we in 2020 een adviseur bedrijfsvoering geworven. Tot één van de hoofdtaken hoort het periodiek rapporteren over bevindingen uit (verbijzonderde) interne controles en het monitoren van de opvolging van aanbevelingen daaruit, zodat management en bestuur weten in hoeverre de gemeente Rozendaal 'in control' is. Deze rol is onder meer van belang met het oog op de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording (zie ook paragraaf 9).

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu wordt frequent geïnspecteerd. Op het gebied van sociale zaken bestaat het instrument van de single-audit en op financieel gebied de accountantscontrole. Daarnaast zijn voor meerdere terreinen beveiligingsplannen opgesteld (onder andere voor burgerzaken en de informatie-uitwisseling). Voor het jaar 2020 zijn op dit vlak geen bijzonderheden te melden. Wel blijft de complexiteit en daarmee de administratieve last van deze werkzaamheden jaarlijks toenemen.

Kengetallen en kosten personeel en organisatie

Omschrijving	Werkelijk 2020	Werkelijk 2019	Werkelijk 2018
Formatieplaatsen (fte)	11	10,8	10,8
Medewerkers (aantal)	12	10	10
Mannen (%)	58%	50%	50%
Vrouwen (%)	42%	50%	50%
Ziekteverzuim (%)	5,60%	1,60%	2,00%
Instroom (%)	25%	0%	8%
Uitstroom (%)	8%	0%	16%
Deeltijders (%)	42%	30%	30%
Leeftijd (gemiddeld)	50,6	52,6	51,6

Maximum Salarisschaal (%)	83%	100%	80%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,93%	0,73%	0,94%

Per 31 december 2020 bestaat de formatie uit 11,0 formatie-eenheden (fte's). De bezetting is inmiddels ook op dat niveau door het vervullen van de vacatures.

Voor de werkzaamheden op het gebied van RO, milieu en monumentenzaken is, evenals in voorgaande jaren, een externe medewerker ingehuurd, die tevens werkzaam is voor de projecten De Del en invoering Omgevingswet. Deze medewerker treedt in 2021 in dienst van de gemeente.

Voor enkele dagen per maand wordt personele capaciteit ingehuurd ten behoeve van het archief, inhuur voor de wet Woz en belastingen is in 2020 gestopt. De gemeente maakt gedurende het hele jaar gebruik van twee medewerkers van werkbedrijf Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst. In 2020 is daarnaast een projectleider voor het project duurzaamheid/energietransitie ingehuurd.

Ziekteverzuim

	2020	2019	2018
Verzuimpercentage	5,6%	1,6%	2,0%
Kort (0-8 dagen)	1,9%	1,6%	2,0%
Middellang (8-43 dagen)	0,0%	0,0%	0,0%
Lang (>43 dagen)	3,7%	0,0%	0,0%

Het verzuimpercentage is al jaren laag. In 2020 is het verzuim hoger uitgevallen door enkele langdurige ziektegevallen, deels als gevolg van corona. Het landelijk gemiddelde percentage bij gemeenten (laatst officieel bekend gegeven) bedroeg 5,5%. Zonder de langdurige ziektegevallen ligt het verzuimpercentage op een voor Rozendaal normaal niveau van ongeveer 2%.

Inkoop

Voor inkoop vormt de Aanbestedingswet het geldende beleidskader. Met de Aanbestedingswet worden de Europese wetten en richtlijnen omgezet naar nationale wetgeving. Voor de vertaling naar de praktijk geldt het zogenaamde Aanbestedingsreglement Werken 2016 (ARW) en de Gids Proportionaliteit. De aanbestedingswet bepaalt dat het werken met de ARW verplicht wordt gesteld voor het aanbesteden van werken onder de Europese aanbestedingsdrempels. In 2016 is besloten deze landelijke regels te volgen en geen eigen inkoopbeleid vast te stellen. Deze beleidslijn was ook in 2020 van toepassing.

Overigens merken we dat die Europese aanbestedingsregels zo nu en dan wel knellen met onze bedrijfsvoering. Bij de 'grotere' werken is er over het algemeen geen probleem, bij de start is dan wel duidelijk en of wenselijk dat er Europees of anderszins aanbesteed dient te worden. In het bijzonder tijdelijke inhuur van ondersteunend personeel knelt in de wijze van inkopen. Andere wijzen van werven en een gestroomlijnder inkoopproces lijken in de toekomst wenselijk. Meerdere gemeenten ervaren problemen bij de verlenging van contracten waarvan bij het aangaan niet altijd de looptijd even goed is in te schatten, dat doet zich vooral bij de inhuur van personeel voor. Voor de gemeente Rozendaal knelt dit, in relatie tot de begrotingsrechtmatigheid, dan extra omdat de goedkeuringstolerantie erg laag is vanwege het lager begrotingstotaal.

Voor de verschillende contracten in het kader van de organisatieontwikkeling wordt hier dan ook extern advies ingeschakeld waarmee we borgen dat we rechtmatig handelen en tegelijk onze bedrijfsvoering zo efficiënt mogelijk inrichten.

Kosten bedrijfsvoering

Binnen het 'programma' Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien is het taakveld Overhead opgenomen. Dat taakveld heeft vooral betrekking op de bedrijfsvoering. Per saldo bedragen de lasten hiervoor in 2020 iets meer dan € 1,6 miljoen. In deze paragraaf zijn die kosten per onderdeel uitgesplitst en nader toegelicht.

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Personeelslasten	1.044.454	1.121.748	-77.295
Overige personeelslasten	24.630	21.897	2.733
ICT	194.420	158.745	35.675
Huisvesting (inclusief baten)	24.027	37.602	-13.575
Overige organisatiekosten	231.320	247.832	-16.513
Tractie	46.708	42.078	4.630
Totaal	**1.565.558**	**1.629.902**	**-64.344**

Personeelslasten

Besteding budgetten eigen personeel en inhuur derden voor normale bedrijfsvoering

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur), uitgesplitst naar loonkosten voor eigen medewerkers en (structurele) inhuur. In de kolom 'budget 2020' staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor bijvoorbeeld overwerk en ziekte.

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Reguliere organisatie	731.994	782.377	-50.384
Inhuurbudget	312.460	339.371	-26.911
Totaal	1.044.454	1.121.748	-77.295

In 2020 is een deel van het budget (vacatureruimte) overgeheveld van de post regulier naar inhuur en daarnaast is er € 68.000 aan het budget toegevoegd voor diverse doeleinden waaronder extra werkzaamheden voor de overbrenging van het archief en organisatieontwikkeling.

In totaal is sprake van een overschrijding van € 77.000 (6,9%) die twee belangrijke oorzaken kent. Zo hebben we in 2020 drie nieuwe vaste medewerkers aangesteld, waarbij deels sprake is geweest van de dubbele salarislasten. Daarnaast was in 2020 sprake van een, voor Rozendaal, hoog ziekteverzuim. Hierdoor hebben we meer inhuurkosten moeten maken waarbij in de begroting geen budget voor ziekteverzuim is opgenomen. Tot slot zijn de werkelijke kosten voor de inhaalslag met betrekking tot overbrenging van het archief zo'n € 7.000 hoger uitgevallen.

Inhuur personeel voor projecten

Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, in dit geval vooral De Del en de Steenhoek, maar ook bijvoorbeeld herziening van het bestemmingsplan, invoering Omgevingswet en de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten c.q. kredieten gedekt. De besteding hiervan is onderdeel van het overzicht kredieten.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	24.630	21.897	2.733

Vanwege COVID-19 zijn er nagenoeg geen opleidingen gevolgd, daar staat tegenover dat er vanwege ziekte wel meer andere kosten zijn gemaakt, zoals arbo-adviezen. Per saldo is sprake van een klein voordeel.

Informatisering en automatisering (I&A)

De zorg voor een goede informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering, waarbij automatisering van wezenlijk belang is. Vrijwel alle processen dienen geautomatiseerd plaats te vinden, vaak wettelijk voorgeschreven. De taken die de gemeente Rheden op dit vlak voor de gemeente Rozendaal uitvoerde zijn al ondergebracht bij De Connectie. We beraden ons nog op een definitieve oplossing voor de ICT-vraagstukken.

De toekomstige verplichtingen op het gebied van digitalisering zijn in 2020 met behulp van een extern bureau, via de zogenaamde 'roadmap', geactualiseerd. De uitkomst ervan wordt opgenomen in de begrotingen voor de komende jaren.

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Kosten ICT (licenties software, kapitaallasten diverse applicaties)	194.420	158.745	35.675

In het budget was rekening gehouden met een bedrag van € 33.000 voor de aanleg van glasvezel (te dekken uit de algemene reserve). Hieraan is in 2020 nog geen uitvoering gegeven waarmee ook het overschot in 2020 verklaard is.

Huisvesting

De huisvesting voor het gemeentelijk personeel is voldoende. Alle personeelsleden hadden een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeeld. Er wordt op de juiste wijze aandacht geschonken aan ARBO-voorzieningen. In 2020 hebben op dit gebied geen aanschaffingen plaatsgevonden. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan 't Regthuys'.

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	24.027	37.602	-13.575

De overschrijding wordt enerzijds veroorzaakt door hogere lasten voor energie en gas dan begroot. Het lijkt erop dat de begroting 2020 te ambitieus is afgeraamd voor het financiële positieve effect van de zonnepanelen. Daarnaast is de verzekeringspremie voor al het vastgoed in 2020 niet geheel juist verwerkt waardoor een deel van de kosten eenmalig in 2020 op dit onderdeel drukt. We hebben dit op een laat moment in de analyses opgemerkt en om de reden (vanwege het relatief geringe bedrag) geen correctie meer op uitgevoerd.

Overige kosten organisatie (o.a. facilitaire zaken)

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	231.320	247.832	-16.513

In 2020 hadden we te maken met een aantal incidentele kosten die vooral samenhangen met de (afwikkeling van) de personeelswijzigingen in 2020, o.a. voor werving en selectie.

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst.

Onderdeel	Budget 2020	Werkelijk 2020	Saldo 2020
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	46.708	42.078	4.630

In 2020 is minder, dan gemiddeld, materiaal aangeschaft.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: "*Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft."* In deze paragraaf treft u dan ook de relevante informatie ten aanzien van die verbonden partijen.

Wat is ons beleid?

Deelname aan een verbonden partij wordt bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak. Op voorkomende beleidsterreinen stimuleren de hogere overheden samenwerking in een verbonden partij. Als voorbeeld geldt de jeugdzorg die na de transitie feitelijk bestaat uit 3 onderdelen: de landelijke, de bovenlokale en de lokale zorg. Het rijksbeleid is er op gericht om de bovenlokale zorg onder te brengen bij gemeenten of samenwerkingsverbanden met 100.000+ inwoners.

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de 'verbonden partijen' vaak beleid uit dat we in principe zelf ook kunnen uitvoeren. We mandateren als het ware de 'verbonden partijen' om die taken voor ons uit te oefenen. In de Rozendaalse situatie blijft in alle gevallen de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's bij de gemeente liggen. Voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij die programma's. Er zijn ook de financiële risico's die we met 'verbonden partijen' kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met 'verbonden partijen' is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Invloed

Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende verbonden partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal 'checks en balances' zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Bestuur en toezicht

De meeste verbonden partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen. Deze zijn gebaseerd op de wet gemeenschappelijke regelingen. Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden zoals het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen worden onderscheiden in drie groepen:

1. Gemeenschappelijke regelingen;
1. Stichtingen en verenigingen;
2. Coöperaties en vennootschappen (in Rozendaal niet van toepassing).

Gemeenschappelijke regelingen

Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, in samenwerking met anderen wil uitvoeren. Het betreft daarbij altijd een overdracht

van publiekrechtelijke bevoegdheden van de raad dan wel college. De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente. De Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten.

In lijn met de voorgeschreven informatievoorzienig op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) presenteren wij onderstaand de informatie over de gemeenschappelijke regelingen waar Rozendaal onderdeel van uit maakt. We hanteren de meest (officiële) beschikbare cijfers.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Brandweerzorg; b. Publieke gezondheid c. GHOR d. Rampenbestrijding en crisisbeheersing e. Gemeenschappelijke meldkamer	
Ontwikkelingen	In 2020 zijn gesprekken gestart over een nieuwe verdeling van kosten voor de VGGM. Deze hebben zoals het zich laat aanzien op termijn een zeer nadelig effect voor Rozendaal.	
Financiële bijdrage	2020: € 76.667 (brandweer) en € 42.643 (GGD + JGZ 0-4)	
Risico	Op basis van inwoneraantal dragen wij bij aan de kosten.	
Financieel belang	-	
Bestuurlijk belang	De burgemeester en de wethouder sociaal domein zijn lid van het algemeen bestuur	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 7.368.000 Vreemd vermogen € 43.041.000 Resultaat 2020 € 3.112.000	**31-12-2020** Eigen vermogen € 9.884.000 Vreemd vermogen € 49.663.000

Werkvoorziening Midden Gelderland (Presikhaaf bedrijven) (GR) geliquideerd in 2020		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 6 Sociaal Domein	
Openbaar belang	Gaf uitvoering aan de Wet sociale werkvoorziening, taken zijn overgedragen aan de MGR	
Ontwikkelingen	In 2018 is besloten de module werkgeverschap sociale werkvoorziening per 1 januari 2020 onder te brengen bij de MGR regio Centraal Gelderland. In 2020 is de liquidatie van Presikhaaf Bedrijven formeel afgerond evenals het opheffen van een tweetal stichtingen verbonden aan Presikhaaf Bedrijven (Stichting Motivaktie en Stichting Personeel Presikhaaf). Een aantal rechten en verplichtingen en contracten is overgeheveld naar de MGR module WgSW.	
Financiële bijdrage	2020: € 0	
Risico	N.v.t.	
Financieel belang	N.v.t.	
Bestuurlijk belang	De wethouder sociaal domein is lid van het algemeen bestuur	
Financiële gegevens	N.v.t.	

Gelders Archief (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning	
Openbaar belang	Hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland	
Ontwikkelingen	Geen	
Financiële bijdrage	2020: € 11.381	
Risico	Na de reorganisaties draait het Gelders Archief met een positief resultaat. Dit heeft er toe geleid dat er een eigen vermogen is opgebouwd	
Financieel belang	Bij liquidatie zal Rozendaal hier haar bijdrage aan moeten leveren	
Bestuurlijk belang	Namens Rheden, Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen en dagelijks bestuur.	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 215.850 Vreemd vermogen € 18.123.107 Resultaat 2020 € 152.603	**31-12-2020** Eigen vermogen € 368.453 Vreemd vermogen € 18.123.107

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) (GR)		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)	
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland	
Ontwikkelingen	Deze omgevingsdienst is per 1 april 2013 van start gegaan	
Financiële bijdrage	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, bijdrage 2020: € 31.000.	
Risico	Verrekensystematiek (wanneer alle deelnemers minder uren afnemen)	
Financieel belang	N.v.t.	
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 762.600 Vreemd vermogen € 4.480.000 Resultaat 2020 € 169.700	**31-12-2020** Eigen vermogen € 932.400 Vreemd vermogen € 4.838.900

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (GR)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen
Ontwikkelingen	De organisatie is in 2016 gestart
Financiële bijdrage	€ 21.800,00.
Risico	Geen
Financieel belang	Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur, de wethouder sociaal domein.

Financiële gegevens	**1-1-2020**		**31-12-2020**	
	Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 8.669.137	Vreemd vermogen	€ 13.000.867
	Resultaat 2020	€ 0		

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (GR)			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Programma	Programma 6 Sociaal domein		
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten in het sociaal domein. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners. Rozendaal draagt bij aan de onderdelen Beheer, Inkoop, Regionaal Bureau Leerlingzaken, Werkgevers ServicePunt en Werkgeverschap SW.		
Ontwikkelingen	Met ingang van 2018 zijn naast de taken op het gebied van de Wmo en de Jeugdhulp ook taken op het terrein van onderwijs en participatie onder de MGR gebracht. Dat betekende dat de Gemeenschappelijke Regeling Onderwijszaken in 2018 is ontmanteld. In 2018 is besloten het werkgeverschap sociale werkvoorziening per 1 januari 2020 onder de MGR te brengen.		
Financiële bijdrage	2020: € 66.136,00		
Risico	Geen		
Financieel belang	De regeling biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio en voorziet in specifieke samenwerkingsmodules. Door gezamenlijke sturing en beheersing van de uitvoeringstaken wordt getracht efficiency te bereiken		
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, de wethouder financiën. Deze heeft één stem. De wethouder Sociaal Domein heeft zitting in de bestuurscommissies die onderdeel uitmaken van de MGR.		
Financiële gegevens	**1-1-2020**		**31-12-2020**	
	Eigen vermogen	€ 656.000	Eigen vermogen	€ 724.000
	Vreemd vermogen	€ 3.406.000	Vreemd vermogen	€ 7.288.000
	Resultaat 2020	€ 0		

In het jaar zelf worden de kosten 1 op 1 bij deelnemers in rekening gebracht. Hierdoor is er geen sprake van een resultaat.

Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen (GR) – in liquidatie per 31 december 2020	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Het gemeenschappelijk orgaan richt zich op een structurele verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief. Het gemeenschappelijk orgaan werkt intensief samen met de Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen (treedt per 1-1-2016 inwerking). Voor beide samenwerkingen is integratie beoogd in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.
Ontwikkelingen	Het GO is bij besluit van het AB in december 2020 opgeheven per 1-1-2021 en heeft in de samenwerking een rechtsopvolger gekregen in de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.
Financiële bijdrage	In 2020: € 3.110 (€ 1,88 per inwoner, dit is inclusief € 1 voor de stichting Economic Board)

Risico	Indien bij een jaarrekening een tekort ontstaat, passen de deelnemende gemeenten het tekort bij op basis van inwonertal.	
Financieel belang	-	
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het gemeenschappelijk orgaan. Elke deelnemende gemeente heeft één stem.	
Financiële gegevens	**1-1-2020** Eigen vermogen € 104.606 Vreemd vermogen € 60.497 Resultaat 2020 € 38.244	**31-12-2020** Eigen vermogen € 142.850 Vreemd vermogen € 133.981
Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen (Stichting)* De stichting is integraal onderdeel van het Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen		

Overig waaronder stichtingen en verenigingen

Formeel gezien zijn dit, vanwege ontbreken bestuurlijk en financieel belang, geen verbonden partijen. Vanwege de sterke verbondenheid aan de gerelateerde verbonden partijen, zijn deze voor de volledigheid wel in deze paragraaf opgenomen.

Leisurelands (voorheen RGV) (Vennootschap)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	o.a. het verrichten van werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme die door de overheid worden aangemerkt als te behoren tot een terrein van belangenbehartiging dat de overheid zich als eigen zorg aantrekt
Ontwikkelingen	Aandelen zijn te koop aangeboden, daar is echter vooralsnog geen belangstelling voor
Financiële bijdrage	N.v.t.
Risico	N.v.t.
Financieel belang	De gemeente heeft 308 aandelen à € 1,- in het kapitaal van de vennootschap
Bestuurlijk belang	Geen, Rozendaal wordt vertegenwoordigd in de aandeelhoudersvergadering door de portefeuillehouder economie. Eind 2020 is aangevangen met de verkoop van de gemeentelijke aandelen aan Apeldoorn.
Financiële gegevens	Jaarverslag 2020 nog niet beschikbaar, eindafrekening volgt na verkoop aandelen.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) (Vereniging)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies
Ontwikkelingen	Geen
Financiële bijdrage	2020: € 3.275 NL + € 110 VNG Gelderland
Risico	N.v.t.
Financieel belang	N.v.t.
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn niet bekend; Jaarverslag nog niet beschikbaar

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 6 Sociaal Domein
Openbaar belang	Opdracht: het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden
Ontwikkelingen	De stichting is op 1 april 2017 gestart.
Financiële bijdrage	2020: € 13.659
Risico	N.v.t.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, waaronder leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn niet bekend; Jaarverslag nog niet beschikbaar

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie	
Vestigingsplaats	n.v.t.
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid
Ontwikkelingen	Gestart in 2018
Financiële bijdrage	Op basis van inwoneraantal, 2020: € 200
Risico	N.v.t.
Financieel belang	Geen
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie
Financiële gegevens	Deze gegevens zijn niet bekend

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding
Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Het aantal grondexploitaties is in Rozendaal echter zeer gering.

Bij de jaarrekening wordt in deze paragraaf, voor zover van toepassing, op hoofdlijnen verslag gedaan van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten. Een aanvullende toelichting staat in de Grondexploitatie (hierna: Grex) De Del, deze bevat een verantwoording op het niveau van het individuele project.

Centraal daarin staat de ontwikkeling van locatie De Del. De ontwikkeling hiervan maakt woningbouw mogelijk op de percelen de Del 6 en 10. Het perceel de Del 6 bestaat uit twee voormalige voetbalvelden, de Del 10 is een voormalig tennis- en squashpark.

Voor de ontwikkeling van De Del is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met projectontwikkelaar Credo. In deze overeenkomst is bepaald dat Credo de gemeente een financiële kostenverhaalsbijdrage zal betalen.
De totale ontwikkeling bestaat uit 63 woningen, waarvan 44 woningen door Credo worden gerealiseerd, de gemeente geeft de overige kavels uit.

Bij de uitgifte van de vrije kavels is een deel als kavelstroken aangeboden waarbij kopers de keuze hadden om vier of meer kavels te kopen

Op grond van vastgestelde (23 maart 2021) Grex bedraagt het geprognosticeerde saldo van het plan De Del naar verwachting € 4,43 miljoen (op 31-12-2021).

Economische situatie en actuele ontwikkelingen
De boekwaarde van het project is in 2020 gelijk gebleven ten opzichte van één jaar geleden.

De woningmarkt was in 2020 onveranderd goed. Op 31-12-2020 zijn er van de (bijgestelde) 63 kavels 61 daadwerkelijk uitgegeven en is de eigendom overgedragen. Van de overige 2 was op 31-12-2020 voor 1 al wel een koopovereenkomst gesloten. De feitelijke uitgifte en realisatie van woningen loopt wel achter op de planning in verband met drukte bij adviseurs, architecten en aannemers. Feitelijk is er dus nog 1 kavel beschikbaar, deze is inmiddels in optie.

Lasten en baten in 2020
De werkelijke lasten voor de ontwikkeling van De Del bedroegen in 2020 afgerond € 50.000. Hier stonden verkoopopbrengsten tegenover van afgerond € 1.061.000.

Risicomanagement in relatie tot weerstandsvermogen
Het risico op de grondexploitatie is een integraal onderdeel van het totale risicoprofiel van de gemeente, daardoor is een afzonderlijke reserve voor grondexploitaties niet nodig. Met de voortgang en belangstelling voor de kavels is het risico inmiddels nagenoeg nihil. Alleen voor het woonrijp maken (definitieve afronding van het plan) zou er nog sprake kunnen zijn van een risico wanneer de inflatie hoger is dan 2% per jaar.

Hoewel, gezien de voortgang van het project en de markt, de huidige risico's voor het project dus steeds kleiner zijn, is voorzichtigheidshalve in de risicoparagraaf vastgehouden aan een bedrag van € 50.000.

Intern onderzoek GREX De Del
In 2020 heeft mede op verzoek van de raad een intern onderzoek plaatsgevonden naar de GREX van project De Del. Aanleiding daartoe was dat bij herziening van de grondexploitatie (grex) in juli 2020 bleek dat de winst van het project De Del op € 4,4 miljoen uit te komen. Dit resultaat was € 0,6 miljoen lager dan verwacht. Het onderzoek geeft een verklaring voor de noodzakelijke bijstelling van € 0,6 miljoen en het beschrijft waarom dit nadeel pas bij de grex 2020 aan het licht kwam en de belangrijkste lessen voor de organisatie van projecten.

Paragraaf 8 Informatieveiligheid en Privacy

Net als bij de opzet van de overige paragrafen gaat het in de begroting vooral om het beleid en de doelstellingen ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy en bij de jaarrekening om de uitgevoerde activiteiten en resultaten. Informatiebeveiliging en privacybescherming worden steeds belangrijkere onderwerpen op de gemeentelijke agenda. De organisatie is steeds meer afhankelijk geworden van digitale informatieverwerking en -voorziening. Daarnaast beschikt de gemeente over een toenemend aantal persoonsgegevens, die onder strengere regelgeving moeten worden beheerd. Via deze paragraaf legt het college aan de gemeenteraad verantwoording af over het informatieveiligheidsbeleid en het privacybeleid.

Informatieveiligheid

Met ingang van 1 januari 2020 is de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) van kracht. De BIO vervangt de bestaande baselines informatieveiligheid voor Gemeenten (BIG), Rijk, Waterschappen en Provincies. Hiermee is één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid ontstaan, gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normatiek. De BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) was sinds 2013 de richtlijn die door iedere gemeente werd omarmd als hét normenkader voor de inrichting van informatieveiligheid in de gemeenten.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de vernieuwde richtlijnen van de BIO. De BIO is echter geen doel op zich, het gaat uiteindelijk om:

- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

BIO en ENSIA

ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) vloeit voort uit de BIG en is vanaf 2020 gebaseerd op de BIO. De BIO is een doorontwikkeling van de BIG (de BIG was t/m 2019 van kracht). De BIG en de BIO verschillen in werkelijkheid niet veel van elkaar, want de BIO is net als de BIG gebaseerd op ISO 27002. Gemeenten hoeven dus niet opnieuw te beginnen, maar kunnen aansluiten bij het beveiligingsniveau dat met de invoering van de BIG is gerealiseerd. Het grootste verschil tussen de BIO en de BIG zit in de hoeveelheid maatregelen. Een deel van deze maatregelen zijn verplicht. Daarnaast legt de BIO meer nadruk op risicomanagement dan de BIG. Op basis van risicoafwegingen wordt bepaald welke beveiligingsmaatregelen getroffen dienen te worden.

Ook de BIO is een meetinstrument voor gemeenten om 'verticaal' verantwoording af te leggen aan verschillende toezichthouders voor de verschillende soorten informatie waarmee gemeenten werken. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente.

Voorheen waren er aparte verantwoordingsprocedures voor de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet). Met ENSIA is dit gebundeld. Dat wil zeggen dat gemeenten in één keer slim verantwoording afleggen over het gebruik van de diverse registratiesystemen. Kortom, met ENSIA:

- heeft het gemeentebestuur meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan het hier beter op sturen;
- sluit het verantwoordingsproces over informatieveiligheid aan op de gemeentelijke planning & control-cyclus;
- vermindert de verantwoordingsdruk bij gemeenten, omdat zes verantwoordingsprocedures zijn samengevoegd.

Bij ENSIA gaat het dus vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens).

Uitgevoerde activiteiten en resultaten
In 2020 is het nieuwe informatieveiligheidsbeleid op basis van de BIO afgerond en vastgesteld. Er zijn diverse informatieveiligheidsanalyses uitgevoerd en is het BBN niveau bepaald (Basis Beveiligings Niveau). In 2020 is vervolgens een nieuw actieplan opgesteld.

Daarnaast was 2020 het jaar van een versnelde doorvoering van digitaal werken door COVID-19. Ook bij de gemeente Rozendaal moest alles op alles worden gezet om er voor te zorgen dat mensen thuis konden werken, dat stukken digitaal beschikbaar waren, dat er digitaal vergaderd kon worden en dat wij als gemeente (ook) digitaal bereikbaar waren voor onze burgers. Ook de komst van een aantal nieuwe medewerkers eind 2020 (waaronder een nieuwe gemeentesecretaris) gaf de digitalisering weer een nieuwe impuls. De bewustwordingssessie informatieveiligheid is in 2020 komen te vervallen, wel heeft de CISO diverse memo's m.b.t. veilig werken en meldingen van bijvoorbeeld de IBD (over phishing-emails en andere dreigingen) gedeeld met alle medewerkers en het bestuur om zo toch aandacht te vragen voor veilig werken.

Uitvoering zelfevaluatie (ENSIA)
Net als voorgaande jaren is in de tweede helft van 2020 opnieuw een (verplichte) zelfevaluatie uitgevoerd waarmee een beeld is verkregen van de stand van zaken op dat moment, zijn de maatregelen voor 2021 bepaald en zijn we gestart met de diverse risicoanalyses op basis van de BIO. Deze risicoanalyses zullen vanaf 2020 jaarlijks opnieuw worden uitgevoerd om de risico's inzichtelijk te maken, te adviseren over de te treffen maatregelen en om deze maatregelen vervolgens te implementeren.

Dit is de werkwijze die met ENSIA wordt beoogd, waarmee gemeenten uiteindelijk voldoen aan de BIO.

Collegeverklaring ENSIA 2020 inzake informatiebeveiliging DigiD en Suwinet (informatieuitwisseling t.b.v. werk en inkomen)
De werkwijze van de ENSIA voorziet erin dat er jaarlijks een zogenaamde Collegeverklaring wordt afgegeven. Voor 2020 geldt daarbij dat er, net als in voorgaande jaren, eveneens een audit diende plaats te vinden op DigiD en Suwinet. Voor Rozendaal geldt overigens alleen een audit op Suwinet vanwege het nog ontbreken van DigiD.

Bij de verklaring kan het volgende worden opgemerkt:
De externe IT auditor heeft bij de gemeente Rheden geconstateerd dat aan de normen gesteld in het Suwinet Normenkader Afnemers nog niet (geheel) werd voldaan. De gemeente Rheden heeft hiervoor inmiddels een verbeterplan kenbaar gemaakt aan de auditor en aan de gemeente Rozendaal. Daarnaast heeft de auditor de gemeente Rozendaal er op gewezen dat de gemeente Rozendaal de regie moet blijven voeren over de manier waarop de gemeente Rheden de uitvoering verzorgt, en dat hierover wordt gerapporteerd. Hiervoor is inmiddels een verbeterplan opgesteld, zijn voor 2021 nieuwe samenwerkingsafspraken Sociaal domein geagendeerd, worden afspraken over het melden van beveiligingsincidenten nagelopen en zal Rozendaal actiever worden betrokken bij de ontwikkelingen rondom Suwinet.

Verantwoordingsrapportage BAG (basisregistratie adressen en gebouwen), de BGT (basiskaart grootschalige topografie) en de BRO (basisregistratie ondergrond)
Naast de collegeverklaring heeft het college de verantwoordingsrapportages voor de BAG, de BGT en de BRO vastgesteld. Voor de BAG en de BGT zijn de feitelijke werkzaamheden aan de gemeente Rheden uitbesteed. In 2020 zijn vervolgens alle BAG- en BGT-taken (inclusief die van Rozendaal) overgedragen aan De Connectie. Hier was in 2019 al sprake van, maar in verband met een reorganisatie (bij Rheden/ De Connectie) is dit in 2019 slechts deels toegepast. In 2020 zijn nieuwe (mondelinge) afspraken gemaakt over het beheer van de BAG en de BGT.

Het beheer van de BAG voldoet voor de gemeente Rozendaal op 3 van de 4 punten aan de gestelde normen, met een totaalscore van 88% op de borging van de totale uitvoering van Wet BAG. Alleen op het punt actualiteit werd net onder de landelijke norm gescoord. Daarom zal er vanaf 2021 strakker gestuurd worden op het tijdig aanleveren van relevante brondocumenten. Op dit moment (2021) worden, voor de uitbesteding van de BAG, de contracten opgesteld en de mandatering zal hiervoor worden aangepast.

In 2020 zijn officieel de werkzaamheden met betrekking tot de BGT overgedragen aan De Connectie (hiervoor is de mandatering inmiddels geregeld). De gemeente Rozendaal voldeed in 2020 tijdig aan de gestelde eisen. In 2021 zullen verdere maatregelen worden uitgevoerd om de kwaliteit van de BGT verder te verbeteren. Zo zal in samenhang met de BAG en de BGT een WOZ object(onderdelen)kaart worden gemaakt. Dit zal leiden tot een verbeterde BGT volledigheid.

De BRO is een relatief nieuwe basisregistratie (vanaf 2019). Gemeente Rozendaal heeft aan haar verplichtingen voldaan inzake de aansluiting op het bronhoudersportaal en de bijbehorende aanlevering van registratieobjecten. De BRO wordt in tranches geïmplementeerd. Wanneer een gemeente (nog) niet beschikt over de gegevens die in de ENSIA-tooling verwerkt dienen te worden (en deze worden ook niet in opdracht ingewonnen), dan hoeft hierover in 2020 geen verantwoording te worden afgelegd. Voor de BRO heeft de gemeente Rozendaal daarom géén verantwoordingsrapportage 2020 ingeleverd. De gemeente Rozendaal streeft er naar in 2021 de BRO op een solide wijze binnen de organisatie geborgd te hebben.

Incidenten
De CISO wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd.

Privacy

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) in werking getreden. Dat betekent dat er vanaf die datum dezelfde privacywetgeving geldt in de hele Europese Unie (EU).

De AVG zorgt onder meer voor:
- versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers;
- meer verantwoordelijkheden voor organisaties;
- dezelfde, uitgebreidere bevoegdheden voor alle Europese privacytoezichthouders, zoals de bevoegdheid om boetes tot 20 miljoen euro op te leggen.

De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid).

Naast de activiteiten in het kader van ENSIA zijn in 2020 ook de nodige activiteiten uitgevoerd om als gemeente Rozendaal aan de AVG te voldoen. De belangrijkste actiepunten waren de tijdige melding van een beveiligingsincident aan ons en vervolgens aan onze FG. Daarnaast heeft het snel en accuraat handelen van onze FG er voor gezorgd dat snel duidelijk werd hoe het incident af te handelen en hoefde er geen melding gedaan te worden bij de AP.

De rol van FG is bij een extern bureau belegd. Deze geeft samen met de medewerkers van de gemeente concreet invulling aan de AVG.

In 2020 heeft dat geleid tot de volgende activiteiten in dit kader:

Het actualiseren van het verwerkingsregister
Het verwerkingsregister volgens de AVG bevat een aantal aanvullende (verplichte) onderdelen. Het aanpassen van het format voor het verwerkingsregister is in 2018 als één van de eerste activiteiten ingezet. Het verwerkingenregister is in 2020 herzien en geactualiseerd. Alle inhoudelijke onderdelen zijn ingevuld. Het aanvullen en actualiseren van alle inhoudelijke onderdelen in het verwerkingsregister is echter een blijvende verplichting. Een verandering in een proces betekent een verandering in de procesbeschrijving en dus een verandering in het verwerkingsregister.

- Verwerkingsovereenkomsten
  Met betrekking tot verwerkingsovereenkomsten wordt de standaard verwerkingsovereenkomst van de VNG gebruikt. Verder zijn verschillende ingekomen verwerkingsovereenkomsten beoordeeld en opgesteld (waaronder die van De Connectie en Pink Roccade). Daarnaast is bij de inventarisatie en uitwerking van het verwerkingsregister inzichtelijk gemaakt bij welke processen de gemeente Rheden een rol heeft. Vervolgens zijn hiervan verwerkersovereenkomsten opgesteld. Een verwerkingsovereenkomsten met onze IT-leverancier (Xantion) is momenteel onderhanden.
- Processen voor de rechten van betrokkenen en het proces datalekken
  In 2019 zijn verschillende processen beschreven voor de rechten van betrokkenen. Het proces voor datalekken zal in 2021 worden herzien. Voor de volgende processen is een procesmodel en werkinstructie opgesteld: inzageverzoek, incidentmelding, klacht met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens en correctie- of verwijderingsverzoek.
- Verantwoordelijkheden en rollen
  In 2020 is, en in 2021 wordt, nader gekeken naar de formele rollen en verantwoordelijkheden voor privacy en informatiebeveiliging. Omdat de inhoudelijke taken voor informatiebeveiliging en privacy voornamelijk bij 1 medewerker lagen, is de rol van PO (Privacy Officer) momenteel bij een extern bureau belegd. De PO geeft samen met de CISO van de gemeente concreet invulling aan de AVG.
- Bewustwordingssessie privacy
  In 2020 is de geplande privacy workshop niet doorgegaan, aangezien er door COVID-19 meer urgentere zaken bleken te zijn. Afgesproken is dat de PO en FG de bewustwordingssessie in 2021 met Rozendaal oppakt. Een belangrijk aspect daarbij is het aantal nieuwe medewerkers in Rozendaal.
- Privacy-casussen
  Met de PO en de FG zijn in 2020 een aantal privacy-casussen doorgenomen. In 2020 heeft bijvoorbeeld overleg plaatsgevonden over de verschillende mogelijkheden om digitaal te werken en te vergaderen. Daarbij hebben de PO en de FG het gebruik van Zoom afgeraden voor niet openbare vergaderingen i.v.m. de zwakke beveiliging. Ook het gebruikmaken van cameratoezicht is doorgesproken met de PO en de FG. De gekozen aanpak is uiteindelijk gevolgd en na goed overleg met betrokken partijen bleek er met de voorgestelde werkwijze geen risico te zijn voor de privacy van betrokkenen.

Incidenten
Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

In 2020 is één beveiligingsincident gemeld. Het incident is door een verwerker van de gemeente Rozendaal veroorzaakt en gemeld en behoefde niet te worden gemeld bij de AP (er waren geen gevolgen voor betrokkenen). De melding is tijdig gedaan bij onze FG.

Paragraaf 9 Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding

Naar verwachting vanaf het verslagjaar 2021 of het jaar 2022, zal het college, via een rechtmatigheidsverantwoording, zelf aangeven in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door de gemeenteraad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Deze verantwoording betreft de rechtmatige uitvoering van de taken en omvat het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik en oneigenlijk gebruik- criterium bij de desbetreffende financiële beheershandelingen en transacties.

Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening zal dan een door de raad vastgesteld normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder worden toegelicht en in de toekomst dus als toetsingskader gelden.

We hebben er in voorgaande jaren voor gekozen om in dit jaarverslag in deze paragraaf te anticiperen op die Rechtmatigheidsverantwoording om deze stap voor stap op te bouwen. Inmiddels is duidelijk dat de verantwoording van de rechtmatigheidsverklaring niet in het jaarverslag, maar in de jaarrekening vervat dient te worden. De verantwoording zal in komende plaatsvinden in de Paragraaf Bedrijfsvoering. Daarmee zal deze paragraaf komen te vervallen.

Paragraaf 10 COVID-19

Het afgelopen jaar heeft het coronavirus grote impact gehad op de gemeente. Het betrof de wijze van werken, in raad en college, maar uiteraard ook in de gemeentelijke organisatie en met de partners in het veld. Het heeft impact gehad op de agenda, doordat resultaten niet, of op een andere manier gerealiseerd moesten worden en omdat zaken uitgesteld of afgesteld moesten worden. En het heeft tot nieuwe inzichten geleid, bijvoorbeeld ten aanzien van contact met onze inwoners en in de kans die plaats- en tijdonafhankelijk werken ook meer structureel biedt. In deze paragraaf gaan we in op de belangrijkste ontwikkelingen die COVID-19 voor Rozendaal heeft betekend in 2020. Daarnaast wordt verwezen naar hetgeen er in afzonderlijke programma's en de paragraaf Rechtmatigheid over wordt vermeld.

Impact op werkwijze

Als gevolg van de corona-maatregelen zijn we gedwongen om anders te werken. De transitie naar het nieuwe normaal waarin thuiswerken de norm is en de publiek toegankelijke ruimten van het gemeentehuis coronaproof worden ingericht, is relatief geruisloos gegaan. De volgende aspecten verdienen nader aandacht in het kader van het anders werken in tijden van corona.

Thuiswerken; uitdagingen en randvoorwaarden

Het digitaal thuiswerken en anders vergaderen verliep qua introductie en met goede ondersteuning van uitvoeringspartners, waaronder in het bijzonder Xantion (ICT), goed. Thuiswerken betekent ook minder/anders contact met de collega's en in het netwerk, extra/andere faciliteiten en het wegvallen van reistijd. Dat laatste lijkt – ook blijkens landelijke cijfers – bij te dragen aan een toegenomen productiviteit, maar ook een verhoogde ervaren werkdruk. Deze nieuwe situatie stelt dus andere eisen aan de te verdelen werktijd en aan de (veelal ook fysieke) randvoorwaarden in de werkomstandigheden en de digitale vaardigheid van medewerkers. Allen zaken die het afgelopen jaar gezien de omstandigheden goed zijn geborgd, maar die bij een meer structurele wijziging in de werkzaamheden aanleiding kunnen zijn voor aangescherpt P&O-beleid.

Kostenaspect

Digitaal werken heeft ook geleid tot extra kosten. Deze liggen met name in de aanschaf van aanvullend ICT-materieel en het versnellen van digitaliseringsambitie ten aanzien van livestream van de raadsvergadering en toegenomen rol van iBabs. Deze kosten zijn terug te vinden in de tabel Coronakosten.

Minder/anders contact met de burger

We zagen in het baliewerk een logische afname in het aantal aangiftes van rijbewijzen en overig klantcontact. De verwachting is dat dit klantcontact deels wordt ingelopen in later stadium. Maar het heeft ook de noodzaak aangetoond om te investeren in onze digitale dienstverlening en de kwaliteit van de website. Er is actief gezocht naar andere wijzen van in contact treden met de inwoners van Rozendaal. Zo werden de sociale media in 2020 van toenemend belang.

Kostenaspect

De impact van coronamaatregelen op het contact met de burger vertalen zich vooral in een terugloop in legesopbrengsten bij met name huwelijk.

Digitaal werken biedt korte(re) lijnen

Door het vooral digitaal werken valt veel reistijd weg. Dat bood nieuwe kansen voor het sneller leggen van contacten in (landelijke) netwerken. Dit bleek bij de oprichting van de K80 die eind 2020 is gerealiseerd. Een nieuw landelijk netwerk van kleine gemeenten kwam - met Rozendaal in een koplopersrol – eerder dankzij, dan ondanks de coronasituatie snel en met energie tot stand.

Impact op realisatie

De beleidsambities moesten door COVID-19 soms worden bijgesteld. Zaken konden niet altijd (in 2020) gerealiseerd worden en soms was een alternatieve aanpak noodzakelijk om toch tot het beoogde resultaat te komen. Hieronder wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen in 2020 die het hier betreft.

Voorbereidingen van corona-proof verkiezingen
Hoewel het zwaartepunt van de organisatie van de verkiezingen voor de Twee Kamer op 17 maart in het begin van 2021 viel, is er ook al in 2020 extra inzet nodig geweest om de verkiezingen coronaproof te organiseren. In de jaarrekening over 2021 zal hier nader op in worden gegaan.

Kostenaspect
De kosten die gemoeid zijn met het anders organiseren vanwege de coronamaatregelen van de verkiezingen vallen in 2021.

Verminderde activiteiten Rozendaalse instellingen
In 2020 hebben diverse instellingen hun maatschappelijke activiteiten niet, of onvoldoende kunnen verrichten door de coronamaatregelen. Zo zijn evenementen afgelast, of anders georganiseerd. In het oog springend voorbeeld van het ondanks het coronavirus toch kunnen organiseren is het kamerfestival ZOOM!-festival dat in 2020 noodgedwongen, maar met succes deels digitaal is georganiseerd. Ook heeft de herdenking op 4 mei, zij het in aangepaste vorm doorgang kunnen vinden. Andere evenementen waaronder het vieren van 75 jaar vrijheid op 5 mei, Koningsdag en voorstellingen in het kader van het Gelders Arcadië hebben in 2020 geen doorgang kunnen vinden. Ook bleek de Koninklijke Rosendaalsche Kapel door het niet kunnen verrichten van activiteiten in financiële problemen te komen en heeft de beoogde opstart van het project Mijn Huis, Mijn Toekomst geen voortgang kunnen boeken. De kinderburgemeester Annemijn van der Wagen heeft door corona slechts een deel van haar plannen kunnen realiseren. We hebben daarom besloten in 2020 geen nieuwe kinderburgemeester te werven, maar Annemijn een extra jaar te gunnen. Bijeenkomsten van de Jongerenraad zijn in 2020 niet doorgegaan.

Kostenaspect
Het college heeft waar dit aan de orde was binnen de daarvoor geldende kaders passende maatregelen getroffen, bijvoorbeeld door de Koninklijke Rosendaalsche Kapel middels huurkwijtschelding te steunen.

Corona-steunpakketten
We hebben ons in 2020 ingezet om de impact van COVID-19 voor inwoners zo beperkt mogelijk te maken. Daarbij hebben de onderstaande steunmaatregelen onze extra aandacht gevraagd:

- Overeind houden van de zorginfrastructuur: We hebben voldaan aan het verzoek van het rijk om zorgaanbieders van jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning of doelgroepenvervoer extra te ondersteunen. Dit is noodzakelijk gebleken om de zorginfrastructuur te waarborgen nu door de coronamaatregelen de zorgverlening dreigde stil te vallen en zorgaanbieders extra kosten moeten maken om de wijze van zorgverlening anders in te richten. Het rijk heeft daar ook financiële compensatiepakketten voor in het leven geroepen. Partners, zoals Rheden en de MGR hebben zich hier mede voor ingespannen om hier uitvoering aan te geven. Ook de BVO DRAN heeft er middels een garantiestelling voor de vervoerders voor gezorgd dat de infrastructuur van het doelgroepenvervoer in stand werd gehouden. Vanuit Rozendaal is daar een bijdrage van € 80.000 mee gemoeid.
- TOZO: We hebben als gemeente een rol in de tegemoetkoming aan zelfstandige ondernemers in het kader van TOZO-regelingen. Het betrof in Rozendaal in totaal 29 ondernemers die hiervoor in 2020 een bijdrage hebben ontvangen. De TOZO-aanpak vergde forse extra inzet van met name Rheden in de uitvoering en verantwoording. De kosten t.a.v. de uitvoering vallen onder de rijksvergoeding TOZO. De kosten voor de extra controles worden geboekt in 2021 vanuit de algemene compensatiemiddelen van het rijk.

Totaal financiën
Over 2020 hebben we een € 145.000 aan corona-gerelateerde kosten gemaakt, waarvan een groot gedeelte (€ 97.000) een-op-een vergoed wordt onder de TOZO-regeling van het rijk en waarvan een gedeelte als reguliere kosten geboekt worden, omdat we het als naar voren getrokken investeringen zien (met name ICT-hardware). Dat valt niet binnen onze uitkering in het gemeentefonds. We hebben over 2020 een kleine € 74.000 van het rijk en deels de provincie ontvangen als algehele compensatie voor aan corona-gerelateerde kosten. Deze bijdrage is vrij besteedbaar. Omdat we over 2020 een kleine € 39.000 aan kosten hebben gemaakt, stellen we aan de raad voor om het restant van € 35.000 te reserveren voor coronakosten die we vanaf 2021 nog voorzien.

De jaarrekening

Overzicht van baten en lasten

	Programma	Werkelijk	Begroting na wijziging	Werkelijk	Verschil
	Baten	**2019**	**2020**	**2020**	**2020**
0	Bestuur en ondersteuning	3.294.980	3.197.279	3.385.631	188.352
1	Veiligheid	1.768	1.500	6.019	4.519
2	Verkeer en vervoer	0	0	775	775
3	Economie	0	0	0	0
4	Onderwijs	29.535	26.698	25.116	-1.581
5	Sport, cultuur en recreatie	666	500	10.000	9.500
6	Sociaal domein	73.610	90.000	549.653	459.653
7	Volksgezondheid en milieu	381.280	401.704	458.752	57.048
8	VHROSV	648.366	246.146	1.140.350	894.204
	subtotaal baten programma's	4.430.205	3.963.826	5.576.296	1.612.470
	Onttrekkingen aan reserves				
0	Bestuur en ondersteuning	13.037	166.472	138.958	-27.514
1	Veiligheid	0	8.500	0	-8.500
2	Verkeer en vervoer	237.750	104.889	101.062	-3.827
3	Economie	0	0	0	0
4	Onderwijs	134.542	154.660	152.530	-2.130
5	Sport, cultuur en recreatie	2.092	2.092	1.608	-484
6	Sociaal domein	0	3.500	0	-3.500
7	Volksgezondheid en milieu	607.507	685.666	214.849	-470.817
8	VHROSV	127.742	113.400	29.711	-83.690
	subtotaal onttrekkingen	1.122.670	1.239.178	638.718	-600.460
	Lasten				
0	Bestuur en ondersteuning	1.884.565	2.036.604	2.134.961	-98.357
1	Veiligheid	89.581	104.990	95.180	9.810
2	Verkeer en vervoer	133.199	210.167	204.781	5.386
3	Economie	2.719	3.600	2.166	1.434
4	Onderwijs	486.400	510.947	483.727	27.220
5	Sport, cultuur en recreatie	145.489	145.942	155.864	-9.922
6	Sociaal domein	684.720	609.175	1.136.356	-527.181
7	Volksgezondheid en milieu	487.458	748.128	654.597	93.530
8	VHROSV	763.810	337.461	672.759	-335.299
	subtotaal lasten programma's	4.677.944	4.707.014	5.540.392	-833.378
	Toevoegingen aan reserves				
0	Bestuur en ondersteuning	6.686	49.521	49.521	0
1	Veiligheid	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	223.608	3.221	3.221	0
3	Economie	0	0	0	0
4	Onderwijs	25.094	44.000	44.000	0
5	Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0
6	Sociaal domein	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	501.125	315.000	0	315.000
8	VHROSV	0	0	0	0
	subtotaal toevoegingen	756.513	411.742	96.742	315.000
	Saldo baten en lasten	-247.738	-743.188	35.903	779.092
	Saldo onttrekkingen en toevoegingen	366.157	827.436	541.976	-285.460
	Totaal saldo	**118.418**	**84.248**	**577.879**	**493.631**

Toelichting voordelig saldo
Het financiële resultaat van de jaarrekening 2020, inclusief de mutaties op reserves, bedraagt afgerond € 578.000 bij een begroot resultaat (na wijziging) van € 84.000. Het verschil van € 494.000 wordt vooral veroorzaakt door de, tussentijdse, winst op De Del voor een bedrag van € 470.000. Daarnaast is sprake van een relatief groot voordeel op programma 0 (verkoop Torckschool) en een nadeel op programma 6 (zorgkosten). De oorzaken daarvan worden bij de afzonderlijke programma's nader toegelicht.

Incidentele versus structurele afwijkingen

Uit de analyse van het resultaat van de jaarrekeningen over de afgelopen jaren blijkt (zoals bij de meeste gemeenten) dat de afwijkingen overwegend een incidenteel karakter hebben, daarmee onderdeel van het jaarlijkse rekeningresultaat zijn en verder niet van invloed op de financiële positie van de gemeente. Hierna zijn de volgende twee tabellen opgenomen om dat te illustreren:

- Tabel incidentele baten en lasten (> € 10.000 niet zijnde fluctuaties bestaand beleid);
- Tabel incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves.

Incidentele baten en lasten

	Werkelijk 31-12-2020	**Begroot 31-12-2020**
Totale lasten	5.540.392	4.707.014
Lasten verkoop Torckschool	-25.000	0
Lasten grondexploitatie	-600.000	0
Lasten personeelswisselingen	-65.000	0
Structurele lasten	**4.850.392**	**4.707.014**
Totale baten	5.576.296	3.963.826
Opbrengst verkoop Torckschool	-200.000	0
Opbrengst grondverkopen grondexploitatie	-1.075.000	0
Structurele baten	**4.301.296**	**3.963.826**

Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves.

	Werkelijk 31-12-2020
Totale toevoegingen aan reserves	96.742
Structurele toevoegingen	**96.742**
Totale onttrekkingen aan reserves	638.718
Opstellen afvalbeleid	-14.000
Organisatieontwikkeling	-50.000
Overbrenging archief	-15.000
Verkeersmaatregelen school/verkeersveiligheid	-81.000
Omgevingswet	-29.000
Programmakosten en energiesubsidies	-184.000
Structurele onttrekkingen	**265.718**

Verschillenanalyse ten opzichte van de begroting 2020

De financiële toelichting op de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de rekening 2020 is per programma, onder ‘Wat heeft het gekost?’ opgenomen in de programmabladen in deel 1 ‘Het Jaarverslag’.

Doordat het Jaarverslag (deel 1) en de Jaarrekening (deel 2) integraal in 1 boekwerk zijn opgenomen dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld gaat het college ervan uit dat hiermee aan (de bedoeling van) de voorschriften van het BBV wordt voldaan. Hetzelfde geldt voor een nadere toelichting op de reserves en de voorgeschreven indeling in taakvelden.

Wet normering topinkomens (WNT)

Met ingang van 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden als opvolger van de WOPT. Op basis van deze wet moeten in de jaarrekening de inkomens van de zogenaamde topfunctionarissen worden gepubliceerd, ongeacht de hoogte hiervan. De topfunctionarissen binnen de gemeente Rozendaal zijn de griffier en de gemeentesecretaris.

Functie en naam	**Gemeentesecretaris W.G Pieterse-Pook**	**Gemeentesecretaris B. Boelens**	**Griffier K.M. Schaap**
2020			
Beloning	70.552	26.421	72.339
Belastbare en variabele onkostenvergoeding	0		0
Voorziening tbv beloning betaalbaar op termijn	17.054	5.230	14.317
totaal	87.606	31.651	86.656
Duur dienstverband in boekjaar	1-1-2020 t/m 30-10-2020	14-9-2020 t/m 31-12-2020	1-1-2020 t/m 31-12-2020
Omvang dienstverband in gehele boekjaar	1,0 fte	1,0 fte	1,0 fte
Individueel toepasselijke bezoldigingsnorm	201.000	81.609	201.000
Verplichte motivering van overschrijding WNT	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Dienstverband	ja	ja	ja
2019			
Beloning	80.004	n.v.t.	67.488
Belastbare en variabele onkostenvergoeding	0		0
Voorziening tbv beloning betaalbaar op termijn	16.158		13.035
totaal	96.162		80.523
Duur dienstverband in boekjaar	1-1-2019 t/m 31-12-2019		1-1-2019 t/m 31-12-2019
Omvang dienstverband in gehele boekjaar	1,0 fte		1,0 fte
Individueel toepasselijke bezoldigingsnorm	194.000	n.v.t.	194.000
Verplichte motivering van overschrijding WNT	n.v.t.		n.v.t.
Dienstverband	ja		ja

Specificatie WNT W.G. Pieterse-Pook

Gegevens 2020 **Bedragen x € 1,-**	**W.G Pieterse-Pook**
2020	
Functie bij beeindiging dienstverband	Gemeentesecretaris
Omvang dienstverband in fte	1,0
Jaar waarin dienstverband is beeindigd	2020
Uitkering wegens beeindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beeindiging van het dienstverband	58.061
Individueel toepasselijke maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beeindiging dienstverband	58.061
Waarvan betaald in 2020	24.883
Onverschuldigd betaald en nog niet terug-ontvangen	N.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Overzicht (lopende) investeringen en kredieten

Vanaf de jaarrekening 2020 worden hier naast de investeringen, die uiteindelijk ook geactiveerd worden, ook de kredieten opgenomen (met meestal een looptijd 2-3 jaar) die gedekt worden door een onttrekking aan de reserves. Van die laatste categorie (met dekking ‘reserves’) worden de feitelijke kosten in enig jaar binnen het betreffende programma verantwoord waarbij eveneens de dekking uit de reserve is opgenomen. Via onderstaand overzicht is voor de raad dan zichtbaar wat de uiteindelijke kosten ten opzichte van het beschikbare krediet is.

Overzicht lopende investeringen 2020

	Jaar	Krediet*	Uitgegeven t/m 2019	Uitgegeven in 2020	Totaal uitgegeven (3 + 4)	Werkelijk beschikbaar (2 - 5)	Verwachte uitgaven	Nog beschikbaar (6 - 7)	Dekking
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Programma 0 (waaronder overhead)									
Vervanging geluidsinstallatie raadzaal	2019	18.000	0	0	0	18.000	0	18.000	afschrijving
Aanleg glasvezel	2020	33.000	0	0	0	33.000	33.000	0	reserves
Audio/camera raadszaal	2020	42.835	0	0	0	42.835	42.835	0	afschrijving
Vervanging kopieerapparaat (begr 2020)	2020	12.000	0	0	0	12.000	12.000	0	afschrijving
Vervanging website (begr 2020)	2020	15.000	0	0	0	15.000	15.000	0	afschrijving
Programma 2									
Verkeersmaatregelen school	2020	57.500	0	72.084	72.084	-14.584		-14.584	reserves
overboeking' restant school			0	0	0	12.992		12.992	
		57.500	0	72.084	72.084	-1.592	0	-1.592	
Verkeersveiligheid	2020	27.500	0	9.385	9.385	18.115	18.000	115	reserves
d' Outreinstraat, wegen (begr 2020)	2020	75.000	0	0	0	75.000	75.000	0	afschrijving
de Moestuin, wegen (begr 2020)	2020	100.000	0	14.673	14.673	85.328	85.000	328	afschrijving
H van Gelrestraat waterberging (2020)	2020	19.000	0	18.175	18.175	825	0	825	afschrijving
de Moestuin waterberging (2020)	2020	19.000	0	0	0	19.000	19.000	0	afschrijving
Programma 4									
Nieuwbouw school	2016	4.463.178	4.450.186	0	4.450.186	12.992	12.992	0	afschrijving
Herinrichting buitenterrein IKC	2020	44.000	0	81.527	81.527	-37.527		-37.527	afschrijving
'overboeking' restant Panna Court		21.080	0	0	0	21.080		21.080	reserves
Totaal bovenstaande kredieten		4.528.258	4.450.186	81.527	4.531.713	-3.455	12.992	-16.447	
Uitvoeringsplan IKC handhaving	2020	8.500	0	0	0	8.500		8.500	reserves
Programma 5									
(her)inrichting speelplaatsen	2018	32.500	20.918	7.738	28.656	3.844	0	3.844	afschrijving
Panna Court	2019	25.000	3.920	0	3.920	21.080	21.080	0	afschrijving
Programma 7									
Uitbreiding begraafplaats	2019	48.625	10.320	43.649	53.968	-5.343	0	-5.343	afschrijving
Energietransitie (uitvoeringsprogramma)	2018	237.500	99.851	39.867	139.718	97.782	97.782	0	reserves
Energietransitie (subsidiemaatregelen)	2019	315.000	0	144.506	144.506	170.494	170.494	0	reserves
Riool/wateroverlast	2020	20.000	0	0	0	20.000	20.000	0	reserves
Ondergrondse glascontainer	2020	13.000	0	0	0	13.000	13.000	0	afsch / tarief
Programma 8									
Herziening bestemmingsplannen	2017	60.000	46.823	0	46.823	13.177	13.177	0	reserves
Invoering omgevingswet	2019	50.000	13.588	0	13.588	36.412	36.412	0	reserves
Ontwikkeling Steenhoek	2018	141.000	141.000	0	141.000	0	0	0	reserves
Bestemmingsplan Steenhoek	2020	15.000	0	389	389	14.612	14.612	0	reserves
Omgevingsvisie	2020	85.000	0	29.322	29.322	55.678	55.678	0	reserves
Aansluiting DSO omgevingswet	2020	10.000	0	0	0	10.000	10.000	0	reserves

*voor sommige onderdelen is aanvullend krediet beschikbaar gesteld, de genoemde bedragen betreffen dan het totale krediet

Toelichting

Waar de verwachte uitgaven op € 0 staan kan geconcludeerd worden dat de investering in 2020 is afgewikkeld.

<u>Programma 0</u>

De investering voor geluidsinstallatie en audio/camera raadszaal is tijdelijk uitgesteld in verband met de coronacrisis, die digitaal vergaderen noodzakelijk maakte.

De vervanging van de kopieerapparaten is gezien de technische staat niet aan de orde geweest.

De aanleg van de glasvezelkabel (voor het gemeentehuis) heeft door allerlei complicerende factoren vertraging opgelopen. In 2021 verwachten we duidelijk te hebben wat kan en wat nodig is.

Programma 2
De verkeersmaatregelen voor de school zijn uitgevoerd. Een begin is gemaakt met het plan inzake de verkeersveiligheid. Afronding hiervan volgt in 2021.
De beklinkering van De Moestuin en d'Outreinstraat en de waterberging op De Moestuin zal in 2021 worden afgrond. De waterberging op de Hertog van Gelrestraat is gerealiseerd.

Programma 4
Het project nieuwbouw school is afgesloten. Het restantkrediet is bestemt voor de verkeersmaatregelen. De herinrichting van het buitenterrein heeft een overschrijding opgeleverd. Overschrijding is het gevolg van onvoorziene meerkosten met name in juridische afwikkeling. Het uitvoeringsplan handhaving IKC Dorpsschool heeft in 2020 nog niet tot uitgaven geleid.

Programma 5
De herinrichting van de speelplaatsen is afgerond. Het restantbudget voor het Pannacourt is ingezet voor de herinrichting van het buitenterrein bij de school.

Programma 7
De belangrijkste investeringen binnen programma 7 hebben betrekking op de energietransitie. De feitelijke activiteiten worden bij dat programma toegelicht.
De uitvoering van de plannen tegen de wateroverlast en de ondergrondse glascontainer worden in 2021 uitgevoerd.

Programma 8
Deze kredieten lopen ook in 2021 nog door. Een nadere toelichting is opgenomen bij programma 8.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling per 31 december 2020

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Balans

Vaste activa

Immateriële vaste activa

In het kader van het BBV zijn de voorwaarden om immateriële vaste activa op te voeren aangescherpt. Daardoor zal slechts zeer beperkt een immaterieel activum kunnen worden geactiveerd.

Materiële vaste activa

Afhankelijk van het soort investering worden de materiële vaste activa gewaardeerd tegen:

- De aanschaffings- of vervaardigingskosten verminderd met eventuele bijdragen (subsidies) van derden, (eventueel) beschikkingen over in verleden toegepaste extra of versnelde afschrijvingen;
- Bruto-activering, d.w.z. reserves worden niet in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

De normale jaarlijkse lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op de verordening ex. art 212 Gemeentewet die door de raad is vastgesteld op 28 maart 2017. Afschrijving vindt plaats met ingang van het eerste jaar na ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn voor activa met een economisch nut:

- 40 jaar: nieuwbouw woonruimten, school- en bedrijfsgebouwen;
- 30 jaar (maximaal): rioleringen;
- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, kantoren, school- en bedrijfsgebouwen;
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen en rioolgemalen;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken;
- 5 jaar: zware transportmiddelen; aanhangwagens; personenauto's; lichte motorvoertuigen;
- 3 jaar: automatiseringsapparatuur;
- niet; gronden en terreinen;

en voor activa met een maatschappelijk nut:

- 40 jaar (maximaal): klinkerwegen, pleinen, rotondes, lantaarnpalen openbare verlichting, waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing;
- 30 jaar (maximaal): parken, sportvelden en groenvoorzieningen;
- 20 jaar (maximaal): geluidswallen
- 15 jaar (maximaal): armaturen openbare verlichting, asfaltwegen, asfaltpleinen en asfaltrotondes;
- 10 jaar: straatmeubilair, pompen en gemalen.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde. In hoeverre de boekwaarde (of beurswaarde) afwijkt van de nominale waarde wordt aangegeven in de toelichting op de balans.

Vlottende activa

Voorraden

Deze worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde.

Bouwgrond in exploitatie

De bouwgronden in exploitatie worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De waardering van de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar vindt plaats tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs dan wel tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende activa
De liquide middelen en de overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat zoals dat volgt uit het overzicht van baten en lasten. In de balans worden de reserves gesplitst opgenomen in de volgende onderdelen:

- algemene reserve;
- bestemmingsreserves;
- gerealiseerde resultaat.

De reserves zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en zijn afzonderlijk opgenomen in “overzicht van reserves en voorzieningen”. Reserves worden gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Onttrekkingen aan de reserves geschieden conform daartoe strekkende raadsbesluiten.

Voorzieningen
De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde en zijn afzonderlijk opgenomen in ‘overzicht van reserves en voorzieningen’. Aan de dotaties aan de volgende voorzieningen (middels verwerking in begroting gevoteerd door de raad) liggen meerjarige berekeningen ten grondslag:

- Rioleringen;
- Pensioenen (oud)wethouders.

De jaarlijkse dotaties in deze voorzieningen zijn op een zodanig niveau vastgesteld dat de voorzieningen, binnen de daarvoor door de raad vastgestelde criteria, toereikend zijn om de ten laste van de voorzieningen komende uitgaven te dekken. Voor de voorziening pensioenen is dit gehanteerd: rentepercentage 0,082%, sterftetabel GBM/GBV 13-18.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
De waardering van vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer geschiedt tegen nominale waarde. Gedane aflossingen worden hierop in mindering gebracht.

Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar
De waardering van netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde.

Overlopende passiva
De waardering van overlopende passiva geschiedt tegen nominale waarde.

Overzicht baten en lasten

Exploitatierekening
De lasten en baten worden tegen nominale waarde zoveel mogelijk toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. De afschrijvingen worden conform de onder vaste activa genoemde criteria berekend.

Overhead
Conform het BBV worden er geen kosten voor overhead meer toegerekend aan de taakvelden, vanwege de brede eenmansfuncties geldt dit ook voor de salarislasten van medewerkers die niet tot de ondersteunde functies behoren. Derhalve komen alle personeelslasten (eigen en inhuur) en overige ‘bedrijfskosten’ op het taakveld overhead (binnen programma 0) tot uitdrukking. Bij taakvelden waarvan de kosten in rekening worden gebracht bij derden (bijvoorbeeld afval en riool) wordt er in de berekening van de kosten (extracomptabel) wel rekening gehouden met een component voor bedrijfskosten.

Winstneming
Voor verliezen in de onderhanden werk (voor zover van toepassing), waaronder bouwgronden in exploitatie wordt een voorziening getroffen op het moment dat deze bekend zijn en winstneming geschiedt volgens de zogenaamde POC-methode.

Balans per 31 december 2020

Activa		31-12-2020		31-12-2019
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		*0*		*0*
Materiële vaste activa		*5.496.102*		*5.521.694*
- Investeringen met een economisch nut	4.596.968		4.611.432	
- Investeringen met een economisch nut waarvoor				
een heffing kan worden geheven	147.948		158.227	
- Investeringen met maatschappelijk nut	751.185		752.036	
Financiële vaste activa		*1.583.804*		*1.584.343*
- Overige langlopende leningen u/g	1.583.804		1.584.343	
Totale vaste activa		7.079.905		7.106.037
Vlottende activa				
Voorraden		*-173.403*		*365.736*
- Onderhanden werk, waaronder				
bouwgrond in exploitatie	-173.714		365.123	
- Gereed product en handelsgoederen	311		614	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		*5.972.814*		*4.525.273*
- Overige vorderingen	232.859		348.985	
- Vorderingen op openbare lichamen	346.757		511.465	
- Schatkistbankieren	5.393.197		3.664.823	
Liquide middelen		*23.972*		*25.455*
- Kassaldi	632		670	
- Banksaldi	23.340		24.785	
Overlopende activa		*67.334*		*52.274*
- Nog te ontv voorschotten EU	0		0	
- Nog te ontv voorschotten Rijk	0		0	
- Nog te ontv voorschotten Overige	41.263		10.727	
Ov. nog te ontvangen en vooruitbet.bedragen	26.071		41.547	
Totaal vlottende activa		5.890.717		4.968.739
Totaal generaal		**12.970.622**		**12.074.776**

Passiva		31-12-2020		31-12-2019
Vaste passiva				
Eigen vermogen		*10.182.998*		*10.147.094*
- Algemene reserve	4.217.152		4.426.350	
- Bestemmingsreserve	5.387.966		5.602.326	
- Gerealiseerd resultaat	577.879		118.418	
Voorzieningen		*1.222.464*		*1.107.663*
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	354.464		308.663	
- Onderhoudsegalisatie voorzieningen				
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	868.000		799.000	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan een jaar		*0*		*0*
- Waarborgsommen				
Totaal vaste passiva		11.405.462		11.254.757
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		*926.035*		*740.252*
- Overige schulden	813.638		689.146	
- Vooruitontvangen subsidies	112.397		51.105	
Overlopende passiva		*639.126*		*79.767*
- Verplichtingen 2020, betaling 2021	74.799		1.667	
- Voorschot EU, Rijk, Provincie	486.227		0	
- Overige vooruitontvangen bedragen	78.100		78.100	
Totaal vlottende passiva		1.565.160		820.019
Totaal generaal		**12.970.622**		**12.074.776**

Toelichting op de balans

In deze toelichting op de balans worden alleen cijfermatige staatjes opgenomen wanneer er daadwerkelijk sprake is van een nadere uitsplitsing van onderdelen van de balans, naast relevant inhoudelijke toelichtingen op balansmutaties. Ook is een verloopoverzicht overlopende passiva opgenomen.

Activa

Vaste Activa

Immateriële vaste activa

Zie balans.

Materiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Des-investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaardering	Boekwaarde 31-12-2020
Activa economisch nut							
Gronden en terreinen	68.802	243.994		124.152			188.644
Woonruimten	0						0
Bedrijfsgebouwen	4.341.219	40.600		149.130			4.232.689
Vervoersmiddelen	117.062	0		23.413			93.649
Machines, apparaten en installaties	57.880	8.025		16.668			49.237
Speeltoestellen							0
Overige materiele vast activa	7.643	17.078		18.535			6.186
Activa economisch nut met mogelijkheid van heffing							
Riolering	158.227	0		10.279			147.948
Activa met maatschappelijk nut							
Grond-, weg en waterbouwk werken	752.036	99.027		99.877			751.185
Totaal	**5.502.868**	**408.725**	**0**	**442.055**	**0**	**0**	**5.469.538**

Onder gronden en terreinen zijn de kosten voor de herinrichting buiten terrein en de uitbreiding van de begraafplaats opgenomen.

De toename van de boekwaarde van de bedrijfsgebouwen is toe te schrijven aan de kosten die aan het krediet voor de nieuwe school te relateren zijn. Onder de machines wordt de toename veroorzaakt door de speeltoestellen op de Flugi van Aspermontlaan. De toename bij overige materiele vast activa betreft de investering in de herverdeling speeltoestellen. Tot slot zijn de onder activa met een maatschappelijk nut de investeringen in de wegen opgenomen.

Financiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2019	Bijstorten	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2020
Effecten	142.941	0	0	142.941
Lening aan NUON	55.180	0	55.180	0
Langlopende lening Rabobank	1.386.222	54.640	0	1.440.863
Totaal	**1.584.343**			**1.583.804**

De toename op de langlopende lening van de Rabobank betreft de bijgeschreven rente over 2020, die feitelijk na 1 januari 2021 is ontvangen.

Vlottende Activa

	Boekwaarde 31-12-2019	Investeringen	Opbrengsten	Winst	Boekwaarde 31-12-2020	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2020
Grondexploitatie De Del	365.123	50.780	1.061.397	471.781	-173.714		-173.714
Voorraad huwelijksboekjes en eigen verklaringen	614	945	1.247		311		311
Totaal	**365.736**	**51.725**	**1.062.644**	**471.781**	**-173.403**	**0**	**-173.403**

De kosten voor bouw- en woonrijp maken bedroegen in 2020 € 50.000 waar een opbrengst van € 1.061.000 tegenover stond. Conform boekhoudvoorschriften is op basis van de zogenaamde POC-methode in 2020 sprake van een winst van € 470.000. Hierdoor is de boekwaarde uiteindelijk, per saldo, verlaagd met € 538.000.

Nog te realiseren kosten en opbrengsten grondexploitatie De Del

Nog te maken kosten	395.135
Nog te realiseren opbrengsten	919.407
per saldo opbrengst van	524.272
Boekwaarde 31-12-2020	-173.715
Per saldo nog te realiseren winst	697.987
Reeds genomen winst per 31-12-2020	3.733.365
Totaal te verwachten winst	4.431.352

Het perceel Steenhoek maakt feitelijk onderdeel uit van de voorraad. Het perceel kent echter geen boekwaarde en is daarmee in de balans niet zichtbaar. De netto verkoopopbrengst in 2020 wordt daarmee volledig onderdeel van het rekeningresultaat in dat jaar.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

	Saldo 31-12-2020	Gecorr saldo 31-12-2019
Vorderingen op openbare lichamen	371.007	511.465
Uitzettingen bij de schatkist looptijd	5.393.197	3.664.823
Overige vorderingen	227.900	348.985
Totaal	**5.992.105**	**4.525.273**

Er is geen voorziening voor oninbaarheid op de overige vorderingen. De vordering op openbare lichamen betreft de declaratie bij het BTW-compensatiefonds over 2020 en de uitkering uit het gemeentefonds 2020. Het hogere saldo op de schatkist wordt veroorzaakt door de verkopen op De Del.

Specificatie overige vorderingen

	Saldo 31-12-2020
Overige vorderingen :	
Bijstandsdebiteuren	31.827
Huuropbrengsten	25.116
Rente obligaties	10.720
Rabo rente 2020	54.645
Subsidie schoolpein	17.500
Kosten/rente Credo	61.020
Rebnte Alliander	5.518
Bouwleges	12.385
Overige vorderingen	9.169
Voorziening dubieuze debiteuren	0
Totaal	**227.900**

De overige vorderingen bestaan uit nog te ontvangen bedragen die betrekking hebben op 2020 maar die nog niet als debiteur geregistreerd staan als de daadwerkelijke debiteuren per 31 december. In bovenstaand overzicht zijn de vorderingen boven de € 10.000 specifiek benoemd. De vorderingen onder € 10.000 zijn opgenomen in 1 saldo. De voorziening dubieuze debiteuren is op € 0 gesteld en omdat het saldo van deze debiteuren onder het saldo is gekomen dat in de financiële verordening is bepaald op € 35.000.

Toelichting schatkist

Kwartaal	Drempel	Gemiddeld buiten de schatkist gehouden
1e kwartaal	250.000	54.198
2e kwartaal	250.000	23.963
3e kwartaal	250.000	24.408
4e kwartaal	250.000	29.633

Liquide middelen boven de € 250.000 dienen verplicht bij de schatkist te worden aangehouden. In bovenstaande tabel is per kwartaal aangegeven welk bedrag gemiddeld op de eigen bankrekening is aangehouden.

Liquide middelen

	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020
Kassaldi	670	632
Bankssaldi:		
BNG bank	13.216	1.427
Rabobank		
Effectenrekening ABN AMRO	11.569	21.913
Overige rekeningen (belastingen)		
Totaal	**25.455**	**23.972**

Deze rekeningen hebben allemaal het karakter van een rekening courant.

Overlopende activa

Overlopende activa		Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020
Nto voorschotten EU en Nederlandse overheidslichamen	- EU	0	0
	- Rijk	0	0
	- Overige	10.727	41.263
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen		41.547	26.071
Totaal		**52.274**	**67.334**

Het saldo heeft betrekking op bedragen die in 2020 al zijn betaald maar feitelijk betrekking hebben op 2020, zoals abonnementskosten, voorschotten aan gemeenschappelijke regelingen maar vooral verzekeringspremies.

Passiva

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten, waarbij het resultaat als afzonderlijk onderdeel van het eigen vermogen is opgenomen.

	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020
Algemene reserve	4.426.350	4.217.152
Bestemmingsreserves	5.602.326	5.387.966
Gerealiseerd resultaat	118.418	577.879
Totaal	**10.147.094**	**10.182.998**

Het resultaat over 2020 is nagenoeg geheel toe te schrijven aan de tussentijdse winstneming op De Del (€ 471.000). Dat bedrag zal in 2021 (na het besluit over de resultaatbestemming) worden toegevoegd aan de reserve kapitaallasten.

Verloopoverzicht reserves

	Saldo 1-1-2020	Onttrekkingen	Toevoegingen	Saldo 31-12-2020
Algemene reserve	**4.426.350**	**277.616**	**68.418**	**4.217.152**
Bestemmingsreserves				
Reserve monumenten	25.959	0	0	25.959
Reserve sociaal domein	620.154	0	0	620.154
Vervangingsreserve inventaris gemeentehuis	75.881	0	6.686	82.567
Reserve digitalisering	130.400	0	0	130.400
Reserve fietspaden	147.551	0	0	147.551
Reserve wegen	85.745	0	3.221	88.966
Reserve begraafplaats	18.913	0	0	18.913
Reserve dekking kapitaallasten	4.045.073	176.729	86.835	3.955.179
Reserve energietransitie	452.649	499.372	365.000	318.277
Subtotaal	**5.602.325**	**676.101**	**461.742**	**5.387.966**
Totaal	**10.028.675**	**953.718**	**530.160**	**9.605.118**

Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	308.663	354.464
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0	0
Voorzieningen voor middelen van derden	799.000	868.000
Totaal	**1.107.663**	**1.222.464**

Voor een nadere toelichting op de onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves, verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-2019	Saldo 31-12-2020
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	308.663	354.464
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0	0
Voorzieningen voor middelen van derden	799.000	868.000
Totaal	**1.107.663**	**1.222.464**

Op de balans is een voorziening opgenomen voor pensioenverplichtingen voor wethouders (€ 354.464) en voor de egalisatie van kosten (en tarieven) voor riolering (€ 868.000). Voor een nadere toelichting wordt eveneens verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De gemeente Rozendaal heeft sinds 2001 geen lening meer afgesloten.

Vlottende Passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden specificatie

Onder de overige schulden zijn de crediteuren per 31 december 2020 opgenomen en nog te betalen bedragen die betrekking hebben op 2020 maar waarvoor niet tijdig een factuur is ontvangen. In onderstaand overzicht zijn bedragen boven de € 10.000 specifiek benoemd, bedragen daaronder zijn samengenomen in één saldo.

	Saldo 31-12-2020
Overige schulden :	
Uitvoeringkosten sociaal domein	272.105
Programmakosten 4e kwartaal sociaal domein	67880
Personeelskosten	34.875
Afrekening VVE IKC Dorpsschool	27.406
WKR heffing	10.777
Tozo 4e kwartaal 2020	7.236
Energiesubsidies	5.000
Maatregelen schoolroute	36.174
Kosten De Del	8.982
Doelgroepenvervoer	8.000
Herinrichting Kerklaan	7.980
Energietransitie	7.018
Bladzuiger	13.653
Onderhoud IBA's	6.241
Rampenoefening	4.211
Vroegschoolse educatie	7.722
Boombeheer	3.330
Logopedie	3.013
Afrekening ODRA 2020	2.464
Afvalinzameling en verwerking	11.051
Overige schulden	268.519
Totaal	**813.637**

Verloopoverzicht overlopende passiva

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2019	Vermeer-deringen	Verminder-ingen	Saldo 31-12-2020
Verplichtingen 2020, betaling 2021	1.667			74.799
Van EU, Rijk, Provincie ontvangen voorschotten inzake specif. uitkeringen				
- Tozo		490.002	110.143	379.859
- Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	0	112.398	6.030	106.368
Overige vooruitontvangen bedragen	78.100			78.100
Totaal	79.767	602.400	116.173	639.126

(Overige) niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Artikel 53 BBV bepaalt onder meer dat in de toelichting van de balans wordt vermeld:
de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen waaraan de provincie of de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden.

De Commissie BBV heeft hierover de volgende stellige uitspraak gedaan: “neem meerjarige contracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, op in de toelichting op de jaarrekening bij de ‘niet uit de balans blijkende verplichtingen’ voor het volle bedrag waarover het contract is afgesloten”. Wanneer er bijvoorbeeld sprake zou zijn van een onrechtmatigheid bij de contractverlening, zou deze jaarlijks in de afweging naar de controleverklaring kunnen blijven doorwerken omdat de gemeenteraad geen afwijkingen van hogere regelgeving kan sanctioneren.

Onder dit onderdeel worden dus alleen die (meerjarige) contracten opgenomen waarvan de waarde boven de Europese aanbestedingsgrens komt, niet zijnde eenmalige investeringen die Europees zijn aanbesteed.

De gemeente Rozendaal kent sinds een aantal jaren geen waarborgen en garanties meer. Ook voor overlopende vakantiedagen en vakantietoelagen (conform de bedoeling van het Besluit Begroting en Verantwoording) is geen verplichting of voorziening opgenomen. De werkelijke lasten hiervan komen tot uitdrukking in het jaar van uitbetaling.

Met inachtneming van bovenstaande vallen, op dit moment, onderstaande zaken onder de voorwaarden.

Contract afvalinzamelaar
De gemeente Rozendaal is begin 2014 een contract voor 5 jaar aangegaan ten behoeve van de inzameling van de verschillende afvalstromen. Het contract loopt van 1 januari 2015 tot en met 31 december 2020. De jaarlijkse last hiervan bedraagt € 66.405 en de totale waarde van het contract bedraagt daarmee € 330.225. De restant contractwaarde per 31-12-2020 bedraagt € 0.

Contract met Pink Roccade
We hebben een zogenaamde ‘Golddisk’-overeenkomst met Pink Roccade waarin verschillende softwareapplicaties zijn ondergebracht voor diverse werkprocessen, o.a. voor Burgerzaken, Financiën, Belastingen en de zogenaamde gegevensmakelaar. De overeenkomst wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd en de kosten bedragen € 60.000 per jaar. In 2020 wordt de overeenkomst aangepast omdat de onderdelen Financiën en Belastingen komen te vervallen.

Eigen bijdragen WMO van het CAK
Met betrekking tot de WMO-eigen bijdragen van het CAK is bij alle gemeenten sprake van een onzekerheid. Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming is op grond van de WMO een eigen bijdrage verschuldigd. Deze eigen bijdrage is afhankelijk van de gemeentelijke verordening WMO en inkomensgegevens van de aanvrager In de wet is bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage niet wordt uitgevoerd door de gemeente zelf, maar door het CAK. Door privacyoverwegingen is de

gegevensverstrekking van het CAK aan de gemeente Rozendaal ontoereikend om de volledigheid en juistheid van de eigen bijdragen te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is.
Bij de gemeente Rozendaal zijn de eigen bijdragen beperkt tot een totaalbedrag van ongeveer € 5.000 en daarmee niet materieel van aard.

Begrotingsrechtmatigheid

In onderstaande tabel zijn de overschotten en overschrijdingen op de lasten per programma opgenomen. De gemeenteraad autoriseert de budgetten op programmaniveau. Beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid vindt dan ook plaats op niveau van de totale lasten van een programma.
Bij een overschrijding is er formeel gezien sprake van begrotingsonrechtmatigheid. Van belang is echter te kijken naar de aard van de overschrijding om te bepalen of deze onrechtmatigheid ook meetelt voor het oordeel over begrotingsonrechtmatigheid. Overschrijdingen tellen voor een oordeel over de begrotingsonrechtmatigheid niet mee wanneer:

- deze voortvloeien uit wettelijke voorschriften c.q. verplichtingen;
- deze geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet (voorbeeld reisdocumenten);
- sprake is van open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding;
- deze passen binnen het door de raad vastgestelde beleid tenzij de accountant vaststelt dat deze ten onrechte niet eerder zijn gemeld (terwijl dit wel had gekund) en dit in strijd met de budgetspelregels is.

Een voorbeeld: bij programma 0 zijn de lasten met € 98.000 overschreden. Voor een deel gaat het hier om een hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders. Dit vloeit voort uit relevante voorschriften. In dit geval is er dus formeel wel sprake van een begrotingsonrechtmatigheid maar telt deze niet voor het oordeel hierover.
In onderstaande tabel zijn alleen die programma's opgenomen waarbij de lasten zijn overschreden.

Programma	Constatering	Oordeel
0. Bestuur en ondersteuning	Overschrijding van € 98.000	Deze overschrijding wordt veroorzaakt door een hogere storting in de voorziening pensioenen wethouders, kosten die zijn gemaakt voor de verkoop van de Torckschool (gedekt door de verkoopopbrengst, en hogere kosten overhead veroorzaakt door personeelswisselingen
5. Sport, cultuur en recreatie	Overschrijding van € 10.000	Deze overschrijding wordt gedekt door de Specifieke uitkering sportakkoord waarvoor een navenant bedrag aan kosten is gemaakt
6. Sociaal domein	Overschrijding van € 527.000	De hogere kosten vloeien voort uit de kosten van TOZO en de hogere kosten voor Wmo en Jeugd (open einde regeling) en de daaraan gerelateerde uitvoeringskosten
8. VHROSV	Overschrijding van € 338.000	Deze overschrijding wordt veroorzaakt door de kosten op de GREX De Del welke worden gedekt voor de baten. De totale kosten binnen de GREX blijven binnen het vastgestelde budget.

Conclusie overall

Naar het oordeel van het college is er in 2020 geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid. De overschrijdingen worden deels gedekt door specifieke uitkeringen van het rijk (sportakkoord, TOZO). Overige overschrijdingen worden opgevangen door opbrengsten binnen het zelfde programma (GREX en verkoop Torckschool).

De hierboven benoemde begrotingsrechtmatigheid is nu nog onderdeel van de beoordeling door de accountant en zal in bovenstaande tabel worden opgenomen naast eventuele andere onderwerpen die door de accountant als fout of onzekerheid worden aangemerkt.

In de toekomst zal het college zelf een oordeel moeten vellen over de totale rechtmatigheid, de twee rechtse kolommen van bovenstaande tabel. Dat vraagt van veel gemeenten, en dus ook ons, nog een flinke inspanning om de administratieve organisatie daarop in te richten. We willen hier dan ook samen met de accountant invulling aan geven en bekijken welke onderdelen hiervan zij eventueel voor hun rekening kunnen nemen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Definitief SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2020 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 28 januari 2021									
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 11.979	€ 0	€ 0	€ 51.105		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
		1						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 38.706	€ 8.016	€ 9.455	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/12*
			€ 8.289	€ 1.586	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) uitvoerings- en onderzoekskosten artikel 56, eerste en tweede lid, Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 2.168	€ 0	€ 8.289	€ 4.004	€ 0
			Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/07*					
			Ja					

SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 80.428	€ 0	€ 570	€ 0	€ 0
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 17.599	€ 0	€ 1.853	€ 0	€ 0
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	€ 6.044	€ 0	€ 1.503	€ 0	€ 0
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Totaal bedrag vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020) *Aard controle R* *Indicator: G4/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	34	0	€ 0	Ja	
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	8	0		Ja	
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)	3	0		Ja	
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/12*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3 Tozo 3 (1 oktober t/m 31 december 2020)					
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord**	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/01*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/02*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/03*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	
			€ 0	€ 10.513	€ 0	€ 10.513	Nee	

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring wordt anders dan in voorgaande jaren niet in dit document aan u gepresenteerd, maar afzonderlijk aan u aangeboden.

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de Raad van de gemeente Rozendaal

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van de gemeente Rozendaal te Rozendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel:
- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2020 als van de activa en passiva van de gemeente Rozendaal op 31 december 2020 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2020, uitgezonderd de gevolgen van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf 'De basis voor ons oordeel met beperking inzake de rechtmatigheid', in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de begroting en met de relevante wet- en regelgeving, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het door de Raad van de gemeente Rozendaal ter kennisgeving voorgelegde normenkader 2020 op datum 24 maart 2020.

De jaarrekening bestaat uit:
- het overzicht van baten en lasten over 2020;
- de balans per 31 december 2020;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de Raad op 31 januari 2017 (inclusief normenkader) en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2020 vallen.
Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Rozendaal zoals vereist in de wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel met beperking.

De basis voor ons oordeel met beperking inzake de rechtmatigheid

De gemeente Rozendaal heeft een aantal inkoopopdrachten niet in overeenstemming met de Europese aanbestedingsregels aanbesteed. De met deze opdracht samenhangende uitgaven bedragen totaal circa € 146.000. Wij hebben dit bedrag aangemerkt als een rechtmatigheidsfout. De fout is groter dan onze materialiteit, maar niet groter dan drie maal de materialiteit. Dit leidt tot een oordeel met beperking voor de rechtmatigheid.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 56.400. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2020. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de Raad overeengekomen dat wij aan de Raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de materialiteit rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het College van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het College van burgemeester en wethouders en de Raad voor de jaarrekening

Het College van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het College van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder gemeentelijke verordeningen, zoals opgenomen in normenkader 2020.

In dit kader is het College van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het College van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het College van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het College van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.
De Raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Voor een overzicht van onze verantwoordelijkheden inzake de controle van de jaarrekening verwijzen wij naar de website van de NBA www.nba.nl.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

stolwijk kelderman
accountants fiscalisten

Wij communiceren met de Raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Doetinchem, 15 juni 2021

Stolwijk Kelderman

w.g. de heer R.H. Gosselink-Wolbrink RA

e info@stolwijkkelderman.nl
www.stolwijkkelderman.nl

Lid van:
stolwijk kennisnetwerk

Terborgseweg 25b
7001 GM Doetinchem
t 0314 36 91 11

Mercurion 3
6903 PX Zevenaar
t 0316 34 18 48

Postbus 595
7000 AN Doetinchem

kvk 09197964
btw NL0075.20.992.B.01
iban NL10ABNA0446421928

Accountantsverslag 2020

Gemeente Rozendaal

Definitief
15 juni 2021

stolwijk kennisnetwerk

Inleiding

Aan de Raad van de gemeente Rozendaal
Kerklaan 1
6891 CL ROZENDAAL

Doetinchem, 15 juni 2021
324601/HdF/NK

Geachte raad,

Wij hebben de jaarrekening 2020 van uw gemeente gecontroleerd. In dit verslag brengen wij de hoofdzaken van de uitkomsten vanuit onze controle onder uw aandacht.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van burgemeester en wethouders. Wij geven hierbij een controleverklaring.

U heeft ons voor de controle van de jaarrekening 2020 een aantal aandachtspunten meegegeven. Hierover rapporteren wij in dit verslag. Daarnaast besteden wij aandacht aan de jaarrekening en de interne beheersing.

Wij hebben de inhoud van dit accountantsverslag afgestemd met de portefeuillehouder Financiën, de gemeentesecretaris en een vertegenwoordiging van de ambtelijke organisatie.

Wij bespreken deze rapportage graag tijdens de bijeenkomst met de controlecommissie op 22 juni 2021 en beantwoorden dan ook uw eventuele vragen. Mocht u nog vragen hebben, aarzelt u dan niet om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

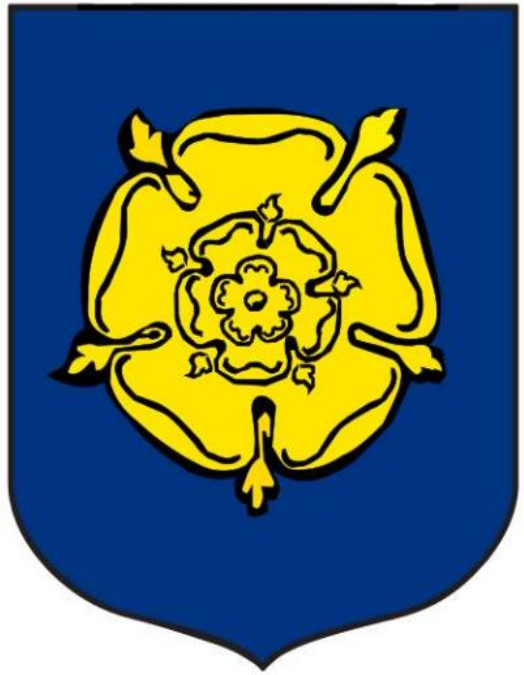

Waar bent u naar op zoek?

Inhoudsopgave

1. Kernpunten
2. Onderbouwing oordeel
3. Corona en de jaarstukken
4. Aandachtspunten Raad
5. Jaarrekening
6. Interne beheersing
7. SiSa
8. Onze verantwoordelijkheid
9. Afsluiting

1. Kernpunten

Wij hebben de jaarrekening 2020 van uw gemeente gecontroleerd. Wij informeren u in dit verslag over de bevindingen uit onze controle. De hoofdzaken hebben wij hier opgenomen.

Goedkeurende oordelen

Als u de jaarstukken ongewijzigd vaststelt, kunnen wij een goedkeurend oordeel geven voor de getrouwheid maar moeten wij een verklaring met beperking geven voor de rechtmatigheid. De geconstateerde fouten en onzekerheden blijven voor de getrouwheid binnen onze materialiteitsgrenzen. Voor de rechtmatigheid zijn wij genoodzaakt een oordeel met beperking te geven vanwege het overschrijden van de Europese aanbestedingsregels.

Uit onze controle kwamen een aantal aanpassingen in de jaarstukken voort. Deze zijn in de voorliggende versie verwerkt.

Covid-19

De Covid-19 crisis heeft ook veel effect op uw organisatie en medewerkers gehad. De gemeente heeft op diverse onderdelen ondersteuning verleend aan (kwetsbare) burgers en maatschappelijke organisaties. U bent hierover geïnformeerd.

Interne beheersing op orde

Wij hebben tijdens de interimcontrole de interne beheersing beoordeeld. Wij concluderen dat een deel van de processen voldoen aan de daaraan te stellen eisen en een aantal niet.

Wij hebben in de managementletter verbeterpunten aan het College geadviseerd.

Vanaf 2021 verandert de rechtmatigheidscontrole. Het College neemt dan een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. De inrichting en uitvoering van verbijzonderde interne controle een belangrijk punt van ontwikkeling voor uw gemeente.

Afwikkeling risico's interim

In de managementletter hebben wij een top 3 van risico's voor de jaarrekening samengesteld. De specifiek door ons uitgevoerde maatregelen hebben ertoe geleid dat de Tozo juist en rechtmatig is verantwoord, dat de dienstverlening beter kan maar uiteindelijk met positieve uitkosten kon worden geëvalueerd, maar dat er voor de Europese aanbestedingen wel verbeterpunten zijn.

Financiële positie

De financiële positie van uw gemeente is goed. Het sluitend houden van de begroting blijft een uitdaging.

Controleproces goed verlopen

Wij hebben voldoende controle-informatie verkregen om een controleverklaring te verstrekken. Wij vonden de samenwerking transparant en plezierig.

Er zijn enkele verbeterpunten die we samen evalueren.

2. Onderbouwing oordeel

Onderstaand hebben wij een overzicht opgenomen van de niet in de jaarrekening 2020 verwerkte controleverschillen en de resterende onzekerheden. Met u hebben wij een afspraak gemaakt welke afwijkingen wij in dit verslag vermelden. U heeft ons gevraagd in ieder geval alle afwijkingen groter dan de materialiteit aan u te rapporteren.

	Getrouwheid		Rechtmatigheid	
Omschrijving (bedragen X € 1.000)	Fouten €	Onzeker-heden €	Fouten €	Onzeker-heden €
Uitgaven zorgaanbieders WMO en Jeugd		34.800		34.800
WMO en jeugd continuïteitsbijdrage		6.000		6.000
Persoonsgebonden budget (SVB)		7.900		7.900
Europese aanbestedingen			146.000	
Totaal	**0**	**48.700**	**146.000**	**48.700**
Goedkeuringstolerantie voor fouten (1%)	**56.400**			
Goedkeuringstolerantie voor onzekerheden (3%)	**169.100**			

	goedkeurend	met beperking	oordeel-onthouding	afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	–	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% van lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	–

Oordeel

Onze controleverklaring heeft twee oordelen:

Getrouwheid
Wij zijn voornemens voor de getrouwheid een goedkeurend oordeel te verstrekken.

Rechtmatigheid
De fout in de Europese aanbestedingen komt boven de goedkeuringstolerantie van 1% maar onder de grens van 3%, zodat het oordeel een oordeel met beperking is.

SiSa en WNT

Bij de controle van de SiSa-bijlage en de WNT-verantwoording zijn geen afwijkingen geconstateerd die van invloed zijn op de strekking van ons oordeel.

Jaarstukken

Wij hebben geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen het jaarverslag (de programmaverantwoording en de paragrafen) en de jaarrekening.

2. Toelichting oordeel

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde fouten en onzekerheden

Europese aanbestedingen

Wij hebben alle aanbestedingen voor leveranciers waaraan over de periode 2017-2020 meer dan € 214.000 is geleverd, onderzocht op het juist toepassen van de Europese aanbestedingsregels.

Onze controle-uitkomsten over 2020 geven aan dat er bij de inkopen van 2 leveranciers niet conform de Europese aanbestedingsregels is gehandeld. Dit geeft een fout van in totaal € 146.000. Een nadere onderbouwing van de leveranciers en de bijbehorende bedragen is intern beschikbaar.

Op basis van de controle hebben we het College het volgende geadviseerd:

- *Bij het aangaan van een inkoopprocedure een inkoopdossier aan te leggen en daarin een bewuste overweging van de te volgen inkoopprocedure vast te leggen op basis van het geraamde inkoopbedrag, onderbouwd met CPV-codes;*
- *Meerdere raamcontracten voor het inhuren van personeel af te sluiten middels een Europese aanbestedingsprocedure én bij twijfel of de omvang onder de Europese aanbestedingsgrens blijft, de raming van de opdracht in het inkoopdossier vast te leggen;*
- *Het contractenregister volledig te maken;*
- *Een aanbestedingskalender op te stellen op basis van het contractenregister om zo tijdig te kunnen signaleren dat contracten opnieuw afgesloten moeten worden;*
- *Tussentijds een analyse op te stellen van de inkopen per leverancier en per CPV-code van de afgelopen 4 jaar om zo tijdig onrechtmatige inkopen te kunnen voorkomen.*

2. Toelichting oordeel

Onderstaand geven wij een nadere toelichting op de geconstateerde fouten en onzekerheden

Uitgaven zorgaanbieders WMO en jeugd

Over de geleverde zorg in natura hebben we in 2020 voor een bedrag van € 161.000 aan WMO- en jeugduitgaven, controleverklaringen van zorgaanbieders ontvangen. Voor het resterende deel van de uitgaven aan zorgorganisaties, € 34.800, is geen controleverklaring ontvangen of zijn het kleinere zorgaanbieders, waarmee afspraken zijn gemaakt om geen controleverklaring aan te leveren.

Het bedrag van € 34.800 moeten wij in de controleverschillen als onzekerheid meenemen.

Continuïteitsbijdrage WMO en jeugd

In de periode van maart tot en met juni 2020 was - vanwege de lockdown – het leveren van zorg niet mogelijk. Het Rijk heeft voorgesteld de zorgaanbieders door te betalen om onnodige faillissementen te voorkomen. De zorgaanbieders hebben een zogenaamde continuïteitsbijdrage ontvangen ter compensatie over de periode. Voor uw gemeente gaat het om een bedrag van € 6.200. Tegenover deze bijdragen staan geen prestaties. Deze continuïteitsbijdragen zijn niet afgestemd met de zorgaanbieders. Niet middels finale kwijting (vaststellingsovereenkomsten) en/of een extra bijlage in het contract.

Dit bedrag hebben wij daarom als onzekerheid in de controleverschillen mee moeten nemen.

Persoonsgebonden budget (PGB)

Het totale bedrag van € 7.900 dat aan PGB's voor de WMO en de Jeugdzorg is betaald moeten wij als onzeker aanmerken. Er is geen interne controle uitgevoerd op het toekenningsproces en er heeft geen interne controle op de levering van de zorg plaatsgevonden en tevens wordt tussentijds geen beoordeling uitgevoerd op de uitnutting van de PGB-budgetten.

Wij hebben het College geadviseerd om in 2021 de interne controles uit te voeren teneinde de onzekerheid te reduceren.

Uw gemeente heeft van de Sociale Verzekeringsbank een brief ontvangen waaruit blijkt dat er fouten en onzekerheden zijn ontstaan bij de Sociale Verzekeringsbank. Deze tellen mee in het accountantsoordeel bij de jaarrekening van uw gemeente. Dit is 1,87% van de totale lasten voor de WMO-PGB en 2,68% voor de Jeugd-PGB. In totaal is er een getrouwheidsfout van € 157 en een rechtmatigheidsfout van € 587.

3. Corona en de jaarstukken

De Covid-19 crisis heeft grote impact, ook op uw organisatie. Het heeft effect op uw medewerkers, burgers en bedrijven. In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de financiële effecten van de Corona-crisis.

Algemeen

In de jaarstukken is een aparte paragraaf opgenomen over de gevolgen van Corona voor de gemeente. De inhoud is in overeenstemming met de landelijke aanbevelingen.

Per programma is een nadere toelichting gegeven op de effecten van Corona op de te bereiken doelstellingen en maatregelen.

Effect op rechtmatigheid

Als gevolg van de intelligente lockdown van half maart tot en met juni zijn aan een aantal organisaties financiële middelen ter beschikking gesteld, zonder dat hier prestaties tegenover stonden of in strijd zijn met de eigen regels van de Raad. Daar waar geen prestaties zijn en/of er afwijkingen zijn van de regels van de Raad, is er een rechtmatigheidsrisico.

Continuïteitsbijdrage WMO en jeugd

Hiervoor verwijzen wij u naar de toelichting op het oordeel (hoofdstuk 2).

Meerkosten WMO en jeugd

Een aantal zorgaanbieders hebben in 2020 als gevolg van de te nemen maatregelen meer kosten gemaakt, zoals bijvoorbeeld voor mondkapjes en voor huur van extra ruimte. In 2020 is een bedrag van € 49 besteed aan gedeclareerde meerkosten inzake de WMO en de jeugdzorg.

De kaders en de afhandeling van de meerkosten van de zorgaanbieders zijn opgemaakt in gezamenlijkheid met de gemeenten van regio Centraal Gelderland.

Steunmaatregelen: Risico op staatssteun

Rozendaal heeft in 2020 geen financiële steun - anders dan de hieronder genoemde subsidies - aan organisaties verleend.

Staatssteun is een overheidsmaatregel en mag geen invloed hebben op de markt. Krijgt een bedrijf staatssteun, maar de concurrenten niet, dan kan dit leiden tot oneerlijke concurrentie. Daarom is staatssteun bijna altijd verboden.

Subsidieverstrekkingen

In de periode van maart tot en met mei 2020 zijn aan instellingen subsidies verstrekt zonder dat hier prestaties tegenover staan en of die mogelijk niet in de regels van de subsidieverordening passen.

Wij hebben het College geadviseerd om kaders te stellen inzake de niet-geleverde prestaties bij verstrekte subsidies, alvorens in 2021 tot vaststelling over te gaan.

3. Corona en de jaarstukken

In 2020 is door het Rijk de steunmaatregel voor zelfstandigen, de Tozo, geïntroduceerd. Wij hebben de verstrekkingen van de Tozo gecontroleerd en rapporteren hierbij expliciet over de uitkomsten, zoals gevraagd in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole Sisa.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)

Het Rijk vergoedt voor deze ondersteuningsmaatregel de uitkeringen die de gemeente verstrekt voor 100% en de uitvoeringskosten voor een vast bedrag per verstrekking. In totaal heeft de gemeente Rozendaal € 100.000 aan uitkeringen verstrekt voor Tozo 1,2 en 3 voor levensonderhoud. Er is geen bedrijfskapitaal verstrekt.

De steunmaatregel Tozo is door de gemeente Rheden uitgevoerd.

Misbruik en oneigenlijk gebruik Tozo

Binnen de gemeente Rheden zijn in algemene zin procedures aanwezig om misbruik en oneigenlijk gebruik te detecteren. Voor de Tozo is in 2020 door de gemeente Rheden geen specifiek beleid voor misbruik en oneigenlijk gebruik opgesteld.

Door de gemeente Rheden is geen interne controle uitgevoerd op de verstrekte Tozo uitkeringen. In totaal zijn er 80 Tozo-uitkeringen verstrekt. Hiervan zijn er 10 aan de hand van een detailcontrole door ons beoordeeld.

Aan de signalen van het landelijke inlichtingenbureau is door de gemeente Rheden nog geen actieve opvolging gegeven. Er is een wel concept plan van aanpak opgesteld om vorm te geven aan de afwikkeling. Hierbij zullen in 2021 voor de grootste risico's aanvullende werkzaamheden worden uitgevoerd op de verkregen signalen. Bij eventuele terugvorderingen uit hoofde van misbruik en oneigenlijk gebruik zal dit in de verantwoording 2021 worden betrokken.

Het plan van aanpak wordt nog nader besproken met de controlerend accountant van de gemeente Rheden.

Wij hebben het College geadviseerd de opvolging van de inlichtingen door gemeente Rheden nauwlettend te volgen. Tevens adviseren wij specifiek beleid op te stellen voor misbruik en oneigenlijk gebruik.

Identificatieplicht

De identificatie van de aanvragers is getoetst aan de hand van geldige identiteitsbewijzen. Dit is in overeenstemming met artikel 17 derde lid van de Participatiewet, die dat voorschrijft.

Afgrenzing 2020

Er zijn geen aanvragen over 2020 behandeld in 2021.

Urencriterium

Bij de aanvraag van een Tozo-uitkering is de zelfstandige verzocht te verklaren dat hij/zij voldoet aan het urencriterium zoals dat is gesteld in de wettelijke vereisten. Daarmee voldoet de gemeente Rheden en daarmee ook de gemeente Rozendaal aan de gestelde voorwaarden van het ministerie van SZW: De gemeente heeft juist gehandeld indien zij op basis van de verklaring van de zelfstandige heeft vastgesteld dat deze voldoet aan het urencriterium (Standpunt Ministerie van SZW).

4. Aandachtspunten Raad

Van de gemeenteraad hebben wij een aantal aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunt 1a: Samenwerking de Connectie en Rheden - kwaliteit geleverde diensten

De gemeente Rozendaal voert een opdrachtgevende rol uit naar de gemeente Rheden en de Connectie.

- **Uitbesteding Rheden**

Aan de gemeente Rheden zijn de taken inzake het Sociaal domein uitbesteed. De basis voor de kwaliteit van de geleverde dienstverlening is gelegen in een dienstverleningsovereenkomst. Daarin zijn de afspraken inzake wat, wanneer en door wie op te leveren nader gespecificeerd. De huidige dienstverleningsovereenkomst is aan actualisatie toe. Dit wordt door het College in 2021 afgehandeld.
Wij hebben het College geadviseerd in de actualisatie de afspraken omtrent de interne controle en aanlevering verantwoordingsinformatie op te nemen.
Na de actualisatie van de dienstverleningsovereenkomst dient duidelijk te zijn wat over en weer wordt van elkaar wordt verwacht.

Met betrekking tot de kwaliteit van de dienstverlening aan de burgers constateren wij dat er uit de client-ervaringsonderzoeken geen klachten naar vorenzijn ge komen. Deze kunnen wij vanuit onze rol niet nader onderzoeken.

Door de teruglopende kwaliteit inzake de opgeleverde verantwoordingsinformatie van de gemeente Rheden in de afgelopen jaren is een kwaliteitsimpuls bij de gemeente Rheden noodzakelijk. De oplevering heeft te wensen over gelaten als gevolg van wisselingen in het personeelsbestand in Rheden. De daarbij behorende kosten zijn dan ook de afgelopen jaren niet in overeenstemming geweest met de geleverde dienstverlening.

Het College van de gemeente Rozendaal onderkent de noodzaak van een impuls aan het verbeteren van het opdrachtgeverschap. Zij heeft daartoe een tijdelijke functie ingesteld om dit vorm te geven. *Wij onderkennen de noodzaak van de impuls om de opdrachtgeversrol naar de gemeente Rheden te verstevigen.*

- **Uitbesteding Connectie**

Het opdrachtgeverschap naar de Connectie toe is recent vormgegeven. De aard van de organisatie van de Connectie is dienstverlenend en wordt daar meer op ingespeeld. De kwaliteit van de uitbesteding inzake de financiën en belastingen is voldoende. De uitbesteding inzake de automatisering is aan verbetering toe.
Wij hebben het College geadviseerd in 2021 de dienstverleningsovereenkomst met Rheden inzake de ICT om te zetten naar de Connectie en tegelijkertijd de afspraken hierover helder te formuleren.

4. Aandachtspunten Raad

Van de gemeenteraad hebben wij een aantal aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunt 1b: Samenwerking de Connectie - Logboek non conformities

Het oplossen van issues en de bewaking van de voortgang van de oplossing wordt vorm gegeven door maandelijks overleg tussen beide partijen inzake financiën en personeelszaken. Daarnaast is met alle afnemende partijen een gebruikersoverleg inzake het financieel systeem. Daarin kunnen alle partijen hun wensen aangeven. Een specifiek logboek waarin voorkomende issues/problemen en de stand van zaken met betrekking tot de oplossing wordt gegeven, wordt niet bijgehouden door de gemeente Rozendaal of de Connectie.

Met betrekking tot de dienstverlening 'lokale heffingen' dienen deze periodieke overleggen nader te worden ingericht.

Wij hebben het College geadviseerd met betrekking tot de lokale heffingen het periodieke overleg vorm te geven en van de afspraken die tijdens de overleggen gemaakt worden actiepuntenlijsten op te stellen om zo op deze wijze de voortgang te kunnen bewaken.

Aandachtspunt 2: Uitvoering projectmatig werken

Mede naar aanleiding van de evaluatie van de grondexploitatie de Del is een format voor een projectmatige aanpak ingesteld. Na identificatie van een project worden de elementen Resultaat, Organisatie, Tijd, Informatie en Kosten nader bepaald. In het projectvoorstel worden de rollen en verantwoordelijkheden nader toegelicht en de terugkoppeling aan de verschillende betrokkenen. Aan het College wordt het projectvoorstel voorgelegd en na besluitvorming uitgevoerd.

Wij hebben het College geadviseerd deze werkwijze consistent toe te passen.

4. Aandachtspunten Raad

Van de gemeenteraad hebben wij een aantal aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunt 3a: Nieuwe dorpsschool: boeking fysieke aanpassingen / juridische kosten

Het investeringskrediet voor de nieuwe dorpsschool is in 2020 afgesloten. Voor de aanpassingen op het buitenterrein/schoolplein zijn separaat investeringskredieten beschikbaar gesteld door de Raad.
De juridische kosten worden ten laste van de exploitatie gebracht binnen het daartoe beschikbaar gestelde budget.

Aandachtspunt 3b: Nieuwe dorpsschool: planschade procedures

De in te dienen verzoeken voor vergoeding van planschade zullen conform de procedureverordening planschade worden afgehandeld. In het investeringskrediet Dorpsschool was geen rekening gehouden met eventuele planschade. Indien zich kosten voordoen als gevolg van planschade zal hiervoor separate dekking moeten worden gezocht.

Aandachtspunt 4a: De Del projectontwikkeling: Afhandeling meer- en minderwerk bij inrichting wijk

In maart 2021 is de actualisatie van de grondexploitatie de Del aan de Raad voorgelegd. In het bijbehorende raadsvoorstel is aangegeven dat de afwikkeling binnen de budgetten kan worden bereikt.

Voorafgaand aan het opstellen van de actualisatie van deze grondexploitatie heeft expliciet overleg plaats gevonden tussen de projectleider, toezichthouder en directievoerder om zo een eenduidig en volledig beeld te krijgen. Alle betrokkenen hebben aangegeven de afwikkeling in 2021 van de Del binnen deze budgetten te kunnen voldoen. Dit overleg is een verbetering in de voorbereiding van de actualisatie ten opzichte van voorgaand jaar. *Wij hebben het College geadviseerd van dit overleg een schriftelijke vastlegging op te stellen.*

De afronding van het totale project betreft het afronden van het woonrijp maken van het laatste deel van de wijk. De verwachting is dat eind 2021 de grondexploitatie de Del kan worden afgerond.

4. Aandachtspunten Raad

Van de gemeenteraad hebben wij een aantal aandachtspunten meegekregen.

Aandachtspunt 4b: De Del projectontwikkeling: verkoop/waardering laatste perceel grond

De verkoopprijs is in overeenstemming met het oorspronkelijke plan van 2014. De verkoopprijzen zijn tussentijds niet aangepast, in overeenstemming met de besluiten van de Raad.

In mei 2021 heeft een koper een optie op dit perceel. De verwachting is dat dit perceel in 2021 nog verkocht kan worden.

Nadere toelichting jaarstukken

5. Jaarrekening

- Financiële positie
- Kwaliteit jaarstukken
- Begrotings-rechtmatigheid
- Overige bevindingen

5.1 Financiële positie

De jaarrekening geeft inzicht in de totstandkoming van het resultaat 2020 en de financiële positie van uw gemeente op 31 december 2020.

Saldo van baten en lasten

Het saldo van de lasten en baten over het jaar 2020 bedraagt € 578.000 positief tegenover een resultaat van € 84.000 positief bij de definitieve begroting.
Dit positieve resultaat is voornamelijk veroorzaakt door de tussentijdse winstneming op de Del van € 470.000.

Gedurende 2020 is het resultaat bijgesteld in de tussenrapportages en individuele raadsvoorstellen. De analyse van de afwijking ten opzichte van de begroting is per programma toegelicht in de jaarstukken.

Het resultaat wordt voor € 585.000 positief beïnvloed door incidentele baten en lasten. Dit betreft met name het resultaat op de grondexploitatie en de verkoop Torckschool. De incidentele baten en lasten zijn in de jaarrekening toereikend toegelicht. In de begroting zijn geen incidentele baten en lasten vermeld.
Wij hebben het College geadviseerd in de begroting 2021 tenminste de Tozo baten en lasten als incidenteel aan te merken.

Financiële positie en weerstandsvermogen

Het eigen vermogen van uw gemeente bedraagt per jaareinde € 10,2 miljoen, waarvan € 4,2 miljoen beschikbaar is in de algemene reserve. Uw gemeente beschikt volgens de door de organisatie gemaakte berekeningen en risico-inschattingen over voldoende weerstandsvermogen, zowel incidenteel als structureel.

De financiële situatie per einde 2020 laat een voldoende beeld zien. Per saldo is het eigen vermogen in 2020 met € 474.000 gedaald.

Schuldpositie en solvabiliteit

Uw gemeente heeft per 31 december 2020 geen leningen opgenomen.
De solvabiliteit is in 2020 met 79% ten opzichte van 2019 (82%) licht gedaald.
Op basis van de normen van de Provincie Gelderland wordt dit aangemerkt als een zeer laag risico.

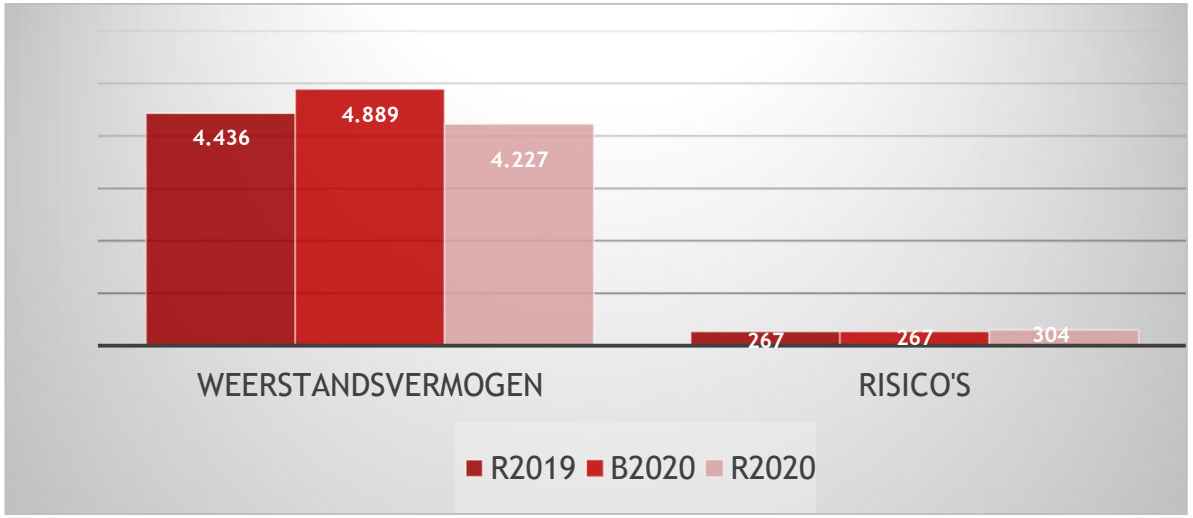

5.2 Kwaliteit jaarstukken

Bij onze controle hebben wij de informatiewaarde, leesbaarheid en naleving van de wettelijke vereisten van de jaarstukken beoordeeld.

Kwaliteit van de jaarstukken 2020

De jaarstukken bestaan uit 3 onderdelen: De programma's, de paragrafen en de jaarrekening.

Wij vinden de structuur van de jaarstukken duidelijk. Uw gemeente kent 8 programma's. Per programma is in het jaarverslag een inhoudelijke analyse van de resultaten gegeven.

Jaarverslag en paragrafen

Het jaarverslag en de paragrafen voldoen aan de eisen van het Besluit Begroting en Verantwoording.

In de paragrafen staat voor u belangrijke informatie, waarmee u inzicht krijgt in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

Verder hebben wij geen tegenstrijdigheden vastgesteld tussen het jaarverslag en de jaarrekening 2020.

Naleving van de verslaggevingsregels

Wij hebben gecontroleerd of de bepalingen in het Besluit Begroting en Verantwoording zijn nageleefd. Hierin hebben wij geen (belangrijke) afwijkingen vastgesteld.

Verloop van de controle

Het proces van het opstellen van de jaarrekening is over het boekjaar 2020 zodanig gepland om aan de controlecommissie de gecontroleerde jaarrekening half juni 2021 voor te kunnen leggen. De afwikkeling is op basis van de planning bereikt. De concept jaarstukken waren voorafgaand aan de accountantscontrole gereed.

Wij hebben het College geadviseerd het balansdossier en de concept jaarstukken voor komend jaar eerder te completeren en nader te specificeren.

Wij evalueren het controleproces nog gezamenlijk met de organisatie, zodat we samen kunnen blijven verbeteren.

5.3 Begrotingsrechtmatigheid

Bij de controle van de rechtmatigheid gaan wij na of de lasten en baten en de balansmutaties juist, tijdig, volledig én met de geldende wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader in overeenstemming zijn geweest. Wij hebben de baten en lasten en de balansmutaties over 2020 gecontroleerd op rechtmatigheid.

Begrotingscriterium

De Raad heeft besloten met 8 programma's en de algemene dekkingsmiddelen te werken. Dit geeft een overzichtelijk beeld van de resultaten. U heeft het College toestemming gegeven om binnen de budgetten van de deelprogramma's te opereren. Het College legt verantwoording af over de besteding op de programma's.

Wij hebben vastgesteld of de begrotingsregels door het College zijn nageleefd.

Bevindingen:

Bij 4 programma's is de begroting overschreden.
De oorzaak van de overschrijding is toegelicht in de jaarrekening, waarbij is vastgesteld dat de toelichting voldoende is.
De overschrijdingen worden gecompenseerd door hogere baten of zijn passend binnen het bestaande beleid. Daarmee heeft de overschrijding geen invloed op ons oordeel over de rechtmatigheid.

Uit het overzicht lopende investeringen blijkt dat een aantal beschikbaar gestelde kredieten worden overschreden. Dit wordt voldoende toegelicht in de jaarrekening.

Programma (*€ 1.000)	Lasten Begroting	Lasten 2020	Overschrijding
0. Bestuur en ondersteuning	2.037	2.135	✗
1. Veiligheid	105	95	✓
2. Verkeer en vervoer	210	205	✓
3. Economie	4	2	✓
4. Onderwijs	511	484	✓
5. Sport, cultuur en recreatie	146	156	✗
6. Sociaal domein	609	1.136	✗
7. Volksgezondheid en milieu	748	655	✓
8. VHROSV	337	673	✗

Hier informeren wij u over de uitkomsten op het gebied van de getrouwheid

5.4 Overige bevindingen

Schattingen

Het opstellen van de jaarrekening vereist, dat de organisatie oordelen vormt en schattingen maakt, die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarden van de activa en de verplichtingen en van de baten en lasten. De schattingen en de hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die, gegeven de omstandigheden, als redelijk worden beschouwd. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. Een goed inzicht in de jaarrekening vraagt kennis van de gemaakte schattingen.

De grootste lichten wij hieronder kort toe:

1) Grondexploitatie

Er is sprake van 1 bouwgrond in exploitatie, de Del. Voor de berekening van de verwachte resultaten in deze actieve grondexploitatie heeft uw college uitgangspunten geformuleerd en deze zijn in maart 2021 bevestigd door de Raad. Wij vinden deze uitgangspunten acceptabel en consistent aan voorgaande jaren.
- Een verwachte stijging van de verkoopprijzen van grond van 0%
- Een verwachte kostenstijging van 2%
- Geen rekenrente, geen disconteringsvoet

De gehanteerde uitgangspunten als basis voor deze winstverwachting zijn naar onze mening acceptabel.

De totale winstverwachting van deze grondexploitatie bedraagt € 4,4 miljoen voor het gehele project. Zoals hiervoor aangegeven is de inschatting van de totale baten en lasten expliciet besproken met de projectleider, toezichthouder en directievoerder. De gerealiseerde baten en lasten die hier tegenover staan, sluiten aan op de financiële administratie.

In 2020 is op basis van de voorgeschreven methode de genomen winst € 470.000.

2) Voorziening riolering

Een voorziening riolering dient te worden gebaseerd op een meerjaren-onderhoudsplan van maximaal 5 jaar oud. In 2018 is het Gemeentelijk Rioleringsplan herzien. De voorziening per 31.12.2020 is gebaseerd op het plan van 2018.

3) Voorzieningen pensioenen wethouders

De voorzieningen voor pensioenen van wethouders zijn gebaseerd op wettelijke regelingen. Hieraan liggen berekeningen ten grondslag, waarbij rekening wordt gehouden met verschillende parameters. Wij hebben de berekeningen en uitgangspunten getoetst en kunnen hiermee instemmen.

4) Voorziening dubieuze debiteuren

Voor de debiteuren is geen voorziening oninbaarheid opgenomen. Dit is in overeenstemming met artikel 12 van de financiële verordening waarin wordt gesteld dat slechts een voorziening opgenomen dient te worden indien het risico op oninbaarheid groter is dan € 35.000.

6. Interne beheersing

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Over de bevindingen en aanbevelingen hebben wij in de managementletter gerapporteerd.

Samenvatting Managementletter

Bij de interimcontrole hebben wij de wij de algemene beheersing, de inrichting van de processen en de interne beheersingsmaatregelen beoordeeld.
Naar aanleiding van de interimcontrole hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen in de managementletter van 8 december 2020 aan het College gerapporteerd.

Planning & control cyclus

De planning en control cyclus is ingericht. Het proces van opstellen van de begroting 2021 is meer ingestoken vanuit de beleidsmedewerkers onder begeleiding van de adviseur Bedrijfsvoering. Tot en met 2020 werd de input bij de beleidsmedewerkers opgehaald maar werd de begroting opgezet door de financiële medewerkers.

Risico's interne beheersing

In de managementletter hebben wij per proces aangegeven welke risico's niet (geheel) worden afgedekt door interne beheersingsmaatregelen. Om voldoende controlezekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening - als gevolg van het ontbreken van (voldoende) maatregelen – getrouw en rechtmatig is, hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden moeten verrichten om dit risico te verlagen. Hieronder geven wij kort weer wat de uitkomsten van deze werkzaamheden waren.

1. De rechtmatigheid van de TOZO-verstrekkingen

Wij hebben - op basis van een steekproef - vastgesteld dat de verstrekte Tozo-uitkeringen rechtmatig zijn. Daarbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente Rheden nog geen opvolging heeft gegeven aan de ontvangen inlichtingen.

2. De rechtmatigheid van de uitbestede werkzaamheden

Wij hebben op basis van onze werkzaamheden per balansdatum vastgesteld dat de opgeleverde informatie toereikend is. Met betrekking tot het proces inzake de aanlevering verwijzen wij u naar hoofdstuk 4 Aandachtspunten van de Raad.

3. Het onterecht niet Europees aanbesteden

Wij hebben op basis van een spendanalyse over 2017-2020 de inkopen groter dan € 214.000 integraal gecontroleerd op de juiste inkoopprocedure voor wat betreft de Europese aanbestedingsregels. Hieruit bleken 2 onrechtmatigheden. Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar hoofdstuk 1.

6. Interne beheersing

Richting de rechtmatigheidsverantwoording

Over het jaar 2021 ligt er de uitdaging dat het College in de jaarstukken een rechtmatigheidsverantwoording opstelt voor de Raad. Het College geeft daarin aan dat zij heeft gehandeld binnen de wet- en regelgeving van de financiële rechtmatigheidsvereisten. Het oordeel van de accountant zal vanaf dat jaar alleen een getrouwheidsoordeel zijn, waarvan de rechtmatigheidsverantwoording een onderdeel is. De rechtmatigheidsverantwoording is onderdeel van de totale controle van de jaarstukken. Hoewel er nog onzekerheden zijn over de precieze invulling, vormt een goede interne controle de basis voor het kunnen verstrekken van de rechtmatigheidsverantwoording. Het is aan het College om dit adequaat in te richten. Hiertoe moeten nog een aantal stappen worden gezet.

Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording worden de verantwoordelijkheden rondom de rechtmatigheid helderder belegd. De Raad stelt de kaders vast, het College voert uit en legt hierover verantwoording af aan de raad en de accountant controleert deze verantwoording.

De diepgang van de rechtmatigheidscontrole is momenteel geregeld in de Bado/ kadernota rechtmatigheid. Met de wijziging is het aan de raad om deze (binnen de bandbreedte) te bepalen.

Wij adviseren u met het College afspraken te maken over de verantwoording en u op de hoogte te laten houden over de stand van zaken van de invoering en uitvoering van de interne controle.

Wij zien de volgende ontwikkelpunten

Om een gedegen proces voor de rechtmatigheidsverantwoording in 2021 te bereiken zijn nog een aantal stappen nodig. Hieronder geven wij deze aan:

- *Het expliciet beleggen van de verantwoordelijkheid van de verbijzonderde interne controle;*
- *Het opstellen van een intern controleplan waarin alle processen zijn opgenomen, gebaseerd op risico's voortvloeiend uit de wetgeving in het normenkader en afstemming met het College;*
- *De planning van de uitvoering van de verbijzonderde interne controle gespreid over het hele jaar;*
- *Het bepalen van de omvang van de deelwaarnemingen op basis van het belang (omvang) van het proces en de risico-inschatting;*
- *De uitvoering van de verbijzonderde interne controle op basis van eenduidige checklisten;*
- *Het periodiek rapporteren over de bevindingen aan het management en het college (en de Raad);*
- *Het monitoren van de aanbevelingen.*

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening hebben wij een interimcontrole uitgevoerd. Over de bevindingen en aanbevelingen hebben wij in de managementletter gerapporteerd.

6. Interne beheersing

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Wij hebben de automatiseringsorganisatie uitsluitend in het kader van de jaarrekeningcontrole gecontroleerd.

De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Voor onze controle steunen we in een beperkte mate op de automatiseringsomgeving van uw organisatie.

IT omgeving

Vanuit onze rol als accountant besteden we aandacht aan de bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde omgeving. Dit onderzoek is niet primair gericht op cybersecurity. Uit onderzoek en uit de praktijk blijkt echter dat veel bedrijven nog niet ‘cybersecure’ zijn. De risico’s worden onderschat, wat vervolgens leidt tot onvoldoende beveiligingsmaatregelen. Informatiebeveiliging is namelijk geen eenmalige exercitie, maar een continu proces. Aanvallers zitten immers niet stil en er komen steeds nieuwe bedreigingen onze kant op. Dit betekent dat zelfs organisaties die op het eerste oog goed beveiligd zijn zich toch moeten blijven wapenen tegen de gevaren van een cyberaanval. In de blog “Hoe Cybersecure is jouw organisatie?” staan enkele voorbeelden hoe u dit als organisatie kan beoordelen, zie hiervoor: https://stolwijkkennisnetwerk.nl/blog-hoe-cybersecure-is-jouw-organisatie/

7. SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2020 d.d. 8 april 2021.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Geen	n.v.t.	n.v.t
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2020	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	Geen	n.v.t.	n.v.t.

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2021 bij het CBS aan te leveren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Met beperking
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

7. SiSa

Wij hebben als onderdeel van onze controle de SiSa bijlagen gecontroleerd. De controle is uitgevoerd zoals is opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2020 d.d. 8 april 2021.

In de onderstaande (voorgeschreven) tabel rapporteren we onze bevindingen.

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 2, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet, maar wel identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	Geen	n.v.t.	n.v.t.
G4	Tozo 3, exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	Geen	n.v.t.	n.v.t
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	Geen	n.v.t.	n.v.t
H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)	Geen	n.v.t.	n.v.t

Deze tabellen dient u samen met de overige verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten voor 15 juli 2021 bij het CBS aan te leveren.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid	Met beperking
Strekking controleverklaring getrouwheid	Goedkeurend

8. Onze verantwoordelijkheid

Wij hebben onze controle overeenkomstig de opdracht uitgevoerd en in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving.

Onze opdracht

De jaarrekening 2020 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening gecontroleerd.

Onderdeel van de jaarrekening is de SiSa bijlage. Met deze bijlage legt het college verantwoording over de besteding van Rijksbijdragen af aan het Rijk.

Wij hebben onze controle uitgevoerd op basis van onze controlestandaarden voor de accountantscontrole. Daarnaast hebben wij het besluit accountantscontrole decentrale overheden (het BADO), de door u vastgestelde controleverordening (ex artikel 213 van de gemeentewet), het door u vastgestelde controleprotocol én het door u vastgestelde normenkader als basis voor de controle gebruikt.

De door ons voor de controle gehanteerde goedkeuringstolerantie voor fouten bedraagt € 56.400 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 169.200 (3% van de lasten). Voor SiSa en voor de Wet Normering Topinkomens hebben wij de voorgeschreven lagere goedkeuringstoleranties gehanteerd.

Onze onafhankelijkheid

Voor de uitvoering van onze controle is het belangrijk, dat wij onafhankelijk zijn. De voor uw organisatie in 2020 door ons verrichte diensten passen binnen de regels van onafhankelijkheid. Onze teamleden zijn onafhankelijk van uw organisatie. Er zijn geen andere zaken, die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsregels.

Fraude

De accountant is verplicht om alle ontdekte fraudegevallen te rapporteren aan het college. Wij merken op, dat onze controle niet specifiek is ingericht op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het college. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude. De accountant is wel verantwoordelijk voor het betrekken van frauderisico's in de planning en uitvoering van zijn controleopdracht.

Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging.

Er zijn tijdens de door ons uitgevoerde reguliere controlewerkzaamheden geen materiële onjuistheden als gevolg van fraude ontdekt, noch hebben wij aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Inzicht urenbesteding

Vanuit het programma 'In het publiek belang' van de NBA dienen wij de bestede uren van onze controlewerkzaamheden aan u te rapporteren. Voor uw inzicht verstrekken wij onderstaand een opgave van de tijdsbesteding (inclusief een schatting van nog te besteden uren voor de afronding van de jaarrekeningcontrole).

Tekenend accountant	20
Controleteam	400

9. Afsluiting

Dank u voor de samenwerking

Publicatie jaarrekening

Wij adviseren om de jaarrekening, na vaststelling door de raad, op de website van uw gemeente, te publiceren samen met de controleverklaring van de accountant.

Hierdoor is het voor de gebruikers duidelijk dat dit de definitieve versie van de jaarrekening is en wat het oordeel van de accountant bij deze jaarrekening is.

Afsluiting

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn en zijn graag bereid nadere informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

Stolwijk Kelderman

w.g. dhr. R.H. Gosselink-Wolbrink RA

Toegevoegde waarde
die bijdraagt aan uw duurzame succes

Samenwerkende specialisten

Binnen Stolwijk Kennisnetwerk bundelen wij een aantal kennisgebieden op financieel, bedrijfskundig, economisch en personeelsniveau. Vanuit deze verschillende disciplines hebben wij een 360 graden overview, zodat wij u beter en vollediger kunnen adviseren. Deze aanpak, waarbij specialisten en generalisten nauw samenwerken, leidt ertoe dat wij een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het duurzame succes van uw organisatie. Hoe wij dat doen? Dat leest u in het transparantieverslag op onze website.

Uw succes > www.stolwijkkennisnetwerk.nl

stolwijk kennisnetwerk

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Turap 1 2021

Adviseur	: A. van der Wiel	**Datum B&W**	: 15 juni 2021
Programma	: N.v.t.	**Datum Raad**	: 6 juli 2021
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: **ja**

Aan de Raad

Aanleiding
Conform de financiële verordening wordt er drie keer per jaar een tussenrapportage aangeboden aan de raad.

Gevraagde beslissing
1. De tweede tussenrapportage ter kennisgeving aan te nemen

Wat willen we bereiken?
De doelstelling is om de raad te informeren over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Argumenten
Deze tussenrapportage laat een nadelig saldo zien van € 43.910. Hiervan is € 33.700 incidenteel. Na afboeking op het begrotingssaldo resteert er voor 2021 een voorlopig nadelig saldo van € 43.650.
In de tussenrapportage kunt u een nadere beschrijving terugvinden.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Wat mag het kosten?
Het nadelige saldo van deze tussenrapportage ad € 43.910 wordt verantwoord bij de post begortingssaldo 2021.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)
1. Turap 2

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 15 juni 2021

Besluit:

1. De tweede tussenrapportage ter kennisname aan te nemen

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 6 juli 2021

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Gemeente
ROZENDAAL

Turap 2 2021

Voorwoord en leeswijzer

Voor u ligt de tweede tussenrapportage (Turap 2) van 2021. Qua opzet en lay-out sluit deze aan bij de overige documenten uit de P&C-cyclus, zoals de begroting, kadernota en jaarrekening.

Er is echter wel een belangrijk verschil, de tussenrapportages richten zich met name op relevante beleidsmatige en financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting. Dat betekent dat de omvang van de Turap over het algemeen vrij beperkt is, een totaaloverzicht op alle voornemens wordt bij de jaarrekening gegeven.

Opzet

Alleen wanneer er sprake is van een afwijking wordt daar in het betreffende programma aandacht aan geschonken, zowel beleidsmatig als financieel. Wanneer dat niet het geval is, komt het programma in deze Turap ook niet voor.

De Turap wordt afgesloten met een totaaloverzicht van de financiële effect op het financieel meerjarig perspectief en zo nodig met een toelichting op de ontwikkeling van de vermogenspositie en de weerstandsratio.

15 juni 2021

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

de secretaris,	de burgemeester,
B. Boelens	drs. E. Weststeijn

Programma 0: Bestuur en organisatie

Verkiezingen
De verkiezingen van maart hebben plaatsgevonden onder bijzondere omstandigheden. De beperkingen die van toepassing waren door het COVID19 virus hebben gezorgd voor hogere kosten. Te denken valt aan de vele stembureauleden, hygiënemaatregelen, een andere locatie van het stembureau en het verspreiden van de verkiezingen over enkele dagen. In het gemeentefonds zijn middelen ontvangen ter dekking voor de extra kosten van deze verkiezingen. Deze blijken niet voldoende te zijn om alle extra kosten af te dekken.

Financieel effect
De begrotingspost voor verkiezingen wordt met € 5.500 verhoogd naar een totaalbedrag van € 8.300. Dit betreft incidentele kosten.

Personeel en organisatie
In de eerste tussenrapportage hebben we aangegeven meer duidelijkheid te zullen geven over de kosten van externe inhuur. Door ziekteverzuim, het actualiseren en op orde houden van het p&o-beleid en ondersteuning bij financiën zijn er extra kosten gemaakt. Voornaamste reden van deze budgetoverschrijding is de inhuur voor het bestuurssecretariaat vanwege ziekte. Onzeker is nog wanneer de inhuur voor dit onderdeel beëindigd kan worden. Op het gebied van personeelszaken spelen een aantal acute dossiers waarvoor een oplossing moet komen en waarvoor we de expertise niet in huis hebben. Voor financiën is tijdelijk capaciteit ingehuurd ter ondersteuning bij het opstellen van de jaarrekening. Deze was nodig, omdat de adviseur bedrijfsvoering zich vooral heeft gericht op het in control komen en het aanbrengen van structuur in de P&C cyclus. Deze toegenomen aandacht voor control en de toegenomen verantwoordingsverplichtingen vragen relatief veel capaciteit in een kleine organisatie als de onze.

Financieel effect
De post voor externe inhuur wordt hiermee opgehoogd met een bedrag van € 35.410. Voor zover deze extra capaciteit volgens onze inschatting een noodzakelijk, structureel karakter heeft, wordt deze vermeld in de kadernota.

Gemeentefonds
De meicirculaire over 2021 laat een aantal plussen en minnen zien met per saldo een voordeel in het gemeentefonds van € 57.000. Dit is inclusief € 79.000 ten behoeve van de Wet open overheid. Doordat ook de hieraan gekoppelde doordecentralisatie aan ‘Het Rhedens’ daalt met € 26.000 (zie programma 4) is het totale voordeel € 83.000. In 2021 is € 79.000 toegevoegd aan het gemeentefonds ten behoeve van de uitvoering Wet open overheid (zie hieronder voor een nadere toelichting).

Het dossier van de landelijke herverdeling van het gemeentefonds is nog niet afgrond. Naar aanleiding van de uitkomsten zijn er verschillende lobby’s op gang gekomen. Uitkomst daarvan is dat het ROB (raad openbaarheid van bestuur) nadere vragen heeft gesteld. Het voorstel zal hierop worden aangepast. Wanneer de herverdeling definitief wordt vastgesteld is nog onduidelijk. De herverdeling is niet controversieel verklaard door het demissionaire kabinet en dat houdt in dat de besluitvorming onverhinderd door kan gaan. Het effect van de herverdeling zal in stappen van € 15,- per inwoner per jaar ten gunsten of ten laste van de gemeenten komen. De gebruikelijke ingroeitermijn hierbij is vier jaar. Rozendaal bleek een voordeelgemeente te zijn bij de eerste uitkomsten.

Financieel effect
De begrotingpost voor de algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt met € 57.000 verhoogd naar € 2.727.064. De middelen voor Woo zijn deels incidenteel (€ 43.000), de overige aanpassingen zijn structureel.

Wet open overheid (WOO)
De Tweede Kamer heeft de Woo op 26 januari 2021 aangenomen. Vooruitlopend op het besluit van de eerste kamer heeft het kabinet middelen ter beschikking gesteld ten behoeve van de implementatie en uitvoering van de Woo. Voor 2021 gaat het om € 79.000. Hiervan is een bedrag van € 43.000 incidenteel, de rest betreft een structurele toevoeging aan het gemeentefonds.

Financieel effect
Tegenover de ontvangen middelen worden kosten ad € 79.000 opgenomen in de begroting die dienen voor onder andere de dekking van kosten voor digitalisering inzake de Woo.

Programma 2: Verkeer en vervoer

Autonome ontwikkelingen

Gladheidsbestrijding
Begin 2021 heeft de vele sneeuwval en gladheid gezorgd voor hogere kosten voor de gladheidsbestrijding.

Financieel effect
We gaan er vooralsnog vanuit dat het incidentele kosten betreft. De kosten van gladheidsbestrijding variëren sterk van jaar op jaar. De post voor gladheidsbestrijding stellen we hiermee bij van € 7.000 naar € 14.000.

Programma 4: Onderwijs

Autonome ontwikkelingen

Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs
De gemeente heeft al lange tijd een afspraak met scholengemeenschap ‘Het Rhedens’ om een specifiek onderdeel in het gemeentefonds door te betalen aan Het Rhedens ten behoeve van de onderwijshuisvesting. Door de aanpassingen in de mei-circulaire van het gemeentefonds daalt deze door te betalen component.

Financieel effect
De begrotingspost daalt hierdoor met € 26.000 naar een bedrag van € 309.733. Het betreft een structurele aanpassing.

Recapitulatie en reserves

Financiële samenvatting

In onderstaande tabel zijn alle afwijkingen samengevat en afgezet tegen het begrotingssaldo.

	2021
Bijgesteld begrotingssaldo	**260**
Programma 0	
Verkiezingen	-5.500
Inhuur personeel	-35.410
Algemene uitkering	57.000
Wet open overheid	-79.000
Programma 2	
Gladheidsbestrijding	-7.000
Programma 4	
Doordecentralisatie Het Rhedens	26.000
Bijgesteld begrotingssaldo (tm turap 2)	**-43.650**

Vermogenspositie en weerstandsratio

In onderstaande tabel is een actueel overzicht van het vermogen opgenomen. De tweede kolom bevat de feitelijke stand per 31-12-2020 (conform voorlopige jaarrekeningcijfers). In de derde kolom zijn de claims opgenomen. Dit betreffen raadsbesluiten op reserves die niet of niet geheel uitgevoerd zijn. De vijfde kolom geeft daarmee in feite de beschikbare stand per reserve weer.

1.	2.	3.	4.	5.
	Saldo 1-1-2021	**Claims**		**Saldo beschikbaar**
A. Algemene reserve				
Vrije algemene reserve	4.217.152	323.714	1	3.893.438
subtotaal A	**4.217.152**	**323.714**		**3.893.438**
B. Bestemmingsreserves				
Reserve monumenten	25.959	0		25.959
Reserve sociaal domein	620.154	267.860	3	352.294
Vervangingsreserve inventaris gemeentehuis	89.253	0		89.253
Reserve digitalisering	130.400	33.000	2	97.400
Reserve fietspaden	147.551	0		147.551
Reserve wegen	92.187	0		92.187
Reserve begraafplaats	18.913	0		18.913
Reserve dekking kapitaallasten	3.955.179	185.064	4	3.770.115
Reserve energietransitie	318.277	318.277	5	0
subtotaal B	**5.397.873**	**804.201**		**4.593.672**
C. Voorzieningen				
Voorziening riolering	952.000	0		952.000
Voorziening wachtgeld/pensioen wethouders	369.464	0		369.464
subtotaal C	**1.321.464**	**0**		**1.321.464**
Totaal	**10.936.489**	**1.127.915**		**9.808.574**

1 Dit betreft de (rest)kredieten voor: Verandermanagement € 25k, bestemmingsplannen 13k, omgevingswet 36k, bestemmingsplan Steenhoek 14K, aansluiting DSO 10K, geluid/camera raadszaal 42K, omgevingsvisie 56K, verkeersveiligheid/klimaat 38K, verkeersmaatregelen 79K en enkele kleinere posten.
2. Dit betreft de glasvezelverbinding voor de gemeentelijke organisatie.
3. Dit betreft de bijdrage doelgroepenbad en het krediet inhuur sociaal domein
4. Dit betreffen de afschrijvingslasten die conform de systematiek uit deze reserve worden onttrokken
5. Dit betreft de reeds beschikbaar gestelde kredieten voor de energietransitie en de subsidieregeling voor inwoners.

Weerstandsratio

Bij elke turap geven we ook de weerstandsratio aan. Het risicoprofiel is conform de meest recente begroting of jaarrekening (dat zijn de twee momenten in het jaar dat het profiel geactualiseerd wordt). Onderstaande berekening is de meest recente actualisatie uit de jaarrekening 2020. Voor het weerstandsvermogen geldt het bedrag van de algemene reserve uit de tweede kolom van bovenstaande tabel.

Weerstandsvermogen		**Beschikbaar**		**Benodigd**
Structureel	A	10.000	B	151.250
Incidenteel	C	4.217.152	D	152.500
Totaal	E	4.227.152	F	303.750
Structureel (A/B)		0,07		
Incidenteel (C/D)		27,65		
Totaal (E/F)		13,92		

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Kadernota 2021

Adviseur	: Bedrijfsvoering / Bas Pelgrum	**Datum B&W**	: 22 juni 2021
Programma	: N.v.t.	**Datum Raad**	: 6 juli 2021
Portefeuillehouder	: Financiën / Warmerdam	**Openbaar**	: ja

Aan de Raad

Aanleiding
Hierbij biedt het college u de Kadernota 2021 aan. Deze nota heeft als doel om de kaders te stellen voor het college bij het opstellen van de begroting over 2022-2025. De in deze nota voorgestelde kaders hebben een behoudende benadering van 2022. We zien 2022 als overgangsjaar. Daarmee krijgt het college de ruimte om te doen wat nodig is om de organisatie op niveau te brengen en te houden. Maar wordt zo min mogelijk een voorschot genomen op plannen voor de periode van het nieuwe college, na verkiezingen in maart 2022.

Deze Kadernota is anders van opzet dan in voorgaande jaren. Dat komt tot uitdrukking in zowel de vormgeving van dit document als in het proces dat tot dit document heeft geleid. De misschien wel belangrijkste wijziging ten opzichte van voorgaande jaren is dat deze nota nu niet ter kennisgeving, maar ter vaststelling aan uw raad wordt voorgelegd. Met deze nieuwe aanpak beogen we de gemeenteraad te faciliteren in zijn budgetverantwoordelijkheid.

In deze nota treft u ook het resultaat van de voorbereiding waarin een brede inventarisatie heeft plaatsgevonden van de relevante ontwikkelingen voor de komende jaren.

Gevraagde beslissing
1. De Kadernota 2021 vaststellen.

Wat willen we bereiken?
Met de kadernota 2021 stelt de raad de daarin voorgestelde uitgangspunten vast die voor het college leidend zijn bij begroting. Hierdoor is de raad in staat om al in een vroeg stadium bij te sturen op de vorming van de gewenste (financiële) kaders. Vervolgens kan het college binnen die kaders komen tot een gedegen begroting die goed aansluit bij de wensen van de raad.

Argumenten
1.1 *2022 als overgangsjaar*
We zien 2022 als een overgangsjaar. In dit jaar willen we vooral investeren in continuïteit, het versterken van de organisatie en het verder in beeld brengen van scenario's voor grotere opgaven. Dat laatste is nodig omdat we op een aantal grotere thema's op dit moment simpelweg onvoldoende inzicht hebben in de ontwikkeling in kosten en middelen om een meer ambitieuze agenda op te stellen voor de komende jaren. Dat speelt in ieder geval bij de volgende onderwerpen:
- de herijking van het verdeelmodel van het gemeentefonds,

- de rijksbijdragen voor ontwikkelingen als Omgevingswet, Energie- en klimaatopgaven en structurele bijdragen in het sociaal domein ten aanzien van Jeugd, de Wet inburgering en beschermd wonen
- de wenselijke planmatige meerjarenaanpak voor bomenonderhoud en wegenonderhoud.

Met de verkiezingen in maart 2022 op komst wil dit college vanwege die grote mate van onzekerheid in het meerjarig perspectief op die grote thema's geen voorschot nemen.

1.2 *Meerjarig perspectief met behoudende benadering sluitend*
In deze nota stellen we uitgangspunten op die gericht zijn op een behoudende wijze van begroten. Met die behoudende aanpak begroten we vooral die zaken die we als onvermijdelijk zien en waarvan we een concreet effect voorzien. Daarnaast zetten we hiermee in op ontwikkelingen die randvoorwaardelijk zijn voor het overdragen van een gezonde (financiële) organisatie aan volgende colleges. Het gaat daarbij in het bijzonder om de verdere ontwikkeling van de organisatie met aspecten als digitalisering en het versterken van de interne controle. Door de nadruk op deze aspecten te leggen komen we tot een sluitend meerjarenperspectief.

Kanttekeningen

1. *Meerjarig perspectief met zeer behoudende aanpak sluitend, maar...*
Met de behoudende wijze van begroten komen we tot een sluitend meerjarenperspectief. Hierbij doen we wel aanspraak op reserves voor incidentele uitgaven en investeringen. Indien er voor meer structurele kosten dekking nodig is, kan dat uiteraard niet zonder een meerjarig sluitende begroting, waarbij zowel bezuinigingen als belastingverhoging mogelijke opties zijn.

2. *Nieuwe werkwijze betekent een gezamenlijke zoektocht naar het goede gesprek*
Deze nota is in vorm en opzet anders dan voorgaande jaren. Het gaat dan om het proces waarbij een bredere inventarisatie dan gebruikelijk is gedaan. Maar zeker ook om de veranderde rol van de raad. Hiermee wordt beoogd om de raad een actievere rol te laten spelen in de belangrijke kaderstellende fase van begroten. Dit is nieuw. Zowel voor dit college als voor uw raad. In voorbereiding naar de raadsvergadering zal er een Financiële avond plaatsvinden op 29 juni. Op die avond zal ook worden stilgestaan bij de uitdagingen die deze nieuwe aanpak voor alle betrokkenen met zich meebrengt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Na vaststelling door uw raad van de bijgevoegde nota zal het college de daarin vervatte uitgangspunten tot een begrotingsvoorstel aan u voorleggen in de raadsvergadering van 2 november.

a) Planning

29 juni	Financiële avond (beeldvormend)
6 juli	Commissievergadering (oordeelvormend)
6 juli	Raadsvergadering (besluitvormend)
2 november	Begrotingsraad

b) Evaluatie

De nieuwe werkwijze voor deze nota zal met betrokkenen (ambtelijk, college en in het presidium) worden geëvalueerd.

Wat mag het kosten?
N.v.t.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Bijlage(n)
1. Kadernota 2021

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 22 juni 2021

Besluit:

1. De Kadernota 2021 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 6 juli 2021.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Gemeente
ROZENDAAL

Kadernota
2022-2025

INHOUDSOPGAVE

A. CONTEXT EN UITGANGSPUNTEN 5

B. ONTWIKKELINGEN PER PROGRAMMA 7

PROGRAMMA 0: BESTUUR EN ONDERSTEUNING 8
PROGRAMMA 1: VEILIGHEID 12
PROGRAMMA 2: VERKEER EN VERVOER 13
PROGRAMMA 3: ECONOMIE 14
PROGRAMMA 4: ONDERWIJS 15
PROGRAMMA 5: OPENBAAR GROEN, SPORT, CULTUUR EN RECREATIE 16
PROGRAMMA 6: SOCIAAL DOMEIN 17
PROGRAMMA 7: VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU 18
PROGRAMMA 8: VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN STEDELIJKE VERNIEUWING 19

C. ONTWIKKELING FINANCIEEL MEERJARIG PERSPECTIEF 20

VERMOGENSPOSITIE EN WEERSTANDSRATIO 23

Inleiding

Voor u ligt de kadernota 2021. Deze kadernota maakt deel uit van de Rozendaalse P&C-cyclus bestaande uit de kadernota, de programmabegroting, tussenrapportages en de jaarstukken (de programmarekening). De programmabegroting en de jaarstukken zijn wettelijk verplichte documenten. Deze kadernota is dat niet. Wel schrijft de Financiële verordening voor dat het college de uitgangspunten voor het opstellen van de meerjarenbegroting en een actualisatie van het financieel meerjarig perspectief aan de raad voorlegt en eventueel ook voorstellen voor (nieuw) beleid.

Doel en opzet

Doel van de kadernota is om de kaders vast te stellen die voor het opstellen van de begroting over 2022-2025 leidend zijn voor het college. Het betreft daarmee de kaders voor de weging bij het opstellen van de begroting. De kadernota is dus een nota op basis waarvan college en ambtelijke organisatie de begroting verder uitwerken. De kadernota geeft aan op welke in-en externe ontwikkelingen de gemeente moet inspelen en wat dat voor het financiële beeld betekent.

Deze Kadernota is van andere opzet dan in voorgaande jaren. Dat betreft zowel de vormgeving van dit document alsook het proces dat tot dit document heeft geleid. Aanleiding daartoe is onder meer de ambitie om de gemeenteraad sterker te positioneren in zijn budgetverantwoordelijkheid. Door zelf te besluiten over de vast te stellen kaders voor de begroting zetten we een stap om de raad 'aan de voorkant' grip te geven om zijn kaderstellende rol goed uit te kunnen voeren.

Daarnaast zorgt deze nota ervoor dat de raad actief gevoed wordt op de relevante ontwikkelingen voor de gemeente Rozendaal. Ook in het licht van de naderende verkiezingen heeft deze nota daarmee een belangrijke functie. In de voorbereiding heeft een brede inventarisatie plaatsgevonden van ontwikkelingen die de komende jaren relevant zijn voor Rozendaal op de onderscheiden programma's. Meer daarover wordt vermeld in de Bijlage 1 Opbrengst brede inventarisatie.

Meerjarenperspectief

Vanwege het verkiezingsjaar 2022 hebben wij gekozen voor behoedzame uitgangspunten voor deze kadernota. Daarop wordt nader ingegaan in het onderdeel Context en uitgangspunten. Deze uitgangspunten volgend komen we tot een licht positief meerjarig begrotingssaldo (zie consolidatie op p.20 en verder).

Het meerjarig saldo op basis van deze relatief beleidsneutrale nota ziet er als volgt uit:

	2022	*2023*	*2024*	*2025*
Meerjarig begrotingssaldo	**346**	**4.686**	**11.664**	**2.753**

Opbouw en leeswijzer

De indeling van deze nota sluit ten behoeve van de herkenbaarheid aan bij die van de begroting en de jaarrekening. Bij de kadernota gaat het evenwel om een hoofdlijnennotitie waarin de (belangrijkste) ontwikkelingen sinds het opstellen van de begroting en het eventuele financieel effect daarvan op worden vertaald naar een gewijzigd financieel meerjarig perspectief. Het is daarmee een stuk korter dan begroting en jaarrekening.

De kadernota bestaat uit drie onderdelen:

A. *Context en uitgangspunten*
   Hierin wordt de uitgangspositie beschreven: waar staan we als Rozendaal? Van daaruit wordt geijkt welke ontwikkelingen impact hebben op de meerjarenprogrammabegroting 2021-2024) en ook met welke uitgangspunten keuzes worden gemaakt;
B. *Programma-ontwikkelingen*
   Een beschrijving en waardering van relevante ontwikkelingen per programma (op basis van genoemde context en uitgangspunten) die aanleiding geven voor wijzingen in de meerjarenprogrammabegroting;

C. *Het financieel meerjarig perspectief*
De financiële doorrekening met consequenties van de onderdelen A en B.

A. Context en uitgangspunten

Context: 2022 is een overgangsjaar

Deze kadernota overlapt de periode van gemeenteraadsverkiezingen in 2022 en de vorming van een nieuwe college nadien. Wij kiezen daarom voor een relatief beleidsneutrale kadernota en zien 2022 nadrukkelijk als een overgangsjaar. Daarbij is het doel om de financiële huishouding zo goed mogelijk 'over te dragen' aan het volgende college. Het huidige college wil daarmee allerminst de indruk wekken dat er na 2022 weinig meer is te doen. Integendeel, maar wij willen als college niet over 'ons graf regeren'. Bijlage 1 geeft een beeld van onderwerpen die volgens dit college het verdienen om in de jaren na 2022 opgepakt te worden.

De vastgestelde meerjarenbegroting 2021-2024 is de basis voor deze kadernota. Inmiddels hebben er verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden die invloed hebben op het meerjarenperspectief. Voorbeelden hiervan zijn de begroting VGGM en de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen. Dit maakt bijstelling van die vastgestelde meerjarenbegroting noodzakelijk. Op welke onderdelen die ontwikkelingen aanleiding zijn voor bijstelling staat per programma beschreven. We beschrijven daarbij in welke mate de ontwikkeling onvermijdelijk is, of waarom bijstelling gewenst is.

Uitgangspunten

Tegen de achtergrond van 2022 als overgangsjaar hanteren wij voor de kadernota de volgende uitgangspunten voor de begroting 2022:

1. Het uitvoeren van bestaand beleid en het voldoen aan wettelijke verplichtingen;
2. Alleen bedragen opnemen voor 'nieuwe' of hogere structurele uitgaven indien deze onvermijdelijk zijn;
3. Extra incidentele uitgaven waar geen dekking voor is binnen programmabudgetten financieren uit de reserve;
4. De basis op orde brengen in de organisatie conform beheergemeente 2.0;
5. Het presenteren van een sluitende meerjarenbegroting;
6. Belastingverhogingen alleen overwegen als eventuele bezuinigingen of ombuigingen niet zorgen voor een sluitende meerjarenbegroting;
7. Conform voorstellen in onderdeel B van deze nota begroten;
8. Voor het overige de financieel-technische uitgangspunten hanteren die in bijlage 2 zijn vervat.

Toelichting op uitgangspunten:

Ad 1. Het uitvoeren van bestaand beleid en het voldoen aan wettelijke verplichtingen

Anno 2021 vraagt het uitvoeren van bestaand beleid en wettelijke verplichtingen meer dan 'op de winkel passen'. In een steeds sneller veranderende omgeving verandert een begrip als bestaand beleid in een dynamisch concept. Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkelingen in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN). Ons bestaand beleid is dat wij een volwaardige bestuurlijke partner in de regio willen zijn. Als de regio verandert, dan hebben wij volgens ons bestaande uitgangspunt mee te veranderen. Ook voor andere ontwikkelingen zoals de energietransitie, het Klimaatakkoord, de Omgevingswet, de Wet open overheid en de toenemende verantwoordingsverplichtingen (informatieveiligheid, interne controle) geldt dat we hierop in moeten spelen. Dat doen we voor het overgangsjaar 2022 met veelal incidentele maatregelen.

Ad 2. Alleen 'nieuwe' structurele uitgaven die onvermijdelijk zijn

Tal van maatschappelijke opgaven vragen de komende jaren inzet. In het lopende jaar gaan we aan de slag om de voorbereidingen te treffen voor een aanpak op deze thema's (incl. financiële onderbouwing), zodat we daar in 2022 keuzes over kunnen maken. In de aanloop naar 2022 nemen we wel uitgaven op die in de ogen van het college onvermijdelijk zijn. Daarmee bedoelen we dat het onderwerpen betreft die geen uitstel verdragen en die noodzakelijk zijn voor een solide toekomst.

Ad 3. Extra incidentele uitgaven of investeringen zoveel mogelijk te financieren uit de reserve
Voor een optimaal evenwicht is het wenselijk om binnen de exploitatie ruimte te creëren voor investeringen en incidentele lasten. Daarmee blijft immers de reserve het karakter van buffer behouden. We zien echter de komende jaren onvoldoende ruimte om de exploitatie structureel te versterken zonder verstrekkende voorstellen voor bijvoorbeeld ophogen van de belastingtarieven. Met het oog op de verschuivingen in het gemeentefonds is het wenselijk om voor de komende jaren de zeer ruime reserve behoedzaam in te zetten op noodzakelijke ontwikkelingen.

Ad 4. De basis op orde brengen in de organisatie conform beheergemeente 2.0
De ambities om te voldoen aan een hedendaagse beheergemeente 2.0, waaronder meer in control komen, opdrachtgeverschap van uitbestede taken, digitalisering, P&O-beleid en risicomanagement, vragen de komende periode om aandacht. Dit blijkt ook uit de analyse van adviesbureau Hiemstra & De Vries. Dit bureau helpt de organisatie met trainingen, intervisie en coaching voor versterken van het opdrachtgeverschap en om medewerkers te laten leren en ontwikkelen. Hiervoor is structureel ruimte nodig en op sommige gebieden in ieder geval tijdelijk extra capaciteit. Voor zover dat nu al duidelijk en noodzakelijk is (uitgangspunt 2), is dat meegenomen in deze kadernota. Over de organisatieontwikkeling en de eventuele (financiële) impact blijven wij u informeren.

Ad 5. Het presenteren van een sluitende meerjarenbegroting
Niet alleen voor een gezonde balans is een sluitend meerjarenperspectief wenselijk. Ook de provinciaal toezichthouder wenst dit te zien.

Ad 6. Belastingverhogingen overwegen als eventuele bezuinigingen niet zorgen voor een sluitende meerjarenbegroting
Het staande beleid, zoals dat nader is uitgewerkt in Bijlage 2 is dat voor de belastinginzet bij begroting geen andere methodiek wordt gehanteerd dan correctie op inflatie. Indien in het voorstel voor begroting andere keuzes leiden tot een negatief structureel effect, zal Rozendaal daarvoor tijdelijk aanspraak kunnen maken op gelden uit de reserve. Dat dient – bij huidige aannames over ontwikkeling in het gemeentefonds – dan wel geflankeerd te worden door hetzij voorstellen voor taakstellingen of ombuigingen, hetzij voorstellen voor belastingverhoging.

Ad 7. Conform voorstellen in onderdeel B van deze nota begroten
De brede inventarisatie die vooraf is gegaan aan deze nota levert meer inzicht in inhoudelijke opgaven voor de komende periode. Zie daarover hetgeen vermeld is in bijlage 1. Ten aanzien van een aantal opgaven is reservering van een bedrag bij het vaststellen van deze nota wenselijk, omdat deze ontwikkelingen dusdanig concreet en onvermijdelijk, niet uit te stellen of anderszins wenselijk zijn dat daartoe in deze nota voorstellen worden gedaan. Veelal zal het betreffende onderdeel nog onvoldoende hard in een bedrag uit te drukken zijn. In die gevallen heeft het college de opdracht om bij begroting, of daaraan voorafgaand een nadere uitwerking aan de raad aan te rijken.

Ad 8. Voor het overige de financieel-technische uitgangspunten hanteren die in Bijlage 2 zijn vervat
Naast bovengenoemde uitgangspunten gelden een aantal meer financieel-technische uitgangspunten die relevant zijn bij de doorrekening van de begroting.

B. Ontwikkelingen per programma

Voor de toelichting op de inhoudelijke achtergrond bij de programma's wordt verwezen naar de begrotingsteksten. In deze kadernota hanteren we de staande begrotingsindeling, daarmee de door de raad vastgestelde programmastructuur.

In de programma's worden de ontwikkelingen onderverdeeld in 3 categorieën:

1. Autonome ontwikkelingen
   Ontwikkelingen die als onvermijdelijk en onuitstelbaar worden gezien en waarvan financieel effect voldoende concreet is om in deze nota uitspraak over te doen ten aanzien van begroting;
2. Nieuw beleid;
   Ontwikkelingen waar een grotere mate van keuzemogelijkheid in zit, maar waarvoor het wenselijk is om (ook al markeren we 2022 als tussenjaar) geld voor te reserveren.
3. De geconsolideerde financiële effecten per programma.
   Deze consolidatie wordt in onderdeel C. gecumuleerd weergegeven in een overall consolidatie.

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

0.1 Autonome ontwikkelingen

Gemeentefonds; Algemene uitkering
De bijstelling op de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2021 en bevat de mutaties ten opzichte van de septembercirculaire 2020, deze is als basis gehanteerd voor de meerjarenbegroting. Bij begroting zal de dan meest recente inzichten over ontwikkeling van de Algemene uitkering moeten worden vervat.

Op diverse dossiers lopen meer en minder concrete vraagstukken ten aanzien van bijstorting van tijdelijke of meer structurele gelden in het gemeentefonds. Waar dit voldoende concreet is wordt bij het betreffende programma beschreven of een bijschrijving aan de batenkant begroot kan worden. Dat speelt bij:

- Wet open overheid (zie verderop Programma 0);
- Wijziging gemeentewet ten aanzien van interne controle (zie verderop Programma 0);
- Jeugdwet (zie programma 6, Sociaal Domein).

Bij een aantal wettelijke ontwikkelingen is nog onvoldoende duidelijkheid óf en in hoeverre het rijk gaat financieren voor wetswijzigingen. In die gevallen wordt conform advies van de VNG geen voorstellen gedaan. Wel zal in de periode tot begroting bij gewijzigde situatie de dan voorziene financiering als uitgangspunt worden gehanteerd voor begroting. Dat speelt bij de volgende onderdelen:

- Beschermd wonen en de Wet inburgering (beiden programma 6 Sociaal Domein);
- Verplicht integraal huisvestingsplan (programma 4 Onderwijs);
- Klimaatakkoord en eventuele wijziging Energiewet (Programma 7 Volksgezondheid en milieu);
- Omgevingswet (Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ontwikkeling en Stedelijke vernieuwing).

Uitgangspunt voor begroting:

- ❖ Voor begroting uitgaan van meest recente inzichten (septembercirculaire) voor de Algemene uitkering;

Gemeentefonds; Herijking verdeelmodel
Het verdeling van de gelden via het gemeentefonds wordt door de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Financiën herijkt. Dit heeft mogelijk een zeer voordelig effect op onze meerjarenbegroting, tot aan een mogelijke toename in het gemeentefonds van een € 450.000 jaarlijks. Het Rijk heeft een ingroeimodel voor ogen dat voor Rozendaal leidt tot de volgende financiële effecten:

De herverdeling is nog niet definitief vastgesteld. Er bestaat hierdoor een onzekerheidsmarge over de vraag hoe groot het effect zal zijn. We achten het voldoende veilig om te begroten aan de hand van het nu gepubliceerde ingroeipad, startend met van € 15 per inwoner per jaar vanaf 2023 (in de tabel € 25.500). Wij verwachten dat bij de vaststelling van de begroting meer duidelijk is over daadwerkelijke effecten, maar achten – in lijn met advies van VNG onderstaande voorzichtige aanname passend als uitgangspunt voor begroting:

0	2022	2023	2024	2025
Algemene uitkering (stand meicirculaire) Herverdeling gemeentefonds	75.945	75.105 25.500	74.278 51.000	140.400 76.500

Uitgangspunt voor begroting:

- ❖ Uitgaan van meerjarig positief effect herverdeling, zoals geschetst in bovenstaande tabel.

Stelpost inflatie jaarschijf 2025
Ten aanzien van het positieve bedrag van € 141.000 in 2025 bij de algemene uitkering moet aangetekend worden dat deze ook een component voor compensatie van inflatiestijging bevat. Aan de uitgavenkant moeten we daar ook rekening mee houden voor het jaar 2025 omdat dit een nieuwe jaarschijf in het financieel perspectief is.

Uitgangspunt voor begroting:

- ❖ Bij begroting voor 2025 €45.000 opnemen als stelpost voor inflatie.

Organisatieontwikkeling; digitalisering

De taken in het i-domein zijn de afgelopen jaren gegroeid in omvang en complexiteit. Denk aan de eisen rondom informatieveiligheid en privacy, maar ook in voorbereiding op nieuwe wetten, zoals de komende Wet open overheid. De organisatie is daar onvoldoende in meegegroeid. We lopen daardoor risico's ten aanzien van bedrijfscontinuïteit, informatieveiligheid en het niet-voldoen aan overige wettelijke verplichtingen, waaronder privacy en archivering.

In aanloop naar begroting wordt deze grote opgave nader uitgewerkt in een concreet plan van aanpak. Het gaat daarbij niet alleen om het op orde brengen en houden van de basis in het brede i-domein, maar ook om het slim anticiperen op diverse wettelijke ontwikkelingen die op de gemeente afkomen. Daarbij moet in ieder geval gedacht worden aan:

- Wet open overheid (Woo, inwerkingtreding voorzien in 2022);
- Wet elektronische publicaties (Wep, inwerking getreden op 1 januari 2021);
- Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv, inwerkingtreding voorzien medio 2022).

Echter om te kunnen voldoen aan die nieuwe wettelijke verplichtingen is modernisering van de organisatie noodzakelijk. Dat speelt op het vlak van de werkprocessen. Deze zijn nu nog standaard op papier, maar dienen om te schakelen naar digitale werkprocessen. Daarnaast gaat het om zaken als:

- Het moderniseren dienstverlening; vernieuwen website met digitalisering van de dienstverlening (DigiD);
- Het verder uitbesteden van ICT-taken;
- Het inrichting van het interne opdrachtgeverschap in het brede i-domein (informatievoorziening, privacy en informatieveiligheid).

De kosten die we op dit moment concreet meerjarig kunnen voorzien zijn:

	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Wep/digitoegankelijkheid	-5.000	0	0	0
Wet open overheid (Woo)	-28.852	-30.682	-30.682	-30.682
Website/DigiD	0	-14.000	-14.000	-14.000
Digitalisering (o.a. post- en archief)	-24.500	-24.500	-24.500	-24.500

Daarnaast worden er op verschillende vlakken incidentele kosten en investeringen voorzien. Bij het opstellen van deze nota is de inschatting is dat voor de financiering van deze grote opgave dekking wordt gevonden in het rijksbudget Woo, in combinatie met de gelden die in de reserve digitalisering zitten. Vanwege omvang en belang worden de bedragen hier ter indicatie gepresenteerd. Echter een nadere doorrekening is vereist, alsmede raadsbesluitvorming over de voorgestelde planmatige aanpak. Ten aanzien van de structurele kosten voor de inrichting van een digitaal post en archiefsysteem (uitvoering 2021), alsook over de meerjarige digitaliseringsagenda worden afzonderlijke voorstellen aan de raad gedaan waarbij ook uitgangspunten voor begroting ten aanzien van de meerjarige effecten wordt voorgelegd.

Uitgangspunt voor begroting:

- ❖ Begroten in overeenstemming met nadere raadsvoorstellen digitaal post en archief-systeem en meerjarige digitaliseringsagenda.

Organisatieontwikkeling; versterking van interne controle

Bij onder meer het project De Del, maar ook ten aanzien van aanbestedingsprocessen en de interne controle Jeugd en Wmo is aan het licht gekomen dat Rozendaal stappen moet zetten om de interne controle beter te organiseren. Daar komt bij dat op basis van een aankomende wijziging van de Gemeentewet het college (mogelijk al per 2021) verplicht wordt om bij de jaarrekening een rechtmatigheidsverklaring te kunnen overleggen ten

aanzien van de uitgaven. Dit vergt een aanscherping van de interne controleprocessen en versterking van de controlefunctie, alsook en aanscherping van en aanvulling op staande afspraken met uitvoerende partners, waaronder in het bijzonder de gemeente Rheden. Deze incidentele en structurele kosten worden vooralsnog niet door het rijk vergoed. Via extern advies is onderstaande kostenraming gemaakt, waarbij met name in de eerste jaren een flinke investering noodzakelijk is. Wel wordt een terugverdieneffect verwacht door teruglopende accountantskosten en door efficiëntere controleprocessen.

	2022	2023	2024	2025
(meer)kosten interne controle	35.000	25.000	23.000	19.000

Uitgangspunt voor begroting:
- Bovengenoemde meerjarige kostenontwikkeling opnemen voor versterking van interne controle;
- Deze aannames bij begroting actualiseren indien daar aanleiding voor is.

Organisatieontwikkeling; inhuur derden
Op een aantal vlakken zien we dat kritische kwetsbaarheden (ook meerjarig) met externe inhuur onvoldoende vanuit bestaand budget kunnen worden opgevangen. Het gaat daarbij om ondersteuning HRM (gedurende het gehele jaar), inhuur op financiën (met name ten aanzien van extra dienstverlening financiële administratie rondom de jaarrekening) en een versterking van de flexibele schil voor inzet bij ziekte. Meerjarig ziet dat er als volgt uit:

	2022	2023	2024	2025
Inhuur HRM	12.000	12.000	12.000	12.000
Inhuur financiën	8.000	8.000	8.000	8.000
Flexibele schil (Inhuur wegens ziekte)	5.000	5.000	5.000	5.000

Uitgangspunt voor begroting:
- In de begroting bovengenoemde meerjarige kostenontwikkeling opnemen ten behoeve van inhuur HRM, inhuur Financiën en flexibele schil;
- Deze aannames bij begroting actualiseren indien daar aanleiding voor is.

Renovatie lift
De lift in het gemeentehuis is end of life en dient naar de norm en veiligheidseisen te worden gereviseerd. De meerjarige meerkosten die dit met zich meebrengt bedragen vanaf 2023 € 2.800.

Uitgangspunt voor begroting:
- De benoemde meerkosten voor de lift ten bedrage van € 2.800 opnemen vanaf 2023.

0.2 Nieuw beleid

Samenwerken in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN)
Met een regionale agenda geven de deelnemers in de GMRAN vorm aan de versterkte regionale samenwerking. Hierin staat de ambitie voor kwalitatieve groene groei in de regio. De bestuurlijke opgaven uit de agenda overstijgen de gemeentegrenzen van Rozendaal en hebben impact op onze inwoners, die immers ook afhankelijk zijn van een prettige regionale leefomgeving.

De agenda bestaat uit de volgende opgaven:

1. Verbonden regio: duurzame oplossingen voor een robuust wegennet, betrouwbaar spoor, openbaar vervoer en voor iedereen en een aantrekkelijk fietsnetwerk.

2. Productieve regio: versterken van innovatie van bedrijven, meer werkgelegenheid, passend werk voor meer mensen.
3. Circulaire regio: zuiniger en slimmer om te gaan met grondstoffen en producten voor toekomstbestendige regio.
4. Ontspannen regio: duurzaam toerisme, complete voorzieningen in centra, een sterke culturele infrastructuur en versterking van natuur, landschap en cultureel erfgoed.
5. Groene Groei regio: balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit.

	Verbonden Regio	Productieve Regio	Circulaire Regio	Ontspannen Regio	Groene Groei Regio	Totaal
Rozendaal bedrag	€ 2.238	€ 1.259	€ 1.396	€ 991	€ 1.275	€ 7.159
Totaal bedrag GMRAN	€ 1.022.000	€ 575.000	€ 637.500	€ 452.500	€ 582.500	€ 3.269.500
Bedrag per inwoner	€ 1,30	€ 0,73	€ 0,81	€ 0,57	€ 0,74	€ 4,15

We zien deze uitgaven als gewenst omdat deze een impuls geven aan een sterke regio. Inwoners van Rozendaal hebben hier direct belang bij – denk aan voldoende woonruimte, werkgelegenheid, duurzame oplossingen, natuur en recreatiemogelijkheden. Wij willen als volwaardige gemeente onze rol nemen in de regio.

Uitgangspunt voor begroting:

- € 9.200 jaarlijks terugkerend opnemen ten behoeve van de vaste bijdrage aan organisatiekosten en voor programmabudget;
- Programmakosten na definitieve besluitvorming onder de relevante programma's begroten.

0.3 Geconsolideerd financieel effect programma 0

0	2022	2023	2024	2025
Autonoom				
Algemene uitkering (inclusief gelden Woo)	75.945	75.105	74.278	140.400
Herverdeling gemeentefonds	0	25.500	51.000	76.500
Stelpost inflatie 2025	0	0	0	-45.000
Lift renovatie	0	-2.800	-2.800	-2.800
Wep/digitoegankelijkhied	-5.000	0	0	0
Website/DigiD	0	-14.000	-14.000	-14.000
(inhuur) VIC	-35.000	-25.000	-25.000	-19.000
Inhuur HRM	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Inhuur Financien	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Inhuur wegens ziekte/flexibele schil	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Digitalisering	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
Nieuw beleid				
GMR vaste bijdrage	-9.200	-9.200	-9.200	-9.200
Totaal	**-22.255**	**605**	**25.278**	**77.900**

Programma 1: Veiligheid

1.1 Autonome ontwikkelingen

Crisisbeheersing en Brandweer; verhoogde bijdragen VGGM
De verdeling van de kosten van brandweer binnen de VGGM is gebaseerd op de inbreng van de deelnemende gemeenten van jaren geleden. Deze verdeling behoeft een actualisatie. Daartoe zijn een aantal modellen bekeken en heeft in 2020 bestuurlijke afstemming plaatsgevonden. De effecten van de uiteindelijke besluitvorming zijn voor Rozendaal fors nadelig en lopen op tot een verhoging van de bijdrage met ruim € 70.000. Er is een ingroemodel afgesproken om de kosten de eerste jaren te dempen. Daarnaast speelt nog een onderzoek naar de huisvestingskosten. De uitkomsten daarvan zijn nog niet bekend. Een voorstel daarvoor volgt op een later moment.

Uitgangspunt voor begroting:

- Het financieel effect van het uiteindelijke AB-besluit (23 juni 2020) ten aanzien van het meerjarig effect van de nieuwe verdeelsleutel brandweerkosten in de begroting;
- De meerjarige ophoging van de kosten voor de brandweerpost Ede-stad opnemen;
- Kosten huisvesting brandweer conform bestuurlijke afspraken begroten.

1.2 Nieuw beleid

We voorzien geen beleidsontwikkelingen die in de periode 2022-2025 intensiveringen behoeven.

1.3 Geconsolideerd financieel effect programma 1

	2022	2023	2024	2025
Autonoom				
Nieuwe verdeelsleutel brandweer	-8.000	-16.000	-24.000	-70.400
Brandweer post Ede-Stad	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Huisvesting brandweer	0	p.m.	p.m.	p.m.
Totaal	**-14.000**	**-22.000**	**-30.000**	**-76.400**

Programma 2: Verkeer en vervoer

2.1 Autonome ontwikkelingen

Afschrijvingslasten herstructurering Moestuin
Ten aanzien van de herstructurering zijn de afschrijvingslasten hoger dan initieel beoordeeld. Het betreft jaarlijks een post van € 1.800.

Uitgangspunt voor begroting:

- De afschrijvingslasten herstructurering Moestuin meerjarig ophogen voor €1.800.

2.2 Nieuw beleid

We voorzien geen kosten voor nieuw beleid waarop we in deze kadernota een voorstel voor begroting voor opnemen. Zie verder bijlage 1.

2.3 Geconsolideerd financieel effect programma 2

	2022	2023	2024	2025
Autonoom				
Afschrijvingslasten Moestuin	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800

Programma 3: Economie

3.1 Autonome ontwikkelingen

We voorzien geen ontwikkelingen binnen dit programma die onvermijdelijke kosten met zich mee brengen.

3.2 Nieuw beleid

We voorzien nieuw beleid binnen dit programma die kosten met zich mee brengen.

3.3 Geconsolideerd financieel effect programma 3

n.v.t.

Programma 4: Onderwijs

4.1 Autonome ontwikkelingen

We voorzien geen ontwikkelingen binnen dit programma die onvermijdelijke meerkosten met zich mee brengen.

4.2 Nieuw beleid

Bijdrage VVE IKC Dorpsschool onderhoud

Bij de bouw van de IKC Dorpsschool zijn afspraken gemaakt ten aanzien van het onderhoud die in feite hoger blijken te zijn. De meerkosten van de bijdrage die voor dit onderhoud aan de Vereniging van Eigenaren wordt overgemaakt bedraagt € 10.750 jaarlijks. De afspraken betreffende staande verplichtingen. Daarmee zien we ons genoodzaakt deze kosten als onderdeel van de begroting op te nemen. Deze meerkosten zijn vermeld in de eerste Turap 2021.

Uitgangspunt voor begroting:

- De post onderhoudsbijdrage VVE IKC Dorpsschool structureel ophogen met € 10.750.

4.3 Geconsolideerd financieel effect programma 4

	2022	2023	2024	2025
Autonoom				
Bijdrage VVE IKC Dorpsschool	-10.750	-10.750	-10.750	-10.750

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

5.1 Autonome ontwikkelingen

We voorzien geen ontwikkelingen binnen dit programma die gedwongen kosten met zich mee brengen. Zie verder Bijlage 1.

5.2 Nieuw beleid

Droogteproblematiek en bomenonderhoud

Door de opwarming van het klimaat, maar ook door veroudering wordt intensiever bomenonderhoud noodzakelijk. Dit vergt een meerjarige en planmatige aanpak, waarvoor een eerste raming in enkele jaren oploopt van €27.000 tot € 100.000 euro aan extra kosten voor onderhoud en vervanging van bomen. Een meer integrale en planmatige weging omvat die mogelijk forse investering, alsook andere maatregelen waaronder watermanagement en versterken van de biodiversiteit is gewenst. Daarop wil het college in deze kadernota nog niet vooruitlopen. Wel is het ten behoeve van de noodzakelijk intensivering van het onderhoud al in 2022 aanvullend budget noodzakelijk. Zie ook bijlage 1.

Uitgangspunt voor begroting

- De post bomenonderhoud voor 2022 ophogen met € 15.000;
- Deze incidentele meerkosten onttrekken uit de algemene reserve.

5.3 Geconsolideerd financieel effect programma 5

	2022	2023	2024	2025
Nieuw beleid Droogteproblematiek en bomenonderhoud	-15.000	Pm	Pm	Pm

Programma 6: Sociaal domein

6.1 Autonome ontwikkelingen

Bewegingen in uitvoeringskosten sociaal domein-taken

We zien al enige jaren een toename in de uitvoeringskosten van taken die de gemeente Rheden voor de gemeente Rozendaal uitvoert in het sociaal domein. Die roepen vragen op over de wijze van doorrekenen van kosten bij Rheden en vergt aandacht in de opdrachtgeverssfeer (zie structurele capaciteit sociaal domein). Deels echter maken de toename van kosten ook onderdeel uit van een landelijke ontwikkeling die zich buiten de invloedsfeer van Rozendaal moeilijk laat beheersen en verklaren. Nadere afspraken met Rheden over uitvoering van de sociaal domein-taken, alsook over de nieuwe rol van Incluzio worden rond of na de zomer verwacht. Dan wordt ook duidelijk welke kostenindicatie reëel is als basis voor begroting.

Onlangs heeft het rijk € 1.314 miljoen toegezegd voor de Jeugdzorg. De verdeling over gemeenten is nog niet definitief, maar onderstaande ramingen kunnen in lijn met de meicirculaire en advies van VNG worden vervat als uitgangspunt voor begroting:

	2022	2023	2024	2025
Autonoom Bijdrage Jeugd (1.3miljard)	45.000	35.000	35.000	28.000

- Voorstel: in de begroting bovengenoemde meerjarige rijksbijdrage voor kosten Jeugd opnemen;
- Voorstel: deze aannames bij begroting actualiseren indien daar aanleiding voor is;

6.2 nieuw beleid

We voorzien geen kosten voor nieuw beleid waarop we in deze kadernota een voorstel voor begroting voor opnemen.

6.3 Geconsolideerd financieel effect programma 6

Zie tabel 6.1.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

7.1 Autonome ontwikkelingen

We voorzien geen ontwikkelingen binnen dit programma die onvermijdelijke kosten met zich mee brengen.

7.2 Nieuw beleid

Klimaatverandering; mitigatie en adaptatie

Klimaatverandering is in toenemende mate een zorg. Enerzijds kan Rozendaal een bijdrage leveren door opwarming te helpen afremmen (mitigatie) en anderzijds, omdat opwarming niet geheel kan worden voorkomen, het rekening houden met de nadelige effecten (adaptatie). Door stappen te zetten in de energietransitie dragen wij bij aan mitigatie. Voor adaptatie nemen wij nu nog ad hoc stappen en willen wij de planvorming een impuls geven.

Energietransitie

Afgelopen jaren zijn er door dit college stappen gezet om Rozendaal te verduurzamen; energieneutraal en klimaatbestendig. De resultaten die geboekt zijn op het gebied van energiebesparing bieden perspectief en houvast voor de inzet op het uitvoeringsprogramma voor de komende periode.

Haagse besluitvorming over financiering ten aanzien van het klimaatakkoord en een wijziging in de Energiewet laat op zich wachten. Er wordt in de loop van komend jaar duidelijkheid verwacht over klimaatgelden en de eventuele regierol die gemeenten wettelijk krijgen op basis van de Energiewet. Voor de meerjarige aanpak en eventuele structurele kosten worden dan ook vooralsnog geen kosten opgenomen voor begroting.

Klimaatadaptatie

Het veranderende klimaat stelt nieuwe eisen aan de inrichting van onze openbare ruimte (zie ook droogteproblematiek bij bomen) en onze waterhuishouding, onder en bovengronds. Deze opgave vraagt om een integrale en planmatige aanpak. Hiervoor reserveert ons college in 2022 een bedrag dat ingezet kan worden voor het voorbereiden van een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.

Op basis van een kostenraming wordt voor 2022 een restant in de reserve energietransitie voorzien van € 120.000. We vinden het wenselijk om het restant-bedrag in te zetten voor voortzetting van de aanpak energietransitie en voor klimaatadaptatie. Waarbij voor begroting een nadere uitwerking volgt over de exact voorgestelde aanpak.

Uitgangspunt voor begroting:

- De energietransitie en klimaatadaptatie bekostigen uit reserve energietransitie.
- € 120.000 onttrekken aan de reserve energietransitie.

Onderzoek wettelijke verplichting afval

De wijze waarop de afvalscheiding in Rozendaal is georganiseerd en met name de rol die de gemeentewerf speelt roept steeds nadrukkelijker vragen op over de passendheid binnen de wettelijke kaders. Het is noodzakelijk om te overwegen of de werf kan blijven voortbestaan en zo nee, welke alternatieve aanpak gewenst is. in 2022 is in ieder geval een onderzoek vereist naar het voldoen aan wettelijke verplichtingen ten aanzien van de afvalscheiding. Een onafhankelijk bureau heeft geraamd dat daarmee € 26.400 gemoeid gaat. Deze kunnen gedekt uit de algemene reserve. Uitvoering van de adviezen uit het onderzoek is onvoldoende voorzienbaar en concreet om te begroten.

- In begroting € 26.400 reserveren voor het onderzoek naar wettelijke verplichtingen afvalscheiding;
- De kosten voor dat onderzoek onttrekken uit de algemene reserve.

7.3 Geconsolideerd financieel effect programma 7

	2022	2023	2024	2025
Autonoom				
Onderzoek wettelijke verplichtingen afval	-26.400	0	0	0
Onderzoek afval tlv algemene reserve	26.400	0	0	0
Uitvoeringsprogramma energieneutraal	-120.000	Pm	Pm	Pm
energieneutraal tlv reserve energietransitie (inclusief impulsregeling klimaatadaptatie)	120.000	Pm	Pm	Pm
Totaal	**0**	**0**	**0**	**0**

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing

8.1 Autonome ontwikkelingen

Omgevingswet
De invoeringsdatum van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 juli 2022. De raad heeft inmiddels een aantal kredieten beschikbaar gesteld voor de invoering Omgevingswet (eenmalige voorbereidingskosten en opstellen Omgevingsvisie). Verwacht wordt dat de Omgevingswet structureel meerkosten met zich meebrengt. De omvang hiervan is nu nog niet in te schatten. Daarover en over de tegemoetkoming vanuit het rijk is nog onvoldoende duidelijk om hier op te nemen als voorstel voor begroting.

Voor implementatie voorzien we in 2022 wel op een aantal zaken concrete kosten die noodzakelijk moeten worden gemaakt om te anticiperen op de Omgevingswet. Het gaat daarbij om:

- omgang met de bruidsschat
- het opstellen van toepasbare regels, en
- het ontwikkelen van VTH-beleid.

Deze kosten leiden in 2022 tot €15.000 aan onvermijdelijke kosten.

Uitgangspunt voor begroting:

- ❖ In de begroting € 15.000 opnemen ten behoeve van projecten horende bij implementatie van de Omgevingswet;
- ❖ Deze kosten onttrekken uit de algemene reserve.

8.2 Nieuw beleid

We voorzien geen kosten voor nieuw beleid waarop we in deze kadernota een voorstel voor begroting voor opnemen. Zie verder bijlage 1.

8.3 Geconsolideerd financieel effect programma 8

	2022	2023	2024	2025
Autonoom Implementatie Omgevingswet	-15.000	Pm	Pm	Pm
Onttrekking uit algemene reserve	15.000	0	0	0
Totaal	0	0	0	0

C. Ontwikkeling financieel meerjarig perspectief

In dit hoofdstuk wordt, op basis van de meerjarenbegroting 2021-2024, de ontwikkeling van het financieel perspectief uiteengezet en wordt ook ingegaan op de ontwikkeling van de vermogenspositie en de weerstandsratio.

In onderstaande tabel zijn alle, zogenaamde, autonome ontwikkelingen en mutaties verwerkt ten opzichte van de begroting 2021-2024, dit leidt tot een geactualiseerd financieel perspectief als basis voor de programmabegroting 2022-2025.

De uitgangspunten hanterende die we in onderdeel A. van deze nota vaststellen komen we met de voorstellen voor begroting die in onderdeel B. worden gedaan tot onderstaande overzicht voor sluitende begroting:

	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Vastgesteld begrotingssaldo 2020-2023	**14.515**	**3.703**	**-9.375**	**-9.375**
Programma 0				
Algemene uitkering	75.945	75.105	74.278	140.400
Herverdeling gemeentefonds	0	25.500	51.000	76.500
Stelpost inflatie 2025	0	0	0	-45.000
Lift renovatie	0	-2.800	-2.800	-2.800
Wet open overheid (Woo)	-28.852	-30.682	-30.682	-30.682
Website/DigiD	0	-14.000	-14.000	-14.000
Inhuur HRM	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
(Inhuur) VIC	-35.000	-25.000	-23.000	-19.000
Inhuur Financiën	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
Inhuur wegens ziekte/flexibele schil	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Digitalisering (post en archief en cloud, structureel)	-24.500	-24.500	-24.500	-24.500
GMR vaste bijdrage	-9.200	-9.200	-9.200	-9.200
Programma 1				
Nieuwe verdeelsleutel brandweer	-8.000	-16.000	-24.000	-70.400
Brandweer post Ede-stad	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Huisvesting brandweer	0	p.m.	p.m.	p.m.
Programma 2				
Afschrijvingslasten herstructurering Moestuin	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
Programma 3				
n.v.t.				

Programma 4				
Bijdrage VVE IKC Dorpsschool	-10.750	-10.750	-10.750	-10.750
Programma 5				
Droogteproblematiek bomen	-15.000	pm	pm	pm
Programma 6				
Gelden Jeugd	45.000	35.000	35.000	28.000
Programma 7				
Onderzoek wettelijke verplichtingen afval	-26.400	0	0	0
Onderzoek afval tlv algemene reserve	26.400	0	0	0
Uitvoeringsprogramma energieneutraal	-120.000	pm	pm	pm
energieneutraal tlv reserve energietransitie (inclusief impulsregeling klimaatadaptatie)	120.000	pm	pm	pm
Programma 8				
Omgevingswet	-15.000	0	0	0
Omgevingswet tlv algemene reserve	15.000	0	0	
Bijgesteld begrotingssaldo bestaand beleid	**346**	**4.686**	**11.644**	**2.753**

Vermogenspositie en weerstandsratio

	Stand 31-12-2020	Begroot 1-1-2022	Begroot 1-1-2023	Begroot 1-1-2024	Begroot 1-1-2025
A. Algemene reserve					
Mobiel	4.217.152	3.893.438	3.793.438	3.793.438	3.793.438
subtotaal A	**4.217.152**	**3.893.438**	**3.793.438**	**3.793.438**	**3.793.438**
B. Bestemmingsreserves					
Monumenten	25.959	25.959	25.959	25.959	25.959
Vervanging inventaris gem.huis	82.567	89.253	95.939	102.625	109.311
Digitalisering	130.400	97.400	97.400	97.400	97.400
Fietspaden	147.551	147.551	147.551	147.551	147.551
Reserve sociaal domein	620.154	404.654	404.654	404.654	404.654
Reserve wegen	88.966	92.187	95.408	98.629	101.850
Reserve begraafplaats	18.913	18.913	18.913	18.913	18.913
Res. Energietransitie	318.277	0	100.000	100.000	100.000
Res. Dekking kapitaallasten	3.955.179	3.770.115	3.596.014	3.422.448	3.253.412
Totaal onderdeel b.	**5.387.966**	**4.646.032**	**4.581.838**	**4.418.179**	**4.259.050**
C. Voorzieningen					
Riolering	868.000	952.000	1.026.000	1.096.000	1.171.000
Wachtgeld/pensioenen wethouders	354.464	369.464	384.464	399.464	414.464
subtotaal C	**1.222.464**	**1.321.464**	**1.410.464**	**1.495.464**	**1.585.464**
Totaal	**10.827.582**	**9.860.934**	**9.785.740**	**9.707.081**	**9.637.952**

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De eerste kolom is conform de jaarrekening, dus de werkelijke stand per 31-12-2019. Voor de jaren erna is rekening gehouden met de verwachte mutaties (ofwel claims) in 2020 en verder zoals de energietransitie en de vaste meerjarige onttrekkingen en toevoegingen.

Weerstandsratio

Voor de weerstandsratio geldt dat deze hetzelfde is zoals opgenomen in de jaarrekening 2020, ofwel meer dan uitstekend.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	151.250
Incidenteel	C	4.217.152	D	152.500
Totaal	E	4.227.152	F	303.750
Structureel (A/B)		0,07		
Incidenteel (C/D)		27,65		
Totaal (E/F)		13,92		

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Tevens biedt de algemene reserve daarmee ook ruimte om te investeren.

Bijlage 1: Opbrengst brede inventarisatie

Zoals beschreven in de inleiding is deze nota het resultaat van een brede inventarisatie van voor de gemeente Rozendaal relevante ontwikkelingen. Dit levert breed inzicht voor de uitdagingen waar Rozendaal voor staat. Evenwel kan binnen de behoudende uitgangspunten voor begroting en met het oog op sluitend meerjarig begroten maar beperkt worden geïnvesteerd in die opgaven.

In onderstaande tabel wordt weergegeven welke onderdelen door dit college – de uitgangspunten volgende – vooralsnog niet hebben geleid tot concrete voorstellen voor begroting zoals vervat in onderdeel B. voor de meerjarenbegroting 2022 – 2025.

Thema	Toelichting	Weging
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning		
Organisatieontwikkeling	De organisatieontwikkeling bestaat uit een aantal belangrijke aspecten waarvan digitalisering en het opvangen van kritische kwetsbaarheden belangrijke zijn. Met Hiemstra en De Vries werken we aan de noodzakelijke versterking van de organisatie op het vlak van leiderschap en competenties die passen bij de gemeente Rozendaal in deze tijd. Andere aspecten waar we ons op richten zijn het verbeteren van het opdrachtgeverschap en het verbeteren van de interne beheersing en controle.	Waar voor afzonderlijke thema's nader financiering noodzakelijk blijkt zullen daarover voorstellen worden gedaan.
Effecten coronapandemie	Over 2020 en deels ook 2021 maken we meerkosten door de effecten van COVID binnen programma 0. We voorzien echter geen extra kosten voor de komende periode. Meerwerk ten aanzien bijvoorbeeld uitgestelde dienstverlening in het kader van rijbewijzen of huwelijken past binnen de formatie. Aanvullende faciliteiten ten aanzien van thuiswerken zijn ingezet en vallen voor het overige binnen de post digitalisering.	Om voornoemde redenen kiezen we er voor om geen post te begroten ten aanzien van coronakosten.
Inzet algemene reserve gefaseerd afbouwen	Met de provincie is de afspraak gemaakt dat Rozendaal indien nodig tijdelijk reserves in mag zetten om de begroting sluitend te krijgen. Daarbij moet dan wel een afbouw zichtbaar zijn. Deze optie is ingegeven door de krappe begroting en de uitstekende reservepositie.	Met de huidig voorgestelde aanname komen we tot een sluitende begroting en is deze eventuele inzet niet noodzakelijk.
OZB-verhoging gefaseerd invoeren	Gezien de krapte in de structurele exploitatie is het denkbaar dat gedacht wordt aan ophoging van het OZB-tarief. Met de nu	In het overgangsjaar kiezen we ervoor de OZB niet of beperkt te verhogen.

	gehanteerde aannames komen we echter (vooralsnog) tot een sluitend meerjarenperspectief.	
(modernisering) dienstverlening	Naast de digitalisering van de dienstverlening en een aanzet voor de verbeterde website ligt er een uitdaging ten aanzien van de dienstverlening in relatie tot de huidige inrichting van het gemeentehuis. Deze voldoet niet aan moderne eisen voor duurzaamheid, informatieveiligheid en toegankelijkheid. De aanpak daarvan kan in samenhang worden gezien we met de nu gehanteerde openingstijden en de grote druk op de capaciteit die dat met zich meebrengt.	Het past niet om in overgangsjaar 2022 hier (nieuw) beleid voor te ontwikkelen.
Toekomstbestendig gemeentelijk vastgoed	Naast het onderzoek naar afvalscheiding dat implicaties kan hebben voor gebruik van de gemeentewerf, vraagt ook het gemeentehuis om verduurzaming. Het gebouw voldoet niet aan moderne normen voor duurzaamheid (hoewel een uitzondering kan worden toegepast vanwege het monumentale karakter) en behoeft – in samenhang met de opgave voor dienstverlening – ten aanzien van toegankelijkheid, informatieveiligheid alsook digitalisering van archiefbestanden aanpassing.	Het past niet om in overgangsjaar 2022 hier (nieuw) beleid voor te ontwikkelen.
Versterking raadsondersteuning	Landelijk wordt de noodzaak gevoeld om gemeenteraden te versterken in kennis en ondersteuning. Zo kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het versterken van de lokale rekenkamer.	Er zijn onvoldoende signalen om hier een concreet voorstel voor te doen.
Versterking juridische ondersteuning	De wettelijke kaders worden complexer en dwingender met de jaren. Het wordt steeds moeilijker om én kennis van de beleidsinhoudelijke én de benodigde juridische kennis in huis te organiseren. Omdat externe capaciteit vaak duur is, is het te overwegen om interne juridische capaciteit te versterken.	Wordt niet als dusdanig urgent ervaren dat hier een voorstel voor wordt gedaan.
Rozendaal als proeftuin	Rozendaal zou – juist ook vanwege de zeer kleine schaal van handelen – interessant kunnen zijn als proeftuin voor nieuwe ontwikkelingen. Daar zouden de Rozendalers van kunnen profiteren. Een voorbeeld daarvan is Proeftuin PAW/Wijk van de toekomst.	Op basis van concrete voorstellen te beoordelen. Nu onvoldoende concreet om als voorstel op te nemen in de kadernota.

Programma 1 Veiligheid		
N.v.t.		
Programma 2 Verkeer en vervoer		
Wegenonderhoud	Ten aanzien van het wegenonderhoud constateren we dat eerdere aannames leiden tot aanzienlijke meerkosten ten opzichte van de huidige begrote situatie. Dit vergt een integrale heroverweging en een meer planmatige aanpak.	Het past niet in de relatief beleidsneutrale opzet van deze kadernota om dit als uitgangspunt te hanteren voor begroting. Uitwerking is aan het volgende college.
Vervangen van verlichtingsarmaturen meerjarige aanpak	De verlichtingsarmaturen op De Genestetlaan, de Kerklaan en de Bernard ter Haarlaan zijn afgeschreven en aan vervanging toe. Deze gelegenheid wordt aangegrepen om te verduurzamen door het aanbrengen van LED-armaturen. Vanaf 2022 tot en met 2026 zal jaarlijks een € 15.000,- nodig zijn. De juiste prioritering en aanpak hiervoor vergt een gemeentebrede heroverweging die niet past in de beleidsneutrale aanpak voor deze Kadernota.	Om voornoemde reden wordt nu geen aanvullend budget gereserveerd in de begroting voor de vervanging van de verlichtingsarmaturen. Het past niet in de beleidsneutrale opzet van deze kadernota om dit als uitgangspunt te hanteren voor begroting. Uitwerking is aan het volgende college.
Duurzame mobiliteit / strategie laadpalen	In 2022 zal een nieuwe concessie laadpalen worden afgesloten door de provincies Gelderland en Overijssel. De verwachting van de provincie Gelderland is dat er in onze gemeente in 2025 rond de 100 laadpalen zijn geplaatst. De gemeentelijke bijdrage per laadpaal bedraagt € 500,-. Het is de verwachting dat dit bedrag wordt voortgezet in een nieuwe concessie en daarmee dat de bijdrage ook vanaf 2022 gevraagd wordt. Het zal daarmee om een totaalbedrag van €50.000 euro gaan, verspreid over de jaren 2022-2025.	Het past niet in de beleidsneutrale opzet van deze kadernota om dit als uitgangspunt te hanteren voor begroting. Uitwerking is aan het volgende college.
Programma 3 Economie		
N.v.t.		
Programma 4 Onderwijs		
Voor- en vroegschoolse educatie	De voor- en vroegschoolse educatie brengt extra kosten met zich mee, maar we ontvangen hier sinds 2019 ook extra middelen voor, in de vorm van een specifieke uitkering die via SiSa verantwoord moet worden. Vooralsnog voor vier jaar, t/m	Dit kan kostenneutraal begroot, behoeft zodoende geen voorstel in de kadernota.

	2022. In 2021 gaat het om € 62.330. Deze middelen zijn naar verwachting voldoende. Uitvoering is daarmee budgettair neutraal.	
Integraal huisvestingsbeleid/plan onderwijs	Eind 2021 wordt een wettelijke verplichting door Tweede Kamer *behandeld* die het opstellen van een integraal huisvestingsplan aan gemeenten voorschrijft. Indien dit van kracht wordt brengt die verplichting projectkosten en mogelijk nadere uitvoeringskosten mee. Het is nog niet voorzienbaar of, wanneer en welke wettelijke verplichting precies gaat gelden, alsook welke bekostiging daar mee gemoeid gaat.	Het past niet in de beleidsneutrale opzet van deze kadernota om dit als uitgangspunt te hanteren voor begroting. Uitwerking is aan het volgende college
Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie		
Droogteproblematiek en bomenonderhoud meerjarige aanpak	Door de opwarming van het klimaat, maar ook door veroudering wordt een intensiever bomenonderhoud noodzakelijk. Dit vergt een meerjarige en planmatige aanpak, waarvoor een raming door extern adviesbureau een kostenontwikkeling inhoudt dat in enkele jaren oploopt van € 27.000 tot € 100.000 euro aan meerkosten vanwege intensiever onderhoud en vervanging van bomen. De daarvoor noodzakelijke planmatige aanpak omvat naast de (keuzes over) mogelijk forse investering, ook inzet van flankerende maatregelen, waaronder watermanagement en versterken van de biodiversiteit is gewenst.	Deze meerjarige aanpak is niet onuitstelbaar. Vanwege het beleidsneutrale karakter van deze nota reserveren we hiervoor geen bedrag voor de komende begroting. Wel wordt voor 2022 het bedrag van € 15.000 euro meerkosten bomenonderhoud opgenomen in de kadernota om het minimaal noodzakelijke aan extra onderhoud te kunnen verrichten.
Routebureau Veluwe	Het Routebureau Veluwe wordt naar verwachting eind 2021 opgericht om de kwaliteiten van recreatieve netwerken te waarborgen (fiets-, wandel-, ruiternetwerken). Gemeente- en regionaal overschrijdende netwerken worden digitaal en fysiek ontsloten vanaf 2023. De gemeentelijke bijdrage (vanaf 2023) hieraan is nog onbekend.	De (kosten)ontwikkeling ten aanzien van het routebureau zijn onvoldoende concreet om in deze kadernota een aanname voor te doen ten behoeve van begroting.
Programma 6 Sociaal domein		
Uitvoeringskosten sociaal domein-taken Rheden	We zien al enige jaren een toename in de uitvoeringskosten van taken die Rheden voor Rozendaal uitvoert in het sociaal domein. Die roepen vragen op over de wijze van doorrekenen van kosten bij Rheden en	Om voornoemde redenen wordt als uitgangspunt voor begroting genomen dat de kosten en baten sociaal domein reëel begroot moeten worden,

	vergt aandacht in de opdrachtgeverssfeer (zie structurele capaciteit sociaal domein). Deels echter maken de toename van kosten ook onderdeel uit van een landelijke ontwikkeling die zich ook buiten de invloedsfeer van Rozendaal moeilijk laat beheersen en verklaren. Onlangs heeft het rijk € 1.314 miljoen toegezegd. De verdeling over gemeenten is nog onduidelijk. Nadere afspraken met Rheden over uitvoering van de sociaal domein-taken, alsook over de nieuwe rol van Incluzio worden rond of na de zomer verwacht. Dan zal ook duidelijk welke kostenindicatie reëel is als basis voor begroting.	op basis van meest recente inzichten ten tijde van begroting; Vooralsnog wordt dan ook geen nadere post opgenomen voor begroting ten aanzien van de kosten (en baten) sociaal domein.
(doordecentralisatie) Beschermd wonen	Vanaf 1 januari 2022 wordt beschermd wonen een (regie)taak van elke gemeente. Er is sprake van een doordecentralisatie waarbij met een overgang van tien jaar de financiële middelen die bij centrumgemeenten waren ondergebracht, worden toegekend aan alle gemeenten in een regio. Dat betekent dat niet alleen de 43 centrumgemeenten (waaronder Arnhem voor onze regio), maar alle gemeenten zich moeten inzetten voor inwoners die in aanmerking komen voor beschermd wonen. Behalve een doordecentralisatie van taken vindt ook een herijking plaats van de verdeling van de middelen. Het Rijk beoogt een herverdeling door middel van een integratie-uitkering, waarbij in tien jaar de middelen niet meer op historische gronden maar op basis van een objectief verdeelmodel worden verdeeld. Het Rijk maakt naar verwachting binnenkort het landelijke objectieve verdeelmodel bekend. Op grond hiervan worden de gelden voor beschermd wonen vanaf 1 januari 2023 stapsgewijs aan de afzonderlijke gemeenten beschikbaar gesteld. Vanaf dat moment zullen we als Regio inzicht krijgen in de financiële effecten van de doordecentralisatie en de implementatie van dit model.	Om voornoemde redenen wordt als uitgangspunt voor begroting genomen dat de kosten en baten beschermd wonen reëel begroot moeten worden, op basis van meest recente inzichten ten tijde van begroting; Vooralsnog wordt dan ook geen nadere post opgenomen voor begroting ten aanzien van de kosten (en baten) beschermd wonen.
Wet inburgering	Per 1 januari 2021 treedt de nieuwe Wet inburgering in werking. Van gemeenten wordt dan verwacht meer regie te pakken op het proces van inburgering. Daar zijn kosten mee gemoeid die – in principe – onderdeel zijn van een passende rijksbijdrage. Over de uitvoering van deze wet kunnen nadere	Om voornoemde redenen wordt als uitgangspunt voor begroting genomen dat de kosten en baten Wet inburgering reëel begroot moeten worden, op basis van

	afspraken worden gemaakt met Rheden. Zodoende zullen de kosten die hiermee gemoeid zijn ook onderdeel zijn van het gesprek over de uitvoeringskosten van Rheden, welke ten tijde van de begroting nader gespecificeerd kunnen worden.	meest recente inzichten ten tijde van begroting; Vooralsnog wordt dan ook geen nadere post opgenomen voor begroting ten aanzien van de kosten (en baten) Wet inburgering.
Coronakosten sociaal domein	Er zijn vooralsnog geen indicaties dat er in het zorgdomein meerkosten worden verwacht vanwege de coronapandemie waarop we moeten anticiperen in de meerjarenbegroting. Het zou kunnen gaan om uitgestelde zorg, of bijvoorbeeld om toenemend gebruik van voorzieningen rondom werk- en inkomen.	Om die reden wordt geen bedrag voor coronakosten opgenomen in de komende meerjarenbegroting; Indien zich (onvoorziene) kosten voordoen zullen deze worden gedekt uit de algemene reserve welke is aangevuld bij jaarrekening met restant van Coronagelden ad € 34.000.
Verbindingen tussen sociale voorzieningen verbeteren	De aansluiting tussen de verschillende sociale voorzieningen kan beter. Met de hernieuwde samenwerking met Incluzio wordt dit afdoende onderdeel van staande beleid.	Geen aanleiding om hier aanvullende op de samenwerking met Incluzio voorstellen voor te doen.
Programma 7 Volksgezondheid en milieu		
<u>Meerjarige aanpak</u> energietransitie en aanpak klimaatadaptatie	Afgelopen jaren zijn er door dit college stappen gezet om Rozendaal te verduurzamen; energieneutraal en klimaatbestendig. De resultaten die geboekt zijn op het gebied van energiebesparing bieden perspectief en houvast voor de inzet op het uitvoeringsprogramma voor de komende periode. In afwachting van Haagse besluitvorming over financiering ten aanzien van het klimaatakkoord en een wijziging in de Energiewet mag de aanpak tussentijds niet stil komen te vallen. Voor de meerjarige aanpak en eventuele structurele kosten worden in de begroting vooralsnog geen kosten op genomen.	In de kadernota wordt geen bedrag gereserveerd voor de meerjarige uitvoering van de energie- en klimaatopgave de reserve energietransitie aan te wenden. Wel het bedrag van €120.000 opgenomen in de begroting voor de continuïteit in de aanpak (energietransitie) en het voorbereiden van een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.
Opknappen begraafplaats	De begraafplaats dient in 2022 te worden opgeknapt. Het betreft een kostenneutrale aanpak omdat de kosten gedekt worden uit subsidie.	Geen kosten voor op te nemen in begroting.
Publieke gezondheid en luchtkwaliteit.	Met name houtstook is een aandachtspunt voor dit college ten aanzien van de	Het past niet in de beleidsneutrale opzet van deze

	luchtkwaliteit in Rozendaal. Het is denkbaar dat er naast de staande aanpak voor houtstook ook andere aspecten van de kwaliteit van de Rozendaalse lucht aan de orde komen. Bijvoorbeeld luchtverontreiniging door autoverkeer (fijnstof).	kadernota om dit als uitgangspunt te hanteren voor begroting.
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing		
Omgevingswet	De invoeringsdatum van de Omgevingswet ligt op 1 juli 2022. De raad heeft inmiddels een aantal kredieten beschikbaar gesteld voor de invoering Omgevingswet (eenmalige voorbereidingskosten en uitvoeren omgevingsvisie). Verwacht wordt dat de Omgevingswet structureel meerkosten met zich meebrengt. De omvang hiervan is nu nog niet in te schatten. Daarover en over de tegemoetkoming vanuit het rijk is nog onvoldoende duidelijkheid. Voor implementatie voorzien we in 2022 wel op een aantal zaken concrete kosten (omgang met de bruidsschat, opstellen van toepasbare regels en VTH-beleid, totaal €15.000) die moeten worden begroot.	Structurele kosten en andere implementatiekosten dan welke nu voldoende concreet benoemd in de kadernota maken geen onderdeel uit van het voorstel voor begroting.
Burgerparticipatie (i.r.t Omgevingswet en Transitievisie warmte	In de begroting (programma 0) is eerder een notitie burgerparticipatie toegezegd, als methode om te werken aan en in gesprek te komen over ‘spelregels’ voor participatieve projecten. In overleg met de raad is dit uitgesteld, samenhangend met het werk van de raadswerkgroep burgerparticipatie. (Zie jaarverslag, programma 0). De noodzaak van deze opgave wordt nu ook zichtbaar in het proces op weg naar de Omgevingsvisie en in het opstellen van de Transitievisie Warmte. Ook de Omgevingswet zelf eist dat gemeenten op een andere manier vormgeven aan de participatie met inwoners. Zo zal bijvoorbeeld de inspraakverordening tegen het licht moeten worden gehouden. Daarmee krijgt de ambitie burgerparticipatie ook een plek in de implementatieopgave Omgevingswet. Op dit moment is dit in financieel opzicht onvoldoende concreet om op te nemen in deze kadernota.	Onvoldoende concreet om op te nemen in de kadernota.

Bijlage 2 Financieel-technische uitgangspunten

1. Algemene uitgangspunten

a. Bestaand beleid

Uitgangspunt voor de begroting 2022 is het bestaande en aanvaarde beleid. Als bestaand beleid wordt beschouwd de budgetten met onderbouwing uit de begroting 2021 met daaraan toegevoegd besluiten en begrotingswijzigingen tot 1 juni 2021, ofwel de stand van de kadernota.

b. Nieuw beleid

Nieuw beleid wordt als uitgangspunt gehanteerd bij begroting indien hier door de raad een besluit over is genomen. Hetzij middels een voldoende concreet besluit in deze kadernota. Danwel in een afzonderlijk besluit bij het vaststellen van de begroting of anderzins.

c. Loon- en prijsstijgingen

Er wordt rekening gehouden met prijsstijgingen bij alle kosten en opbrengsten. Ook wordt de uitkomst van de meicirculaire over het gemeentefonds (en indien mogelijk) de septembercirculaire van het ministerie van Binnenlandse Zaken meegenomen. Voor de hoogte van de prijsstijgingen wordt aansluiting gezocht bij de meicirculaire over het gemeentefonds tenzij er aanleiding is om hier op individuele posten van af te wijken (bijvoorbeeld door prijsafspraken). Met betrekking tot de personeelskosten wordt uitgegaan van de formatie en het salarispeil per 1-6-2021 plus de eventuele te verwachten periodieke verhogingen. De salarisverhogingen zoals die zijn afgesproken in het CAO-akkoord worden hierin meegenomen. Voor wat betreft de sociale lasten zal een inschatting worden gemaakt van de premiestijgingen op basis van de meest actuele informatie.

d. Planmatig onderhoud en beheer

De lasten van planmatig onderhoud en beheer worden gebaseerd op de vastgestelde geactualiseerde onderhoudsplannen (riolering, e.d.). Structurele lasten als gevolg van in het beleidsplan genoemde uitgaven of investeringen zullen eveneens worden opgenomen.

e. Inwoner gerelateerde kosten

Rekening wordt gehouden met toe- of afname van aantal inwoners en de doorwerking daarvan in de bijdragen van gemeenschappelijke regelingen.

2. Financieel technische uitgangspunten

a. Aantal inwoners en woonruimten

Het aantal inwoners en woonruimten worden gebaseerd op de meest actuele vastgestelde cijfers. Hierbij wordt rekening gehouden met de groei van het aantal woonruimten en inwoners als gevolg van woningbouw.

b. Rente

Over de (verplichte) uitgezette gelden bij de schatkist wordt geen rente ontvangen. Doordat er geen rente wordt ontvangen en wij geen leningen hebben, stellen wij de renteomslag op 0% (conform de BBV voorschriften).

c. Belastingen

Uitgangspunt voor de begroting 2022 zijn de in de begroting 2021 opgenomen tarieven. In principe wordt hierop alleen de inflatiecorrectie toegepast.

- Ozb: Bij de bepaling van de ozb tarieven wordt rekening gehouden met de nieuwe woz-waardes per 1 januari 2022 met als waardepeildatum 1 januari 2021. Indien de waardes dalen zullen de tarieven stijgen om eenzelfde opbrengst te kunnen genereren en vice versa.
- Het tarief voor de afvalstoffenheffing wordt aangepast naar het niveau om tot 100% kostendekkendheid te komen.
- Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld op basis van het vastgestelde vGRP.

d. Leges

Bij de leges wordt gestreefd naar een kostendekkend tarief (huwelijken, grafrechten, leges omgevingsvergunning). Op de hoogte van bepaalde leges kan de gemeente geen invloed uitoefenen aangezien deze (maximumtarieven) worden voorgeschreven door het ministerie (paspoorten, identiteitskaarten). Jaarlijks wordt in de begroting en jaarrekening bij de paragraaf lokale heffingen ingegaan op de kostendekkendheid van de verschillende tarieven en leges.

Gemeente ROZENDAAL

Raadsvergadering 6 juli 2021

Concept-lijst ingekomen stukken en mededelingen

Memo's/notities van B&W voor de raad	B&W stellen voor
Lokaal Preventieakkoord: 06.11-1	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief woonagenda Arnhem e.o.: 06-11-2	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief Evaluatie Transformatieplan 2.0 Sociaal domein gemeente Rheden: 06-18-2	Voor kennisgeving aannemen
Herbenoeming lid Raad van Toezicht scholengroep Veluwezoom: 06-25-1	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief Preventieakkoord Volksgezondheid: 06-25-2	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief verstedelijkingsstrategie: 06-25-3	Voor kennisgeving aannemen
Vaststelling subsidie 2020 Bibliotheek 06-25-4	Voor kennisgeving aannemen

Ingekomen stukken door raads-/commissieleden opgevoerd ter bespreking
Lokaal Preventieakkoord Rheden Rozendaal 06-11-1

Er zijn tot op heden nog geen stukken aangebracht voor de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 6 juli 2021.

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Lokaal preventieakkoord 2021 - 2023

Adviseur	: M. Jansma	**Behandeldatum**	: 8 juni 2021
Programma	: Sociaal domein	**Kenmerk**	: MJ-21-17
Programmanummer	: 6.	**Openbaar**	: **ja**
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies
1. Instemmen met het Lokaal Preventieakkoord 2021- 2023 Rheden-Rozendaal
2. Instemmen met de aanvraag van het Uitvoeringsbudget 2021 ad € 10.000

Aanleiding
In november 2018 heeft de VNG, namens de gemeenten, met circa 70 andere landelijke partijen in de publieke en private sector het Nationaal Preventieakkoord ondertekend. Dit akkoord bevat een uitgebreid pakket aan afspraken en maatregelen over het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik.
Vergelijkbaar met de aanpak bij sport, is het de bedoeling dat gemeenten dit nationaal preventieakkoord gaan omzetten in een regionaal of lokaal preventieakkoord. Evenals bij de lokale sport- en beweegakkoorden, stelt VWS hiervoor een ondersteuningsbudget beschikbaar. Dit moet worden aangevraagd met een formulier dat identiek is aan dat van het Sportakkoord[1]. Bijgevoegd treft u aan het Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal~~,~~ dat, na een voorbereidingsperiode in 2020, in de eerste maanden van 2021 is opgesteld (* bijlage 1). (Dit preventieakkoord wordt definitief gemaakt nadat de mening van de inwoners van onze gemeenten bekend is, zie blz. 11.)
* De aanvraag, een korte samenvatting van het Preventieakkoord, is bijgevoegd als bijlage 2.

Beoogd effect
Doelstelling is in de eerste plaats kennisnemen van het Lokaal Preventieakkoord ‘Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal’. En in de tweede plaats, om op basis van dit akkoord het uitvoeringsbudget 2021 aan te vragen. Omdat dit uitvoeringsbudget, € 10.000 per jaar, uiterlijk 7 juni moest worden aangevraagd, wordt dit met terugwerkende kracht aan uw college gemeld.

Argumenten
Belang van het Preventieakkoord
Het aanpakken van gezondheidsknelpunten is ook in het belang van onze gemeente. Van de drie nationale speerpunten worden er twee aangepakt: roken en overgewicht. Daarnaast is er een aantal specifiek lokale speerpunten benoemd (* zie kortheidshalve bijlage 2).

[1] In B&W d.d. 2 juni 2020 heeft uw college ingestemd met het ondertekenen van de Intentieverklaring 2021 Lokaal Sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal. Deze moest worden bijgevoegd bij de aanvraag voor het Uitvoeringsbudget 2021 ad € 10.000. Bij het Lokaal Preventieakkoord is zo’n Intentieverklaring niet nodig. Een aanvraag voor het Uitvoeringsbudget, eveneens € 10.000, volstaat.

Belang deelname Rozendaal
Er nemen partijen deel aan de lokale Werkgroep die ook van belang zijn voor onze gemeente, zoals Incluzio en Stichting Een Plus Samenwerking (zie bijlage 1, blz. 22.)
Wij zijn als gemeente Rozendaal door de VNG benaderd om een lokaal Preventieakkoord op te stellen[2]. Dit is een indicatie van het belang van een Lokaal Preventieakkoord, ook voor onze gemeente.

Kanttekeningen
Rechtmatigheid
Onze gemeente kan gedurende drie jaar (2021, 2022 en 2023) jaarlijks een uitvoeringsbudget ad € 10.000 aanvragen. Deze middelen dienen te worden verantwoord via SiSa en direct of indirect ten goede te komen aan de inwoners van onze gemeente. De gemeente Rheden kan jaarlijks € 30.000 aanvragen. De uitvoeringsbudgetten (1:3) staan niet in verhouding tot de inwoneraantallen (1:26) en het aantal initiatieven in beide gemeenten. Als niet kan worden aangetoond dat de € 10.000 direct of indirect ten goede komt aan onze gemeente, dan bestaat het risico dat middelen moeten worden terugbetaald.
Wij zullen hier goed op moeten letten. Zeker in de opstartfase zijn hiervoor mogelijkheden en dan kan een goede basis worden gelegd voor de resterende projectperiode. Zie verder bij personele gevolgen.

Toelichting procedure
De VNG heeft een positieve beslissing genomen op het Preventieakkoord (* zie bijlage 3). Deze beslissing is begin mei alleen ter kennis gebracht van de eerste contactpersoon (gemeente Rheden). Pas op 31 mei werd duidelijk dat onze gemeente de beslissing niet had ontvangen. De aanvraag voor het uitvoeringsbudget moet uiterlijk 7 juni bij VWS worden ingediend. Dat gebeurt op tijd, maar hierdoor is dit vooraf gegaan aan bespreking in uw college.
Dit verdient geen schoonheidsprijs. Inhoudelijk gaat het echter bijna om een formaliteit: het aanvraagformulier is gelijk aan dat van het Sport- en beweegakkoord en wordt door de secretaris ondertekend.

Personele gevolgen
Mede om ervoor te zorgen dat de activiteiten in het belang zijn van Rozendaal en haar inwoners, is ambtelijke inzet gewenst. De beleidsadviseur Sociaal domein is nu agenda-lid van de lokale kerngroep die de middelen verdeelt. Dit is een minimale invulling.
In overleg met de (tijdelijke) senior adviseur kan hier, zeker in de opstartfase, een actievere invulling aan gegeven worden.

[2] De VNG heeft met VWS afgesproken zich in te zetten voor het tot stand komen van lokale of regionale afspraken. De VNG vindt het van belang dat gemeenten zich richten op de achterliggende problematiek: een ongezonde leefstijl als oorzaak of als gevolg van een meer complexe problematiek. De VNG speelt een actieve rol in de totstandkoming van lokale of regionale plannen. Zij biedt niet alleen ondersteuning: de plannen moeten ook bij de VNG worden ingediend, die ze vervolgens beoordeelt.

Financiën
Inkomsten: € 10.000 in 2021, 2022 en 2023. Het gaat om middelen in het kader van de Uitvoering Lokale Preventieakkoorden. Dit is, net zoals bij het Sportakkoord, het uitvoeringsbudget voor gemeenten tot 20.000 inwoners.

Vervolg
1. In relatie tot de tijdelijke uitbreiding formatie Sociaal domein is, in elk geval in de opstartfase, een actievere betrokkenheid in de lokale kerngroep mogelijk
2. Zie bij Communicatie

Communicatie
1. Aanvraag Uitvoeringsbudget 2021 bij VWS: reeds ingediend
2. Kerngroep lokaal Preventieakkoord t.a.v. beleidsadviseur gemeente Rheden
3. Gemeenteraad d.d. 6 juli 2021 tkn op de lijst van ingekomen stukken.

Bijlagen
1. Preventieakkoord Rheden- Rozendaal 2021- 2023 ‘Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal’
2. Adviesaanvraag uitvoeringsbudget Lokale Preventieakkoorden/Preventieaanpak
3. Beslissing VNG op Aanvraag Rheden - Rozendaal

Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal

Preventieakkoord Rheden - Rozendaal 2021-2023
Rheden, april 2021

Inleiding

Rheden en Rozendaal: twee Gelderse buurgemeenten aan de zuidkant van de Veluwe. Met bossen, heide, rivieren en oude landgoederen. Een prachtige woonomgeving! Hebben we daar altijd oog voor? Sommige dorpsgenoten, buren of vrienden hebben misschien andere zaken aan hun hoofd; ze voelen zich somber of eenzaam. Ze hebben geen werk of een laag inkomen, ontwikkelen mogelijk gewoontes die lastig af te leren zijn zoals roken of te veel drinken. De verschillen tussen groepen mensen zijn soms groot. De gemeenten Rheden en Rozendaal hebben, samen met zorg- en welzijnsorganisaties en vrijwilligersorganisaties, het voortouw genomen om hier wat aan te doen.

In dit Preventieakkoord Rheden - Rozendaal beschrijven we die stappen om te komen tot allerlei acties in de dorpen zodat steeds meer inwoners zich lekker(der) in hun vel voelen, meer energie krijgen en ook anderen kunnen helpen. Door meer samen te werken, open te staan voor vragen en ideeën van inwoners, door vroegtijdig signalen te zien en vrolijke en laagdrempelige activiteiten te ondernemen die mensen verder helpen. Iedereen met een goed idee kan zich aansluiten. De komende twee jaar komen kansrijke ideeën in aanmerking voor een subsidie en ondersteuning. Zo gaan we op weg naar meer gezonde en gelukkige inwoners; Samen Sterker en Gezond in Rheden en Rozendaal!

Het lokale Preventieakkoord Rheden - Rozendaal is een lokale doorvertaling van het Nationaal Preventieakkoord, waarin 70 landelijke organisaties de handtekening hebben gezet om overgewicht, roken en te veel alcoholgebruik aan te pakken. Ons lokale Preventieakkoord Rheden - Rozendaal sluit aan op twee van deze landelijke hoofdthema’s voor een gezonde leefstijl: overgewicht en roken. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat veel mensen in onze gemeenten zich eenzaam voelen; dat is daarom ons derde thema. Tot slot zetten we in op activiteiten die mensen helpen om wijzer om te gaan met hun geld; hun financiële gezondheid.

Er gebeurt in onze gemeenten al heel veel op bovengenoemde thema’s, zoals het programma JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht), Stoppen met roken programma's of bijvoorbeeld het platform voor bewonersinitiatieven Ik buurt mee. Die initiatieven en programma’s gaan we versterken de komende jaren met een aantal aanvullende initiatieven uit het preventieakkoord.

Wij werken samen met een groot aantal partners uit onze gemeenten, van grote bedrijven, zoals Koninklijke Gazelle N.V., tot eenpitters. Van vrijwilliger tot directeur. Een bloemlezing: zorgorganisaties (Een Plus samenwerking), welzijn (Incluzio), vrijwilligersorganisatie Humanitas, vluchtelingenwerk, het onderwijs, maatschappelijke organisaties als Stichting Vitesse Betrokken, Sportbedrijf Rheden, de bibliotheek, de eerstelijnszorg, cultuurbedrijf RIQQ en private partners als Koninklijke Gazelle Rijwielfabriek N.V., Rabobank. De lijst is eindeloos; ieder die wil bijdragen meldt zich aan en doet mee!

Leeswijzer

In dit document gaan we eerst in op het preventieakkoord; zowel het nationale akkoord als onze lokale invulling (hoofdstuk 1). Vervolgens geven we een beeld van de gezondheid van inwoners uit Rheden en Rozendaal (hoofdstuk twee). In hoofdstuk drie kiezen we onze lokale preventiethema's, lichten we deze toe en worden de activiteiten beschreven die in 2021 in gang worden gezet.

In de laatste hoofdstukken komen de lokale organisatie van de uitvoering van het preventieakkoord (hoofdstuk 4) aan bod, de financiën (hoofdstuk 5) en de uitnodiging aan partners (hoofdstuk 6; zowel organisaties als personen) om zich aan te sluiten bij dit mooie gezonde akkoord.

INHOUD

Inleiding
Leeswijzer

1. Van Nationaal naar lokaal Preventieakkoord

2. Beeld van gemeenten Rheden en Rozendaal
   2.1 Inleiding
   2.2 Gemeente Rheden
   2.3 Gemeente Rozendaal
   2.4 Inwoners van Rheden en Rozendaal

3. Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal
   3.1 Toekomstvisie ‘Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal’
   3.2 Uitwerking van de thema’s
   3.2 Samenwerken aan preventie

4. Vervolgstappen; hoe gaan we verder

5. Financiën

6. Partners Preventieakkoord Rheden - Rozendaal

Hoofdstuk 1 Van Nationaal naar lokaal Preventie Akkoord

In 2018 is het Nationaal Preventieakkoord afgesloten, waarin grote maatschappelijke organisaties, zorgbedrijven en ondernemingen beloven om samen te werken op het voorkomen van ziekte en zorg in Nederland. Door roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik aan te pakken kan de gezondheid van heel veel Nederlanders verbeteren.

Het Nationaal akkoord is afgesloten met ruim 70 partijen zoals patiëntenorganisaties, zorgaanbieders, zorgverzekeraars, gemeenten, sportbonden, bedrijven, fondsen, onderwijs, maatschappelijke organisaties en de Rijksoverheid. Het is gericht op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Voor deze thema´s zijn de ambities, doelen en maatregelen vastgelegd in een akkoord. Daarin staan meer dan 200 afspraken om Nederland gezonder te maken [zie link].

Een onderdeel van de nationale afspraken is dat elke gemeente wordt gevraagd een lokaal akkoord af te sluiten. Wij mogen in Rheden en Rozendaal daar onze eigen invulling aan geven de komende jaren. Dit is ons lokale preventieakkoord, met aandachtspunten en projecten die passen bij ons, onze inwoners en onze wensen.

In januari 2020 is een kerngroep samengesteld met vertegenwoordigers uit de eerstelijnszorg (Een Plus samenwerking), de nieuwe overkoepelende welzijnsorganisatie Incluzio, met vrijwilligersorganisatie Humanitas en vertegenwoordigers uit de gemeente Rheden. Regionaal Ondersteuningsstructuur Proscoop is gevraagd om op basis van beschikbare data en een bewoners consultatie een regiobeeld van de gezondheid in Rheden en Rozendaal te maken. Op basis van dit onderzoek heeft de kerngroep gekeken welke preventiethema's de meeste aandacht vragen in de gemeenten Rheden en Rozendaal.

Een onafhankelijk formateur, Juul van Rijn, heeft de kerngroep begeleid om te komen tot het preventieakkoord met concrete initiatieven en een goede werkwijze voor de komende jaren. In 2021, 2022 en 2023 zijn er vanuit het rijk financiële middelen beschikbaar om de plannen uit te voeren.

Na akkoord van Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) op de ingediende plannen zal een kerngroep Preventieakkoord Rheden - Rozendaal borg staan voor de uitvoering van de activiteiten die zijn beschreven. Nieuwe partners en organisaties worden uitgenodigd aan te sluiten en voor deelactiviteiten worden eigenaars gezocht. De kerngroep zorgt voor het aanvragen van de jaarlijkse subsidie (via de gemeente) en de verantwoording naar de VNG die dient te worden afgelegd.

In 2020 sloten zo'n 75 partners uit Rheden en Rozendaal al een Sport- en beweegakkoord, met plannen om zoveel mogelijk inwoners te stimuleren om te sporten en bewegen. Dit preventieakkoord borduurt voort op de beweging die het Sportakkoord in gang heeft gezet. Het preventieakkoord richt zich daarbij op een aantal andere gezondheidsthema's (zie hoofdstuk 3).

Hoofdstuk 2 Beeld van gemeenten Rheden en Rozendaal

2.1 Inleiding

Midden in de provincie Gelderland, aan de zuidkant van de Veluwe, liggen de gemeenten Rheden en Rozendaal. Rheden is met 43.640 inwoners een middelgrote gemeente. En Rozendaal is, met 1.726 inwoners de winnaar van de verkiezing kleinste gemeente op het vasteland van Nederland. Rozendaal en de zeven Rhedense dorpen liggen als een lang lint aan de rand van Nationaal park de Veluwezoom. De gemeente Rheden bestaat uit de dorpskernen Velp, Rheden, De Steeg, Ellecom, Dieren, Spankeren en Laag-Soeren. Rozendaal bestaat uit de kern Rozendaal en twee buurtschappen in het Nationaal Park Veluwezoom (Terlet en Imbosch).

De bevolking groeit in absolute aantallen licht, maar de beroepsbevolking neemt duidelijk af en de groep ouderen groeit in de twee samenwerkende gemeenten. De ‘groene en blauwe omgeving’; de openbare toegang tot zowel het nationaal park als het rivierengebied en de uiterwaarden biedt voldoende mogelijkheden tot recreëren. De inwoners doen, vanwege de bovengemiddelde leeftijd en de relatief grote groep met een lage SES (sociaaleconomische status) in de gemeente Rheden, bovengemiddeld aanspraak op de gezondheidszorg en voorzieningen.

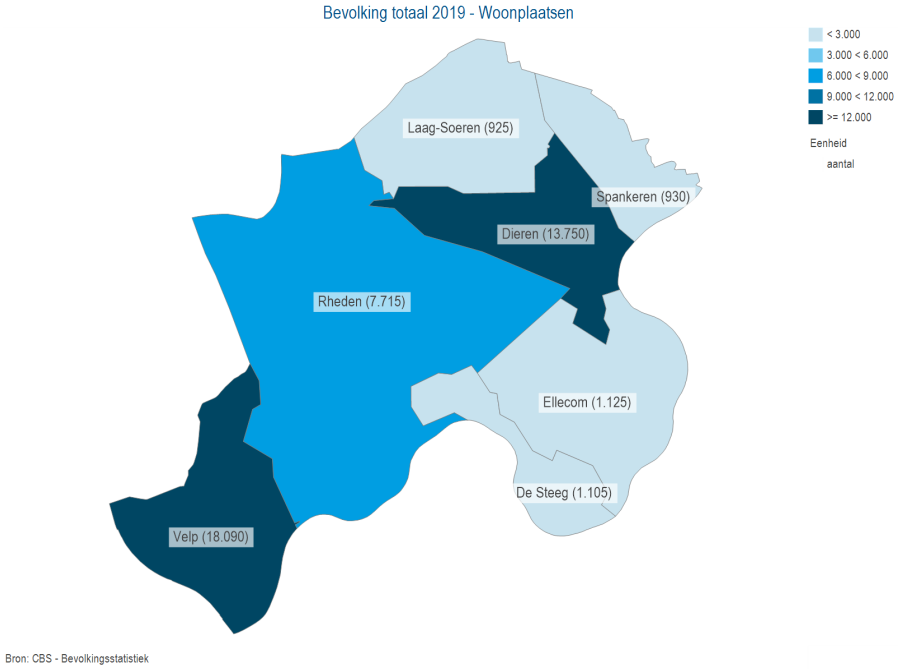

Hoe staan we er voor in Rheden en Rozendaal? In het Regiobeeld wordt de gemeente Rheden vergeleken met het gemiddelde van Nederland. In 2.2 van dit hoofdstuk geven we aan de hand van de uitkomsten van het Regiobeeld een inkijk in de gezondheid en welbevinden van de bewoners van Rheden. Voor Rozendaal in geen regiobeeld gemaakt. In paragraaf 2.3

beschrijven we de situatie in Rozendaal op basis van gegevens die bekend zijn. In 2.4 tenslotte beschrijven we de bewonersenquête die is uitgezet en waarvan na medio mei 2021 de resultaten bekend zijn.

2.2 Gemeente Rheden

De sociaaleconomische verschillen binnen de gemeente Rheden zijn groot. De demografische veranderingen in de regio leiden tot een hogere vergrijzing dan gemiddeld in Nederland. Reden te meer om niet alleen in te zetten op preventie van ziekte, maar ook het bevorderen van gezondheid; een gezonde en gelukkige gemeente dus!

Bronnen Regiobeeld
Regionale Ondersteuningsstructuur Proscoop heeft in opdracht van de gemeente Rheden het Regiobeeld samengesteld . Zij raadpleegde daarbij zowel openbare bronnen (Gezondheidsmonitor GGD, RIVM, CBS, Vektis, UWV, NOC*NSF, Verwey Jonker instituut en Integrale Jeugdmonitor) en besloten bronnen (zoals Primos prognoses op het gebied van gezondheidsvraagstukken en demografische ontwikkelingen). In de volgende alinea's beschrijven we de belangrijkste bevindingen.

Samenstelling bevolking
De bevolking van Rheden groeit in absolute aantallen licht, maar de beroepsbevolking neemt duidelijk af en de groep ouderen groeit. Zo ook het aantal kwetsbare ouderen, en met name in Rheden, Velp en Dieren. Dit brengt ook meer comorbiditeit en ouderdomsziekten met zich mee. Dit leidt tot een grotere druk op de beroepsbevolking en op de zorg.Rozendaal is stabiel gebleven.

Voor wat betreft het aantal huishoudens is Rheden is gemiddeld qua samenstelling in huishoudens. In de afzonderlijke dorpen zijn er wel verschillen. Veel alleenstaanden in Velp en veel gezinnen met kinderen in Spankeren en Rheden. De verschillen in sociaal economische status (SES) zijn groot. De dorpskernen Dieren, Rheden, Spankeren en Velp scoren lager dan landelijk gemiddeld, De Steeg hoger en Ellecom, Rozendaal en Laag- Soeren fors hoger.

Bevolkingsprognose

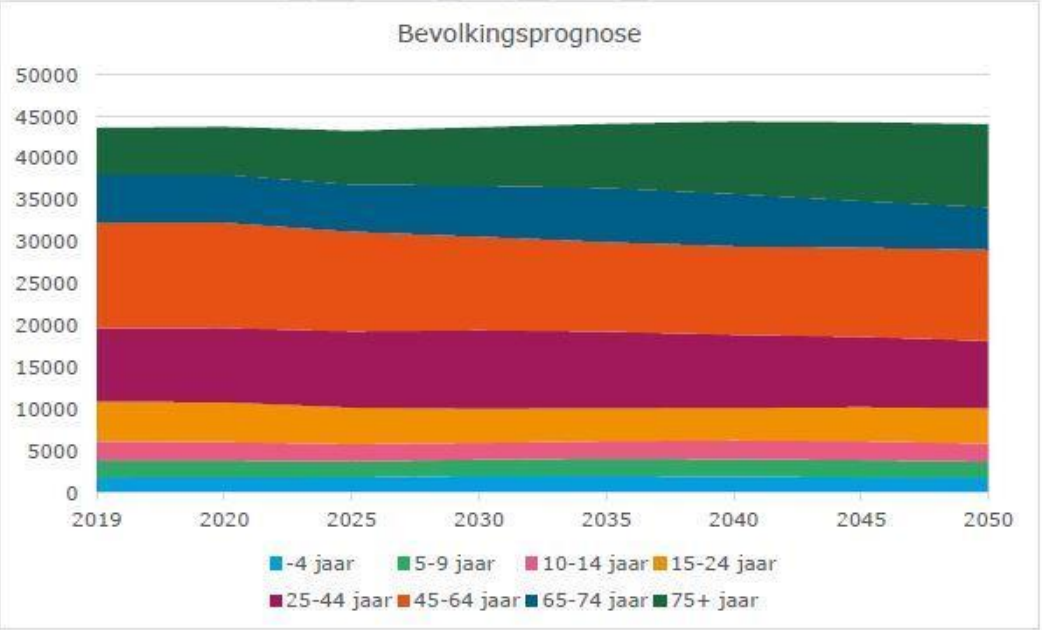

Factorscore sociale status

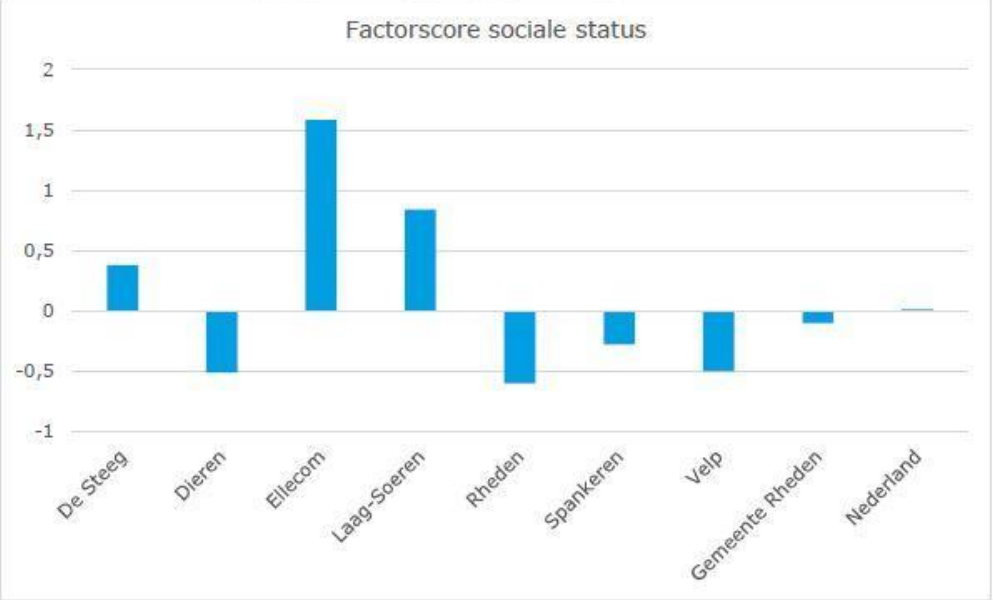

Leefstijl

Het landelijk preventieakkoord is gericht op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Hoe staat het er voor in de gemeente Rheden?

Roken

Als we kijken naar het aantal rokers zien we dat er minder rokers zijn in Rheden dan gemiddeld in Nederland. Bijzondere aandacht moet er zijn voor de groep jongeren. Het

percentage jongeren dat rookt is gemiddeld voor Nederland met een klein verschil: op het VMBO wordt meer gerookt dan op MAVO/HAVO/VWO. Blowen komt echter vaker dan landelijk gemiddeld voor, met name op MAVO/HAVO/VWO wordt veel geblowd.

Overgewicht
Van de groep 19-65 jarigen voldoen minder mensen dan gemiddeld aan de beweegnorm (150 minuten bewegen per week), terwijl de groep 65-plussers er juist meer dan gemiddeld aan voldoet. Ernstig overgewicht komt vaker voor dan gemiddeld bij de groep 19-65 jarigen. 65+ scoort hier juist beter. Het voldoen aan de beweegnorm is voor mensen met een lichamelijke beperking lastiger. In Rheden hebben mensen meer dan gemiddeld in Nederland last van een of meer langdurige lichamelijke beperkingen. De 19-65 jarigen zijn vaker beperkt bij activiteiten vanwege problemen met hun gezondheid. Er zijn minder mensen dan landelijk gemiddeld die een of meer lichamelijke beperkingen hebben. Met name de groep 65-plussers scoort hoog.

Kinderen van 0-12 jaar in de gemeente Rheden bewegen ook minder dan gemiddeld in Nederland. Ook op het VMBO wordt minder bewogen. Er zit een groot verschil in het bewegen tussen de leeftijd 0-12 jarigen en 12-19 jarigen. Met name kinderen in klas 1 en 2 van het voortgezet onderwijs hebben vaker (ernstig) overgewicht. Jongere kinderen tussen 0-12 jaar scoren gemiddeld of beter dan het landelijk gemiddelde. Overgewicht is wel gedaald de laatste vijf jaar.

Alcoholgebruik
Vergelijkbaar met roken is het alcoholgebruik in Rheden. Dit ligt bijna gelijk met het Nederlands gemiddelde. Onder de jongeren zien we een ander beeld. Het alcoholgebruik ligt lager dan gemiddeld in Nederland. Door jongeren op MAVO/HAVO/VWO wordt wel meer alcohol gebruikt dan op het VMBO.

Gezonde geest
'Mens sana in corpore sano', het Latijnse gezegde vertaalt in 'een gezonde geest in een gezond lichaam' valt op in de analyse van Rheden. Werken aan de mentale gezondheid is belangrijk. De mentale druk en stress bij jongeren lijkt meer toe te nemen. Om te zorgen dat je lekker in je vel blijft, is het belangrijk om veerkrachtig te zijn, te leren omgaan met uiteenlopende verwachtingen en zorgen dat er balans blijft tussen stress en ontspanning. Hoe belangrijk het is om vriendschappen te onderhouden en in contact te blijven, voelt iedereen in deze periode van sociale onthouding tijdens de corona pandemie. Juist de onderlinge verbinding met elkaar wordt ontzettend gemist door mensen en helemaal door jongeren. Dit zien we terug in de risicocijfers op geestelijke ongezondheid van de Rhedense jongeren. Leerlingen op het VMBO hebben een iets hoger risico op geestelijke ongezondheid, terwijl leerlingen op MAVO/HAVO/VWO juist een lager risico hebben dan gemiddeld. In de gemeente Rheden is er een groot verschil tussen VMBO en MAVO/HAVO/VWO.

Werk en vrije tijd
Het hebben van (prettig) werk draagt bij aan de gezondheid en welbevinden van mensen. Het percentage mensen dat arbeidsongeschikt is verklaard, ligt hoger dan gemiddeld en de arbeidsparticipatie ligt lager, zowel bij mensen met als zonder migratieachtergrond. Er zijn

iets minder huishoudens met een bijstandsuitkering dan landelijk gemiddeld. Ook zien we dat meer dan gemiddeld in Nederland mensen in Rheden zijn aangesloten bij een sportclub, doen aan vrijwilligerswerk en/of mantelzorger zijn.

Zorg
Mede door bovengeschetst beeld zien we dat Rheden en Rozendaal meer dan gemiddeld kwetsbare ouderen hebben, meer mensen beperkt zijn in hun activiteiten, dat meer mensen dan gemiddeld in Nederland hulp krijgen bij het huishouden. Meer huishoudens maken aanspraak op een WMO voorziening en/of een voorziening via de Participatiewet. Een van de gevolgen is dat met name in Rheden de zorgkosten op iedere sector, behalve op de GGZ, hoger liggen dan gemiddeld in Nederland. En dat de kosten per financieringsbron ook hoger liggen dan gemiddeld.

Velp en Rozendaal behoren tot de meest vergrijsde dorpen van Nederland, het dorp Rheden is bovengemiddeld vergrijsd.

2.3 Gemeente Rozendaal

Rozendaal is met ruim 1.700 inwoners qua inwonertal de kleinste gemeente op het vasteland. Rozendaal ligt ten noordoosten van Arnhem, aan de zuidelijke Veluwezoom. De bebouwde kom grenst direct aan de gemeente Arnhem en de kern Velp (gemeente Rheden), deze vormen samen een aaneengesloten bebouwde omgeving. Het is een zelfstandige gemeente met een goede werkrelatie met ‘de buren’: de ambtelijke organisatie wordt grotendeels uitgevoerd door de gemeente Rheden.

De gemeente wordt gevormd door de kern Rozendaal en twee buurtschappen in het Nationaal Park Veluwezoom (Terlet en Imbosch). Het grootste gedeelte van het grondgebied bestaat uit bos en heide. Het natuurgebied is voor voetgangers en fietsers goed toegankelijk en door het natuurgebied lopen enkele goed bewegwijzerde fietsroutes.

Typering van de gemeente
Rozendaal heeft een dorpskern met een open en royaal opgezet karakter en ook de latere uitbreidingen zijn ruim van opzet. De gemeente kent weinig eigen voorzieningen. Inwoners maken vaak gebruik van voorzieningen in Arnhem en Velp. Rozendaal huisvest twee scholen: een voor primair onderwijs en een voor voortgezet onderwijs. Ook kinderen uit naburige gemeenten bezoeken deze scholen, vooral uit Velp en Arnhem.

De gemeente kent relatief veel kinderen in de basisschoolleeftijd. Van de Rozendaalse bevolking is 10,2 % tussen 4-11 jaar, in vergelijking met 8,5% in Nederland als geheel (cijfers uit 2019). Daarnaast zijn er relatief veel ouderen. Het aantal inwoners dat in 2020 50 jaar is of wordt, tot en met degenen die op 1-1-2020 74 jaar zijn of worden, bedraagt 534. Het aantal inwoners dat in 2020 75 jaar is of wordt en ouder, bedraagt per 1-1-2020: 177.

Trends en ontwikkelingen
Rozendaal herkent de landelijke trends van vergrijzing, individualisering, digitalisering en flexibilisering. Dit werkt ook door in de aanpak van gezondheidsproblemen. Ook de trends op het gebied van roken, overgewicht en alcoholgebruik worden herkend. In die zin is Rozendaal vergelijkbaar met de gemeente Rheden.

2.4 Mening van de Inwoners van Rheden en Rozendaal

Wat vinden de inwoners van Rheden en Rozendaal van preventie? Hoe denken zij over hun eigen gezondheid na en wat vinden zij wat de gemeente zou kunnen doen om gezondheid te verbeteren? In een enquête die open staat voor alle bewoners wordt in april/mei een antwoord gevraagd op deze hoofdvragen. De vragen zijn verdeeld naar de onderwerpen die ook in het Regiobeeld worden behandeld. De enquête is per 14 april 2021 verspreid via lokale media (Regiobode, Rheden Nieuws, In de Roos) en via de communicatiemiddelen van partners uit de kerngroep. Sluitingsdatum is 15 mei 2021 en daarna worden de resultaten verwerkt in het definitieve Preventieakkoord Rheden-Rozendaal (dat uiterlijk 7 juni 2021 wordt ingediend).

Hoofdstuk 3 Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal

3.1 Toekomstvisie en keuze voor de thema's

Met de plannen, activiteiten en oproepen uit dit akkoord willen we in alle dorpskernen van de gemeenten Rheden en Rozendaal het netwerk opbouwen of versterken waarin maatschappelijke organisaties, zorgorganisaties, welzijn, gemeenten, onderwijs, bedrijfsleven én alle inwoners zich samen sterk voor maken voor gezondheidswinst -dus minder behoefte hebben aan zorg-.

Preventiethema's zijn complexe vraagstukken die met meerdere partijen samen aangepakt moeten worden, met inbreng vanuit ieders eigen deskundigheid en ervaring. Zo bundelen we de krachten. We willen dit versterken door meer te gaan samenwerken tussen de verschillende organisaties gericht op zorg, welzijn en vrijwilligers, maatschappelijke 'aanbieders' als het onderwijs en private partners, door actief bewoners en buurtverenigingen te betrekken bij preventie thema's en door open te communiceren over activiteiten en behaalde resultaten. Hoe gaan we dit doen? In paragraaf 3.4 lees je er meer over.

Keuze voor de thema's
We zaten niet stil, afgelopen jaren. We kunnen constateren dat er al veel wordt gedaan in onze gemeenten gericht op gezondheid en preventie van alle inwoners. Met de kerngroep is gekeken waar we extra initiatieven kunnen ontwikkelen; waar een extra duwtje een grote stap in de goede richting kan zijn. Gekozen is voor drie overkoepelende thema's van het lokale Preventieakkoord Rheden - Rozendaal.

De thema's zijn:
- ★ Lekker in je vel (gezonde leefstijl);
- ★ Wijs met geld (financiële gezondheid);
- ★ Samen sterker (eenzaamheid).

De thema's worden in tabel 1 nader toegelicht.

Gezonde samenleving
Daarmee komen we tot het doel van het voorliggende preventieakkoord: Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal door het verbeteren van de gezondheid en het voorkomen van zorgvraag van onze inwoners.We willen dit doel bereiken door samen preventieprojecten binnen de drie hoofdthema's te stimuleren, op te zetten en uit te voeren.

Vouchers voor kansrijke preventie-initiatieven 2022 en 2023
Voor het lopende kalenderjaar zijn door de kerngroep ideeën geselecteerd die passen bij bovenstaande thema's. Voor 2022 en 2023 is de aanpak anders: wij gaan inwoners blijvend betrekken met behulp van het verstrekken van vouchers voor de preventie-ideeën. Jaarlijks kunnen inwoners hun -kleinschalige, praktische, originele en wijkgerichte- ideeën indienen. Via gerichte communicatie worden de gekozen preventie thema's onder de aandacht

gebracht bij de inwoners. Inwoners zijn zelf aan zet en worden gestimuleerd om de gezondheid van Rheden en Rozendaal te bevorderen. Daarvoor worden ze ook beloond: de meest kansrijke initiatieven krijgen een uitkering van de vouchers. De geselecteerde projecten voor 2021 worden in paragraaf 3.2 beschreven.

Tabel 1: Thema's Preventieakkoord Rheden & Rozendaal

THEMA	**Lekker in je vel (leefstijl)**	
	Een gezonde leefstijl bestaat uit vele aspecten. In dit akkoord is gekozen voor de thema's roken en overgewicht. Speciale aandacht is er voor de jongeren, omdat op die aspecten we in Rheden 'hoger scoren' dan het landelijk gemiddelde. Door de grote populatie ouderen treden ook meer 'ouderdomsziekten' op zoals Diabetes, COPD en CVRMen wordt in toenemende mate beroep gedaan op de zorg. NB Voldoende sporten en bewegen dragen ook bij aan een gezonde leefstijl. Voor doelen en activiteiten verwijzen we naar het Sportakkoord Rheden-Rozendaal, met daarin ruim 70 initiatieven waarmee inwoners meer in aanraking komen met en gaan Sporten en bewegen [Naar de website sport- en beweegakkoord].	
THEMA	**Wijs met geld (financiële gezondheid)**	
	Omdat er een verband is tussen gezondheidsproblemen en geldproblemen, gaan we binnen het lokale preventieakkoord aandacht geven aan de financiële gezondheid van de Rhedense inwoner met speciale aandacht voor de jongeren.	
THEMA	**Samen Sterker (eenzaamheid)**	
	Vrijwilligers worden ingezet voor dit thema en hebben speciale aandacht voor inwoners en problematiek van de kleinere dorpskernen en de wijken met gezondheidsachterstanden, en hebben aandacht voor eenzaamheid in het bijzonder.	

3.2 Uitwerking van de thema's

Thema Leefstijl: Lekker in je vel

Een gezonde leefstijl bestaat uit veel delen. Voor 2021 is onder dit thema gekozen voor minder roken, een gezond lichaamsgewicht en therapeutisch aanbod in het nieuwe zwembad van Rheden.

Welke activiteiten gaan we doen?
In 2021 bieden we met stichting Vitesse Betrokken op drie basisscholen een 'gezonde leefstijl programma' aan. Dit wordt toegelicht in onderstaande tabel.

Fietsen, fietsen fietsen!
Daarnaast is regelmatig fietsen een goede (en heel Hollandse) manier om lekker fit bezig te zijn én om op gewicht te blijven. Toch daalt het aantal kinderen dat naar school fietst. Veel (ook middelbare) scholen zouden graag een ommekeer zien: meer fietsers en minder auto's en/of openbaar vervoer. Jongeren meer laten bewegen door te fietsen leidt bovendien tot het voorkomen en verminderen van overgewicht. Als je aan fietsen denkt, dan denken wij in Rheden al snel aan Gazelle: de rijwielfabriek die meer dan 100 jaar in Dieren haar hoofdkantoor en emballage heeft. Leerlingen van groep 8 staan vaak voor de keuze wel of niet met de fiets naar de middelbare school. In samenwerking met de stichting Fietsop1 en Gazelle bieden we leerlingen van groep 8, of net in de brugklas een bijzondere fietsroute: de Global Goals Fietsroute.

Rookvrije omgeving
We willen graag dat onze kinderen rookvrij kunnen opgroeien en willen bijdragen aan een omgeving waarin rookvrij normaal is. Dat geldt overigens niet alleen voor onze kinderen, maar voor ons allemaal. Hiervoor willen we het aantal rookvrije plekken in de gemeenten Rheden en Rozendaal uitbreiden. Denk aan locaties zoals speeltuinen, sportclubs en andere openbare locaties. We stimuleren inwoners en organisaties om met initiatieven voor een rookvrije omgeving te komen en helpen hun plannen te realiseren. We sluiten aan bij de landelijke campagne Stoptober waarmee mensen worden gestimuleerd om de stoppen met roken, te beginnen in de maand oktober. Zo werken we samen aan een rookvrije omgeving.

Van therapie naar bewegen in het Biljoenbad
In Rheden en Rozendaal wonen relatief veel oudere mensen die met het klimmen der jaren ook last krijgen van (chronische) aandoeningen en ziekten. Ook voor mensen met een ziekte of beperking kan bewegen - mits op verantwoorde manier- heilzaam zijn. Het gloednieuwe Biljoenbad (overdekt zwembad in Rheden) heeft een speciaal 'doelgroepenbad' en biedt therapeutisch aanbod voor mensen met bepaalde aandoeningen zoals reuma of diabetes. Gewerkt wordt aan een dekkend therapeutisch aanbod voor alle relevante doelgroepen; hydrotherapie heeft bijvoorbeeld aantoonbare pijnreducerende werking bij patiënten met gewrichtsproblemen (RadboudUMC, 2020).

In de tabel op de volgende pagina lees je welke activiteiten we in 2021 gaan opzetten en met wie.

	Activiteit/ interventie/ idee	Partners
1	**Gezonde leefstijl op scholen i.s.m. Vitesse betrokken** Inzet van het programma *Vitesse Goals* van Stichting Vitesse Betrokken, de maatschappelijke tak van de Arnhemse profvoetbalclub. Rolmodellen (spelers en trainers van Vitesse) worden ingezet om een gezonde leefstijl te promoten onder basisschoolleerlingen. Verschillende thema's worden behandeld zoals 'eten', 'bewegen' en 'middelengebruik'. Het programma van 16 weken bestaat uit een theoriedeel dat wordt aangeboden door Vitesse-spelers en -trainers en een beweegdeel dat wordt afgestemd op het bestaande beweegonderwijs. Met het programma dragen we bij aan de doelstellingen van het Gezonde School-programma van het ministerie van VWS, waarmee basisscholen onder meer een leefstijlcoördinator kunnen financieren. Drie basisscholen zijn zeer enthousiast en willen starten: De Wensvogel (Dieren), de Kameleon (Velp) en Rheder Enk (Rheden). Vitesse, hier is het aandeel kinderen met een lage sociaaleconomische status en de leefstijlproblematiek relatief hoog, waardoor het programma voor een grote impact kan zorgen. Incluzio en het Sportbedrijf Rheden hebben afgesproken dat het Vitesse Goals-programma wordt aangepast aan de Rhedense context. Dit betekent dat er goed wordt aangesloten op het leefstijlaanbod dat er nog meer is, zowel op school als in de wijk.	Stichting Vitesse Betrokken, Sportbedrijf Rheden, Incluzio, gemeente Rheden, scholen De Wensvogel (Dieren), de Kameleon (Velp) en Rheder Enk (Rheden).
2	**Rookvrije omgeving** Een rookvrije omgeving creëren voor kinderen/jongeren en hun ouders. (Onderdeel van landelijk programma 'De Rookvrije Generatie') Onze omgeving wordt steeds meer rookvrij. In de gemeenten Rheden en Rozendaal hebben diverse sportclubs de sportaccommodatie al rookvrij gemaakt. Sinds augustus 2020 zijn alle schoolterreinen rookvrij en vorig jaar maakte een buurt in Velp de speeltuin in hun wijk rookvrij. Met het preventieakkoord gaan we meer plekken rookvrij maken. We helpen initiatieven voor een rookvrije omgeving te realiseren! Deze initiatieven kunnen worden versterkt door mee te doen met de jaarlijkse landelijke campagne Stoptober, dat tot doel heeft om zoveel mogelijk mensen te motiveren om in de maand oktober niet te roken en dit daarna ook vol te houden. De campagne biedt kant en klare filmpjes, posters, folders en ideeën die we in Rheden en Rozendaal op diverse plekken zouden kunnen inzetten.	Mogelijke partners: GGD Gelderland-Midden, Iriszorg

	Activiteit/ interventie/ idee	Partners
3	**Global Goal Fietsroute** Doelgroep: basisschooljeugd groep 8/ starters middelbare school De Stichting Fietsop1! heeft het initiatief genomen om kinderen meer te laten bewegen door te fietsen. Om dit te stimuleren heeft zij een educatieve Global Goal fietsroute uitgezet in Dieren waar de kinderen gebruik van kunnen maken. Zij fietsen ook langs het door de Stichting geïnitieerde PopUp Fietsmuseum. Daarnaast wordt een bezoek gebracht aan de Koninklijke Gazelle Rijwielfabriek NV. Zodat zij kunnen zien en ervaren hoe fietsen worden gemaakt. Zodra Gazelle Experience Center is geopend (opening verwacht in 2022) wordt ook dit innovatieve parcours betrokken in het bezoek aan Gazelle. Gestart wordt in 2021 met een eerste school met groep 8 leerlingen uit een relatieve achterstandswijk. Volgende scholen in 2022 en 2023 kunnen zich aanmelden via een voucher.	Stichting Fietsop1, Koninklijke Gazelle Rijwielfabriek N.V., Gazelle Experience Center, 3 scholen
4	**Doelgroepenbad patiëntenverenigingen** Het consortium heeft het voornemen een mobilisatieplan uit te rollen om de deelnamegraad van de genoemde doelgroepen te vergroten. Daarvoor wordt een actieplan ontwikkeld door de HAN (Hogeschool Arnhem Nijmegen). Het project levert lessen op voor de mobilisatie van andere doelgroepen in de gemeente en ook elders in het land.	Een consortium van zeven partners wil van het doelgroepenbad een preventieve zorgvoorziening maken. De partners zijn: Sportbedrijf Rheden, Eén Plus Samenwerking (eerstelijnszorg), Busser Tjoonk Fysiotherapie (zorgondernemer) en Reumapatiënten-vereniging Arnhem e.o..

Thema financiële gezondheid: Wijs met geld

"In een steeds complexer wordende samenleving is de financiële opvoeding niet meer alleen een taak voor ouders. Financiële problemen zijn immers ook een maatschappelijk probleem." (Arjan Vliegenthart, directeur NIBUD)

Het NIBUD geeft in het scholierenonderzoek aan (2020) het zorgelijk te vinden dat kinderen niet goed leren rond te komen met een bepaald budget en het ‘op=op’-gevoel in mindere mate ervaren. Ook al zijn de inkomens van scholieren gestegen, toch komt meer dan de helft van de scholieren geld tekort. Verder laat het BKR (Bureau Krediet registratie) weten dat jongeren met schulden in de afgelopen vijf jaar is verdubbeld.

In 2020 kwam huisarts, onderzoeker en hoogleraar Van den Muijsenbergh met haar stelling ‘armoede maakt ziek.’ Zij bevestigde eerdere onderzoeken over groeiende ongelijkheid en de relatie met gezondheid. Lager opgeleiden hebben gemiddeld een zeven jaar kortere levensverwachting dan hoogopgeleiden en krijgen gemiddeld 18 jaar eerder te maken met een chronische ziekte. Maatschappelijke ongelijkheid neemt toe, ook door de zorg. We zien dat nieuwe digitale toepassingen vooral hoger opgeleiden bereiken, waardoor verschillen groter worden.

Vaak zijn ook taalproblemen en laaggeletterdheid oorzaken van financiële problematiek. Stichting Lezen en Schrijven geeft aan dat 18% van de Nederlandse bevolking (16+), moeite heeft met lezen, schrijven en/of rekenen. Onder de groep mensen met financiële problemen is dit 50%. Het begrijpen van formulieren, inschatten van de gevolgen van financiële keuzes of communiceren daarover is dan moeilijk.

Kortom: er is een verband tussen gezondheidsproblemen en geldproblemen. Binnen ons lokale preventieakkoord willen we aandacht geven aan de financiële gezondheid van de Rhedense inwoner met speciale aandacht voor de jongeren. Want zoals we weten, de gezondheidsproblemen staan vaak niet op zichzelf, maar maken onderdeel uit van bredere problematiek. Belangrijk besef is dat we deze gezondheidsvraagstukken niet alleen vanuit de zorg kunnen oplossen. De oplossing vraagt ook commitment en inzet van allerlei andere (maatschappelijke) organisaties en bedrijven.

De inzet in 2021 is gericht op de volgende interventies.

	Activiteit/ interventie/ idee	**Partners**
5	**Financiële educatie op voortgezet onderwijs** (thema’s omgaan met geld, bijbaantjes, 18+ en dan?)	Gemeente Rheden, Rabobank Arnhem e.o., Incluzio school maatschappelijk werk, Humanitas, Schuldhulpmaatje Vluchtelingenwerk, bibliotheek
6	**Inzet van theaterproducties op voortgezet en middelbaar onderwijs (thema’s armoede, sociale uitsluiting, geld en schulden).** We zetten in op bewustwording en doorbreken het taboe rondom dit onderwerp. Er worden aan de hand van deze theaterproducties gastlessen verzorgd en reflectieverslagen en werkstukken gemaakt	Rhedense Instelling voor Qunst en Cultuur RIQQ, scholen, Humanitas, Incluzio

	(binnen curriculum van onderwijsinstelling). We kunnen hiervoor een fonds aanvragen.	
7	**Inzet interventie: 'Geld-fit'.** Een digitale zelfhulptool, waarbij inwoners overzicht krijgen van hun financiële situatie. Geld-Fit is onderdeel van de Nederlandse Schuldhulp Route, waar gemeenten, bedrijven en samenwerkingspartners werken aan één centrale schuldhulp route. We richten ons in 2021 op de Geld-fit tool. Vanaf 2022 kijken we of we de complete Schuldhulp Route in de gemeente kunnen inrichten.	Humanitas, gemeente Rheden

Thema mentale gezondheid: Samen Sterker

De gemeente Rheden heeft zich aangesloten bij het landelijke programma Een tegen Eenzaamheid. Eenzaamheid kan meerdere oorzaken hebben, zoals weinig contacten, verlies van een dierbare, slechte gezondheid met verminderde mobiliteit tot gevolg of verlies van werk. Uit de eerste verkenningen om te komen tot een goede samenwerking tussen het sociale domein (welzijn) en de eerstelijnszorg, is de ambitie uitgesproken eenzaamheid te willen aanpakken en te voorkomen door in een zo vroeg mogelijk stadium actie te ondernemen. Verschillende maatschappelijke (hulp) organisaties in zorg en welzijn, vrijwilligersorganisaties en bedrijfsleven zetten zich hiervoor in. Door samen te investeren voorkomen we erger. In het preventieakkoord nemen we daarom de activiteit Samen Sterker van Humanitas afdeling Rijn-IJssel op.

	Activiteit/ interventie/ idee	**Partners**
8	**Humanitas Samen Sterker** is voor iedereen die zich eenzaam voelt, ongeacht levensverhaal of leefomstandigheden. Humanitas Samen Sterker is vriendschappelijk en ondersteunend contact, bedoeld om sociaal isolement te voorkomen of te doorbreken. Het uitgangspunt van Samen Sterker is dat vrijwilligers op grond van hun eigen ervaring en scholing mensen ondersteunen bij het weer zelfstandig oppakken van hun leven. Samen Sterker heeft het doel om mensen die zich eenzaam voelen of een verlies hebben geleden een steuntje in de rug te geven. In de periode van maximaal een jaar ondersteunt de vrijwilliger door middel van 1-op-1 contact de deelnemer om de regie over zijn of haar leven weer zelf in handen te nemen. Daarnaast stimuleren we weer actief te worden en samen een sociaal netwerk op te bouwen. Alle activiteiten worden gecoördineerd door een vrijwillig coördinator en uitgevoerd door vrijwilligers.	Humanitas, Incluzio

	1. Inzet van maatjesprojecten ter voorkoming van sociaal isolement en eenzaamheid 2. Inzet van lotgenotencontacten ter voorkoming van sociaal isolement en eenzaamheid 3. Inzet van maatjesprojecten rouw- en verliesverwerking 4. Inzet van lotgenotencontacten rouw- en verliesverwerking	

3.3 Samenwerken aan preventie

Om te komen tot brede en passende preventie-aanpak in onze gemeenten is het van groot belang dat we een duurzame samenwerking opzetten tussen welzijn en eerstelijnszorg. Vroegsignalering, preventie en het bieden van de juiste zorg en begeleiding op de juiste plaats kan alleen als we meer en integraal samenwerken in de eerstelijnszorg en welzijn, sport en cultuur.

Samenwerken volgens model 'Positieve Gezondheid'
De aandacht voor 'positieve gezondheid' brengt een beweging op gang waarbij bevorderen van gezondheid belangrijker wordt ten opzichte van het bestrijden van ziekte. Wij passen ons daarop aan. We zijn actief in het verbeteren van de leefstijl van inwoners. In het voorkomen van zorg zien we een belangrijke toegevoegde waarde voor de eerstelijnszorg. We doen dat in actieve samenwerking met partners in het sociaal domein en voor alle inwoners, van jong tot oud.

Er liggen grote kansen om de verbinding nu in Rheden en Rozendaal te maken:

- Per 1 januari 2021 heeft de gemeente een brede opdracht bij Incluzio gelegd om de sociale basis te versterken. Het gaat dan om alle verbanden die er tussen inwoners, vrijwilligers, professionals en overheid bestaan. De opdracht aan Incluzio omvat het brede welzijnswerk, het schoolmaatschappelijke werk en basisbegeleiding voor kwetsbare inwoners. Incluzio is verantwoordelijk voor de toegang tot de voorzieningen en heeft in de dorpen Velp, Dieren en Rheden informatiepunten gerealiseerd waar alle inwoners met hun vragen op welzijn en ondersteuning terecht kunnen.
- Een Plus, het lokale samenwerkingsverband van 30 zorgverleners die met elkaar zorgen voor samenhangende en wijkgerichte eerstelijnszorg in Velp en Rozendaal, heeft de wens de samenwerking met het voorliggend veld te versterken. Dit past in de landelijke trend om meer in netwerken rondom mensen te gaan werken. Daarbij komt dat een deel van de vragen die bij de eerste lijn komen beter beantwoord kunnen worden door een professional in het sociaal domein dan door een zorgprofessional.
- Om de samenwerking tussen eerstelijnszorg en sociaal domein te verkennen, heeft op 8 april 2021 een bijeenkomst 'Veelbelovende zorg' plaatsgevonden. Hier waren zo'n 40 zorgverleners en professionals uit het sociaal domein aanwezig om aan de hand van een landelijk voorbeeld met elkaar te discussiëren over hoe we de

verbinding tussen organisaties en professionals kunnen verbeteren. Er is groot draagvlak en behoefte om dit nu concreet te maken in Velp en Rozendaal.

Verder bouwen
Een Plus Samenwerking en Incluzio nemen de regie om, samen met andere partners, een methode op te zetten om de verbinding te verdiepen. Daarbij maken we de landelijke aanpak 'Welzijn op recept' op maat voor de Rhedense en Rozendaalse situatie. We gebruiken de ingrediënten die landelijk goed werken en verbreden de aanpak naar ondersteuning, sport en cultuur. Binnen de aanpak richten we de focus op gezonde leefstijl, mentale gezondheid en financiële aanpak. We betrekken gemeente, zorgverzekeraars en andere relevante partners bij de uitwerking van onze plannen.

Doelen van de aanpak:
- Het bieden van de juiste zorg/ begeleiding op de juiste plek voor onze inwoners.
- Verhogen van het welbevinden van patiënten met psychosociale problematiek.
- Verlagen van het zorggebruik in de eerstelijnszorg bij niet medische problematiek.

Op basis van de ervaringen en situatie in Velp en Rheden gaan we kijken of uitvoering van onderstaand plan mogelijk is.
- In het buurthuis in Velp is een informatiepunt van Incluzio waarnaar de zorgverleners van Een Plus nu al kunnen doorverwijzen voor alle vragen. Dit informatiepunt wordt bemenst door het dorpsteam Velp (acht personen).
- Een van de dorpsteam medewerkers wordt de contactpersoon voor Een Plus, waardoor de praktijk ook een persoonlijk contact heeft waarmee overlegd en ontwikkeld kan worden.
- Deze contactpersoon (welzijnscoach) houdt een dagdeel in de week spreekuur bij Een Plus. Zo kunnen patiënten ook daar terecht en kan snel worden doorverwezen. Belangrijk neveneffect is dat er korte lijn is naar de eerstelijnszorg en casuïstiek besproken kan worden.
- Wanneer de zorgverlener wil doorverwijzen naar welzijns- beweeg of ondersteuningsactiviteiten, schrijft deze een "welzijnsrecept" voor.
- De welzijnscoach doet een intakegesprek op basis van hulpvraag en talent, interesse of passie. Op basis daarvan krijgt de inwoner een concreet aanbod. De activiteiten vanuit het preventieakkoord zijn onderdeel van dit concrete aanbod en hier wordt actief naar doorverwezen.
- inwoner gaat aan de slag; de welzijnscoach begeleidt en bespreekt hoe het gaat.
- De welzijnscoach zorgt voor terugkoppeling naar de arts en zorgverlener

In mei 2021 start een werkgroep met zorgverleners van Een Plus, Incluzio en een of twee partnerorganisaties om dit plan uit te werken. Vanuit de samenwerking wordt duidelijk wat de behoeften van inwoners zijn en kunnen we de activiteiten op maat maken.

Voorlichtingscampagne
We zien deze aanpak als de paraplu voor de samenwerking in het Preventieakkoord Rheden - Rozendaal. Met een voorlichtingscampagne wordt bekendheid gegegeven aan de preventie thema's en -activiteiten.

	Activiteit/ interventie/ idee	Partners
9	**Voorlichtingscampagne over preventie en de activiteiten in Rheden en Rozendaal, met onder meer:** Een folder of infographic met een handzaam overzicht van het aanbod in de gemeente. Verspreiding van die folder via zorgverleners en via huis-aan-huis- blad (doelgroep: algemeen; bezoekers huisarts). Online: dezelfde informatie is beschikbaar via de website van o.a. Een Plus, Incluzio en de Rhedense sociale kaart die eind 2021 beschikbaar komt. Advertenties en artikelen in de plaatselijke kranten en op sociale media.	Incluzio, Een PLus Samenwerking, Gemeenten, Sportbedrijf Rheden.

Hoofdstuk 4 Vervolgstappen; hoe gaan we verder

Levend akkoord met kickstart in 2021
Dit akkoord bevat ideeën die de eerste stappen zijn naar een goede gezondheid voor inwoners in Rheden. We gaan in 2021 starten met de genoemde plannen en partners in dit akkoord. Het akkoord blijft daarnaast een levend document. Het dient als leidraad voor de kerngroep en alle partners om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen. En er kunnen nieuwe initiatieven aan worden toegevoegd.

Sluit je aan bij het preventieakkoord
Met dit preventieakkoord is de eerste stap gezet om de ambities waar te maken. Een partner van het akkoord werkt mee aan het realiseren van de ideeën. Ieder doet waar dit past, naar eigen kunnen. Samen zetten we de schouders er onder! Organisaties die niet betrokken waren in het proces en alsnog willen aansluiten, zijn op ieder moment van harte welkom. Meld je aan via preventieakkoord@rheden.nl

Kerngroep
De kerngroep zorgt ervoor dat de uitvoering van het preventieakkoord tot stand komt. In 2021 zet de kerngroep samen met de genoemde partners verschillende plannen in gang. Voor 2022 en 2023 helpt en adviseert de kerngroep initiatiefnemers waar nodig bij uitvoering van plannen en het vinden van cofinanciering of subsidie. De kerngroep toetst initiatieven en aanvragen voor het uitvoeringsbudget en geeft een advies aan de gemeente voor het verdelen van beschikbare middelen.

Ambassadeurs
In de kerngroep zitten deskundige enthousiaste en vrijwillige ambassadeurs, mensen met expertise op het thema en een breed netwerk dat zij graag inzetten om verbindingen te maken. De ambassadeurs worden ondersteund door beleidsadviseurs Gezondheid van beide gemeenten.

Naam	Organisatie	Functie
Ward Mariman	Stichting Een Plus samenwerking	Directeur
Biljana Markovic	Humanitas	Coördinator & Adviseur
Else Leih	Incluzio	Programmaleider Rheden
Koen Vosmeijer	Gemeente Rheden	Beleidsadviseur Gezondheid
Henk Doeleman	Gemeente Rheden	Strateeg
Mieke Jansma	Gemeente Rozendaal	Beleidsadviseur Gezondheid (agendalid)

Volgende stap
De kerngroep zet in 2021 de plannen uit dit akkoord in gang, samen met de genoemde partners bij het initiatief. Voor deze initiatieven zullen kleine werkgroepjes en samenwerking worden opgestart en wordt een plan met begroting uitgewerkt. Op basis van deze plannen en begrotingen geeft de kerngroep een advies voor verdeling van het uitvoeringsbudget aan de gemeente. In het najaar van 2021 krijgen partners, inwoners en andere partijen die werken

aan gezondheid bericht van de kerngroep over de vervolgstappen en mogelijkheid om nieuwe initiatieven in te dienen en uitvoeringsbudget aan te vragen voor 2022 en 2023. De kerngroep toetst de ingediende plannen aan een aantal (nog te bepalen) criteria en geeft opnieuw advies aan de gemeente voor het verdelen van de financiële middelen. De kerngroep stelt een formulier voor het indienen van plannen beschikbaar en communiceert aan alle partners, inwoners, andere organisaties in het veld, en via de media over de vervolgstappen voor het aandragen van initiatieven.

Rol van de gemeenten
Dit preventieakkoord is van de ondertekenaars in Rheden en Rozendaal (inclusief alle kernen). De gemeenten zijn als ondertekenaars twee van de partijen die willen bijdragen aan het succes en waardevolle initiatieven van partijen stimuleert en ondersteunt.

Hoofdstuk 5 Financiën

Uitvoeringsbudget Ministerie VWS
Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) stelt in de jaren 2021 t/m 2023 budget beschikbaar om uitvoering te geven aan het lokale preventieakkoord. Deze middelen zijn een impuls om initiatieven op gang te brengen die preventief werken aan het stimuleren van gezondheid en een impuls zijn voor samenwerking tussen partijen. Het bedrag is een mooie start om een aantal ideeën mogelijk te maken. Waar nodig en mogelijk is het verstandig te zoeken naar cofinanciering.

Beschikbaar budget	Rheden	Rozendaal
2021	€30.000	€10.000
2022	€30.000	€10.000
2023	€30.000	€10.000

Criteria voor financiering
Bij het beoordelen van aanvragen voor het uitvoeringsbudget hanteert de kerngroep een aantal criteria. De basis is dat een idee een eigenaar moet hebben. Zonder mensen die een idee of initiatief willen uitvoeren, gebeurt er niets. Niet altijd zal het volledige bedrag voor een idee kunnen worden gefinancierd vanuit dit akkoord. Gekeken wordt ook naar mogelijkheden voor cofinanciering. Het budget is niet bedoeld voor het financieren van structurele kosten.

Aanvullende financiering
Het uitvoeringsbudget van het ministerie van VWS is een stimuleringsbudget. Er zijn daarnaast diverse andere manieren om aanvullende financiering voor een initiatief te vinden. Een aantal mogelijkheden:

- ZonMW: verstrekt veel verschillende subsidies gericht op het bevorderen van een goede gezondheid. Zie www.zonmw.nl
- Ik Buurt Mee: een platform waarbij iedere inwoner een cheque t.w.v. €7,50 ontvangt en die kan doneren aan een lokaal initiatief van andere inwoners of een organisatie. Dien je initiatief in via www.ikbuurtmee.nl en maak andere inwoners warm om hun cheque aan jouw plan te doneren.
- Sport- en beweegakkoord Rheden & Rozendaal: in 2020 is er in Rheden en Rozendaal ook een sport- en beweegakkoord gesloten, met plannen om zoveel mogelijk inwoners te stimuleren om te sporten en bewegen. Ook voor het sportakkoord is uitvoeringsbudget beschikbaar. Zie www.sportbedrijfrheden.nl/sportakkoord

Cofinanciering van partners en inzet in natura
Iedereen kan bijdragen aan het waarmaken van de gezamenlijke ambities, in de vorm van tijd, energie, faciliteiten, deskundigheid, advies, materialen of financiële middelen. Waar het om gaat is dat iedereen bijdraagt naar vermogen, en dat we met elkaar de schouders eronder zetten en preventief werken aan een goede gezondheid van inwoners van Rheden en Rozendaal.

Hoofdstuk 6 Partners Preventieakkoord Rheden - Rozendaal

De namen in dit akkoord zijn de eerste stap om de beloftes waar te maken, je bent een actieve partner. Daarmee zeg je actief en naar vermogen bij te dragen aan het verwezenlijken van de plannen. De één doet dat met de uitvoering van een activiteit, de ander door mee te denken in het proces. Alle bijdragen, groot en klein in de vorm van persoonlijke inzet, beschikbaar stellen van faciliteiten, advies, materialen en middelen is welkom. En laten we vooral bij alles voorop stellen: hoe maken we het samen mogelijk? Creatief denken vanuit kansen en mogelijkheden en samenwerken met (nieuwe!) partners is misschien wel de belangrijkste sleutel voor succes.

Enthousiast geworden en ook aansluiten?
Dat kan. Nieuwe partijen en organisaties zijn altijd welkom. Je kunt aanhaken door het leveren van een concrete bijdrage, in welke vorm dan ook. Interesse? Neem dan contact op via preventieakkoord@rheden.nl.

Bijlage bij adviesaanvraag uitvoeringsbudget Lokale Preventieakkoorden/Preventieaanpak

Adviesaanvraag uitvoeringsbudget Lokale Preventieakkoorden	
Naam indiener	Koen Vosmeijer Mieke Jansma
Organisatie	Gemeente Rheden Gemeente Rozendaal
Contactgegevens	Eerste contactpersoon: Koen Vosmeijer k.vosmeijer@rheden.nl 06-21581012 Contactpersoon gemeente Rozendaal: m.jansma@rozendaal.nl 06-58702016
Uitvoeringsbudget	Het uitvoeringsbudget zetten we in 2021 voor de volgende acties en programma's in: **Thema Leefstijl – Lekker in je vel** ❖ Leefstijlprogramma's van Vitesse Betrokken voor basisschoolleerlingen van 3 basisscholen in de gemeente Rheden ❖ Rookvrij maken van de omgeving (o.a. speeltuinen, sportclubs) en deelname aan de campagne Stoptober. ❖ Starten met organiseren van een speciale educatieve fietsroute voor basisschoolleerlingen langs een Pop-Up fietsmuseum en het Experience Centre van Gazelle Dieren. ❖ Een promotie- en mobilisatieplan om specifieke doelgroepen in het doelgroepenbad van het nieuwe Biljoenbad te begeleiden van (hydro)therapie naar structureel bewegen. **Thema Financiële gezondheid – Wijs met geld** ❖ Organiseren van lessen over omgaan met geld op middelbare scholen. ❖ Organiseren van theaterproducties op middelbare scholen over thema's als armoede, sociale uitsluiting, geld en schulden. ❖ Inzet van de interventie Geld-Fit: een hulptool waarmee inwoners zicht krijgen op hun financiële situatie. **Thema Eenzaamheid – Samen Sterker!** ❖ Het programma Humanitas Samen Sterker opstarten: een vrijwilliger helpt gedurende een jaar lang inwoners via één-op-één contact om eenzaamheid te voorkomen of te doorbreken. ❖ Een voorlichtingscampagne over preventie en activiteiten in Rheden en Rozendaal.
Relatie met punten uit het nationaal preventieakkoord	Het preventieakkoord Rheden & Rozendaal richt zich op drie thema's: 1. Leefstijl – Lekker in je vel 2. Financiële gezondheid – Wijs met geld 3. Eenzaamheid – Samen Sterker Binnen het thema Leefstijl geven we in 2021 in ieder geval invulling aan de thema's roken en overgewicht, middels de gezonde leefstijlprogramma's op basisscholen, de rookvrije omgeving en het fietsproject. In 2022 en 2023 kunnen daar nieuwe initiatieven van (nieuwe) partners bij komen. Dat kan op diverse leefstijl gebieden zijn.

Betrokken partners/organisaties	De kerngroep van het Preventie akkoord bestaat uit: ❖ Ward Mariman // Directeur Stichting Een Plus samenwerking ❖ Else Leih // Programmaleider Sociale Basis bij Incluzio Rheden ❖ Biljana Markovic // Coördinator en adviseur bij Humanitas ❖ Koen Vosmeijer // Beleidsadviseur Volksgezondheid Gemeente Rheden ❖ Henk Doeleman // Strateeg bij Gemeente Rheden ❖ Mieke Jansma // Beleidsadviseur Sociaal Domein Gemeente Rozendaal Overige betrokken partners: ➔ Cultuurbedrijf RIQQ ➔ Gazelle Dieren ➔ GGD Gelderland-Midden ➔ Iriszorg ➔ Rabobank ➔ Stichting Vitesse Betrokken ➔ Sportbedrijf Rheden ➔ Basisschool De Kameleon ➔ Basisschool Rheder Enk ➔ Basisschool De Wensvogel ➔ Schuldhulpmaatje ➔ Bibliotheek Veluwezoom ➔ Vluchtelingenwerk Rheden
Aandacht voor inwoners / wijken met gezondheidsachterstanden	We richten ons met verschillende acties/programma's specifiek op wijken in de gemeenten met een lagere Sociaal Economische Status. Voorbeelden daarvan zijn de gezonde leefstijlprogramma's van Stichting Vitesse Betrokken, waarmee we starten op de scholen De Kameleon, De Wensvogel en Rheder Enk. Deze scholen liggen in wijken met relatief lage SES scores in de gemeenten. Ook met de educatieve fietsroute richten we ons op scholen in wijken waar de SES score relatief laag is. Daarnaast vinden wij de samenwerking tussen welzijn en eerstelijnszorg een hoogst belangrijk onderdeel om in onze gemeenten. We zien dat hulpvragen, met name van inwoners met een gezondheidsachterstand, complexer worden, en inzet en kennis van verschillende disciplines en professionals vraagt. Daarom willen we met dit preventieakkoord de samenwerking tussen professionals in de eerstelijnszorg en welzijn intensiveren. We gebruiken hiervoor de landelijke aanpak 'welzijn op recept' als handvat.
Betrokkenheid inwoners	In april 2021 is een online enquête uitgezet via lokale media en stakeholders in de gemeenten. Iedere inwoner wordt uitgenodigd deze in de vullen. De vragen betreffen enerzijds het persoonlijk welbevinden (fysieke gezondheid, mentale gezondheid, toegang tot de zorg en welzijn etc. en anderzijds vragen naar wat men vindt dat de gemeenten nog zouden kunnen verbeteren op het gebied van de preventiethema's. De input uit deze peiling nemen we mee bij de verdere uitvoering van het akkoord. Inwoners worden verder bij de uitvoering betrokken door middel van het uitreiken van vouchers voor kansrijke initiatieven. Inwoners kunnen een preventie-initiatief indienen bij de kerngroep. De plannen die door de kerngroep als kansrijk en goed doordacht worden beoordeeld, ontvangen een voucher met budget om aan de slag te gaan.

Concrete afspraken tussen de gemeente en private partners	Hierboven hebben we alle concrete plannen op een rij gezet (rij 4). We lichten er een paar uit, waaronder afspraken met private partners: 1. We organiseren in samenwerking met Vitesse Betrokken en drie basisscholen uit Rheden gezonde leefstijlprogramma's voor basisschoolleerlingen. In dit programma worden spelers van Vitesse ingezet als rolmodellen en wordt gedurende 16 weken extra aandacht besteedt aan onder meer eten, bewegen en middelengebruik. De betrokken scholen liggen in wijken met een lagere Sociaal Economische Status. 2. In samenwerking met Gazelle Dieren (private partner) en de Stichting Fietsop1 organiseren we een speciale educatieve fietsroute voor basisschoolleerlingen. De route gaat langs het Pop-Up fietsmuseum en het Experience Centre van Gazelle, en stimuleert kinderen om op de fiets naar school te gaan. We richten ons hierbij als eerst op kinderen uit wijken met een lagere Sociaal Economische Status. 3. We organiseren in samenwerking met Humanitas en middelbare scholen financiële educatie voor jongeren. Het gaat hierbij om lessen over omgaan met geld, schulden etc.
Voortgang & monitoring	De kerngroep van het Preventie akkoord zorgt ervoor dat de uitvoering van het akkoord tot stand komt. Zij zorgt ervoor dat er per actie/ programma een 'eigenaar' en aanspreekpunt is, beoordeelt nieuwe initiatieven en aanvragen voor het uitvoeringsbudget, en bevraagd de planeigenaren op de voortgang van de acties/programma's. De kerngroep komt hiervoor jaarlijks minimaal 4 keer per jaar bij elkaar. Zij communiceert regelmatig over de voortgang van plannen en moedigt partners en inwoners aan om met initiatieven te komen. De toekenning van uitvoeringsbudget verloopt via de gemeente. Daarin maakt de gemeente met de aanvrager afspraken over terugkoppeling van de resultaten en voortgang . In hoofdstukken 4 en 5 van het plan in de bijlage is de werkwijze verder beschreven.
Aandachtspunten / algemene opmerkingen	Dit preventieakkoord is een akkoord voor de gemeente Rheden en Rozendaal samen. Rheden en Rozendaal grenzen aan elkaar en werken op veel terreinen samen. Met name in het sociaal domein voeren we taken gezamenlijk uit en zetten we (preventie)programma's samen op. Veel van deze acties bereiken ook zowel inwoners uit Rheden als Rozendaal. Denk aan het gezondheidscentrum in Velp waar zowel inwoners als Velp en Rozendaal worden geholpen en combinatiefunctionarissen sport & cultuur die op zowel scholen in Rheden als Rozendaal actief zijn. Het is daarom ook logisch voor ons om gezamenlijk een akkoord te sluiten, met partners uit beide gemeenten. Deze adviesaanvraag is daarom een aanvraag voor zowel de gemeente Rheden als Rozendaal.

Beste gemeente Rheden en Rozendaal,

Op 29 april 2021 heeft u, de gemeente Rheden en Rozendaal, het lokale preventieakkoord ingestuurd ter beoordeling. Uw aanvraag is besproken in de kerngroep* van het ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden VNG.

De conclusie van de kerngroep is dat wij een **positief advies** uitbrengen.

U kunt nu uitvoeringsbudget aanvragen bij de Dienst Uitvoering Subsidies aan Instellingen (DUS-I). De aanvraag tot verlening van een uitkering voor het jaar 2021 kan worden ingediend van 18 januari 2021 tot en met 7 juni 2021. Voor de aanvraag wordt een aanvraagformulier gebruikt. Dit formulier is te vinden op de website van DUS-I (www.dus-i.nl). De aanvraag gaat vergezeld van dit document.

Met vriendelijke groet,
namens de kerngroep van het ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden VNG,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Laura van Herpen
Projectleider ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden

*De kerngroep van het ondersteuningsprogramma Lokale Preventieakkoorden VNG (kerngroep) is een samenwerkingsverband waarbinnen de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht, Stichting Pharos, de GGD GHOR Nederland, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, de Vereniging Sport en Gemeenten, het netwerk Alles is Gezondheid en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport zijn vertegenwoordigd.

Dienst Uitvoering
Subsidies aan Instellingen
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

SPUK Preventieakkoord 2021

Referentie	SPUKPA210178

Gemeente

Gemeente	Gemeente Rozendaal
KvK nummer	09214922
Bankrekeningnummer (IBAN)	NL65BNGH0285007300

Contactpersoon

Voorletter(s)	M.E.
Achternaam	Jansma
E-mailadres	m.jansma@rozendaal.nl
Telefoonnummer	+31(0) 263843664

Uitkering

Hoogte budget	€ 10.000,00

Verklaring

Ondergetekende verklaart:

- bevoegd of gemachtigd te zijn om deze aanvraag te ondertekenen;
- kennis te hebben genomen van de geldende wet- en regelgeving op basis waarvan de subsidie wordt aangevraagd, en deze regelgeving te hebben nageleefd;
- deze aanvraag (inclusief eventuele bijlagen) volledig, juist en naar waarheid te hebben ingevuld.

Akkoord	Dat verklaar ik.

Ondertekenaar

Voorletter(s)	B.

Achternaam	Boelens
Functie	Gemeentesecretaris
E-mailadres	b.boelens@rozendaal.nl
link_token	265cd960b8cff265cdb60b8cff265cdc

Toegevoegde bestanden

Bankafschrift:	spukpa210178_04_rekeningafschrift309339.pdf
Verklaring VNG:	spukpa210178_26_verklaring309339.pdf

Raadsinformatiebrief

Onderwerp
Evaluatie Transformatieplan 2.0 Rheden

Adviseur : T. van den Boom
Portefeuillehouder : A. Logemann
Datum : 15- 6- 2021

Aan de Raad

Inleiding

De gemeente Rozendaal werkt op het gebied van het Sociaal Domein intensief samen met de gemeente Rheden. Beide gemeenten voeren op hoofdlijnen hetzelfde beleid en de uitvoering wordt door de gemeente Rheden verzorgd. Daarom informeert het college u graag over de onlangs uitgevoerde evaluatie van het Transformatieplan 2.0 van de gemeente Rheden.

In 2019 heeft binnen de gemeente Rheden, mede vanuit een sterk groeiende vraag naar zorg en sterk stijgende uitgaven, een heroriëntatie plaatsgevonden op haar Transformatieplan uit 2015. Daarbij is geconstateerd dat de transitie is gelukt maar de beoogde transformatie nog niet. In het door de gemeenteraad vastgestelde Transformatieplan 2.0 (mei 2019) zijn maatregelen opgenomen om de gewenste transformatie alsnog te effectueren. Grosso modo gaat het om (a) maatregelen die het Rhedens model operationaliseren en (b) organisatorische maatregelen die de gemeente meer “in control” brengen. Uiteraard met inachtneming van de zorgplicht voor onze inwoners en binnen de sturingsmogelijkheden van het stelsel. In uw vergadering van 10 september 2019 heeft u kennisgenomen van dit Transformatieplan 2.0 en heeft u uw steun uitgesprokenvoor de koers die er in is aangegeven en ingestemd met de door de gemeente Rheden beoogde verkenning van de aangegeven maatregelen.

Bij de vaststelling van het Transformatieplan 2.0 heeft de Rhedense raad besloten om medio 2021 een evaluatie te laten plaatsvinden. Bijgaande rapportage bevat deze eerste evaluatie van de uitvoering van het Transformatieplan 2.0 (* bijlage 1); * het Transformatieplan is bijgevoegd als bijlage 2. De activiteiten stonden voor een belangrijk deel in het teken van voorbereidingen, pilots en de aanbestedingen “versterken sociale basis” en “lokale maatwerkvoorzieningen Jeugd”. Anno mei 2021 zijn door de korte tijdsduur de effecten van een aantal ingrijpende maatregelen nog onvoldoende zichtbaar. Deze evaluatie is derhalve primair op hoofdlijnen en heeft dan ook vooral een kwalitatief, beschrijvend karakter.

Op 17 juni spreekt de gemeenteraad van Rheden over bijgevoegde evaluatie. Deze bijeenkomst is online te volgen. In dit verband is ook van belang dat de bijeenkomst later is terug te zien. Dezelfde avond vindt immers in onze gemeente een bijeenkomst plaats over de Organisatieontwikkeling.

Na de zomervakantie zullen wij weer een raadsinformatiebijeenkomst Sociaal domein beleggen. Dat biedt u de gelegenheid om de evaluatie van het Transformatieplan 2.0, inclusief de mogelijke gevolgen daarvan voor onze gemeente, te bespreken.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
Secretaris

Ester Weststeijn,
Burgemeester

Bijlagen
1. Evaluatie Transformatieplan 2.0
2. Transformatieplan 2.0

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Evaluatie Transformatieplan 2.0 Sociaal domein gemeente Rheden

Adviseur	: T. van den Boom ism M. Jansma	**Behandeldatum**	: 15 juni 2021
Programma	: Sociaal domein	**Kenmerk**	: MJ-21-18
Programmanummer	: 6.	**Openbaar**	: **ja**
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies
1. Kennisnemen van de evaluatie van het Transformatieplan 2.0 Sociaal domein gemeente Rheden
2. Vaststellen: de begeleidende raadsinformatiebrief 'Evaluatie Transformatieplan 2.0 Rheden'
3. De raadsinformatiebrief plus bijlagen op de lijst van ingekomen stukken zetten voor de gemeenteraad van 6 juli 2021

Aanleiding
Bij de vaststelling van het Transformatieplan 2.0 Sociaal domein (mei 2019), heeft de Rhedense raad besloten om medio 2021 een evaluatie te laten plaatsvinden. Deze wordt nu met een informatiebrief aangeboden aan de Rhedense raad.
Deze informatiebrief, met enkele Rozendaalse aanvullingen, vindt u in bijlage 1. De Evaluatie zelf vindt u in bijlage 2, voor de volledigheid is het Transformatieplan bijgevoegd als bijlage 3.

Beoogd effect
Doelstelling is om de Rozendaalse raad te betrekken bij de evaluatie van het Transformatieplan 2.0, waarvan de maatregelen ook hun doorwerking hebben naar de inwoners van onze gemeente.

Argumenten
Belang van informatievoorziening
Met bijgevoegde Evaluatie wordt de raad geïnformeerd over de stand van zaken van de transformatie. Dit biedt een goed aanknopingspunt voor een gesprek in onze gemeente.

Kanttekeningen
N.v.t.

Personele gevolgen
N.v.t.

Financiën
De beoogde transformatie dient te leiden tot bezuinigingen. De evaluatie zelf heeft geen concrete financiële gevolgen. In dit stadium gaat het om informatievoorziening.

Vervolg
1. De raadsinformatiebrief wordt op 17 juni besproken in een raadsbijeenkomst gemeente Rheden. Deze bijeenkomst is online te volgen en later terug te zien.
2. Na bespreking in onze raad van 6 juli zullen wij na de zomervakantie een aparte raadsinformatiebijeenkomst organiseren, waarbij de mogelijkheid wordt geboden tot verdere verdieping.
3. Zie verder bij communicatie.

Communicatie
1. Evaluatie plus begeleidende raadsinformatiebrief en, voor de volledigheid, het Transformatieplan 2.0 uit 2019, op de lijst van ingekomen stukken van de raad van 6 juli

Bijlage(n)
1. Raadsinformatiebrief 'Evaluatie Transformatieplan 2.0 Rheden'
2. Evaluatie (bijlage 1 bij de raadsinformatiebrief)
3. Transformatieplan 2.0 (bijlage 2 bij de raadsinformatiebrief)

gemeente Rheden

Transformatieplan 2.0

EVALUATIE

25 mei 2021

Voorwoord

In juni 2019 heeft de raad het transformatieplan 2.0 vastgesteld. Aan de hand van de door raad vastgestelde kaders is het college aan de slag gegaan. Het jaar 2020 werd niet alleen gedomineerd door Corona; het was ook een belangrijk jaar voor het college in de uitvoering van het transformatieplan.

De afgelopen twee jaar stonden begrippen als kaders, aanbesteding, wachtlijsten, transformatie centraal, maar alle inspanningen waren erop gericht dat de inwoners van de gemeente Rheden kunnen meedoen in de samenleving. Dat onze jonge inwoners goed en zo normaal mogelijk kunnen opgroeien, met soms een steuntje in de rug. Wanneer inwoners niet zelf aan werk kunnen komen, moeten ze op passende ondersteuning kunnen rekenen. En als zij een dagje ouder worden, kunnenzij zo lang en zo zelfstandig mogelijk blijven deelnemen aan de samenleving.

De transformatie is erop gericht om hulp zo laagdrempelig en zo dichtbij mogelijk bij onze inwoners te organiseren. Het doel is dat mensen (weer) kunnen meedoen in de Rhedense samenleving. Het college denkt daarbij niet meteen aan zorg die geregeld wordt via officiële beschikkingen. Juist via ondersteuning van de inwoners, toegankelijkheid, laagdrempeligheid en zorg dichtbij huis kan veel bereikt worden. Hulp uit de buurt betekent vaak meer dan een helpende hand: het is ook het versterken van iemands netwerk. En passend werk zorgt er voor dat iemand weer een doel in zijn leven heeft. Daar is de hele transformatie op gericht. Is dat niet meer voldoende, dan zijn er professionele partijen die de inwoners daarbij ondersteunen. Niet meer dan nodig, maar ook niet minder dan nodig.

We zitten midden in die transformatie. Deze evaluatie laat zien wat er in de afgelopen periode is opgepakt en op welke wijze dit zich vanaf 2021 verder vertaalt. Deze evaluatie gaat over de start van de transformatie, die de komende jaren nog meer initiatieven vanuit de samenleving moet opleveren. Voor de inwoner moeten die toegankelijk en dichtbij zijn.
Wij willen en moeten de komende jaren dan ook de tijd krijgen en nemen om met zijn allen hieraan te werken.

De Steeg, 25 mei 2021

College gemeente Rheden

Inhoud

Voorwoord 2
1. Inleiding 4
2. Krijgt de transformatie gestalte? 5
2.1 Transformatie in chronologisch perspectief 5
2.2 financiële context 6
2.3 Wat merkt de inwoner van de transformatie? 6
2.4 Meten van tevredenheid 8
3. Sociale basis en maatwerk dat goed aansluit 8
4. Maatregelen Organisatie & Financiën 10
4.1 Organisatieontwikkeling 10
4.2 Communicatie 10
4.3 Financiële sturing en beheersing 11
4.4 3D-Financieel 11
5 Stand maatregelen per wet 14
5.1 Jeugdwet 14
5.2 Participatiewet 15
5.3 Wet maatschappelijke ondersteuning 16
6 Tot slot 18
6.1 Voornemens en Aanbevelingen 18
BIJLAGE I: UITWERKING VAN CONCRETE MAATREGELEN 19
BIJLAGE II: Trendmatige ontwikkeling aantal cliënten per Wet 24

1. Inleiding

Sinds januari 2015 is een groot aantal taken en budgetten op het terrein van de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet naar gemeenten gedecentraliseerd. Deze decentralisaties gingen gepaard met substantiële kortingen op de betreffende budgetten.

De wijze waarop Rheden vanaf 2015 vorm en inhoud gaf aan de gedecentraliseerde taken is vastgesteld met de nota "Transformatieplan Sociaal Domein Rheden 2015-2016". Voor de beoogde transformatie is destijds in het kader van de Sociale Visie het Rhedens Model ontwikkeld met als belangrijkste uitgangspunten:

- de "eigen kracht" van de inwoner
- de samenredzaamheid vanuit sociale en maatschappelijke netwerken
- de rol van de gemeente is die van "vangnet" voor met name complexere ondersteuningsvragen.

Met de decentralisatie en transformatie werden onder andere de volgende effecten beoogd:

- verschuivingen van betaalde zorg naar informele hulp
- minder gebruik van maatwerk voorzieningen en meer van algemene voorzieningen
- minder gebruik van specialistisch zorg en ondersteuning en meer van standaard zorg en ondersteuning.
- minder gebruik van individuele behandeling en meer groepsbehandeling
- minder intramuraal en meer ambulant
- van curatieve naar preventieve ondersteuning.

Na vier jaar transformeren ontstond er, mede in het licht van sterk stijgende uitgaven, een behoefte aan een heroriëntatie. Bij deze heroriëntatie is geconstateerd dat de transitie op zich gelukt is maar de beoogde transformatie nog niet.
Daarom heeft de gemeenteraad in juni 2019 is het Transformatieplan 2.0 "Begrenzen van de zorg" vastgesteld.

*De **hoofdconclusie** is dat de transitie geslaagd is; cliënten zijn naar de gemeente overgedragen, de organisatie en administratie (berichtenverkeer) waren ingericht en de regionale inkoop had vorm gekregen. De zorg was geborgd maar de transformatie kwam nog niet goed uit de verf. Met het Rhedens model en de daaruit voortvloeiende beleidsregels was en is in de kern weinig mis. De praktische uitwerking/invulling van het Rhedens model vertoonde echter omissies. Daarnaast moesten we concluderen dat onze interne organisatie kwetsbaar en onvoldoende zakelijk en gestroomlijnd is.*

De aanbevelingen en maatregelen van het Transformatieplan 2.0 richten zich met name op deze 2 hoofdelementen:

a) **Versterk het voorliggend veld** (sociale basis)
Hierbij gaat het om het verbinden en ontwikkelen van samenwerkende maatschappelijke netwerken en ondersteuningsproducten voor kwetsbare inwoners. Met een focus op de zelfredzaamheid en ondersteuning vanuit de eigen sociale netwerken. En het optimaal benutten van de informele, vrijwillige ondersteuning dicht bij de inwoner. Dit doen we door het creëren en toegankelijk maken van algemene voorzieningen zodat voorliggende voorzieningen maximaal gebruikt worden. Het aanbod van lokaal maatwerk en het regionale maatwerk (bij complexe, specialistische zorgbehoeften) vormen daarbij het sluitstuk.

b) **Een sterkere regie- en opdrachtgeversrol voor de gemeente**.
Hierbij gaat het primair om een versterking van de regierol van de gemeente als opdrachtgever. En open-einden zoveel mogelijk oplossen of beperken. Maar ook beter en sneller inzicht krijgen in afzet- en omzetontwikkelingen, meer integraal werken, een sterkere controlefunctie, vergaande automatisering en stroomlijning van werkprocessen.

*Het **hoofddoel** van de Transformatie is het realiseren van zorg en ondersteuning aan inwoners die dat nodig hebben. Daarbij het is belangrijk dat die zorg en ondersteuning aansluit op de hulpvraag en zorgt voor de gewenste verbeteringen. En die hulp en ondersteuning moet goed toegankelijk (1 front-office) en waar mogelijk dicht bij huis zijn. Waar nodig, denk aan complexe casussen (1 huishouden – 1 plan – 1 regisseur), wordt deze integraal opgepakt.*

Hier hebben we een eerste stap in gezet met de aanpak van een tiental complexe casussen middels de Doorbraakmethode[1].

Voor een effectmeting is het nog te vroeg. De activiteiten in het jaar 2020 stonden voor een belangrijk deel in het teken van voorbereidingen, pilots en de aanbestedingen "versterken sociale basis" en "lokale maatwerkvoorzieningen Jeugd". Anno mei 2021 zijn door de korte tijdsduur de effecten van een aantal ingrijpende maatregelen nog onvoldoende zichtbaar. Deze evaluatie is daarom primair op hoofdlijnen en heeft dan ook vooral een kwalitatief, beschrijvend karakter.

2. Krijgt de transformatie gestalte?

2.1 Transformatie in chronologisch perspectief

2020

Het jaar 2020 was een jaar van experimenteren met pilots, de basis op orde brengen in de organisatie en het voorbereiden van maatregelen, waarbij de aanbestedingen 'Versterken en verbreden van de sociale basis' en de 'Lokale maatwerkdiensten Jeugd' twee belangrijke pilaren zijn om het Rhedens Model echt te laten werken. Beide aanbestedingen zijn succesvol ingevoerd. We beschikken bij de sociale basis over een professionele partij met goede ervaringen op soortgelijke opdrachten. Dit is het begin van een gefaseerd groeimodel gebaseerd op partnerschap. Ook de lokale aanbesteding jeugdzorg is geslaagd. We hebben zoals gewenst een beperkt aantal aanbieders kunnen contracteren die gezamenlijk toewerken naar dekkend aanbod bieden.

2021

We kunnen slechts over het eerste kwartaal van 2021 spreken. De eerste resultaten zijn bemoedigend, maar om echt conclusies te kunnen verbinden aan de acties is meer tijd nodig. Uiteraard heeft ook de Corona-crisis impact op de zorgvraag, maar op een aantal speerpunten zien we een trendbreuk. Het aantal unieke cliënten Jeugdzorg daalt sinds eind 2019 en deze trend zet zich door in het 1e kwartaal van 2021. Ook het aantal cliënten WMO-begeleiding daalt, mede doordat een groot deel van de lichte begeleiding binnen de sociale basis wordt opgevangen. Ook zien we in het 1e kwartaal een sterke reductie van de Wmo-individuele specialistische begeleiding. De Coronamaatregelen hebben geleid tot zwaardere zorg en langduriger (verblijfs)zorg bij de Jeugdzorg. Ook waren er nauwelijks mogelijkheden voor groepsbegeleiding vanuit de sociale basis. Binnen de Participatiewet zien we, na een lichte groei en krimp in 2020, vanaf januari 2021 een stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. Dit is sterk Corona-gerelateerd. Met de afbouw van de steunpakketten lijkt het waarschijnlijk dat het aantal nog verder zal stijgen.

De transformatie overtreft op sommige aspecten de verwachtingen. Een boven verwachting groot aantal lopende trajecten bleek, in samenspraak tussen zorgaanbieders en cliënten, op korte termijn te kunnen worden afgerond. Ook is binnen de sociale basis, al in korte tijd en aansluitend op de behoeften van inwoners, een groot aantal nieuwe initiatieven tot stand gekomen.

De tijd om de aanbestedingen te implementeren, was kort. Om dit te bereiken binnen de gestelde termijnen is er hard gewerkt. Daarnaast heeft het tempo in combinatie met de Corona-crisis ervoor gezorgd dat sommige stakeholders zich overvallen hebben gevoeld. Uiteraard heeft iedere verandering gewenningstijd nodig. Juist voor deze transformatie is het dan ook belangrijk dat we de tijd nemen en krijgen. Niet alleen om 'te wennen' aan, maar ook om continue verbeterslagen te kunnen maken.

[1] creatief en vindingrijk toepassen van maatwerk (in afwijken van vaste gewoonten en de regels) bij huishoudens met een opeenstapeling van problemen op verschillende leefgebieden, zoals: wonen, gezondheid en hun financiële situatie.

De komende jaren
De praktijk zal de komende twee jaar moeten aantonen of de maatregelen inderdaad leiden tot samenredzaamheid, normalisatie[2] en dekkend aanbod en matched care[3].
De maatregelen die vanuit het Transformatieplan 2.0 zijn genomen richten zich met name op de Wmo en de Jeugdwet. Op deze terreinen was naast een inhoudelijke transformatie ook een financieel grote opgave te realiseren. Bij de Participatiewet was deze urgentie er in mindere mate. De komende jaren gaan we ook voor deze en andere beleidsvelden na of en hoe aangesloten kan worden bij de in gang gezette bewegingen.

2.2 financiële context

De stevige inzet op de transformatie is naast inhoudelijk ook financieel gedreven. De sterk stijgende lokale zorguitgaven voor de 3D-taken legden een steeds groter beslag op de financiële middelen. Een aantal jaren met exploitatietekorten hebben de financiële positie van de gemeente aangetast. Preventief financieel toezicht door de Provincie dreigde. Fundamentele systeem-ingrepen en uitgaven-reducerende maatregelen waren noodzakelijk.

In dat licht is het college voortvarend gestart met de uitvoering van het Transformatieplan 2.0. Het college heeft zich daarbij met name gericht op de terreinen waar de beïnvloedingsruimte het grootst is. Dit betrof met name de versterking van de Rhedense sociale basis en de grip op onze lokale maatwerkdiensten Jeugd. Helaas vonden we in de regio geen steun voor een soortgelijke aanpak voor de regionale maatwerkdiensten. In de regio bleef het systeem van Open House aanbesteding en verrekening op basis van P X Q gehandhaafd. Inmiddels wordt in de regio met veel belangstelling naar onze aanpak voor de lokale maatwerkdiensten Jeugd (en sociale basis) gekeken en worden lumpsum-pilots uitgevoerd. In de Achterhoek heeft een aantal samenwerkende gemeenten het Rhedens voorbeeld dit jaar gevolgd.

In de afgelopen 2 jaar is, in een weerbarstige en complicerende context, veel in gang gezet. We hebben de regie gepakt. Twee grote aanbestedingen, sociale basis en lokale maatwerkdiensten jeugd, zijn in een korte tijd geïmplementeerd en per 1 januari jongstleden operationeel. De eerste resultaten zijn bemoedigend. Er is een stap in de goede richting gezet en voorzichtig zien we daar nu de eerste resultaten van, zowel inhoudelijk als financieel. De focus lag op de beide aanbestedingen waardoor andere aanpassingen en maatregelen nog niet aan bod zijn gekomen. Deze pakken we nu in de vervolgfase op, zie bijlage 1. Verder zien we mogelijkheden om de sociale basis verder te verbreden en te versterken onder andere met diensten vanuit de Participatiewet en Schulddienstverlening.

2.3 Wat merkt de inwoner van de transformatie?

In 2020 is met name ingezet op de voorbereidingen van de transformatie. Toch is een aantal maatregelen al merkbaar voor de inwoners.

- **Informatiepunten Incluzio**
  Incluzio is in Dieren, Rheden en Velp in januari jongstleden gestart met Informatiepunten. De grote toeloop van inwoners naar de punten zowel fysiek als digitaal toont aan dat dit logische punten zijn voor inwoners om bij aan te kloppen. Hierdoor transformeren de informatiepunten zich organisch naar de frontoffice in het sociaal domein. De gemeentelijke Toegang ontwikkelt zich steeds meer naar een (2e lijns) Midoffice. Ons team Toegang komt in actie als de hulp en ondersteuning niet in de sociale basis kan worden gerealiseerd en maatwerk noodzakelijk is.
- **Meer aanbod algemene voorzieningen**
  Inwoners merken dat er steeds meer aanbod aan algemene voorzieningen is waarvoor

2 Normalisatie: tegengaan van de gedachte dat de ondersteuning plaats moet vinden vanuit geïndiceerd aanbod. Toewerken naar een mechanisme waarbij eerst naar andere oplossingen wordt gekeken allereerst vanuit de directe omgeving.
3 Matched care: indien nodig wordt snel en slagvaardig de inzet van individuele maatwerkvoorzieningen geboden. Zo kort en licht als mogelijk en zo intensief als nodig.

geen indicatie vanuit de gemeente nodig is. Denk aan huiswerkbegeleiding, steunouders, sportactiviteiten of persoonlijke begeleiding. Het verbreden van het aanbod aan algemene voorzieningen vindt nu vooral plaats op het terrein van de Wmo en de Jeugdwet. Helaas vindt door de Corona-maatregelen ondersteuning/begeleiding in groepsverband nog te weinig plaats en heeft het veelal nog een individueel karakter.
Met de aanbestedingen Sociale Basis en lokale maatwerkvoorzieningen Jeugd ontwikkelt zich sinds 1 januari 2021 een aanbod van algemene voorzieningen voor individuele basis begeleiding en groepsbegeleiding voor zowel jeugd als volwassenen. Daarnaast wordt op basis van behoeften vanuit inwoners het aanbod van algemene voorzieningen uitgebreid. Incluzio initieert en coördineert deze ontwikkeling in partnerschap met lokale organisaties en onze Dorpshuizen. Inwoners betalen voor deze algemene voorzieningen geen eigen bijdrage.

- **Andere ondersteuning**
  De ontwikkeling van meer algemene voorzieningen heeft ook gevolgen voor de bestaande cliënten voor lichte vormen van individuele begeleiding en dagbesteding. Voor deze cliënten verandert namelijk de manier waarop en door wie ze worden ondersteund. Ca 250 cliënten zijn van maatwerk-begeleiding overgegaan naar dienstverlening vanuit de sociale basis. Met iedere inwoner die een aflopende indicatie had voor basis begeleiding of groepsbegeleiding stabiel is voor afloop van de indicatie door een consulent van de Toegang en een medewerker van Incluzio gesproken. De huidige aanbieder is altijd verzocht om bij dit gesprek aanwezig te zijn. Soms werd in dat gesprek duidelijk dat de inwoner op een ander wijze (specialistische begeleiding of WLZ etc.) ondersteuning nodig had. Met de overige inwoners is in samenspraak met Incluzio en de huidige aanbieder een plan opgesteld voor ondersteuning vanuit de sociale basis professioneel en/of vanuit vrijwilligers. Met daarbij een realistisch tijdspad.
- **Minder zorgaanbieders jeugd**
  Met de aanbesteding "Lokale maatwerkvoorzieningen Jeugd" is het aantal gecontracteerde zorgaanbieders sterk verkleind. De nieuwe contracten zijn per 1 januari 2021 in werking getreden. Het beperken van het aantal aanbieders voor de lokale maatwerkdiensten Jeugd heeft tot gevolg dat een deel van de cliënten overgaat (of is gegaan) naar een andere aanbieder. Voor "overgangscliënten" is een zorgvuldige procedure gevolgd. In veel gevallen geven we de cliënten en aanbieders de tijd om de behandeling en/of begeleidingstrajecten af te ronden.
  Circa 660 cliënten hadden in december 2020 een indicatie voor een product dat over is gegaan naar lokale maatwerkdiensten Jeugd. De betreffende inwoners hebben vanuit de gemeente Rheden een brief ontvangen over de veranderingen in de Jeugdzorg in Rheden en welke gevolgen dit (mogelijk) voor hen had.
  Om de nieuw gecontracteerde aanbieders zo snel mogelijk te positioneren is de overgangstermijn bepaald op 1 maart 2021. Wanneer de huidige zorgaanbieder voor 1 mei het traject kan afronden dan vindt er geen overdracht plaats. De noodzaak tot overdracht is via het inhoudelijke gesprek tussen zorgprofessionals en met de inwoner besproken. Daar waar geen afronding voor 1 mei kan plaatsvinden en overdracht ook niet in het belang van het kind is hebben wij maatwerk toegepast. Bij de overgang zijn er geen kinderen tussen wal en schip beland.
  Door deze samenspraak met aanbieders en inwoners kon 65 % van de casussen worden afgerond bij de huidige zorgaanbieder. Voor 15 % van de cliënten is maatwerk toegepast, dat betekent dat het traject bij aanbieder wordt gecontinueerd met een cliëntgebonden overeenkomst. Ca 20 % van de cliënten is overgedragen naar de nieuwe aanbieder.

Voor sommige inwoners (en ook andere stakeholders) kwam de verandering onverwacht en snel. Het is dan ook begrijpelijk dat er soms zorgen waren en er weerstand ontstond. Bovendien ontstond er in sommige dossiers onduidelijkheid voor de inwoner en duurde het (in hun ogen) lang voordat er duidelijkheid kwam. Dat kwam onder andere doordat de aanbieders op casus-niveau honderden dossiers hebben doorgesproken.
Inwoners hebben tijd nodig om begrip op te kunnen brengen voor de noodzakelijke veranderingen en te wennen aan een nieuwe of andere situatie. Niet alleen de gemeente maar ook de gecontracteerde partijen doen hun uiterste best om hierover in gesprek te gaan en te blijven. Inwoners moeten vertrouwen krijgen.

2.4 Meten van tevredenheid

De tevredenheid van de inwoners meten we jaarlijks door een algemeen klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uit te voeren, zoals voorgeschreven vanuit de wet. Deze metingen zijn breder dan alleen de ervaringen van inwoners met de maatregelen vanuit het transformatieplan.

Voor de pilot "algemene voorziening hulp bij het huishouden" hebben we in november 2020 een KTO door Moventem laten uitvoeren. De tevredenheid van inwoners over de ondersteuning door het schoonmaakbedrijf was voldoende.
Moventem voert ook het onderzoek uit naar de ervaringen van inwoners die deel hebben genomen aan de pilot "sociale basis – begeleiding". Tijdens het schrijven van deze evaluatie waren de uitkomsten hiervan nog niet bekend.
In mei 2021 heeft de gemeenteraad een aantal Ronde-Tafel-Gesprekken gepland om kennis te nemen van ervaringen van inwoners en externe partijen met de Transformatie.

Zoals ook geschreven in de inleiding is het op dit moment nog te vroeg om over effecten te rapporteren, zoals bijvoorbeeld over de ontwikkeling van de eigen kracht, normalisatie en matched care.
In het tweede deel van dit jaar staan de onafhankelijke representatieve ervaringsonderzoeken gepland over de overdracht van cliënten naar aanbod vanuit de algemene voorzieningen en de lokale maatwerkdiensten Jeugd en over de tevredenheid over de ondersteuning. Beide onderzoeken worden uitgevoerd door een onafhankelijk onderzoeksbureau.

3. Sociale basis en maatwerk dat goed aansluit

Met een stevige sociale basis lukt het om de zorg te normaliseren, dichtbij te organiseren en passende ondersteuning te bieden die aansluit bij de behoefte en werkt richting een oplossing. Dit gebeurt enerzijds door het bestaande aanbod te verstevigen en anderzijds ook het aanbod aan algemene voorzieningen te vergroten. Hulp wordt zo dicht mogelijk bij de inwoner zelf georganiseerd. Met eventueel aanvullend maatwerk dat niet meer doet dan nodig is (matched care).

Vanaf 2015 is het ontwikkelen hiervan de belangrijkste uitdaging geweest. De afgelopen jaren is deze transformatie beperkt van de grond gekomen. Zoals bij veel andere gemeenten in Nederland heeft de transitie ook in onze gemeente veel aandacht en energie gevraagd. Vooral het zorgen voor goede en zorgvuldige maatwerkvoorzieningen zodat geen cliënten tussen wal en schip zouden vallen hebben wij veel aandacht gegeven.
Ook het oprichten van een MGR, het in regionaal verband inkopen van nieuwe zorgvormen en het inrichten van het berichtenverkeer waren noodzakelijke stappen.

De eerste tekenen van een goed werkende sociale basis worden zichtbaar, maar we zijn er nog niet. Alleen met een sterke sociale basis zal het Rhedens Model voor inwoners gaan werken. We zien dat partijen elkaar weten te vinden en zich verbinden, er worden meer algemene voorzieningen ontwikkeld en veel inwoners weten de weg al te vinden naar de informatiepunten in de dorpen.
De sociale basis beslaat het gehele sociale domein. Op dit moment is het nog met name gericht op de Wmo en de Jeugdwet.

Naast de opdracht 'versterken en verbreden van de sociale basis' is de lokale aanbesteding maatwerkdiensten Jeugd een belangrijke pilaar voor het 'Rhedens model in uitvoering'.
De opdrachten zijn zo ingericht dat het elkaar juist versterkt en niet tegenwerkt en arrangementen mogelijk worden. Het is niet langer lonend om inwoners langer dan nodig in het professionele circuit te ondersteunen. Het loont juist om gezamenlijk toe te werken naar een op Rheden toegesneden infrastructuur van zorg en ondersteuning. Beide opdrachten zijn op 1 januari jongstleden gestart.

De keuze voor een beperkt aantal aanbieders op maatwerkdiensten Jeugd maakt het mogelijk om goede afspraken te maken en de samenwerking in Rheden en voor Rheden voortvarend op te

pakken. We kunnen over de resultaten van het eerste kwartaal 2021 spreken. De eerste resultaten zijn bemoedigend.

In de triage bespreken de aanbieders Jeugd, Incluzio en de gemeente welke arrangementen mogelijk zijn. Onder andere op basis van de input uit deze triage en de ondersteuningsbehoefte in de gemeente ontwikkelen Incluzio en de 8 (combinaties van) aanbieders Jeugd hun aanbod door. Zowel afzonderlijk als in gezamenlijkheid. De praktijk zal de komende jaren moeten aantonen of de maatregelen inderdaad leiden tot vergroten van de eigen kracht, bevorderen van de samenredzaamheid, ondersteuning op basis van arrangementen en matched care.

Bij het slechten van de schotten tussen de wettelijke kaders hebben we nog grote stappen te zetten. Zowel inhoudelijk als op het gebied van onze eigen organisatie. De maatregelen die vanuit het Transformatieplan 2.0 zijn genomen richten zich met name op de Wmo en de Jeugdwet. Op deze terreinen was naast een inhoudelijke transformatie ook een financieel grote opgave te realiseren. Bij de Participatiewet was deze urgentie er in mindere mate. De samenloop tussen Wmo en Jeugd vindt door de sociale basis al meer plaats. Ook binnen onze eigen organisatie zijn we er nog niet in geslaagd om integraal te werken daar waar de cliënt ondersteuning nodig heeft vanuit verschillende (gemeentelijke) wetten. We zetten hier voorzichtige stappen in via het project Kind Centraal waarbij we de doorbraakmethode toepassen.

In bijlage I is een verdere uitwerking van een aantal concrete maatregelen te vinden.

4. Maatregelen Organisatie & Financiën

Het afgelopen jaar is veel geïnvesteerd in noodzakelijke maatregelen in de organisatie om de nieuwe werkwijze organisatorisch goed uit voeren. De maatregelen waren zowel gericht op een betere sturing als op het professionaliseren van processen en sturings- en verantwoordingslijnen.

4.1 Organisatieontwikkeling

De ambtelijke organisatie ondergaat momenteel een ontwikkeling waarbij verwante werkvelden of onderdelen uit werkvelden dichtbij elkaar gepositioneerd worden. Ook de sturingslijnen worden logischer en helderder belegd en is het topmanagement en de financiële functie versterkt.

Binnen de (toekomstige) afdeling Samenleving (het Sociaal Domein) wordt de hele keten van beleid, uitvoering (o.a. Toegang), ondersteuning (o.a. bedrijfsbureau) en de inzet van middelen (Financiën) bij elkaar gebracht en versterkt. De "taskforce" als tijdelijke organisatieconstructie voor de transformatie zal per juli 2021 dan ook belegd worden in de lijnorganisatie van de afdeling Samenleving.

Naast deze structuuraanpassing en kwaliteitsimpuls blijft aandacht voor medewerkers onverminderd nodig. Zij zijn onze belangrijkste dragers voor de ingezette beweging.

De versterking van de sociale basis (inclusief front-office) en de beperking van de gemeentelijke rol tot "vangnet" zal in combinatie met vergaande automatisering op termijn mogelijk verdere consequenties hebben voor de benodigde formatie.
Opgemerkt moet worden dat er in 2020 sprake is geweest van een groot verloop en uitval bij medewerkers in de interne organisatie (beleid-toegang-bedrijfsbureau). Dit is uiteraard van invloed geweest op de uitvoering van het transformatieplan. Mede om die reden moesten wij een aantal vacatures tijdelijk invullen om zo tot een flexibele schil te komen om de continuïteit in de dienstverlening te blijven borgen.

4.2 Communicatie

In het kader van de uitvoering van het Transformatieplan 2.0 is veelvuldig gecommuniceerd met zowel interne als externe stakeholders. In velerlei vormen zoals presentaties, informatieavonden, raadsinformatie-brieven, nieuwsbrieven, voortgangsrapportages (al dan niet in P&C-documenten), beantwoording van raadsvragen, afstemming met de MGR, gesprekken met zorgaanbieders en verwijzers, gesprekken met inwoners/cliënten, etc. Daarnaast hebben wij ook via formele kanalen gecommuniceerd over onze aanpak zoals bij de aanbestedingen. Over het algemeen genomen is deze communicatie goed verlopen en zijn wij in staat gebleken om in korte tijd veel partijen en inwoners te informeren over de belangrijke nieuwe ontwikkelingen.

Helaas is het soms ook minder goed gegaan, bijvoorbeeld in het contact met de lokale huisartspraktijken of de brieven naar inwoners inzake de Powerfull-aging. Bij de algemene voorziening hulp bij het huishouden zijn inwoners met een herindicatie in eerste instantie meegenomen.
De communicatie en het contact tussen consulenten en inwoners heeft aandacht nodig en verdient verbetering. We bekijken opnieuw of onze werkprocessen logisch zijn ingericht.
In het licht van de maatschappelijke impact zijn wij ons er van bewust dat een zorgvuldige communicatie enorm belangrijk is. Door de korte tijdsspanne en de corona maatregelen was de uitdaging extra groot en zijn er toch al goede voorbeelden te noemen:

Enkele goede voorbeelden:

- Folder van Incluzio over de frontoffices in de drie kernen.
- Vanuit oogpunt van preventie in de Jeugdzorg, is er een campagne ontwikkeld met 10 filmpjes (waarvan er nu 10 gereed zijn) gebaseerd op de 10 beschermende factoren van het Nederlands Jeugdinstituut. Hiermee willen we wijzen op de preventieve rol die de omgeving kan hebben bij de ontwikkeling van kinderen en jeugdigen.
- Bijeenkomst met Incluzio en huisartsen en andere zorgverleners uit de eerste lijn in het kader van "veelbelovende zorg'.
- Bijeenkomsten voor de Wmo-aanbieders begeleiding en dagbesteding door de gemeente en Incluzio.

4.3 Financiële sturing en beheersing

Een meer zakelijke en resultaatgerichte bedrijfsvoering begint steeds meer vorm te krijgen. Besluitvorming op basis van businesscases en sturing op kpi's wordt steeds meer gangbaar zoals toegepast bij de aanbestedingen, de inzet van OJG's (Ondersteuners Jeugd GGZ) bij huisartsen en de pilot met de algemene voorziening hulp bij het huishouden.

Met de lumpsum bekostiging van de lokale maatwerkvoorzieningen Jeugd en de algemene voorzieningen begeleiding individueel en groepsbegeleiding is er meer grip en inzicht op dat deel van de uitgaven in het sociaal domein. Binnen de Participatiewet zijn prestatieafspraken gemaakt met o.a. WSP en Scalabor (no cure, no pay).
Dit geldt in mindere mate voor het regionaal ingekochte zorgaanbod (MGR) via het systeem van Open House en verrekend op basis van P X Q. Er is nog te weinig inzicht in de aangegane verplichtingen (beschikkingen) bij de producten die niet zijn ingekocht via de lumpsummethodiek. De fluctuerende verzilvering door de aanbieders bij die zorgvormen zorgt ervoor dat de uitgaven moeilijk voorspelbaar zijn. De rapportages zijn in de afgelopen maanden sterk verbeterd. Er is een start gemaakt met een project "Data-gericht werken" waarin de verdere automatisering en afstemming van datasystemen wordt aangepakt voor nog beter inzicht. De automatisering is ook toegepast bij het maximaal benutten van voorliggende voorzieningen en wetgeving (Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet en woonplaatsbeginsel) en daarmee het verleggen van kosten.

De afstemming met externe verwijzers (zoals Raad voor de Kinderbescherming, rechters, jeugdartsen, huisartsen, Gecertificeerde instellingen) over Jeugdzorginzet is nog steeds beperkt.

4.4 3D-Financieel

Een belangrijke aanleiding voor de herijking van het Transformatieplan waren de sterk stijgende uitgaven en de discrepantie met de ontvangen specifieke Rijksbijdragen (in 2020 onderdeel geworden van de algemene uitkering).
Op basis van de jaarrekeningen (voorlopige cijfers 2020) ontstaat voor de getotaliseerde 3D-uitgaven het volgende beeld:

TP2.0 - 3D	Uitgaven (in k€)	2015	2016	2017	2018	2019	JR 2020
TOTAAL Uitgaven 3D (ex P-last & overhead)		22.425	24.256	26.706	28.092	29.968	29.571
	mutatie tov t-1		*108%*	*110%*	*105%*	*107%*	*99%*

De trend van sterk groeiende 3D-uitgaven is doorbroken. In 2020 heeft geen stijging van de totale 3D-uitgaven meer plaatsgevonden en is sprake van een lichte daling. De verklaring hiervoor is meerduidig. De ombuigingsmaatregelen (RFS) zullen hieraan hebben bijgedragen. Maar vooral de Corona-crisis heeft een sterke en wisselende impact (enerzijds vraaguitval, anderzijds duurdere zorg). [4]

Per wet ziet het beeld er verschillend uit. Zichtbaar is dat met name de uitgaven voor de Jeugdwet nog steeds een stijging vertonen. (zie ook verklaring in de toelichting bij de Jaarrekening 2020).

[4] (NB: uitgaven ToZo en Tonk zijn niet in de tabel opgenomen, maar wel de meerkosten voor zorgaanbieders en de uitgaven voor de continuiteitsgarantie).

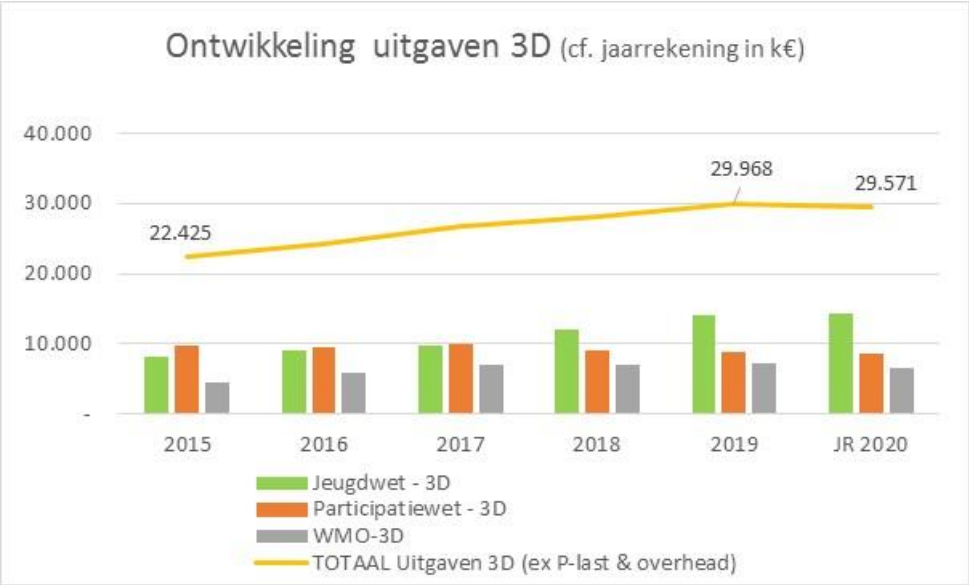

Uitgaven Jeugdzorg
Bij de analyse en toelichting op de jaarrekening 2020 is geconstateerd dat de Corona-pandemie een ingrijpend effect heeft gehad op de jeugdzorg. Hoewel het aantal cliënten licht gedaald is zijn de uitgaven voor de Jeugdzorg (Zorg in Natura) gestegen van M€ 13,4 in 2019 naar M€ 14,7 in 2020.
Voor een substantieel deel van onze jeugd is door de Corona-maatregelen de problematiek verscherpt. De Coronamaatregelen hebben geleid tot zwaardere zorg en langduriger (verblijfs)zorg. Ook waren er nauwelijks mogelijkheden voor groepsbegeleiding.
Dit heeft geresulteerd in substantieel hogere uitgaven. De analyse geeft aan dat met name de uitgaven voor de regionale maatwerkvoorzieningen, in tegenstelling tot de lokale maatwerkvoorzieningen, fors gestegen zijn (van ca M€ 6,3 in 2019 naar ca M€ 8,3 in 2020).
De Corona-pandemie geeft een sterke incidentele vertekening die ook in de uitgaven voor 2021 zal optreden. In 2021 dient bovendien rekening te worden gehouden met eenmalige uitgaven voor de overgangscliënten. We hebben uit oogpunt van zorgvuldigheid en een "zachte landing" meer overgangscliënten gefaciliteerd bij de bestaande contractpartner dan voorzien. Anderzijds zal een groot deel hiervan volgens de zorgaanbieders geen herindicering meer nodig hebben.
In de Zomerrapportage zijn de uitgaven Jeugdzorg-ZiN geraamd op M€ 13,2. Dit is hoger dan primitief begroot (M€12,6). Echter staat daar tegenover dat extra (geoormerkte, dat wil zeggen passend binnen de door het Rijk en VNG gemaakte afspraken) middelen voor de Jeugdzorg zijn toegezegd ter grootte van ca M€ 1.6. Gelet op de huidige cijfers ontstaat er mogelijke ruimte binnen de lumpsumafspraken lokale maatwerkdiensten jeugd door het afronden van 65% van de bestaande indicaties op korte termijn. Het is nog te vroeg om dit te kwantificeren.
Er bestaat een risico dat er een verschuiving komt van Zorg-in-Natura naar Pgb doordat inwoners niet over willen stappen naar de Lumpsum-aanbieders. Dit zou voor de gemeente kostenverhogend kunnen uitwerken. Wij gaan ervan uit dat dit risico kan worden beperkt door de Pgb-aanvragen extra scherp te beoordelen en de uitputting streng te bewaken.

Uitgaven Wmo-Begeleiding
Sinds 01 januari 2021 is de versterkte sociale basis operationeel en is de lichte Wmo-begeleiding hierin ondergebracht. Het aantal cliënten in de sociale basis groeit, terwijl het aantal maatwerk-cliënten daalt. Ook zijn de uitgaven voor de specialistische individuele begeleiding sterk gedaald in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Anderzijds is zichtbaar dat met name door de Corona-maatregelen de groepsbegeleiding noodzakelijkerwijs volledig vervangen is door (de duurdere) individuele begeleiding. Bij de modelwijziging is tevens voor een groot aantal overgangscliënten een "zachte landing" gecreëerd met behoud van de zorgaanbieder. Deze overgangssituatie bouwt in de komende maanden af, maar resulteert in 2021 in incidentele extra uitgaven.
De totale uitgaven in het 1e kwartaal van 2021 liggen op hetzelfde niveau als in 2020. Op basis van dit beeld wordt verwacht dat de totale uitgaven voor Wmo-begeleiding (excl PGB) op het niveau van 2020 (k€ 4.600) dat lager ligt dan 2019 (k€ 5.100) zullen uitkomen. Dit impliceert een afwijking tov de primitieve begroting 2021 van ca k€ 500.

Voor de Pgb wordt een onderschrijding voorzien van k€ 200.

Uitgaven Wmo-Hulp bij het Huishouden (zgn. "oude Wmo", geen onderdeel van de 3D-operatie)
Voor de Wmo-HH is in 2020 de pilot Algemene Voorziening HH gestart. Deze is eind 2020 geëvalueerd en op basis daarvan gecontinueerd.
De uitgaven voor Hulp bij het Huishouden (HH) en Dagelijkse Ondersteuning (DO) bedroegen in 2020 ruim M€ 4.4 (in 2019 ca M€ 4.1). Daarbij is sprake van een toenemend aantal cliënten. Enerzijds hangt dit samen met de autonome demografische ontwikkeling (vergrijzing), anderzijds wordt dit veroorzaakt door de aanzuigende werking van het abonnementstarief.
De realisatie van de Algemene Voorziening HH heeft een beperkt reducerend effect op de hoogte van de uitgaven. Deze algemene voorziening beperkt zich uitsluitend tot de nieuwe cliënten en daarvan komt ca 50% in aanmerking voor deze voorziening (op jaarbasis ca 250 indicaties).
Per saldo wordt verwacht dat de uitgaven in 2021 ca M€ 4.7 zullen bedragen. Derhalve een negatieve afwijking tov de primitieve begroting 2021 van M€ 1.0.

Baten
Naast beheersing van uitgaven is het maximaliseren van extra inkomsten positief voor de exploitatie. In 2020 zijn verschillende bronnen voor extra baten aangesproken. De belangrijkste daarin waren: ESF-subsidie (Participatiewet), het compensatiefonds 18+ (Jeugdwet), OCO (Wmo). Daarnaast zijn voor verschillende projecten externe subsidies verkregen o.a. via Goede Doelen Stichtingen. Ook voor het lokale preventie-akkoord is in 2020 een subsidie ontvangen en inmiddels vervolgsubsidies aangevraagd.

De financiële onhoudbaarheid van het jeugdzorgstelsel is inmiddels breed onderkend. De lobby richting het Rijk heeft ertoe geleid dat incidenteel (2019, 2020, 2021) extra middelen beschikbaar zijn gesteld. Tevens zijn in 2020 (geringe) compensatiebudgetten ontvangen voor de extra zorguitgaven (Jw en Wmo) door Corona.
Recent (april 2021) is een additionele extra Rijksbijdrage voor 2021 toegezegd voor acute knelpunten in de jeugdzorg. Ook is een stelselherziening, voor met name de bovenlokale jeugdzorg, aangekondigd.

In 2021 zullen wij nog sterker inzetten op de verwerving van additionele middelen.
Voorvloeiend uit de Corona-crisis zijn ook substantiële budgetten op regionaal niveau beschikbaar gekomen om de re-integratie van werklozen door om- en bijscholing een extra impuls te geven.

5 Stand maatregelen per wet

In het Transformatieplan 2.0 is per wet een (niet limitatieve) opsomming opgenomen van te nemen maatregelen. Deze zijn hieronder opgenomen. In het blauw is de stand van uitvoering kort vermeld.

5.1 Jeugdwet

- **Stijgende kosten**
  De grootste financiële knelpunten doen zich voor in de Jeugdzorg. Niet alleen in Rheden maar in heel Nederland. Het tempo van stijging is verontrustend alsook de onvoorspelbaarheid van uitgaven en de geringe gemeentelijke invloed.
  Het aantal cliënten vertoont sinds eind 2019 een lichte daling. In 2020 was er desalniettemin sprake van een verdere stijging van de uitgaven Jeugdzorg. Deze stijging is voor een belangrijk deel Corona-gerelateerd (zie toelichting bij de jaarrekening 2020). Continuïteit van de zorg had de hoogste prioriteit.
- **Meer inzetten op preventie**
  Grootste knelpunten vormen het systeem van aanbesteding en contractering, het systeem van onbeperkt beschikken en de onvoorspelbaarheid van de mate en het tempo van verzilvering en de facturering. Hier liggen belangrijke sleutels tot meer grip en control.
  Om escalatie van kosten te voorkomen zetten wij in op preventie en dus waar mogelijk op inzet van het voorliggend veld (o.a. onderwijs en School-Maatschappelijk-Werk).
  Incluzio zet met de maatschappelijke partners binnen de sociale basis sterk in op preventie. Parallel is met externe subsidie een lokaal Preventie-akkoord ontwikkeld met name vanuit het thema gezondheid.
- **Lumpsum financiering**
  Overgaan tot prestatiegerichte lumpsum financiering met een beperkt aantal grote zorgaanbieders. Gekoppeld aan strak contractmanagement en relatiemanagement. Alleen zorgaanbieders die onze visie onderschrijven en zichtbaar actief daar inhoud aan geven.
  Gerealiseerd voor lokaal maatwerk.
- **Beschikkingen**
  Verstrekking beschikkingen alleen met beperkte houdbaarheid en binnen begroting. Strak en zakelijk regime van facturering (betalingscondities).
  Limitering beschikkingen niet gelukt (prioriteit lag in 2020 bij de zorgplicht). Betalingscondities zijn aangescherpt.
- **Saneren of beperken**
  Overwegen sommige producten te saneren of te beperken (dyslexie-toets en behandeling)
  Bij de MGR-aanbesteding zomer 2020 is het aantal zorgaanbieders en producten gereduceerd. Een dekkend zorgaanbod is gehandhaafd.
- **Strenger aan de poort**
  Strenger aan de poort, hogere toegangsdrempels voor afnemers
  Poortwachter ingezet.
- **Beperken tot 18**
  Jeugdzorg beperken tot 18 jaar, daarna doorstroming naar Wlz of Wmo
  Inmiddels beperkt tot verplichte verlengde jeugdzorg. Hiervoor ontvangen wij een vergoeding (en compensatie)
- **Afschalen waar mogelijk**
  Starten met lichte behandelingen. Afschalen waar mogelijk.
  Via triage (2x per week) en sturen op matched care.
- **Sturing via gebiedsteams**
  Sturing op doorverwijzers (o.a. huisartsen) door regie via gebiedsteam; huisarts beslist "dat ……. Gemeente bepaalt in samenspraak met zorgaanbieder "wat".
  - Per 1 juni beschikken we over 2 ondersteuners Jeugd GGZ.
  - In 2020 is er een regionaal Perspectiefoverleg voor complexe jeugdcasuïstiek opgezet wat leidt tot snellere en beter passende hulp en afschaling naar ambulante ondersteuning (in plaats van verblijf) waar mogelijk. Ook Rhedense Jeugdigen hebben gebruik gemaakt van deze mogelijkheid.
  - De samenwerking met de instellingen voor jeugdbescherming wordt geïntensiveerd, om de bescherming van jeugdigen samen te laten gaan met de best passende inzet van

hulp binnen de kaders van de nieuwe opdracht maatwerkdiensten jeugdhulp. Daarbij maken de jeugdbeschermers gebruik van de mogelijkheid om casussen in te brengen in het lokale triage-overleg en wordt hun expertise benut om opschaling van zorg te voorkomen.
    - Sinds medio 2020 hebben wij een Gedragsdeskundige in dienst bij de Toegang om nog beter de noodzaak van specialistische ondersteuning te kunnen beoordelen. Zij neemt ook deel aan de triage.
- **Ambulant naar algemeen**
  Onderzoek vervanging ambulante jeugdzorg door algemene voorziening.
  Lichte ambulante begeleiding is opgenomen in aanbesteding Sociale Basis. Een voorbeeld van een nieuwe algemene voorziening is het Scheidingsloket.
- **Regionale transformatietafels**
  Benutting regionale transformatietafels voor besparingen of resultaatverbetering.
  Enkele complexe Rhedense casussen zijn ingebracht.
- **Verbetering bedrijfsvoering**
  Verbetering bedrijfsvoering door o.a. reductie administratieve lasten (bij eenvoudige beschikkingen beschikkingsloos werken), sterke monitoring van resultaten, ed.
  Er is een systeem van monitoring ontwikkeld. De voorspelbaarheid van uitgaven blijft een aandachtspunt.
- **Extra geldstromen benutten**
  Waar mogelijk derde geldstroom ontwikkelen (o.a. charitatieve instellingen) en compensatie-regelingen maximaal benutten.
  Enkele subsidies zijn verworven. De compensatieregeling voogdij/18+ is in 2020 maximaal benut.

5.2 Participatiewet

"Door een aantal maatregelen verwachten wij de uitgaven in het kader van de Participatiewet te kunnen reduceren:

- Een strengere aanpak en handhaving o.a. door een ruime definitie van passend werk, strengere controle en aanpak van misbruik/fraude.
  De gunstige economische ontwikkeling en vruchtbare reintegratie-aanpak gaven geen directe aanleiding hierop extra in te zetten.
- Een reductie op het re-integratie budget door meer focus op succesvolle formules en kansrijke doelgroepen, beëindiging van nauwelijks renderende projecten.
  Een aantal projecten is gestaakt (o.a. Sociale Ruimte). Wel hebben wij de reintegratietrajecten Doorslag 1 en 2 doorgezet. De nieuwe Corona-instroom wordt met voorrang begeleid naar nieuw werk.
- Conform onze ambitie verwachten wij een verlaging van onze BUIG-uitgaven en een overschot t.o.v. de rijksuitkering. Het gerealiseerde overschot zal als "revolving fund" ingezet worden voor re-integratie trajecten.
  Door de Corona-crisis is er een stijging van aantal bijstandsuitkeringen. Onze uitgaven zullen daardoor stijgen in plaats van dalen. In 2020 ontvingen wij nog een sterk verhoogde Rijksbijdrage. In 2021 zal het saldo naar verwachting negatief zijn. Een herijking van onze re-integratie aanpak is gewenst. Het gerealiseerd overschot valit in eerste instantie vrij ten behoeve van het resultaat.
- Een vereenvoudiging van de participatie-opgave door een focus op de kansrijken en "the willing".
  Deze focus is niet gelegd. We stimuleren nog steeds iedereen tot Meedoen.
- Realisatie van Beschut Werk naar behoefte maar met een voorkeur voor de inzet op activerend werk / dagbesteding.
  Conform uitgevoerd. De behoefte aan Beschut Werkplekken is gering. Het Rijk overweegt de Rijksbijdrage voor niet-gerealiseerde werkplekken te korten. In regionaal verband vindt momenteel een heroriëntatie plaats op de aanpak van het Beschut Werken.
- Wij verwachten kostenbesparende danwel uitstroom-verhogende effecten van het Regionaal Aanvalsplan i.o.
  Moeilijk te kwantificeren. Op regionaal niveau komen steeds meer substantiële budgetten beschikbaar voor om en bijscholing. Wij willen hier meer op aansluiten.
  In het kader van het regionaal programma Perspectief op Werk zijn verschillende projecten opgestart. We hebben in verband met Corona in de Arbeidsmarktregio middelen ontvangen voor een regionaal mobiliteitscentrum dat in 2021 wordt ingericht.

- Wij zetten in op een grotere bijdrage (subsidies) van derden zoals projecten met bijdragen vanuit Provincie, charitatieve instellingen, werkgevers en onderwijs (triple helix), SROI, Social Impact Bonds, vrijwilligersinitiatieven, ed.
  Wij slagen erin steeds meer financiële bijdragen van derden de verwerven (ESF, Provincie, Regio, Goede Doelen Stichtingen).

Ook in onze interne organisatie en bedrijfsvoering zien we verbeterpotentie door effectieve prestatieafspraken met keten-partners (o.a. WSP en Scalabor) en een doelmatige personele inzet (inhuur omgezet naar dienstverband), de administratieve lasten te verminderen (datasystemen worden verder geautomatiseerd en geoptimaliseerd via regionale projecten), de decentrale huisvesting (wijkteams) af te bouwen (afbouw is uitgesteld in verband met lopende huurcontracten), de monitoring en controle te versterken (maandelijkse maraps ingevoerd, sturing op workload consulenten). We hanteren een integrale aanpak waarbij werk-consulenten bij bijstandsuitkeringen met een zorgbehoefte (en/of schuldenproblematiek), het voortouw in de regie nemen. (nog te realiseren)

5.3 Wet maatschappelijke ondersteuning

Het Wmo-veld kent van oudsher met haar charitatieve in vrijwilligersinstellingen een rijk aanbod in het voorliggend veld. We willen dit veld vooral beter positioneren. Daarnaast willen we een groter deel van onze maatwerkvoorzieningen transformeren naar algemene voorzieningen.
Daarbij zien we ook mogelijkheden om algemene voorzieningen zoals een dorpshuis in te zetten als locatie voor lichte dagbesteding en de inzet van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.

Hier tegenover staat dat rekening moet worden gehouden met:

- **Het ingevoerde Wmo abonnementstarief**
  We verwachten daardoor lagere inkomsten en een hoger gebruik van voorzieningen.
  Verwachting is uitgekomen.
- **Een uitgaven verhoging Wmo door substitutie van Beschut Werk**
  voor Beschut Werk zetten we, indien mogelijk, activerend werk in. De budgetten van BW zetten we in een bestemmingsreserve, zodat we daar in 2021 extra inzet op kunnen plegen.
- **Mogelijk hogere uitgaven voor bijzondere bijstand ter compensatie van minima.**
  Uitgevoerd onderzoek maakt duidelijk dat het dermate ingewikkeld is om aanpassingen in huis door inwoners zelf te laten bekostigen en hen daarvoor te compenseren. Vandaar dat dit nog niet is toegepast.

We verwachten met onderstaande maatregelen een transformatie te kunnen realiseren:

- **Begeleiding**
  In principe altijd start-indicering met de lichtste vorm. Waar mogelijk afschalen van de specialistische begeleiding. Onderzoek naar de mogelijkheden om Begeleiding in te richten als algemene voorziening.
  Door de inzet van de poortwachter betere toets op noodzaak specialistische begeleiding. Aangestelde poortwachter in 2020 stuurde hierop. In combinatie met een verscherpte aandacht voor de Wlz-check.
- **Dagbesteding**
  De lichte dagbesteding organiseren als voorliggende algemene voorziening.
  Onderdeel van de opdracht sociale basis.
- **Hulp bij het Huishouden.**
  Strenger indiceren en afschalen waar mogelijk. Onderzoek naar mogelijkheden om hiervoor een algemene voorziening te creëren (schoonmaakbedrijf). Idem in de vorm een algemene voorziening Was en Strijkservice en een boodschappenservice.
  De autonome stijging door de vergrijzing en de maatregelen die we bedacht hebben brengen nog niet de verwachtte effecten. We beschikken over een algemene voorziening Hulp bij het Huishouden. De pilot uitgevoerd in 2020 is onder gelijkblijvende condities door het college voortgezet. Op dit moment maken zo'n 200 inwoners gebruik van deze algemene voorziening. Dit is conform verwachting. De was- en strijkservice staat op de

planning. Pilot powerfull ageing is vertraagd door Corona en loopt nu door tot 1 augustus. 13 inwoners zijn geselecteerd, nog geen resultaat op versterken eigen kracht.

- **Dagelijkse Ondersteuning (HbH + coaching)**
  Naar analogie van HbH specifieke taken in de vorm van een algemene voorziening en met meer inzet van informele hulp en ondersteuning.
  De huidige indicaties lopen door, de nieuwe indicaties zijn veelal HbH met ondersteuning van Incluzio.
- **Woningaanpassing**
  Verleggen verantwoordelijkheid naar primair huurder en verhuurder. Meer sturen naar (promoten van) voorliggende algemene mogelijkheden zoals Blijverslening en Mijn Huis Mijn Toekomst.
  Gesprekken met woningbouwcorporaties gestart.
- **Hulpmiddelen en rolstoelen**
  In principe te bestempelen als een algemeen gebruikelijke (commerciële) voorziening (winkel). Eventueel elektrische rolstoelen met subsidie gemeente indien zorgverzekeraar daar onvoldoende in voorziet.
  Aanbesteed in 2020, contract van max 8 jaar. Uitstaande bestand is verkocht. In het contract is opgenomen dat de ondernemer in de gemeente mimimaal 1 pool voor scootmobiels en rolstoelen (incidenteel gebruik) inricht. Inwoners kunnen hier zonder tussenkomst van de gemeente gebruik van maken. Dit is nog in voorbereiding.
- **Vervoer**
  Beperken tot noodzakelijk vervoer voor medische doeleinden.
  Regionaal onderzoek uitgevoerd in 2020 naar kostenbesparende mogelijkheden collectief vraagafhankelijk vervoer en routevervoer.
- **Verbetering bedrijfsvoering** bijvoorbeeld in de vorm van aanbesteding zorgproducten (specialistische begeleiding) op basis van lumpsum met budgetplafonds en een beperkt aantal leveranciers. Opheffing decentrale huisvesting (Wmo/Jeugdzorg).
  Aanbestedingen jeugd en sociale basis op basis van lumpsum.

6 Tot slot

Met de decentralisaties van de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet werd beoogd om de zorg dichter bij de inwoner te organiseren. Dit zou moeten resulteren in beter passende zorgarrangementen en lagere uitgaven. Met name omdat gemeenten beter integraal maatwerk zouden kunnen leveren en beter in staat zouden zijn om ondersteuning te verleggen naar de zelfredzaamheid van inwoners, de informele ondersteuning en de inzet van algemene voorzieningen. In onze gemeente conform het "Rhedens model".

Het Transformatieplan 2.0 beoogt vooral een impuls te geven aan het Rhedens Model door een versterking van de sociale basis. Daarbij zijn partnerschap en de samenhang binnen het ondersteuningsaanbod essentieel. Daarnaast formuleert het Transformatieplan 2.0 maatregelen voor meer sturing op de zorgbehoefte en het zorgaanbod (met behoud van dekkende zorg) en maatregelen voor een efficiënte organisatie.

6.1 Voornemens en Aanbevelingen

1. De uitvoering van het Transformatieplan 2.0 heeft zich sterk gefocust op de Wmo en de Jeugdwet. De integrale aanpak in combinatie met de Participatiewet volgt. Hier liggen kansen. Onder andere in het kader van re-integratie (vrijwilligerswerk, activerend werk, dagbesteding).
   Dat geldt ook voor Schuldhulpverlening. In veel probleemhuishoudens speelt vaak ook schuldenproblematiek. In de sociale basis kan een integrale aanpak tot stand komen.
2. De versterking en verbreding van de sociale basis (gestart op 01-01-2021) toont waardevolle initiatieven tot samenredzaamheid. Het partnerschap begint steeds meer vorm te krijgen, zowel binnen het maatschappelijk veld als met zorgaanbieders en verwijzende instanties. Dit is een groeiproces.
3. Met het creëren van algemene voorzieningen is een perspectiefvolle start gemaakt. Dit kan nog verder verbreed worden.
4. De aanbesteding voor de lokale maatwerkdiensten Jeugd heeft geresulteerd in sterk gereduceerd aantal zorgaanbieders bij een dekkend aanbod. Deze reductie in combinatie met lumpsum afspraken (met bandbreedte) maken, in partnerschap, een betere sturing en beheersing mogelijk.
5. In financiële zin zijn de uitgaven voor de 3D-taken in totaliteit, na jarenlange stijgingen, in 2020 gestabiliseerd. Ook zijn substantieel extra middelen verworven. De boven-verwachting hogere uitgaven jeugdzorg zijn sterk corona-gerelateerd en incidenteel van aard.
6. De maatregelen gericht op een efficiënte organisatie zijn deels toegepast en nog beperkt geborgd. Versterking van het management en de financiële functie, herordening van logisch samenhangende functies, automatisering en datagericht werken en borging van recht- en doelmatigheid moeten de komende periode bijdragen aan een slagvaardige efficiënte ambtelijke organisatie.
7. In de communicatie en contact met de inwoner zijn nog grote verbeteringen nodig. Het opstellen van een verbeterplan is hierin de eerste stap.
8. De voornemens en aanbevelingen bespreekt het college met de Adviesraad Sociaal Domein.

Deze evaluatie van het Transformatieplan markeert ook een natuurlijk moment om de programma-organisatie te beëindigen en de opdrachten, maatregelen en acties te borgen in de lijnorganisatie (afdeling Samenleving).

BIJLAGE I: UITWERKING VAN CONCRETE MAATREGELEN

I. Eigen kracht en zelfregie

Doel: vergroten van de zelfregie en eigen kracht van inwoners.
Doel: initiatieven om de zelfredzaamheid en zelfregie van inwoners te vergroten.
Maatregel: pilot Powerful Aging om de fysieke zelfredzaamheid van ouderen te verbeteren door spiervermogen te trainen.
Gericht op: inwoners van 60 jaar en ouder.
Resultaat: de groepslessen kunnen door de coronamaatregelen niet plaatsvinden. Vandaar dat de pilot is verlengd tot 1 augustus. Op dit moment zijn al wel 13 inwoners geselecteerd die bereid zijn om mee te werken aan de pilot en ook passen binnen de doelgroep.

II. Pilot sociale basis

Doel: Vormen van dagbestedings- en individuele begeleidingsvraagstukken meer organiseren in de samenleving. Vanuit inwoners en hun netwerk, meer passend bij de behoefte.
Maatregel: pilot sociale basis.
Gericht op: inwoners met ondersteuningsbehoefte gericht op dagbesteding en individuele begeleiding.
Resultaat: In 2020 heeft Incluzio 38 inwoners via de pilot Sociale Basis samen met inwoners gezocht naar passende inzet in plaats van een indicatie voor maatwerkvoorziening individuele dan wel groepsbegeleiding. Aan de pilot deden inwoners mee waarvan de indicatie voor een maatwerkvoorziening afliep en deden inwoners mee die zich voor het eerst bij de gemeente hadden gemeld. De pilot heeft naast ondersteuning voor de inwoners ook kennis opgeleverd over een goede aanpak na de pilot. Corona heeft de pilot niet alleen vertraagd maar er ook voor gezorgd dat de ondersteuning in groepsverband lastig kon worden ingezet.

III. Versterken en verbreden sociale basis

Doel: de transformatie een impuls geven en dit proces stimuleren door de sociale basis opnieuw en integraal aan te besteden. Deze aanbesteding is gericht op een tweetal bewegingen:
1. Versterken: het versterken van de sociale basis door de herkenbaarheid en toegankelijkheid te vergroten, initiatieven en voorzieningen te verbinden en stimuleren en faciliteren van nieuwe collectieve voorzieningen (innovatie);
2. Verbreden: het verbreden van de sociale basis door (onderdelen van) maatwerkvoorzieningen op het gebied van de Wmo en Jeugd op een logische wijze in te bedden in de sociale basis.

Maatregel: Opdracht versterken en verbreden sociale basis.
Gericht op: De opdracht richt zich op zowel inwoners die een ondersteuningsvraag hebben als op inwoners(initiatieven) die zich in willen zetten voor de samenleving. De scope is bij de start van de opdracht de Jeugdwet en de Wmo.
In de volgende periode gaan we ook de versterking zoeken met het ondersteuningsaanbod vanuit de Participatiewet.
Resultaat:

1. Sinds 1 januari 2021 is Incluzio de opdrachtnemer voor de opdracht Sociale basis.
2. We beschikken over 3 laagdrempelige informatiepunten

   Er zijn 3 informatiepunten ingericht: Dorpshuis Rheden, Buurthuis De Poort in Velp en Bibliotheek Dieren. Ondanks de beperkingen door Corona weten veel inwoners deze front-office al te vinden, vooral telefonisch. Onderstaand een overzicht van de toeloop van inwoners naar Incluzio-Rheden.

Instroom Incluzio in beeld:	
	Cijfers per 19-4-2021
Totaal aantal inwoners gemeld bij Incluzio per 19-4-2021	**817 inwoners**
Wijze van aanmelding	
Via de Gemeente (mensen die al basis begeleiding hadden)	259
Via overname casussen Rijnstad	51
Rechtstreekse aanmelding bij Incluzio (inwoners)	239
NB: van bovenstaande 549 ondersteuningstrajecten zijn er inmiddels 105 afgerond	
Korte Contacten (via sociaal Raadsvrouw/inloopspreekuur)	268
Leeftijd verdeling van de casussen (exclusief korte contacten)	
Volwassenen	440
Jeugd t/m 18 jaar	109

3. De samenwerking met (vrijwilligers)organisaties krijgt vorm

Vanuit het Rhedens model zoekt Incluzio de samenwerking: wat doen de organisaties, wat willen ze graag doen, welke ondersteuning willen ze van Incluzio en hoe zien ze de samenwerking. Dit proces van verbinding en ontwikkeling is in volle gang. Voorbeelden van samenwerking die in ontwikkeling zijn:

- In Velp wordt aan een netwerk gewerkt rond de problematiek van eenzaamheid onder ouderen. De uitvoering wordt snel na Corona opgestart.
- Door de informatiepunten in De Poort en Dorpshuis Rheden is er een nauwe samenwerking met deze buurthuizen en worden activiteiten afgestemd.
- Inloophuis Dieren analyseert met Incluzio welke vragen en behoeften er zijn bij inwoners uit de wijk die om begeleiding vragen, om vervolgens gezamenlijk nieuwe activiteiten te ontwikkelen die daarop aansluiten.
- Per 1 januari 2021 is de nieuwe vacaturebank vrijwilligerswerk gestart: www.geldersehanden/rheden.
- Samen met het NIO wordt een Sociale Kaart ontwikkeld
- Er worden verkennende gesprekken met De Magneet gevoerd.

4. We maken de slag van individuele begeleiding naar groepsactiviteiten - daar waar de Corona-maatregelen dit toelaten.

Door de Corona-maatregelen worden strikte regels m.b.t. groepsactiviteiten gehanteerd. Dit zorgt ervoor dat we nog niet sterk kunnen uitbreiden met deze activiteiten.
Toch is er al een aantal nieuwe groepsactiviteiten opgezet in de afgelopen maanden:

- De dorpscoaches Jeugd hebben samen met het Sportbedrijf en Alles voor Sport een groot aantal buitenactiviteiten voor kinderen en jongeren opgezet op de sportvelden en in voetbalkooien.
- Er kwamen veel signalen binnen over behoeften van jeugd aan huiswerkbegeleiding; de dorpscoaches en schoolmaatschappelijk werkers hebben gezamenlijk ingezet om kinderen/jongeren te bereiken en huiswerkbegeleiding op te zetten.
- Voor jongeren van 18-27 jaar is een campagne gestart: "dien je idee in om Coronatijd beter door te komen". De beste ideeën krijgen een voucher om het idee uit te voeren.
- Maatjesprojecten voor jongeren met psychiatrische achtergrond.

5. Er zijn vormen van digitale begeleiding ontwikkeld

Vanaf 1 januari 2021 is Incluzio gestart met digitale trainingen die inwoners zelf kunnen volgen, aanvullend aan de begeleiding. Er zijn 104 e-learnings beschikbaar over bijv. autisme voor mensen met autisme, hun ouders en hun partners, somberheid in coronatijd, alcoholverslaving, slaapproblemen etc.

6. Het aanbod van algemene voorzieningen voor Wmo en jeugdzorg is uitgebreid.

- Incluzio biedt vormen van ondersteuning voor inwoners waarvoor tot 1 januari jongsleden de maatwerkvoorziening individuele begeleiding basis en groepsbegeleiding stabiel geïndiceerd werd.
- In maart 2021 heeft Incluzio een contract getekend met Steunouder. Steunouder is een landelijke methodiek waarbij kinderen uit een gezin met problemen 1 of 2 dagdelen in de week bij een ondersteunden gezin zijn. Hierdoor wordt het gezin ontlast.
- Op 16 maart 2021 is een pilot met 3 jeugdhulppartijen gestart om nauw samen te werken rond casuïstiek, nl. op- en afschalen en het delen van expertise. Dit naast de triage die tweewekelijks plaatsvindt
- Met EenPlus is een eerste verkenning geweest om Welzijn op Recept in te voeren; huisartsen verwijzen naar Incluzio voor patiënten die geen medische maar psychosociale problemen hebben.
- Incluzio heeft in samenwerking met Spectrum en de gemeente een subsidie gekregen voor de Maatschappelijke Diensttijd (MDT) voor 100 jongeren. Een voorbeeld: Jongeren hebben inmiddels een plan om een dagstart te organiseren voor jongeren die door corona moeite hebben om op te staan en somber zijn. De dorpscoaches jeugd ondersteunen hen om dit binnenkort te gaan doen. De activiteit kan uitgevoerd worden als MDT.

IV. Maatwerk dat aansluit op de sociale basis.

Doel: Als de ondersteuning en zorg vanuit de sociale basis niet passend is, wordt er hulp en ondersteuning vanuit geïndiceerd maatwerk geleverd. Deze hulp is zo licht als mogelijk en zo intensief als nodig. Maatwerkdiensten worden altijd ingezet in verbinding met de sociale basis want we willen inwoners niet langer dan nodig koppelen aan professionele ondersteuners. Tijdige inzet van maatwerkdiensten draagt daarnaast bij aan een snelle terugkeer naar de ondersteuning uit de sociale basis (normaliseren). De ondersteuning is er immers op gericht om draagkracht en zelf- of samenredzaamheid te vergroten. Dit vraagt om aanbod dat op elkaar aansluit en om kennis van elkaar en elkaars aanbod en mogelijkheden.

a) Maatregel: Algemene voorziening hulp bij het huishouden

Gericht op: schoon en leefbaar huis voor onze inwoners die wegens fysieke beperkingen zelf de woning niet meer schoon en leefbaar kunnen houden en zelf nog regie kunnen voeren.
Resultaat: We beschikken over een algemene voorziening Hulp bij het Huishouden wat een goede aanvulling is op het ondersteuningspakket voor inwoners met als doel "een schoon en leefbaar huis'. De pilot uitgevoerd in 2020 is onder gelijkblijvende condities door het college voortgezet. Op dit moment maken ca 200 inwoners gebruik van deze algemene voorziening. Dit is conform verwachting.

b) Maatregel: Aanbesteding lokale maatwerkdiensten Jeugd en gunning aan 8 jeugdzorgaanbieders. **Gericht op:** De tweedelijns hulp en ondersteuning (professioneel aanbod) richt zich op vraagstukken waarvoor een maatwerkvoorziening absoluut noodzakelijk is en nooit langer dan noodzakelijk.

Resultaat:

1. Dekkend lokaal jeugdzorgaanbod met het contracteren van de 8 (combinaties) van partijen. In december 2020 heeft de gemeente 8 (combinaties) aanbieders gecontracteerd om voor de komende 6 jaar (3 plus 3 jaar) dekkend aanbod te verzorgen op het gebied van begeleiding en behandeling.
2. De aanbieders ontwikkelen het aanbod door op basis van de uitkomsten van de (vooralsnog) wekelijkse Triage. Hiertoe zijn de 8 aanbieders het aanbod aan het doorontwikkelen.
3. Alle partijen hebben een vestiging in de gemeente Rheden, verspreid over de verschillende dorpen.
4. De Overgang van cliënten naar de gecontracteerde partijen is afgerond. De noodzaak tot overdracht is via het inhoudelijke gesprek tussen professionals en met de inwoner besproken. Bij de overgang zijn er geen kinderen tussen wal en schip beland.

V. Samenwerking in de keten

Doel: de inwoner ervaart geen schotten tussen de ondersteuning vanuit de sociale basis, de gemeente en de maatwerkdiensten.

a) **Maatregel:** Project Kind Centraal (=doorbraak-methode)
Dit houdt in creatief en vindingrijk toepassen van maatwerk (in afwijken van vaste gewoonten en de regels) bij huishoudens met een opeenstapeling van problemen op verschillende leefgebieden, zoals: wonen, gezondheid en hun financiële situatie.

Gericht op: Inwoners en gezinnen die veel problemen tegelijkertijd hebben. Hulpverleners die werken volgens het basisprincipe '1 gezin, 1 plan, 1 coördinator' lopen vast in een wirwar van wetten en regelgeving en verschillende financiers van zorg die allemaal eigen criteria hanteren. De gezinnen gebruiken meer voorzieningen dan ze kunnen overzien, zonder dat ze daar echt mee geholpen zijn.
Resultaat: Onder begeleiding van het Instituut voor Publieke Waarden zijn er 10 zijn casussen behandeld volgens de doorbraakmethode. Rapportage over conclusies en aanbevelingen volgt in de 2e helft van 2021.

b) **Maatregel**: Triage

Gericht op: casussen waar maatwerkdiensten in verbinding moeten worden ingezet met ondersteuning vanuit de sociale basis. Op dit moment gericht op Wmo begeleiding en dagbesteding en Jeugdwet.
Resultaat: Op basis van de wekelijkse triage-overleggen tussen de gemeentelijke Toegang, Incluzio en de 8 jeugdzorgaanbieders wordt invulling gegeven aan matched care voor de inwoner en worden de doorgaande lijnen van algemene voorzieningen en geïndiceerd maatwerk mogelijk gemaakt.

c) **Maatregel**: Onafhankelijke cliëntondersteuning (formeel en informeel) beter bekend bij onze inwoners.

Gericht op: het versterken van de eigen kracht van onze inwoners.
Resultaat: Om de cliëntondersteuning beter bekend te maken bij mensen die er mogelijk baat bij hebben, om de samenwerking tussen (formele en informele) cliëntondersteuners te verbeteren en om cliëntondersteuning levensbreed aan te bieden zet het Rijk in op koplopergemeenten. De gemeente Rheden heeft hiervoor een subsidie hiervoor ontvangen van K€ 315 voor 2 jaar. Project is in voorbereiding.

d) **Maatregel:** afstemming met doorverwijzers

Gericht op: onze belangrijkste verwijzers, de huisartsen en de Gecertificeerde Instellingen.
Resultaat:

1. Per 1 juni 2021 beschikken we over 2 ondersteuners Jeugd GGZ.
2. In 2020 is een regionaal Perspectiefoverleg voor complexe jeugdcasuïstiek opgezet. Dit resulteert in snellere en beter passende hulp en afschaling naar ambulante ondersteuning (in plaats van verblijf) waar mogelijk. Ook Rhedense casuïstiek is ingebracht.
3. De samenwerking met de instellingen voor jeugdbescherming is geïntensiveerd, om de bescherming van jeugdigen samen te laten gaan met de best passende inzet van hulp binnen de kaders van de nieuwe opdracht maatwerkdiensten jeugdhulp. Daarbij maken de jeugdbeschermers gebruik van de mogelijkheid om casussen in te brengen in het lokale triage-overleg.
4. Sinds medio 2020 hebben wij een Gedragsdeskundige in dienst bij de Toegang om nog beter de noodzaak van specialistische ondersteuning te kunnen beoordelen. Deze expert neemt ook deel aan de triage.

e) Maatregel: Ondersteuner Jeugd GGZ (OJG/POH)

Gericht op: De huisarts is voor veel bewoners een laagdrempelige plek voor hulpvragen op het gebied van jeugd GGZ. Inwoners kunnen hier vaak snel terecht en kunnen hier snel door verwezen worden naar basis of specialistische GGZ zorg. In steeds meer gemeenten wordt aan deze samenwerking invulling gegeven door de inzet van een Ondersteuner Jeugd GGZ (hierna OJG). De OJG is gespecialiseerd in jeugd ggz problematiek en heeft tijd om een goed beeld te vormen van de hulpvraag van een jongere/het gezin. In veel gevallen kan de OJG in een aantal gesprekken de hulpvraag oplossen of het gezin helpen hiermee om te gaan. Een verwijzing naar geïndiceerde jeugdzorg is veel minder vaak nodig.

Resultaat: De implementatie is helaas vertraagd door het voortraject met de GGD en huisartsen en de Corona-crisis die andere prioriteiten vergde. Oorspronkelijk is de uitvraag gedaan bij de GGD om het werkgeverschap te vervullen voor de OJG-ers. Dit had de voorkeur van de huisartsen in Rheden. De GGD heeft na bedenktijd aangegeven deze rol niet te willen vervullen. Vervolgens is de gemeente op basis van het samen met de huisartsen geformuleerde profiel 2 kandidaten gaan werven. Deze twee medewerkers starten in juni 2021. In Dieren is de ondersteuner Jeugd in dienst van de huisartsenpraktijk en werkzaam vanuit de huisartsenpraktijk en in Velp en Rheden is de OJG-er werkzaam vanuit de dorpslocaties van de informatiepunten (Incluzio).

VI. Enkele specifieke organisatorische maatregelen toegelicht.

- **Expertise-teams**
  De eerder beoogde stroomlijning van de Toegang naar klantroutes is omgevormd naar een mid-office model (aansluitend op de front-office van de sociale basis) met expertise-teams. Deze werken gebiedsgericht maar zijn niet meer gebiedsgebonden.
- **Kwaliteitsimpuls**
  Er is (binnen de normatieve formatie) een inhoudelijke kwaliteitsimpuls gegeven aan de Toegang door:
  (a) de aanstelling van een gedragsdeskundige
  (b) de recente toevoeging van een 2-tal Ondersteuners Jeugd-GGZ (POH'ers) aan het team.
  (c) begin 2020 is de rol van Poortwachter ingericht ter screening van ondersteuningsaanvragen.
- **Wachtlijsten**
  Door de inhuur van extra capaciteit zijn er geen wachtlijsten meer bij de Toegang. Dit heeft vervolgens echter geleid tot opstoppingen in de administratieve verwerking (berichtenverkeer). De afstemming in deze keten zal nader worden gestroomlijnd.
- **Borging van programma in de lijn**
  Voor de realisatie van het Transformatieplan zijn we op cruciale functies sterk afhankelijk van externe experts. Inmiddels zijn we gestart met een verdere borging van het TP2.0 programma in de "lijn" (afdeling Samenleving).
- **Contract- en Accountmanagement**
  In het verlengde van de lokale aanbestedingen Jeugd en Wmo zijn de rollen van Contractmanager en Accountmanager ingericht voor een adequate sturing op doelen en resultaten bij de gecontracteerde aanbieders.
- **Toezicht**
  De korte pilot met de extra Toezichthouder Jeugdwet en Wmo is wegens het geringe rendement gestaakt. Het toezicht op de lokale aanbieders (in aantal sterk gereduceerd) is nu via het contractmanagement en accountmanagement geborgd. Voor wat betreft de regionale producten is het toezicht op de aanbieders binnen de MGR geborgd.

BIJLAGE II: Trendmatige ontwikkeling aantal cliënten per Wet

Participatiewet / BUIG

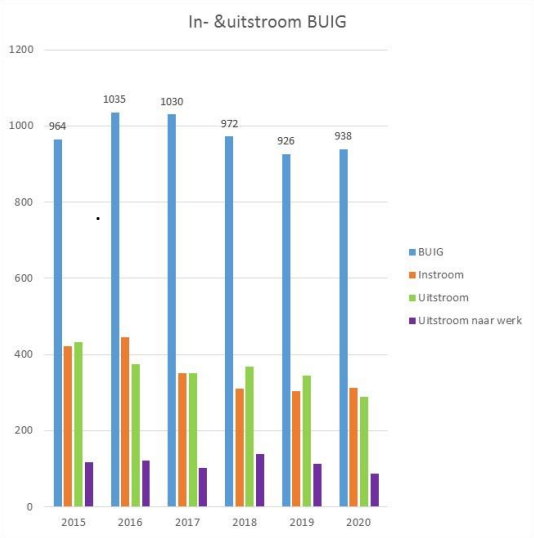

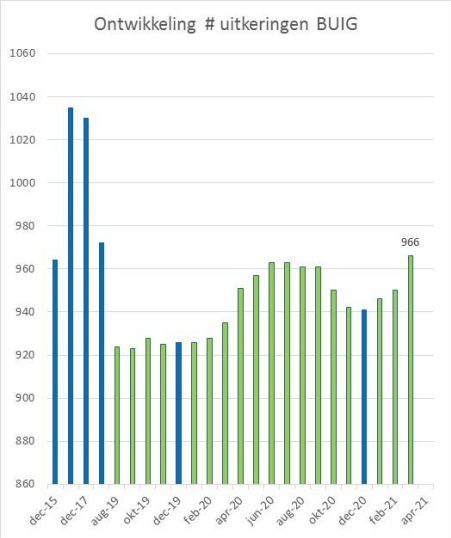

Wet maatschappelijke ondersteuning

Jeugdwet

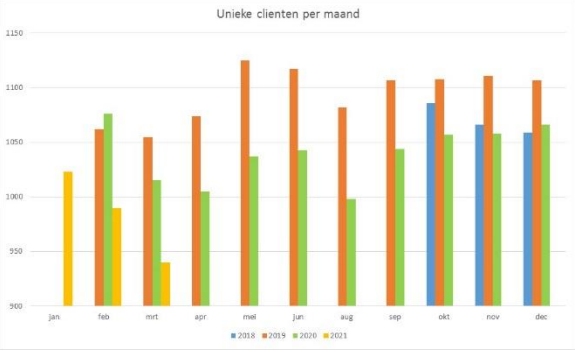

Transformatieplan 2.0 & Ombuigingen

“Begrenzen van de Zorg”

“In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister”

Stuurgroep Transformatieplan 2.0

Rheden, 05 mei 2019

SAMENVATTING

Met de 3D operatie per 01 januari 2015 is een groot aantal taken en budgetten op het terrein van de Participatiewet, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet naar gemeenten gedecentraliseerd. Hiervoor hebben wij het Rhedens Model ontwikkeld met als belangrijkste uitgangspunten de “eigen kracht” van de inwoner en de samenredzaamheid middels informele ondersteuning. De rol van de gemeente is die van “vangnet”.
De transitie, met een zachte landing waarbij geen inwoners tussen de wal en het schip zijn beland, is gelukt. De beoogde transformatie is echter nog onvoldoende gerealiseerd.
Het onderliggende systeem kent veel “open einden” en de regie & control-rol van de gemeente moet versterkt worden. De gemeente heeft als opdrachtgever en betaler weinig invloed. Het is derhalve noodzakelijk om de gemeentelijke rol enerzijds te beperken tot die van vangnet en meer aan de samenleving over te laten en deze sociale basis te versterken , en om anderzijds de sturing en controle (monitoring) te verbeteren en de uitgaven om te buigen.

Vier jaar na dato constateren we dat onze uitgaven (€ 30 miljoen in 2018) de oorspronkelijk gedecentraliseerde budgetten (€ 25 miljoen in 2018) aanzienlijk overstijgen. Dit gaat ten koste van andere taken danwel de algemene reserve van de gemeente. De hoogte van de uitgaven en vooral de onbeheersbaarheid daarvan brengt de financiële positie van de gemeente, en daarmee haar onafhankelijkheid, in gevaar.
Met name de zeer sterk gestegen uitgaven voor de Jeugdzorg, gekoppeld aan een sterk gegroeide zorgvraag, is een punt van grote zorg. Daarbij kent het systeem van inkoop, indicering, beschikken, behandelen en facturering veel “open einden”. Er kleven grote (financiële) risico’s aan het systeem waarbij een groot deel van de verwijzingen door derden geschiedt, de totale beschikte omzet sterk afwijkt van onze begroting, de facturen van zorgaanbieders na-ijlen en zorgaanbieders behandelingen starten zonder beschikking. Het systeem bevat ook onvoldoende prikkels tot “afschaling”. Er is nauwelijks zicht op de effectiviteit of het rendement van de zorgverlening.
De gemeente moet haar rol als opdrachtgever en betaler strakker invullen. Daarbovenop kenmerkt de jeugdwet zich als een wet met een open einde, terwijl de toegekende budgetten vanuit het Rijk begrensd zijn. De sleutel voor verbetering van dit systeem ligt niet alleen bij de gemeenten, maar deels ook bij extra middelen vanuit het Rijk en deels door transformatie met het maatschappelijk veld.

De met de transformatie beoogde uitgaven verlagende substituties van betaalde zorg naar informele hulp, van individueel maatwerk naar algemene voorziening, van specialistisch naar standaard, van individueel naar groepsbehandeling, van intramuraal naar ambulant zijn nog onvoldoende tot stand gekomen. Ook de integrale benadering van inwoners met een hulpvraag verdient verbetering. Daarnaast moeten we concluderen dat onze interne organisatie kwetsbaar en onvoldoende zakelijk en gestroomlijnd is.

Met het Rhedens model en de daaruit voortvloeiende beleidsregels is in de kern weinig mis. De organisatorische vormgeving vertoont echter “gaten” door het ontbreken van voldoende en heldere grenzen. Hoeveel energie stoppen we als samenleving in een casus en wat levert het op? En hoe houden de grip op de resultaten en uitgaven?
Begrenzing is een essentiële voorwaarde voor grip op uitgaven, volumes en rolverdelingen.

Veel gemeenten in Nederland kampen met een soortgelijke problematiek. Mede op basis van ervaringen elders komen wij tot de volgende hoofdzaken voor verbetering:

I. Versterk het voorliggend veld met name door een goede positionering (en bekendheid). Oplossingen worden in 1e instantie in en door de samenleving gerealiseerd. De rol van de gemeente beperkt zich tot “vangnet”. Aanvullend hierop creëren we, ter vervanging van maatwerk, zoveel mogelijk algemene voorzieningen. Dorpshuizen bijvoorbeeld krijgen een brede functie met o.a. lichte dagbesteding en de inzet van inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.
II. Een sterkere regie- en opdrachtgeversrol voor de gemeente.
Met als belangrijkste elementen; (a) sturing op doorverwijzers, (b) aanbesteding en contractering op basis van lumpsum (budgetplafonds) en (c) intensieve focus op groot-verbruikers en groot-aanbieders.
Wij streven naar aanbesteding op basis van lumpsum (budgetplafond), met enkele grote zorgaanbieders (hoofd-aannemers met commitment aan het Rhedens Model), strakke betalingsvoorwaarden, intensief periodiek overleg met zorgaanbieders op basis van resultaten (benadrukken zelf-oplossend vermogen).
III. Een integraal opererende organisatie, lean en zakelijk.
Integratie van uitvoeringsteams. Team-plus voor complexe gevallen. Stroomlijning en vereenvoudiging aan de hand van de klantvraag. Verzakelijking van de cultuur vanuit maatschappelijk rendement, versterking toetsing en controle. Accurate financiële sturing en beheersing.
IV. Verbetering informatievoorziening en monitoring. Periodieke monitoring op kritische prestatie indicatoren (geld, volume, doorstroming, kwaliteit). Data-gestuurd besluiten en acteren. Versnipperde data-systemen moderniseren.
V. Rheden Sterker. Visie-ontwikkeling gericht op duurzame versterking van de samenredzaamheid en een duurzame demografische en sociaal-economische ontwikkeling.

De verslechterende financiële positie van de gemeente heeft ertoe geleid dat begrotingsbreed een ombuigingsoperatie is gestart. Uitgangspunt hierbij is dat ombuigingen in 1e instantie worden gezocht bij de uitgaven waar de tekorten worden veroorzaakt.
Het referentiekader voor de ombuigingen is de vastgestelde Begroting 2019. Het verschil tussen onze 3D-uitgaven, cf. jaarrekening 2018, en de Begroting 2019 bedraagt ca € 3,9 miljoen.
Ter vergelijking: het verschil met de in 2018 ontvangen Integratie Uitkeringen bedraagt ca € 5,3 miljoen.

Het grootste verschil doet zich voor bij de Jeugdzorg. Om meer grip op de uitgaven te krijgen en om een reductie in uitgaven te realiseren is een pakket van maatregelen noodzakelijk waarvan een deel al op korte termijn operationeel moet zijn. Tot de urgente beheersmaatregelen behoren:

- Het beperken van financiële risico’s door het limiteren van het aantal beschikkingen gerelateerd aan de begrotingsraming (met uitzondering van nood-gevallen).
- Het markt-conform maken van de lopende betalingsvoorwaarden (m.n. facturatie-condities).
- Voorbereidingen nieuwe aanbesteding op basis van lumpsum (begrensd budget).
- Afstemming met, en instructie van, door-verwijzers.

De ombuigingsmogelijkheden binnen de Participatiewet liggen voornamelijk binnen het re-integratiebudget en de inverdien-effecten op de BUIG. Succesvolle re-integratietrajecten dragen bij aan een hogere uitstroom uit de BUIG. Door sanering van minder effectieve projecten en focus op kansvolle doelgroepen en werkfit-trajecten is desalniettemin een besparing mogelijk. Door de invoering van het “revolving fund” principe kunnen bij een hoge uitstroom besparingen op de BUIG-uitgaven terugvloeien naar het re-integratiebudget. De omvang van de besparing op re-integratie

heeft mogelijk consequenties voor de uitstroom uit de bijstand.
Beschut Werken realiseren wij naar behoefte en bij voorkeur in de vorm van dagbesteding.

De Wmo kent van oudsher al een sterk ontwikkeld maatschappelijk veld. Door deze nog uitdrukkelijker te positioneren kan de informele hulp versterkt worden. Daarnaast kan het aantal individuele maatwerkproducten geminimaliseerd worden door deze als algemene voorziening aan te bieden. Minima ontvangen indien nodig een passende bijdrage in de kosten vanuit de bijzondere Bijstand.
Gesubsidieerde maatschappelijke partners (onderwijs, verenigingen, dorpshuizen, ed.) zullen uitdrukkelijk gevraagd worden hun bijdrage te leveren aan inclusie en de inzet van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt of in een zorgtraject (lichte dagbesteding).

Actie-programma.

Wij hebben een veelheid aan potentiële verbeteringsmaatregelen geïnventariseerd. Deze zullen verder getoetst, uitgewerkt en gerealiseerd moeten worden. Wij zullen dit doen in de vorm van een samenhangend actie-programma.

De tekorten in de Jeugdzorg nopen tot urgent ingrijpen. Inmiddels is een directie-opdracht verstrekt om een versnellingsteam Jeugdzorg in te stellen. Dit team zal voor 01 juni met concrete korte termijn maatregelen komen.

Rheden Sterker! Voorkomen is beter dan genezen.

Wij merken op dat een deel van de verklaring voor de hoge uitgaven ligt in de Rhedense context. In onze samenleving bevinden zich relatief veel kwetsbare inwoners, zowel qua leeftijd en gezondheid als qua sociaal-economische status. Dat vormt ook een beperking in de mogelijkheden om op eigen kracht tot oplossingen te komen. Daarnaast kent onze regio van oudsher relatief veel zorginstellingen en tehuizen. Ook dat trekt, mede in het licht van de extramuralisering, een extra wissel op de maatschappelijke draagkracht en de gemeentelijke lasten.
In het licht van deze context is het raadzaam aandacht te besteden aan lange termijn duurzame ontwikkelingsdoelen voor onze gemeente ter versterking van de **samenredzaamheid**. Een duurzame demografische en sociaal-economische ontwikkeling is dé sleutel ter voorkoming van de huidige tekorten. De Global Goals en onderzoeken naar factoren die de samenredzaamheid versterken zijn daarbij het uitgangspunt.

Wij stellen voor:

1. Om kennis te nemen van de inhoud van deze rapportage
2. Een aantal maatregelen met beleidsmatige consequenties nader te verkennen zoals
    a. een meer gesloten wijze van aanbesteding en contractering, bijvoorbeeld in de vorm van lumpsum-bekostiging van zorgaanbieders;
    b. het limiteren van het aantal beschikkingen binnen de begrotingskaders;
    c. een versterking van de regierol van de gemeente met name ten opzichte van derden-verwijzers (huisartsen, jeugdartsen, ed.) en zorgaanbieders;
    d. extra inzet op preventie en versterking van het voorliggend veld;
    e. het verder ontwikkelen van algemene voorzieningen ter vervanging van maatwerk;
    f. het waar mogelijk vervangen van nieuw Beschut Werk door Activerend Werk.
3. Op de lange termijn is het raadzaam om maatregelen te treffen om meer sociaal-economisch balans te krijgen in de populatie. Bijvoorbeeld via de woonvisie of het economisch beleid.

Daarnaast worden inmiddels maatregelen genomen ter bevordering van een meer zakelijke en resultaatgerichte bedrijfsvoering. Deze zijn o.a. gericht op:

- het verbeteren van de monitoring van resultaten, uitgaven en ontwikkelingen;
- een verscherping van de betalingscondities;
- een meer integrale werkwijze door uitvoerende teams ;
- een stroomlijning van de organisatie op basis van de klantvraag. De organisatie verder te stroomlijnen op basis van een zakelijke, resultaatgerichte aanpak. Daarbij gaat het o.a. om een meer efficiënte routing van hulpvragen. Maar ook om een verzwaring van de functie van contractmanager en de invoering van resultaat gericht relatie-management, afstoting van operationele uitvoerende werkzaamheden. De vorming van een plus-team met specialisten voor complexe casuïstiek.
- een reductie van de administratieve lasten.

De eerder ontwikkelde verbeterlijnen in de Toegang zijn hier onderdeel van.

Het totale pakket aan verbeter- en ombuigingsmaatregelen voor de 3D-taken wordt geïntegreerd in het project voor de “begrotingsbrede ombuigingsoperatie”.

1. INLEIDING

Vanaf 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet en de Participatiewet. Deze decentralisatie van taken is gepaard gegaan met substantiële kortingen (gemiddeld ca 20%) op de betreffende budgetten.

De wijze waarop wij vorm en inhoud geven aan de gedecentraliseerde taken is vastgesteld met de nota “Transformatieplan Sociaal Domein Rheden 2015-2016”. Bij de Voorjaarsnota 2017 is een stand van zaken gepresenteerd “Twee jaar transformeren in Rheden”. In het eerste kwartaal van 2019 zijn raadsleden in een 2-tal bijeenkomsten nader geïnformeerd over de belangrijkste ontwikkelingen en knelpunten in de 3D-transformatie.

Sinds de decentralisatie in 2015 zijn door de gemeente grote stappen gemaakt in het opzetten van de informatievoorziening voor de Jeugdhulp binnen het sociaal domein. Daarbij is de focus geweest het leveren van zorg en het borgen van de zorgcontinuïteit. De 1e prioriteit was het voorkomen dat inwoners tussen wal en schip zouden belanden.
Gemeenten, lokale teams, vrijwilligersorganisaties, verwijzers en zorgaanbieders werken actief samen om de gewenste transformatie tot stand te brengen. De gemeente scoort hoge cijfers als het gaat om klanttevredenheid.

Na 4 jaar transitie en transformatie constateren wij:

- een groeiende vraag naar zorg;
- sterk oplopende uitgaven;
- onvoldoende gerealiseerde uitgaven-verlagende substitutie-effecten en besparingen;
- een gemis aan periodieke sturingsinformatie en monitoring;
- knelpunten in de uitvoeringsorganisatie.

De uitgavenstijging binnen de 3D-opgave is in belangrijke mate debet aan de grote tekorten in de jaarrekeningen van 2017 en 2018 en brengt de financiële positie van de gemeente in het geding.
De 3D-uitgaven bedroegen in 2018 bijna € 30,5 miljoen, terwijl de uitkering van het Rijk slechts €25,2 miljoen bedroeg. Ook staan de uitgaven in schril contrast tot de voor 2019 begrote uitgaven a € 26,6 miljoen. Het zijn met name de explosief stijgende uitgaven voor Jeugdzorg die zorgen baren.
Wat ook niet helpt is dat we vaak laat zicht hebben op de omvang van uitgaven en verplichtingen.

Wij staan hierin overigens niet alleen. Uit onderzoek (2018[1]) blijkt dat gemeenten in 2017 ruim 20% (€ 605 miljoen) meer uitgaven een hulp aan jongeren dan begroot met als verwachting dat de uitgaven verder blijven stijgen. Veel gemeenten kampen daardoor met substantiële tekorten.

Tegen deze achtergrond ontstond behoefte aan een herijking van de invulling van de transformatie.

[1] https://nos.nl/artikel/2258047-jeugdzorg-opnieuw-duurder-deel-gemeenten-wil-minder-jongeren-doorverwijzen.html

2. CONTEXT 3D

Decentralisatie van taken en budgetten is sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw een constante in het overheidsbeleid van Nederland. Het hoofdargument daarbij is dat decentrale, integrale bepaling en uitvoering van het beleid effectiever en doelmatiger is, doordat die dichterbij de burger plaatsvindt.
De grote decentralisaties in het sociaal domein 2015 (Jeugdwet, Wmo 2015, Participatiewet) zijn gekoppeld aan een grote bezuinigingsopgave. Voor de overgehevelde taken is een miljarden-bezuiniging ingeboekt. Omdat de budgetten met een 'gesloten einde' naar het gemeentefonds overgaan, maar de kosten als 'open einde' bij de gemeenten komen te liggen, ligt het financiële risico in beginsel bij gemeenten.
Het financiële risico voor gemeenten wordt beperkt doordat de wetgever heeft bepaald dat er geen sprake meer is van rechten, maar van voorzieningen waarvan de hoogte en beschikbaarheid worden bepaald door de lokale democratie. Daardoor hebben gemeenten de ruimte om afwegingen te maken; omdat er geen rechten[2] meer bestaan zijn ze niet zonder meer verplicht een hulpmiddel of dienst te leveren. Anders dan verzekerde rechten kunnen voorzieningen '**op**' raken. Het aanbod en budget zijn leidend geworden, niet langer de aanspraak.
Daarnaast is een andere verantwoordelijkheidsverdeling tussen burger en overheid geïntroduceerd: er wordt een groter beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van mensen en hun netwerk, in plaats van op het collectief.
Van "Verzorgingstaat" naar 'Participatiesamenleving'.

> *De landelijke politiek heeft ervoor gekozen om op een andere manier naar publieke zorgtaken te kijken: "wat kan een hulpbehoevende burger nog wel en zelf?" in plaats van "voor welk gebrek moet hij gecompenseerd worden?" Dit vraagt om meer eigen verantwoordelijkheid van mensen. Daar hoort bij dat rechten in toenemende mate worden omgezet in voorzieningen. Dit laatste betekent dat het 'op=op'-principe gaat gelden.*

[2] Jurisprudentie! uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (CRvB) medio mei 2018. Die hoogste bestuursrechter stelde dat huishoudelijke hulp een prestatie is die onder de Wmo 2015 valt. Verder sloeg de CRvB piketpalen rondom het indiceren op een 'schoon en leefbaar' huis en het aanbieden van de 'hh' als algemene voorziening. Zie ook recente Kamerbrief over resultaatgericht werken in de Wmo 2015 dd 12-04-2019

3. TRANSFORMATIE: Het Rhedens Model

Onze beleidsvisie is vastgelegd in een aantal beleidsnota's zoals "Transformatieplan Sociaal Domein Rheden 2015-2016", de Preventie-nota 2015 "Voorkomen is beter dan genezen" en "het Meerjarenbeleidskader Meedoen". De kern hiervan is nog steeds actueel.

Het is voor inwoners van belang om te kunnen "meedoen" en niet in een isolement te raken. Meedoen draagt bij aan de eigenwaarde en versterkt de eigen draagkracht en zelfredzaamheid. Het biedt naast zingeving ook contacten in sociale netwerken die bijdragen aan de samenredzaamheid. Participatie, in de vorm van loonvormende arbeid, vrijwilligerswerk of dagbesteding, draagt bij aan de zelfstandigheid van inwoners en zijn sociale netwerken en kan daarmee zorgvragen op andere levensterreinen beperken of voorkomen.

De hoofdlijnen van het "Rhedens Model" zijn:

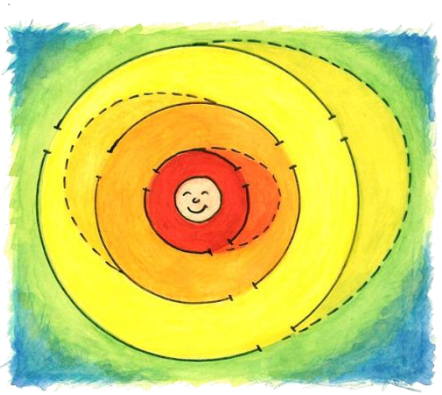

- Nadruk op "eigen kracht", zelf-regie en samenredzaamheid.
- Inzetten op informele sociale netwerken. Gemeente als "vangnet". Professionele Zorg als sluitstuk.
- Preventief voor curatief
- Algemene voorziening voor maatwerk
- Standaard voorziening voor specialistisch
- Collectieve voorziening voor individueel
- Ambulante zorg heeft voorkeur boven residentieel
- Maatwerk: met unieke oplossingen sturen op resultaat
- Focus op kwetsbare groepen & meervoudige zorgvraag
- Integraal werken vanuit de directe leefwereld van de burger
- In de uitvoering is de rol van de gemeente die van regisseur met als uitgangspunt: 1 huishouden – 1 plan – 1 (coördinerend) regisseur.

De nadruk ligt bij de eigen kracht, zelfregie van de inwoner en vervolgens bij de samenredzaamheid door de inzet van informele netwerken, de zogenaamde "sociale basis". Hulp wordt zoveel mogelijk dichtbij de inwoner zelf georganiseerd en zo min mogelijk door het professionele circuit. Daartoe is veel energie gestoken in het ontwikkelen en positioneren van het *"voorliggend veld"*. Het gaat hier om alle maatschappelijke initiatieven ter ondersteuning van inwoners, zowel op vrijwillige als op professionele basis. In dit model is de gemeente uitdrukkelijk een "vangnet". Overigens is hierbij mogelijk sprake van de interventieparadox: er wordt een groter beroep op de zelfredzaamheid van mensen gedaan, maar dit kan leiden tot uitstel en op zijn beurt – is de redenering – tot juist hogere zorgkosten.

De gemeente Rheden beschikt over een uitgebreid voorliggend veld met o.a. het MVT, Stichting Stoer, Humanitas, Sociale Raadslieden, School-maatschappelijk Werk, wijkverpleegkundigen, case-managers dementie, maar ook het UWV, Rijnstad, schuldhulpmaatjes, jeugdcoaches, zorgteams op scholen, etc.
Daarnaast zetten we in op preventie en vroeg-signalering teneinde dure, curatieve zorg te voorkomen. De paradox hiervan is dat in 1e instantie juist meer "probleemgevallen" worden opgespoord, zeker bij een actieve marktbenadering. Bovendien zijn de baten van preventief beleid, als zij zich voordoen, pas op termijn zichtbaar en vallen zij niet altijd toe aan degene die de preventiekosten maakt.
Als netwerkorganisatie en onderdeel van de zorgketen positioneren wij ons steeds meer in de

haarvaten van de samenleving door intensivering van de (keten-) samenwerking met maatschappelijke partners en door gebiedsgericht werken. In het wijkgericht werken ligt de focus op het versterken van de “sociale basis” op dorpsniveau en de samenhang binnen het voorliggend veld. Ook hier dreigt een zelfde paradox. Recent onderzoek van het Centraal Planbureau[3] constateert een versterkte groei van de zorgvraag bij gemeenten die wijkgericht werken (“wijkteams leiden niet tot minder, maar tot meer dure zorg”).

Transformatieplan 2.0: Belang van een samenhangende aanpak

De afgelopen jaren is hard gewerkt aan de inrichting van de nieuwe gedecentraliseerde 3d-taken. Er zijn nieuwe vormen van hulp en ondersteuning ingekocht, de toegang is ingericht en netwerken met vrijwilligers en professionals zijn opgezet. Ook is de het accent nadrukkelijker op gebiedsgericht werken komen te liggen. Hoewel er veel resultaten zijn geboekt op deze thema’s zien we ook een aantal knelpunten:

- De samenhang tussen de onderdelen ontbreekt. De kennis van de populatie wordt onvoldoende vertaald naar passend ondersteuningsaanbod, de brede vraagverheldering leidt niet tot andere arrangementen, de wijze van financiering daagt niet uit tot zuinig gedrag. Door de huidige manier van organiseren versterken maatregelen elkaar niet of zitten ze elkaar in de weg.
- De schotten tussen de wettelijke kaders zijn nog onvoldoende geslecht.
- Er is een forse overschrijding van de kosten; met name op het gebied van jeugdhulp.

Het is in algemene zin nog onvoldoende gelukt om het “Rhedens model” te vertalen naar concrete uitvoeringspraktijk.
Wij willen vanuit de visie van het Rhedens Model een samenhangende aanpak creëren waarbij activiteiten elkaar versterken om inhoudelijke en financiële doelen te bereiken.

Adequate kennis over de samenstelling van, en behoeftenontwikkeling in, de populatie vormt de basis voor effectief beleid en hulpverlening. Een goede “triage” ligt ten grondslag aan een efficiënte routing van de hulpvragen naar:

- Informatie & advies en verwijzing naar informele ondersteuning
- Beschikbare algemene voorzieningen
- Maatwerk-ondersteuning op basis van een ondersteuningsplan.

Vanuit haar zuivere rol als regisseur en opdrachtgever dient de gemeente toe te zien op de juistheid van de toegang, de effectiviteit van de ondersteuning en scherp te zijn bij de contractering van het zorg-aanbod. Als bekostiger dient zij ook de ontwikkeling en voortgang te monitoren, prestaties te verantwoorden en middels evaluaties verbeteringen aan te brengen.

In de samenhangende aanpak vormen 4 principes de basis:

1. Het ordeningsprincipe van “trechtering” en “afschaling”; vanuit de eigen kracht en zelf-redzaamheid en via samenredzaamheid met informele netwerken, naar algemene voorzieningen en uiteindelijk professionele maatwerk ondersteuning.

[3] CPb “De wijkteambenadering nader bekeken” 2018.

2. Het dynamisch principe van “instroom – doorstroom – uitstroom” gericht op het minimaliseren van de instroom door preventie en terug-verwijzing, optimaliseren van de doorstroom door een integrale effectieve aanpak en stimulering van de uitstroom naar zelfredzaamheid.
3. Het coherentie-principe van optimaal samenwerkende ketenpartners gericht op versterking van alle schakels en de verbindingen daartussen.
4. Het control-principe van sturing en beheersing; vanuit de gemeentelijke rol regisserend waar vraag en aanbod samenkomen, partners elkaar kunnen versterken. En de inrichting van een systeem met eigenaarschap en prikkels op de juiste plaats en periodieke (bij voorkeur real time) monitoring van effectiviteit en efficiëntie (PDCA-cyclus).

In een separaat implementatieplan (“actie-programma”) worden de thema’s nader uitgewerkt en vertaald naar concrete acties.

Transformatie & Rhedense context

De transformatie, beoogde resultaten en de daarvoor benodigde energie moeten beoordeeld worden in de context van de Rhedense samenleving en haar kenmerken. Rheden beschikt over een relatief grote groep van kwetsbare inwoners en inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt. Dit maakt dat de ondersteuningsbehoefte boven gemiddeld is.

Rheden kent o.a. relatief veel:

- inwoners met aan lage sociaal economische status (lage opleiding, laag inkomen);
- ouderen (er is sprake van een zeer sterke vergrijzing);
- alleenstaanden;
- beschermd wonen (vml. intramuraal);
- complexe (vecht)scheidingen;

Daarnaast heeft Rheden een aantal typische structuurkenmerken zoals de aanwezigheid van relatief veel zorginstellingen en tehuizen, een beperkte lokale arbeidsmarkt en de aanwezigheid van relatief veel goedkope huurwoningen die nauwelijks levensloop geschikt zijn.

Deze kenmerken dragen bij aan een relatief groot bestand aan uitkeringsgerechtigden, een grote ondersteuningsbehoefte bij ouderen en een relatief hoge zorgvraag bij de jeugd.

4. 3D FINANCIEEL

De 3D-decentralisatie heeft als doel om integrale passende en doelmatige oplossingen te realiseren voor de ondersteuningsbehoefte van inwoners. De integratie van de rijksuitkeringen in het gemeentefonds, en daarmee het ontschotten van budgetten, is er mede op gericht om de gemeentelijke beleidsvrijheid en de integrale afwegingsruimte te maximaliseren.

Ontwikkeling 3D-uitgaven

Ongeveer de helft van de gemeentelijke uitgaven besteden wij aan het Sociaal Domein. Hier weer de helft van betreft uitgaven voor de 3D. Onze werkelijke 3D-uitgaven vertonen een stijgende lijn van ca € 26 miljoen in 2015 naar bijna € 30,5 in 2018.[4] Met name de explosieve groei van de uitgaven voor Jeugdzorg zijn hier debet aan.
Tegenover deze uitgaven staat een van het Rijk ontvangen Integratie Uitkering van in totaal ca € 25 miljoen (*per 01-01-2019 geïntegreerd in de algemene uitkering in het gemeentefonds*).

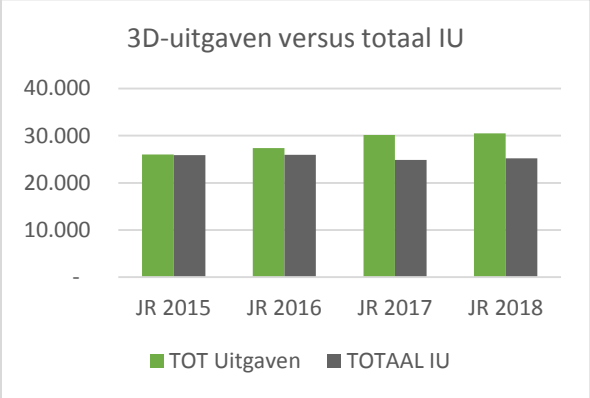

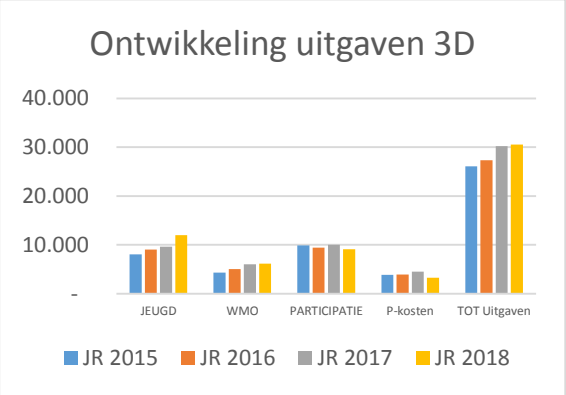

De werkelijke totale 3D-uitgaven in 2017 en 2018 weken ook sterk af van de respectievelijke begrotingen. Mede hierdoor sloten de jaarrekeningen af met een aanzienlijk tekort dat gedekt moest worden uit de reserves. Ook de Begroting 2019 met een geraamd uitgavenniveau van €26,5 miljoen zal bij ongewijzigd beleid en uitvoering tot een forse uitgavenoverschrijding leiden. Met name de enorme reductie in personeelslasten is op korte termijn onhaalbaar.

De financiële positie van de gemeente komt daarmee in het geding. Ombuigingen zijn noodzakelijk. Uitgangspunt daarbij is dat ombuigingen in 1e instantie gezocht worden op de terreinen waar zij zijn ontstaan.

Als we terug gaan naar de bron, de Integratie Uitkering, dan is er ten opzichte van de gerealiseerde uitgaven 2018 sprake van een verschil van ca € 5,3 miljoen. Indien toegespitst op de wetten dan liggen de grootste afwijkingen met name bij de Jeugdzorg (€ 3 miljoen) en Participatie (€ 1,8 miljoen).
Indien we de opgave refereren aan de Begroting 2019 dan bedraagt de discrepantie ca € 3,9 miljoen. Ook dan ligt het zwaartepunt van het verschil met name bij de Jeugdzorg, maar ook bij de Wmo.

[4] Inclusief toegerekende P-lasten, exclusief incidentele onttrekkingen reserves.

Opmerkingen:

- De uitgavenoverschrijdingen in de Jeugdzorg zijn een landelijk probleem. Het is niet ondenkbaar dat hiervoor (structureel) extra middelen van het Rijk beschikbaar komen.
- De uitstroom uit de BUIG, mede dankzij succesvolle re-integratie trajecten, kunnen resulteren in een overschot op de uitkering van het Rijk. Bij toepassing van het “revolving fund” principe kan dit benut worden als compensatie voor besparingen op re-integratie.

5. DE OPGAVE

Participatiewet.

Meedoen is van groot belang. We willen dat iedere inwoner mee kan doen aan economische of maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunt is en blijft dat wie een bijdrage kan leveren dat ook doet.

De uitgaven in het kader van de Participatiewet bestaan uit 2 categorieën:

- Uitgaven voor Wsw en Beschut Werk;
- Uitgaven voor Re-integratie en Inburgering.

De uitgaven voor de Wsw'ers, in voormalig Presikhaaf Bedrijven, worden op basis van natuurlijk verloop afgebouwd. Realisatie van werkplekken voor Beschut Werk vindt plaats op basis van behoefte, waar mogelijk ook ingevuld met Activerend Werk / Dagbesteding (Wmo).
Onze re-integratie-inspanningen zijn er op gericht om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt (al dan niet met een arbeidsbeperking) zoveel mogelijk werkfit te maken zodat zij naar vermogen in hun eigen onderhoud kunnen voorzien en een bijdrage leveren aan de samenleving. We streven naar een duurzame uitstroom uit de Bijstand bij voorkeur naar loonvormende arbeid (eventueel met loonkostensubsidie) en anders naar vrijwilligerswerk of dagbesteding/activerend werk (Wmo).

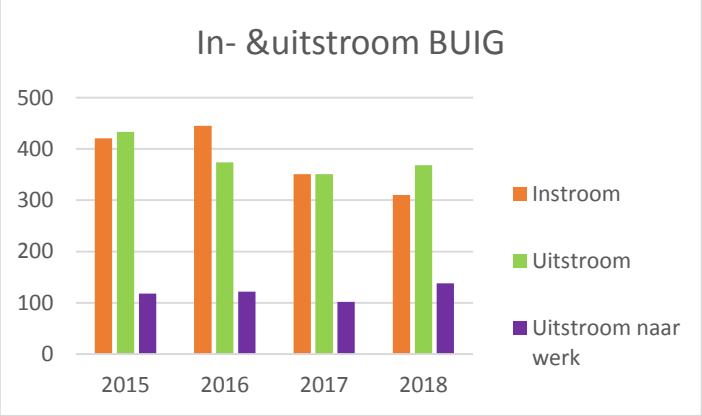

Met de afbouw van de Wsw, de realisatie van Beschut Werk en de instroom van Wajongers in de bijstand wordt de opgave om het bijstandsbestand te minimaliseren in de komende jaren aanzienlijk omvangrijker en complexer.

Vanuit de Participatiewet zien we een gunstige ontwikkeling. Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering is na een periode van stagnatie in 2018 gedaald naar ca 970 uitkeringen. Deze daling lijkt zich ook in de eerste maanden van 2019 door te zetten. Voor het eerst in jaren sluit 2018 met een positief financieel resultaat (overschot) op de BUIG-uitkering van het Rijk.
We zien ook dat een aantal van onze re-integratie-projecten tot duurzame uitstroom leidt. De economische conjunctuur werkt hierbij momenteel in ons voordeel. Werkgevers en maatschappelijke partners blijken graag bereid mee te investeren in mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het is onze ambitie om het aantal bijstandsuitkeringen verder te reduceren met als target maximaal 850 bijstandsuitkeringen per ultimo 2021 (dit is exclusief de instroom van nieuwe doelgroepers, zoals Wajongers en nieuwe Wsw'ers, die over het algemeen moeilijk bemiddelbaar zijn). Hiervoor is het wel noodzakelijk dat de instroom van nieuwe kwetsbare burgers in de toekomst waar mogelijk beperkt wordt.

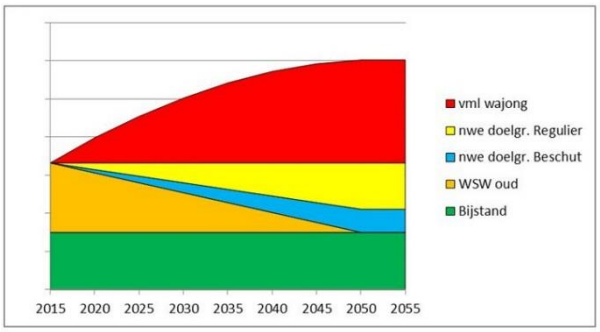

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het doel van de wet is inwoners te helpen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen en deel te kunnen blijven nemen aan de maatschappij.
Niet iedere beperking leidt tot verminderde zelfredzaamheid of een participatieprobleem zoals bedoeld in de Wmo. En niet elke beperking van de zelfredzaamheid of participatie vraagt om overheidsondersteuning. Door eigen oplossingen en hulp van naasten en vrijwilligers in te zetten, de sociale basis, kan in veel gevallen een levenspatroon voortgezet worden dat als aanvaardbaar gezien kan worden. Voor ondersteuning komen met name ouderen in aanmerking maar ook chronisch zieken en mensen met een lichamelijke of verstandelijke beperking.

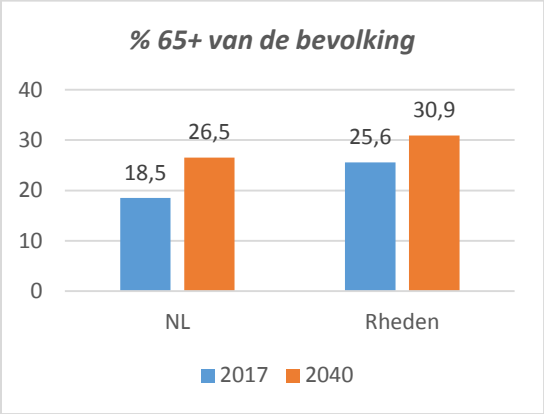

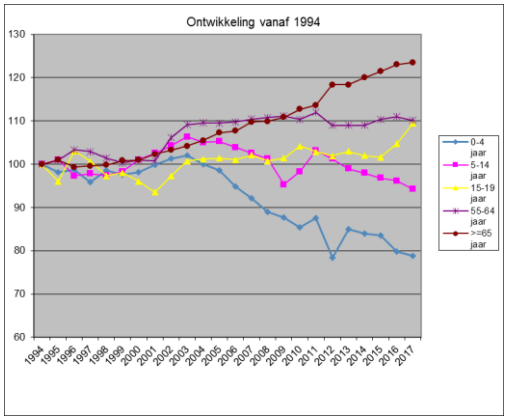

Onze inwonerpopulatie is zeer sterk vergrijsd. Het aantal ouderen neemt toe, de ouderen worden ouder en het landelijk beleid stimuleert oudere mensen om langer zelfstandig te wonen. Verwacht mag worden dat de vraag naar WMO-voorzieningen daardoor zal stijgen.
We bevinden ons in een regio met een rijke zorg-infrastructuur (zorginstellingen, tehuizen, ed.). De in gang gezette extra-muralisering geeft de vraag naar Wmo-ondersteuning een extra impuls.

Voor de Wmo geldt dat het aantal klanten en toegewezen voorzieningen in de afgelopen jaren min of meer constant blijven.

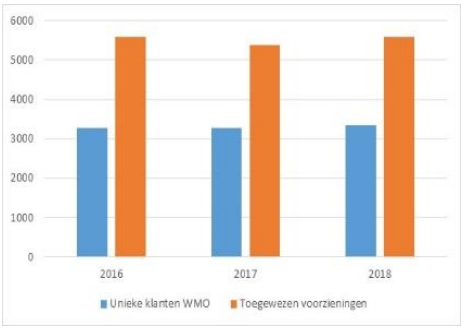

Van de totale Wmo uitgaven 2018 wordt ca 70% (€ 4,8 miljoen) besteed aan het product Begeleiding, waarvan ruim de helft aan specialistische begeleiding. Ca 15% van de totale uitgaven wordt besteed aan Hulp bij het Huishouden.
Opvallend is de grote variatie in de toekenningen van vergoedingen voor woningaanpassing. De uitgaven hieraan variëren van €500 tot € 50.000.

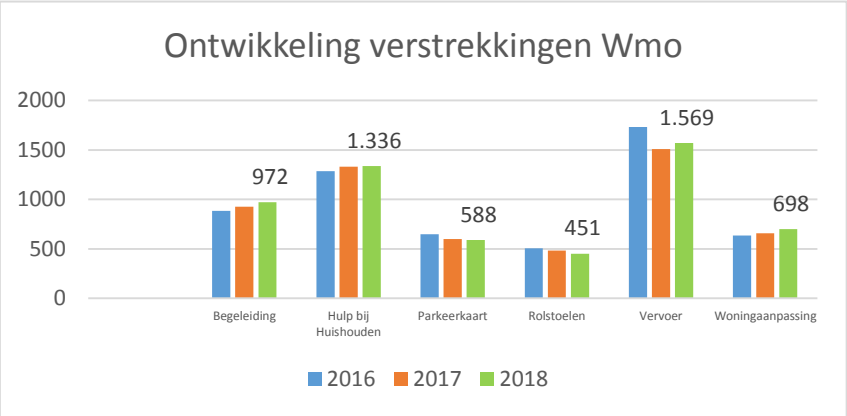

De mutaties over de afgelopen jaren in het aantal verstrekkingen zijn beperkt. De verstrekkingen "Hulp bij het Huishouden", "Begeleiding" en "Woningaanpassingen" vertonen een stijgende trend.

Ook voor de Wmo-voorzieningen geldt het principe van "trechtering". Het maximaal benutten van de eigen mogelijkheden van de inwoner is het uitgangspunt. Indien mogelijk aangevuld met ondersteuning door mantelzorgers en/of vrijwilligers.
Als formele voorzieningen nodig zijn wordt waar mogelijk eerst een beroep gedaan op voorliggende voorzieningen zoals een andere wettelijke regeling (Zorgverzekeringswet, Wet Langdurige zorg). De Wmo kent van oudsher een sterk ontwikkeld voorliggend veld met charitatieve instellingen, vrijwilligerswerk en welzijnsorganisaties.
Indien een ondersteuningsbehoefte resteert wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van algemene voorzieningen. Vervolgens komen eventuele maatwerk-oplossingen aan bod.
Uitgangspunt blijft de inwoner passend te ondersteunen daar waar dat nodig is en waar het voorliggend veld en algemene voorzieningen niet in kunnen voorzien.

Het systeem bevat een bijzondere contradictie. Het model focust enerzijds op "eigen kracht", zelf-redzaamheid en samenredzaamheid met de inzet van familie, buurtgenoten en vrijwilligers. Maar anderzijds mag de eigen financiële draagkracht in de toewijzing van voorzieningen geen rol spelen. Bovendien mag ook geen vanzelfsprekend beroep worden gedaan op kinderen/familie als mantelzorger.

Jeugdzorg

Gemeente Rheden kent al jaren een relatief hoog aantal jongeren met jeugdzorg. Ook de regio kent een bovengemiddeld aantal jeugdigen met jeugdzorg. Negen van de 11 regiogemeenten scoort bovengemiddeld (CBS 2018). Hier lijkt een relatie te liggen met het aantal jeugdverblijven (o.a. gezinsvervangende tehuizen).
Zowel landelijk als lokaal zien we een stijging van het aantal jeugdigen met jeugdzorg en daaraan gekoppeld stijgende zorg-uitgaven. De oorzaak hiervoor ligt o.a. in de toegenomen complexiteit van problematieken van jeugdigen binnen gezinnen, de toename van het aantal complexe (vecht-)scheidingen waar kinderen “het kind van de rekening” zijn.

Het aantal unieke cliënten met jeugdzorg in onze gemeente vertoont een stijgende lijn. Het aantal behandeltrajecten stijgt nog harder. De duur van behandeltrajecten neemt licht toe en we zien een groei van de specialistische ambulante hulp. Ook zien we een groei van het aantal jeugdigen in een specialistisch verblijf. Het resultaat hiervan is dat onze uitgaven voor de Jeugdzorg sterk zijn toegenomen.

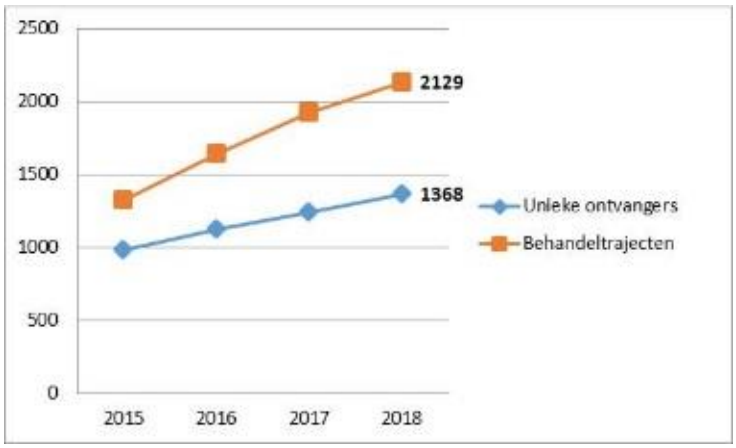

Een belangrijke factor hierbij is dat wij als gemeente een beperkte invloed op de indiceringen hebben en de mogelijkheid tot afschaling. Veel indiceringen, in 2018 ruim 50%, worden door derden-verwijzers (huisartsen, jeugdartsen, medisch specialist, Gecertificeerde Instellingen, rechters) verstrekt. Het aantal door-verwijzingen door huisartsen is in 4 jaar gestegen van 223 in 2015 naar ruim 1.100 in 2018!

Daarnaast moet de gemeente wennen aan de rol van opdrachtgever en de zakelijke houding die daarbij hoort. Het systeem van beschikkingen en facturatie heeft teveel open en losse einden. De verplichtingen vanuit de beschikkingen overtreft onze begroting. In 2018 zelfs met een factor 2. Hoewel de praktijk leert dat deze tot op heden nooit voor 100% verzilverd worden levert dit toch een aanzienlijk financieel risico op! Daarnaast is de facturering onvoorspelbaar. Met regelmaat is er sprake van na-ijlende facturen over voorgaande jaren en komt het voor dat zorgaanbieders zonder beschikking een behandeling starten.

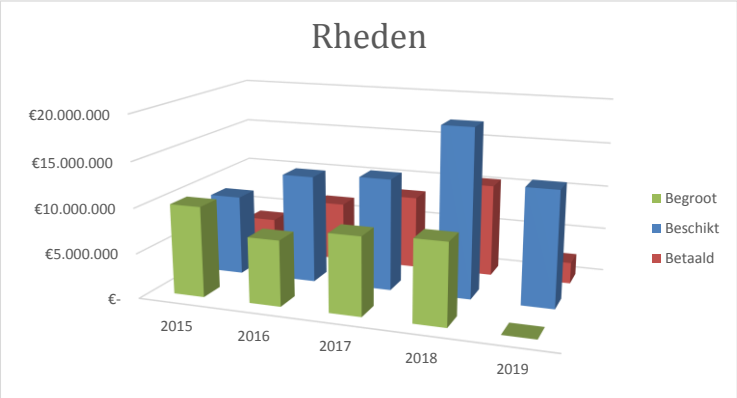

In de indicering en het financieel-administratieve proces is er nauwelijks toetsing (*is de indicering correct, is de zorg geleverd, kan de zorg worden afgeschaald, kan de zorg worden verlegd naar bijv. Wlz, is er sprake van fraude/misbruik?*). De beheersbaarheid van de uitgaven wordt bovendien bemoeilijkt door het grote aantal gecontracteerde zorgaanbieders (>700!).

Ruim 50% van onze uitgaven voor de jeugdzorg gaat naar een 6-tal grote zorgaanbieders. De 20 duurste zorg-afnemers in 2018 ontvingen gezamenlijk voor meer dan € 2 miljoen aan jeugdzorgtrajecten. Focus en sturing op groot-verbruikers en groot-leveranciers is dus essentieel.

De stijgende uitgaven voor de jeugd treft veel gemeenten. Inmiddels is er op landelijk niveau herkenning voor. Mogelijk zal dat resulteren in extra budgetten of een herverdeling. Daarnaast zijn medio 2018 binnen de regionale samenwerking 4 transformatie-tafels ingesteld. Hiervoor is een regionaal budget van € 2 miljoen beschikbaar.

We zijn geen voorstander van medicalisering. Niet iedere afwijking is een probleem. Uitgangspunt blijft natuurlijk “passende zorg zo vroegtijdig, licht en dichtbij mogelijk, en niet zwaarder dan nodig”.

Bij de voorbereiding van de nieuwe aanbesteding “Inkoop 2020” sturen wij aan op een lumpsum-bekostiging gekoppeld aan meer stringente leverings- en betalingscondities.

6. Organisatie

De principes van het Rhedens model hebben ten grondslag gelegen aan de huidige organisatie van de uitvoering en de samenwerking met netwerkpartners. Achtergrond van dit model is om de oplossing van hulpvragen zoveel mogelijk in en aan de samenleving te laten. De gemeente komt pas in beeld als formele voorzieningen nodig zijn die niet door de samenleving kunnen worden opgepakt.

Wij werken van uit de doelen en sturen op resultaat binnen de beschikbare middelen. Wij kiezen daarbij op een integrale aanpak waarin medewerkers van “beleid”, “uitvoering” en “ondersteuning” samenwerken op de belangrijkste speerpunten.
Voor de uitvoering blijft het uitgangspunt: 1 huishouden – 1 plan – 1 (coördinerend) regisseur.

In de uitvoering is dit ingevuld met het Sociaal Meldpunt (SMP) als centrale toegang voor advies en informatie en het doorverwijzen naar het voorliggend veld. Daarnaast zijn er in de Toegang 3 sociale gebiedsteams opgezet voor Wmo en Jeugd. Daar waar de consulententeams voor Jeugd en Wmo geïntegreerd zijn heeft dit niet plaatsgevonden met de teams van de Participatiewet en Schulddienstverlening.

Deze uitvoeringsorganisatie kende, vanuit de onzekerheden voortvloeiend uit de decentralisaties en de formatieve structurele taakstelling, een hoog aandeel van flexibele arbeidscontracten. Bovendien waren er veel signalen over een te hoge werkdruk, een hoog ziekteverzuim en een hoog verloop. Dit heeft ongewenste consequenties voor de kwaliteit en efficiëntie van onze dienstverlening.

Aan BMC Management Consultants is gevraagd een onderzoek te doen naar de workload en benodigde formatie voor consulenten. In haar analyses van de vraag-ontwikkeling en de workload per consulent, gekoppeld aan benchmark-gegevens, komt BMC tot de conclusie dat, gegeven de bestaande manier van werken,

(a) er vanuit de vraagontwikkeling geen aanleiding meer is voor het hoge aantal flex-contracten;
(b) de case-load per fte vergelijkbaar is met andere (vergelijkbare) gemeenten.

Wij streven voortdurend naar een vereenvoudiging en stroomlijning van de klantprocessen.
Helzelfde geldt voor de optimale afstemming en integratie van werkprocessen.
We zien in de organisatie nog voldoende verbeterpotentie:

- verbetering control door aanbesteding op basis van lumpsum met een beperkt aantal (grote) zorgaanbieders (met eventuele specialistische onderaannemers). Waar mogelijk binnen de MGR, maar eventueel ook daarnaast;
- invoering relatiemanagement en periodiek intensief overleg met grote zorgaanbieders;
- meer samenhang, afstemming en uitwisseling tussen gebiedsteams in aanpak en bij stapeling van hulpvragen. We willen de uitvoeringsteams voor Re-integratie, Wmo, Jeugd, Schulddienstverlening verder integreren, aangevuld met een “team+” voor zeer complexe en vaak meervoudige specialistische casuïstiek;
- we focussen op de regiefunctie en geen uitvoering (lichte hulpverlening / budgetbeheer);
- explicitering rollen en eigenaarschap netwerkpartners, versterking positie informele circuit (de Sociale Basis);
- verscherping contractmanagement en verzakelijking van verhoudingen; scherp op de toegang, op de kwaliteit van de zorg en de inkoop bij zorgaanbieders. Ook scherp op misbruik/fraude.

- sturing op resultaat en afschaling: bewaak voortgang en budget, terugverwijzen naar voorliggend veld en afschaling van zorg . We overwegen de invoering van de rol van “opgave-manager” als aanjager van resultaten;
- steeksproefgewijze toetsing van strengheid toegang, correctheid indicering en soberheid zorg-aanbod door extern bureau;
- focus op groot-verbruikers en groot-leveranciers (in geld en aantallen/complexiteit);
- SMP integreren in KCC;
- stroomlijning van klantprocessen op basis van:
    - eigen mogelijkheden inwoner
    - inzet informele hulp en ondersteuning
    - verwijzing naar algemene voorzieningen
    - levering standaard producten
    - enkelvoudig specialistische hulp (met voorwerk door voorliggend veld)
    - complexe, meervoudige hulpvragen die door gebiedsregisseurs worden behandeld
- stroomlijning van informatieve en administratieve processen. Verbeterde monitoring op kpi’s en financiële bewaking, verbeterd proces van indiceren, beschikken en factureren, integreer versnipperde informatiesystemen. Breng de Basis op Orde.

De verwachting is dat deze keuzes ook consequenties zullen hebben voor de samenstelling (competenties) en omvang van de formatie in de uitvoering en ondersteuning.

7. OMBUIGINGEN

De transitie van de 3 decentralisaties heeft weliswaar plaatsgevonden, maar de transformatie is nog niet voltooid. De preventieve maatregelen en de aanwezigheid van een stevig voorliggend veld hebben nog nauwelijks geleid tot een reductie in de uitgaven aan professionele zorgaanbieders. Ook de beoogde substituties van maatwerk naar algemene voorzieningen en van zware (dure) zorg door lichte (minder dure) zorg komt nog onvoldoende tot uiting in de praktijk. Desalniettemin achten wij het Rhedens Model valide, maar is vooral het effectueren van de transformatie noodzakelijk. Essentieel blijft het benutten van de eigen kracht van inwoners en de sociale netwerken. De nadruk ligt op het zelf-oplossend vermogen van de samenleving. Daarbij geldt dat niet iedere afwijking een "probleem" is.
De functie van de lokale overheid is die van "vangnet", daar waar noodzakelijk, en regievoerder bij het vinden en realiseren van oplossingen. Vanwege de vele "open einden" in de huidige systematiek is begrenzing en het aanscherpen van grenzen noodzakelijk. Ondersteund door een bedrijfsmatige aanpak en een zakelijke op rendement gerichte cultuur.

De in het eerdere Transformatieplan geraamde besparingen zijn onvoldoende gerealiseerd. Ergo, de uitgaven voor de 3D-taken zijn sterk gestegen en zijn door de vele "open einden" niet beheersbaar. De financiële positie van de gemeente komt daarmee onder grote druk. Ombuigingen en bezuinigingen zijn noodzakelijk. Het door-transformeren en steviger begrenzen is daar ondersteunend aan.

In het kader van de noodzakelijke bezuinigingen is binnen het 3D-takenpakket een inventarisatie gemaakt van mogelijke bezuinigingsmaatregelen.
De niet-limitatieve weergave van maatregelen zullen nog verder geconcretiseerd worden en maken uiteindelijk onderdeel uit van de begrotingsbrede afweging van bezuinigingsopties.
In onderstaand pakket worden ombuigingsmaatregelen voorgesteld die tot substantiële reducties in de uitgaven resulteren.

Participatie

Meedoen is belangrijk en waardevol voor de individuele inwoners en voor de samenleving als collectief. We blijven dit stimuleren en indien nodig afdwingen. Daarbij zullen wij ook meer dan ooit oog houden voor het rendement van onze re-integratie inspanningen. De kosten moeten opwegen tegen de (maatschappelijke) baten.
Er is een logische relatie tussen re-integratie inspanningen (werkfit maken) en de uitstroom uit de BUIG. Succesvolle re-integratie trajecten resulteren in besparingen op de BUIG en mogelijke overschotten op de rijkskuitkering.

Door een aantal maatregelen verwachten wij de uitgaven in het kader van de Participatiewet te kunnen reduceren:

- Een strengere aanpak en handhaving o.a. door een ruime definitie van passend werk, strengere controle en aanpak van misbruik/fraude.
- Een reductie op het re-integratie budget door meer focus op succesvolle formules en kansrijke doelgroepen, beëindiging van nauwelijks renderende projecten.
- Conform onze ambitie verwachten wij een verlaging van onze BUIG-uitgaven en een overschot t.o.v. de rijksuitkering. Het gerealiseerde overschot zal als "revolving fund" ingezet worden voor re-integratie trajecten.
- Een vereenvoudiging van de participatie-opgave door een focus op de kansrijken en "the willing".

- Realisatie van Beschut Werk naar behoefte maar met een voorkeur voor de inzet op activerend werk / dagbesteding.
- Wij verwachten kostenbesparende danwel uitstroom-verhogende effecten van het Regionaal Aanvalsplan i.o.
- Wij zetten in op een grotere bijdrage (subsidies) van derden zoals projecten met bijdragen vanuit Provincie, charitatieve instellingen, werkgevers en onderwijs (triple helix), SROI, Social Impact Bonds, vrijwilligersinitiatieven, ed.
- Ook in onze interne organisatie en bedrijfsvoering zien we verbeterpotentie door strakkere prestatie-afspraken met keten-partners, efficiëntere personele inzet, de administratieve lasten te verminderen, de decentrale huisvesting af te bouwen, de monitoring en controle te versterken. We hanteren een integrale aanpak waarbij werk-consulenten bij bijstandsuitkeringen met een zorgbehoefte, het voortouw in de regie nemen.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Het Wmo-veld kent van oudsher met haar charitatieve in vrijwilligersinstellingen een rijk aanbod in het voorliggend veld. We willen dit veld vooral beter positioneren. Daarnaast willen we een groter deel van onze maatwerkvoorzieningen transformeren naar algemene voorzieningen.
Daarbij zien we ook mogelijkheden om algemene voorzieningen zoals een dorpshuis in te zetten als locatie voor lichte dagbesteding en de inzet van inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.
Hier tegenover staat dat rekening moet worden gehouden met:

- Het ingevoerde Wmo abonnementstarief. We verwachten daardoor lagere inkomsten en een hoger gebruik van voorzieningen.
- Een uitgaven verhoging Wmo door substitutie van Beschut Werk
- Mogelijk hogere uitgaven voor bijzondere bijstand ter compensatie van minima.

We verwachten met onderstaande maatregelen een substantiële bezuiniging te kunnen realiseren:

- Begeleiding. In principe altijd start-indicering met de lichtste vorm. Waar mogelijk afschalen van de specialistische begeleiding. Onderzoek naar de mogelijkheden om Begeleiding in te richten als algemene voorziening.
- Dagbesteding. De lichte dagbesteding organiseren als voorliggende algemene voorziening.
- Hulp bij Huishouden. Strenger indiceren en afschalen waar mogelijk. Onderzoek naar mogelijkheden om hiervoor een algemene voorziening te creëren (schoonmaakbedrijf). Idem in de vorm een algemene voorziening Was en Strijkservice en een boodschappenservice.
- Dagelijkse Ondersteuning (HbH + coaching). Naar analogie van HbH specifieke taken in de vorm van een algemene voorziening en met meer inzet van informele hulp en ondersteuning.
- Woningaanpassing. Verleggen verantwoordelijkheid naar primair huurder en verhuurder. Meer sturen naar (promoten van) voorliggende algemene mogelijkheden zoals Blijverslening en Mijn Huis Mijn Toekomst.
- Hulpmiddelen en rolstoelen. In principe te bestempelen als een algemeen gebruikelijke (commerciële) voorziening (winkel). Eventueel elektrische rolstoelen met subsidie gemeente indien zorgverzekeraar daar onvoldoende in voorziet.
- Vervoer. Beperken tot noodzakelijk vervoer voor medische doeleinden
- Verbetering bedrijfsvoering bijvoorbeeld in de vorm van aanbesteding zorgproducten (specialistische begeleiding) op basis van lumpsum met budgetplafonds en een beperkt aantal leveranciers. Opheffing decentrale huisvesting (WMO/Jeugdzorg).

Jeugdzorg

De grootste financiële knelpunten doen zich voor in de Jeugdzorg. Niet alleen in Rheden maar in heel Nederland.
Het tempo van stijging is verontrustend alsook de onvoorspelbaarheid van uitgaven en de geringe gemeentelijke invloed. Grootste knelpunten vormen het systeem van aanbesteding en contractering, het systeem van onbeperkt beschikken en de onvoorspelbaarheid van de mate en het tempo van verzilvering en de facturing. Hier liggen belangrijke sleutels tot meer grip en control.
Om escalatie van kosten te voorkomen zetten wij in op preventie en dus waar mogelijk op inzet van het voorliggend veld (o.a. onderwijs en SMW).

Voorstellen voor ombuigingen en bezuinigingen:

- Overgaan tot prestatiegerichte lumpsum financiering met een beperkt aantal grote zorgaanbieders. Gekoppeld aan strak contractmanagement en relatiemanagement. Alleen zorgaanbieders die onze visie onderschrijven en zichtbaar actief daar inhoud aan geven.
- Verstrekking beschikkingen alleen met beperkte houdbaarheid en binnen begroting. Strak en zakelijk regime van facturering (betalingscondities).
- Overwegen sommige producten te saneren of te beperken (dyslexie-toets en behandeling)
- Strenger aan de poort, hogere toegangsdrempels voor afnemers
- Jeugdzorg beperken tot 18 jaar, daarna doorstroming naar Wlz of Wmo
- Starten met lichte behandelingen. Afschalen waar mogelijk.
- Sturing op doorverwijzers (o.a. huisartsen) door regie via gebiedsteam; huisarts beslist “dat ……. Gemeente bepaalt in samenspraak met zorgaanbieder “wat”.
- Onderzoek vervanging ambulante jeugdzorg door algemene voorziening
- Benutting regionale transformatietafels voor besparingen of resultaatverbetering.
- Verbetering bedrijfsvoering door o.a. reductie administratieve lasten (bij eenvoudige beschikkingen beschikkingsloos werken), sterke monitoring van resultaten, ed.
- Waar mogelijk derde geldstroom ontwikkelen (o.a. charitatieve instellingen) en compensatieregelingen maximaal benutten.

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Herbenoeming lid raad van Toezicht stg. Scholengroep Veluwezoom

Adviseur	: M. Jansma	**Behandeldatum**	: 22 juni 2021
Programma	: 4.	**Kenmerk**	: 21-00155
Programmanummer	: Onderwijs	**Openbaar**	: **ja**
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies
1. Mevrouw Wilms met ingang van 1 september 2021 opnieuw benoemen in de Raad van Toezicht van Scholengroep Veluwezoom, op grond van het mandaatbesluit van de raad d.d. 11 september 2018

Aanleiding
De Raad van Toezicht van stichting Scholengroep Veluwezoom bestaat uit vijf personen. Zij treden af volgens een rooster van aftreden. Scholengroep Veluwezoom heeft laten weten dat een lid van het bestuur volgens het rooster van aftreden aftredend is per 1 september 2021 maar voor herbenoeming voorgedragen wil worden. Op 11 september 2018 heeft de gemeenteraad besloten dat een dergelijk besluit in mandaat genomen kan worden door uw college.

Beoogd effect
Doelstelling is om de Raad van Toezicht van Scholengroep Veluwezoom voltallig te houden door herbenoeming van een lid.

Argumenten
De leden van de Raad van Toezicht treden af na het verstrijken van hun zittingstermijn, zoals bepaald bij het vastgestelde rooster van aftreden. Zij zijn ingevolge artikel 12, lid 9 van de statuten herbenoembaar voor een periode van 4 jaar. De Raad van Toezicht heeft, gebruik makend van zijn recht tot voordracht, besloten mevrouw Wilms, lid van de Raad van Toezicht, voor te dragen voor herbenoeming.

Kanttekeningen
N.v.t.

Personele gevolgen
Geen.

Financiën
N.v.t.

Vervolg
Zie bij Communicatie.

Communicatie

Geïnformeerd worden:

1. Raad van Toezicht Stichting Scholengroep Veluwezoom;
2. Gemeenteraad: ter kennisname op de lijst van ingekomen stukken van de raad van 6 juli 2021.

Bijlagen:

1. Brief van RvT scholengroep Veluwezoom betreffende herbenoeming mevrouw Wilms
2. Bijlage bij deze brief (vertrouwelijk)

Aan de gemeenteraad van de gemeente
Rozendaal
Postbus 9106
6880 HH Velp

Postbus 18
6990 AA Rheden

Doesburgsedijk 7
6953 AK Dieren

026 497 93 33
info@scholengroepveluwezoom.nl
www.scholengroepveluwezoom.nl
KvK 09161451

datum
11-5-2021

onderwerp
Herbenoeming I. Wilms

Geachte raad,

Hierbij vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Mevrouw I. Wilms, lid van de Raad van Toezicht van Stichting Scholengroep Veluwezoom, is volgens het rooster van aftreden per 01-09-2021 aftredend. Mevrouw Wilms is vier jaar geleden benoemd als lid van de Raad van Toezicht.

Zij is ingevolge het bepaalde in artikel 12 lid 9 van de statuten herbenoembaar voor een periode van 4 jaar. In de bijlage een korte blik op haar achtergrond, haar profiel en toegevoegde waarde voor de Raad van Toezicht, en haar visie op de maatschappelijke ontwikkelingen die relevant zijn voor het onderwijs.

In de vergadering van de GMR van 21 april 2021 heeft de oudergeleding unaniem ingestemd met de herbenoeming van mevrouw Wilms, met ingang van 1 september 2021.

Wij verzoeken u conform deze bindende voordracht, zoals bepaald in lid 4 van voornoemd artikel, over te gaan tot herbenoeming en zien de bevestiging in deze graag tegemoet.

Namens de Raad van Toezicht

Hoogachtend,

Mevrouw drs. B.T.M. van Waesberghe
Voorzitter Raad van Toezicht
Scholengroep Veluwezoom

GEMEENTE ROZENDAAL

Kerklaan 1, 6891 CL Rozendaal

Aan de Raad van Toezicht Scholengroep Veluwezoom
t.a.v. mevrouw drs. B.T.M. van Waesberghe,
voorzitter
Via e-mail:
m.jansen@scholengroepveluwezoom.nl

Briefnr.:	21-00155
Behandeld door:	Mw. M. Jansma
Doorkiesnr:	026-3843664; m.jansma@rozendaal.nl
Uw brief/kenmerk:	E-mail d.d. 17 mei 2021 met als bijlage: Brief d.d. 11 mei 2021
Bijlage(n):	-
Datum:	23 juni 2021
Onderwerp:	Herbenoeming I. Wilms

Geachte mevrouw Van Waesberghe,

Naar aanleiding van uw e-mail d.d. 17 mei 2021 met uw voordracht van mevrouw Wilms om haar opnieuw te benoemen als lid van de Raad van Toezicht van Scholengroep Veluwezoom, delen wij u het volgende mee.

Op grond van een raadsbesluit d.d. 1 september 2018, waarin onze raad ons college heeft gemandateerd, is ons college bevoegd om een besluit te nemen over (her)benoeming van leden van de Raad van Toezicht van Scholengroep Veluwzoom.

In onze vergadering van 22 juni 2021 hebben wij mevrouw Wilms, conform uw voordracht, herbenoemd. Wij zullen dit besluit ter kennis brengen van onze raad.

Wij vertrouwen er op, u hiermee naar genoegen te hebben geïnformeerd en wensen mevrouw Wilms en u als Raad van Toezicht in zijn geheel, veel succes met uw werkzaamheden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

de secretaris
Boele Boelens

de burgemeester
Ester Weststeijn

I.a.a. Gemeente Rheden, t.a.v. mevrouw O. van Keulen (o.vankeulen@rheden.nl)

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Raadsinformatiebrief Lokaal preventieakkoord

Adviseur : M. Jansma ism K. Vosmeijer (gemeente Rheden)
Portefeuillehouder : A. Logemann
Datum : 22 juni 2021

Aan de Raad

Inleiding
De afgelopen maand hebben wij gewerkt aan een lokaal Preventie akkoord voor de gemeenten Rheden en Rozendaal. Het Preventie akkoord is een plan met concrete afspraken en acties voor een gezonder Rheden en Rozendaal! Met dit akkoord zetten we een beweging in gang waarbij betrokken partijen en inwoners gezamenlijk aan de slag gaan met verschillende acties voor gezondere gemeenten, onder het motto: 'Samen Sterker Gezond in Rheden & Rozendaal!' Via deze informatiebrief praten wij u bij over de inhoud van het akkoord en vervolgstappen.

Van Landelijk naar Lokaal akkoord
Het Preventie akkoord Rheden & Rozendaal is een vertaling van het Nationaal Preventie akkoord. Dit landelijke preventie akkoord richt zich op het aanpakken van drie thema's voor een gezonde leefstijl: overgewicht, roken en overmatig alcoholgebruik. Het lokale Preventieakkoord sluit aan op twee van deze landelijke thema's: overgewicht en roken (rookvrije generatie).
Daarnaast blijkt uit onderzoek dat veel mensen in onze gemeenten zich eenzaam voelen; daarom is eenzaamheid ook een thema in ons lokale akkoord.
Tot slot zetten we in op activiteiten die mensen helpen om wijzer om te gaan met hun geld: financiële gezondheid.

Akkoord van en voor de samenleving
Het Preventie akkoord is een plan van en voor de Rhedense en Rozendaalse samenleving. Verschillende organisaties en inwoners hebben al bijgedragen aan het opstellen van het akkoord en gaan de komende tijd aan de slag met de uitvoering. Reeds betrokken organisaties zijn onder meer: Koninklijke Gazelle, vrijwilligersorganisatie Humanitas, vluchtelingenwerk, het onderwijs, maatschappelijke organisaties zoals Stichting Vitesse Betrokken, Sportbedrijf Rheden, de bibliotheek, cultuurbedrijf RIQQ, de Rabobank, zorgorganisaties (Stichting EenPlus samenwerking, uit Velp) en welzijn (Incluzio). De gemeenten zijn ook partners van het akkoord. Iedereen kan meedoen, aanmeldingen zijn welkom.

De gemeenten, Stichting EenPlus, Humanitas en Incluzio vormen een kerngroep die zich met de planvorming en de coördinatie van de uitvoering bezig houdt.

Proces
De kerngroep aanvankelijk bestaande uit gemeente Rheden, EenPlus, Incluzio en Humanitas, is in 2020 begonnen. Stichting Proscoop heeft als start een zogenoemde 'scan' (het in kaart brengen van de lokale situatie aan de hand van beschikbare data) van Rheden gemaakt en een inwonersconsultatie opgezet.
Met een subsidie van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) is een onafhankelijk formateur ingeschakeld, die het proces om te komen tot een Preventie akkoord begeleidt.

Onze gemeente is in april 2021 'aangehaakt' en maakte geen onderdeel uit van de scan van Proscoop. Op dit moment vindt een inwonersconsultatie plaats en hierin wordt onze gemeente meegenomen. Deze inwonersconsultatie is bedoeld om de lokale aanpak aan te scherpen en eventuele nieuwe initiatieven toe te voegen. Met behulp van de consultatie worden de eerste contouren van het akkoord getoetst: zitten we op de juiste route of moet er meer gebeuren? De uitkomsten van deze inwonersconsulatie worden toegevoegd aan de definitieve versie van het Preventieakkoord, dat wij na de zomer aan uw raad verwachten te presenteren.

Inhoud
In ons lokale akkoord staan drie thema's centraal:

- ★ Lekker in je vel - gezonde leefstijl
- ★ Wijs met geld - financiële gezondheid
- ★ Samen sterker - eenzaamheid

Deze thema's dragen bij aan de centrale doelstellingen: het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners en het voorkómen van nieuwe zorgvragen door het stimuleren van preventie-projecten binnen de verschillende thema's.

Uitvoering
Voor 2021 zijn er concrete plannen waar verschillende partijen aan gaan werken:

★ <u>Leefstijl: Lekker in je vel</u>
- Overgewicht: Uitvoeren van gezonde leefstijl programma's op scholen i.s.m. Vitesse Betrokken
- Rookvrije generatie: creëren van rookvrije locaties en omgevingen
- Bewegen voor jongeren: realiseren van een Global Goal Fietsroute
- Bewegen voor ouderen: enthousiasmeren en mobiliseren van doelgroepen om te bewegen in het doelgroepenbad (Biljoenbad) via patiëntenverenigingen

★ <u>Financiële gezondheid: Wijs met geld</u>
- Organiseren van financiële educatie op voortgezet onderwijs en MBO
- Uitvoeren van theaterproducties op voortgezet onderwijs en MBO over thema's armoede, sociale uitsluiting, geld en schulden
- Inzet van de interventie 'Geld-fit', een tool om grip te krijgen op je geldzaken.

★ <u>Eenzaamheid: Samen Sterker</u>
- Uitvoering van het programma 'Humanitas Samen Sterker': een project voor iedereen die zich eenzaam voelt.

Naast de thema-specifieke acties, is er aandacht voor de samenwerking tussen organisaties onderling, zoals samenwerking tussen eerstelijns zorgverleners en welzijnsorganisaties. Gezondheid is namelijk een verzameling van verschillende factoren, die om gezamenlijke aandacht vanuit verschillende perspectieven vraagt.

Vouchers voor kansrijke preventie-initiatieven 2022 en 2023
Voor het lopende kalenderjaar zijn door de kerngroep ideeën geselecteerd die passen bij de drie thema's. In 2022 en 2023 kunnen inwoners en organisaties ook initiatieven indienen. De meest kansrijke ideeën krijgen een financiële vergoeding in de vorm van vouchers. Inwoners worden zo gestimuleerd om de gezondheid van Rheden en Rozendaal te bevorderen.

Het Preventieakkoord is een plan van en voor de Rhedense en Rozendaalse samenleving. De

kerngroepleden en andere betrokkenen werken momenteel intensief samen aan dit akkoord. Voor de zomer 2021 ronden we het akkoord af. Inmiddels hebben al 15 organisaties en betrokkenen zich als officieel partner aangemeld voor deelname aan het akkoord. De gemeenten Rheden en Rozendaal zijn één van de partners van het akkoord.

Uitvoeringsbudget
Het rijk stelt voor de uitvoering van het akkoord geld beschikbaar. In de jaren 2021, 2022 en 2023 kan Rheden per jaar €30.000 per jaar aanvragen en Rozendaal €10.000. Gedurende drie jaar is dus jaarlijks €40.000 in totaal beschikbaar. Inmiddels heeft de VNG een positief advies uitgebracht op de eerste versie van ons akkoord, daarmee komen we in aanmerking voor uitvoeringsbudget.

Stappen voor de komende tijd
De kerngroep legt op dit moment de laatste hand aan het akkoord, waarna de uitvoering van plannen start. Na de zomer zal de kerngroep meer bekend maken over het indienen van initiatieven voor 2022 en aanvragen van uitvoeringsbudget daarvoor. Er volgt dan ook volop communicatie en een persmoment met ondertekening van het akkoord. De kerngroep begeleidt de partners de komende jaren daarbij. Ze geven advies over uitvoeringsplannen, verbinden betrokken mensen en organisaties met elkaar en geven advies over het verdelen van het beschikbare uitvoeringsbudget.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,
Secretaris

Ester Weststeijn,
Burgemeester

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Raadsinformatiebrief lokaal preventieakkoord

Adviseur	: M. Jansma	**Behandeldatum**	:22 juni 2021
Programma	: Volksgezondheid en milieu	**Kenmerk**	:MJ-21-20
Programmanummer	: 7.	**Openbaar**	: **ja**
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies
1. Kennisnemen van de raadsinformatiebrief Lokaal preventieakkoord Rheden- Rozendaal
2. De raadsinformatiebrief op de lijst van ingekomen stukken zetten voor de raad van 6 juli 2021

Aanleiding
Op 15 juni ontvingen wij van de gemeente Rheden een raadsinformatiebrief over het Lokaal preventieakkoord Rheden-Rozendaal, bestemd voor de Rhedense raadsleden en raadsvolgers. Deze raadsinformatiebrief bevat een overzicht van de ontwikkelingen en vormt een goede aanvulling op het Lokaal preventieakkoord, waar u op 8 juni jl. mee heeft ingestemd en dat eveneens voor 6 juli op de lijst van ingekomen stukken is gezet.

Beoogd effect
Doelstelling is om de raad te informeren over de ontwikkelingen bij het Lokaal preventieakkoord, in samenhang met het Preventieakkoord zelf.

Argumenten
Het is van belang de gemeenteraad te informeren.

Kanttekeningen
N.v.t.

Personele gevolgen
Mede om ervoor te zorgen dat de activiteiten in het belang zijn van Rozendaal en haar inwoners, is ambtelijke inzet gewenst. Het thema ‘Eenzaamheid’ raakt beide gemeenten. In overleg met de (tijdelijke) senior adviseur kan, zeker in de opstartfase, een actievere invulling gegeven worden aan onze deelname aan de kerngroep, waarvan we nu agenda-lid zijn.

Financiën
N.v.t.

Vervolg
Zie bij communicatie.

Communicatie
1. Kerngroep Lokaal preventieakkoord

2. Op de lijst van ingekomen stukken voor de raad van 6 juli 2021

Bijlage
Raadsinformatiebrief Lokaal preventieakkoord

Collegevoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Vaststelling subsidie 2020 Bibliotheek

Adviseur	: M. Jansma	**Behandeldatum**	: 22 juni 2021
Programma	: Sociaal domein	**Kenmerk**	: 21-00116
Programmanummer	: 6.	**Openbaar**	: **ja**
Portefeuillehouder	: A. Logemann		

Advies
1. De hoogte van de subsidie 2020 aan Bibliotheek Veluwezoom vaststellen gelijk aan het verleende bedrag: € 34.704,-.

Aanleiding
Dit voorstel gaat over het vaststellen van een welzijnssubsidie 2020 die door uw college is verleend. Subsidies hoger dan € 5.000,- worden ter vaststelling aan uw college voorgelegd. Dat is hier het geval. In 2020 heeft u een subsidie ad € 34.704,- verstrekt aan bibliotheek Veluwezoom. De subsidie wordt vastgesteld op basis van de Jaarrekening, voor de financiële toelichting, en het Jaarverslag, met een overzicht van de activiteiten. De Jaarrekening 2020 is bijgevoegd (* bijlage 1). Zoals te lezen in het bestuurs-verslag bij deze Jaarrekening (blz. 4 en 5) was 2020 vanwege de coronapandemie een atypisch jaar. Veel activiteiten konden geen doorgang vinden, deels zijn hier andere voor in de plaats gekomen (* zie jaarverslag, bijlage 2).

Beoogd effect
Doelstelling is om de subsidie 2020 aan de bibliotheek Veluwezoom vast te stellen. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat de bibliotheek in 2020 door de coronamaatregelen een aantal activiteiten niet heeft kunnen uitvoeren. Tegelijkertijd is van belang dat de subsidie van onze gemeente (3,4% van de exploitatiesubsidie van de gemeente Rheden) als algemene doelsubsidie in de bibliotheekbegroting is opgenomen. Onze subsidie is niet gekoppeld aan activiteiten.

Argumenten
Rozendaals belang
Op grond van de WSOB (Wet Stelsel Openbare Bibliotheken) dient elke gemeente haar inwoners toegang te geven tot een bibliotheekvoorziening. Onze gemeente voldoet aan haar verplichting door het mede-financieren van de bibliotheek in Velp, naar rato van inwonertal van de gemeente Rheden. In dit verband is het voor onze gemeente een positieve ontwikkeling dat de bibliotheek na enkele jaren terug verhuist naar de locatie Den Heuvel in het centrum van Velp.
Dit is voor onze inwoners dichterbij dan het Astrum College in Velp-Zuid. De officiële opening was op 10 mei jl., de feitelijke openstelling op 1 juli.

Rechtmatigheid
Door een landelijke lockdown vanwege de coronapandemie is de bibliotheek in 2020 twee keer gesloten geweest. Een aantal activiteiten heeft geen doorgang kunnen vinden. Het niet doorgaan van activiteiten waarvoor subsidie is verleend, is zowel op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) als onze Algemene Subsidieverordening (ASV) een weigeringsgrond voor een subsidie.

De doelsubsidie van Rozendaal wordt ingezet als bijdrage, naar rato van inwonertal, aan de exploitatie van bibliotheek Velp. Hij heeft dus geen specifieke bestemming.
Zoals te lezen in het Jaarverslag 2020 (m.n. blz. 5 t/m 7) heeft de bibliotheek, toen door de sluiting geen 'gewone' uitleen mogelijk was, alternatieve dienstverlening ontwikkeld, zoals 'De Afhaalbieb'. Dus hier zijn wel prestaties geleverd. Wij hebben niet gewogen of deze alternatieve dienstverlening gelijk in omvang was aan de reguliere dienstverlening. Gezien de algemeen bekende moeilijke situatie waarin de bibliotheken verkeren, leek ons dit niet nodig. De vaste lasten van de bibliotheek zijn in 2020 doorgelopen terwijl inkomsten zoals uit te-laatgelden en verhuur van gemeenschapsaccommodatie De Klipper in Oosterbeek sterk terugliepen.
Andere activiteiten die niet doorgingen, zoals het bibliotheekwerk op scholen en projecten gericht op taalachterstanden en dergelijke, worden niet door onze gemeente gesubsidieerd.

Kanttekeningen
Rechtmatigheid
Zie bij Argumenten.

Personele gevolgen
N.v.t.

Financiën
N.v.t. De subsidie ad € 34.704 in 2020 is al verstrekt.

Vervolg
Zie bij Communicatie

Communicatie
1. Bestuur bibliotheek Veluwezoom
2. Gemeente Rheden tkn
3. Gemeenteraad d.d. 6 juli tkn op de lijst van ingekomen stukken

Bijlagen
1. Jaarrekening 2020
2. Jaarverslag 2020
3. Leden overzicht t/m Q1 2021

FLYNTH
adviseurs • accountants

Aan de directeur/bestuurder en
de leden van de raad van toezicht van
Stichting Bibliotheek Veluwezoom
t.a.v. mevrouw E.W.T. Busser
Ericaplein 5
6951 CP DIEREN

Meander 261
Postbus 9221
6800 KB ARNHEM
telefoon (088) 236 7261
e-mail Audit@Flynth.nl

kenmerk
902304100/RJ/301

behandeld door
L.A.L. Tiedink MSc RA

datum
8 maart 2021

onderwerp
Controleverklaring 2020

Geachte mevrouw Busser en leden van de raad van toezicht,

In de bijlage bij deze brief vindt u de controleverklaring behorende bij de jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwzoom.

Eén exemplaar van de controleverklaring is voorzien van een persoonlijke handtekening en één exemplaar is voorzien van de naam van onze accountantspraktijk en de naam van de accountant, echter zonder persoonlijke handtekening.

Wij bevestigen u dat wij ermee akkoord gaan dat de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening in de "Overige gegevens" van de jaarstukken wordt opgenomen. Deze jaarstukken dienen te worden uitgebracht (verstrekt aan de subsidiegevers) in overeenstemming met het aan ons voorgelegde definitieve concept. Wij hebben dit definitieve concept ter identificatie gewaarmerkt en de gewaarmerkte pagina's als bijlage opgenomen bij onze controleverklaring.

Wij verzoeken u deze tekst van de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening op te nemen in de openbaar te maken jaarstukken. Dit is in lijn met het advies van onze beroepsorganisatie en bedoeld om fraude met handtekeningen van accountants te voorkomen. Eén exemplaar van de controleverklaring is wel voorzien van een persoonlijke handtekening, deze is bedoeld voor uw archief.

Tevens bevestigen wij dat wij ermee akkoord gaan dat de controleverklaring zonder persoonlijke handtekening openbaar wordt gemaakt, mits de opgemaakte jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het bestuur en goedgekeurd door het intern toezichthoudend orgaan.

Indien u slechts delen van de jaarrekening openbaar maakt is vermelding van de aard van de controleverklaring niet toegestaan. Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan met de complete door ons gecontroleerde jaarstukken. Indien u de jaarstukken en de controleverklaring opneemt op internet dient u te waarborgen dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Afscheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarstukken verlaat ("u verlaat de beveiligde, door de accountant gecontroleerde jaarrekening").

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Een exemplaar van de jaarstukken dient te worden ondertekend door het voltallig statutair bevoegd orgaan. De jaarstukken dienen te worden vastgesteld en de vaststelling dient te worden genotuleerd.

Overigens wijzen wij erop dat, indien tot de vergadering waarin de jaarrekening wordt vastgesteld omstandigheden blijken die aanpassing van de jaarstukken noodzakelijk maken, een dergelijke aanpassing nog vóór de vergadering moet worden gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 2:362 lid 6 BW en artikel 2:380a BW. Uiteraard vervalt in die situatie onze bovengenoemde toestemming.

Hoogachtend,
Flynth Audit B.V.

drs. R.M. Janssen RA

FLYNTH
adviseurs • accountants

Meander 261
Postbus 9221
6800 KB ARNHEM
telefoon (088) 236 72 61
e-mail Audit@Flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Bibliotheek Veluwezoom.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwezoom te Rozendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwezoom in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de door de stichting gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening.

Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid, zoals opgenomen in het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

1. balans per 31 december 2020 na resultaatverwerking;
2. staat van baten en lasten over 2020;
3. kasstroomoverzicht 2020;
4. grondslagen voor waardering en resultaatbepaling;
5. toelichting op de balans per 31 december 2020;
6. toelichting op de staat van baten en lasten over 2020;
7. overige informatie, verantwoording o.g.v. Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het controleprotocol WNT vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bibliotheek Veluwezoom zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwezoom is opgesteld voor de gemeenten Renkum en Rheden met als doel Stichting Bibliotheek Veluwezoom in staat te stellen te voldoen aan de statutaire verplichtingen. Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.

Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Stichting Bibliotheek Veluwezoom en de gemeenten Renkum en Rheden en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van bestuursverslag en de overige gegevens in de overeenstemming met de door stichting gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur/ bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur/bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de door de stichting gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en de toepassing Beleidsregels WNT, inclusief het controleprotocol WNT.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft;
- het evalueren van het getrouwe beeld van de jaarrekening, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Arnhem, 8 maart 2021
Flynth Audit B.V.

drs. R.M. Janssen RA

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

FLYNTH
adviseurs • accountants

Meander 261
Postbus 9221
6800 KB ARNHEM
telefoon (088) 236 72 61
e-mail Audit@Flynth.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de raad van toezicht van Stichting Bibliotheek Veluwezoom.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwezoom te Rozendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwezoom in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de door de stichting gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening.

Voorts zijn wij van oordeel dat de jaarrekening 2020 in alle van materieel belang zijnde aspecten voldoet aan de WNT-eisen van financiële rechtmatigheid, zoals opgenomen in het Controleprotocol WNT van de Beleidsregels toepassing WNT.

De jaarrekening bestaat uit:

1. balans per 31 december 2020 na resultaatverwerking;
2. staat van baten en lasten over 2020;
3. kasstroomoverzicht 2020;
4. grondslagen voor waardering en resultaatbepaling;
5. toelichting op de balans per 31 december 2020;
6. toelichting op de staat van baten en lasten over 2020;
7. overige informatie, verantwoording o.g.v. Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Beleidsregels toepassing WNT, inclusief het controleprotocol WNT vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bibliotheek Veluwezoom zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl.
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

Wij vestigen de aandacht op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De jaarrekening 2020 van Stichting Bibliotheek Veluwezoom is opgesteld voor de gemeenten Renkum en Rheden met als doel Stichting Bibliotheek Veluwezoom in staat te stellen te voldoen aan de statutaire verplichtingen. Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden.

Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Stichting Bibliotheek Veluwezoom en de gemeenten Renkum en Rheden en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van bestuursverslag en de overige gegevens in de overeenstemming met de door stichting gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directeur/ bestuurder en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directeur/bestuurder is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening in overeenstemming met de door de stichting gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet op bladzijde 11 tot en met 13 van de jaarrekening en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften, de onafhankelijkheidseisen en de toepassing Beleidsregels WNT, inclusief het controleprotocol WNT.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft;
- het evalueren van het getrouwe beeld van de jaarrekening, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Arnhem, 8 maart 2021
Flynth Audit B.V.

Was getekend

drs. R.M. Janssen RA

Jaarrekening 2020
Stichting Bibliotheek Veluwezoom

de Bibliotheek Veluwezoom

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

INHOUDSOPGAVE

		Pagina
BESTUURSVERSLAG		
1	Bestuursverslag	4
JAARREKENING		
1	Balans per 31 december 2020 na resultaatverwerking	7
2	Staat van baten en lasten over 2020	9
3	Kasstroomoverzicht 2020	10
4	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	11
5	Toelichting op de balans per 31 december 2020	14
6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	22
7	Overige informatie (WNT)	26
OVERIGE GEGEVENS		
BIJLAGEN		
1	Baten en lasten per gemeente	

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

BESTUURSVERSLAG

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Inleiding

De Stichting Bibliotheek Veluwezoom is statutair gevestigd in Rozendaal, en verzorgt het bibliotheekwerk voor de gemeenten Rheden, Renkum en Rozendaal.

De Raad van Toezicht bestond in 2020 uit de volgende personen:
- Paul van Roosmalen (voorzitter)
- Maarten Mookhoek
- Henriëtte de Groot
- Ellen Goossens
- Rob Hulstein

Mevrouw Lianne Busser is directeur-bestuurder van de stichting. Er wordt gewerkt conform de code Cultural Governance.

Bezuinigingen

In 2020 is nog een positief resultaat behaald en zijn het eigen vermogen en de liquiditeit van voldoende niveau. Er liggen echter zware bezuinigingen in het verschiet die op termijn de kwaliteit en de continuïteit van de dienstverlening bedreigen. En in het verlengde hiervan de financiële positie van de bibliotheek. In het transitieproces naar een lager financieringsniveau zal een beroep gedaan worden op de frictiereserves van de bibliotheek. En in dit proces zal de betrokkenheid en inspanning van - vanzelfsprekend - de bibliotheek maar ook de gemeente gevergd worden.

Resultaat

Over 2020 is een resultaat gerealiseerd van € 31.460. Dit betreft de gemeenten Rheden (€ 35.335) en Renkum (€ 3.875 -/-). Een deel van dit resultaat (€ 15.000) is bestemd voor de noodzakelijke aanvulling van de bestemmingsreserve Herinvestering automatisering. Het tekort van Renkum wordt verrekend met de bestemmingsreserve van De Klipper. Per saldo wordt een bedrag van € 20.335 toegevoegd aan de Algemene reserve.

Analyse van realisatie versus begroting

De werkbegroting die in deze jaarrekening is verwerkt, is op 25 november 2019 door de Raad van Toezicht goedgekeurd.

Begroot werd een resultaat van € 26.088. Het gerealiseerde resultaat is € 31.460 en is daarmee iets beter dan verwacht. Dit is toe te schrijven aan diverse kleinere verschillen ten opzichte van de begroting in zowel de kosten als de opbrengsten. Vanwege de Corona-pandemie is 2020 een atypisch jaar geworden. De bibliotheek is twee keer wegens een landelijke lockdown gesloten geweest. Tijdens de sluiting werd een aangepaste dienstverlening aangeboden. De directe gevolgen die zichtbaar zijn in de exploitatie zijn de teruggevallen huurinkomsten van De Klipper en lagere opbrengsten uit telaatgelden. Extra kosten die gemaakt zijn voor beschermingsmiddelen en aanpassingen in de inrichting van de vestigingen zijn deels vergoed met specifieke provinciale en landelijke subsidies.

De exploitatie van De Klipper is afgesloten met een verlies van € 36.437. Dit verlies is voor een bedrag van € 3.875 ten laste van de bestemmingsreserve gebracht omdat de rest van dit verlies binnen het totaalresultaat van de gemeente Renkum opgevangen kon worden.
De inkomsten uit contributies zijn, net als in 2019, ten opzichte van vorig jaar gedaald. In de begroting was reeds met een daling rekening gehouden.

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Solvabiliteit

Het eigen vermogen van de stichting is ultimo 2020 60% van het balanstotaal. Eind 2019 was dat 59%. Per eind 2020 bedraagt het eigen vermogen € 787.979 en daarmee voldoet de stichting aan de door haar zelf opgelegde norm van een eigen vermogen van minimaal € 600.000.

Zoals eerder aangegeven staat de bibliotheek voor een forse bezuinigingsopdracht waarbij voor de financiering van flankerende maatregelen reserves ingezet moeten worden. De bezuinigingsopdracht bij de gemeente Rheden is deels ingevuld. In samenwerking met een extern adviesbureau is voor de invulling van de bezuiniging in de gemeente Renkum een aantal scenario's ontwikkeld. Daarover is het overleg met de gemeente nog gaande.

Liquiditeit

In 2020 zijn de liquide middelen met € 194.000 toegenomen. De liquiditeitsratio (de vlottende activa gedeeld door de kortlopende schulden) is in 2020 toegenomen, namelijk van 1,48 eind 2019 naar 1,89 eind 2020. Met deze ratio is de liquiditeitspositie - in relatie ook tot de eigen norm van 1,5 - van de stichting ruim voldoende.

Risico's/Toekomst/Begroting

De stichting spant zich doorlopend in om in goede verstandhouding en in samenwerking met de gemeenten te werken aan de optimale invulling van het bibliotheekwerk in die gemeenten. Daarnaast oriënteert de stichting zich voor toekomstige activiteiten in het sociale domein op het verwerven van meer subsidies.
De bedrijfsvoering van de stichting steunt in belangrijke mate op de reguliere exploitatiesubsidie van de gemeenten. De hoogte en continuïteit van deze subsidie worden voor een deel bepaald door het profiel van het politieke landschap in de gemeenten, en de keuzes die daarbinnen gemaakt worden.

Vanaf 2021 staat de bibliotheek voor een bezuinigingsopgave die in 2023 in totaal € 260.000 beloopt en inmiddels deels al is ingevuld. Besluitvorming over de verdere invulling van de bezuinigingen zal voor eind 2021 plaatsvinden.
Het is onduidelijk wat de langetermijngevolgen van de Corona-pandemie zijn voor de bibliotheek. Voor de korte termijn wordt, net als in 2020, rekening gehouden met lagere gebruikersinkomsten uit met name telaatgelden en lagere inkomsten in De Klipper. Het bibliotheekwerk op scholen wordt hervat als de scholen weer open zijn. De projecten gericht op taalachterstanden en dergelijke zullen ook weer opgepakt worden zodra dat binnen de regels van de anderhalvemetersamenleving mogelijk is. De financiële impact in 2020 op kosten en opbrengsten is bij de verschillende posten in de jaarrekening verder toegelicht. Het is nog bijzonder onzeker wat 2021 in dit verband gaat brengen. Net als in 2020 zal ook in 2021 de stand van zaken doorlopend en in samenspraak met de belangrijkste subsidiënten gemonitord worden en waar mogelijk op kansen ingespeeld worden.

De werkbegroting over 2021 laat een resultaat zien van € 21.581.

Investeringen

Naast de reguliere vervangingsinvesteringen van inventaris en dergelijke, zal in de loop van 2021 een bedrag van tussen de € 75.000 en € 100.000 geïnvesteerd worden in de nieuwe vestiging in Velp.

Personele ontwikkelingen

In 2021 en de jaren erna zal er veel natuurlijk verloop zijn. Mede daarom worden de medewerkers blijvend en waar nodig extra geschoold en getraind op nieuwe diensten, producten en ontwikkelingen. Vanwege het verloop zal ook extra inzet gevergd worden op werving en selectie.

Dieren, 15 februari 2021

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

JAARREKENING

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

1 BALANS PER 31 DECEMBER 2020 NA RESULTAATVERWERKING
(na winstbestemming)

		31 december 2020		31 december 2019	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
Materiële vaste activa	(1)				
Gebouwen voor pand resp. verbouwing/ installaties		424.083		517.556	
Inventaris voor meubilair en verbouwing gehuurde panden		82.815		137.253	
Automatisering		14.912		24.722	
			521.810		679.531
Vlottende activa					
Vorderingen	(2)	97.664		112.940	
Liquide middelen	(3)	694.399		495.945	
			792.063		608.885
			1.313.873		1.288.416

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

		31 december 2020		31 december 2019	
		€	€	€	€
PASSIVA					
Eigen vermogen	(4)				
Algemene reserve		266.907		246.571	
Bestemmingsreserves		521.073		509.948	
			787.980		756.519
Voorzieningen	(5)		56.994		44.454
Langlopende schulden			60.000		75.000
Kortlopende schulden	(6)				
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden		15.000		15.000	
Crediteuren		64.295		56.916	
Belastingen en premies sociale verzekeringen		30.501		32.651	
Overlopende passiva		299.103		307.876	
			408.899		412.443
			1.313.873		1.288.416

Flyntin Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

		Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
		€	€	€
Baten				
Exploitatiesubsidies	(7)	1.839.125	1.876.716	1.848.641
Doelsubsidies	(8)	181.838	145.842	240.497
Gebruikersinkomsten	(9)	285.895	298.500	309.658
Specifieke dienstverlening	(10)	68.718	67.050	81.181
Totaal baten		2.375.576	2.388.108	2.479.977
Lasten				
Bestuur en organisatie	(11)	51.885	44.910	57.347
Huisvesting	(12)	451.414	416.445	390.420
Personeel	(13)	1.311.668	1.369.003	1.353.423
Administratie	(14)	79.664	85.281	86.997
Transport	(15)	711	1.000	1.018
Automatisering	(16)	133.781	121.959	130.187
Collectie en media	(17)	272.994	285.050	296.628
Specifieke kosten	(18)	41.098	36.172	44.173
Totaal lasten		2.343.215	2.359.820	2.360.193
Rente langlopende leningen	(19)	-900	-2.200	-2.130
Saldo		31.461	26.088	117.654
Resultaatbestemming				
Algemene reserve		20.336	11.088	2.654
Bestemmingsreserves		11.125	15.000	115.000
Saldo		31.461	26.088	117.654

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

3 KASSTROOMOVERZICHT 2020

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

	2020		2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat	32.361		119.784	
Aanpassingen voor:				
Afschrijvingen	161.550		110.811	
Mutatie voorzieningen	12.540		-31.181	
Veranderingen in het werkkapitaal:				
Mutatie vorderingen	15.276		-25.308	
Mutatie kortlopende schulden (exclusief kortlopend deel van de langlopende schulden)	-3.544		-105.204	
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		218.183		68.902
Rentelasten		-900		-2.130
Kasstroom uit operationele activiteiten		217.283		66.772
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa		-3.829		-155.160
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Aflossingen leningen o/g		-15.000		-183.915
		198.454		-272.303

Samenstelling geldmiddelen

	2020		2019	
	€	€	€	€
Geldmiddelen per 1 januari		495.945		768.248
Mutatie liquide middelen		198.454		-272.303
Geldmiddelen per 31 december		694.399		495.945

Flyntn Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

4 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

Onderstaand de grondslagen voor de jaarrekening van Stichting Bibliotheek Veluwezoom gevestigd te Dieren ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09160352. De grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat zijn door de bibliotheek zelf gekozen en ten opzichte van het voorgaande jaar niet gewijzigd.

De jaarrekening is opgemaakt op basis van historische kostprijs. De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders is vermeld, tegen nominale waarde.
Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waarin ze voorzienbaar zijn.

Vergelijkende cijfers
De in de jaarrekening opgenomen cijfers van het voorafgaande boekjaar zijn, indien noodzakelijk, voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

De verantwoording van de wet normering bezoldiging topfunctionarissen in de jaarrekening is gebaseerd op de waarderingsgrondslagen van het normenkader van de wet normering topinkomens (WNT).

Gevolgen Corona-pandemie

Het is onduidelijk wat de lange termijngevolgen van de Corona-pandemie zijn voor de bibliotheek. Voor de korte termijn wordt, net als in 2020, rekening gehouden met lagere gebruikersinkomsten uit met name telaatgelden en lagere inkomsten in De Klipper. Het bibliotheekwerk op scholen wordt hervat als de scholen weer open zijn, en de projecten gericht op taalachterstanden en dergelijke zullen ook weer opgepakt worden zodra dat binnen de regels van de anderhalvemetersamenleving mogelijk is. De financiële impact in 2020 op kosten en opbrengsten is bij de verschillende posten in de jaarrekening verder toegelicht. Het is nog bijzonder onzeker wat 2021 in dit verband gaat brengen. Net als in 2020 zal ook in 2021 de stand van zaken doorlopend en in samenspraak met de belangrijkste subsidiënten gemonitord worden en waar mogelijk op kansen ingespeeld worden.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van Stichting Bibliotheek Veluwezoom zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen bepaald op basis van de geschatte levensduur rekening houdend met een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een vast percentage van de aanschaffingswaarde, zoals genoemd in de toelichting op de balans, onder het kopje Materiële vaste activa.
Ontvangen subsidies voor investeringen worden ten gunste van de verkrijgingsprijs van de investeringen gebracht.
Voor wat betreft de inrichting, de inventaris en de corresponderende vrijval van de subsidie voor de inrichting is voor 2020 uitgegaan van een andere inschatting. De vervroegde afschrijving en vrijval, én de vergoeding door de COG die met de voortijdige ontruiming samenhangen, zijn volledig in 2020 verwerkt.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig onder aftrek van voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de openstaande vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde en staan ter vrije beschikking.
Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden.

Voorzieningen

Er wordt een onderhoudsvoorziening gevormd voor verwacht groot onderhoud. De jaarlijkse dotaties zijn vaste bedragen op basis van het geschatte toekomstig groot onderhoud. Indien in enig jaar de voorziening ontoereikend is, wordt het tekort als jaarlast verantwoord.
De voorziening voor jubileumverplichtingen wordt gevormd op basis van een sterfte- en vertrekkans van beide 5%.
De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

Langlopende schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de nominale waarde.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd op de nominale waarde.

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

GRONDSLAGEN VOOR DE BEPALING VAN HET RESULTAAT

Resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten voor de geleverde diensten, subsidie- en overige opbrengsten en de exploitatiekosten.

Van de gebruikersinkomsten worden alleen de werkelijk ontvangen bedragen verantwoord, bij de contributies worden de vooruitontvangen bedragen doorgeschoven naar de periode waar ze betrekking op hebben.

Opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

De pensioenverplichtingen worden afgedragen op basis van pensioennota's die door het pensioenfonds Openbare Bibliotheken aan de bibliotheek in rekening worden gebracht. Daarbij worden de bedragen ten laste van de juiste periode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. De pensioenregeling is gebaseerd op middelloon.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen en of waarin de opbrengsten zijn gederfd en of waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Flynth Audit b.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

ACTIVA

VASTE ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	Gebouwen voor pand resp. verbouwing/ installaties	Inventaris voor meubilair en verbouwing gehuurde panden	Automatisering	Totaal
	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2020				
Aanschaffingswaarde	1.224.365	1.211.607	352.537	2.788.509
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-706.809	-1.074.354	-327.815	-2.108.978
	517.556	137.253	24.722	679.531
Mutaties				
Investeringen	-	1.386	2.443	3.829
Afschrijvingen	-93.473	-55.824	-12.253	-161.550
	-93.473	-54.438	-9.810	-157.721
Boekwaarde per 31 december 2020				
Aanschaffingswaarde	1.224.365	1.212.993	354.980	2.792.338
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-800.282	-1.130.178	-340.068	-2.270.528
Boekwaarde per 31 december 2020	424.083	82.815	14.912	521.810

Afschrijvingspercentages

Gebouwen voor pand resp. verbouwing/ installaties	5%, 10%
Inventaris voor meubilair en verbouwing gehuurde panden	5%, 10%, 20%
Automatisering	20%

In verband met de verhuizing naar een andere locatie medio 2021 is de verbouwing en inrichting en inventaris van Velp vervroegd afgeschreven tot het bedrag van de normale afschrijving over een half jaar, zijnde de afschrijving over het eerste halfjaar van 2021. Het bedrag van de vervroegde afschrijving van de inrichting is € 33.333 en van de inventaris € 16.785. Tegenover deze vervroegde afschrijvingslast staan een vervroegde vrijval van de indertijd ontvangen doelsubsidie voor de inrichtingskosten en een vergoeding door de COG. De vervroegde vrijval van de doelsubsidie is € 13.500 en de vergoeding door de COG bedraagt € 32.500.

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

VLOTTENDE ACTIVA

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
2. Vorderingen		
Debiteuren	10.850	29.397
Belastingen en premies sociale verzekeringen	27.614	29.240
Overige vorderingen en overlopende activa	59.200	54.303
	97.664	112.940
Debiteuren		
Debiteuren	10.850	29.397
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Omzetbelasting	27.614	29.240
Overige vorderingen en overlopende activa		
Overlopende activa		
Nog te factureren omzet	-	4.200
Vooruitgefactureerde huur Renkum	11.915	11.267
Ziekengeld	5.324	-
Premie ziekteverzuimverzekering	-	19.878
Automatiseringskosten	1.680	3.493
Borgsommen	3.130	3.130
Nog te ontvangen subsidies	3.058	7.227
Te vorderen schadevergoeding COG	32.500	-
Overige	1.593	5.108
	59.200	54.303
3. Liquide middelen		
Rekening-courant bank	83.794	47.689
Spaarrekeningen	609.699	445.650
Kas	906	2.356
Gelden onderweg	-	250
	694.399	495.945

Flyntn Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

4. Eigen vermogen

	2020	2019
	€	€
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	246.571	243.917
Resultaatbestemming	20.336	2.654
Stand per 31 december	266.907	246.571

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Bestemmingsreserves		
Media, inventaris en inrichting	162.990	162.990
Bestemmingsreserve herinvestering automatisering	45.000	30.000
Projecten	47.500	47.500
Exploitatie de Klipper	165.583	169.458
Frictiekosten Renkum	40.000	40.000
Frictiekosten Rheden	60.000	60.000
	521.073	509.948

Flynth Audit B.V
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

De bestemmingsreserve Media, inventaris en inrichting is enerzijds bestemd om op korte termijn alle vestigingen te laten voldoen aan de huisvestingsontwikkelingen, en anderzijds voor de ontwikkelingen van de Bibliotheek Op School.

Het saldo per 31 december 2020 van de bestemmingsreserve is bestemd voor:
de vestigingen in de gemeente Rheden € 120.621, de Bibliotheek op School € 12.369 en de vestigingen in de gemeente Renkum € 30.000. De reserve voor de gemeente Rheden zal in 2021 ingezet worden ten behoeve van de nieuwe locatie van de vestiging in Velp.

Gebaseerd op de aanschafprijzen uit het verleden wordt jaarlijks via de resultaatbestemming € 15.000 aan de bestemmingsreserve Herinvestering automatisering gedoteerd. De reserve wordt op termijn aangewend voor de herinvestering in hardware.

De bestemmingsreserve Projecten is gevormd omdat het aandeel van de eenmalige projectinkomsten toeneemt. Voor de organisatie leidt dit tot een hoger risicoprofiel door de verplichtingen die de uitvoering van deze projecten met zich meebrengen, en de potentiële onzekerheid over de ontvangst van de projectgelden. Deze reserve stelt de stichting in staat om projecten voort te zetten als de externe dekking lager uitvalt dan begroot, danwel de verplichtingen uit het project de dekking overschrijden. Daarnaast kan -als dat past binnen de beleidskaders en de opdracht van de bibliotheek- de reserve aangewend worden als bij de uitvoering van projecten een eigen bijdrage noodzakelijk is waar in de exploitatie geen ruimte voor is. Deze reserve is ingesteld in 2018 en wordt in 2021 geëvalueerd.

De bestemmingsreserve Exploitatie de Klipper is bestemd om verliezen in de exploitatie van de Klipper op te vangen voorzover die niet binnen het resultaat van de gemeente Renkum gedekt kunnen worden. Over 2020 was het resultaat van de gemeente Renkum voldoende om de verliezen op de Klipper grotendeels op te vangen. Het verlies van de Klipper bedroeg over 2020 € 36.437.

De bestemmingsreserves Frictiekosten Rheden en Renkum zijn gevormd om flankerende kosten te dekken die kunnen ontstaan als gevolg van de implementatie van de bezuinigingsopdracht van de gemeenten.

	2020	2019
	€	€
Media, inventaris en inrichting		
Stand per 1 januari	162.990	162.990
Stand per 31 december	162.990	162.990
Bestemmingsreserve herinvestering automatisering		
Stand per 1 januari	30.000	15.000
Resultaatbestemming	15.000	15.000
Stand per 31 december	45.000	30.000
Projecten		
Stand per 1 januari	47.500	47.500
Stand per 31 december	47.500	47.500

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d
08 MRT 2021
betrekking heeft
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

	2020	2019
	€	€
Exploitatie de Klipper		
Stand per 1 januari	169.458	169.458
Resultaatbestemming	-3.875	-
Stand per 31 december	165.583	169.458
Frictiekosten Renkum		
Stand per 1 januari	40.000	-
Resultaatbestemming	-	40.000
Stand per 31 december	40.000	40.000
Frictiekosten Rheden		
Stand per 1 januari	60.000	-
Resultaatbestemming	-	60.000
Stand per 31 december	60.000	60.000

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
5. Voorzieningen		
Overige voorzieningen	56.994	44.454

Overige voorzieningen

	Stand per 1 januari 2020	Dotatie	Onttrekking	Stand per 31 december 2020
	€	€	€	€
Groot onderhoud gebouwen	37.906	14.769	-	52.675
Voorziening voor jubileumverplichtingen	6.548	1.052	-3.281	4.319
	44.454	15.821	-3.281	56.994

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van kosten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks van jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. De voorziening betreft De Klipper in Oosterbeek.

De voorzieningen hebben een overwegend langlopend karakter.

Flyntn Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

	2020	2019
	€	€
Groot onderhoud gebouwen		
Stand per 1 januari	37.906	193.455
Dotatie	14.769	14.769
Onttrekking	-	-170.318
Stand per 31 december	52.675	37.906
Voorziening voor jubileumverplichtingen		
Stand per 1 januari	6.548	6.904
Dotatie	1.052	580
Onttrekking	-3.281	-936
Stand per 31 december	4.319	6.548

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Leningen o/g		
Duurzaamheidslening Renkum, 1%	60.000	75.000

De duurzaamheidslening van de gemeente Renkum, oorspronkelijk groot € 150.000, is opgenomen in 2015 ten behoeve van duurzaamheidsinvesteringen in het gebouw de Klipper te Oosterbeek.
De lening heeft een rente van 1% en een looptijd van 10 jaar. Aflossing geschiedt lineair met € 15.000 per jaar. Vervroegde aflossing is boetevrij toegestaan.

Terzake de leningen zijn geen financiële instrumenten of andere derivaten aangegaan met financiële instellingen.

	2020	2019
	€	€
Duurzaamheidslening Renkum, 1%		
Stand per 1 januari	90.000	105.000
Aflossing	-15.000	-15.000
Stand per 31 december	75.000	90.000
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-15.000	-15.000
Langlopend deel per 31 december	60.000	75.000

Flyntin Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
6. Kortlopende schulden		
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden	15.000	15.000
Crediteuren	64.295	56.916
Belastingen en premies sociale verzekeringen	30.501	32.651
Overige schulden en overlopende passiva	299.103	307.876
	408.899	412.443
Aflossingsverplichtingen langlopende schulden		
Onderhandse leningen	15.000	15.000
Crediteuren		
Crediteuren	64.295	56.916
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	30.501	32.651
Overige schulden en overlopende passiva		
Overlopende passiva		
Vakantiegeld	41.164	43.487
Vakantiedagen en te compenseren uren	23.317	26.746
Accountantskosten	6.242	3.750
Teveel ontvangen subsidie gemeente Renkum	-	10.000
Nettoloon	3.247	4.091
Vooruitontvangen contributie	123.020	127.512
Vooruitontvangen subsidies	19.844	43.310
Nog te betalen personele kosten	3.460	-
Vooruitgefactureerde bedragen	14.842	18.254
Nog te betalen pensioenpremie	17.096	9.169
Automatiseringskosten	12.789	3.297
Media in bestelling	7.817	6.402
Tegoed op passen leden	2.276	2.786
Saldo gemeenschappelijke kosten De Bundel	59	470
Nog te betalen contributie SGB	-	1.158
Nog aan partners te betalen inzake projecten	18.560	3.481
Overige kortlopende schulden	5.370	3.963
	299.103	307.876

Vanwege de maatregelen die verband houden met de pandemie, is een aantal projecten die met doelsubsidies gefinancierd waren en die normaal gesproken volledig in 2020 afgerond zouden zijn, verlengd c.q. doorgeschoven naar 2021. Dit gaat om een bedrag van € 16.414.

Flyntn Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

Huur

Bibliotheekvestiging Renkum, huurprijs ca € 44.000 per jaar, looptijd tot 31 augustus 2026, onder voorwaarden opzegbaar.

De vestiging in Dieren is in 2019 volledig gerenoveerd en opnieuw ingericht. Er is een nieuwe tienjarige huurovereenkomst afgesloten met een ingangsdatum van 1 juni 2019. De jaarhuur bedraagt € 85.000.

Terzake de bibliotheekvestiging Velp wordt het gebruik op basis van servicekosten doorbelast. Deze afspraak liep tot 1 januari 2019 en is sedertdien stilzwijgend van jaar op jaar verlengd. Met ingang van 1 juli 2021 wordt de huidige vestiging verlaten en verhuist de bibliotheek naar een andere locatie in Velp. Voor die locatie zal een nieuwe tienjarige huurovereenkomst gesloten worden.

Bibliotheekvestiging Rheden, gebruiksovereenkomst op basis van servicekosten, circa € 3.150 per jaar, met een opzegtermijn van zes maanden.

Bibliotheekvestiging Doorwerth, huurprijs ruim € 6.200, huurcontract wordt van jaar op jaar verlengd. Als gevolg van gewijzigde eigendomsverhoudingen van het pand zal de huurovereenkomst te zijner tijd van de gemeente naar een nieuw op te richten stichting worden overgezet.

Claim:

De Stichting Leenrecht heeft een claim neergelegd inzake de mogelijke naheffing van leenrecht voor onder verantwoordelijkheid van de bibliotheek functionerende schoolbibliotheken. In deze claim wordt geen bedrag genoemd. De behandeling van deze claim vindt op centraal niveau door de VOB plaats. De bibliotheek volgt de adviezen terzake. Omdat de uitleningen waar het in de claim om gaat, altijd zijn opgegeven aan de Stichting Leenrecht, verwacht de bibliotheek dat deze claim geen gevolgen heeft.

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d
08 MRT 2021
betrekking heeft
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

6 TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
Baten			
Exploitatiesubsidies	1.839.125	1.876.716	1.848.641
Doelsubsidies	181.838	145.842	240.497
Gebruikersinkomsten	285.895	298.500	309.658
Specifieke dienstverlening	68.718	67.050	81.181
	2.375.576	2.388.108	2.479.977

7. Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidie	1.839.125	1.876.716	1.848.641

8. Doelsubsidies

Doelsubsidie	181.838	145.842	240.497

Onder de doelsubsidies worden onder meer de bijdrage van de gemeente Rozendaal (€ 34.704) en de vrijval van de subsidie voor de bibliotheekvernieuwing in Velp (€ 20.500) verantwoord. Daarnaast zijn subsidies ontvangen voor WEB-gelden (€ 42.663), provinciale subsidies (€ 18.073), combinatiefunctionaris (€ 20.636), Taalhuiscoördinator (€ 15.000), Voorleesexpress (€12.480), gevolgen COVID-19 € 9.000 en verschillende andere kleinere doelsubsidies.

9. Gebruikersinkomsten

Contributies	269.038	272.450	281.848
Telaatgelden/reserveringen	13.999	23.825	24.386
Schadevergoedingen	1.241	1.425	2.196
Overige gebruikersinkomsten	1.617	800	1.228
	285.895	298.500	309.658

In 2020 is de bibliotheek in totaal 12 weken gesloten is geweest vanwege de Corona-pandemie. Tijdens de sluiting zijn de telaatgelden opgeschort. Daarom vallen deze opbrengsten dit jaar fors lager uit dan vorig jaar.

10. Specifieke dienstverlening

Opbrengst kopieerapparaat	3.183	4.200	4.522
Lezingen en leesbevordering	8.428	4.300	5.701
Verhuur ruimtes De Klipper	19.499	30.000	35.421
Dienstverlening aan scholen	33.118	27.300	27.139
Overige specifieke dienstverlening	4.490	1.250	8.398
	68.718	67.050	81.181

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

De post Verhuur ruimtes De Klipper is exclusief de waarde van het eigen gebruik wegens bijeenkomsten, cursussen, projecten enzovoort. Deze waarde bedraagt € 13.075. De omzet heeft veel geleden onder de sluiting tijdens de lockdown.

De post Overige specifieke dienstverlening bevat een bedrag van € 1.500 wegens doorbelasting van de uitvoeringskosten van het project Formulierenhulp.

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
Lasten			
Bestuur en organisatie	51.885	44.910	57.347
Huisvesting	451.414	416.445	390.420
Personeel	1.311.668	1.369.003	1.353.423
Administratie	79.664	85.281	86.997
Transport	711	1.000	1.018
Automatisering	133.781	121.959	130.187
Collectie en media	272.994	285.050	296.628
Specifieke kosten	41.098	36.172	44.173
	2.343.215	2.359.820	2.360.193

11. Bestuur en organisatie

Bestuurskosten	5.353	5.000	5.021
Publiciteit en voorlichting	8.659	15.750	14.830
Contributies	9.948	11.660	10.511
Accountantskosten	14.894	11.250	9.910
Documentatie en vakliteratuur	641	1.000	715
Overige kosten bestuur en organisatie	12.390	250	16.360
	51.885	44.910	57.347

Onder de Overige kosten van bestuur en organisatie zijn onder meer de kosten opgenomen die samenhangen met het onderzoek naar de bezuinigingsopties in Renkum en de samenwerking met Rozet.

12. Huisvesting

Huur gebouw en servicekosten	200.816	207.049	159.312
Afschrijving gebouwen	60.973	60.140	60.140
Energiekosten	17.338	17.500	20.142
Afschrijving inventaris	55.824	34.162	37.745
Schoonmaakkosten	46.490	40.850	42.305
Dotatie voorziening groot onderhoud	14.769	14.769	14.769
Belastingen	5.598	5.600	6.823
Verzekeringen	4.915	8.675	8.377
Kleine aanschaffingen	12.483	4.650	10.358
Beveiliging	6.669	6.300	6.211
Onderhoud gebouwen en inventaris	26.160	14.750	21.170
Overige huisvestingslasten	-621	2.000	3.068
	451.414	416.445	390.420

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

In 2019 was de vestiging in Dieren in verband met de verbouwing tijdelijk elders gehuisvest. De service- en huisvestingslasten van die tijdelijke huisvesting waren lager dan die van De Bundel. Daarom zijn de lasten in 2020 ten opzichte van 2019 toegenomen.

Onder de afschrijvingslasten is een bedrag van € 17.618 verwerkt wegens vervroegde afschrijving van de vestiging Velp. Op dit bedrag is de schadevergoeding door de COG ten bedrage van € 32.500 in mindering gebracht.

Onder schoonmaakkosten, kleine aanschaffingen en onderhoud is circa € 10.000 verantwoord wegens uitgaven die samenhangen met de Corona-pandemie (beschermingsmiddelen medewerkers en klanten en de inrichting van de 1,5-meter-bibliotheek).

De Overige huisvestingslasten zijn negatief als gevolg van een doorbelasting van kosten aan medegebruikers van De Bundel in Dieren.

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
13. Personeel			
Salariskosten	904.936	908.825	925.015
Sociale lasten	150.373	155.000	167.819
Pensioenkosten	140.385	145.000	136.682
Ziekteverzuimverzekering	19.774	21.000	20.006
Reiskosten woon-werkverkeer	14.507	15.250	18.381
Reis- en onkosten	3.081	2.750	7.182
Jubilea en gratificaties	450	-	936
Extern personeel	83.177	77.800	60.048
Kosten vrijwilligers	10.345	4.900	5.939
Studiekosten en deskundigheidsbevordering	5.453	23.778	9.796
Ontvangen uitkeringen ziekteverzuimverzekering	-37.412	-	-14.280
Overige personeelskosten	16.599	14.700	15.899
	1.311.668	1.369.003	1.353.423

De onderbesteding op studiekosten en deskundigheidsbevordering wordt veroorzaakt door beperking van het cursusaanbod enerzijds en minder mogelijkheden voor training/opleiding anderzijds. Beide hangen samen met de Corona-pandemie.

Bij de stichting zijn in 2020 gemiddeld 20,9 fte in dienst (2019: 21,7 fte).

14. Administratie			
Reproductie	5.041	8.231	8.348
Kantoorbenodigdheden	3.405	2.750	2.829
Porti- en vrachtkosten	683	1.250	2.562
Telefoonkosten	7.476	8.250	8.104
Bankkosten	3.410	4.000	4.484
Financiële- en salarisadministratie	59.649	60.800	60.670
	79.664	85.281	86.997

Flynth Audit
Gewaarmerkt als stuk
verklaring d.d.
08 MRT
betrekking heeft
Paraaf voor waarmerking

	Realisatie 2020	Begroting 2020	Realisatie 2019
	€	€	€
15. Transport			
Transportkosten	711	1.000	1.018
16. Automatisering			
Afschrijving automatisering	12.253	6.974	12.926
Onderhoud bibliotheek automatisering	32.835	33.300	31.033
Kosten catalogiseren	12.153	12.600	12.093
Kosten ledenadministratie	2.614	4.080	4.456
Communicatiekosten	5.564	9.000	6.778
Licentiekosten	51.040	51.505	48.995
Overige automatiseringskosten	17.322	4.500	13.906
	133.781	121.959	130.187

Onder de Overige automatiseringskosten zijn kosten verwerkt in verband met de vervanging van de RFID-platen van de zelfservice. Deze waren niet begroot.

17. Collectie en media			
Aankoop boeken	162.954	161.300	178.276
Aankoop overige mediadragers	7.819	12.650	9.899
Leenrechtvergoedingen	59.006	63.000	62.081
Tijdschriften en dagbladen	27.237	32.800	30.284
Kosten aanschafinformatie	14.263	13.000	13.577
Bewerkingskosten media	935	750	2.063
Kosten huur en IBL	780	1.550	104
Overige kosten collectie en media	-	-	344
	272.994	285.050	296.628
18. Specifieke kosten			
Cursussen, workshops e.d.	1.947	4.000	5.296
Overige specifieke dienstverlening	39.151	32.172	38.877
	41.098	36.172	44.173

De post Overige specifieke dienstverlening bestaat grotendeels uit de kosten die door derde partijen bij de uitvoering van projecten aan de bibliotheek als penvoerder in rekening zijn gebracht. Deze kosten zijn gedekt door doelsubsidies.

19. Rente langlopende leningen			
Rente	-900	-2.200	-2.130

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d
08 MRT 2021
betrekking heeft
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden

7 OVERIGE INFORMATIE (WNT)

bedragen x € 1	L. Busser
Functiegegevens	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2020	01-01 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	88102
Beloningen betaalbaar op termijn	11898
Subtotaal	*100000*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Bezoldiging	100000
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2019	
Functiegegevens	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	85453
Beloningen betaalbaar op termijn	11602
Subtotaal	*97055*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194000
Bezoldiging	97055

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

De bezoldiging van de Raad van Toezicht (toezichthoudende topfunctionarissen) bedraagt minder dan € 1.700 per lid. Dit is het grensbedrag in de WNT op grond waarvan alleen de namen van de leden vermeld behoeven te worden. In 2020 bestond de Raad van Toezicht uit de volgende leden:

De heer P.J.J. van Roosmalen, voorzitter
Mevrouw H. de Groot, lid
De heer M.L. Mookhoek, lid
Mevrouw E.C.M. Goossens, lid
De heer R.A. Hulstein, lid

Flyntin Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Ondertekening directeur-bestuurder en Raad van Toezicht
Dieren, 15 februari 2021

E.W.T. Busser, directeur-bestuurder

M.L. Mookhoek

H. de Groot

E.C.M. Goossens

R.A. Hulstein

P.J.J. van Roosmalen

Flynth Audit B.V.
Gewaarmerkt als staat waarop onze verklaring d.d.
08 MRT 2021
betrekking heeft.
Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

BIJLAGEN

Rekening van baten en lasten naar gemeente

	Backoffice		Rheden		Renkum	
	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2020
BATEN	€	€	€	€	€	€
Exploitatiesubsidies (88)	-	-	1.028.094	1.000.703	848.622	838.422
Doelsubsidies (88)	-	10.529	71.130	130.633	10.400	14.750
Gebruikersinkomsten (80)	-	430	157.900	149.355	133.600	130.043
Specifieke dienstverlening (82)	-	895	8.900	8.015	53.950	35.527
Diverse baten (85)	-	1	-	11	-	111
	-	**11.855**	**1.266.024**	**1.288.717**	**1.046.572**	**1.018.853**
LASTEN						
Bestuur en organisatie (40)	31.360	34.609	7.890	4.908	4.410	11.716
Huisvesting (41)	3.734	3.597	196.665	216.091	216.746	232.287
Personeel (42)	259.442	248.142	378.640	389.988	323.575	292.605
Administratie (43)	61.500	66.043	14.199	7.955	8.582	5.012
Transport (44))	-	-	-	309	-	197
Automatisering (45)	9.873	50.796	64.520	50.421	45.791	30.895
Collectie en media (46)	-	270	155.850	146.063	111.200	108.920
Specifieke kosten (47)	-	8.050	3.000	13.615	3.000	23.148
Aandeel kosten Educatie	-	-	203.722	184.240	145.926	158.088
Doorberekening front-offices	-365.909	-399.653	219.705	239.792	183.088	159.861
	-	**11.855**	**1.244.191**	**1.253.382**	**1.042.318**	**1.022.729**
RESULTAAT	**-**	**-**	**21.833**	**35.335**	**4.254**	**-3.875**
Bestemmingsreserve de Klipper						**-3.875**
Bestemmingsreserve herinv. Automatisering		**15.000**				
Naar algemene reserve 2020		**-15.000**		**35.335**		**-**

JAARVERSLAG 2020 DE BIBLIOTHEEK VELUWEZOOM

de Bibliotheek
Veluwezoom

Voorwoord

2020 is een vernieuwend jaar geworden. Een jaar van een nieuw virus, met - inmiddels - nieuwe varianten. Maar ook een jaar van nieuwe dienstverlening en een nieuwe manier van contact hebben en vergaderen. Een nieuwe interne corona-nieuwsbrief en een corona-appgroep, om iedereen snel van nieuwe maatregelen op de hoogte te stellen. Een nieuwe manier van werken, vanuit huis, in de baby-kamer, op zolder of in een hoekje in de woonkamer. Met nieuwe leerkrachten, vaders en moeders, die naast hun baan hun kinderen moeten helpen en motiveren om vanachter de laptop onderwijs te volgen. Collega's met jonge kinderen thuis bevonden zich ineens in een geheel nieuwe positie.

Ook heel veel nieuwe humor overigens. Ik heb mij verbaasd over de enorme hoeveelheid goede en minder goede grappen die - met name via social media - voorbij kwamen. De inventiviteit van mensen is enorm.
Er is ook veel nieuwe taal ontstaan, of liever, bepaalde woorden hebben nieuwe of andere betekenissen gekregen. We zitten in onze bubbel in de intelligente lockdown in de anderhalvemeter-samenleving, we zoomen, we hebben regelmatig onze microfoon nog uitstaan, en we vieren onze verjaardag in 'blokjes'.

Ook voor de Bibliotheek was het zo'n jaar: we gingen dicht, onze boeken moesten in quarantaine, in winkelwagentjes van de lokale supermarkt, we liepen allemaal met mondkapjes of faceshields rond in onze bibliotheken en klanten konden, toen het weer mocht, alleen naar binnen met een mandje in de hand. We bewogen mee met de maatregelen en pasten onze dienstverlening aan.

Je leest er meer over dan ons lief is, in dit jaarverslag. Want het was ook een pittig jaar, voor iedereen. Dus past ook hier weer een zeer gemeend woord van dank aan iedereen die voor en met ons dit jaar positief tegemoet is getreden, en zich steeds opnieuw heeft weten te verhouden tot steeds maar weer die nieuwe situaties: collega's, vrijwilligers, leden van de Raad van Toezicht, samenwerkingspartners, maar zeker ook de gemeenten, die ons – waar mogelijk – hebben gesteund en meedachten in oplos-singen voor wat kon en wat niet.

In die zin was 2020, naast een 'raar' jaar, ook best een vernieuwend jaar. Maar wat mij betreft een jaar dat net iets te lang heeft geduurd. Dus het nu ook wel mooi geweest met dat jaar.
Op naar het nieuwe jaar!

Lianne Busser, directeur-bestuurder
de Bibliotheek Veluwezoom

GA

Bibliotheken in Dieren en Oosterbeek onder strikte voorwaarden weer open

▲ Bibliotheekmedewerker Marieke Beerten (links) en -manager Astrid de Kleijn in de ruimte waar de teruggebrachte boeken 72 uur in quarantaine gaan. FOTO ERIK VAN 'T HULLENAAR

Ook boeken in quarantaine

De vestigingen van de Bibliotheek Veluwezoom in Dieren en Oosterbeek gaan maandag weer open. Voorlopig drie dagen per week: maandag, woensdag en vrijdag. Medewerkers zijn bezig de ruimtes zo coronaproof mogelijk te maken.

Henk Aalbers

Dieren/Oosterbeek/Arnhem

Het zal even wennen zijn. Wie vanaf maandag de bibliotheek in wil, moet bij de ingang zijn of haar bibliotheekkaart laten zien. „Zonder bibliotheekkaart mag je niet naar binnen", zegt medewerker Marieke Beerten.

De reden is simpel: je mag in de bibliotheek vanwege corona voorlopig alleen boeken terugbrengen en boeken lenen. Gewoon even binnenlopen om bij een kop koffie een krant, tijdschrift of boek te lezen, is niet toegestaan. „Wel jammer, want de bibliotheek is meer en meer ook een ontmoetingsplek geworden", vervolgt ze. Naar de wc gaan, mag evenmin.

Wie boeken komt terugbrengen, wordt naar een aparte ruimte geleid. Daar moeten de boeken door de klant in een winkelwagentje worden gelegd. Beerten: „Ik heb vijftien winkelwagentjes kunnen lenen van Albert Heijn, hier vlakbij."

Volgens voorschrift worden de boeken 72 uur in quarantaine geplaatst. Op de wagentjes wordt een briefje geplakt met de datum waarop de boeken zijn teruggebracht. Pas na 72 uur worden ze verwerkt.

Er mogen in de Dierense vestiging maximaal vijftien klanten tegelijkertijd in de bibliotheek zijn. Iedere klant moet bij de ingang een mandje meenemen. Zijn de vijftien mandjes op, dan moet je als klant wachten tot er weer iemand naar buiten komt.

Bij de desks van de medewerkers komen transparante schermen. Verder is een van de twee computers waarmee klanten de te lenen boeken moeten scannen buiten gebruik gesteld, want ze staan op minder dan 1,5 meter afstand van elkaar. Om het 1,5 meterregime te kunnen realiseren, zijn ook wat kasten weggehaald.

In de twee maanden dat de vestigingen van Bibliotheek Veluwezoom gesloten waren, is dankbaar gebruik gemaakt van de mogelijkheid een verrassingspakket aan te vragen. Leden van de bibliotheek konden telefonisch en online zo'n pakket boeken bestellen en bij de bibliotheek ophalen. Daarbij werd een aantal thema's gehanteerd, zoals romantisch, spannend en literatuur. In Dieren alleen al werden door medewerkers rond de achthonderd pakketten samengesteld.

> **Zonder bibliotheekkaart mag je niet naar binnen**
> – Marieke Beerten

De reacties waren heel positief. „Begrijpelijk, want als je je huis niet uit mag en je hebt ook niets om te lezen, dan is het helemaal moeilijk", zegt Beerten. Die service is nu gestopt. Het afhalen van bestelde boeken in de vestigingen in Velp en Renkum blijft. Rheden en Doorwerth zitten nog dicht.

De drie vestigingen van de openbare bibliotheek in Arnhem (Kronenburg, Centrum en Presikhaaf) zijn sinds afgelopen maandag al geopend. Ook daar uitsluitend voor het terugbrengen en lenen van boeken.

De Bibliotheek en het coronavirus

2020 werd een heel ander jaar dan andere jaren. De wereld verkeerde in de greep van het coronavirus. Net als alle andere bibliotheken in Nederland was de Bibliotheek Veluwezoom veel bezig met alle wisselende maatregelen, mogelijkheden en onmogelijkheden. Sluiten, gedeeltelijk open, beperkingen in aantallen bezoekers, activiteiten mochten wel doorgaan, met maximaal 100 deelnemers, toen 30, of helemaal niet (geplande activiteiten annuleren), vooraf reserveren, online bijeenkomsten, de vestigingen moesten coronaproof worden gemaakt, boeken in quarantaine, de afhaalbieb werd in het leven geroepen, we mochten in de zomer weer helemaal open, daarna weer 2 weken dicht, werden verplicht om mondkapjes te dragen, en aan het eind van het jaar ging eigenlijk heel Nederland op slot, met uitzondering van essentiele winkels.
Van normale bedrijfsvoering was in 2020 nauwelijks sprake. Maar: veiligheid en gezondheid van bezoekers, medewerkers en vrijwilligers stonden voorop.

In lijn met de coronamaatregelen viel ook het werk van ons team educatie regelmatig stil. De scholen en kinderopvang gingen immers ook dicht en (taal)groepen ontvangen in de bibliotheken was niet of nauwelijks mogelijk. Ook onze vrijwilligers, van wie een deel kwetsbaar is, aarzelden om met cursisten aan de slag te gaan of bij mensen thuis te komen om - bijvoorbeeld - voor te lezen. En de ruimtes in De Klipper konden niet verhuurd worden, of aan minder mensen, vanwege de anderhalvermeterregel.

Alternatieve dienstverlening

De omstandigheden gaven aanleiding voor nieuwe initiatieven: we keken vooral naar wat er wél mogelijk was. We begonnen halverwege maart met telefonische spreekuren, onder meer om mensen te helpen met het lenen van e-books via de online Bibliotheek, het enige alternatief dat we op dat moment konden bieden. Al vrij snel daarna startten we met de 'afhaalbieb'. Leden konden (telefonisch en later ook online) een boekenpakket naar keuze bestellen en op een afgesproken moment – coronaproof, in de hal van de Bibliotheek – komen afhalen. Daar is, gedurende de verschillende keren dat we ernaar overschakelden, dankbaar en veelvuldig gebruik van gemaakt.
Het team educatie stelde digitale nieuwsbrieven op, leverde boekenkisten af op scholen en kinderopvang, las buiten voor als dat binnen niet kon, mensen konden ons bellen voor ondersteuning bij problemen op digitaal gebied, we maakten serviceberichten om iedereen zo goed mogelijk te informeren over de steeds veranderende maatregelen, webpagina's voor de minder (digi)taalvaardigen, we boden extra luisterboeken en een gratis app met 100 e-books (de Thuisbieb) voor alle mensen in Nederland die zo veel mogelijk mogelijk thuis moesten blijven, digitale voorleestassen voor ouders met jonge kinderen, een podcast voor kinderen om creatief te leren schrijven, leverden boeken aan huis bij de meest kwetsbare inwoners en boden enkele activiteiten aan via livestream.

Thuis werken

Een groot deel van onze medewerkers, met name de lees/mediacoaches en de stafmedewerkers, werkte in 2020 heel veel vanuit huis. De medewerkers in de bibliotheken waren wel in de vestigingen aan het werk, voor de afhaalbieb en om telefonische vragen te beantwoorden. Voor hen was het vaak drukker dan ooit.
Niet iedereen vond thuis werken even makkelijk. Naarmate dat langer duurde, werd de behoefte om collega's 'live' te zien groter. Thuis werken vraagt om veel zelfdiscipline: de neiging om alle dagen een aantal uren te werken is groot, waardoor je in de praktijk nauwelijks meer los komt van je werk.
Digitaal overleggen werd de norm en zal, zo verwachten wij, zeker voor regionale of provinciale overleggen, gangbaar blijven.

Tijdlijn coronamaatregelen

16 maart:	sluiting bibliotheken
18 maart:	start telefonische spreekuren voor (onder meer) lenen van e-books en luisterboeken
6 april:	start afhaalbieb Dieren en Oosterbeek, teruggebrachte materialen in quarantaine
14 april:	Bibliotheken stellen 100 e-books beschikbaar via ThuisBieb
11 mei:	heropening bibliotheken als doorstroomlocaties en groepen tot 30 personen toegestaan
18 mei en verder:	stapsgewijze heropening. Renkum en Velp openen als afhaalbieb, Dieren en Oosterbeek met aangepaste tijden en toegangsitem open (de anderhalvemeterbibliotheek), reserveren van materialen is weer mogelijk, quarantaine van teruggebrachte materialen blijkt niet meer nodig
1 juli:	groepen (activiteiten) tot 100 personen toegestaan, wel vooraf reserveren
1 juli:	alle vestigingen weer open op gebruikelijke dagen en uren
28 september:	groepen tot 30 personen toegestaan, vooraf reserveren
30 september:	alle bibliotheken worden weer doorstroomlocatie - invoeren toegangsitems
1 oktober:	advies mondkapjes publieke ruimtes
5 november:	Bibliotheken moeten 2 weken sluiten > Dieren, Velp, Oosterbeek en Renkum worden weer afhaalbieb, Doorwerth en Rheden sluiten, geplande activiteiten worden geannuleerd
19 november:	heropening bibliotheken, groepen tot 30 personen toegestaan (met vooraf reserveren)
1 december:	mondkapjes verplicht in publieke ruimtes
15 december:	sluiting bibliotheken > Dieren, Velp, Oosterbeek en Renkum worden weer afhaalbieb. Doorwerth en Rheden volledig gesloten. Activiteiten niet toegestaan.

Gevolgen

De coronamaatregelen hadden in veel opzichten gevolgen voor onze bedrijfsvoering. De cijfers en resultaten in dit jaarverslag illustreren dat overduidelijk en moeten dan ook vanuit dat perspectief worden geïnterpreteerd.

De inkomsten van abonnementen en te-laat-gelden liepen flink terug en het aantal uitleningen daalde enorm. Immers, we verschoven de leentermijn van materialen vaak omdat de Bibliotheek gesloten of minder goed toegankelijk was en inden geen te-laat-gelden om leden in deze lastige tijd tegemoet te komen. Er was weinig aanwas van nieuwe leden. Scholen waren gesloten en konden met hun leerlingen niet langs gaan in de Bibliotheek en uitnodigingen voor BoekStartleden konden door coronadrukte bij de gemeente niet verstuurd worden. Inkomsten uit verhuur van ruimtes in De Klipper waren er door sluiting en aanpassingen nauwelijks. De kosten voor het coronaproof maken van onze vestigingen werden deels gefinancierd uit doelsubsidies van de rijksoverheid en de provincie Gelderland.
Landelijk gezien kreeg de Bibliotheek gelukkig wel veel – positieve – aandacht. Overheidsbesluiten om bibliotheken vanwege coronmaatregelen te sluiten werden door menigeen bekritiseerd, de functie van de Bibliotheek als essentiele voorziening in de samenleving en plek voor kwetsbare mensen in de samenleving werden duidelijk gezien. Ook het 'hamstereffect' voorafgaand aan een aangekondigde sluiting was steeds een unieke gebeurtenis.

Wat de langetermijneffecten van de coronacrisis zijn voor onze Bibliotheek, kunnen we moeilijk overzien. Immers, ook begin 2021 zitten we nog midden in een lockdown en zijn Bibliotheken gesloten. En of mensen het vertrouwen terugvinden om zich vrij te bewegen als corona minder impact krijgt (een scenario waar we natuurlijk op hopen), hun gang naar de Bibliotheek terugvinden en deel gaan nemen aan activiteiten en evenementen, valt nog te bezien. Ook is nog onduidelijk of we gemaakte prestatieafspraken van projecten alsnog kunnen nakomen. Daarover dus in een volgend jaarverslag meer.

Kengetallen de Bibliotheek Veluwezoom

Leden, uitleningen en bezoekers

Zoals ook genoemd in het vorige hoofdstuk, had de coronapandemie in 2020 grote gevolgen voor onze bedrijfsvoering. De cijfers en resultaten in dit jaarverslag moeten dan ook vanuit dat perspectief worden geïnterpreteerd. Waar mogelijk geven we een voorzichtige duiding en toelichting op de cijfers, maar we realiseren ons tegelijkertijd dat de betekenis van de duiding en een vergelijking van resultaten met vorige en volgende jaren eigenlijk niet te goed maken is.

Leden

De ledenaantallen van de Bibliotheek Veluwezoom lopen dit jaar in negatieve zin uit de pas, in vergelijking met voorgaande jaren.

Naast het effect van de coronacris heeft dat bij de jeugdleden te maken met een opschoning van inactieve leden, een exercitie die we eens in de zoveel tijd uitvoeren, vanuit de ervaring dat deze leners vaak niet meer terugkomen.

De daling van het aantal jeugdleden hangt daarnaast samen met het feit dat een aantal jonge ouders in 2020 geen bericht van de gemeente kregen om hun baby lid te maken van de Bibliotheek. Er was dus minder aanwas van nieuwe BoekStartleden.

Het aantal volwassen leden daalde met ruim 5%. We zien daarbij een geringe daling in de grotere vestigingen Dieren en Oosterbeek (rond de 1%) en een forsere daling, wederom, in de jeugdbibliotheken Rheden en Doorwerth (8% en 9,5%). In totaal is nog steeds bijna een kwart van de inwoners van ons werkgebied lid van de Bibliotheek.

Uitleningen

Via de in het leven geroepen 'afhaalbieb' konden we de uitleenfunctie van de Bibliotheek enigszins overeind houden, in tegenstelling tot onze meeste andere functies, die het grootste deel van het jaar niet of in aangepaste vorm door gingen.

Toch daalde het aantal uitleningen in 2020 flink, met ruim 25 procent. We denken dat dit vrijwel geheel te wijten is aan de coronamaatregelen. Onze Bibliotheken waren lange tijd geheel of deels gesloten, we konden een beperkt aantal bezoekers tegelijkertijd toelaten, reserveren van materialen was in de beginperiode van de coronamaatregelen niet mogelijk, op scholen konden we niet terecht om boeken uit te lenen, kwetsbare mensen brachten geen bezoek meer aan de bibliotheek, de uitleentermijn van materialen werd lockdown na lockdown opgeschoven, en zo meer.

De relatief grote stijging van 38% van het aantal uitgeleende e-books komt – ondanks de trend dat het aantal uitgeleende e-books de laatste jaren toch al toeneemt – waarschijnlijk ook door de coronamaatregelen. Toen Bibliotheken volledig gesloten waren, was dit het enige wat voorhanden was.

Deze uitleningen staan los van de uitleningen die gedaan zijn via de ThuisBieb-app, die halverwege het jaar in de lucht ging om alle mensen – leden en niet-leden – in coronatijd te gratis te voorzien van e-books. De ThuisBieb-app was een initiatief van de Koninklijke Bibliotheek.

Bezoekers

Het aantal bezoekers nam uiteraard ook af. In Dieren en Oosterbeek relatief het minst; deze vestigingen waren tijdens het coronajaar iets vaker geopend dan Renkum en Velp (vanwege onze stapsgewijze inzet van de afhaalbieb en de heropening) en Doorwerth en Rheden, waar we vanwege de zeer beperkte ruimte géén afhaalbieb konden en kunnen realiseren.

	2020	2019	%
Leden			
Totaal aantal leden	18.356[1]	19.655	93%
Per leeftijdscategorie			
0 t/m 17 jaar	12.119	13.047	93%
18 t/m 64 jaar	3.182	3.449	92%[2]
65 jaar en ouder	2.583	2.642	98%
Instellings- en educatieve abonnementen	472	517	91%
Per vestiging			
de Bibliotheek Dieren	4.153	4.449	93%
jeugdBibliotheek Rheden	1.333	1.415	94%
de Bibliotheek Velp	4.781	5.177	92%
de Bibliotheek Oosterbeek	4.508	4.740	95%
jeugdBibliotheek Doorwerth	788	870	91%
de Bibliotheek Renkum	2.793	3.004	93%
Totaal aantal inwoners werkgebied	76.845	76.644	100%
Percentage inwoners dat lid is van de Bibliotheek[3], totaal	23,3	25,0	93%
Per gemeente			
Rheden	22,1	23,8	93%
Renkum	25,2	26,9	94%
Rozendaal	20,5	21,4	96%
Uitleningen			
Boeken (fysiek)	416.096	564.617	74%
Dvd's	18.231	28.943	63%
Overige media	3.264	5.613	58%
E-books (via de online Bibliotheek)	25.716	18.600	138%
Luisterboeken (via de online Bibliotheek)	3.334[4]		
Totaal uitleningen (inclusief verlengingen)	466.641	617.773	76%
Per vestiging (exclusief e-books)			
de Bibliotheek Dieren	120.803	149.412	81%
jeugdBibliotheek Rheden	14.878	24.864	60%
de Bibliotheek Velp	99.148	150.163	66%
de Bibliotheek Oosterbeek	116.040	152.648	76%
jeugdBibliotheek Doorwerth	6.536	12.588	52%
de Bibliotheek Renkum	71.753	102.647	70%
educatie (uitleningen aan scholen en instellingen)	8.433	6.851	123%
Totaal aantal uitleenbare materialen (collectie)	101.828	102.067	100%
Aantal uitleningen per lener/abonnement[5]	25,4	31,4[6]	81%

(1) waaronder opschoning inactieve jeugdleden en corona

(2) waaronder 127 abonnementen voor vrijwillige medewerkers.

(3) exclusief instellingen en educatieve abonnementen.

(4) cijfers over via de online Bibliotheek uitgeleende luisterboeken zijn beschikbaar sinds 17 juli 2020.

(5) inclusief verlengingen.

(6) correctie.

	2020	2019	%
Openingsuren per week (totaal)	183/172	183	94%
Per vestiging			
de Bibliotheek Dieren	48/47	48	98%
jeugdBibliotheek Rheden	6	6	100%
de Bibliotheek Velp	37/34,5	37	93%
de Bibliotheek Oosterbeek	59/54	59	92%
jeugdBibliotheek Doorwerth	6	6	100%
de Bibliotheek Renkum	27/24,5	27	91%
Bezoekers			
Totaal	177.133	273.230	65%
Per vestiging			
de Bibliotheek Dieren	52.593	67.965[7]	77%
jeugdBibliotheek Rheden	4.458	7.459	60%
de Bibliotheek Velp	29.649	64.835	46%
de Bibliotheek Oosterbeek	67.479	94.220	72%
jeugdBibliotheek Doorwerth	1.934	3.776	51%
de Bibliotheek Renkum	21.020	34.975	60%
www.bibliotheekveluwezoom.nl			
aantal gebruikers	64.214	68.859	93%
aantal sessies	140.487	141.008	100%
Activiteitenshop Veluwezoom			
aantal gebruikers	2.538	3.103	82%
aantal sessies	12.209[8]	8.121	150%
www.klipper-oosterbeek.nl			
aantal gebruikers	515	1.885	27%
aantal sessies	2.341	2.665	88%
Twitter volgers	828	825	100%
aantal tweets	140	83	169%
Facebook volgers	309	160	193%
App de Bibliotheek (aantal actieve gebruikers)	751	923	81%
App de Bibliotheek (aantal sessies)	42.548	36.239	117%
verzonden digitale nieuwsbrieven	8	9	89%
aantal nieuwsbriefabonnees	5.856	5.710	103%
Abonnementen via GelrePas	146	171	85%
gemeente Rheden	54	66	82%
gemeente Rozendaal	1	2	50%
gemeente Renkum	91	103	88%
Geleende materialen afhaalpunten door jongeren en volwassenen			
jeugdBibliotheek Doorwerth	1.815	3.625	50%
jeugdBibliotheek Rheden	2.330	3.281	71%

(7) bezoekersaantallen de Bibliotheek Dieren in 2018 en 2019 lager door tijdelijke huisvesting op een andere locatie, zonder gemeenteloket en speel-o-theek.

(8) de stijging is mede gevolg van de alternatieve dienstverlening, de afhaalbieb

Educatie, wettelijke taken en gemeentelijk beleid

	2020	2019	%
0-4-jarigen: voor- en vroegschoolse educatie			
Deelnemende instellingen BoekStart in de kinderopvang	32	31	103%
Uitgeleende themacollecties voorschoolse instellingen	8	39[9]	21%
Uitgeleende projectkisten voorschoolse instellingen	63	50	126%
Voorleesactiviteiten op voorschoolse instellingen	43	4	1075%
BoekStartcoach: bezoeken aan consultatiebureaus	24	79	30%
BoekStart-uurtje, deelnemers	6	29	21%
Nieuwe BoekStartleden	178[10]	299	60%
Percentage BoekStartleden			
gemeente Rheden	48	51	94%
gemeente Renkum	43	68	63%
Aantal uitleningen BoekStartcollectie vestigingen	3.797	5.186	73%
Voorlezen op locatie	44	79	56%
Deelnemende peuters per keer (gemiddeld)	10	7	143%
Deelnemende peuters Nationale Voorleesdagen	157	189	83%
Training voorleescoördinator	-	-	-
Presentatie voor pedagogisch medewerkers	-	1	-
Aantal keren dat Voorleesteam Rheden heeft voorgelezen	195	770	25%
Aantal vrijwilligers van Voorleesteam Rheden	14	16	88%
4-12-jarigen: primair onderwijs			
de Bibliotheek op school	18	17	109%
Groepsbezoeken	42	66	64%
Leesbevorderingslessen	101	149	68%
Lessen over mediawijsheid	285	464	61%
Ouderavonden	2	5	40%
Uitgeleende themacollecties (leesbevordering)	18	22	82%
Uitgeleende projectkisten	153	188	81%
Schrijversbezoeken	1	18	6%
Deelnemers nascholing leescoördinatoren	-	14	-
Kinderboekenweek, deelnemers	80	120	67%
deelnemende leerkrachten workshops	32	26	123%
Deelnemers Nationale Voorleeswedstrijd	16	17	94%
Deelnemers Week van de Mediawijsheid	-	30	-
Deelnemers Samen-digitaal	40	20[9]	200%
Deelnemers Digiplay	25[11]	-	-
12 jaar en ouder: voortgezet onderwijs en mbo			
Lessen leesbevordering	16	19	84%
Groepspassen	41	51	80%

(9) sinds 2019 geeft de Bibliotheek Veluwezoom voorschoolse instellingen een collectie in bruikleen; daardoor wordt er minder gewerkt met themacollecties.

(10) door herverdeling van taken binnen de gemeente Renkum, kregen jonge ouders geen uitnodiging over het gratis BoekStartabonnement voor baby's, waardoor het aantal inschrijvingen (mede) afnam

(11) gestart in 2020.

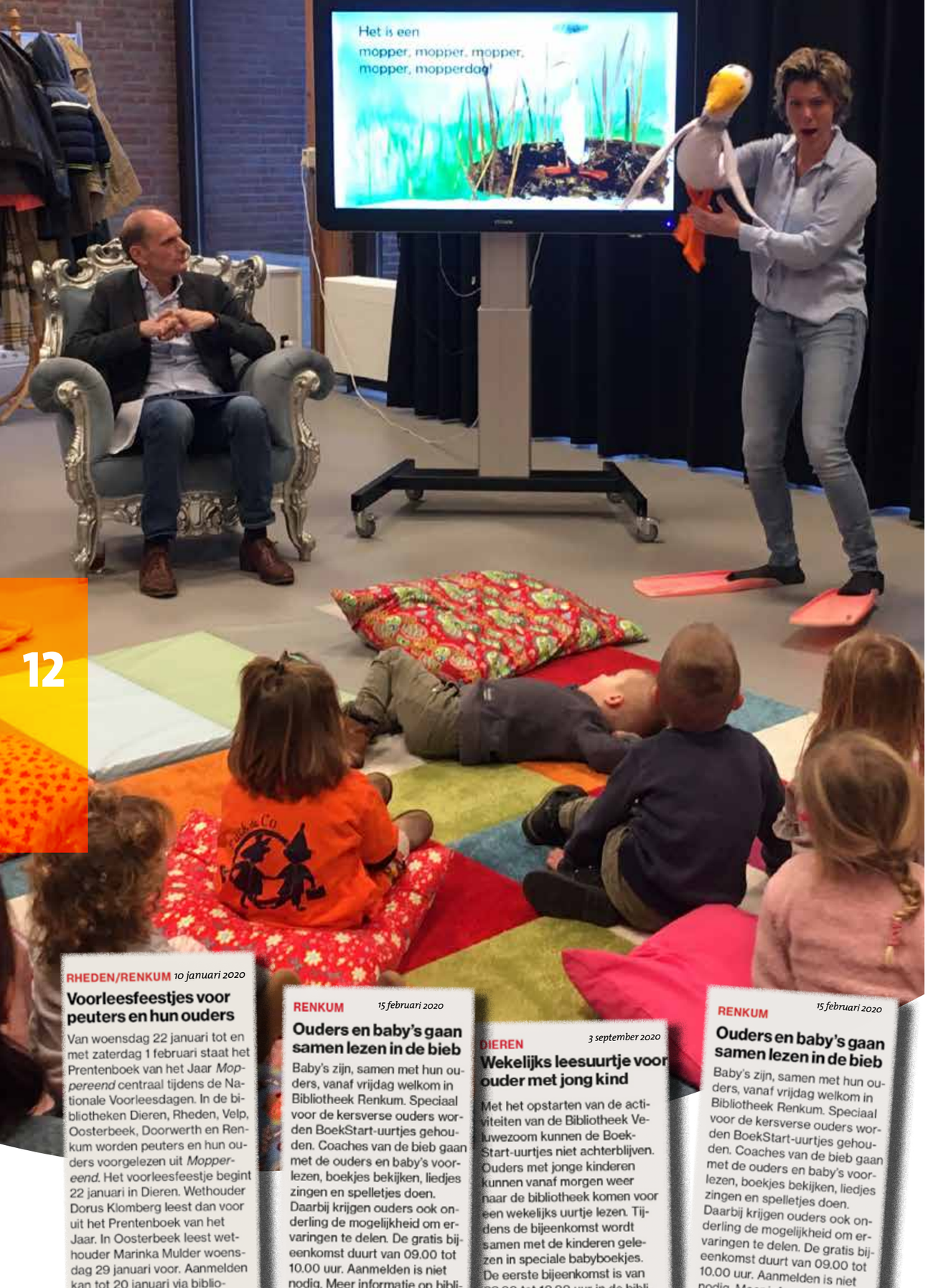

RHEDEN/RENKUM *10 januari 2020*

Voorleesfeestjes voor peuters en hun ouders

Van woensdag 22 januari tot en met zaterdag 1 februari staat het Prentenboek van het Jaar *Mopereend* centraal tijdens de Nationale Voorleesdagen. In de bibliotheken Dieren, Rheden, Velp, Oosterbeek, Doorwerth en Renkum worden peuters en hun ouders voorgelezen uit *Mopereend*. Het voorleesfeestje begint 22 januari in Dieren. Wethouder Dorus Klomberg leest dan voor uit het Prentenboek van het Jaar. In Oosterbeek leest wethouder Marinka Mulder woensdag 29 januari voor. Aanmelden kan tot 20 januari via bibliotheekveluwezoom.nl/agenda.

RENKUM *15 februari 2020*

Ouders en baby's gaan samen lezen in de bieb

Baby's zijn, samen met hun ouders, vanaf vrijdag welkom in Bibliotheek Renkum. Speciaal voor de kersverse ouders worden BoekStart-uurtjes gehouden. Coaches van de bieb gaan met de ouders en baby's voorlezen, boekjes bekijken, liedjes zingen en spelletjes doen. Daarbij krijgen ouders ook onderling de mogelijkheid om ervaringen te delen. De gratis bijeenkomst duurt van 09.00 tot 10.00 uur. Aanmelden is niet nodig. Meer informatie op bibliotheekveluwezoom.nl.

DIEREN *3 september 2020*

Wekelijks leesuurtje voor ouder met jong kind

Met het opstarten van de activiteiten van de Bibliotheek Veluwezoom kunnen de BoekStart-uurtjes niet achterblijven. Ouders met jonge kinderen kunnen vanaf morgen weer naar de bibliotheek komen voor een wekelijks uurtje lezen. Tijdens de bijeenkomst wordt samen met de kinderen gelezen in speciale babyboekjes. De eerste bijeenkomst is van 09.00 tot 10.00 uur in de bibliotheek in Dieren.

RENKUM *15 februari 2020*

Ouders en baby's gaan samen lezen in de bieb

Baby's zijn, samen met hun ouders, vanaf vrijdag welkom in Bibliotheek Renkum. Speciaal voor de kersverse ouders worden BoekStart-uurtjes gehouden. Coaches van de bieb gaan met de ouders en baby's voorlezen, boekjes bekijken, liedjes zingen en spelletjes doen. Daarbij krijgen ouders ook onderling de mogelijkheid om ervaringen te delen. De gratis bijeenkomst duurt van 09.00 tot 10.00 uur. Aanmelden is niet nodig. Meer informatie op bibliotheekveluwezoom.nl.

Educatie jeugd en jongeren

Kinderopvang en BoekStartcoach
In 2020 werkten we verder aan de veranderde manier van samenwerken met de voorschoolse instellingen: in plaats van themacollecties die we het hele jaar door selecteerden en langsbrachten, kregen alle BoekStart-instellingen een collectie boeken in bruikleen. Hierdoor beschikken ze het hele jaar door over boeken en kunnen de leescoaches meer (voorlees-)activiteiten op de kinderopvang organiseren. Ondanks de coronamaatregelen konden we hierdoor het contact met de kinderopvang intensiveren.
Door de coronamaatregelen moesten de Boekstartcoaches hun inspanningen op de consultatiebureaus staken en annuleerden we een groot deel van de geplande BoekStartuurtjes in de Bibliotheek.
We leverden wel een bijdrage aan de 'Digitale Voorleestas', een initiatief van Rijnbrink, dat in coronatijd is opgezet om voorleesplezier bij gezinnen met kinderen in de leeftijd van 2-6 jaar te stimuleren. De Digitale Voorleestassen bieden ouders kleine verwerkingsactiviteiten in de categorieën lezen, praten en doen, rondom een prentenboek.

Basisonderwijs
Samen met Cultuurbedrijf RIQQ organiseerden we – net als in 2019 – een bijeenkomst met inspiratieworkshops voor de Kinderboekenweek voor leerkrachten in de gemeente Rheden. In de gemeente Renkum deden we dit met cultuurcoach Judica Lookman en de buurtsportcoaches van het Sport- en beweegteam Renkum. Met de kant-en-klare werkvormen en lesmaterialen die ze aangereikt kregen, konden de scholen zelf een inhoudelijke en feestelijke invulling geven aan de Kinderboekenweek.
In Dieren is in januari de schoolbibliotheek van basisschool het LeerRijk ingericht en geopend. In Renkum is de gedeelde schoolbibliotheek van de Atlas en de Keijenberg tot stand gekomen. Ook zijn er contacten gelegd met scholen die – eerder niet, maar nu wel – zeer geïnteresseerd zijn in samenwerking met de Bibliotheek.

Tijdens de lockdowns kregen veel kinderen van hun scholen boeken mee naar huis, om ze daar te lezen. Dat zorgde voor meer waardering voor een eigen schoolbibliotheek en onze projectkisten. Via nieuwsbrieven deelden we lestips en werkvormen die geschikt zijn om thuis uit te voeren.

De mediacoaches ontwikkelden in 2020 een nieuwe serie activiteiten die in de Bibliotheek plaatsvonden: Digiplay. Prikkelende activiteiten waarbij kinderen van 6 tot 12 jaar verschillende nieuwe technieken kunnen ontdekken door er zélf mee te gaan spelen en ermee aan de slag te gaan. Zelf een robot programmeren, een green-screen film maken, een virtual reality-spel maken, bijvoorbeeld. De activiteiten bieden kinderen de mogelijkheid om de kennis en toepassingen die de mediacoaches op de scholen aanreiken en laten zien, zélf en in de praktijk te ervaren.
Er was veel belangstelling voor deze nieuwe activiteiten. Helaas gingen veel van de geplande middagen niet door vanwege de coronamaatregelen. We hopen ze in 2021 alsnog te kunnen organiseren.

Projecten
In 2020 rondden we het project Connecting Dots af. De lessenserie rond digitale geletterdheid, ontwikkeld met subsidie van de provincie, is goed ontvangen in het onderwijs en diverse mediacoaches van andere bibliotheken toonden interesse.
Vanuit het project Samen digi-taal gaven we 40 taalarme gezinnen met kinderen een iPad in bruikleen, waarmee ze via taalspelletjes hun taalvaardigheid konden verbeteren. We vroegen bovendien subsidie aan voor uitbreiding van dit project, wat resulteerde in een toekenning voor 10 iPads voor ouders van peuters.
We hebben ook subsidie toegezegd gekregen voor 'het Leesoffensief' een landelijk initiatief om het lezen door jongeren en het voorlezen aan kinderen te stimuleren. Hiermee kunnen we meer aandacht gaan geven aan doelgroepen die extra hulp nodig hebben: jongens, leerlingen op het vmbo en leerlingen met een meertalige achtergrond.

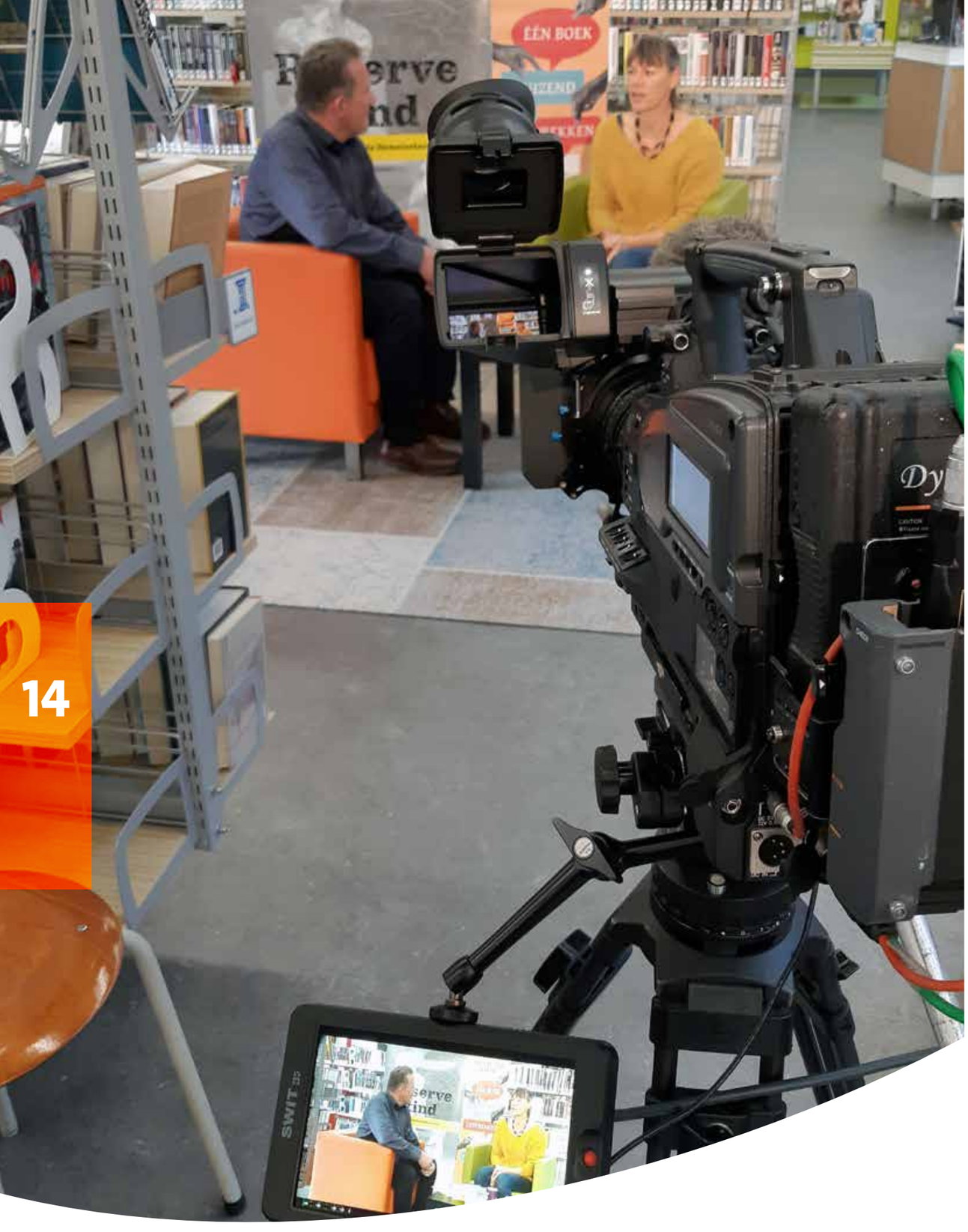

	2020	2019	%
Volwassenen			
Aantal leden de Bibliotheek aan huis	45	37	122%
Aantal vrijwilligers de Bibliotheek aan huis	19	19	100%
Aantal geleende boeken de Bibliotheek aan huis	3.922	3.098	127%
Informatieve bijeenkomsten	17	1[12]	1700%
Aantal deelnemers informatieve bijeenkomsten	222	9	2467%
Activiteiten landelijke boekpromotie en leesbevordering	19	4	475%
Aantal deelnemers boekpromotie en leesbevordering	390	71	549%
Bijeenkomsten inspiratie en ontmoeting	11	41	27%
Aantal deelnemers inspiratie en ontmoeting	210	597	35%
Lees- en poëziekringen	3	3	100%
Aantal deelnemers lees- en poëziekringen	18	36	50%
Studiekringen	2	1	200%
Aantal deelnemers studiekringen	17	11	155%
Activiteiten Kunst voor elkaar	24	35	69%
Aantal deelnemers Kunst voor elkaar	120	245	49%
Internetcafés	48	56	86%
Aantal deelnemers internetcafés	394	720	55%
Oefenuren Kik & Tik *gemeente Rheden*	10	49	20%
Oefenuren Kik & Tik *gemeente Renkum*	23	49	47%
Aantal deelnemers Klik & Tik	31	43	72%
Cursus Digisterker	6	10	60%
Aantal deelnemers Digisterker	42	67	63%
Digitale cursussen en workshops *gemeente Rheden*	19	3	633%
Digitale cursussen en workshops *gemeente Renkum*	1	-	-
Aantal deelnemers digitale cursussen en workshops	69	10	690%
Hulp bij de belastingaangifte, bijeenkomsten	3	10	30%
Hulp bij de belastingaangifte, deelnemers	34	48	71%
Gratis bibliotheekabonnementen NT1/NT2-cursisten	50	59	85%
Aantal deelnemers Week van Lezen en Schrijven	-	53	-
Aantal taalgroepen *gemeente Rheden*	7	6	117%
Aantal taalgroepen *gemeente Renkum*	5	6	83%
Aantal deelnemers Taalgroepen *totaal*	142	174	82%
Bijeenkomsten participatie en inburgering	2	1	200%
Deelnemers bijeenkomsten participatie en inburgering	22	10	220%
Online hulp over digitale zaken *(op verzoek, corona)*	23	-	-

(12) resultaten hulp bij belastingaangifte zijn in 2020 opgenomen als aparte vermelding, daarom is het cijfer anders dan in 2019

DE BIBLIOTHEEK MAG WEER OPEN!

Taalhuis Veluwezoom

Sinds de oprichting in 2017 biedt het Taalhuis Veluwezoom samen met veel enthousiaste en goed opgeleide vrijwilligers aan velen ondersteuning op het gebied van basisvaardigheden. Dit samenwerkingsverband van de gemeenten Rheden, Renkum en Rozendaal, ROC RijnIJssel, Vluchtelingenwerk Nederland, welzijnsorganisaties Renkum voor Elkaar en Incluzio (voorheen Radar Uitvoering Oost) en de Bibliotheek wil gezamenlijk laaggeletterdheid terugdringen en de taal-reken- en digitale vaardigheden van de inwoners uit de gemeenten versterken.

In 2020 zijn twee belangrijke ontwikkelingen van invloed geweest op het Taalhuis en de activiteiten.
Ten eerste zijn er ten gevolge van de coronamaatregelen minder bijeenkomsten geweest; de lessen konden niet altijd doorgaan, ook omdat de vrijwilligers veelal tot de risicogroep behoren. Daarnaast duurde het soms even voordat de deelnemers de taalgroepen weer bezochten.
Ten tweede besloot de gemeente Renkum de financiering voor de Taalhuiscoördinator en de VoorleesExpress niet verder voort te zetten. Hiermee kwamen het Taalspreekuur, de individuele taalbegeleiding, taalklas op de computer en de Voorlees-Express in deze gemeente te vervallen. Welzijnspartner Huis van Renkum en de Bibliotheek hebben gezamenlijk de bestaande taalgroepen in stand kunnen houden met financiële ondersteuning vanuit de arbeidsmarktregio.

Een overzicht van 2020:

- Taalgroepen: in 2020 bezochten in totaal 125 deelnemers wekelijks de 10 lees-, praat- en schrijfgroepen in de gemeenten Rheden, Renkum en Rozendaal. De taalgroepen vormen een non-formeel leertraject, naast het formele taalaanbod dat het ROC in de regio biedt. Tijdens de perioden van sluiting hielden de begeleiders contact met de deelnemers via whatsapp, ansichtkaarten, buitenlessen of al wandelend.
- Taalklas op de computer: Het door de Bibliotheek ontwikkelde traject Taalklas op de computer, een op maat gemaakte selectie van het programma oefenen.nl, werd in 2020 voornamelijk individueel gevolgd. In de gemeente Rheden gingen 8 deelnemers aan de slag met op hun leerwensen afgestemde onderwerpen. De begeleiding was in handen van getrainde vrijwilligers en een professional.
- Individuele begeleiding: In de gemeente Rheden bood het Taalhuis ook individuele begeleiding. In 2020 maakten daar 12 inwoners gebruik van. Hierbij fungeerde de Bibliotheek, wanneer mogelijk, als neutrale ontmoetingsplaats. Vermeldenswaardig is nog dat in dit bijzondere jaar er zich toch nieuwe taalvrijwilligers hebben aangemeld.
- VoorleesExpress (gemeente Rheden): In 2020 is bij 4 gezinnen een start gemaakt en kwamen 6 nieuwe aanvragen binnen. Alle inspanningen zijn echter gestaakt toen de pandemie begon, om risico op besmetting in de thuissituatie door zowel de gezinnen als door de vrijwillige voorlezers zo klein mogelijk te houden.
- Taalspreekuur: Het Taalhuis biedt een wekelijks inloopspreekuur in de Bibliotheek Dieren. Afgelopen jaar werd dit bezocht door 19 mensen die een taalvraag hadden en door 6 potentiële taalvrijwilligers. De meeste taalvragers hebben een plaats gevonden in een taalgroep, anderen zijn gekoppeld aan een individuele begeleider of doorverwezen naar het ROC.
- Week van Lezen en Schrijven: De Week van de Alfabetisering kreeg in 2020 een andere naam: de Week van lezen en schrijven. In september heeft het Taalhuis haar aanbod en het onderwerp laaggeletterdheid voor het voetlicht gebracht in de lokale kranten en via de provinciale campagne ‘Gelderland Geletterd’. Deze landelijk aandacht zorgt ieder jaar voor een lichte stijging van het aantal vragen dat we krijgen bij het spreekuur.
- Vrijwilligers: In dit bijzondere jaar meldden zich toch nieuwe taalvrijwilligers aan en gingen inspiratiebijeenkomsten en de basistraining voor de taalvrijwilligers door. Via een nieuwsbrief hielden we vrijwillige medewerkers van het Taalhuis op de hoogte van de mogelijkheden om hun deelnemers thuis aan hun taalvaardigheid te kunnen laten werken.

15 februari 2020

Einde aan reeks exposities in bibliotheek De Klipper Oosterbeek

Er komt een eind aan de samenwerking tussen Scarabee, stichting voor kunst en landschap, en de in het multifunctioneel centrum De Klipper gevestigde bibliotheek Oosterbeek.

Oosterbeek

Vijf jaar lang organiseerde en begeleidde Scarabee exposities van kunstenaars en hun cursisten in de bibliotheek aan de Generaal Urquhartlaan. De Arnhemse illustrator Anne Luchies heeft de eer om samen met haar cursisten de reeks af te sluiten.

De samenwerking tussen de bibliotheek en Scarabee kwam tot stand na de ingrijpende verbouwing van de bieb tot De Klipper. De bibliotheek wilde graag lokale kunstenaars een mogelijkheid bieden om te exposeren en Scarabee zocht ruimte daarvoor.

De samenwerking begon met een vijftal exposities over kunstenaars en hun kunstenaarsboeken. Daarna zijn er vijftien exposities geweest in de reeks 'De kunstenaar en cursisten'.

Omdat Scarabee een stichting voor 'kunst en landschap' is, wil de stichting in de toe… weer meer op het l… ten. De nadruk vers… naar de programm… projectruimte op d… beek.

De ruimte in D… echter zeer geschik… stellingen. Op korte… beeld *De liggende v…* van Beek een plaa… Klipper.

Inmiddels wordt… in welke vorm het… van de bibliotheek… 2021 vorm gaat krij…

„Zeker is dat we … kale kunstenaars … gen", zegt Astrid …

In de bibliotheek gaan we zeker ook lokale kunstenaars uitnodigen

10 maart 2020

RENKUM/DOORWERTH

Café voor vragen over tablet of smartphone

Iedereen met vragen over de tablet, iPad, iPhone of smartphone kan morgen om 10.00 uur langskomen in Bibliotheek Renkum. In het tablet- en smartphonecafé wordt informatie uitgewisseld. Er kunnen bijvoorbeeld vragen worden gesteld over het downloaden van apps, verbinding maken met internet of een route plannen. Net als in een gewoon café kan iedereen gewoon binnenlopen en aanschuiven bij de deskundige vrijwilligers. Donderdag 19 maart is er om 13.30 uur ook een smartphonecafé in de Poort van Doorwerth. De toegang is gratis.

24 oktober 2020

OOSTERBEEK

Straat van de arbeiders te zien in foto-expositie

Nog tot en met 31 oktober is in Bibliotheek Oosterbeek in de Klipper een foto-expositie te zien over de honderdjarige Van Deventerweg in Oosterbeek. De bouw en de bewonersgeschiedenis van deze straat wordt met zo'n 270 foto's, krantenberichtjes, documenten en plattegronden in beeld gebracht. Een groot deel is afkomstig uit privécollecties van huidige en vroegere bewoners van deze straat, waar de arbeiders van het dorp woonden. Bezoekers van de expositie kunnen ook een korte wandeling van zo'n 20 minuten maken langs de woningen, want de straat ligt vlakbij de bieb.

31 j…

OOSTERBEEK

Eerstejaarsstudenten hou… ontmoetingsmarkt in bieb

Vier eerstejaars studenten van de HAN/Social Work (Ömer Erkan, Dias Heitink, Ross Baars en Mick van Aalten) houden zaterdag 8 februari een activiteiten- en ontmoetingsmarkt in het gebouw van bibliotheek de Klipper in Oosterbeek. Tussen 10.00 en 13.00 uur kunnen inwoners kennismaken met een scala aan activiteiten. Er is een doorlopend programma. Gisteren waren de studenten op de weekmarkt in Oosterbeek om in gesprek te gaan en de ontmoetingsmarkt te promoten. De ontmoetingsmarkt is onder meer bedoeld om te horen welke behoeftes er onder Oosterbekers zijn voor activiteiten en ontmoeting. De bevindingen van de studenten worden gedeeld met All… een samenwe… voornamelijk… ligersorganisa… vrij toegankel… die belangstel…

8 januari 2020

OOSTERBEEK

Cursus leert omgaan met digitale overheid

Leren omgaan met de digitale overheid kan volgende maand in de bibliotheek van Oosterbeek. Daar start vanaf donderdag 6 februari de gratis cursus Digisterker. In vier bijeenkomsten van twee uur doen deelnemers stapsgewijs ervaring op met het regelen van hun officiële zaken via digitale kanalen van de overheid. Zo komen onder meer DigiD en het inloggen op overheidswebsites van bijvoorbeeld de gemeente, het pensioenfonds, het UWV en de Belastingdienst aan bod. Meer info op bibliotheekveluwezoom.nl/digisterker en 06-10139493.

27 februari 2020

DOORWERTH/RENKUM

Bibliotheken en rechtswinkel helpen bij belastingaangifte

De tijd van belastingaangifte komt eraan en de Bibliotheek Veluwezoom wil mensen hierbij helpen. Vanaf 10 maart kan iedereen terecht in Bibliotheek Oosterbeek, Renkum en Doorwerth. Samen met de Rechtswinkel Renkum worden hier gratis Belastingcafés gehouden.
Het eerste uur geven vrijwilligers praktische informatie over inkomstenbelasting, toeslagen, erfbelasting, eigen bijdrage Wet Langdurige Zorg, nieuwe tarieven, en andere onderwerpen. Het tweede uur kunnen mensen samen met een vrijwilliger de belastingaangifte invullen en/of een DigiD aanvragen.
Mensen zijn van 10.00 tot 12.00 uur welkom in de Poort van Doorwerth (10 maart), Bibliotheek Renkum (13 maart), De Klipper in Oosterbeek (24 maart). Laatstgenoemde ook op 26 maart van 19.00 tot 21.00 uur. Hulp is gratis. Aanmelden of lidmaatschap zijn niet nodig.

Bibliotheek en Taalhuis

Naast de organisatie van de lees-, praat, en schrijfgroepen 'Samen Nederlands praten', 'Nederlands lezen en schrijven met Succes!' en 'Taalklas op de computer' draagt de Bibliotheek Veluwezoom bij aan het Taalhuis met het ondersteuningsprogramma Klik & Tik, de cursus Digisterker, de collecties in de Taalpunten en de bijbehorende materialen. Dit aanbod helpt mensen om mee te kunnen doen aan de samenleving, aan volwaardig burgerschap, en draagt daarmee bij aan digitale inclusie. De Bibliotheek Veluwezoom is daarnaast ook penvoerder van het Taalhuis.

Klik & Tik
Het ondersteuningsprogramma Klik & Tik is erop gericht om mensen op een heel eenvoudig niveau digitale vaardigheden te laten verwerven, te leren omgaan met internet en ze te leren hoe ze informatie kunnen zoeken en vinden. In 2020 was het programma vooral gericht op e-mailen, videobellen, producten bestellen en op andere digitale toepassingen waarmee mensen contact met anderen kunnen hebben. Het aantal bijeenkomsten in de Bibliotheek Dieren en de Bibliotheek Oosterbeek was in 2020 33. Er waren 184 deelnemers. Daarnaast deden 15 mensen vanuit huis mee met het programma.

Digisterker
Met de vierdelige cursus Digisterker leert de Bibliotheek inwoners van de gemeenten Rheden, Renkum en Rozendaal hoe ze zaken met de overheid via internet snel en makkelijk kunnen regelen. Aan bod komen websites van bijvoorbeeld de gemeente, het UWV, de Regelhulp en Mijn Overheid. In 2020 bood de Bibliotheek 6 cursussen Digisterker, waaraan 42 volwassenen deelnamen.

Internetcafé
Met het internetcafé biedt de Bibliotheek Veluwezoom maandelijks een laagdrempelige mogelijkheid informatie en hulp te vragen over allerlei onderwerpen die met internet en digitale media te maken hebben. In 2020 organiseerden we 38 keer een internetcafé in fysieke vorm, die 347 belangstellenden trokken. Daarnaast gaven we het internetcafé 10 keer via livestream. Daar namen 47 mensen aan deel.

Workshops Digitale vaardigheden
De Bibliotheek Veluwezoom nam in januari deel aan de 'Computervraagdagen' van Seniorweb (Rheden). Samen met onze vrijwillige medewerkers digitale vaardigheden organiseerden we 19 workshops, waar 64 mensen aan deelnamen. Daarnaast organiseerden we op verzoek een workshop Digitale bestanden overzichtelijk ordenen aan 5 deelnemers.

De Bibliotheek en de Belastingdienst

Nederlandse bibliotheken werken al een aantal jaren samen met de Belastingdienst. Ze bieden de cursussen Digisterker en Klik & Tik, computer- en printergebruik en gratis hulp bij de belastingaangifte. De Bibliotheek Veluwezoom organiseert deze hulp samen met Rechtswinkel Renkum en Sociaal Raadslieden Rijnstad (Rheden). Drie geplande bijeenkomsten over de belastingaangifte konden doorgaan, net voor de lockdown. Hier hebben 34 mensen gebruik van gemaakt. Daarna hebben we via lokale pers en webberichten inwoners geattendeerd op het aanvragen van uitstel, zodat er meer tijd was om de aangifte te doen. Rechtswinkel Renkum en Sociaal Raadslieden Rijnstad hebben daarna de hulpvragen in behandeling genomen.

Persoonlijke ontwikkeling en inspiratie

Ondanks de coronacrisis organiseerde de Bibliotheek Veluwezoom een aantal activiteiten om lezen en leesplezier te stimuleren en om mensen inspireren zich persoonlijk te ontwikkelen. Het grootste deel van de geplande activiteiten moesten we echter annuleren, een ander deel vond plaats via livestreaming.

Boekenweek - Rebellen en dwarsdenkers
In de Bibliotheek Dieren organiseerden we in maart een muzikale theatervoorstelling over een Iers oorlogsdrama, gebaseerd op een boek van Edna O'Brien. Samen met de boekhandels Jansen & de Feijter uit Velp en Meijer & Siegers uit Oosterbeek stonden literaire avonden met Geert Mak en Annejet van der Zijl gepland. Helaas moesten we deze annuleren vanwege de eerste coronamaatregelen.

Nederland Leest: Kleine geschiedenis, grote verhalen
De jaarlijkse leesbevorderingscampagne Nederland Leest viel door corona behoorlijk in het water: Bibliotheken moesten in deze periode vrij plotseling twee weken dicht.
Het geschenkboek 'Het zwijgen van Maria Zachea' van Judith Koelemeijer gaven we daarom mee met de bestellingen voor de afhaalbieb. De twee geplande lezingen en vier workshops 'Schatgraven in Delpher' boden we op een alternatieve manier aan. De geschiedenis van Feikje Breimer, die het boek *Reservekind* schreef, over haar jeugd in Oosterbeek, werd een gefilmd interview, dat online te bekijken was, en een mini-expositie. De lezing van Barbara Sevenstern, die de thriller *Familiegeluk* scheef, over de geschiedenis van familiebedrijf Likeur- en Brandewijnstokerij Sevenstern uit Dieren, boden we aan als vlog en mini-expositie. Daarnaast maakten we wandelroutes langs markante plekken uit beide familiegeschiedenissen. De workshops 'Schatgraven in Delpher' boden we als alternatief online aan.

Studiekringen en leeskringen
In 2019 organiseerde de Bibliotheek een bijeenkomst om meer mensen te enthousiasmeren om deel te nemen aan een studiekring. Dat resulteerde inderdaad in meer deelnemers. Daarnaast werd in 2020 een nieuwe groep opgericht en gestart, in Rheden.
In de Bibliotheek Dieren en de Bibliotheek Velp deden in 2020 18 mensen mee aan een leeskring.
Vanwege corona konden deze bijeenkomsten echter vaak niet doorgaan.

Kunst voor elkaar
Met het programma Kunst voor Elkaar bieden actieve, door de Bibliotheek opgeleide vrijwillige medewerkers wekelijks creatieve bijeenkomsten in de Bibliotheek Oosterbeek/De Klipper. Deelnemers maken collagekunst, gedichten, werken met schildertechnieken. Door corona kwamen er minder deelnemers. Toch zorgde de inzet en persoonlijke begeleiding van de vrijwilligers van Kunst voor Elkaar ervoor dat een klein groepje bleef deelnemen.

Dit is mijn verhaal #2020
Vanuit de lezingenreeks 'Dit is mijn verhaal' werden begin 2020 nog twee bijeenkomsten georganiseerd. Toen kwam corona, en viel het stil. De groep vrijwillige medewerkers van het project gaat na corona kijken of en in welke vorm het project verder gaat. Een factor die daarbij meespeelt is dat het lastig blijkt om mensen te vinden die hun persoonlijke verhaal willen delen én om mensen te vinden die het project willen helpen organiseren.

Zomerschrijfwedstrijd met 'de Schrijfjuffers'
In de zomer organiseerde de Bibliotheek Veluwezoom een schrijfwedstrijd, een activiteit die in coronatijd wel kon plaatsvinden. De lokale schrijfsters Tamara Onos, Antoinette Kalkman en Barbara Sevenstern, alle drie met prijswinnende thrillers op hun naam, begeleidden de wedstrijd en deelden tips via het youtubekanaal van de Bibliotheek. Het leverde 21 mooie inzendingen op, waaruit 3 winnaars werden geselecteerd.

Cursus Levensverhalen schrijven
In een vierdelige workshop begeleidde journalist en tekstschrijver Marjon Weijzen 7 deelnemers om op een creatieve wijze hun levensverhaal te beschrijven.

Zilveren Zondag
Begin 2020 organiseerden Cultuurbedrijf RiQQ, Filmhuis Dieren, boekhandel Jansen & de Feijter en de Bibliotheek Veluwezoom twee keer een 'Zilveren Zondag': een literaire middag met Josha Zwaan en een lezing over 'langzamer leven', met Yvonne Mol. Daarna kwam ook dit stil te liggen door corona. De bedoeling van de 'zilveren zondagen' is om oudere volwassenen maandelijks een inspirerende lezing, film of voorstelling te bieden.

Workshopreeks Grip op je digitale leven
Gestart in 2019 met een lezing van Maxim Februari, kreeg de nieuwe workshopreeks 'Grip op je digitale leven' begin 2020 zijn beslag in de Bibliotheek Dieren. Vier cursisten werden zich bewust van de digitale sporen die je op internet achterlaat.
Later in het jaar zou de lezing van internetdeskundige Brenno de Winter de aftrap zijn van een volgende workshopreeks, maar deze is – wederom – door de coronamaatregelen niet doorgegaan.

Diverse lokale initiatieven
Daarnaast organiseerden we twee avonden over de schoonheid van het universum, bijeenkomsten over het nut en de noodzaak van het levenstestament, een middag over de geschiedenis van de fluit van dwarsfluitdocent Truus Sidré, een kerstconcert', een boekpresentatie van de Ellecomse schrijfster Tamara Onos 'Hoe zit dat nou, over zin en onzin van de wetenschap', een presentatie van het boek 'Terug naar huis' van Marjon Weijzen en Jikke Göbel en de boekpresentatie van de Dierense cartoonist Wytse Noordhoff 'Wasgetekend, Wytse N.'

zaterdag 22 februari 2020 GA

LEZING EERBETOON

‘Rouwen is écht heel hard w

Eerst keerde haar zus niet terug van een

ILLUSTRATOR BOEK

24 januari 2020 GA

Toch nog een droombaan voor Wytse (74)

Wytse Noordhof (74) uit Dieren maakt al 50 jaar tekeningen. Dat viert hij met een in eigen beheer uitgegeven boek: *Was getekend, Wytse N.*

Henk Aalbers
Dieren

Getekend en geschetst heeft hij eigenlijk altijd. Gewoon, omdat hij het niet kan laten. Belangrijke blijk van waardering voor zijn tekenkunsten kreeg Dierenaar Wytse Noordhof in 1976, toen hij in Amsterdam, na een mislukte loopbaan in het onderwijs, de opleiding tot bibliothecaris volgde. Hij deed toen mee aan een cartoonwedstrijd van dagblad Trouw: ‘De tekening van een lezer’. Opdracht was om een cartoon te maken die gebaseerd was op het nieuws. Noordhof kwam als een van de winnaars uit de bus. Toen ‘De tekening van een lezer’ een dagelijkse rubriek werd, kwam bij ontving hij dan een boekenbon van 25, later 30, gulden. „Alles bij elkaar heb ik in die tijd een boekenkast vol getekend.” Hij verkocht zijn boekenbonnen ook wel aan medestudenten. Als arme student kon hij het geld natuurlijk goed gebruiken. „Mijn record was drie cartoons in één week. In totaal hebben zo’n veertig tot vijftig tekeningen van mij in Trouw gestaan.”

Nevenactiviteiten

Beroepsmatig iets gaan doen met zijn tekentalent kwam toen niet bij hem op. Hij ging in 1977 in het bibliotheekvak aan de slag in Dieren, waar hij hoofd werd van de plaatselijke bibliotheek. Maar ook daar kroop het bloed waar het niet gaan kon. Hij kreeg de gelegenheid cartoons te maken voor het blad van de Provinciale Bibliotheekcentrale. En daaruit vloeiden meer illustratie-opdrachten voort, door hem omschreven als

‘creatieve nevenactivitei… dertussen bleek dat hij ook niet in de wieg was gelegd om hoofd van een bibliotheek te worden. In 1989 lukte het niet meer en haakte hij uitgeblust af.

Dat hij toch nog een droombaan zou krijgen, had hij niet verwacht. Maar het gebeurde. Hij kon na een paar jaar op de Provinciale Bibliotheekcentrale in Arnhem- Zuid als vormgever/illustrator aan de slag. ‘Per dag twee uur reizen voor een halftimejob, maar voor mij ging een wereld open. Nog niet eerder was ik met zo veel plezier naar mijn werk gegaan’, schrijft hij in het boek dat ter gelegenheid van zijn tekenju… bileum v… dus ook … de biblio… Zware th… ontlezing… hij in car… ten. Ook … voor het … blad.

Sinds z… nering is … eigen wel… Daarop p… cartoons, … tiek getin… ik mezelf … daarover. … ook een a… en model… schetsen …

■ Vanaf … de bibliot…

DIEREN

5 maart 2020

Ierse roman over IRA-man die onderduikt, opgevoerd in bieb

In de bibliotheek van Dieren wordt dinsdag, tijdens de Boekenweek, de voorstelling *Wanted, een Ierse geschiedenis* gespeeld. Het is een bewerking van een roman van de rebelse Ierse schrijfster Edna O’Brien (1930), getiteld *House of Splendid Isolation* (‘Huis van volmaakte eenzaamheid’). De vertelling, gespeeld door het Muzikaal VertelTheater, gaat over een oude Ierse vrouw die alleen in een groot, afgelegen landhuis woont. Opeens stapt een gewapende IRA-man, afkomstig uit Noord-Ierland, haar wereld binnen. Hij wordt gezocht en duikt daarom ongevraagd bij haar onder. Wat gaat er tussen hen gebeuren? En komt de politie hem op het spoor? Het verhaal wordt omlijst met Ierse vioolmuziek. De voorstelling is om 19.30 uur te zien in de Bibliotheek Dieren. Kaarten zijn te koop op bibliotheekveluwezoom.nl/agenda. Niet-leden betalen 7,50 euro.

8 oktober 2020

OOSTERBEEK

Sterrenwacht biedt een kijkje op de sterren en vooral nabije Mars

Sterrenwacht Presikheaven houdt dinsdag 20 en zaterdag 24 oktober sterrenkijkavonden. Belangstellenden kunnen die dinsdag van 19.30 tot 20.45 uur de hemel bekijken bij bibliotheek Oosterbeek aan de Generaal Urquhartlaan 1. Vier dagen later, tijdens de Nacht van de Nacht, staan de telescopen van 19.30 tot 22.15 uur klaar bij Multifunctioneel Centrum Presikhaven, aan de Laan van Presikhaaf 7 in Arnhem.
De sterrenkijkavonden vallen in dere maand. Want heel oktober staat de planeet Mars uitzonderlijk dicht bij de aarde, waardoor deze goed te bekijken is.
Tijdens de Nacht van de Nacht doven verschillende gemeentes, bedrijven en huishoudens de lichten om aandacht te vragen voor lichtvervuiling en energieverbruik.
Gratis aanmelden kan op de Facebookpagina van de sterrenwacht. De kijkavonden gaan niet door, als het te bewolkt is en de planeten en sterren daar-

8 februari 2020

DIEREN

Levensverhaal leren schrijven van journalist

Bibliotheek Dieren biedt vanaf dinsdag 18 februari een cursus levensverhalen schrijven aan. In drie lessen leren deelnemers hoe zij het verhaal van het leven van zichzelf of een ander op papier kunnen zetten. Belangstellenden worden begeleid door journalist en tekstschrijfster Marjon Weijzen. Schrijfervaring is niet nodig. De lessen zijn telkens van 15.00 tot 17.00 uur in de bieb. De andere cursusdata zijn 7 april en 16 juni. Deelname kost 37,50 euro. Aanmelden op bibliotheekveluwezoom.nl.

3 maart 2020

DIEREN

Verhalen Tweede Wereldoorlog worden gedeeld in bibliotheek

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat Nederland werd bevrijd van de Duitse bezetter. Omroep Gelderland, Rijnbrink en Erfgoed Gelderland houden daarom WO2-cafés in bibliotheken door heel Gelderland. Hier kunnen mensen hun verhalen en herinneringen over de Tweede Wereldoorlog delen. Ook in de bibliotheek van Dieren wordt aandacht besteed aan het programma. Bezoe… kers zijn… kom tus… de Dierense bieb om hun verhaal te vertellen. Er zijn historici en oorlogskenners aanwezig. Zij beoordelen de verhalen en objecten en beantwoorden vragen.
De mooiste verhalen worden door Omroep Gelderland opgenomen en zijn terug te zien via verschillende kanalen. Ook worden ze opgeslagen op het platform MijnGelderland van Erfgoed Gelderland. Meer info: …landherdenkt.nl/…afes.

20 februari 2020

OOSTERBEEK

Privacy-expert vertelt over internetveiligheid

Brenno de Winter is maandag te gast in Bibliotheek Oosterbeek. De voormalig onderzoeksjournalist, specialist in cybersecurity en internetprivacy, gaat in op de ‘digitale jungle’ van het internet. Hij vertelt over de sporen die gebruikers achterlaten en wat hiervan de gevolgen kunnen zijn. Zijn lezing is ook de aftrap van een workshopreeks waarin mensen bewust worden gemaakt over hun digitale sporen. Het programma begint om 20.00 uur en kost 10 euro. Kaarten op bibliotheekveluwezoom.nl/agenda.

18 februari 2020

OOSTERBEEK

Cabaretvoorstelling in de bibliotheek

Henk Boogaard vertelt donderdag in zijn cabaretprogramma *Interne beslommeringen* in de Bibliotheek Oosterbeek dat alles wat gezegd en geschreven wordt, een op een bij hem binnenkomt. Door alles letterlijk te nemen, heeft hij vaak veel moeite te begrijpen wat de gebruikelijke clichés in onze dagelijkse communicatie betekenen. De voorstelling begint om 19.30 uur en duurt ongeveer twee uur. De toegangskaarten zijn gratis voor leden van de bibliotheek en 2,50 euro voor niet-leden.

18 januari 2020

DIEREN

Workshop helpt bij mediabewustzijn

Bibliotheek Veluwezoom begint dinsdag met workshops om het mediabewustzijn te vergroten. Hierbij wordt aandacht besteed aan het bewustzijn over de persoonlijke gegevens die vaak te vinden zijn op het internet. Daarnaast wordt gekeken naar het gebruik van deze gegevens door bedrijven en leren deelnemers kritisch te kijken naar het delen van privacygevoelige gegevens. De workshopreeks ‘Grip op je digitale leven’ bestaat uit vier bijeenkomsten in de Bibliotheek Dieren. Aanmelden voor 30 euro op b… …eekveluwezoom.nl.

29 september 2020

DIEREN/ELLECOM

Onos vertelt over ‘alledaags gevaar’

Hoe zit dat nou? Zin en onzin over alledaagse gevaren. Dat is de titel van het nieuwste boek van de Ellecomse thrillerschrijfster Tamara Onos (foto). Zij schreef afgelopen jaar met *Onder invloed* de beste vrouwenthriller van 2019 volgens de bezoekers van VrouwenThrillers.nl. Nu brengt ze een populair-wetenschappelijk boek uit over ‘het herkennen en negeren van alledaagse gevaren’. Onos presenteert het dinsdagavond 7 juli om 19.30 uur in de Bibliotheek Dieren. De toegang is gratis, maar aanmelden is verplicht. Dat kan op

30 oktober 2020

VELP/DIEREN

Leren zoeken in het verleden met een workshop van de bibliotheek

Bibliotheekbezoekers kunnen in Velp en Dieren op zoek naar verborgen verhalen. Belangstellenden leren tijdens de workshop Delpher onder meer naar de krant op hun geboortedag en de oorsprong van hun familie te zoeken. Via de website van Delpher kunnen bezoekers neuzen in onder andere miljoenen gedigitaliseerde historische Nederlandse kranten, boeken en tijdschriften. Delpher is onderdeel van de Nationale Bibliotheek. Deelnemers leren zoeken naar de artikelen die zij willen bereiken. Met de informatie kunnen zij hun zoektocht thuis zelfstandig voortzetten.
De workshop is woensdag 4 november van 10.00 tot 12.00 uur in Bibliotheek Velp en dinsdag 10 november van 14.00 tot 16.00 uur in Bibliotheek Dieren. Aanmelden voor 5 euro op bibliotheekveluwezoom.nl. Op de website is ook meer informatie te vinden.

Samenwerken met andere organisaties

Boekhandel Jansen & de Feijter
Boekhandel Jansen & de Feijter was in 2020 partner van de organisatie van de Zilveren Zondagen en de Boekenweek.

Boekhandel Meijer & Siegers
Boekhandel Meijer & Siegers uit Oosterbeek was mede-organisator van de activiteiten van de Boekenweek.

Cultuur in Renkum
De Bibliotheek Veluwezoom is partner van stichting Cultuur in Renkum. De stichting bestaat uit vertegenwoordigers van kunst- en cultuuraanbieders en -locaties in de gemeente Renkum, die via www.cultuurinrenkum.nl het culturele aanbod in de gemeente eenvoudig en breed toegankelijk wil maken voor het publiek.

Filmhuis Dieren
Filmhuis Dieren is partner van de Zilveren Zondagen.

Muziek- en Dansschool Oosterbeek
Muziek- en Dansschool Oosterbeek organiseerde activiteiten in De Klipper. In het coronajaar betekende dit dat veel lessen in de buitenruimte rond De Klipper plaatsvonden.

Incluzio Rheden
Incluzio Rheden (voorheen Radar Uitvoering Oost) is Taalhuispartner.

Rechtswinkel Renkum
De samenwerking tussen de Bibliotheek Veluwezoom en Rechtswinkel Renkum resulteerde ook in 2020 tot de gezamenlijke dienstverlening ‘Hulp bij belastingaangifte’. Daarnaast houdt Rechtswinkel Renkum wekelijks een spreekuur in de Bibliotheek Oosterbeek / De Klipper. Door corona is dit spreekuur alleen in het begin van 2020 aangeboden.

Renkum voor Elkaar/Huis van Renkum
Renkum voor Elkaar verzorgt als Taalhuispartner samen met de Bibliotheek Veluwezoom de conversatie- en schrijfgroepen.

Rijnstad
Rijnstad is de maatschappelijke organisatie op het gebied van welzijn en hulpverlening in onder meer de gemeenten Rheden en Arnhem. In 2020 ondersteunde Rijnstad ons bij de spreekuren ‘Hulp bij de belastingaangifte’.

RIQQ
Cultuurbedrijf RIQQ, de Bibliotheek Veluwezoom, boekhandel Jansen & de Feijter uit Velp en Filmhuis Dieren programmeren in de gemeente Rheden een gezamenlijk cultureel programma voor ouderen: Zilveren Zondagen. Dit aanbod, en andere activiteiten die in de gemeente Rheden worden aangeboden voor ouderen, bundelden we in een activiteitengids. RIQQ was mede-organisator van de Kinderboekenweek-workshops voor leerkrachten in de gemeente Rheden en werkt samen met de Bibliotheek Veluwezoom en Sportbedrijf Rheden aan het ontsluiten van het aanbod voor kinderen via de gids ‘Sjors Sportief’.

ROC Rijn IJssel
ROC Rijn IJssel verzorgt als Taalhuispartner de formele educatie voor NT1 en NT2, de inburgering en de scholing en inhoudelijke ondersteuning van de vrijwilligers die betrokken zijn bij de uitvoering van non-formele aanbod.

Scarabee en andere, lokale initiatieven
De Renkumse kunstorganisatie Stichting Scarabee verzorgde 5 jaar lang de programmering van de exposities in De Klipper. In 2020 werd de samenwerking beëindigd. Daarmee is er ruimte gekomen voor andere lokale initiatieven. In 2020 was er bijvoorbeeld een expositie van en over het 100-jarige bestaan van de Van Deventerweg in Oosterbeek

Sportbedrijf Rheden
Sportbedrijf Rheden was partner in de organisatie van Kinderboekenweek-workshops voor leerkrachten in de gemeente Rheden en werkt samen met de Bibliotheek en RIQQ aan het ontsluiten van het aanbod voor kinderen via de gids ‘Sjors Sportief’.

Vluchtelingenwerk Oost Nederland
Vluchtelingenwerk Oost Nederland verzorgt als partner van het Taalhuis de conversatiegroepen in de gemeenten Rheden en Renkum.

Volksuniversiteit Arnhem/Rozet
Volksuniversiteit Arnhem bood een aantal van hun activiteiten aan in de Bibliotheek Oosterbeek / De Klipper.

VVV Oosterbeek
Door verbouwing van Airborne Museum ‘Hartenstein’ was het VVV Agentschap Oosterbeek van november 2019 tot maart 2020 gehuisvest in de Bibliotheek Oosterbeek/De Klipper. Inwoners en bezoekers konden er terecht voor toeristische informatie en VVV Cadeaucards.

Klantonderzoek, leden werven, ledenbehoud en publiciteit

Klantonderzoek: BiebPanel en Mosaic

Naast de Biebpanel-onderzoeken, die de Bibliotheek Veluwezoom al enige jaren voorziet van actuele klantinformatie, geven data uit Mosaic ons ook meer inzicht in het gedrag en de behoeften van de inwoners van ons werkgebied. Deze data zijn in 2019 door de Koninklijke Bibliotheek en de marketing commissie van de VOB aangekocht voor de gehele bibliotheekbranche.
Aan de hand van een inwonersanalyse en een ledenanalyse formuleerden en toetsten we in 2020 ons beleid en de programmering van onze activiteiten. Als de coronamaatregelen het toelaten, zullen de inzichten die we uit de analyses kregen, vertaald worden naar concrete acties en activiteiten.

De onderzoeken die BiebPanel in 2020 deed leverden ons informatie op over behoeftes van jongeren ten aanzien van de Bibliotheek, over de dienstverlening die we boden in coronatijd (onze leden waren gelukkig heel tevreden met onze alternatieve dienstverlening) en over de redenen dat mensen wel de Bibliotheek bezoeken, maar geen lid zijn.
De opzet van BiebPanel is in 2020 wel wat veranderd. De onderzoeken worden niet meer uitgezet bij een vast panel, maar bij ál onze leden en bezoekers. Hiermee denken we genuanceerder beeld te krijgen én handvatten te krijgen om nieuwe doelgroepen te binden aan de Bibliotheek.

Leden, bezoekers en deelnemers werven en behouden

Om leden te werven en te behouden sluit de Bibliotheek Veluwezoom aan bij provinciale en landelijke campagnes. In 2020 deden we een wervingscampagne onder gebruikers van de Thuisbieb, een gratis app met 100 e-books die de Koninklijke Bibliotheek in het begin van de coronatijd gratis beschikbaar stelde aan alle inwoners van Nederland. Daarnaast verwachten we met de aanpassing van de abonnementstructuur leden beter van dienst te zijn (behoud) én nieuwe leden aan te trekken.

Publiciteit

Het belangrijkste communicatiekanaal van de Bibliotheek Veluwezoom is de website. Daarin geïntegreerd zijn de online catalogus, mijn Bibliotheek en de agenda/de activiteitenshop. Daarnaast is de Bibliotheek Veluwezoom actief op Facebook en twitter. Het gebruik van website , de social media-kanalen en de app van de Bibliotheek neemt steeds toe. Deze cijfers vind je op pagina 10.
In 2020 verschenen 8 digitale nieuwsbrieven, werden er 140 tweets gestuurd, ruim 300 facebook posts geplaatst en 44 persberichten verspreid, die in veel lokale dagbladen werden opgenomen.

Daarnaast hebben we in 2020 onze leden via serviceberichten op de hoogte gehouden van de steeds veranderende coronamaatregelen, en de gevolgen daarvan voor de Bibliotheek en voor hen, over de overstap naar digitaal factureren, de gewijzigde openingstijden per 1 september en over het nieuwe plusabonnement.

Organisatie

De Bibliotheek Veluwezoom is een middelgrote organisatie die het bibliotheekwerk verzorgt voor de gemeenten Rheden, Rozendaal en Renkum. Op 31-12-2020 werkten er 32 mensen voor de Bibliotheek Veluwezoom, van wie er 1 een afstand tot de arbeidsmarkt heeft.

	Aantal mensen
directeur-bestuurder	1
manager bibliotheken	1
bibliotheekmedewerkers in de vestigingen van Rheden	8
bibliotheekmedewerkers in de vestigingen van Renkum, inclusief beheer De Klipper	8
lees/mediacoaches, werkzaam voor en op voor- en vroegschoolse instellingen, basisscholen en het voortgezet onderwijs en voor volwassenen	7
(domein)specialisten, verantwoordelijk voor beleidsvoorbereiding, inhoudelijke (door)ontwikkeling en innovatie op de verschillende beleidsterreinen (voor- en vroegschoolse educatie, educatie jeugd en jongeren, educatie volwassenen en specialist collectie)	3
stafmedewerkers (secretariaat & financiële administratie, administratieve ondersteuning educatie, marketing en pr, ICT en functioneel beheer)	5
Vrijwilligers, werkzaam voor de Bibliotheek aan huis, internetcafés, taalgroepen, computercursussen, voor Voorleesteam Rheden en als gastvrouw in de Bibliotheek	127

	Aantal fte
Personeelsformatie in vaste dienst	18,6
Personeelsformatie tijdelijk	1,4
Totaal personeelsformatie	20,0

Vestigingen

Rheden: de Bibliotheek Dieren, de Bibliotheek Velp, jeugdBibliotheek Rheden
Renkum: de Bibliotheek Oosterbeek, de Bibliotheek Renkum, jeugdBibliotheek Doorwerth.

De Klipper

De Bibliotheek Oosterbeek / De Klipper neemt sinds de renovatie in 2015 een aparte positie in binnen onze organisatie. De Klipper beschikt over zes aparte ruimtes die door derden tegen vergoeding gereserveerd en gebruikt kunnen worden voor vergaderingen, cursussen en andere activiteiten. De inkomsten van dit gebruik dragen bij aan de exploitatie van het gebouw, dat eigendom is van de Bibliotheek Veluwezoom.
Wij positioneren De Klipper als centraal gemeenschapsgebouw in Oosterbeek, waar organisaties en lokale initiatieven terecht kunnen voor hun activiteiten. Wij zoeken daarbij ook nadrukkelijk de verbinding met eigen activiteiten van de Bibliotheek en onze partners, zoals het Taalhuis Veluwezoom.
De Klipper voorziet in toenemende mate duidelijk in een behoefte. Renkum voor Elkaar, Muziek- en Dansschool Oosterbeek, de gemeente Renkum en een aantal andere organisaties maken structureel gebruik van de beschikbare ruimtes.

Vanwege de coronamaatregelen was gebruik van ruimtes in De Klipper sinds 16 maart gedurende meerdere periodes niet toegestaan en/of werd het aantal personen dat per ruimte aanwezig mocht/mag zijn verlaagd vanwege de anderhalvemeterregel. Dezelfde maatregelen resulteerden daarentegen ook in aanvragen van organisaties die eerder geen gebruikmaakten van ruimtes in De Klipper. Vanwege de relatieve grote ruimtes zagen zij mogelijkheden om er – onder meer – fysiotherapie en gymlessen voor ouderen te organiseren.

De Bibliotheek Dieren in De Bundel

In het gerenoveerde gebouw van de Bibliotheek in Dieren, De Bundel, werken en 'wonen' verschillende partijen samen. 2020 zou het jaar worden waarin we stappen gingen zetten richting een verdere samenwerking met bijvoorbeeld gezamenlijke programmering van activiteiten. Daar is door corona weinig van terecht gekomen. Wij verwachten dat in de loop van 2021 in staat zijn de meerwaarde van de samenwerkende organisaties in dit mooie nieuwe gebouw duidelijk wordt.
Als gevolg van de coronacrisis besloot de Rabobank eind 2020 om haar servicepunt in De Bundel op te heffen. Eind 2020 werd bekend dat welzijnsorganisatie Incluzio Rheden per 2021 intrek zal nemen in De Bundel.

Bezuinigingen

In 2019 kondigden de gemeenten Rheden en Renkum forse bezuinigingen aan voor de komende jaren. In 2020 werkten we daarom verschillende bezuinigingsscenario's uit.
Voor de bezuinigingsopdracht in de gemeente Renkum (een korting van bijna 20%, te beginnen met een bedrag van € 10.000 in 2020) bracht een extern onderzoeksbureau de verschillende mogelijkheden in kaart. Daaruit werd duidelijk dat er met name op het gebied van huisvesting grote beslissingen moeten worden genomen om de taakstelling te kunnen behalen. De uitkomsten van het onderzoek zijn besproken met college en gemeenteraad. Op beleidsniveau wordt nu verder gekeken naar de meest wenselijke scenario's.
De gemeente Rheden, die aankondigde om 10% te bezuinigen op de Bibliotheek, besloot in 2020 een aantal onderdelen van het takenpakket van de Bibliotheek te financieren uit budgetten voor VVE, onderwijsachterstanden en participatie, vanuit het argument dan de Bibliotheek een bijdrage levert aan deze (educatieve) beleidsdoelstellingen van de gemeente.

Daarnaast namen we zelf een aantal maatregelen om een deel van de bezuinigingen binnen de eigen bedrijfsvoering op te vangen:

- Per 1 september 2020 brachten we het totaal aantal openingsuren per week terug van 183 naar 172 uur.
- We hebben het budget voor collecties boeken, kranten en tijdschriften verlaagd.
- Vanaf 1 januari 2021 schaffen we geen nieuwe dvd's meer aan.
- We hebben onze abonnementenstructuur aangepast. Het bestaande abonnement voor volwassenen werd duurder en reserveren buiten de eigen collectie is niet meer gratis. Daarnaast hebben we een plusabonnement toegevoegd, voor leden die een voorkeur hebben voor gemak en een langere leentermijn (én daarvoor meer willen betalen). Deze nieuwe structuur is gebaseerd op markt- en ledenonderzoek, om het in potentie dreigende risico op ledenverlies zo klein mogelijk te houden.
- In 2020 zijn we gestart met digitaal factureren.
- We hebben de tarieven voor het gebruik van ruimtes in De Klipper verhoogd.

Inwoners van het dorp Renkum zijn nog steeds nauw betrokken bij de ontwikkelingen. Zij strijden voor behoud van een volwaardige Bibliotheek in hun dorp.

Terug naar Den Heuvel

In 2020 gaf het Astrum College in Velp aan dat zij de ruimte van de Bibliotheek, onderdeel van hun gebouw, weer voor onderwijsdoeleinden wil inzetten. In nauwe samenwerking met de gemeente is gezocht naar andere huisvestingsmogelijkheden voor de Bibliotheek Velp. Die mochten, gezien de bezuinigingsopgave, ons niet voor hogere kosten stellen. Uitkomst van dit traject is dat, met steun van het college van de gemeente Rheden, de Bibliotheek Velp in 2021 terug verhuist naar de ruimte die zij 6 jaar eerder verliet: Den Heuvel 32. In dit gebouw zullen ook een aantal 'onderhuurders' hun intrek nemen, zoals Vluchtelingenwerk en waarschijnlijk een kunstuitleen.
De 'nieuwe' locatie is dichter bij het centrum, waardoor wij goede hoop hebben er meer bezoekers te zullen ontvangen.

Raad van Toezicht

De Bibliotheek Veluwezoom werkt volgens het Raad van Toezicht-model. Zij kent een Raad van Toezicht van 5 personen. De Raad van Toezicht werd in 2020 gevormd door:

- Paul van Roosmalen (lid en voorzitter). Directeur-bestuurder Stichting Woonwaarts in Nijmegen. Nevenfuncties: Lid Raad van Toezicht stichting Innoforte te Velp.
- Rob Hulstein. Directeur basisonderwijs Stichting PPO De Link Renkum.
- Ellen van Boxtel. Zelfstandig NLP Master coach en huiswerkbegeleider young adults. Nevenfuncties: vertrouwenspersoon Stichting Gym en Turnen Arnhem, ledenambassadeur Nive, lid klachtencommissie Rijnstad.
- Maarten Mookhoek. Principal consultant bij Improven BV. Nevenfuncties: lid Raad van advies stichting Possibilize, gastdocent Universiteit Twente.
- Henriette de Groot. Academiemanager Academie Educatie Hogeschool Arnhem Nijmegen. Nevenfuncties: lid OndersteuningsPlanraad (OPR) van het samenwerkingsverband VO scholen Arnhem e.o.

Directeur-bestuurder is Lianne Busser. Nevenfuncties: voorzitter bestuur Vereniging SAMBIS en secretaris bestuur Stichting Cultuur in Renkum.

Medewerkersvertegenwoordiging

Binnen de Bibliotheek Veluwezoom is een medewerkersvertegenwoordiging (MV) actief. Zes keer per jaar overleggen directeur en MV over de ontwikkelingen binnen de organisatie op financieel, beleidsmatig en personeel terrein. De MV heeft dezelfde bevoegdheden als een Ondernemingsraad.
Daarnaast heeft de Bibliotheek Veluwezoom een externe vertrouwenspersoon, bij wie medewerkers te rade kunnen bij ongewenst gedrag.

Scholing

De Bibliotheek Veluwezoom werkt als een lerende organisatie. Medewerkers voeren hun taken zoveel mogelijk naar eigen inzicht uit en werken zelfstandig en resultaatgericht. Jaarlijks wordt aandacht besteed aan scholing en inspiratie.
Naast vakspecifieke trainingen en studiedagen die een aantal medewerkers volgden, organiseerden we onder de noemer 'De Kennismakerij' een aantal personeelsbijeenkomsten. In een Kennismakerij wordt een thema uitgediept dat voor medewerkers van belang of interessant is.
In 2020 besteedden we aandacht aan:

- het Informatiepunt Digitale Overheid: voorbereiding op het opzetten van loketten in de Bibliotheek Oosterbeek en Dieren, waar bibliotheekmedewerkers mensen gaan helpen met vinden van digitale informatie van de overheid en ze doorverwijzen naar de juiste instanties.
- Grip op je digitale leven: een verkorte versie van de workshops over digitale bewustwording en digitale veiligheid die we voor onze inwoners organiseerden, en die zeker ook voor onszelf leerzaam en nuttig waren.
- Mosaic: presentatie van de resultaten van een grootschalig inwoners- en klantenonderzoek en hoe wij die resultaten gaan inzetten bij het opstellen en uitvoeren van ons beleid.

De Kennismakerij fungeert voor de Bibliotheek Veluwezoom daarnaast ook als moment om actuele zaken met elkaar te bespreken. In 2020 was corona, en de impact ervan op onze organisatie, logischerwijs een veelbesproken onderwerp. Het was daarnaast de oorzaak van het annuleren en het opsplitsen van een aantal bijeenkomsten.

Vrijwilligers

Vrijwillige inzet van inwoners uit onze gemeenten is belangrijk voor de Bibliotheek; zonder hun inzet zouden we een groot deel van onze ambities niet kunnen waarmaken. Maar corona gooide ook voor onze 127 vrijwillige medewerkers roet in het eten. Veel van hun activiteiten, waar zij vaak veel voldoening aan beleven, gingen niet door. Daarnaast moesten zij natuurlijk hun eigen belangen afwegen: durf ik wel met een groep cursisten aan de slag te gaan voor mijn taalles? Wil ik wel bij een gezin thuis komen om voor te lezen in het kader van de VoorleesExpress? Uiteraard hebben wij alle respect en begrip voor ieders afweging. Waardering voor onze 'ambassadeurs' blijft echter op zijn plaats. In plaats van het organiseren van de jaarlijkse, informele bijeenkomst voor onze vrijwillige medewerkers, stuurden we ze eind 2020 – coronaproof – een brievenbusboeket.

donderdag 27 augustus 2020
GA

Opticien Polman én bibliotheek zijn beide in de race voor leegstand pand aan Den Heuvel

27 augustus 2020

Strijd om oude bieb in Velp

Lange tijd was er geen enkele gegadigde voor de oude bibliotheek in Velp. Nu zijn het er plots twee.

Piet Venhuizen

Velp

Na zes jaar leegstand heeft zich toch nog een belangstellende gemeld voor de koop van de oude bibliotheekruimte aan Den Heuvel in Velp. Net nu de gemeente plannen heeft om de bibliotheek terug te laten keren naar deze plek.

De aspirant-koper is opticien Hans Polman, die vier zaken heeft in de regio Arnhem, onder meer aan de Emmastraat in Velp. Hij wil met zijn Velpse zaak naar de oude bibliotheekruimte aan Den Heuvel verhuizen en er bovendien een 'oogzorgcentrum' vestigen.

Wat dat precies is, wil hij met het oog op
vertellen. W
hem werken
er een belan
Polman hec
een bod gec
koop staan
daarom me
derhandelin

Nooit on

De gemeen
ders en hec
onderhand
heeft het de
allerijl uit d
gemeente h
lijk andere
de biblioth
ren, samen
werk, (enk
Astrum Co
derde parti

De bibli
van Den H
een goedko
gemeente
Sindsdien z
klaslokaal v
in Velp-Zu
bliotheek
euro. Om
vlotte, is de

Bibliotheek Velp terug naar oude stek op Den Heuvel

1 oktober 2020

De Velpse bibliotheek keert terug naar haar oude stek op Den Heuvel. Dat betekent dat opticiën Hans Polman, die in de ruimte een oogzorgcentrum had willen beginnen, naast de buit grijpt. „Dit is een groot verlies voor Velp", zegt hij.

Piet Venhuizen

Velp

De bibliotheek zat voor 2013 ook al op Den Heuvel, maar moest verhuizen omdat de gemeente vanwege bezuinigingen minder geld had voor huisvesting. Zo kwam de bieb terecht in het Astrum College. Maar de gemeente slaagde er niet in de locatie Den Heuvel te verkopen en kwam met dubbele lasten te zitten, voor het Astrum College én Den Heuvel. Toen de gemeenteraad eind vorig jaar opnieuw een ton bezuinigde op de bibliotheek, ontstond het idee de instelling terug te laten verhuizen.

Op het gemeentehuis is de financiële haalbaarheid doorgerekend. De conclusie is dat de terugkeer

en het beheer van het gebouw.

De bibliotheek krijgt de Stichting Vluchtelingenwerk, een afdeling van het Astrum College en mogelijk nog wat partijen als onderhuurders. Bibliotheekdirecteur Lianne Busser is tevreden. „We moeten nog tekenen, maar voor ons resteert naar verwachting een huur op het niveau van wat we betaalden in het Astrum College."

Hans Polman, de opticiën met winkels in Velp, Elst, Oosterbeek en Huissen, had Den Heuvel graag willen kopen. Hij had in het pand een oogzorgcentrum willen vestigen en zijn Velpse winkel vanaf de Emmastraat erheen willen verhuizen. Hij is teleurgesteld.

„Dit is een tegenvaller voor het Velpse winkelcentrum", zegt Polman. „Wij hadden veel mensen naar het dorp getrokken. De oogzorg van Rijnstate zit nu nog in het Velpse ziekenhuis, maar verdwijnt naar Elst of Lent. Wij hadden in dat gat willen duiken. Voor wat ik betaald zou hebben, hadden ze de bibliotheek tien jaar op een betere plek kunnen huisvesten. Een bieb hoort in het centrum, niet aan een

Plannen voor een kunstuitleen in bibliotheek Velp

25 oktober 2020

De Rhedense beeldend kunstenaars hebben plannen voor een kunstuitleen in de bibliotheek in Velp. Zodra de bibliotheek terugkeert op de oude stek aan Den Heuvel, krijgen de kunstenaars waarschijnlijk de beschikking over een klein gedeelte van de ruimte, ongeveer 25 vierkante meter.

Henk Aalbers

Velp

Directeur Lianne Busser van de bibliotheek is enthousiast over het idee van de kunstenaars. Aangezien de ruimte beperkt is, gaat het hoofdzakelijk om een digitale catalogus van kunstwerken waaruit leners kunnen kiezen.

De kunstenaars, verenigd in Stichting Nieuwe Ruimte, hadden tot voor kort de beschikking over het hele pand aan Den Heuvel. Vanwege de aanstaande terugkeer van

Rob van Oosten. Veel financiële armslag hiervoor heeft de stichting niet. De ongeveer negentig kunstenaars betalen een kleine bijdrage voor hun lidmaatschap en er zijn wat particulieren die financieel bijdragen. Incidenteel subsidieert cultuurbedrijf RiQQ projecten van de kunstenaars.

Tijdelijk lokaal

Als noodoplossing hebben de kunstenaars vanaf januari de beschikking over een tijdelijke expositieruimte in een lokaal van een voormalige school aan de Oranjestraat in Velp. Kunstenaar Elly Wouda, evenals Van Oosten ook bestuurslid van Nieuwe Ruimte, heeft die ruimte beschikbaar gesteld. Van Oosten: „H
daar vanaf
elke maand een kunstenaar de gelegenheid geven te exposeren. Hij of zij mag drie andere kunstenaars vragen dan ook te exposeren. Zo kunnen elke maand

Du Soleil
zalencen-
„Maar geen
Busser.
gemeente
oktober de
ezien of de
iotheek op
bele wijze
ier zo, dan
en kans.
h voorlopig

niet te snappen dat de
niet af wil van de al ze
haar nek hangende m
Den Heuvel 32. Hij wil d
detailhandelkenner Co
naar Velp halen om ti
openbare avond uit te l
voor aanwinst de kom
oogzorgcentrum voor d
heid van het dorp zou z

Wanneer de avond
naar zal plaatsvinden.

3 september 2020

Bibliotheek in Renkum zoekt goedkoper pand

De bibliotheek in Renkum gaat op zoek naar een andere, goedkopere locatie. Dat is nodig om de bezuinigingen van de gemeente Renkum op te vangen.

Anita van Rootselaar

Renkum

▲ **De bieb.** FOTO ERIK VAN 'T HULLENAAR

De komende jaren moet de bibliotheek Veluwezoom in de gemeente Renkum zo'n 20 procent besparen. „Een forse opgave", aldus directeur Lianne Busser. Eerder maakte de bieb al bekend dat de abonnementstarieven omhoog gaan en de openingstijden worden beperkt.

Dat is echter niet genoeg om alle bezuinigingen op te vangen, zo blijkt uit onderzoek van organisatieadviesbureau TIEN. Verhuizen is noodzakelijk. Wel behoudt Renkum een volwaardige bieb.

Eerder was er nog sprake van dat de Renkumse vestiging teruggebracht werd tot een jeugdbieb in MFC Doelum. „Uit het onderzoek blijkt dat het helemaal niet bijdraagt aan bezuiniging", legt Busser uit. „De huurprijs per vierkante meter is in Doelum hoger dan in het huidige pand. Bovendien zal er een enorme inkomstenderving zijn door het verlies van leden."

Voordat gezocht kan worden naar een nieuw pand, moeten nog wat drempels overwonnen worden. Zo loopt het huidige huurcontract nog tot 2026. Samen met de pandeigenaar wordt nu gezocht naar een oplossing waarbij de bieb eerder weg kan zonder extra kosten.

„Er zit nog een heel terrein achter het huidige pand. Dat maakt het in verhouding duur", legt Busser uit. „Wij doen niets met die ruimte, behalve parkeren. Voor de eigenaar kan herontwikkeling interessant zijn."

Daarbij wordt onder meer gesproken over nieuwbouw met woningen, eventueel in combinatie met maatschappelijke voorzieningen. In ruil daarvoor zou de bieb worden ontslagen van de huurverplichting. Of dat daadwerkelijk gaat lukken, is nog onduidelijk.

„We zijn nog in overleg met de pandeigenaar over verschillende voorwaarden. We hopen binnen een paar weken meer duidelijkheid te hebben", laat een gemeentewoordvoerder weten. Mochten alle partijen eruit komen, dan moet ook de gemeenteraad nog akkoord gaan.

Kan de bieb in Renkum eerder weg uit het huidige pand, dan gaat zij op zoek naar een nieuw onderkomen in de Dorpsstraat, dat gedeeld wordt met een andere partij.

> **„Er zit nog een heel terrein achter ons pand. Dat maakt het in verhouding duur**
>
> – Lianne Busser

„Daar staat ook een en ander leeg", zegt Busser.. „We hopen komend jaar zicht te hebben op dit traject."

In het onderzoek van TIEN werd ook gekeken naar verhuizing van de bibliotheek in Oosterbeek. Dat bleek echter niet zinvol. „Volgens de berekeningen kan het in Oosterbeek niet goedkoper dan onze huidige locatie, zelfs niet met de helft van de huidige oppervlakte."

GD

Nieuwe bezuinigingen onvermijdelijk door flinke verliezen gemeenten

Zwembad en bibliotheek onder druk door corona

Lokale voorzieningen als het zwembad en de bibliotheek staan zwaar onder druk door de coronacrisis. Gemeenten in deze regio gaven in de laatste maanden samen al vele tientallen miljoenen euro's extra uit. Nieuwe bezuinigingen lijken onvermijdelijk.

Lars Barendregt
Albert Heller
Arnhem

Uit een rondgang van *De Gelderlander* blijkt dat 34 gemeenten samen al bijna 20.000 hulpaanvragen van zelfstandige ondernemers hebben gehad vanwege corona. Niet al die gemeenten hebben de kosten voor de noodregeling voor zzp'ers al in beeld, maar het gaat alles bij elkaar om minstens 35 miljoen euro.

Zelfs nu het Rijk met 566 miljoen euro noodsteun over de brug komt, vrezen gemeenten flinke verliezen. En dat is slecht nieuws voor bijvoorbeeld zwembaden en bibliotheken die al te maken hebben met bezuinigingen. „Ik heb eerder al gezegd dat ik denk dat de coronacrisis gemeenten het zetje kan geven, waardoor ze écht in in de problemen komen", zegt Gelders gedeputeerde Jan Markink. De financiën van 'vijf tot tien gemeenten' in onze regio baren hem zorgen. Welke dat zijn, wil hij niet zeggen.

Het regelen van alle hulpaanvragen kost veel extra geld. Voor de uitkeringen zelf ontvangen de gemeenten grotendeels compensatie van het Rijk, maar gemeenten lopen geld mis doordat ze bepaalde lasten kwijtschelden, bijvoorbeeld terrashuur voor de horeca. Dat er geen toeristen zijn raakt de gemeentefinanciën ook, doordat er toeristenbelasting binnenkomt.

Zeker acht gemeenten hebben bij de provincie aangeklopt voor een gesprek vanwege de crisis, aldus gedeputeerde Markink. Maar op meer dan de bijna 6 miljoen euro die al eerder beschikbaar is gesteld aan gemeenten, hoeven ze van hem niet te rekenen. Zowel Gelderland als Noord-Brabant vinden het een taak voor het Rijk om de portemonnee te trekken voor gemeenten.

Wethouder Marinka Mulder noemt de 88.755 euro die haar gemeente Renkum van Gelderland heeft gekregen 'een hele kleine pleister op een wond die steeds groter wordt'. Renkum heeft geen grond om te verkopen, omdat de gemeente midden in kwetsbaar natuurgebied ligt, zegt ze. „Daarmee zie je dat het uitmaakt waar je huis staat als je straks uit deze crisis komt. Eerder was het allemaal nog wel te plooien, maar nu stevenen we af op de grootste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog, als je de economen gelooft."

> **Door corona kunnen gemeenten écht in de problemen komen**
> – Jan Markink, gedeputeerde

Hoogleraar bestuur en economie van de publieke sector Raymond Gradus van de Vrije Universiteit Amsterdam waarschuwt dat het belangrijk is te waken voor gemeenten die de coronacrisis aangrijpen om extra geld te krijgen voor financiële problemen uit het verleden. „Ik denk dat goed nagedacht moet worden over de manier waarop regelingen precies worden opgetuigd." ▸ Pagina 3 van bijlage Z

▸ **Mirjam Jager van Zwembad Oosterbeek staat voor de gelegenheid in het zwembad. Een veelzeggend beeld: de gemeente bouwt de subsidie af, waardoor het zwembad dreigt te verzuipen.** FOTO RAPHAEL DRENT

GA

Veel steun voor actie tegen lokale bezuinigingen

Steunbetuigingen via Twitter, brieven naar de minister: de actie tegen de lokale bezuinigen die de Renkumse wethouder Marinka Mulder afgelopen weekend begon kan nú al op veel steun rekenen.

Anita van Rootselaar
Renkum

Mulder vraagt aandacht voor de penibele financiële situatie waarin veel kleine gemeenten verkeren. Ze roept via de website stoplokalebezuinigingen.nl gemeenten, raadsleden en maatschappelijke organisaties op vóór 2 juli aan de noodbel te trekken. Op die dag heeft de Tweede Kamer een Algemeen Overleg over de financiële verhoudingen tussen rijk en gemeenten.

De Wageningse gemeenteraad vroeg maandag burgemeester en wethouders om alle maatschappelijke organisaties in de stad te stimuleren zich richting de Tweede Kamer uit te spreken. Mogelijk volgen meer gemeenten, zegt Mulder.

Komende week komt coalitiepartij PvdA met een motie voor een oproep voor een raadsbreed signaal naar Den Haag. De motie is mede ingediend door oppositiepartij GemeenteBelangen. Die partij stuurde deze week bovendien een open brief naar minister van Binnenlandse Zaken Kajsa Ollongren en minister van Financiën Wopke Hoekstra. 'Wij roepen met deze brief om hulp', schrijft de fractie. 'Het is pompen of verzuipen. Alle hens aan dek om te voorkomen dat inwoners nog verder in de problemen komen, voorzieningen verdwijnen en dorpen verloederen.'

Op Twitter komen intussen steeds meer steunbetuigingen binnen onder de hashtag #StopLokaleBezuinigingen. Raadsleden van onder meer Heerde, Heerenveen, Harlingen en Culemborg lieten via het kanaal weten de actie een warm hart toe te dragen.

Ook Lianne Busser, directeur van bibliotheek Veluwezoom, en Mariska Hulsewé van bewonersvereniging Vijf Dorpen in 't Groen steunen de noodkreet. Busser: „Als kleine gemeenten zo gekort worden, met ook nog de coronacrisis, dan zie ik het somber in voor de bibliotheken." Vorig jaar bezuinigde Renkum nog op de bieb, wat tot veel protesten leidde. „Als de gemeente dan luistert en wat doet, dan moeten we dat steunen", aldus Hulsewé.

GA

Bibliotheek duurder en minder vaak open

Bibliotheek Veluwezoom staat aan de vooravond van 'ingrijpende maatregelen' om de bezuinigingen van de gemeenten Renkum en Rheden op te kunnen vangen. De eerste gevolgen zijn al zichtbaar: vestigingen zijn minder vaak open en tarieven stijgen.

Marco Bouman
Renkum/Rheden

Leden van de bibliotheek krijgen per dinsdag 1 september te maken met de nieuwe openingstijden. De vestiging in Oosterbeek gaat op maandag uren later open dan gewoonlijk en sluit op zaterdag eerder de deuren.

Ook in Renkum en Velp (op vrijdagavond) en Dieren (op de donderdagen) gaat de 'bieb' soms tot tweeënhalf uur eerder dicht dan nu het geval is, om geld te besparen. De openingstijden van de jeugdbibliotheken in Doorwerth en Rheden veranderen niet.

Bibliotheek Veluwezoom moet het de komende jaren in de gemeente Rheden doen met een bezuiniging van circa 10 procent. De vestigingen in Renkum zien zich geconfronteerd met een besparing van een percentage dat bijna twee keer zo hoog ligt; zo'n 20 procent.

Allerlei acties om de boekenuitleen voor die kortingen te behoeden, hebben onvoldoende soelaas geboden, constateert directeur-bestuurder Lianne Busser. Zij ziet zich daarom genoodzaakt nu maatregelen te nemen.

> **Wij nemen deze maatregelen met pijn in het hart. Het kan echt niet anders**
> –Lianne Busser

Busser ziet de meeste kans geld te sparen door andere huisvesting, zoals ook geadviseerd door organisatieadviesbureau Tien, maar dat is een traject van lange adem. Daarom moeten ook concessies worden gedaan op gebied van de dienstverlening.

„Het is zaak kosten te besparen en inkomsten te verhogen", stelt Busser. Behalve de beperking van de openingstijden gaat het dan om het versoberen van de collectie. „Inkomsten verhogen we door de tarieven voor het gebruik van ruimtes in De Klipper (de Bibliotheek Oosterbeek) te verhogen én door de abonnementstarieven van de bibliotheek aan te passen."

De ruimtes in De Klipper zijn per 1 augustus duurder geworden, het lidmaatschap van de bibliotheek gaat per 1 januari meer kosten. De exacte tarieven worden later dit jaar bekendgemaakt. Busser hoopt dat de verhoging niet leidt tot een daling van het aantal leden.

„Wij weten maar al te goed dat het voor veel mensen niet mogelijk is om het lidmaatschap van de bibliotheek te betalen, ook al is dat relatief goedkoop", zegt de directeur-bestuurder van Bibliotheek Veluwezoom. „Wij nemen deze maatregelen met pijn in het hart. Maar het kan echt niet anders."

Balans

per 31 december 2020

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	521.810	679.531
Vlottende activa		
Kortlopende vorderingen en overlopende activa	97.664	112.940
Liquide middelen	694.399	495.945
Activa	**1.313.873**	**1.288.416**
Eigen vermogen	787.980	756.519
Voorzieningen	56.994	44.454
Vreemd vermogen		
Langlopende schulden		
Leningen langlopend o/g	60.000	75.000
Kortlopende schulden en overlopende passiva	408.899	412.443
Passiva	**1.313.873**	**1.288.416**

Rekening van baten en lasten

2020

	Rekening 2020	Begroting 2020	Rekening 2019
	€	€	€
Baten			
Inkomsten gebruikers	285.895	298.500	309.658
Specifieke dienstverlening	68.718	67.050	81.181
Exploitatiesubsidies gemeenten	1.839.125	1.876.716	1.848.641
Projectbaten	181.838	145.842	240.497
	2.375.576	**2.388.108**	**2.479.977**
Lasten			
Bestuur en organisatie	51.885	44.910	57.347
Huisvesting	452.314	418.645	392.550
Personeel	1.311.668	1.369.003	1.353.423
Administratie	79.664	85.281	86.997
Transport	711	1.000	1.018
Automatisering	133.781	121.959	130.187
Collectie en media	272.994	285.050	296.628
Specifieke kosten	41.098	36.172	44.173
	2.344.115	**2.362.020**	**2.362.323**
Resultaat	**31.461**	**26.088**	**117.654**

Toelichting op de balans

Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

De grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat zijn ten opzichte van het voorgaande jaar niet gewijzigd. De jaarrekening is opgesteld op basis van historische kosten. Voor zover niet anders wordt vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten worden toegerekend aan de periode waarin ze worden gerealiseerd. Lasten worden verantwoord in het jaar waaln ze voorzienbaar zijn.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingprijs onder aftrek van afschrijvingen of lagere bedrijfswaarde, rekening houdend met de vermoedelijke gebruiksduur. Ontvangen subsidies voor investeringen worden ten gunste van de verkrijgingsprijs van de investeringen gebracht. Afschrijving van investeringen vindt plaats met ingang van datum ingebruikname.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

grond	nihil
gebouwen	5-7-10-25%
inventaris	5-6,66-10-20%
automatisering	20%

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover nodig onder aftrek van voorzieningen voor oninbaarheid. De voorziening wordt bepaald op grond van een individuele beoordeling van de openstaande vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en staan per balansdatum ter vrije beschikking van de stichting.

Eigen vermogen

Binnen het eigen vermogen worden na besluit van het bestuur diverse bestemmingsreserves gevormd.

Bestemmingsreserves worden gevormd vanuit de resultaatbestemming. Onttrekkingen op de bestemmingsreserves vinden plaats middels rechtstreekse mutaties op het eigen vermogen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd voor verplichtingen waarvan het waarschijnlijk is dat zij zullen moeten worden afgewikkeld en waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengsten voor de geleverde diensten, subsidie- en overige opbrengsten en de exploitatiekosten.

Van de gebruikersinkomsten worden alleen de werkelijke ontvangen bedragen verantwoord, bij de contributies worden de vooruit ontvangen bedragen doorgeschoven naar de periode waar ze betrekking op hebben.

Opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen/waarin de opbrengsten zijn gederfd/waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich betreffende Stichting Bibliotheek Veluwezoom geen belangrijke gebeurtenissen voorgedaan na balansdatum.

E-BOOKS IN 2020

Sinds 2014 kunnen leden van de openbare bibliotheek e-books lenen. Elk jaar komen er steeds meer leden met een e-bookaccount bij en worden er meer e-books uitgeleend.
In deze infographic staan de belangrijkste cijfers over het gebruik van e-books in 2020 voor de Bibliotheek Veluwezoom.

de Bibliotheek online

Meest geleende e-books in 2020

1. De meeste mensen deugen — Rutger Bregman
2. De avond is ongemak — Marieke Lucas Rijneveld
3. Uit het leven van een hond — Sander Kollaard
4. 't Hooge Nest — Roxane van Iperen
5. De pest — Albert Camus

Geregistreerde accounts

Op 31 december waren er **1.167** accounts.

Leners

1.055 mensen leenden minimaal **1** e-book.

Uitleningen

Er werden in 2020 gemiddeld **2.143** e-books per maand uitgeleend.

Hoe werden de e-books gelezen?

Uitleningen per genre

Bron: de Koninklijke Bibliotheek

Uitgave van de Bibliotheek Veluwezoom
Ericaplein 5 • 6951 CP Dieren
tel. 0313 - 41 97 61 • info@bibliotheekveluwezoom.nl
www.bibliotheekveluwezoom.nl
Twitter @BiblVeluwezoom • @EduVeluwezoom
Facebook @debibliotheekveluwezoom
met dank aan: krantenknipsels van de Gelderlander

JEUGDBIBLIOTHEEK DOORWERTH
• MOZARTLAAN 2 • 6865 GB DOORWERTH • TEL. 026 - 333 49 82

DE BIBLIOTHEEK OOSTERBEEK / DE KLIPPER
• GENERAAL URQUHARTLAAN 1 • 6861 GE OOSTERBEEK • TEL. 026 - 333 49 82

DE BIBLIOTHEEK RENKUM
• EUROPALAAN 58 • 6871 BZ RENKUM • TEL. 0317 - 31 32 23

DE BIBLIOTHEEK DIEREN
• ERICAPLEIN 5 • 6951 CP DIEREN • TEL. 0313 - 41 54 76

JEUGDBIBLIOTHEEK RHEDEN
• HAVERWEG 16 • 6991 BS RHEDEN • TEL. 0313 - 41 54 76

DE BIBLIOTHEEK VELP
• GRUTTOSTRAAT 10A • 6883 CN VELP • TEL. 026 - 361 90 03

Overzicht ledenaantallen gemeente Rozendaal

peildatum:

leeftijd:	1-01-13	1-07-13	1-01-14	1-04-14	1-07-14	1-10-14	1-01-15	1-04-15	1-07-15	1-10-15	1-01-16	1-04-16	1-07-16	1-10-16	1-01-17	1-04-17	1-07-17	1-10-17	1-01-18	1-04-18	1-07-18	1-10-18	1-01-19	1-04-19	1-07-19	1-10-19	01-01-20	01-04-20	01-07-20	01-10-20	01-01-21	1-4-2021
0-11 jaar:	125	144	134	136	140	134	143	142	129	141	129	138	120	135	121	121	120	123	123	119	120	117	116	118	116	121	114	112	110	111	109	107
12-13 jaar:	26	21	33	31	31	31	33	35	35	30	28	31	32	33	35	37	37	43	44	45	44	47	45	46	50	44	51	49	46	42	44	40
0-13 jaar:	**151**	**165**	**167**	**167**	**171**	**165**	**176**	**177**	**164**	**171**	**157**	**169**	**152**	**168**	**156**	**158**	**157**	**166**	**167**	**164**	**164**	**164**	**161**	**164**	**166**	**165**	**165**	**161**	**156**	**153**	**153**	147
14 jaar:	13	20	16	12	12	15	14	11	11	12	17	18	22	19	12	13	13	17	17	17	17	18	19	18	18	24	25	25	25	23	21	24
15-17 jaar;	46	53	56	63	61	68	54	53	60	51	43	47	57	44	70	71	65	63	65	68	65	61	60	61	63	58	53	56	59	59	57	57
14-17 jaar:	**59**	**73**	**72**	**75**	**73**	**83**	**68**	**64**	**71**	**63**	**60**	**65**	**79**	**63**	**82**	**84**	**78**	**80**	**82**	**85**	**82**	**79**	**79**	**79**	**81**	**82**	**78**	**81**	**84**	**82**	**78**	**81**
18-20 jaar:	3	1	1	1	2	2	2	6	6	5	6	5	5	4	4	2	4	2	1	2	3	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18-64 jaar:	**100**	**102**	**94**	**86**	**84**	**78**	**80**	**82**	**83**	**82**	**81**	**79**	**79**	**78**	**75**	**70**	**73**	**70**	**70**	**68**	**69**	**71**	**69**	**66**	**68**	**65**	**57**	**62**	**61**	**62**	**65**	63
65 e.o:**	**75**	**78**	**69**	**65**	**63**	**62**	**62**	**62**	**60**	**62**	**61**	**58**	**59**	**58**	**58**	**58**	**57**	**56**	**57**	**60**	**59**	**57**	**58**	**57**	**56**	**54**	**52**	**54**	**53**	**53**	**50**	47
vrijwilligers																										**2**	**2**	**3**	**2**	**3**	3	3
instellingen*	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**3**	**2**	2	2
totaal:	**386**	**419**	**403**	**394**	**392**	**389**	**387**	**386**	**379**	**379**	**360**	**372**	**370**	**368**	**372**	**371**	**366**	**373**	**377**	**378**	**375**	**372**	**369**	**368**	**373**	**370**	**356**	**363**	**359**	**355**	**351**	**343**

*Het Integraal Kindcentrum heeft 2 betalende "educatieve" abonnementen (een expertiseabonnement voor de basisschool en een Boekstartabonnement voor Dagopvang en Peuteropvang)
Bij deze abonnementen horen z.g. groepspassen;
deze 13 gratis abonnementen worden niet meegeteld in het overzicht
Peuterspeelzaal De Eekhoorn heeft 1 educatief abonnement
****van de 50 65+ers is er geen bibliotheek-aan-huis-klant**

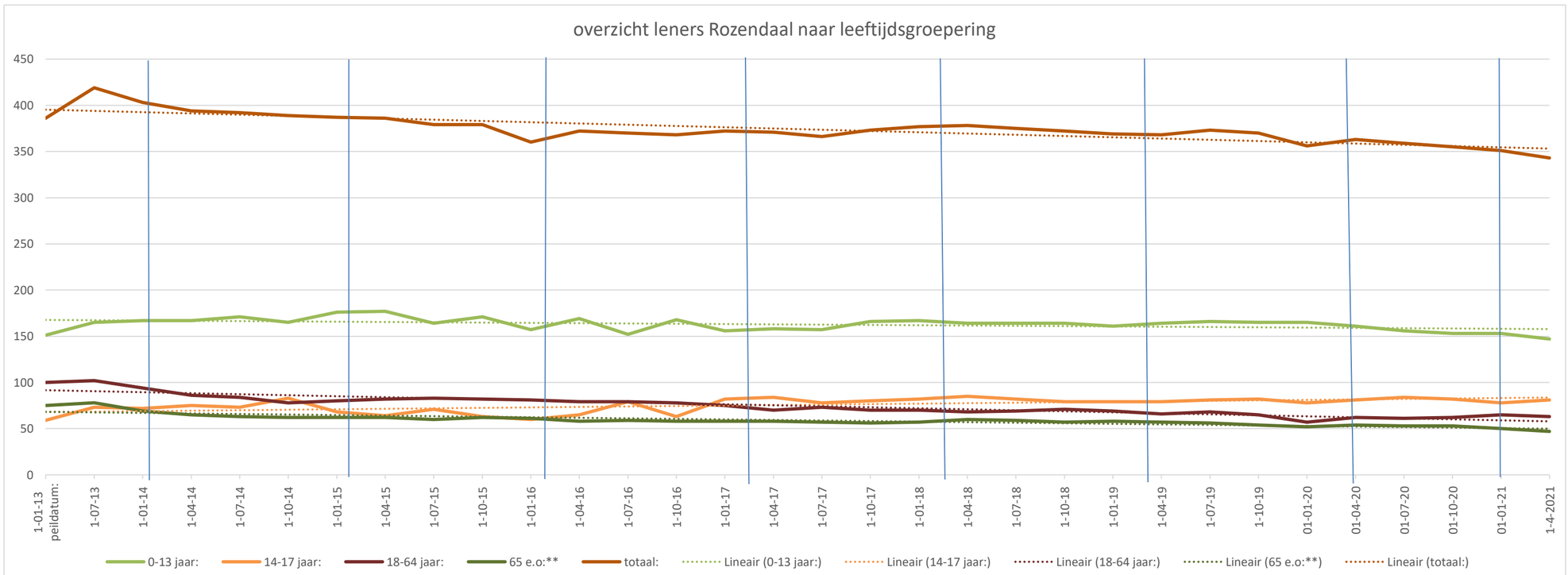

Concept-Besluitenlijst Commissievergadering Rozendaal

Datum	25-05-2021
Tijd	19:00 - 20:30
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	Digitaal
Toelichting	Openbare digitale vergadering van de vaste commissie van advies.

1 Opening Blok Algemene Zaken en Financiën

Aanwezig: De heer Diepenbroek (voorzitter), de heer Willemse en mevrouw Ter Brugge (Rosendael '74), de heren van den Akker en Jansen (PAK), de heren Zendijk en Bisterbosch (BGR), de heer Warmerdam (wethouder), de heer Logemann (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

Afwezig met bericht van verhindering: de heer De Jonge (vervangen door mevrouw Ter Brugge).

2 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Er zijn geen mededelingen.

- **Ingekomen stukken:**
  De heer Willemsen over ingekomen stuk 05.07.4: Managementletter 2020
- De heer Van de Akker, mevrouw Ter Brugge en de heer Zendijk over ingekomen stuk 04.16.1: Aanbiedingsbrief en concept-regionale agenda Groene Metropoolregio. Toezegging burgemeester om de raad tijdig (via de griffie) nader te informeren over de procedure met betrekking tot de raadsinformatieavond van 15 juni 2021.

3 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

4 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: Er zijn geen opmerkingen over de MOT-lijst.
- Agendapunt 6: Jaarrekening en/of begroting diverse samenwerkingsverbanden: Op een vraag van de heer Jansen over de formulering van het raadsbesluit, geeft de burgemeester aan dat het college tijdens de schorsing de formulering nader zal bezien en mogelijk een procedureel nieuw geformuleerd besluit aan de raad zal voorleggen. Vervolgens wordt besproken de raad een positief advies ten aanzien van het voorstel te geven.
- Agendapunt 7: Informatieprotocol en toe- en uittredingsregeling Groene Metropoolregio: Voorstel met positief advies naar de raad.

- Agendapunt 8: Wijziging van de gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio: Voorstel met positief advies naar de raad.

5 Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag

6 Schorsing

7 Heropening Blok Sociaal Domein

Aanwezig: De heer Diepenbroek (voorzitter), de dames Ter Brugge en Jurriens (R74), mevrouw Van der Pas en de heer Van den Akker (PAK), mevrouw Hupkes en de heer Bisterbosch (BGR), de heer Logemann (wethouder, de heer Warmerdam (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

8 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Er zijn geen mededelingen.

Ingekomen stukken:

- Mevrouw Jurriens over ingekomen stuk 05.12.6: De Lange Termijnagenda

9 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

10 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: Er zijn geen opmerkingen over de MOT-lijst.
- Agendapunt 10, Kredietvoorstel Sociaal Domein: Voorstel met positief advies naar de raad

11 Rondvraag

- Mevrouw Jurriens over de bijeenkomst van de jongerenraad
- Mevrouw Van der Pas over het Transformatieplan
- Mevrouw Hupkes over inburgering
- Mevrouw Ter Brugge over Scalabor

12 Schorsing

13 Heropening Blok Volkshuisvesting, RO, Milieu, Openbare Werken, Verkeer en Vervoer

Aanwezig: de heer Diepenbroek (voorzitter), de heren Van Gorkum en Hoek (R74), de heren Jansen en Boers (PAK), mevrouw Hupkes en de heer Ruseler (BGR), de heer

Warmerdam (wethouder), de heer Logemann (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

14 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Mededelingen:
Op een vraag van mevrouw Hupkes naar een mogelijke frictie tussen de adviesfunctie en de handhavingsfunctie van de ODRA, zegt wethouder Warmerdam toe dit na te gaan en de raad(scommissie) daarover te informeren.

Ingekomen stukken:
Er zijn geen opmerkingen over de ingekomen stukken.

15 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

16 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: De heer Van Gorkum over het plan van aanpak omgevingsvisie in relatie tot de aanstaande omgevingswet.
- Agendapunt 9, RES 1.0, Voorstel met positief advies naar de raad.

17 Rondvraag

- De Heer Ruseler over de verkeersveiligheid op de Kerklaan.
- De heer Ruseler over de staat van onderhoud van de Dorpspomp bij de Torckschool. Wethouder Warmerdam zegt toe dit met het Geldersch Landschap op te zullen nemen.
- De heer Van Gorkum over het fietspad achter de begraafplaats.
- De heer Jansen over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de aanpak van de verkeersproblematiek aan de Kerklaan.
- De heer Hoek over de verkeerssituatie bij De Del/Bergheideweg.
- De heer Boers over het plaatsen van houten paaltjes op De Del.
- De heer Van Gorkum over het voorzitterschap van de commissie.

18 Sluiting

Lijst van Moties en Toezeggingen (MOT) gemeenteraad Rozendaal

In de MOT-lijst worden naast de toezeggingen gedaan in de raads- en commissievergadering, ook de aanvaarde raadsmoties meegenomen

Moties

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Strekking motie	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling

Toezeggingen

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
11-2-20	Raad	Akoestisch rapport IKC Dorpsschool	De voorgestelde maatregelen naar aanleiding van het akoestisch rapport worden met de omwonenden besproken.	Warmerdam	De geluidsoverlast en het rapport maken deel uit van het lopende mediationtraject met de omwonenden.	Onbekend
3-11-20	Commissie	Plan van aanpak omgevingsvisie	Om het gedeelte van het beschikbaar gestelde krediet bestemd voor een MER-procedure, alleen daar voor te gebruiken	Warmerdam	De aanpak voor de omgevingsvisie is in voorbereiding. Na de zomer volgt een informatiebijeenkomst over de omgevingswet (en -visie)	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Rondvraag/notulen inzake Verlichting kunstwerk Kapellenberg	Om bij de raad terug te komen met een voorstel over het al dan niet herstellen van de verlichting van het kunstwerk op de Kapellenberg	Warmerdam	Een voorstel wordt uitgewerkt.	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Wijziging APV	Om in de eerste helft	Weststeijn	Ambtelijk zijn voorbereidingen	September 2021

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
			van 2021 bij de raad terug te komen met een voorstel om integraal een nieuwe APV vast te stellen, waarbij ten aanzien van alle artikelen heroverweging mogelijk is.		gestart. De beoogde behandeling in de raadscommissie van juli bleek helaas niet haalbaar. Het voornemen is een nieuwe APV in september aan commissie en raad voor te leggen.	
25-5-21	Commissie	Gemeenschappelijke regelingen	Bij de ODRA te informeren naar een mogelijke frictie tussen de adviesfunctie en de handhavingsfunctie	Warmerdam	Schriftelijk afgedaan met een bericht via de griffie aan de raad. Voorstel: actie als afgedaan beschouwen.	6 juli 2021
25-5-21	Commissie	Dorpspomp Torckschool	Om bij eigenaar Geldersch Landschap aandacht te vragen voor de slechte staat van onderhoud van de dorpspomp.	Warmerdam	Er is contact geweest met GLK en zij onderzoeken op welke wijze de dorpspomp het beste gerepareerd kan worden. Voorstel: Actie als afgedaan beschouwen.	6 juli 2021
25-5-21	Commissie	Lange Termijn Agenda Sociaal Domein	De mogelijkheid/-wenselijkheid van een Lange termijnagenda Sociaal domein te bekijken en dit aan het Presidium voor te leggen	Logemann	In het Presidium is besproken om geen Lange Termijnagenda voor het Sociaal Domein op te stellen. De portefeuillehouder zal de raad op de hoogte houden over relevante ontwikkelingen. Voorstel: Actie als afgedaan beschouwen	6 juli 2021

Nota bene: De in rood aangegeven status/voortgang c.q. planning afhandeling is gewijzigd ten opzichte van het in de voorgaande raadsvergadering overgelegde overzicht.

Gemeente ROZENDAAL

Raadsvergadering 6 juli 2021

Concept-lijst ingekomen stukken en mededelingen

Memo's/notities van B&W voor de raad	B&W stellen voor
Lokaal Preventieakkoord: 06.11-1	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief woonagenda Arnhem e.o.: 06-11-2	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief Evaluatie Transformatieplan 2.0 Sociaal domein gemeente Rheden: 06-18-2	Voor kennisgeving aannemen
Herbenoeming lid Raad van Toezicht scholengroep Veluwezoom: 06-25-1	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief Preventieakkoord Volksgezondheid: 06-25-2	Voor kennisgeving aannemen
Raadsinformatiebrief verstedelijkingsstrategie: 06-25-3	Voor kennisgeving aannemen
Vaststelling subsidie 2020 Bibliotheek 06-25-4	Voor kennisgeving aannemen

Ingekomen stukken door raads-/commissieleden opgevoerd ter bespreking
Lokaal Preventieakkoord Rheden Rozendaal 06-11-1

Er zijn tot op heden nog geen stukken aangebracht voor de lijst van ingekomen stukken voor de raadsvergadering van 6 juli 2021.

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Woonagenda Subregio Arnhem e.o. 2021-2023

Adviseur : R. Berendsen
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 2 juni 2021

Aan de Raad

Inleiding
Ter kennisname treft u in de bijlage van deze notitie de 'Woonagenda Subregio Arnhem e.o. 2021-2023' aan, de Woonagenda is op 20 april 2021 door het college vastgesteld en op 25 mei 2021 door de provincie Gelderland.

In de subregio Arnhem e.o. werken de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, en Rozendaal op een praktische manier samen aan het thema wonen. Dat doen we op basis van vraagstukken die lokaal spelen en vraagstukken die bovenlokaal belangrijk zijn. Maar uiteraard doen we dat ook met het oog op afspraken met de provincie over afstemming van woningbouwplannen. Samen zoeken we meerwaarde op bovengemeentelijk niveau en informeren en inspireren we elkaar op thema's die ertoe doen.
Bijgevoegde woonagenda bevat de opgaven en acties die centraal staan binnen de subregionale samenwerking op het gebied van wonen.

Woonagenda Subregio Arnhem e.o. 2021-2023
De afgelopen jaren hebben er in de regio Arnhem-Nijmegen belangrijke ontwikkelingen afgespeeld in het kader van de Groene Metropoolregio en de Woondeal.
In de Woonagenda is uiteengezet hoe we ons als subregio tegenover deze ontwikkelingen verhouden en welke acties we willen uitvoeren om te werken aan de ambities die eerder op regionaal en/of lokaal niveau zijn vastgesteld. Door middel van de Woonagenda geven we verder uitvoering aan opgaven rondom 'versnelling', 'betaalbare woningen', toekomstbestendige voorraad', 'focus op doelgroepen'.

Tussentijds blijven we ontwikkelingen volgen en toetsen we of we goed genoeg aansluiten bij opgaven en knelpunten die we lokaal tegenkomen. Het woningmarktonderzoek en de regionale monitor zijn daarbij belangrijke ijkpunten.
In de Woonagenda is per thema de opgave geschetst en wordt aangegeven wat we als subregio kunnen bijdragen. De rol van Rozendaal binnen de (sub)regio is beperkt, omdat de woningmarkt regionaal functioneert is het wel van belang om de subregionale woonagenda vast te stellen.
In de Woonagenda zijn geen nieuwe beleidsuitgangspunten opgenomen. De agenda is vormgegeven als vervolg op regionale ontwikkelingen en stipt de thema's uit de Woondeal aan. De subregionale agenda bevat dan ook hoofdzakelijk een vertaalslag van deze thema's en beziet op welke inspanningen en thema's we elkaar in de subregio ondersteunen en aanspreken.

Eén onderdeel van de Woonagenda vraagt om een korte toelichting. Op pagina 4 en 5 is als richtsnoer de huishoudensgroei opgenomen zoals naar voren is gekomen in het Woningmarktonderzoek 2019 dat door Companen is uitgevoerd. Door de ontwikkeling van de wijk de Del en de nieuwbouw op de Steenhoek is de groei, welke als richtsnoer is opgenomen ingevuld.

Communicatie
De Woonagenda is vastgesteld door alle colleges in de subregio. Binnen de subregio is afgesproken dat na de vaststelling alle gemeenteraden worden geïnformeerd. Op 25 mei 2021 heeft de provincie de Woonagenda ook vastgesteld.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,	Ester Weststeijn,
Secretaris	Burgemeester

Bijlage(n)
1. Woonagenda Subregio Arnhem e.o. 2021-2023

Woonagenda subregio Arnhem e.o.

2021 t/m 2023

26 maart 2021

1. Inleiding

In de subregio Arnhem e.o. werken de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Renkum en Rozendaal op een praktische manier samen aan het thema wonen. Dat doen we op basis van vraagstukken die lokaal spelen en vraagstukken die bovenlokaal belangrijk zijn. Maar uiteraard doen we dat ook met het oog op afspraken met de provincie over afstemming van woningbouwplannen. Samen zoeken we meerwaarde op bovengemeentelijk niveau en informeren en inspireren we elkaar op thema's die er toe doen.

1.2 Regio in beweging

We starten niet vanuit een nulpunt. Er is veel in beweging op de woningmarkt en in onze regio. En we hebben best wat voor elkaar gekregen in samenwerking met elkaar. Een kort overzicht:

- In 2018 hebben we een regionale **Woonagenda** voor de subregio Arnhem e.o. opgesteld. Focus in die agenda lag op: betaalbaar, passend en goed, duurzaamheid en wonen-zorg, en 'verschil maken';
- We hebben op regionaal niveau een **woningmarktonderzoek** uitgevoerd en een **monitor** gemaakt. We hebben hiermee richting voor de toekomst én een achteruitkijkspiegel om de juiste keuzes te maken;
- De provincie Gelderland heeft een **Actieplan Wonen** opgesteld. Met betrekking tot de (sub)regionale agenda's stelt het Actieplan van de provincie dat het een belangrijk instrument blijft. Elke 3 jaar moet een actualisatie plaatsvinden.

Daarnaast vormen de Groene Metropoolregio en de Woondeal Arnhem-Nijmegen belangrijke kaders.

Groene Metropoolregio: visie en agenda

- **Verbonden** regio: snel, comfortabel, veilig, schoon en betrouwbaar
- **Productieve** regio: structuurversterking en innovatiekracht
- **Circulaire** regio: circulaire topregio met internationale zichtbaarheid
- **Groene** groeiregio: regie op groei, balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit
- **Ontspannen** regio: groei in balans met goede leefkwaliteit en aantrekkelijkheid

Woondeal

De gezamenlijke ambitie

- functioneren van de woningmarkt in de regio structureel verbeteren
- woningbouwproductie op niveau brengen, met oog voor circulariteit en duurzaamheid
- leefbaarheid verbeteren

De thema's

- Woningbouwopgave en versnelling
- Betaalbaarheid
- Groen en circulair
- Leefbaarheid
- Verstedelijking en gebiedsontwikkeling
- Specifieke doelgroepen en overige thema's

Relevant is daarnaast nog dat gewerkt wordt aan een **regionale Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley:** een ruimtelijke kader voor de langere termijn (2040). En voor een goede uitvoering van de mooie voornemens wordt met ingang van het 1e kwartaal van 2021 gewerkt volgens nieuwe principes van de versterkte regionale samenwerking.

1.3 Wat zien we in de subregio?

Wellicht belangrijker dan deze beleidsmatige context is wat er in de woningmarkt aan de hand is. Economie en woningmarkt hebben een stevig herstel doorgemaakt na de economische crisis van begin jaren 10. Betaalbaarheid staat voor veel mensen onder druk, schaarste is hard toegenomen. En de bouwproductie is vooralsnog niet groot genoeg om hierin verbetering aan te brengen. In het woningmarktonderzoek komt een aantal knelpunten naar voren dat aandacht vraagt in (sub)regionaal en lokaal woonbeleid.
In 2020 zijn we overvallen door een wereldwijde pandemie. Vooralsnog lijkt het effect op de woningmarkt nog beperkt: prijzen op de koopmarkt blijven stijgen, woningtekort blijft groot. Maar gevreesd wordt dat de consequenties voor de tweedeling in de samenleving groot zullen zijn (toename werkloosheid,

betalingsproblemen, sociale problematiek en woonoverlast in wijken en 'achter de voordeur'). En mogelijk heeft de pandemie impact op de woonwensen van mensen. De toekomst is vooralsnog onzeker.

1.3 Deze agenda: bod op de Woondeal, praktisch, flexibele koers, niet dubbel werk doen

De drukte en dynamiek in samenleving én de samenwerking op het gebied van het wonen in de regio is daarmee helder. Hoe kunnen we de subregionale Woonagenda dan plaatsen in deze dynamiek, zonder de complexiteit nog verder te vergroten? Een aantal principes staat centraal in onze subregionale samenwerking:

- we steken de agenda praktisch in, kort maar krachtig;
- we bouwen voort op de kracht van de subregionale samenwerking: dicht op de dagelijkse praktijk op lokaal niveau, elkaar informeren en inspireren, taken verdelen waar mogelijk en woningbouwontwikkelingen met elkaar afstemmen;
- lokaal wat lokaal kan, subregionaal wanneer toegevoegde waarde biedt;
- samen zorgen we er voor dat we geen dubbel werk doen.

Met deze woonagenda geven we verdere invulling aan de Groene Metropoolregio en de Woondeal. Daar zijn immers de belangrijkste opgaven en richtingen benoemd. Wij brengen de voornemens een stap verder door waar mogelijk concreet aan te geven waar en hoe we die verder brengen (welke gemeente draagt wát bij aan de voornemens uit de Woondeal?).
De agenda is niet in beton gegoten. Ontwikkelingen zijn immers niet altijd goed te voorzien. Tussentijds blijven we ontwikkelingen volgen en toetsen we of we goed genoeg aansluiten bij opgaven en knelpunten die we lokaal tegenkomen. Het woningmarktonderzoek en de monitor zijn daarbij belangrijke ijkpunten.

1.4 Leeswijzer

- In hoofdstuk 2 beschrijven we de subregionale opgaven, de bijdragen die wij in de subregio Arnhem e.o. leveren aan de Groene Metropoolregio en de Woondeal. Per thema maken we duidelijk wat we gaan doen;
- In hoofdstuk 3 gaan we in op de vraag hoe we het gaan doen (een beknopt uitvoeringsprogramma);
- In de bijlage gaan we kort in op de woningbehoefte en opgaven voor het wonen (op basis van het woningbehoefteonderzoek).

2. De subregionale opgaven

Wij zien voor de komende jaren de volgende opgaven op het gebied van het wonen in de subregio Arnhem e.o.. Deze thematiek sluit aan bij de opgaven uit de Woondeal en geven invulling aan de ontspannen, groene en circulaire regio:

	Thema's	**Opgaven**
	Sneller	Kwantitatieve opgave Adaptief programmeren Afstemming initiatieven
	Betaalbaar	Betaalbaarheid in huur en koop Betaalbare verduurzaming
	Toekomstbestendige voorraad	Flexibiliteit Groen en circulair Leefbaarheid, jaren 60/70 wijken
	Focus op doelgroepen	Arbeidsmigranten Woonwagenbewoners Wonen-zorg

2.1 Sneller

Onze aanpak: wat gaan we doen

In onze aanpak sluiten we aan bij de kaders uit de Woondeal en formuleren wij onze bijdrage daaraan:

- harde plannen realiseren
- zachte plannen hard maken
- versnellen
- adaptief programmeren
- monitoring

1. Kwantitatieve opgave

De huishoudensgroei tot 2030 conform tabel 1 is richtsnoer voor de woningbouwontwikkeling in onze subregio. Vanzelfsprekend landt een groot deel van de opgave in stad Arnhem, maar ook Lingewaard en Overbetuwe kennen een relatief forse opgave.

Tabel 1. Huishoudensgroei tot 2030 in subregio en gemeenten

	Inloop woningtekort tot 2%	Huishoudensgroei 2019-2025	Huishoudensgroei 2025-2030	Totaal 2019-2030
subregio Arnhem	**1.150**	**7.830**	**3.530**	**12.510**
Arnhem		4.500	2.370	**6.870**
Lingewaard		1.130	430	**1.560**
Overbetuwe		1.400	410	**1.810**
Renkum		420	130	**550**
Rheden		340	150	**490**
Rozendaal		40	40	**80**

Bron: Woningmarktonderzoek 2019, Companen

Zacht hard maken, projecten in beeld voor versnelling
Veel van de plancapaciteit is nog 'zacht'. Daarnaast is de totale plancapaciteit onvoldoende als we rekening houden met reguliere planuitval c.q. -vertraging. Op korte termijn zetten we in op het versneld benutten van de beschikbare planologische capaciteit. Iedere gemeente van de subregio Arnhem zet zich daarvoor in. Dat doen we in eerste instantie door locaties die nu nog 'zacht' en 'potentieel' zijn juridisch 'hard' te maken. In een aantal grotere projecten in de subregio Arnhem achten wij een versnelling mogelijk (zie schema).

Arnhem	**Rheden**	**Overbetuwe**	**Lingewaard**	**Renkum**
Stadsblokken - Meinerswijk	Velp-Zuid	De Pas (Elst)	Driegaarden	De HES
Centrum - Oost Arnhem	Rhederhof Rheden (Snelle 100)	Driel Zuid Oost	Vleumingen	Doorwerth - Centrum
Spoorknoop - Oost Arnhem	Bloemershof			
Arnhem - West	Imboslaan			
Presikhaaf III				
Malburgen - West				
Elderveld/Kronenburg-Vredenburg				

In de subregio houden we de voortgang in de gaten en delen we ervaringen. Doel is om de planvoorraad in 2021 op peil te hebben (130% van de te halen productie). In het tweede kwartaal van 2021 maken we op basis van de dan geactualiseerde monitor de stand van zaken op en trekken we conclusies voor eventuele vervolgstappen. Duidelijk is dat meer nodig is om de versnelling te realiseren (waaronder in ieder geval menskracht). Per locatie brengen we in beeld wat er nodig is om te versnellen. Dat agenderen we in de subregio en bij de provincie. Het thema staat verder prominent op de agenda van de versnellingstafel van de Woondeal. Wij volgen dat nauwlettend.

Middellange termijn: aanvullende bouwlocaties nodig
Daarnaast zijn op middellange termijn aanvullende nieuwbouwlocaties nodig. We zetten daarbij in op het benutten van kansen op inbreidings- en transformatielocaties. Daarbij maken we gebruik van het provinciale programma SteenGoed Benutten. Daarnaast agenderen we uitbreidingslocaties, als inbreiding onvoldoende soelaas biedt voor voldoende en snelle nieuwbouw. Op dit moment wordt ook gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Deze richt zich op de *middellange en lange termijn.* In deze strategie worden ontwikkelprincipes voor nieuwe locaties in beeld gebracht: spelregels en kaders (dus nog

geen concrete locaties). We volgen de voortgang en leveren per gemeente input. Resultaten (ook tussentijds) bespreken we op subregionaal niveau en we beoordelen het in het kader van deze Woonagenda. Waar het aan de orde is, vormen keuzes input voor de lokale Omgevingsvisies.

Knelpunt is de beperkte ambtelijke capaciteit. In de Woondeal hebben Rijk en provincie aangeboden aanvullende expertise en waar mogelijk ambtelijke capaciteit ter beschikking te stellen om de regio te ondersteunen. Ook uitwisseling van ambtelijke capaciteit tussen gemeenten behoort tot de mogelijkheden. De gemeenten van de subregio Arnhem benaderen de provincie/Rijk actief als aanvullende ambtelijke capaciteit nodig is. Dit doen we op basis van cofinanciering, waarbij de subregionale gemeenten ook zoeken naar mogelijkheden die zij zelf hebben. Samen houden we in de gaten of bestaande regelingen voldoende soelaas bieden en tot resultaat leiden.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Stand van zaken planvoorraad in beeld brengen, op basis van monitor	Procesregisseur
Inventarisatie versnellingslocaties: wat is nodig om echt te versnellen?	Procesregisseur trekt
Aansluiten bij tempotafel versnelling (inclusief terugkoppeling in subregio)	Overbetuwe, Renkum en Arnhem
Input leveren en kritisch volgen verstedelijkingsstrategie	Iedere gemeente voor zich
Agenderen verstedelijkingsstrategie in subregionaal overleg	Procesregisseur

2. Adaptief programmeren

Conform Woondeal zien wij de werkwijze van adaptief programmeren als instrument om te borgen dat er steeds voldoende potentiële bouwplannen klaarliggen om vertraging en uitval zoveel mogelijk te beperken. Voor de gewenste continue bouwproductie op de lange termijn is het nodig tijdig zicht te hebben op de toekomstige potentiële locaties. Daarom zorgen we in de subregio voor een totale planvoorraad tot en met 2030. Daarbij houden we rekening met planuitval (planvoorraad richten op 130% van de woningbehoefte). Deze bestaat uit zowel voldoende “harde” plannen als voldoende zachte plannen waarvoor de planvorming nog plaatsvindt.
We zetten onze werkwijze die we sinds de vorige Woonagenda hebben georganiseerd voort. Zoals eerder met elkaar besloten, is een goede sturing op projecten (voortgang, kwantitatief en kwalitatief programma) de verantwoordelijkheid van gemeenten. Gemeenten gebruiken hiervoor onder andere de Handreiking Voorzienbare Bouwplicht (indien van toegevoegde waarde). We delen ervaringen en goede voorbeelden. Daarnaast spreken we af dat we 2 keer per jaar de stand van zaken van de voortgang van de bouwproductie en werking van de sturing op programmering opmaken en evalueren. Waar nodig schakelen we provincie of Rijk in voor ondersteuning bij adaptief programmeren (bijvoorbeeld voor contractvorming).

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Werkwijze voortzetten	Iedere gemeente
Optimale sturing op bouwprogramma’s	Iedere gemeente
2 x per jaar stand van zaken en voortgang toetsen (op basis van monitor en planmonitor provincie Gelderland)	Procesregisseur

3. Afstemming initiatieven

De bovengemeentelijke afstemming van woningbouwinitiatieven is een belangrijke stap in het kader van de planbeoordeling door de provincie. We zetten onze werkwijze met betrekking tot afstemming van initiatieven door in aangepaste vorm:

- Plannen zijn in principe akkoord als ze voldoen aan kwaliteitscriteria uit de subregionale Woonagenda (zie kader hieronder). We zien het als een verantwoordelijkheid van de gemeenten om deze criteria op basis van lokaal maatwerk uit te werken en toe te passen;
- Plannen waar sprake is van uitbreiding buiten bestaand stedelijk gebied worden altijd in ambtelijk en bestuurlijk overleg afgestemd;
- 2x per jaar delen we met elkaar het overzicht van nieuwe plannen en de voortgang van de bouwproductie kwantitatief en kwalitatief, mede op basis van de monitor: liggen we kwantitatief op koers, spelen we voldoende in op de kwalitatieve woningbehoefte?

Kwaliteitscriteria nieuwe bouwplannen

- Behoefte (inspelen op mismatch Woningmarktonderzoek, juiste woning op de juiste plek)
- Betaalbaarheid, minimaal 50% van nieuwe initiatieven
- Ambities duurzaamheid, levensloopbestendigheid
- Nieuwe woonvormen (waaronder flexibele, tijdelijke concepten) en innovatieve woonmilieus
- Bijdrage aan gevarieerde wijkopbouw (kwetsbare wijken)
- Inbreiding voor uitbreiding, tenzij …
- Circulaire leefomgeving, natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen
- Eventueel: beoordeling financieel/juridische gevolgen

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Werkwijze afstemming in aangepaste vorm voortzetten	Iedere gemeente
2 x per jaar stand van zaken en voortgang toetsen (op basis van monitor en planmonitor provincie Gelderland)	Procesregisseur

2.2 Betaalbaar

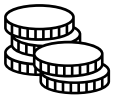

Onze aanpak

In onze aanpak sluiten we aan bij de kaders uit de Woondeal en formuleren wij onze bijdrage daaraan:

- 50% van de zachte plannen worden gerealiseerd in de betaalbare categorie, iedere gemeente neemt eigen verantwoordelijkheid;
- betaalbare verduurzaming;
- kwalitatieve mismatch (doorstroming ouderen, kleine huishoudens, inclusieve wijken).

1. Betaalbaarheid in huur en koop

Er is een grote behoefte aan betaalbare woningen. De sociale huur is goed te borgen in afspraken met de woningcorporaties. Maar voor middenhuur en goedkope/middeldure koop is dit lastiger. Bij realisatie lopen gemeenten aan tegen de gestegen marktprijzen en ontwikkelaars die aangeven geen goedkope woningen meer te kunnen realiseren. Toevoegingen in deze segmenten vragen creativiteit in te realiseren producten en aanvullende instrumenten.

Belangrijk is inspanningen te richten op borgen dat de woningen gebouwd worden, betaalbaar zijn, bij de juiste doelgroep terecht komen én op termijn voor hen beschikbaar blijven. De gemeenten van de subregio Arnhem e.o. zetten daarvoor verschillende instrumenten in, waaronder bijvoorbeeld:

- borgen van een goed programma door vroegtijdig wensen en eisen duidelijk te maken en te communiceren met initiatiefnemers. Op basis daarvan anterieure- c.q. ontwikkelovereenkomsten sluiten;
- publiekrechtelijk instrumentarium: doelgroepenverordening en bestemmingsplannen;
- kleinere woningen met passende prijs/kwaliteitverhouding (bijvoorbeeld kleine eengezinswoningen, tiny- of skinny-houses;
- verkoop van sociale huurwoningen in deze segmenten;
- meer ruimte in sociale huur bieden aan mensen die in de goedkope koop onvoldoende aan een passende woning kunnen komen (prestatieafspraken met corporaties of afspraken met bouwers);
- grondbeleid, erfpacht, terugkoopregelingen, anti-speculatiebedingen etc.;
- tijdelijke woonvormen.

In de subregio Arnhem gaan we uit van bouwen conform de lokale behoefte uit het woningmarktonderzoek. Hierbij houden we rekening met eventuele tegenvallende welvaartsscenario's, de mismatch in de sociale voorraad en de huidige grote druk op de sociale huursector. We hebben eveneens aandacht voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen, die niet allen in het woonbehoefte-onderzoek zijn meegenomen. Wel houden we de opgave voor sociale huur in overleg met de corporaties opnieuw tegen het licht: is de opgave uit het woningmarktonderzoek nog steeds voldoende, of is de druk als gevolg van de Coronacrisis inmiddels een stuk hoger?
Iedere gemeente in de regio draagt naar behoefte bij aan de opgave voor de realisatie van sociale huurwoningen in de periode tot 2030. Daarnaast vraagt realisatie van middeldure huur en goedkope/betaalbare koop specifieke aandacht. Doel is om per gemeente minimaal 50% van de nieuwbouw van nieuwe plannen te realiseren in de betaalbare categorie (conform Woondeal)[1]. Daarbij is het ook van belang om aan te sturen op een goede differentiatie van nieuwbouw koop onder de NHG-grens (dus indien mogelijk ook sociale koop en bijvoorbeeld rond 2,5 ton). Onze gemeenten hebben vooralsnog de volgende inzet. Op subregionaal niveau toetsen we de plannen op deze doelstelling en monitoren we de voortgang hiervan.

Arnhem	Rheden	Overbetuwe*	Lingewaard	Renkum
Minimaal 30% van de nieuwe plancapaciteit in de sociale huur (differentiatie tussen wijken)	• Transformatie: +100 woningen in draagkrachtige wijken, -100 woningen in kwetsbare wijken • voornemen om 70% van het bouwprogramma in betaalbaar te realiseren	• +300 nieuwe sociale huurwoningen • 300 sociale huur voor compensatie transformatie, verkoop e.d. • +150 middenhuur • +700 koop tot NHG-grens	• +250 sociale huurwoningen • totale opgave ruim 480 (inclusief vervanging sloop/verkoop) • circa 100 middeldure huur • 250-300 goedkope koop tot € 230.000 • +150-200 tussen € 230.000 en NHG-grens	+ 70 sociale huur woningen

** onder voorbehoud nieuwe Woonagenda*

We verkennen de rol die woningcorporaties en/of marktpartijen kunnen spelen bij een aantal van bovengenoemde instrumenten. Daarnaast vragen wij van de provincie snelle ontwikkeling van ondersteunende instrumenten, zoals subsidieregeling betaalbare woningen, doorstroomregeling sociale huur, verkenning naar KoopGarantfonds en Starterslening (medefinanciering door de provincie). In de subregio maken we hierover nadere afspraken.
Aanvullend zetten de gemeenten Arnhem en Lingewaard doorstroommakelaars in. Vanuit de onze subregio sluit de gemeente Lingewaard aan bij de uitwerking van actie 10 uit het Actieplan Wonen van de provincie (uitwerking doorstroommakelaar). Ervaringen hiermee worden in de subregio gedeeld. De overige regiogemeenten overwegen ook met doorstroommakelaars te werken.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
50% van plannen in betaalbare categorie	Iedere gemeente
Set afspraken over inzet instrumenten opstellen	Procesregisseur
Ervaringen delen over doorstroommakelaar	Gemeenten Arnhem en Lingewaard
Aansluiten bij actie doorstroommakelaar provincie	Gemeente Lingewaard
Beknopte update analyse druk op sociale huursector	Procesregisseur
Discussie met corporaties/marktpartijen over toekomst sociale huur en instrumentarium (op basis van update analyse)	Procesregisseur i.s.m. gemeente Arnhem
Aansluiten bij tempotafel betaalbaarheid/conceptueel bouwen	Gemeente Renkum en/of Rheden

[1] De provincie Gelderland hanteert in haar Actieplan Wonen 2020-2025 afwijkende prijsgrenzen voor de betaalbare categorie.

2.3 Toekomstbestendige voorraad

Onze aanpak

In onze aanpak sluiten we aan bij de kaders uit de Woondeal en formuleren wij onze bijdrage daaraan:

- Sterke, toekomstgerichte, gedifferentieerde wijken
- Jaren 60-70-wijken: oplossen mismatch in combi met energietransitie en klimaatadaptatie
- Verstedelijking en gebiedsontwikkeling
- Vormgeven circulaire leefomgeving
- Natuurinclusief bouwen
- Klimaatadaptief bouwen
- Betaalbare verduurzaming

1. Betaalbare verduurzaming

Gemeenten in de subregio zijn volop aan de slag met de energietransitie. Alle gemeenten hebben zich gecommitteerd aan de landelijke doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Zoals de Woondeal stelt, is over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de energietransitie veel te doen en nog veel onduidelijk. Uitgangspunt is, dat het verduurzamen van de woningvoorraad moet leiden tot betaalbare woningen en niet mag leiden tot hogere woonlasten. Iedere gemeente is bezig met een Transitievisie Warmte. Extra aandacht daarbij verdient het tegengaan van energiearmoede. Rijk, provincie en regio bespreken aan de hand van dit inzicht welke gerichte ondersteuning nodig is. We delen ervaringen die gemeenten opdoen met verduurzaming van de woningvoorraad.

Zo gaat Vivare in de **gemeente Rheden** aan de slag met het verduurzamen van honderden woningen. Woningen die voorlopig niet worden verduurzaamd, krijgen zonnepanelen. Door particulieren wordt flink gebruikt gemaakt van de duurzaamheidslening, waardoor zij hun woningen kunnen verduurzamen. In de wijk Stenfert maakt verduurzaming onderdeel van een integrale wijkaanpak (fysiek en sociaal).

De **gemeente Lingewaard** heeft haar Warmtevisie begin 2021 vastgesteld. In de wijk Zilverkamp werken partijen samen in de projectgroep Wijk van de Toekomst (werkgroep duurzaam Zilverkamp, gemeente Lingewaard, platform Zilverkamp, woningbouwcorporatie Waardwonen, netbeheerder Alliander, Waterschap Rivierenland en energiecoöperatie Lingewaard Energie). Lingewaard heeft 4,2 miljoen euro van het Rijk ontvangen. Hiermee wil de gemeente 600 tot 700 woningen in de Zilverkamp van het gas af krijgen door het maken van een duurzaam warmtenet. Daarmee blijft Zilverkamp een mooi voorbeeld en proeftuin voor ontwikkelingen elders in de subregio.

In de **gemeente Overbetuwe** is de Warmtevisie ook al vastgesteld. Deze is gezamenlijk met o.a. corporaties tot stand gekomen en de corporaties hebben zich hieraan gecommitteerd. Bepaald is welke gebieden binnen de gemeente kansrijk lijken om de eerste stappen in te zetten, wat die stappen kunnen zijn en wat er voor nodig is om ze te zetten. Er zijn nog geen keuzes gemaakt voor de overgang naar aardgasvrij. Een kwartiermaker gaat het proces nader vormgeven (wijze van samenwerking, rolverdeling, intentieovereenkomst/ startdocument).

De **gemeente Arnhem** experimenteert met het combineren van de energieopgave in de wijken met de aanpak van de sociaaleconomische opgave. De Arnhemse aanpak kenmerkt zich door het nadrukkelijk betrekken van hun bewoners bij de opgave. Verduurzaming maakt integraal onderdeel uit van de aanpak van Arnhem-Oost (Samenwerkingstafel Woondeal, zie ook hieronder bij punt 4).

De **gemeente Renkum** is momenteel bezig met het opstellen van haar Transitie Visie Warmte. Daarnaast heeft zij in Heveadorp een Wijk van de Toekomst, die op het moment de voorkeursalternatieven voor aardgas aan het bekijken is. Vanuit het dorp zelf is het initiatief genomen om te onderzoeken wat de mogelijkheden hiervoor zijn. Bewonersinitiatieven zijn er ook in een vijftal wijken, verspreidt over de gemeente, waar buurtbewoners elkaar enthousiasmeren over het verduurzamen van hun huizen. En er is een Toekomstbestendig Wonen Lening die particuliere woningeigenaren helpt in het financieren van de verduurzaming van hun woning.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Gemeenten maken uiterlijk 2021 Transitievisies Warmte	Iedere gemeente
Gemeenten maken vervolgens wijkuitvoeringsplannen	Iedere gemeente
Themasessie goede voorbeelden wijkaanpak	Gemeente Arnhem
Ervaringen delen	Iedere gemeente

2. Flexibiliteit

Flexibiliteit in de woningbouwprogrammering is van belang om goed in te blijven spelen op de behoeften. Maar flexibiliteit kan zich ook uiten in flexibele of tijdelijke woonvormen. Deze woningen (nieuwbouw of transformatie van bestaand vastgoed) kunnen een belangrijke rol spelen bij het verminderen van de krapte op de woningmarkt op korte termijn. We verkennen samen met de provincie op welke locaties flexibele woonvormen in de subregio gerealiseerd kunnen worden. Tevens maken we gebruik van het door de provincie in te richten digitale platform met relevante informatie.

De **gemeente Rheden** levert haar bijdrage door kleinschalig in te zetten op het toevoegen van tijdelijke tiny houses. Hiervoor wordt nog een tijdelijke locatie gezocht.

Ook de **gemeente Lingewaard** experimenteert met tijdelijke woningbouw. Op dit moment is een locatie met 8 tijdelijke woningen in beeld. Naar andere locaties wordt nog gezocht, maar de gemeente constateert dat het een lastige opgave blijft.

De **gemeente Renkum** is met verschillende partijen in gesprek om een project met tiny houses van de grond te krijgen. Er is een locatie in beeld waar zo'n 10 tijdelijke huizen toegevoegd kunnen worden. Ondanks de wens blijft locatie een lastig vraagstuk rondom alternatieve woonvormen.

De **gemeente Overbetuwe** heeft in 2019 samen met Vivare 20 tijdelijke woningen in Elst gerealiseerd. Dit project wordt eind 2020 geëvalueerd, resultaten worden vertaald in de nieuwe Woonagenda Overbetuwe. In de raad is een motie aangenomen om een locatiestudie uit te voeren voor flexwonen. De gemeente Overbetuwe pakt dit op regionaal niveau op in het kader van de Woondeal.

Gemeente Arnhem past een subsidieregeling flexwonen toe in Presikhaaf.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Verkenning locaties, mogelijk in samenwerking met provincie	Gemeenten Lingewaard en Overbetuwe
Ervaringen delen	Iedere gemeente, accent bij voornoemde gemeenten
Agenderen voor Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg subregio Arnhem e.o.	Procesregisseur

3. Groen en circulair

In 2018 werd de regio uitgeroepen tot de beste circulaire regio van Nederland. "De regio Arnhem-Nijmegen is een échte voorloper op het gebied van de circulaire economie. Verduurzaming lijkt de regio in het DNA te zitten", oordeelde de jury. Deze positie brengt de verantwoordelijkheid met zich mee om dit thema als leidend motief voor de woningbouwopgave te hanteren. Het behouden en versterken van het groene profiel vertaalt zich in de Woondeal in stevige ambities op het gebied van circulariteit en duurzaamheid. Eén van de afspraken is, dat partijen zich inspannen om in nieuwe woningbouwplannen minimaal 25% circulair te laten ontwikkelen. Vanaf 2030 wil de regio Arnhem Nijmegen minimaal 50% circulair bouwen om uiteindelijk in 2050 te komen tot een circulaire leefomgeving.

De thema's groen en circulair staan nog in de kinderschoenen. In de komende jaren zal beleid en uitvoering moeten intensiveren. De gemeenten van de subregio werken het thema uit in de (actualisatie van) lokale woonvisies. Daarbij wordt ook klimaatadaptatie en voorkomen van hittestress meegenomen. Daarnaast besteden gemeenten van de subregio op projectniveau aandacht aan groen, circulair en klimaatadaptatie: kaders en uitgangspunten richting initiatiefnemers. Dit is een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Hoe dat gaat gebeuren en hoe ver we daar in gaan zal zich in de komende tijd uitkristalliseren. We zien dit in eerste instantie als een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Daarbij gaat ook aandacht uit naar het risico van stapeling van eisen op verschillende vlakken, dat haalbaarheid en snelle realisering van projecten in de weg kan staan. We

delen ervaringen met elkaar, toetsen de voortgang en volgen ervaringen in het kader van de Woondeal nauwlettend (werkgroep).

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Ervaringen delen (1x per jaar agendapunt AO en BO)	Iedere gemeente
Deelname aan tempotafel Circulair bouwen	Gemeente Overbetuwe
Agenderen voor AO en BO	Procesregisseur

4. Leefbaarheid, jaren 50/60/70 wijken

De wijken uit de jaren ’50, ’60 en ’70 zijn de aandachtwijken voor de toekomst in onze subregio. In het Woningmarktonderzoek is een globale risicoanalyse gemaakt. En in de Woondeal worden specifieke afspraken in het kader van *Stadsvernieuwing 3.0* gemaakt voor **Arnhem Oost**, als onderdeel van kernafspraak 4 (leefbaarheid). Stadsvernieuwing 3.0 gaat over wijken met een stapeling van sociaal-maatschappelijke problematiek, waar een integrale brede stadsvernieuwingsaanpak nodig is om het perspectief van deze gebieden te veranderen. Daarbij moet ook uitdrukkelijk de verbinding gemaakt worden met de verduurzamingsopgave.
Vanzelfsprekend is de omvang van de problematiek in Arnhem Oost niet vergelijkbaar met andere wijken in de regio. Maar toch zijn er lessen te trekken uit analyses en aanpak, net zoals we afgelopen jaar hebben geproefd van de aanpak in Zilverkamp in de gemeente Lingewaard. We spreken af dat we Arnhem Oost zien als een leerproject voor eventuele aanpak elders. Daarbij maken we gebruik van instrumentarium van bijvoorbeeld de provincie met betrekking tot toekomstbestendige wijken en dorpen (Wijk van de Toekomst, programma’s Leefbaarheid en Steengoed Benutten).
In de **gemeente Rheden** wordt de wijk Stenfert (jaren 50/60/70) in Dieren integraal aangepakt. De fysieke aanpak (renovatie, verduurzaming, meer differentiatie) gaat samen met de sociale aanpak: sociale cohesie, veiligheid, schuldenproblematiek, overlast.
In de **gemeente Lingewaard** wordt naast Zilverkamp ingezet op vernieuwing van de wijk Klappenburg in Bemmel (sloop, nieuwbouw, renovatie) en de Staatsliedenbuurt in Gendt (92 sloop, 100-120 nieuwbouw). Het betreft projecten van corporaties, waarbij de gemeente nauw betrokken is.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Periodiek kennisdelen, wijkexcursie organiseren	Gemeenten Arnhem, Rheden, Lingewaard en Renkum
Agenderen voor AO en BO	Procesregisseur

2.4 Focus op doelgroepen

Onze aanpak

In onze aanpak sluiten we aan bij de kaders uit de Woondeal en formuleren wij onze bijdrage daaraan:

- Verkenning huisvesting kwetsbare doelgroepen (spoedzoekers, uitstroom MO/BW)
- Dak- en thuislozen aandacht in Arnhem en Nijmegen
- Verder aandacht en afspraken over: ouderen/wonen-zorg, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners, studenten/ jongeren

1. Arbeidsmigranten: op regionaalniveau

Huisvesting van arbeidsmigranten vraagt steeds meer aandacht. Zo vinden in **Arnhem** voorbereidingen plaats om te komen tot passende huisvesting van arbeidsmigranten. Ook de **gemeente Rheden** heeft onlangs een visie opgesteld die ingaat op de huisvesting van arbeidsmigranten. En de **gemeente Overbetuwe** heeft onlangs een onderzoek uitgevoerd, de verdere aanpak wordt nu voorbereid. De **gemeente Lingewaard** is gestart met het

opstellen van lokaal beleid, zij brengt dat in in de regio. De **gemeente Renkum** is onderdeel van het regionale overleg over arbeidsmigranten, en zal kijken wat er lokaal nodig is.
Dit thema wordt regionaal opgepakt in een aparte werkgroep (onderdeel Woondeal). Inmiddels is een procesregisseur bij de provincie aangesteld. Deze is op dit moment bezig met de verkenning om te komen tot beleid op regionaal niveau. We delen relevante informatie, kennis en ervaringen en haken aan bij de actie op regionaal niveau. In de subregio koppelen we dit naar elkaar terug en zetten we indien nodig vervolgstappen.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Informatie, kennis en ervaringen delen	Gemeenten Arnhem, Rheden en Overbetuwe
Deelnemen aan tempotafel arbeidsmigranten regio, terugkoppelen in subregio	Renkum, Lingewaard, Rheden, Arnhem, Overbetuwe

2. Woonwagenbewoners: op regionaal niveau
Het Rijk heeft een kader gemeentelijke woonwagen- en standplaatsenbeleid opgesteld. Daarin staat dat gemeenten het beleid voor woonwagens en standplaatsen vaststelt als onderdeel van het volkshuisvestings-beleid. Het beleid moet voldoende rekening houden met en ruimte geven voor het woonwagenleven van woonwagenbewoners. Dit thema wordt regionaal opgepakt in een aparte werkgroep (onderdeel Woondeal). Verder ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeenten. Het Rijk ondersteunt de partijen via het programma bij Platform 31 zowel met de ontwikkeling van het beleid, zoals het in beeld brengen van de behoefte, alsook bij de implementatie ervan door middel van een kennis- en leerprogramma voor gemeenten. In de subregio beperken we ons tot het delen van kennis en ervaringen rond huisvesting van woonwagenbewoners.

Wat gaan we doen	Wie is eigenaar
Iedere gemeente inventariseert vraag en aanbod. Op basis daarvan stemmen we af op subregionaal niveau	Iedere gemeente, procesregisseur stuurt aan

3. Wonen en zorg
In de Woondeal wordt aandacht besteed aan de vergrijzing en ontwikkelingen op het gebied van wonen en zorg. Daarbij gaat het om huisvesting voor ouderen, dementerenden, diverse groepen met een beperking (handicap) en bijvoorbeeld cliënten in de geestelijke gezondheidszorg (beschermd wonen). Met de Woondeal spannen partijen zich in om beter inzicht te krijgen in deze doelgroep, haar woonwensen en voldoende passende woonruimte. Hiervoor is in de Woondeal een aantal afspraken gemaakt:

- Aansluitend op de doelstellingen van de Taskforce Wonen en Zorg, brengen gemeenten in 2020 de opgaven op het gebied van ouderenhuisvesting in beeld. Vanaf 2021 zijn hierover prestatieafspraken gesloten met woningcorporaties en zorgaanbieders.
- Voor ouderen, en breder, mensen met een zorg- en/of ondersteuningsbehoefte, zetten partijen in op voldoende geschikte woningen en voorzieningen zodat mensen die dat willen hun woon- en leefcarrière in de eigen wijk (sociale omgeving) voort kunnen zetten of, voor jongeren met een beperking, kunnen starten.
- Partijen zetten in op realisatie van voldoende beschermde en beschutte woonvormen, op het levensloopgeschikter maken van de woningvoorraad en op het vergroten van doorstromings-mogelijkheden voor ouderen.
- Het Rijk ondersteunt de regio door de regio te betrekken bij het Kennisprogramma Langer Thuis vanuit Platform 31 en door samen met de regio te kijken of het ondersteuningsteam of de stimuleringsregeling wonen en zorg kunnen worden ingezet.
- De provincie zet de toekomstbestendig wonen lening in, heeft een subsidieregeling voor CPO, ook voor ouderen in een coöperatieve woonvorm, en onderzoekt of zij doorstroommakelaars kan inzetten.

Op regionaal niveau wordt in de Tempotafel specifieke doelgroepen gewerkt aan een eerste inzicht in vraag en aanbod per doelgroep: welke gemeenten hebben een actueel inzicht, welke niet? Kunnen we analyses op elkaar

afstemmen? In de Tempotafel wordt dit proces gemonitord, en worden ervaringen, kennis en goede voorbeelden gedeeld.
In de subregio maken we op basis hiervan nadere uitvoeringsafspraken (nieuwbouw, taakstelling, afspraken over woningtoewijzing, etc.). Daarbij hebben wij oog voor dilemma's volgend uit de gemeentelijk zorgkosten en de aantrekkende werking op de doelgroep die we als (sub)regio hebben. Gemeenten in de subregio zetten zich in om de huisvesting van spoedzoekers te verbeteren. Daarbij gaat het ook zeker om kwetsbare groepen die uitstromen uit de maatschappelijke opvang of uit beschermd wonen (MO/BW). Voor uitstroom uit MO/BW ligt er een opgave voor de in de regio Centraal Gelderland samenwerkende gemeenten (rond centrumgemeente Arnhem)[2]. Op subregionaal niveau kunnen nader afspraken worden gemaakt over voldoende woningen voor deze doelgroepen, in afstemming met de regio Centraal Gelderland. Daarbij is ook aandacht nodig voor de samenhang met een goede leefbaarheid in de buurten.

Wat gaan we doen	**Wie is eigenaar**
Opgaven in beeld brengen in 2020/1 (regionaal), door Regionale Tempotafel specifieke doelgroepen	Gemeente Lingewaard en Rheden nemen deel aan tafel en koppelen terug
Uitvoeringsafspraken opstellen (subregionaal)	Subregio: procesregisseur trekt proces
Agenderen voor AO en BO	Procesregisseur

[2] Met de komst van de Wmo 2015 zijn alle gemeenten in Nederland verantwoordelijk geworden voor opvang en bescherming voor diegenen die niet in staat zijn zelfstandig te wonen. De onderdelen die de wet hierin benoemt zijn maatschappelijke opvang en beschermd wonen. De middelen om deze taken uit te voeren zijn over 43 centrumgemeenten verdeeld, met de opdracht aan de regio's om deze taak in gezamenlijkheid uit te voeren. De gemeenten Rheden, Renkum, Lingewaard, Westervoort, Duiven, Zevenaar, Doesburg, Rozendaal, Overbetuwe en Arnhem vormen samen de regio Centraal Gelderland (centrumgemeente Arnhem)

3. Uitvoering

3.1. Organisatie: hoe we samenwerken

Tussen de gemeenten
We zetten de periodieke ambtelijke overleggen op subregionaal niveau voort. Ook de bestuurlijke overleggen op subregionaal niveau blijven vooralsnog nuttig. In het eerste kwartaal van 2021 bepalen we op basis van de vernieuwde samenwerking in de Regio Arnhem-Nijmegen of onze werkwijze verder wordt voortgezet.

Met de corporaties
De corporaties zijn belangrijke partners bij onze opgaven (denk aan betaalbaarheid, opgave sociale huur, verduurzamen van de woningvoorraad, leefbaarheid in wijken en dorpen). We gaan het gesprek gemeenten en woningcorporaties oppakken. Samen verdiepen we onze gedachten over de opgaven, leren we van elkaar en verkennen we kansen die de gemeentegrenzen overstijgen. In Q2 organiseren we een discussiesessie over de toekomst van de sociale huursector.

3.2. Actueel houden: monitoring en bijstelling

De inhoudelijke monitor van ontwikkelingen op de woningmarkt vindt op regionaal niveau plaats. Op subregionaal niveau doen we het volgende:

- Periodieke monitoring voortgang uitvoering Woonagenda: juni en december ieder jaar;
- Periodieke monitoring voortgang bouwproductie: juni en december ieder jaar;
- Bijstelling indien nodig eerste kwartaal van ieder jaar (vanaf 2022).

3.3. Planning: wanneer we wát doen

In onderstaand schema staan de acties en maatregelen uit deze Woonagenda samengevat. Voor alle thema's geldt dat regelmatig terugkoppeling van de stand van zaken in Ambtelijk en Bestuurlijk Overleg plaatsvindt. De procesregisseur zorgt samen met de beleidsadviseurs voor agendering.

Wat gaan we doen	Wanneer
Inventarisatie versnellingslocaties: wat is nodig om echt te versnellen?	Q3
Aansluiten bij tempotafel versnelling (inclusief terugkoppeling in subregio)	Doorlopend
Input leveren en kritisch volgen verstedelijkingsstrategie	Doorlopend
Agenderen verstedelijkingsstrategie in subregionaal overleg	Q2 2021
Werkwijze adaptief programmeren voortzetten	Doorlopend
Afstemming bouwplannen conform werkwijze	Doorlopend
Optimale sturing op bouwprogramma's	Doorlopend
Voortgang bouwproductie toetsen kwantitatief en kwalitatief	Juni en december ieder jaar
50% van plannen in betaalbare categorie	Doorlopend
Set afspraken over inzet instrumenten opstellen	Q3 2021
Ervaringen delen over doorstroommakelaar	Q4 2021
Aansluiten bij actie Doorstroommakelaar provincie	Doorlopend
Beknopte update analyse druk op sociale huursector	Q2
Discussie met corporaties over toekomst sociale huur en instrumentarium	Q3 2021
Aansluiten bij tempotafel betaalbaarheid/conceptueel bouwen	Doorlopend
Gemeenten maken uiterlijk 2021 Transitievisies Warmte	2021
Gemeenten maken vervolgens wijkuitvoeringsplannen	2022 e.v.
Themasessie goede voorbeelden verduurzaming	Q4 2021

Verkenning locaties flexwonen, mogelijk in samenwerking met provincie	1e helft 2021
Ervaringen groen en circulair delen (1x per jaar agendapunt AO en BO)	Q4 2021
Deelname aan regionale tempotafel Circulair bouwen	Doorlopend
Periodiek kennisdelen wijkaanpak, wijkexcursie organiseren	Q3 2021
Deelname aan regionale tempotafel arbeidsmigranten	Doorlopend
Inventarisatie vraag/aanbod woonwagenbewoners door gemeenten, terugkoppeling in regio	Q4 2021
Opgaven wonen en zorg in beeld brengen (regionaal), deelname aan regionale tempotafel specifieke doelgroepen	2021
Uitvoeringsafspraken wonen en zorg opstellen	2e helft 2021

3.4. Budget: wat is nodig

Voor de uitvoering van de acties uit deze Woonagenda is ambtelijke inzet nodig. We gaan er van uit dat iedere gemeente daarvoor voldoende tijd vrijmaakt in de eigen formatie.
Voor de uitvoering van de (sub)regionale samenwerking is echter aanvullend budget benodigd voor:

- een nieuw Woningbehoefteonderzoek in 2022 (op regionaal niveau);
- monitoring op regionaal niveau (subregionaal bedraagt dit circa € 11.000 ex BTW);
- goede regie op de voortgang van de uitvoering van de Woonagenda. We willen daarvoor de inzet van een procesregisseur voortzetten. Indicatie tijdsbesteding: ca 1 dagdeel per week, gedurende 45 werkweken per jaar. Benodigd budget: € 15.000 exclusief BTW per jaar. Het budget dat ten tijde van de vorige subregionale beschikbaar is gesteld, is nog niet uitgeput. Het resterende budget volstaat voor nog in ieder geval één jaar. Er is dus vooralsnog geen aanvullend budget nodig.

Voor het benodigde budget maken we nadere afspraken met de provincie over cofinanciering.

Bijlage: Analyse opgave woningvoorraad

Kwantitatief: versnelling en meer plannen nodig

De woningmarkt van Arnhem-Nijmegen staat onder druk, de woningbehoefte is groot. De ambitie uit de Woondeal ligt op + 35.000 woningen in de periode 2020-2030 voor de Regio Arnhem-Nijmegen. De woningbehoefte is dermate groot dat een tempoversnelling in productie nodig is: op regionaal niveau van 3.100 woningen per jaar (realisatie 2015-2018) naar 3.400 tot 3.900 woningen per jaar. Dit is inclusief het inlopen van een groot deel van het actuele woningtekort (circa 5.800 woningen tot 2030).

In onze subregio is de opgave voor de periode 2019-2030 + 12.510 woningen. De groei is het grootst in de komende vijf jaar: een kleine 1.800 woningen gemiddeld per jaar (inclusief het huidige tekort). In de periode 2025 tot 2030 ligt dit op circa 700 woningen gemiddeld per jaar.

In de huidige plancapaciteit van gemeenten staan ca 12.000 woningen opgenomen, waarvan ruim 6.300 harde plannen en ruim 5.700 zachte plannen. Er zijn nog onvoldoende plannen om te voorzien in de restopgave tot 2025. Op de langere termijn - tot 2030 - zijn er wel voldoende plannen, maar een aanzienlijk deel van de plannen zijn zacht. Er is weinig ruimte voor planuitval, terwijl de praktijk leert dat hiermee wel rekening moet worden gehouden. Bij goed adaptief programmeren is het nodig dat er steeds voldoende potentiële bouwplannen klaarliggen om vertraging en uitval zoveel mogelijk te beperken. Ook is het voor de gewenste continue bouwproductie op de lange termijn nodig om tijdig zicht te hebben op de toekomstige potentiële locaties.

Tabel 1. Huishoudensgroei tot 2030 in subregio en gemeenten

	Inloop woningtekort 2%	Huishoudensgroei 2019-2025	Huishoudensgroei 2025-2030	Totaal 2019-2030
subregio Arnhem	**1.150**	**7.830**	**3.530**	**12.510**
Arnhem		4.500	2.370	**6.870**
Lingewaard		1.130	430	**1.560**
Overbetuwe		1.400	410	**1.810**
Renkum		420	130	**550**
Rheden		340	150	**490**
Rozendaal		40	40	**80**

Bron: Woningmarktonderzoek 2019, Companen

Kwalitatief: focus op betaalbaarheid

Uit het Woningmarktonderzoek blijkt, dat er in de subregio Arnhem een behoefte is aan extra woningen in alle segmenten van huur en koop. Dit concentreert zich dit sterker dan voorheen in de betaalbare categorie (sociale- en middeldure huur en betaalbare koop tot de NHG-grens, conform landelijke definities). Circa 50% van de nieuwbouw zal in deze categorie moeten worden ontwikkeld. Er is in de subregio een grote behoefte aan goedkope koopwoningen (tot 2 ton). In 2019 is in de aanvullende behoefte in dit segment niet tegemoet gekomen; er zijn geen goedkope koopwoningen aan de subregionale woningvoorraad toegevoegd.

Figuur 1 Kwalitatieve behoefte naar segmenten (2019-2030)

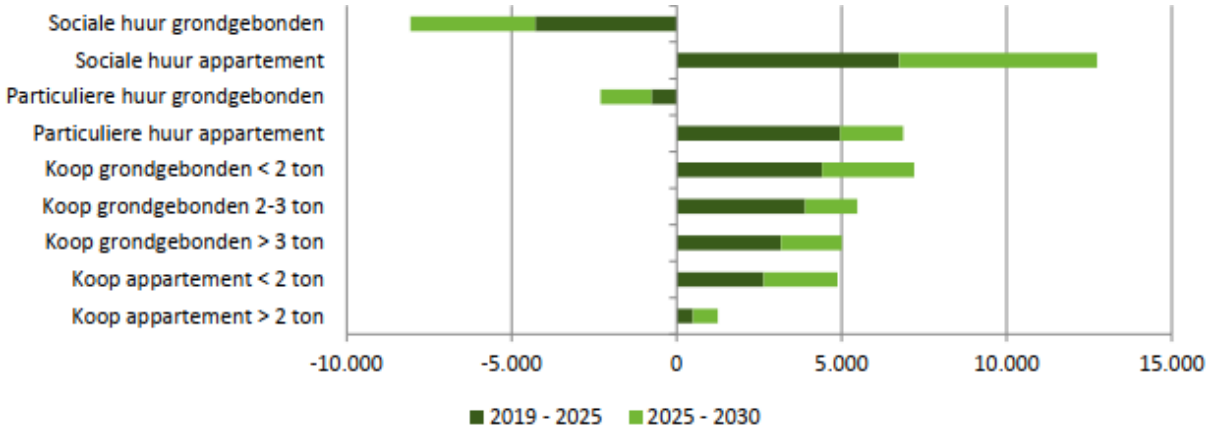

Bron: Woningmarktonderzoek 2019, Companen

Bij sociale huur, middenhuur en goedkope koop is inzet van aanvullend instrumentarium nodig om realisatie van woningen te borgen. We zoomen daar kort op in (we citeren uit het Woningmarktonderzoek 2019).

Sociale huur: meer en anders
In de sociale huursector ligt er een opgave in de periode 2019-2030 voor uitbreiding van de voorraad met 1.080 (beperkte welvaartsgroei) tot 2.600 woningen (zonder welvaartsgroei). Gelet op de economische crisis als gevolg van COVID-19 is de aanname reëel dat de behoefte aan sociale huurwoningen wellicht nog verder toeneemt. Bovendien ervaren gemeenten een toenemende druk op de sociale huursector vanuit bijzondere doelgroepen. Vinger aan de pols houden is cruciaal, want de duur van de huidige crisis en de consequenties voor de woningmarkt zijn vooralsnog ongewis.
In de sociale huur zien we een belangrijke veranderopgave van traditionele rijwoningen naar kleinere, multifunctionele woningen. Dit hangt samen met het groeiend aantal kleine huishoudens (eenverdieners) dat zich op de sociale huur richt. Het gaat daarbij overigens niet alleen om appartementen. Het is goed om te constateren, dat de corporaties deze beweging maken en bereid zijn meer dan in het recente verleden te investeren in nieuwbouw.
In de regio hebben vooral de steden Arnhem en Nijmegen een relatief groot aandeel sociale huurwoningen. Hier wonen doorgaans ook veel huishoudens uit de doelgroep. Buiten de steden zijn er doorgaans minder sociale huurwoningen, maar is ook het aandeel huishoudens in de doelgroep voor sociale huur beperkter. Dit is door de jaren heen zo gegroeid. Veel woningzoekenden in sociale huur zoeken lokaal of hoogstens subregionaal.

Middenhuur: tot circa € 900
In de middenhuur zien we een groeiende behoefte, vooral aan appartementen tot circa € 900. Het segment voorziet in een behoefte onder huishoudens die een te hoog inkomen hebben voor een sociale huurwoning en een te laag inkomen voor een koopwoning. Door prijsstijgingen zijn er steeds minder woningen in deze prijsklasse beschikbaar. De behoefte aan grondgebonden woningen in de middenhuur is relatief beperkt.

Koopsector: betaalbaar!
In de koopsector is de behoefte verspreid over de verschillende segmenten naar typologie en prijsklasse. Bij goedkope koop (tot 2 ton) is er vraag, maar door prijsstijging steeds minder aanbod. Bovendien wordt een deel van deze woningen opgekocht als belegging en verhuurd. Bij het invullen van de behoefte aan goedkope rijwoningen is het belangrijk om enerzijds voldoende toekomstkwaliteit te realiseren en anderzijds een kwaliteit die passend is bij de prijs. Dit betekent doorgaans een kleinere woning. Voor het beleid is het dan ook belangrijk hiervoor goede strategieën te ontwikkelen. Denkbaar is om (rekening houdend met de uiteindelijke woonlasten) iets meer financiële ruimte te creëren om kwalitatief goede woningen te realiseren: grens circa € 230.000.

Een alternatief voor een deel van de mensen die een goedkope woning willen kopen, ligt in de huursector. Om te komen tot vergelijkbare (betaalbare) woonlasten als bij de goedkope koop, zou het dan gaan om (sociale) huurwoningen van rond € 600 tot € 650. De ruimte die de minister biedt om 15% van de sociale huurvoorraad toe te wijzen aan deze middeninkomens, vast te leggen in prestatieafspraken, biedt hiervoor mogelijkheden. Beide segmenten (sociale huur en goedkope koop) moeten aandacht hebben in de programmering.

Toekomstbestendige voorraad
Meer dan 90% van de benodigde woningvoorraad in 2030 staat er nu al. Het grootste deel van de woningmarktopgaven zullen in de bestaande voorraad opgevangen worden. En daar ligt een belangrijke opgave:

- transitieopgave van traditionele gezinswoningen naar woningen voor kleine huishoudens;
- opgave voor meer kwaliteit in energetisch opzicht;
- opgave voor meer kwaliteit qua toegankelijkheid en toekomstbestendigheid.

In het Woningmarktonderzoek van 2019 zijn op basis van een aantal indicatoren wijken met potentiële risico's in kaart gebracht (indicatoren: bouwjaar, energielabel, fysieke factoren leefbaarometer, koopkracht, aantal 75-plussers). In de regio zijn hot-spots aan te wijzen waar de toekomstkwaliteit onder druk staat: in Arnhem bijvoorbeeld Presikhaaf, Malburgen, Geitenkamp en Alteveer, delen van de kernen Oosterbeek, Doorwerth, Velp en Dieren.

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp:
Verstedelijkingsstrategie regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley

Adviseur : R. Berendsen
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 23 juni 2021

Aan de Raad

Inleiding
In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (gezamenlijk de Groene Metropool) ligt, op basis van bevolkingsprognoses, een enorme bouwopgave voor de komende jaren. Hierbij heeft de regio zichzelf als doel gesteld om de invulling van deze opgave zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Om deze opgave in goede banen te leiden is de verstedelijkingsstrategie opgesteld. Deze verstedelijkingsstrategie is onderdeel van de Groene Groei opgave van de agenda van de Groene Metropoolregio. Daar wordt de samenhang met de andere opgaven geborgd. Vooruitlopend op de definitieve besluitvorming die is voorzien in de periode september/oktober van 2021 wordt er voor de zomerperiode een consultatieronde gemaakt. Waarin de verschillende colleges en gemeenteraden de gelegenheid krijgen om te reageren op de concept verstedelijkingsvisie en deze eventueel verder aan te scherpen

Basis voor de verstedelijkingstrategie is de contourennotitie die in september 2020 door alle colleges in de regio is vastgelegd (en die ter informatie aan de gemeenteraden is aangeboden). Hierin is te lezen hoe de opdracht van de verstedelijkingsstrategie voor de groene metropool eruitziet. Het begint ermee dat de regio een nadrukkelijke plek wil innemen in het stedelijk netwerk van Nederland.

Door de schaalgrootte en het strategisch niveau van de verstedelijkingsstrategie lijkt deze niet direct grote consequenties te hebben voor Rozendaal, anders dan al vastgelegd in bestaande bestemmingsplannen. Daarom ziet het college geen aanleiding om inhoudelijk te reageren, anders dan al is benoemd in de bestuurlijke reactie op de plannen van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen.

Het college is voornemens om een steunbetuiging uit te brengen voor de verstedelijkingsstrategie en het werk dat de afgelopen periode door de verschillende betrokkenen is uitgevoerd. Hierbij wil het college het belang benadrukken om waarborgen in te bouwen om 'groen-blauw' hoog op de agenda te houden. Het gaat niet alleen om wat goed is voor mensen (ontspannen leefkwaliteit door voldoende groene kwaliteit dichtbij, kansen voor recreatie), maar ook om wat goed is voor de natuur zélf (bescherming kwetsbare flora & fauna). De verdere ontwikkeling en uitwerking zal nauwgezet in de gaten worden gehouden.

De verstedelijkingsstrategie voor de regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley
De verstedelijkingsstrategie is opgebouwd langs vier bouwstenen: leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Voor al die bouwstenen zijn ambities meegegeven. De focus van de verstedelijkingsstrategie ligt hierbij vooral voor de opgaven die over tien jaar ingevuld moeten worden. De opgaven voor de periode daarvoor ligt veelal al vast in plannen en overeenkomsten.
In de verstedelijkingsstrategie wordt globaal een beeld geschetst waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie schetst een zogenaamd 'adaptief ontwikkelpad': het geeft inzicht in welke keuzes nu en op een later moment genomen worden. Daarmee staat nog niet alles vast en is er voldoende flexibiliteit om veranderingen op te vangen.

De strategie die is ontwikkeld laat zien wat het kostbare groene raamwerk van de regio is: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De versterking (en waar nodig bescherming) daarvan staat voorop. Over die 'groene laag' heen zijn de lagen van economie en economische ontwikkeling gelegd, van de mobiliteitsstructuur zowel bestaand als gewenst en tot slot de laag van het woonprogramma. Met elkaar vormt dat een overzicht met kaarten waarop 'vlekken' te zien zijn die aangeven waar bij voorkeur in de periode vanaf 2025 – 2040 nieuwe gebieden voor wonen en werken ontstaan.
Deze strategie moet verder uitgewerkt gaan worden. Om breed draagvlak te krijgen worden de samenwerkingspartners in het veld zoals de waterschappen, de woningcorporaties, projectontwikkelaars en economic boards voor de zomer meegenomen in de strategie en worden zij gevraagd om een steunverklaring af te geven bij deze strategie.

Hieronder is kort weergegeven wat enkele voorgestelde ontwerpprincipes zijn per bouwsteen. Als voorbeeld om te schetsen hoe de uitwerking per bouwsteen plaatsvindt. En tevens om te laten zien hoe dat bijdraagt aan het totaalbeeld van de opgave. Voor de bouwsteen economie (en de daarbij behorende ontwerpprincipes) geldt dat daar nog een verdieping op gemaakt wordt.

1. Leefomgeving: meer landschap!
- Niet bouwen in beschermde natuurgebieden. In eerste instantie niet bouwen in de natste delen van het gebied. Maar die plekken maken wel een belangrijk onderdeel uit van onze integrale ontwerpen omdat ze belangrijk zijn voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. We zetten in op natuur- en klimaatadaptief verstedelijken.
- We sluiten aan op de Regionale Energie Strategie (RES 1.0).
- In onze regio is er voldoende publiek toegankelijk groen voor dagelijks gebruik en zijn er dagrecreatieve voorzieningen op nabije afstand van nieuwe woningen.
- Onze planvorming is stikstofinclusief: we lossen het stikstofvraagstuk voor de verstedelijking zoveel mogelijk in het gebied zelf op. Waar nodig faseren we in ruimte en tijd.

2. Slimme en schone mobiliteit
- Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk geprogrammeerd bij (H)OV-trein en bus- en/of in verbinding met nabij gelegen (regionale/snel-) fietspaden. Waarbij in de eerste plaats bestaande capaciteit wordt benut en knooppuntvorming wordt gestimuleerd. Daarna wordt pas gekeken naar uitbreiding van bestaande mobiliteitsvoorzieningen en pas daarna naar de aanleg van nieuwe gebieden.
- Nieuwe woningen worden eerst binnen bestaand stedelijk gebied gebouwd, vervolgens aan de randen van steden en dorpen, nog steeds binnen bebouwd gebied. Daarna binnen of direct aan het bestaande bebouwde gebied binnen stedelijke agglomeraties/dorpen.

- Een locatie komt alleen in aanmerking voor een bestemmingswijziging als ook de mobiliteitsoplossing wordt opgenomen. Om mobiliteit te beperken wordt waar dat mogelijk is ingezet op het mengen van wonen en werken.

3. Economie: het werk van de toekomst

- Het versterken van de agglomeratiekracht van de regio door het creëren van een sterke stedelijke dichtheid in de aantrekkelijke context van de groene leefomgeving/ het regionale landschap + excellente bereikbaarheid via OV (internationaal en regionaal)!
- Inzet op de versterking van campussen en werklocaties en de verbindingen daartussen (ontwikkelen ecosysteem) met nadruk op de thema's Food, Health en Energy.
- Duurzaam omgaan met nieuwe en oude bedrijventerreinen door innovatief om te gaan met de ruimtevraag voor bedrijventerreinen (waar kan het beter en intensiever) en het anders categoriseren van werkmilieus.

4. Wonen: meer vitale stad en vitale kernen

- We werken vanuit een Groen raamwerk: ontwikkel groen (in en rond het stedelijk gebied), koppel dit aan een regionale netwerk van voet- en (snel) fietspaden en ov en zet daarmee ook in op het versterken van recreatie, biodiversiteit, klimaatadaptatie, enzovoort.
- We zetten in op variatie en complementariteit: nieuwe plannen zijn een aanvulling op bestaande voorraad én op de variëteit aan (groene) woonmilieus. Daarbinnen realiseren we verschillende prijssegmenten. De komende jaren is er vooral behoefte aan meer betaalbare woningen.
- We zetten in op een circulaire leefomgeving. Dat betekent dat we de 'bestaande voorraad' benutten met efficiënt gebruik van ruimte en grondstoffen. Deze strategie is een stimulans voor het verduurzamen en vitaal maken van bestaande wijken. We zetten vooral in op functiemenging, verdichten en inbreiden, op transformeren en herstructurering. We zorgen daarbij voor meer en beter handelingsperspectief.

Werken met de verstedelijkingsstrategie

De verstedelijkingsstrategie maken we met elkaar voor 20 tot 25 jaar. Dat is een lange periode waarvan we nu al weten dat er van alles gaat gebeuren. Er zullen zich veranderingen voordoen in de economie en in de politiek, maar ook in de woonbehoeften van inwoners, de manier waarop we reizen en waarop bedrijven zich organiseren. Wat er precies verandert kunnen we nu niet voorspellen, maar we weten wel dat het zal veranderen.
Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met die veranderingen en op welke manier we dan met elkaar bijsturen, zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren. We monitoren met elkaar en kijken steeds naar wat er op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Dat gaat over de inhoud, maar ook over timing. Alleen als we zo dubbelhandig sturen kunnen we komen tot een aanpak die onze regio versterkt en vooral ook vergroent.
In de bijlage is de kaart met het verstedelijkingsconcept erop weergegeven.

Consultatie

In de periode voor de zomer wordt een consultatieronde langs de colleges van B&W en de gemeenteraden gemaakt. De consultatie is bedoeld om de Verstedelijkingsstrategie aan te scherpen. Definitieve gemeentelijke besluitvorming is voorzien in september/oktober van dit jaar. Er wordt in deze consulterende ronde dus geen besluit gevraagd.

De verstedelijkingsstrategie geeft uiteindelijk aan wat de randvoorwaarden zijn, hoe de fasering en rolverdeling is, welke investeringen nodig zijn en hoe in de komende jaren gewerkt gaat worden met de strategie. Over deze strategie wordt eind 2021 een verstedelijkingsakkoord gesloten. Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten over te nemen in het lokale omgevingsbeleid. In Rozendaal de Omgevingsvisie.
In april jl. is aan raadsleden de gelegenheid geboden deel te nemen aan een webinar om bijgepraat te worden over de verstedelijkingsstrategie.

Nadere informatie
In de bijlage van deze raadsinformatiebrief is de brief gevoegd die vanuit de Groene Metropoolregio is verzonden. Een document waarop de hoofdlijnen van de concept verstedelijkingsstrategie zijn opgenomen en een kaart van de concept verstedelijkingsstrategie.

Mocht u naar aanleiding van deze raadsinformatiebrief nog vragen of opmerkingen hebben, kunt u contact opnemen met de heer Berendsen, adviseur Ruimtelijk Domein, via 026 – 384 36 62 of r.berendsen@rozendaal.nl.

Het college van burgemeester en wethouders,

Boele Boelens,	Ester Weststeijn,
Secretaris	Burgemeester

Bijlage(n)
1. Brief verstedelijkingstrategie
2. Hoofdlijnen concept verstedelijkingsstrategie
3. Kaart concept verstedelijkingsstrategie (21 mei 2021)

Datum	:	15 april 2021
Bijlage	:	De verstedelijkingsstrategie ANF
Contactpersoon	:	M. Lenis
Telefoonnummer	:	0652751546

Onderwerp: Verstedelijkingsstrategie en concept-Regionale agenda 2022

Geachte Colleges van B&W
t.a.v. de portefeuillehouder Groene Metropoolregio

Inleiding

Op 10 maart jl. bent u tijdens het Regio-overleg bijgepraat over de stand van zaken van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. Tijdens die bijeenkomst is toegelicht waarom de Verstedelijkingsstrategie wordt gemaakt en hoe het ontwerpend onderzoek plaats vindt. In die bijeenkomst is ook verteld dat de Verstedelijkingsstrategie een onderdeel is van de opgave 'Groene groeiregio' en dat de strategie een (logisch) en integraal vervolg is op de afspraken die zijn gemaakt in de uitwerking van de Woondeal.

De Verstedelijkingsstrategie levert inzichten op over de lange termijn woon- en werklocaties, voortkomend uit een integrale blik op de (groene) leefomgeving van onze regio. Het biedt u bouwstenen voor uw lokale omgevingsbeleid. Eind april wordt de concept-Verstedelijkingsstrategie afgerond. Dan ligt er een schets waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon- en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie reikt ontwerpprincipes en een afwegingskader aan en doet voorstellen over hoe we in de regio kunnen gaan werken met de strategie met richtlijnen en spelregels. Het schetst een zogenaamd 'adaptief ontwikkelpad': het geeft inzicht in welke keuzes nu en op een later moment genomen worden. Daarmee staat nog niet alles vast en is er voldoende flexibiliteit om veranderingen op te vangen.

Proces

Deze stand van zaken betekent dat in de maanden mei en juni de periode aanbreekt om een consulterende ronde langs de colleges van B&W en de gemeenteraden te maken. Als regio kunnen én willen we hierin geen mandaten overnemen. De consultatie is bedoeld om de Verstedelijkingsstrategie aan te scherpen. Een vergelijkbaar traject vindt tegelijkertijd plaats in de regio Foodvalley. Definitieve gemeentelijke besluitvorming is voorzien in september/oktober van dit jaar. Er wordt in deze consulterende ronde dus geen besluit gevraagd.

Wij nodigen u uit met uw gemeenteraad in gesprek te gaan over de concept-Verstedelijkingsstrategie. De gemeenteraden hebben in het najaar 2020 via uw college de Contourennotitie toegestuurd gekregen ter informatie. Nu is het moment om de gemeenteraad bij te praten over de Verstedelijkingsstrategie. Als eerste wordt op 21 april aanstaande een webinar georganiseerd voor alle

raadsleden in onze regio. De tweede stap is om per gemeente, samen met uw college, met de gemeenteraad in gesprek te gaan over de koppeling van de Verstedelijkingsstrategie aan het lokale omgevingsbeleid. Vragen die dan aan de orde komen zijn: waar zit de koppeling met de Woondeal? Hoe sluit dit aan op (het traject van) de Omgevingsvisie en op andere lopende plannen en visietrajecten? En waar liggen kansen en/of knelpunten? Ter voorbereiding op dit gesprek ontvangt uw college een notitie met daarin een beknopte hoofdlijn van de (concept) Verstedelijkingsstrategie.

Koppeling concept-Regionale agenda Groene Metropoolregio 2022

De afgelopen weken is door de vijf opgaventeams van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen gewerkt aan de concretisering van de opgaven, resulterend in een concept-Regionale agenda 2022. Ook deze agenda wordt u binnenkort aangeboden. U ontvangt hierover een aparte brief.

Ik denk dat beide trajecten goed in samenhang met elkaar behandeld kunnen worden in uw gemeenteraad. De Verstedelijkingsstrategie biedt namelijk de lange termijn ‘stip op de horizon’ en is opgebouwd uit bouwstenen die goed overeenkomen met de vijf opgaven van de Groene Metropoolregio. De concept-Regionale agenda laat zien welke concrete acties er voorzien zijn.

Verzoek

Het verzoek dat ik u doe is om de Verstedelijkingsstrategie voor de zomer te laten agenderen op de agenda van uw gemeenteraad en dit, zo mogelijk, te koppelen aan de behandeling van de concept-Regionale agenda 2022. Het is belangrijk dat dit traject zorgvuldig wordt gedaan en dat betekent dat het Regiobureau samen met u en met mensen uit uw organisatie deze bijeenkomst graag helpen voorbereiden. Het goede gesprek kunnen voeren met de gemeenteraad vraagt ook inhoudelijke voorbereiding intern. Vanuit ons team is daarvoor materiaal (kaarten en een presentatie) en ook mens- en bestuurskracht beschikbaar. Mocht u kiezen voor aparte behandeling van Verstedelijkingsstrategie en concept-Regionale agenda 2022, dan staan we uiteraard ook klaar om u te ondersteunen.

Graag hoor ik van u of het lukt om dit onderwerp op korte termijn te agenderen of u deze wenst te koppelen aan de Regionale agenda 2022 en welke hulpvraag u heeft.

Met vriendelijke groet,

Carol van Eert;
Bestuurlijk trekker Verstedelijkingsstrategie AN-FV en Opgave Groene Groeiregio

De verstedelijkingsstrategie voor de regio Arnhem-Nijmegen en Foodvalley

Waarom maken we een verstedelijkingsstrategie?
In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (die met elkaar de Groene Metropool vormen) wonen op dit moment al meer dan een miljoen inwoners. De bevolkingsprognoses geven aan dat dat aantal in de komende decennia nog flink zal groeien. Dat maakt dat er een enorme bouwopgave ligt om aan de vraag aan woningen te voldoen: als de prognoses uitkomen zijn er in de komende 20 jaar zo'n 100.000 woningen extra nodig in de regio. Dat is niet alleen een forse (bouw)opgave, dat heeft ook een ongekende impact op de regio die bekend staat om zijn groene en ontspannen karakter. Mensen wonen en werken graag in de groene metropool. De opgave die voorligt is dan ook hoe de verwachte groei zó opgevangen kan worden, dat de kwaliteit van de regio overeind blijft en als het even kan versterkt wordt. De opgave is dan ook veel breder dan alleen de vraag om woningen.

De regio heeft zichzelf als doel gesteld om de groei van woningen en werklocaties zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Om die opgave goed in te vullen zullen regiobreed keuzes gemaakt moeten worden: waar willen we dat er niet gebouwd wordt en waar kan ontwikkeling van een woon- of werklocatie een kern of stad juist helpen om een gebied te versterken en de vitaliteit te behouden? Wat is een logisch moment om te bouwen? Welke randvoorwaarden stellen we aan locaties bijvoorbeeld als het gaat om bereikbaarheid of om de kwaliteit van het programma? En: hoe faseren we deze ontwikkelingen? Om deze vragen te kunnen beantwoorden wordt de verstedelijkingsstrategie opgesteld.

De uitgangspunten
In de contourennotitie die in september 2020 door alle colleges in de regio is vastgelegd (en die ter informatie aan de gemeenteraden is aangeboden) is te lezen hoe de opdracht van de verstedelijkingsstrategie voor de groene metropool eruitziet. Het begint ermee dat de regio een nadrukkelijke plek wil innemen in het stedelijk netwerk van Nederland.
De regio ligt zeer centraal tussen de Randstad en Duitsland en die unieke ligging biedt kansen die we nog beter willen benutten. We zoomen uit naar het (inter)nationale niveau, maar vervolgens zoomen we uiteraard ook weer in om de opgave binnen de regio scherper te krijgen.

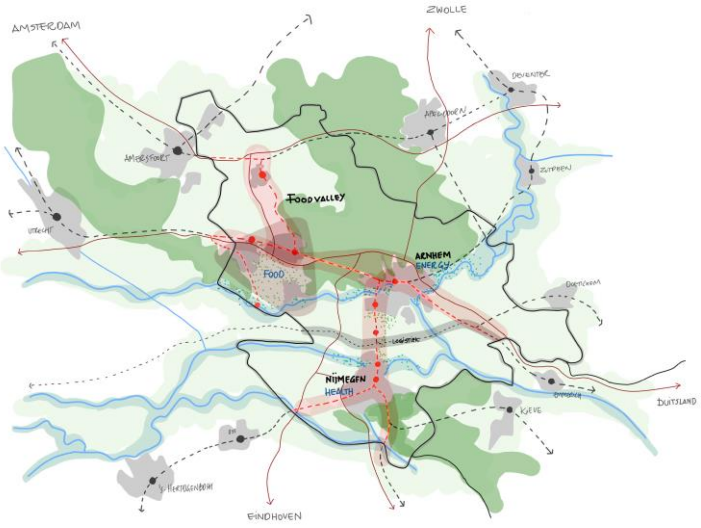

De verstedelijkingsstrategie wordt opgebouwd langs vier bouwstenen: leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Voor al die bouwstenen zijn ambities meegegeven. De beschreven volgorde is niet toevallig. Het behoud en versterken van de leefomgeving staat voorop. Vervolgens kijken we naar plekken die goed bereikbaar (te maken) zijn, bij voorkeur met openbaar vervoer. Het versterken van de economie is belangrijk: het zou mooi zijn als iedere nieuwe woning ook een baan oplevert want daarmee houden we een goede woon-werkbalans in de regio. En natuurlijk is er de woonopgave. Die opgave is niet alleen kwantitatief: we willen vooral ook goede woningen maken die aansluiten op de behoefte die er is bij doelgroepen in

de verschillende gemeenten. Woningen die energieneutraal zijn en circulair gebouwd. Deze opgave moet ook de bestaande wijken en buurten versterken. In de afgelopen zes maanden zijn de bouwstenen verder uitgewerkt en verfijnd en is onderzocht in hoeverre er ontwerpprincipes te formuleren zijn vanuit deze bouwstenen.

Naast het onderzoek naar de bouwstenen is ook goed gekeken naar prognoses en cijfers over ruimtebehoefte. In de planmonitor zijn de woningbouwplannen voor de periode tot 2025-2027 opgenomen. Deze locaties en aantallen liggen al vast in bestemmingsplannen, in contracten met ontwikkelende partijen of ze zijn opgenomen in gebiedsvisies. Datzelfde geldt voor de plannen die er zijn voor werklocaties. Ook daarvan is voor de komende tien jaar al veel bekend. De verstedelijkingsstrategie legt hier niet de focus op. De meerwaarde wordt vooral geboden voor de periode daarna en naar hoe de ruimtevraag voor nieuwe plannen het beste een plek kan krijgen in de regio.

Wat leveren we op?
De verstedelijkingsstrategie beschrijft welke voorwaarden en principes (onder andere de versterking en verduurzaming van de economie, bereikbaarheid en de kwaliteit van de ontspannen leefomgeving) er zijn om te komen tot nieuwe locaties voor wonen en werken. Er wordt globaal een beeld geschetst waar op de middellange (2030) en lange termijn (2040) de extra woon-en werklocaties voor de komende jaren een plek kunnen krijgen. De strategie schetst een zogenaamd ‘adaptief ontwikkelpad’: het geeft inzicht in welke keuzes nu en op een later moment genomen worden. Daarmee staat nog niet alles vast en is er voldoende flexibiliteit om veranderingen op te vangen.
De strategie reikt ontwerpprincipes en een afwegingskader aan. In de spreekt over het landschap en over aantallen, over vlekken voor wonen en werken, over bandbreedtes, over prioritaire gebieden, over randvoorwaarden en over investeringen die nodig zijn. En de strategie geeft aan hoe we in de regio gaan werken met de strategie met richtlijnen en spelregels.

Wat is onze werkwijze nu en straks?
In een intensieve samenwerking tussen de twee regio’s, de 26 gemeenten, het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht is ontwerpend onderzoek uitgevoerd en is een analyse gemaakt van prognoses voor wonen en werken. Op basis van de uitkomsten is een strategie ontwikkeld. Deze strategie laat zien wat het kostbare groene raamwerk van de regio is: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De versterking (en waar nodig bescherming) daarvan staat voorop. Over die ‘groene laag’ heen zijn de lagen van economie en economische ontwikkeling gelegd, van de mobiliteitsstructuur zowel bestaand als gewenst en tot slot de laag van het woonprogramma. Met elkaar vormt dat een overzicht met kaarten waarop ‘vlekken’ te zien zijn die aangeven waar bij voorkeur in de periode vanaf 2025 – 2040 nieuwe gebieden voor wonen en werken ontstaan.

Wie heeft welke rol?
Deze strategie is opgesteld vanuit de intentie dat alle regiopartners en het rijk met elkaar van mening zijn dat dit de manier is waarop de groene metropool tot groei kan komen. De uitwerking daarvan begint hierna. Om breed draagvlak te krijgen worden de samenwerkingspartners in het veld zoals de waterschappen, de woningcorporaties, projectontwikkelaars en economic boards voor de zomer

meegenomen in de strategie en worden zij gevraagd om een steunverklaring af te geven bij deze strategie.
Aan het eind van het jaar wordt aanvullend op de verstedelijkingsstrategie een verstedelijkingsakkoord gesloten waarin rijk en regio (de eerder genoemde partijen) werk-, onderzoeks- en investeringsafspraken met elkaar maken. Dat akkoord wordt eind dit jaar getekend.

Het is vervolgens aan de gemeenten en de provincies om deze uitgangspunten te onderstrepen en vervolgens over te nemen in het lokale omgevingsbeleid. Dat is waar de rol van de raden ligt: beoordelen waar het lokale en regionale omgevingsbeleid aangepast kan of moet worden om als gemeente binnen deze regionale ambitie je eigen programma en ambities vorm te geven.
De opzet van deze strategie sluit zoveel mogelijk aan op staand beleid in de regio en op de visies die tegelijkertijd met deze verstedelijkingsstrategie ontwikkeld worden. Deze strategie helpt om in de komende dertig jaar de keuzes te maken bij het aanwijzen van nieuwe, duurzame plekken voor wonen en werken in de groene en ontspannen regio.

Waar staan we nu?
Het onderzoek naar de bouwstenen, de onderliggende cijfers en plannen hebben geleid tot de ruimtelijke uitgangspunten en ontwerpprincipes zoals net verteld. Die worden op dit moment omgezet in schetsen en een ruimtelijk raamwerk. Dat document kunnen we u nu nog niet toesturen omdat het in nog opbouw is. Voor het gereed maken van dit voorstel hebben we nog ongeveer een maand voor nodig. Toch nemen we u vast mee in waar we staan en welke afwegingen er ook voor u te maken zijn. In april wordt u eerst in een webinar bijgepraat over de verstedelijkingsstrategie. U krijgt dan een toelichting op de opdracht, de werkwijze en de principes. Maar we laten u ook de eerste schetsen zien en de hoofdkeuzes die voorgesteld worden. We horen graag uw reactie op de uitgangspunten en uw gedachten over uitwerkingen daarvan in de komende jaren. De opbrengsten van deze consulatie zullen worden gebruikt in de verdere ontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie.

‘Meer landschap, meer vitale stad en kernen’
De conclusie van het onderzoek naar de bouwstenen en locaties is kort samengevat dat als we het goed willen doen - de groei die op ons afkomt versterkt dat wat we graag willen zijn - dat we dan meer landschap moeten maken én meer vitale steden, regiokernen en dorpskernen.

Hieronder is kort weergegeven wat enkele voorgestelde eerste ontwerpprincipes zijn per bouwsteen. Als voorbeeld om te schetsen hoe de uitwerking per bouwsteen plaatsvindt. En tevens om te laten zien hoe dat bijdraagt aan het totaalbeeld van de opgave.

Leefomgeving: meer landschap!

→ Niet bouwen in beschermde natuurgebieden. In eerste instantie niet bouwen in de natste delen van het gebied. Maar die plekken maken wel een belangrijk onderdeel uit van onze integrale ontwerpen omdat ze belangrijk zijn voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. We zetten in op natuur- en klimaatadaptief verstedelijken.
→ We sluiten aan op de Regionale Energie Strategie (RES 1.0).

→ In onze regio is er voldoende publiek toegankelijk groen voor dagelijks gebruik en zijn er dagrecreatieve voorzieningen op nabije afstand van nieuwe woningen.
→ Onze planvorming is stikstofinclusief: we lossen het stikstofvraagstuk voor de verstedelijking zoveel mogelijk in het gebied zelf op. Waar nodig faseren we in ruimte en tijd.

Mobiliteit: duurzaam en nabij

→ Er wordt gekozen voor laagdrempelige en efficiënte OV-verbindingen, waarbij woon- en werklocaties worden verbonden, maar waar ook economische clusters aan elkaar worden verbonden.
→ Nieuwe woningen worden zoveel mogelijk geprogrammeerd bij (H)OV-trein en bus- en/of in verbinding met nabij gelegen (regionale/snel-) fietspaden. Waarbij in de eerste plaats bestaande capaciteit wordt benut en knooppuntvorming wordt gestimuleerd. Daarna wordt pas gekeken naar uitbreiding van bestaande mobiliteitsvoorzieningen en pas daarna naar de aanleg van nieuwe gebieden.
→ Een locatie wordt alleen benoemd voor economie of wonen als de toekomstige mobiliteitsoplossing er al ligt of voorzien is. Dat geldt voor infrastructuur, maar ook voor regelgeving zoals de parkeernormen.

Economie: food, health & energy als aanjagers voor economische groei

→ Het versterken van de agglomeratiekracht van de regio door het creëren van een sterke stedelijke dichtheid in de aantrekkelijke context van de groene leefomgeving/ het regionale landschap + excellente bereikbaarheid via OV (internationaal en regionaal)!
→ Inzet op de versterking van campussen en werklocaties en de verbindingen daartussen (ontwikkelen ecosysteem).
→ Duurzaam omgaan met nieuwe en oude bedrijfsterreinen door innovatief om te gaan met de ruimtevraag voor bedrijventerreinen (waar kan het beter en intensiever) en het categoriseren van werkmilieus.

Wonen: meer vitale stad en vitale kernen

→ We werken vanuit een *Groen raamwerk: o*ntwikkel groen (in en rond het stedelijk gebied), koppel dit aan een regionale netwerk van voet- en (snel) fietspaden en ov en zet daarmee ook in op het versterken van recreatie, biodiversiteit, klimaatadaptatie, enzovoort.
→ Belangrijk is ook de inzet op variatie en complementariteit: nieuwe plannen zijn een aanvulling op bestaande voorraad én op de variëteit aan (groene) woonmilieus. Daarbinnen realiseren we verschillende prijssegmenten. De komende jaren is er vooral behoefte aan meer betaalbare woningen.
→ We zetten in op een circulaire leefomgeving. Dat betekent dat we de ‘bestaande voorraad’ benutten met efficiënt gebruik van ruimte en grondstoffen. Deze strategie is een stimulans voor het verduurzamen en vitaal maken van bestaande wijken. We zetten vooral in op functiemenging, verdichten en inbreiden, op transformeren en herstructering. We zorgen daarbij voor meer en beter handelingsperspectief.

Als we deze vier bouwstenen en de kaarten die daarvan te maken zijn over elkaar heen leggen, volgen daar een flink aantal verhaallijnen uit. Als je die lijnen volgt, kom je uit op locaties waar aantallen woningen en banen aan te verbinden zijn. We kunnen uitrekenen hoeveel ruimte er is – en welke randvoorwaarden er zijn – om hier woon- en werklocaties te maken. En we hebben getest of het past. We kunnen de vraag naar ruimte in onze regio oplossen op een versterkende manier, maar dat betekent dat we op tijd moeten beginnen om te zorgen dat de randvoorwaarden om te kunnen bouwen op orde zijn. Het is dus ook een belangrijk planningsvraagstuk. Tegelijkertijd hebben we nu de tijd om aan de slag te gaan met locaties die pas verder in de tijd nodig zijn.

De verhaallijnen die ontstaan zijn: IC-stations, onderbenutte stationslocaties, nieuwe stations of HOV-locaties, plekken op e-bike afstand van banen en van de steden, economische brandpunten,

transformatie en revitalisering van bedrijventerreinen, integrale wijkaanpak, verdichting van stads- of dorpsranden, vitale dorpskernen en stadsranden in combinatie met wijkaanpak.

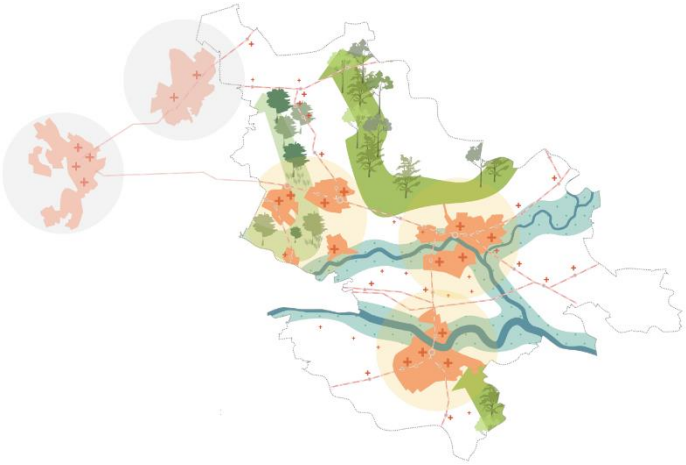

Dat betekent niet dat we nu puntjes op de kaart zetten “hier moet het gebeuren”, maar wel dat we richting geven. Een belangrijke element hierin is (door)ontwikkeling van de polycentrische polen als onderdeel van Stedelijk Netwerk Nederland. De centra van iedere ‘pool’ worden goed met elkaar én met het omliggende gebied verbonden, zodat de netwerkkracht versterkt wordt. We gaan hierbij uit van drie belangrijke centra in het gebied: het ‘WERV-gebied’[1], Arnhem en Nijmegen. Op deze plekken kan een substantieel deel van de woon- en werkbehoefte een plek krijgen. Deze (stads)centra zijn nauw verbonden met het gebied eromheen. Verbinden van netwerkkracht betekent ook dat ook in deze verbonden gebieden de woon- en werkbehoefte geaccommodeerd wordt. In dit netwerk spelen ook opgaven op het gebied van leefkwaliteit en mobiliteit. Die gecombineerde opgaven hebben we samengevat onder de term vitaliteit.

Werken met de verstedelijkingsstrategie

De verstedelijkingsstrategie maken we met elkaar voor 20 tot 25 jaar. Dat is een lange periode waarvan we nu al weten dat er van alles gaat gebeuren. Er zullen zich veranderingen voordoen in de economie en in de politiek, maar ook in de woonbehoeften van inwoners, de manier waarop we reizen en waarop bedrijven zich organiseren. Wat er precies verandert kunnen we nu niet voorspellen, maar we weten wel dat het zal veranderen.

Door vooraf afspraken te maken over hoe we om (willen) gaan met die veranderingen en op welke manier we dan met elkaar bijsturen, zijn we met elkaar in staat om op tijd te reageren. We monitoren met elkaar en kijken steeds naar wat er op (middel)lange termijn nodig is om integrale doelen te halen. Dat gaat over de inhoud, maar ook over timing. Alleen als we zo dubbelhandig sturen kunnen we komen tot een aanpak die onze regio versterkt en vooral ook vergroent.

[1] Het gebied Wageningen, Ede, Rhenen, Veenendaal.

Groene Metropool Arnhem Nijmegen Foodvalley

Meer landschap, meer stad

De ligging van Arnhem-Nijmegen-Foodvalley **midden in het Stedelijk Netwerk Nederland** met de combinatie van sterke steden en vitale kernen in een **aantrekkelijke groene leefomgeving** zorgt ervoor dat dit een regio is waar mensen graag **wonen en werken**. De groei die eraan komt, helpt ons om **de regio nog vitaler, groener en sterker** te maken. Wij ontwikkelen ons door tot een poly-centrische **Groene Metropool.** Dat is onze inzet!

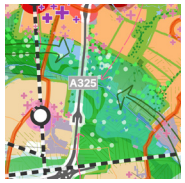

Leefomgeving: meer landschap!

- Groene ecologische buffers, uitloopgebieden;
- Natuurinclusief, klimaatadaptief verstedelijken;
- Voldoende toegankelijk groen op nabije afstand van (nieuwe) woningen;
- Stikstofinclusieve planvorming: vraagstuk in de regio oplossen en waar nodig faseren.

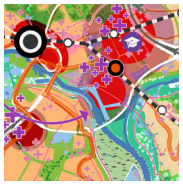

Mobiliteit: slim en schoon

- Laagdrempelige en efficiënte OV-verbindingen, voor woonlocaties en economische clusters;
- Nieuwe woningen zoveel mogelijk bij (H)OV-verbindingen en/of (snel)fietspaden;
- Locaties alleen benoemen voor economie en wonen met een (voorziene) mobiliteitsoplossing.

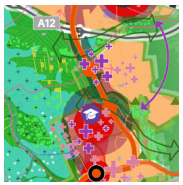

Economie: het werk van de toekomst

- Agglomeratiekracht door het creëren van stedelijke dichtheid met polycentrische kernen, aantrekkelijke groene leefomgeving en excellente OV-bereikbaarheid;
- Duurzaam en innovatief omgaan met de ruimtevraag voor bedrijven en de energietransitie.

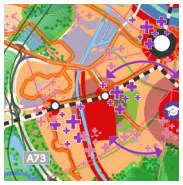

Wonen: meer vitale stad en meer vitale kernen

- Compacte, dynamische woonmilieus met een combinatie van wonen, werken, voorzieningen;
- Inzet op variatie en complementariteit: nieuwe plannen als aanvulling op bestaande voorraad;
- Inzet op circulaire leefomgeving: stimulans voor verduurzamen van bestaande wijken.

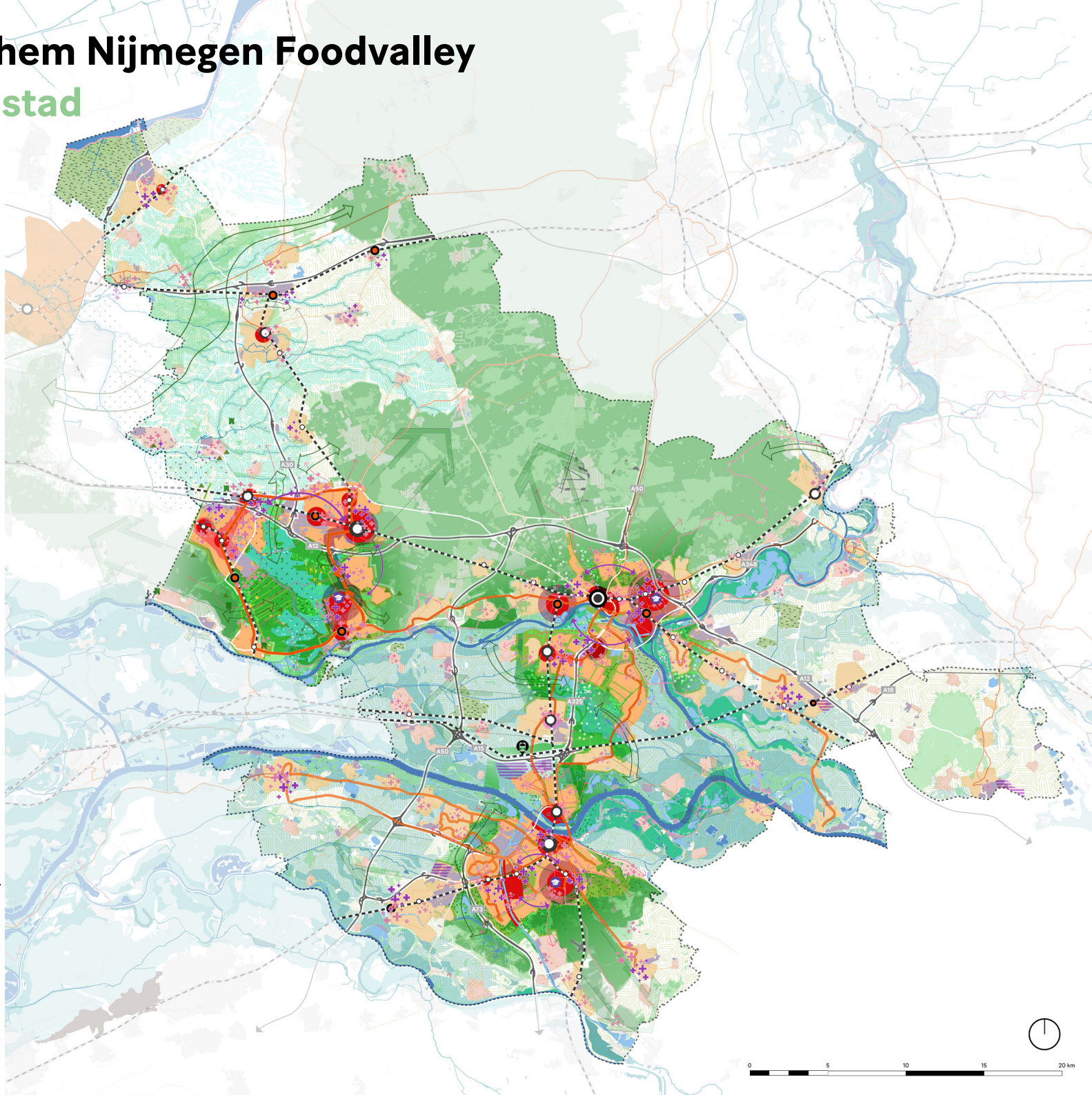

Concept-Besluitenlijst Commissievergadering Rozendaal

Datum	25-05-2021
Tijd	19:00 - 20:30
Locatie	Raadszaal
Voorzitter	Digitaal
Toelichting	Openbare digitale vergadering van de vaste commissie van advies.

1 Opening Blok Algemene Zaken en Financiën

Aanwezig: De heer Diepenbroek (voorzitter), de heer Willemse en mevrouw Ter Brugge (Rosendael '74), de heren van den Akker en Jansen (PAK), de heren Zendijk en Bisterbosch (BGR), de heer Warmerdam (wethouder), de heer Logemann (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

Afwezig met bericht van verhindering: de heer De Jonge (vervangen door mevrouw Ter Brugge).

2 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Er zijn geen mededelingen.

- **Ingekomen stukken:**
  De heer Willemsen over ingekomen stuk 05.07.4: Managementletter 2020
- De heer Van de Akker, mevrouw Ter Brugge en de heer Zendijk over ingekomen stuk 04.16.1: Aanbiedingsbrief en concept-regionale agenda Groene Metropoolregio. Toezegging burgemeester om de raad tijdig (via de griffie) nader te informeren over de procedure met betrekking tot de raadsinformatieavond van 15 juni 2021.

3 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

4 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: Er zijn geen opmerkingen over de MOT-lijst.
- Agendapunt 6: Jaarrekening en/of begroting diverse samenwerkingsverbanden: Op een vraag van de heer Jansen over de formulering van het raadsbesluit, geeft de burgemeester aan dat het college tijdens de schorsing de formulering nader zal bezien en mogelijk een procedureel nieuw geformuleerd besluit aan de raad zal voorleggen. Vervolgens wordt besproken de raad een positief advies ten aanzien van het voorstel te geven.
- Agendapunt 7: Informatieprotocol en toe- en uittredingsregeling Groene Metropoolregio: Voorstel met positief advies naar de raad.

- Agendapunt 8: Wijziging van de gemeenschappelijke regeling Groene Metropoolregio: Voorstel met positief advies naar de raad.

5 Rondvraag

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag

6 Schorsing

7 Heropening Blok Sociaal Domein

Aanwezig: De heer Diepenbroek (voorzitter), de dames Ter Brugge en Jurriens (R74), mevrouw Van der Pas en de heer Van den Akker (PAK), mevrouw Hupkes en de heer Bisterbosch (BGR), de heer Logemann (wethouder, de heer Warmerdam (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

8 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Er zijn geen mededelingen.

Ingekomen stukken:

- Mevrouw Jurriens over ingekomen stuk 05.12.6: De Lange Termijnagenda

9 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

10 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: Er zijn geen opmerkingen over de MOT-lijst.
- Agendapunt 10, Kredietvoorstel Sociaal Domein: Voorstel met positief advies naar de raad

11 Rondvraag

- Mevrouw Jurriens over de bijeenkomst van de jongerenraad
- Mevrouw Van der Pas over het Transformatieplan
- Mevrouw Hupkes over inburgering
- Mevrouw Ter Brugge over Scalabor

12 Schorsing

13 Heropening Blok Volkshuisvesting, RO, Milieu, Openbare Werken, Verkeer en Vervoer

Aanwezig: de heer Diepenbroek (voorzitter), de heren Van Gorkum en Hoek (R74), de heren Jansen en Boers (PAK), mevrouw Hupkes en de heer Ruseler (BGR), de heer

Warmerdam (wethouder), de heer Logemann (wethouder), mevrouw Weststeijn (burgemeester) en de heer Schaap (griffier).

14 Mededelingen en ingekomen stukken, waaronder de ingekomen stukken voor de raad

Mededelingen:
Op een vraag van mevrouw Hupkes naar een mogelijke frictie tussen de adviesfunctie en de handhavingsfunctie van de ODRA, zegt wethouder Warmerdam toe dit na te gaan en de raad(scommissie) daarover te informeren.

Ingekomen stukken:
Er zijn geen opmerkingen over de ingekomen stukken.

15 Besluitenlijst van de vergadering van de commissie van advies van 23 maart 2021

Er zijn geen opmerkingen over de besluitenlijst van de commissie van advies van 23 maart 2021.

16 Bespreking agendapunten raadsvergadering 25 mei 2021

- Agendapunt 5, MOT-lijst: De heer Van Gorkum over het plan van aanpak omgevingsvisie in relatie tot de aanstaande omgevingswet.
- Agendapunt 9, RES 1.0, Voorstel met positief advies naar de raad.

17 Rondvraag

- De Heer Ruseler over de verkeersveiligheid op de Kerklaan.
- De heer Ruseler over de staat van onderhoud van de Dorpspomp bij de Torckschool. Wethouder Warmerdam zegt toe dit met het Geldersch Landschap op te zullen nemen.
- De heer Van Gorkum over het fietspad achter de begraafplaats.
- De heer Jansen over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de aanpak van de verkeersproblematiek aan de Kerklaan.
- De heer Hoek over de verkeerssituatie bij De Del/Bergheideweg.
- De heer Boers over het plaatsen van houten paaltjes op De Del.
- De heer Van Gorkum over het voorzitterschap van de commissie.

18 Sluiting

Lijst van Moties en Toezeggingen (MOT) gemeenteraad Rozendaal

In de MOT-lijst worden naast de toezeggingen gedaan in de raads- en commissievergadering, ook de aanvaarde raadsmoties meegenomen

Moties

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Strekking motie	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling

Toezeggingen

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
11-2-20	Raad	Akoestisch rapport IKC Dorpsschool	De voorgestelde maatregelen naar aanleiding van het akoestisch rapport worden met de omwonenden besproken.	Warmerdam	De geluidsoverlast en het rapport maken deel uit van het lopende mediationtraject met de omwonenden.	Onbekend
3-11-20	Commissie	Plan van aanpak omgevingsvisie	Om het gedeelte van het beschikbaar gestelde krediet bestemd voor een MER-procedure, alleen daar voor te gebruiken	Warmerdam	De aanpak voor de omgevingsvisie is in voorbereiding. Na de zomer volgt een informatiebijeenkomst over de omgevingswet (en -visie)	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Rondvraag/notulen inzake Verlichting kunstwerk Kapellenberg	Om bij de raad terug te komen met een voorstel over het al dan niet herstellen van de verlichting van het kunstwerk op de Kapellenberg	Warmerdam	Een voorstel wordt uitgewerkt.	2e helft 2021
15-12-20	Raad	Wijziging APV	Om in de eerste helft	Weststeijn	Ambtelijk zijn voorbereidingen	September 2021

Datum indiening	Raad/ commissie	Onderwerp	Toezegging	Portefeuillehouder	Status/voortgang	Planning afhandeling
			van 2021 bij de raad terug te komen met een voorstel om integraal een nieuwe APV vast te stellen, waarbij ten aanzien van alle artikelen heroverweging mogelijk is.		gestart. De beoogde behandeling in de raadscommissie van juli bleek helaas niet haalbaar. Het voornemen is een nieuwe APV in september aan commissie en raad voor te leggen.	
25-5-21	Commissie	Gemeenschappelijke regelingen	Bij de ODRA te informeren naar een mogelijke frictie tussen de adviesfunctie en de handhavingsfunctie	Warmerdam	Schriftelijk afgedaan met een bericht via de griffie aan de raad. Voorstel: actie als afgedaan beschouwen.	6 juli 2021
25-5-21	Commissie	Dorpspomp Torckschool	Om bij eigenaar Geldersch Landschap aandacht te vragen voor de slechte staat van onderhoud van de dorpspomp.	Warmerdam	Er is contact geweest met GLK en zij onderzoeken op welke wijze de dorpspomp het beste gerepareerd kan worden. Voorstel: Actie als afgedaan beschouwen.	6 juli 2021
25-5-21	Commissie	Lange Termijn Agenda Sociaal Domein	De mogelijkheid/-wenselijkheid van een Lange termijnagenda Sociaal domein te bekijken en dit aan het Presidium voor te leggen	Logemann	In het Presidium is besproken om geen Lange Termijnagenda voor het Sociaal Domein op te stellen. De portefeuillehouder zal de raad op de hoogte houden over relevante ontwikkelingen. Voorstel: Actie als afgedaan beschouwen	6 juli 2021

Nota bene: De in rood aangegeven status/voortgang c.q. planning afhandeling is gewijzigd ten opzichte van het in de voorgaande raadsvergadering overgelegde overzicht.